

Raftul
Denisei

„Un roman magnific.“
Gérard Depardieu

JIM
FERGUS

*O mie
de femei
albe*

HUMANITAS
ficti w

În 1854, în cadrul unei conferințe de pace desfășurate la Fortul Laramie, o importantă căpetenie Cheyenne ar fi cerut administrației americane să le dăruiască războinicilor săi o mie de femei drept soții, pentru a-și asigura astfel supraviețuirea în lumea omului alb. Chiar dacă veridicitatea poveștii rămâne o enigmă, Jim Fergus adoptă ipoteza împlinirii ei, imaginând destinele dramatice ale acestor femei care iau drumul Vestului Sălbat, pe fundalul luptelor dintre triburile indiene și al ravagiilor provocate în rândurile lor de către armata americană. Dincolo de personalitatea complexă și atașantă a lui May Dodd și de ineditul traiului de zi cu zi al triburilor de amerindieni, impresionează o pleiadă de eroine bine individualizate, care transformă, cu un curaj nemărginit, o stranie expediție în sălbăticie într-o experiență continuă de supraviețuire.

**Raftul
Denisei**

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

JIM
FERGUS

*O mie
de femei
albe*

*Jurnalul lui
May Dott*

Traducere din engleză și note de
IULIA VLADIMIROV

HUMANITAS
fiction

Redactor: Gabriela Trăsculescu
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Iuliana Glăvan
DTP: Andreea Dobreci, Carmen Petrescu

Lucrare executată la Art Group

JIM FERGUS

ONE THOUSAND WHITE WOMEN: THE JOURNALS OF MAY DODD

Copyright © 1998 by Jim Fergus

All rights reserved.

© HUMANITAS FICTION, 2017, pentru prezenta versiune românească

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

FERGUS, JIM

O mie de femei albe: jurnalul lui May Dodd / Jim Fergus;

trad. din engleză și note de Iulia Vladimirov. –

București: Humanitas Fiction, 2017

ISBN 978-606-779-231-7

I. Vladimirov, Iulia (trad.)(note)

821.111

EDITURA HUMANITAS FICTION

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51

www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro

Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro

Comenzi telefonice: 021 311 23 30

Pentru Dillon

Mulțumiri

Cu riscul de a risipi orice urmă de romantism, carierele scriitorilor, în general, și ale romancierilor, cu precădere, ar putea fi pe drept cuvânt asemuite cu împingerea unor bolovani uriași pe coasta unui deal. Uneori, scriitorul are nevoie de puțin ajutor și, dacă se întâmplă să fie nespus de norocos, la momentul potrivit îi ies în cale oameni care nu doar îl încurajează, ci pun și umărul ca să-l ajute să urnească bolovanul. Eu am avut parte de un astfel de noroc și le sunt recunoscător multor oameni – prieteni, membri ai familiei și colegi – pentru publicarea acestei cărți. Așadar, le mulțumesc din tot sufletul și cu toată recunoștința celor ce urmează:

Barney Donnelley, ale cărui încredere și generozitate m-au determinat să ajung scriitor. Agentului meu literar, Al Zuckermann, un profesionist desăvârșit, a cărui intuiție sigură a ales această poveste dintre multe altele. Editoarei mele, Jennifer Enderlin, pentru entuziasmul cu care a susținut acest proiect, pentru munca neobosită, buna dispoziție și impecabila ei conduită redacțională. Lui Laton McCartney, pentru toți anii în care m-a sprijinit prin sfaturi înțelepte și un optimism fără margini. Lui Jon Williams, a cărui contribuție timpurie la mișcarea bolovanului în cauză m-a încurajat să continui să public. Lui Bob Wallace, care mi-a oferit șansa de a lucra ca jurnalist, în urmă cu aproape douăzeci de ani, și care a intervenit din nou, în chip neașteptat, în cariera mea, din poziția de redactor-șef, exact atunci când era nevoie să-și exprime părerea cu privire la acest „prim” roman al meu, scris atât de târziu. Lui Bonny Hawley și Douglas Tate, pentru observațiile neprețuite și lămuririle cu privire la nume, locuri și caractere tipic britanice. Lui Laurie Morrow, pentru viziunea feminină distinctă asupra atracției în dragoste. Reverendului Roland W. Hoverstock, pentru informațiile esențiale referitoare la Biserica Episcopaliană

și la ceremoniile religioase din preajma anului 1875. Surorii Thérèse de la Valdène, pentru înlesnirea momentelor de plăcută tihnă la Dogwood Farms și lui Guy de la Valdène, pentru cinele sale minunate și susținerea arătată la nevoie. Și, în cele din urmă, îi mulțumesc lui Dillon pentru că a îndeplinit cu grație, în ultimii cincisprezece ani, rolul, prea puțin răsplătit, de soție de scriitor.

Autorul le mulțumește tuturor celor enumerați mai sus pentru ajutorul acordat la realizarea romanului de față, dar își asumă întreaga responsabilitate cu privire la posibilele sale neajunsuri.

*Femeile-o iubesc că e femeie
Mult mai de preț ca un bărbat; bărbații
Că-ntre femei e cea mai rară.*

William Shakespeare,
Poveste de iarnă, actul V, scena 1¹

1. Traducere de Dan Grigorescu, în Shakespeare, *Opere complete*, vol. 8, Editura Univers, București, 1990, p. 309.

Nota autorului

Această carte este în totalitate o ficțiune, în ciuda strădaniei de a convinge cititorul de contrariu. Cu toate acestea, sămânța care s-a transformat în roman a prins rădăcini în imaginația autorului grație unui eveniment istoric real. În 1854, în cadrul unei conferințe de pace susținute la Fortul Laramie¹, un important șef de trib al indienilor Cheyenne din partea de nord a țării a cerut reprezentanților armatei Statelor Unite să le dăruiască o mie de femei albe, care urmau să devină soțiile tinerilor săi războinici. Având în vedere faptul că orânduirea indienilor Cheyenne este de tip matriarhal, iar nou-născuții aparțin tribului din care face parte mama, aceasta li s-a părut cea mai potrivită cale de a pătrunde în lumea omului alb, o înspăimântătoare lume nouă ce se închidea în fața amerindienilor, chiar și în 1854. Nici nu ar mai fi nevoie să spun că cererea lor nu a fost bine primită de autoritățile albilor; conferința de pace s-a încheiat brusc, indienii s-au întors acasă, iar femeile albe nu au mai ajuns niciodată la ei. În romanul de față însă, sosirea lor se produce.

Lucrarea cuprinde, totodată, și alte referiri la o serie de evenimente istorice, dar rămâne, în totalitate, o operă de ficțiune. De asemenea, sunt folosite nume aparținând unor personaje istorice reale, însă eroii romanului reprezintă exclusiv plăsmuiri ale imaginației. Lucrarea este, în toate privințele, rodul închipuirii creatoare. Numele, personajele, locurile, datele, descrierile de ordin geografic sunt fie rezultatul imaginației autorului, fie sunt folosite în sens fictiv. Orice asemănare cu persoane reale, care trăiesc sau au murit, cu evenimente ori locuri reale, este pur întâmplătoare.

1. Fortificație a armatei americane, cu important rol comercial și militar, aflată la granița dintre teritoriile locuite de populația albă și cea băștinașă.

În sfârșit, în ciuda efortului de a reda cât mai corect limba indienilor Cheyenne, în mod inevitabil se vor fi strecurat unele cuvinte ortografiate ori traduse greșit. Pentru aceste erori, autorul cere anticipat scuze tuturor indienilor Cheyenne.

Introducere

de J. Will Dodd

În vremea copilăriei mele petrecute la Chicago, obișnuiam să-l sperii pe fratele meu mai mic, Jimmy, căruia i se făcea frică noaptea când îi spuneam povești despre străbunica noastră, May Dodd, care trăise într-un azil de nebuni și evadase de acolo ca să trăiască împreună cu indienii (cel puțin acestea erau ofertantele elemente, deși cam neclare și puțin explorate, ale unei legende secrete de familie).

Locuiam pe Lake Shore Drive, iar familia noastră era încă destul de bogată pe vremea aceea, moștenitoare a banilor „vechi” – o avere și o dinastie create de stră-străbunicul, J. Hamilton Dodd, care în tinerețea sa, pe la mijlocul secolului al XIX-lea, s-a apucat să are întinsele prerii din Vestul Mijlociu, în apropiere de Chicago, ca să cultive cereale pe unul dintre cele mai fertile terenuri agricole din lume. „Papă”, cum îi spun și astăzi urmașii săi, a fost unul dintre cei dintâi membri fondatori ai Bursei de Mărfuri din Chicago. Le-a fost prieten, camarad, partener de afaceri sau rival, în funcție de situație, tuturor antreprenorilor importanți din înfloritoare metropolă a Vestului Mijlociu, printre care Cyrus McCormick, inventatorul secerătorii mecanice, Philip Armour și Gustavus Swift, renumiții procesatori de carne de porc și vită, ori frații Charles și Nathan Mears, negustorii de cherestea care au cumpărat și au defrișat cu forțe proprii bătrânele și uriașele păduri de pin alb din Michigan.

Nimeni nu prea vorbea în familia noastră despre străbunica May Dodd. În rândul celor bogați, nebunia străbunilor a reprezentat întotdeauna o sursă de stânjeneală profundă. Chiar și acum, după multe generații, când dinamicele gene de industriaș hrăpăreț s-au domolit prin căsătorii aranjate, printr-un trai lipsit de griji în cluburile sportive exclusiviste, prin accesul la școli private și universități de renume, nimeni din clasa noastră socială

nu recunoaște cu ușurință că se trage dintr-o femeie nebună. În istoria oficială a familiei, minuțios cosmetizată, May Dodd rămâne mai degrabă o notă de subsol: „Născută la 23 martie 1850... cea de a doua fiică a lui J. Hamilton și Hortense Dodd. Internată la vârsta de douăzeci și trei de ani din pricina unei afecțiuni nervoase. A murit în spital, la 17 februarie 1876.” Cam asta ar fi tot.

Însă nici măcar tăcerea ce învăluie marile averi – fără de rival în această lume –, nici iscusința nemaipomenită a celor bogați de a-și ascunde secretele întunecate n-au putut înăbuși cu desăvârșire zvonurile șoptite, transmise din generație în generație, potrivit cărora May Dodd ar fi murit în circumstanțe oarecum misterioase – nu în spital, potrivit datelor oficiale, ci undeva în Vestul Sălbatic. Aceasta era povestea care îmi stârnea imaginația, ceea ce era valabil și pentru fratele meu Jimmy.

Când am ajuns student, tatăl nostru risipise aproape întreaga avere a familiei, care oricum se diminuase considerabil după câteva generații de moștenitori mai degrabă leneși sau pierde-vară, cum spun, de obicei, oamenii. Tata a terminat toți banii după o serie de investiții proaste în proprietăți cu specific antreprenorial din Chicago, într-un moment când piața se prăbușea, după care a reușit să lichideze un cont de economii și să bea puținul care ar fi trebuit să asigure studiile universitare ale băieților lui. Poate și din acest motiv, Jimmy a fost recrutat – lucru tare neobișnuit în clasa noastră socială – și trimis în Vietnam, unde a murit după ce a călcat pe o mină de teren, într-un lan de orez din delta fluviului Mekong. În mai puțin de șase luni, a murit și tata, din cauza băuturii.

Eu am fost mai norocos decât fratele meu și am reușit să rămân la facultate, am tras un loz câștigător și m-am ales cu o diplomă în jurnalism, grație căreia am ajuns, în cele din urmă, redactor-șef al unei reviste din oraș, *Chitown*.

În timp ce mă documentam pentru un articol despre vechi moștenitori ai familiilor de vază din Chicago, am dat din nou peste numele lui May Dodd. Mi-am amintit de poveștile pe care i le spuneam lui Jimmy și m-am întrebat unde am auzit spunându-se prima oară că plecase „în Vest, ca să trăiască cu indie-

nii", expresie ce devenise în familia noastră un fel de eufemism pentru nebunie.

Am început să scotocesc prin arhiva familiei, la început fără prea mare atenție, iar apoi cu interes crescând și, poate, chiar obsesiv. O scrisoare ce părea să fi fost scrisă de May Dodd de la azil, pentru copiii ei, Hortense și William, care erau foarte mici atunci când a fost internată, se păstrase. Sursă a vechilor presupuneri auzite în familie, dar și indicator cert al stării de nebunie ce o definea, de fapt, pe May, scrisoarea aceasta a reprezentat pentru mine începutul unei lungi și ciudate călătorii.

Mi-am luat concediu de la revistă ca să mă pot dedica în totalitate descoperirii drumului întortocheat al vieții lui May Dodd. Cercetările întreprinse m-au adus, în cele din urmă, în rezervația de indieni de pe Tongue River, din partea de sud-est a statului Montana. Aici, având asupra mea scrisoarea din arhivele familiei, ca dovadă a descendenței mele, am primit acceptul de a vedea jurnalele ce urmează, care, de altfel, au și rămas în rezervație, căci reprezentau un bun sacru al tribului de mai bine de o sută de ani. Nici nu ar mai fi nevoie să adaug că povestea cuprinsă aici, referitoare la planul secret al guvernului Statelor Unite, incluzând un experiment social, a rămas unul dintre cele mai bine păstrate secrete din istoria Vestului.

Prologul premergător jurnalelor prezintă pe scurt evenimentele istorice care au condus la conturarea poveștii lui May Dodd și a fost scris pornind de la o serie de surse, inclusiv articole din ziarele vremii, și anume *Congressional Record* sau *Annual Report to the Commissioner of Indian Affairs*, corespondența din dosarele Secretariatului General al Armatei de la Arhivele Naționale din Washington D.C., precum și diverse materiale existente la Biblioteca Newberry din Chicago. Punctul de vedere al indienilor cu privire la vizita căpeteniei Micul Lup la Washington, în 1874, și întreaga desfășurare a evenimentelor ce au urmat sunt redată potrivit istoriei orale a indienilor Cheyenne din nord, la care am avut acces grație lui Harold-Prune-Sălbatice din Lame Elk, Montana, în octombrie 1996.

PROLOG

În septembrie 1874, căpetenia Cheyenne Micul Lup Iarbă-de-Leac a străbătut țara până în Washington D.C., împreună cu o delegație formată din membri ai tribului său, cu scopul declarat de a încheia o pace durabilă cu albi. După ce petrecuse, înaintea călătoriei, câteva săprămâni fumând și discutând calm diverse planuri de pace cu Sfatul tribului, format din patruzeci și patru de căpetenii, Micul Lup a venit în capitală cu o idee oarecum neobișnuită (deși, din punctul de vedere al indienilor Cheyenne, perfect rațională), menită să ofere un viitor sigur și prosper poporului său greu încercat.

Marea căpetenie indiană a fost primită la Washington cu toată pompa și onorurile acordate unui șef de stat aflat în vizită într-o țară străină. În cadrul unei ceremonii oficiale desfășurate în clădirea Capitoliului, în prezența președintelui Ulysses S. Grant și a membrilor unei comisii a Congresului, numită special pentru această ocazie, Micul Lup a primit din partea președintelui Medalia Păcii – un medalion mare din argint, bogat ornamentat –, pe care căpetenia a purtat-o mai târziu, fără ironie intenționată, lucru complet străin indienilor Cheyenne, într-o bătălie împotriva armatei Statelor Unite, în ultimele lor zile de rezistență deznădăjduită în calitate de popor liber. Profilul președintelui Grant apărea pe una dintre fețele medaliei, iar de jur împrejur stăteau scrise cuvintele: SĂ FIE PACE LIBERTATE DREPTATE ȘI EGALITATE; cealaltă parte înfățișa o Biblie deschisă, așezată peste o greblă, un plug, un topor și felurite alte unelte agricole, alături de cuvintele: PE PĂMÂNT PACE BUNĂVOINȚĂ ÎNTRE OAMENI 1874.

La acest moment istoric au mai luat parte soția președintelui, Julia, care și-a implorat soțul să îi îngăduie prezența pentru a-i

putea vedea pe indieni în toată splendoarea sălbatică a costumelor tradiționale, și câțiva reprezentanți ai jurnaliștilor acreditați la Washington, aflați în grațiile președintelui. Evenimentul s-a petrecut la 18 septembrie 1874.

Vechile fotografii ale acelei adunări, realizate cu dagherotipul, îi înfățișează pe indienii Cheyenne îmbrăcați în cele mai frumoase costume de ceremonie – mocasini bogat împodobiți cu mărgele, jambiere din piele de care atârnavă dinți zornăitori de elan, haine de luptă din piele de căprioară, decorate la cusături cu scalpuri ale dușmanilor și minuțios ornamentate cu mărgele și ghimpi vopsiți de porc spinos. În plete purtau monede bătute din argint, iar în cosițe, fire de alamă și fășii din blană de vidră. Locuitorii din Washington nu mai văzuseră nicicând așa ceva.

Deși avea mai mult de cincizeci de ani la vremea aceea, Micul Lup arăta cu cel puțin zece ani mai tânăr. Era subțire, dar viguros, cu nas acvilin și nări deschise, pomeți înalți, îmbujorați și o piele strălucitoare, de culoarea bronzului, purtând urmele adânci ale unei epidemii de variolă ce devastase tribul indienilor Cheyenne în 1865. Nu era un om masiv, însă avea o ținută impunătoare – își ținea capul sus, iar chipul purta o expresie înnăscută de insolență și cruzime. Atitudinea lui avea să fie considerată mai târziu, în articolele din presă, drept „arogantă” și „impertinentă”.

Odată ce a început să-și prezinte punctul de vedere, cu ajutorul unui interpret pe nume Amos Chapman, din Fort Supply, Texas, Micul Lup a trecut direct la subiect.

— Potrivit tradiției indienilor Cheyenne, toți copiii care vin pe lume aparțin tribului mamei lor, a început el, adresându-se președintelui Statelor Unite, chiar dacă nu privea direct în ochii lui Grant, fiindcă, în neamul său, acest obicei era socotit nepotrivit. Tatăl meu era indian Arapaho, iar mama era din tribul Cheyenne, așa că am fost crescut de familia mamei și sunt indian Cheyenne. Am fost însă mereu bine primit și în rândurile tribului Arapaho, și le-am cunoscut astfel felul de trai. Noi credem că acesta este un lucru bun.

În acest moment al discursului, Micul Lup ar fi tras un fum din pipă, oferindu-le celor prezenți ocazia de a cântări cele spuse

până atunci. În orice caz, cu obișnuita lipsă de bună-cuviință a omului alb, Marele Părinte Alb trecuse cu vederea pregătirea unei pipe pentru această întrunire importantă.

Căpetenia a continuat:

— Poporul (Indienii Cheyenne își spuneau, pur și simplu, *Tsistsistas*, „Poporul”) reprezintă un trib mic, mai mic chiar decât cel al indienilor Sioux ori Arapaho. Nu am fost niciodată mulți, pentru că înțelegem că pământul poate purta doar un anumit număr de oameni, așa cum poate purta doar un anumit număr de urși, lupi, elani, antilope și restul animalelor. Dacă unele viețuitoare se înmulțesc prea mult, atunci încep să flămânzească, până ajung din nou la numărul potrivit. Noi alegem mai degrabă să fim puțini și să avem ce mânca decât să fim mulți și să flămânzim. Din cauza bolii pe care ne-ați adus-o (Micul Lup își atinse obrazul plin de cicatrici) și din cauza războiului pe care l-ați pornit împotriva noastră (atunci își atinse pieptul, căci fusese rănit de multe ori în luptă), acum suntem și mai puțini. În scurt timp, Poporul va dispărea cu totul, așa cum au început să dispară bizonii. Eu sunt căpetenia Iarbă-de-Leac. Datoria mea este să am grijă ca Poporul meu să supraviețuiască. Pentru a face acest lucru, trebuie să pătrundem în lumea omului alb, iar copiii noștri trebuie să devină membri ai tribului vostru. De aceea îi cerem Marelui Părinte să ne dăruiască o mie de femei albe drept soții, ca să ne învețe pe noi și pe copiii noștri ce fel de trai va trebui să ducem atunci când bizonii nu vor mai fi.

În acel moment s-a observat în sală o tresărire generală, completată de câteva strigăte de uimire. Întreruperea unei persoane în timp ce vorbește, cu excepția unui ușor murmur aprobator, reprezenta pentru indienii Cheyenne o încălcare gravă a normelor de politețe, iar răbufnirea celor prezenți l-a mâniat pe Micul Lup. Căpetenia avea însă cunoștință de faptul că oamenii albi nu știau să se poarte, așa încât nu s-a arătat foarte mirat. Cu toate acestea, s-a oprit un moment așteptând ca mulțimea să se liniștească și toți cei prezenți să-i sesizeze nemulțumirea.

— Astfel, a continuat Micul Lup, războinicii noștri vor planta semințele tribului Cheyenne în pântecul femeilor albe. Semințele

noastre vor încolți și vor crește înlăuntrul lor, iar următoarea generație de copii Cheyenne se va naște în tribul vostru, cu toate privilegiile ce decurg din această situație.

Exact în acel moment al discursului ținut de Micul Lup, soția președintelui Grant, Julia, a leșinat și și-a pierdut cunoștința, alunecând din scaunul în care stătea cu un geamăt lung și gălgăitor precum răsuflarea înecată a unei bivolițe împușcate în plămâni. (În ziua aceea era neobișnuit de cald în sala respectivă, iar Julia Dent Grant avea să susțină în memoriile ei că temperatura ridicată a făcut-o să leșine, nu dezgustul de ordin moral la gândul împerecherii sălbaticilor cu fete albe.)

În timp ce câțiva dintre cei prezenți au sărit în ajutorul primei doamne, președintele, roșu la față, s-a ridicat nesigur în picioare. Micul Lup și-a dat seama că Grant băuse și, evaluând solemnitatea ocaziei, căpetenia ajunsese la concluzia că acest fapt constituia o încălcare gravă a etichetei.

— În schimbul celor o mie de femei albe, a continuat Micul Lup, acoperind cu vocea lui aspră și puternică zgomotul crescând (chiar dacă, în acel moment, interpretul Chapman vorbea în șoaptă), vă vom oferi o mie de cai: cinci sute sălbatici și cinci sute gata îmblânziți. Atunci, Micul Lup a ridicat mâna ca și când le-ar fi acordat binecuvântarea papală, încheindu-și discursul într-o notă deosebit de impunătoare și demnă. De-acum înainte, sângele celor două popoare va fi unit pe vecie.

În sală se dezlănțuise însă un vacarm nemaipomenit, așa încât ultimele cuvinte ale mării căpetenii au rămas, probabil, fără ecou. Senatorii urlau și loveau cu pumnii în masă.

— Arestați-i pe păgâni! a strigat cineva, iar șirul de soldați ce împresura încăperea s-a așezat în formație, cu baionetele pregătite.

Drept răspuns, căpeteniile Cheyenne s-au ridicat toate deodată, scoțând instinctiv cușitele și formând un cerc, umăr lângă umăr, așa cum un stol de pitpalaci își face culcuș noaptea ca să se apere de prădători.

Președintele Grant stătea și el în picioare, clătinându-se ușor, cu fața stacojie, arătând cu degetul către Micul Lup și răcnind cu voce de tunet:

— Scandalos! Scandalos!

Micul Lup auzise că președintele era un mare luptător și un om foarte respectat de vrăjmașii săi. Totuși, căpetenia Iarbă-de-Leac nu dorea să fie arătat cu degetul în această manieră insolentă, și, dacă ar fi avut biciul la el, l-ar fi trântit în genunchi pe Marele Părinte pentru această purtare, indiferent dacă ar fi fost beat sau nu. Micul Lup nu era deloc bine văzut printre oamenii lui din cauza firii sale – greu de stărnit, însă feroce la mânie.

Într-un târziu, ordinea a fost restabilită. Indienii au pus cușitele la loc, iar gărzile au condus iute delegația oaspeților afară din încăpere, fără alte incidente, cu marea căpetenie pășind mândră în fruntea lor.

În seara aceea, ușile au fost încuiate peste tot în Washington, storurile au fost trase, iar soțiilor și fiicelor li s-a interzis să iasă afară, căci zvonul blasfematoarei propuneri a indienilor Cheyenne străbătuse întreaga capitală. Titlurile ziarelor de a doua zi au întărit flacăra temerilor rasiste și a isteriei cetățenești: „Sălbaticii cer ca femeile albe să devină sclavele lor conjugale!”, sau „Mirese albe pentru diavolii roșii!”, sau „Grant face schimb cu indienii: fete albe pentru cai sălbatici!”. În atmosfera de atunci, devenită cel mai negru coșmar al oricărui bărbat american din secolul al XIX-lea, puținii cetățeni care s-au aventurat totuși să iasă cu femei la braț în zilele ce au urmat aruncau furis câte o privire peste umăr, pândind neliniștiți posibila apariție a hoardelor de piei-roșii călare, fiindcă în sinea lor se temeau că ar fi putut năvăli în oraș, urlând precum spiritele morții în timp ce ar fi luat scalpuri dintr-o singură tăietură, cu o strălucitoare lamă de cuțit, ca să ducă apoi cu ei femeile plânse și să umple pământul de metiși.

Răspunsul oficial în privința neobișnuitei oferte de pace înaintate de Micul Lup a fost prompt; proclamațiile Congresului erau dominate de tonul unei serioase ofense morale, în timp ce executivul s-a grăbit să asigure populația îngrijorată că *nu*, femeile albe nu vor fi, în mod sigur, folosite în schimbul propus de păgâni, și că *da*, armata Statelor Unite va lua de urgență măsuri, astfel încât virtutea spiței femeiești să fie bine păzită în America.

Două zile mai târziu, Micul Lup și apropiații săi au fost încărcăți într-un vagon pentru vite și escortați, sub pază armată, în

afara capitalei țării. Zvonul privitor la inițiativa de pace a indienilor se răspândise grație telegrafului, iar unii cetățeni furioși, cu pancarte acuzatoare, au apărut de-a lungul drumului în grupuri dezordonate, gata de linșaj, batjocorindu-i când treceau pe lângă ei și asaltând vagonul cu fructe stricate și epitete rasiste.

În vremea când indienii Cheyenne din nord erau batjocoriți de pe platformele de cale ferată de-a lungul Vestului Mijlociu, un alt fenomen național, cu mult mai interesant, dobânda concomitent amploare. Femeile din întinsul țării răspundeau cererii în căsătorie a indienilor; telegrafiau și trimiteau scrisori la Casa Albă, oferindu-se să participe la schimbul de mirese. Nu erau toate niște smintite și păreau să acopere un segment larg la nivel socio-economic și rasial; de la fete singure, care lucrau în orașele mari și doreau să-și condimenteze traiul anost cu ceva aventură, la foste slave, recent eliberate, care sperau să scape de munca înrobitoare ce le era rezervată lucrând prin filaturi, ateliere, unde se muncea mult și se câștiga puțin, sau în fabricile nou industrializatei Americi, până la tinere rămase văduve în urma Războiului Civil. Acum știm că administrația președintelui Grant nu le-a ignorat cererile.

Departe de ochii lumii și după ce agitația stârnită s-a mai domolit, președintele și consilierii săi s-au văzut nevoiți să admită faptul că ineditul plan de asimilare a indienilor Cheyenne, așa cum îl prezentase Micul Lup, ar fi avut oarecare potențial de punere în practică. Dat fiind că propria viziune asupra politicii de pace cu indienii era deja funcțională, lăsând administrarea rezervațiilor în seama Bisericii Americane, Grant s-a arătat dispus să ia în considerare orice soluție pașnică de rezolvare a situației destul de tensionate din Marile Câmpii, căci starea de lucruri existentă împiedica dezvoltarea economică și provoca încă destule înfruntări cu vărsare de sânge locuitorilor de la frontieră.

Așa s-a născut programul „Mirese pentru indieni” sau MPI, potrivit acronimului secret vehiculat între apropiații președintelui. În afară de îmbunarea sălbaticilor grație acestui generos dar compus din mirese, conducerea țării socotea că „onorabila femeie americană”, îndeplinindu-și menirea alături de reprezentanții

bisericii, ar fi putut exercita o influență pozitivă asupra indienilor Cheyenne în direcția educării și aducerii lor de la primitivism la civilizație.

Unii membri ai cabinetului prezidențial au susținut în continuare planul inițial referitor la rezolvarea „problemei indienilor”, și toți cei implicați știau că în cazul oricărui trib refractar urma să fie aplicată „soluția finală” a nimicirii prin forță armată.

În aceste condiții, dacă genocidul unei întregi rase de americani nativi era privit de mulți dintre ei ca fiind satisfăcător din perspectivă morală și oportun din punct de vedere politic, chiar și cei mai progresiști membri ai cabinetului erau conștienți că ideea unor femei albe care să trăiască laolaltă cu sălbaticii ar fi fost imposibil de acceptat de către poporul american. Drept urmare, după o serie de întruniri strict secrete la cel mai înalt nivel, conducerea statului a hotărât, potrivit unor străvechi cutume, să rezolve singură problema, pregătind în culise propria operațiune matrimonială.

Apropiatii lui Grant și-au liniștit conștiința de oameni politici odată ce au stabilit că toate femeile implicate în acest experiment îndrăzneț urmau să fie alese pe bază de voluntariat – în fapt, o condiționare nu cu mult diferită de cea a mireselor care trimiteau scrisori –, având însă legitimitatea morală conferită de oblăduirea bisericească. Teoria oficială susținea că, în situația în care aceste femei devotate societății și dispuse să-și asume o seamă de riscuri alegeau să se stabilească în Vest și să trăiască cu indienii din proprie inițiativă și, mai ales, dacă în cursul acestui proces, indienii Cheyenne ar fi renunțat la apucăturile războinice, atunci toată lumea ar fi avut de câștigat; un exemplu jeffersonian desăvârșit de guvernare care unge roțile altruismului social și al inițiativei individuale.

Și, dacă programul „Mirese pentru indieni” avea un călcâi al lui Ahile, conducerea știa că acesta consta în planul de a suplimenta un număr probabil insuficient de voluntare prin recrutarea femeilor din temnițe, penitenciare, închisori ale datornicilor și spitale de psihiatrie, oferindu-le grațierea sau eliberarea necondiționată, în funcție de situație, celor care erau de acord să se înscrie

în program. Un aspect pe care guvernarea îl resimțea, în cele din urmă, să-l învețe din întrevederile cu nativii, a fost faptul că erau un popor care se aștepta ca tratatele să fie respectate întocmai. Atunci când tribul Cheyenne negocia o mie de mîreac, avea în vedere fix acel număr, fiind, în schimb, pregătit să ofere exact o mie de cai, pentru a-și onora partea sa de înțelegere. Orice neconcordanță legată de numere ar fi reprezentat un mobil suficient de puternic pentru ca indienii să pornească din nou la război. Guvernul ținea să se asigure că lucrurile nu aveau să se petreacă astfel, chiar dacă programul presupunea eliberarea timpurie a câțiva hoți de buzunare sau a unor persoane cu unele deficiențe mintale.

Prima garnitură de tren încărcată cu femei albe care se îndreptau spre Marile Câmpii din nord și o viață nouă în calitate de mirese ale indienilor Cheyenne a părăsit Washingtonul în mare taină, târziu în noapte, în primăvara ce a urmat, pe la începutul lunii martie 1875. Totul se întâmpla la aproximativ șase luni după ce căpetenia Micul Lup făcuse șocanta propunere adresată președintelui Grant. Câteva săptămâni după aceea, au continuat să plece trenuri și din stațiile de la New York, Boston, Philadelphia și Chicago.

La data de 23 martie 1875, o tânără femeie pe nume May Dodd, în vârstă de douăzeci și cinci de ani, fostă pacientă a azilului de nebuni Lake Forest, un așezământ privat aflat la treizeci de mile¹ nord de Chicago, a urcat la Union Station în trenul Union Pacific, împreună cu alte patruzeci și șapte de voluntare și persoane recrutate din zona orașului Chicago, urmând să ajungă la tabăra militară Robinson din Nebraska.

[NOTĂ: Jurnalul care urmează este în mare parte needitat, și, cu excepția unor mici corecturi legate de ortografie și punctuație, a fost reprodus exact așa cum l-a scris autoarea, May Dodd. În paginile lui se regăsesc câteva scrisori adresate membrilor familiei și prietenilor. Cum nu există nici un element care să indice expedierea vreuneia dintre ele, epistolele par să-i fi slujit autoarei mai degrabă drept mij-

1. Milă, unitate de măsură pentru distanță echivalentă cu 1 609,3 m.

loc de a „vorbi“ cu persoanele menționate în caietele sale. Este posibil, totodată, ca May să fi păstrat corespondența, așa cum mărturisește și în ceea ce privește jurnalul, pentru a putea fi citită mai târziu de familia sa, în eventualitatea în care nu ar fi supraviețuit experimentului. Scrisorile sunt redactate, de asemenea, în aceeași ordine și formă în care au fost incluse în caietele autoarei.]

JURNALUL LUI MAY DODD

PRIMUL CAIET

Un tren cu destinația gloriei

La drept vorbind, după felul în care am fost tratată de așa-numiții oameni „civilizați” din viața mea, abia aștept să locuiesc printre sălbatici.

(Din jurnalul lui May Dodd)

[NOTĂ: Fragmentul de mai jos, nedatat, apare pe prima pagină a primului caiet din jurnalul ținut de May Dodd.]

Las aceste însemnări copiilor mei iubiți, Hortense și William, în eventualitatea că nu o vor mai vedea niciodată pe draga lor mamă, ca să poată afla, într-o bună zi, adevărul despre nedreapta mea încarcerare și evadarea mea din iad într-o lume necunoscută, despre care voi încerca să scriu în cele ce urmează...

23 martie 1875

Astăzi este ziua mea și am primit cel mai grozav dar dintre toate: libertatea. Mâzgălesc aceste biete rânduri în trenul Union Pacific pe ruta spre vest, care a plecat din Union Station Chicago dimineață, la ora 6:35, cu destinația Nebraska. Ni s-a spus că va urma o călătorie de paisprezece zile, cu numeroase opriri și o schimbare de tren la Omaha. Chiar dacă n-ar fi trebuit să aflăm locul unde aveam să ajungem, am înțeles din discuțiile purtate de escortele noastre militare (care subestimează acuitatea auditivă a femeilor) că vom fi duse mai întâi la Fortul Sidney cu trenul, iar de acolo transportate cu un convoi de căruțe acoperite până la Fortul Laramie, în Wyoming, și mai departe în tabăra militară Robinson, din Nebraska.

Cât de ciudată e viața! Cine s-ar fi gândit că voi urca în acest tren, aventurându-mă într-o călătorie așa de lungă și lăsând orașul în urma mea. Mi-am ales un loc astfel încât să pot vedea ultimele vagoane și să mai arunc o privire spre Chicago, cu stratul lui de fum gros și negru de cărbune ce se ridică în fiecare zi peste țărmlul lacului Michigan precum o umbrelă uriașă; iată, pentru ultima oară, orașul aglomerat și murdar ce se pierde în goana trenului.

Cât de tare mi-au lipsit agitația și zgomotul metropolei, după tăcuta și întunecata mea internare! Acum mă simt ca un personaj dintr-o piesă de teatru, ruptă de lumea reală, jucând un rol cumplit, încă nescris. Cât de mult îi invidiez pe oamenii pe care îi zăresc pe fereastra vagonului, văzând cum se grăbesc să înceapă munca grea de fiecare zi, în timp ce noi suntem purtate departe, prizoniere ale destinului într-o imensă pustietate...

Iată, trecem pe lângă noile barăci ce înconjoară orașul, apărute peste tot după marele incendiu din '71. Semănând mai degrabă cu niște bucăți de cherestea îngrămadite laolaltă, se clatină în vânt precum casele din cărți de joc, formând un fel de gard prăpădit în jurul orașului, ca într-o încercare de a cuprinde cumva metropola în expansiune. Copii mizerabili, pe jumătate dezbrăcați, se joacă în curți pline de noroi și ne privesc cu ochi pustii când trecem pe acolo, ca și când noi, ori poate ei, am fi creaturi din altă lume. Ce dor îmi e de iubiții mei copii! Ce n-aș da să-i mai văd o dată și să-i țin în brațe... Îmi lipsesc mâna de geam ca să-i fac semn unui copilăș care îmi amintește puțin de scumpul meu William, dar părul bieteii făpturi e blond și unsuros, iar bucele murdare îi încadrează chipul stropit de noroi. Are însă ochi nespuse de albaștri și ridică mâna lui mică, încercând să-mi răspundă la salut când ajungem în apropiere... Aș putea să spun, mai degrabă, la semnul de bun-rămas... Privesc încă copilul care se pierde în zare și colibele de la periferie rămase în urmă, în vreme ce soarele dimineții se ridică deasupra orașului din ce în ce mai îndepărtat; conturul locurilor știute începe să dispară. Mă uit înapoi cât pot de mult și abia atunci găsesc curajul de a-mi schimba locul, lăsând deoparte trecutul involburat și negru, ca să-mi întorc fața spre un viitor înspăimântător și nesigur. Simt că mi se taie răsuflarea la vederea imensității ce se deschide înaintea ochilor, cu priveliștea de nedescris a preriei în vastitatea și singurătatea ei. Slăbită și tulburată în fața pustiului, simt că aerul îmi fuge amețitor de repede din plămâni, de parcă aș fi căzut de pe marginea lumii și m-aș afunda cu întreg trupul în vid. Și poate că așa e... poate că sunt...

Dar Doamne-Dumnezeule, iartă-mă, n-am să mă mai plâng niciodată, o să-mi amintesc mereu ce bine e să fiu liber, cum m-am rugat pentru momentul ăsta în fiecare zi a vieții mele, și iată că rugăciunile mi-au fost ascultate! Spaima din inima mea cu privire la tot ce mă așteaptă își pierde puterea înaintea perspectivei de a-mi petrece restul vieții ca „locatar” al acelei odioase „închisori” – căci era mai degrabă vorba de o închisoare decât de un spital, iar noi eram mai degrabă deținuți decât pacienți. „Tratamentul medical” însemna să fim ținuti captivi în spatele unor gratii de fier, precum animalele de la grădina zoologică, neluați în seamă de doctorii nepăsători, torturați, insultați și hărțuiți de infirmieri plini de sadism.

Iată și definiția mea referitoare la AZILUL DE NEBUNI: Un loc unde nebunii sunt fabricați.

— Ce caut eu aici? l-am întrebat pe doctorul Kaiser prima oară când a venit să mă vadă, la două săptămâni după ce am fost „internată”.

— E consecința comportamentului dumneavoastră libertin, firește, a răspuns, ca și când ar fi fost sincer mirat că îndrăznesc să pun o astfel de întrebare.

— Dar sunt îndrăgostită! am protestat, și apoi i-am povestit despre Harry Ames. Familia mea m-a adus aici pentru că am plecat de acasă și am ales să trăiesc, fără să fiu căsătorită, cu un bărbat pe care ei îl consideră inferior statutului meu social. Nici mai mult, nici mai puțin. Fiindcă n-au reușit să mă convingă să-l părăsesc, m-au smuls de lângă el și de lângă copii. Nu vă dați seama, domnule doctor, că nu sunt mai nebună decât dumneavoastră?

Atunci doctorul a ridicat din sprâncene și a mângălit ceva în carnețelul lui, dând din cap cu aerul enervant al ipocriziei.

— Aha, mi-a spus, înțeleg. Credeți că vă aflați aici deoarece ați fost victima unui complot de familie.

După aceea s-a ridicat și a plecat, iar eu nu l-am mai văzut vreme de aproape șase luni. În acest interval, am fost supusă unor „tratamente” cumplite, la recomandarea bunului doctor, cu scopul de a mă vindeca de „boală”. Acestea constau în injecții zilnice cu apă clocotită în vagin – menite, bineînțeles, să-mi domolească apetitul sexual exagerat. Totodată, am fost forțată să stau în pat

săptămâni la rând; mi s-a interzis să vorbesc cu ceilalți pacienți, să citesc, să scriu scrisori ori să îmi ocup timpul cu alte activități. Surorile medicale și infirmierii nu-mi vorbeau, ca și când n-aș fi existat. Am fost silită să îndur și umilința de a folosi o ploscă, deși nu aveam nici o problemă de ordin fiziologic. Dacă mă opuneam sau dacă mă dădeam jos din așternut și eram descoperită, mă legau de pat pentru tot restul zilei și al nopții.

În timpul acestei perioade de izolare pot să spun că mi-am pierdut cu adevărat mințile. Ca și când tortura de fiecare zi nu era de-ajuns, singurătatea desăvârșită și lipsa de activitate făceau ca totul să devină de nesuportat. Tânjeam după aer proaspăt și mișcare, voiam să mă plimb pe malul lacului Michigan, ca odinioară... Cu riscul de a fi văzută, mă ridicam din pat înainte de ivirea zorilor și mă urcam pe un scaun din cameră, încercând să zăresc câte ceva printre gratiile de fier ce acopereau mica fereastră umbrită – poate o rază de soare ori un petec verde de iarbă. Îmi plângeam soarta cu lacrimi amare, dar încercam mereu să mă înfrânez și să le alung. Învășasem că personalul nu trebuia să mă vadă plângând, căci altfel, în afară de diagnosticul absurd al medicului, legat de libertinaj, s-ar fi spus că sufăr și de isterie ori melancolie... ceea ce ar fi însemnat o serie de torturi suplimentare.

Dați-mi voie să lămuresc aici, o dată pentru totdeauna, adevăratele motive ale întemnițării mele.

Acum patru ani m-am îndrăgostit de un bărbat pe nume Harry Ames. Harry era cu câțiva ani mai mare ca mine și lucra ca supraveghetor la depozitul de cereale al tatălui meu. Ne-am întâlnit în casa părinților mei, unde Harry venea adesea ca să discute cu tata chestiuni de afaceri. Harry era un bărbat deosebit de atrăgător, poate puțin necizelat, cu brațe viguroase și puternice, degajând o încredere în sine specifică oamenilor care fac muncă fizică. Nu semăna deloc cu băieții plictisitori, de condiție bună, singurii acceptați în cercul social al fetelor cu zestre drept companioni la ceaiuri și cotilion. Ce-i drept, farmecul lui Harry m-a cucerit imediat... și, dintr-una într-alta... ei bine, după standardele unora s-ar fi putut spune că eram libertină.

Nu mi-e rușine să spun că întotdeauna am fost o femeie capabilă de pasiuni puternice, cu predispoziție spre apropierea fizică.

Nu tăgăduiesc nici un moment. M-am maturizat devreme și îi cam intimidam pe tinerii stingheri din sfera socială restrânsă a familiei mele.

Harry era diferit. Era un bărbat adevărat și mă simțeam atrasă de el ca fluturele de lampă. Am început să ne vedem pe ascuns. Știam amândoi că tata n-ar fi aprobat niciodată relația noastră, iar Harry se temea la fel de mult ca mine să nu fim descoperiți, fiindcă știa că își va pierde slujba. Cu toate astea, n-am putut să rezistăm atracției dintre noi și să stăm departe unul de altul.

De prima dată când m-am culcat cu Henry, am rămas însărcinată cu fiica mea Hortense. Vă spun drept, am simțit-o luând ființă în pântecul meu în timp ce făceam dragoste. Trebuie să recunosc că Harry s-a purtat ca un gentleman, asumându-și întreaga responsabilitate. A vrut să se căsătorească cu mine, dar l-am refuzat categoric pentru că, deși îl iubeam, și îl iubesc încă, sunt o femeie independentă (nonconformistă, ar spune unii). Nu eram pregătită pentru căsătorie, însă nici nu am vrut să renunț la copilul meu, așa încât, fără alte explicații, am plecat din casa părinților și m-am mutat cu iubitul meu într-o căsuță sărăcăcioasă de pe malul râului Chicago, unde am dus, pentru o vreme, un trai simplu și fericit.

Firește, nu a trecut mult până ce tata a aflat de trădarea angajatului său și l-a dat afară. Harry a găsit însă de lucru la unul dintre concurenții lui și eu am reușit, de asemenea, să-mi găsesc o slujbă. Lucram într-o fabrică de procesare a cărnii puilor de prerie pentru piețele din Chicago. Era o muncă mizerabilă și obositoare, pentru care educația mea aleasă nu mă pregătise deloc. În același timp, și poate din același motiv, odată ajunsă în lumea reală, trăiam un ciudat sentiment de eliberare, încercând să mă descurc prin forțele proprii.

Am născut-o pe Hortense și aproape imediat am rămas din nou însărcinată cu fiul meu William... scumpul meu Willie. Am încercat să păstrez legătura cu părinții; voiam să-și cunoască nepoții și să nu mă judece prea aspru pentru că am ales un alt drum. Mama devenea însă mai degrabă isterică când doream să o vizitez (și poate că ea ar fi trebuit internată, nu eu), iar tata rămânea de neclintit și refuza să mă vadă chiar și atunci când mergeam eu la

ei. În cele din urmă, am renunțat să mai merg acasă și am păstrat oarecum legătura cu familia prin sora mea mai mare, care era măritată și se numea tot Hortense.

Când s-a născut Willie, apăruseră deja probleme între mine și Harry. Mă întreb acum dacă nu cumva oamenii tatei reușiseră să-l influențeze, căci mi se părea că se schimbase peste noapte, devenind rece și distant. A început să bea și să lipsească nopțile, iar când se întorcea acasă simțeam mirosul altor femei. Mi-a sfâșiat inima, pentru că încă îl iubeam. Cu toate astea, eram mai mult decât mulțumită ca nu mă căsătorisem cu el.

Într-una din nopțile când Harry era plecat, au apărut ticăloșii trimiși de tata. Au năvălit în casă la miezul nopții, însoțiți de o infirmieră care mi-a înhățat copiii și a dispărut cu ei, în timp ce bărbații mă țineau imobilizată. M-am luptat din toate puterile – am țipat, am lovit, am mușcat, am zgâriat, însă nu mi-a slujit la nimic. Nu mi-am mai văzut copiii din noaptea aceea sumbră.

Am fost dusă direct la azilul de nebuni, unde am rămas ținută la pat în camera mea întunecată, zile, săptămâni și luni în șir, fără nimic altceva de făcut decât să îndur tortura rutinei și a gândurilor nestăvilite legate de copiii mei. Nu aveam nici o îndoială că locuiau împreună cu mama și tata. Nu știam ce se întâmplase cu Harry și mă bântuiau tot felul de idei... (Harry, dragul meu Harry, dragostea vieții mele, tată al copiilor mei, ai fost cumpărat de părintele meu cu aur ca să mă lași pradă bandiților pe care i-a trimis în miez de noapte? Ți-ai vândut oare și copiii? Sau te-a ucis, pur și simplu? Poate că n-am să aflu niciodată adevărul...)

Și când mă gândesc că întreaga nenorocire mi s-a tras de la delictul iubirii pentru un om de rând; inima mea frântă, tortura și toate pedepsele, pentru că am ales să vă aduc pe lume, dragii mei copii; disperarea neagră și fără speranță, pentru că am ales o viață în afara tiparelor...

Ei, dar cu siguranță nimic din ce mi s-a întâmplat până în acest moment nu ar putea fi considerat un act de nonconformism, ținând cont de locul unde merg acum. Drept urmare, am să descriu cu exactitate evenimentele care au condus la prezența mea în acest tren. Cu două săptămâni în urmă, un bărbat și o femeie

au venit la azil, în camera de zi a doamnelor. Având în vedere specificul „afecțiunii“ mele – și anume, „perversiunea morală“ –, așa cum figura în actele de internare (o rușine și o minciună, și mă întreb câte alte femei vor fi fost închise astfel, fără vreun motiv real), mă număram printre pacienții izolați pe criterii de gen, având interdicție să mă apropiu de membrii sexului opus – probabil de teamă că aş putea încerca să mă culc cu ei. Dumnezeu mare! Pe de altă parte, diagnosticul meu le părea anumitor angajați de sex masculin ai azilului o invitație deschisă la vizite în camera mea, la miez de noapte. De câte ori nu m-am trezit, aproape sufocându-mă, sub greutatea unui infirmier nespus de greșos, pe nume Franz, un neamț gras și împușit, mătăhălos și transpirat... Dumnezeu să mă ierte că am vrut să-l omor.

Bărbatul și femeia ne măsurau din priviri de parcă am fi fost niște vite scoase la licitație, iar apoi au ales șase ori șapte dintre noi ca să-i însoțească într-o cameră privată a personalului. În mod evident, din grupul acesta lipseau femeile mai în vârstă și cele suferind de boli grele și fără speranță, care se legănau în scaune și gemeau ore în șir, se tânguiau întruna ori purtau discuții zgomotoase cu demonii lor. Aceste biete bolnave au fost trecute cu vederea, iar nebunii ceva mai „prezentabili“ au fost aleși în vederea audienței cu vizitatorii noștri.

După ce ne-am retras în camera privată a personalului, domnul acela, pe nume Benton, ne-a explicat că urma să susțină o serie de interviuri pentru a selecta potențiali recruți în vederea unui program guvernamental ce îi viza și pe indienii din câmpiile de vest. Femeia, pe care ne-a prezentat-o drept sora Crowley, a efectuat, cu acordul nostru, controlul medical al celor de față. Dacă, în urma interviului și a examinării medicale am fi fost considerate candidate potrivite pentru program, aveam șansa de a fi scoase de îndată din spital. Ei, așa da! Evident, perspectiva mi-a surâs. Mai rămânea însă ca familia să-și dea acordul, iar eu știam că nu am prea multe șanse să-l obțin.

Cu toate acestea, m-am oferit să cooperez. Oricum, un interviu și un examen fizic păreau acceptabile în comparație cu orele nesfârșite de monotonie agonizantă, petrecute șezând ori întinsă în pat, fără să fac nimic altceva decât să mă las bântuită de gândurile

mele negre despre nedreptatea internării și cumplita pierdere a copiilor, despre situația lipsită de speranță în care mă aflu și terribila anticipare a următorului „tratament”.

„Aveam vreun motiv să cred că n-aș fi fertilă?” a sunat prima întrebare adresată de sora Crowley, la începutul examinării. Trebuie să spun că m-a luat prin surprindere, însă am răspuns prompt, hotărâtă să trec testul, indiferent de urmări. „*Au contraire!*”, am zis eu și i-am povestit despre cei doi copii minunați pe care îi născuseram fără să fiu căsătorită, un fiu și o fiică, și care fuseseră smulși atât de nemilos de la pieptul mamei lor.

— Sunt atât de fertilă, am spus, încât era destul ca iubitul meu domn, Harry Ames, să mă privească doar cu anume predispoziție romantică, ca să-mi iasă copiii din pântec precum semințele ce se varsă dintr-un sac cu grâne!

(Trebuie să spun și ce nu ar fi de spus: singurul motiv pentru care nu am rămas însărcinată cu dezgustătorul infirmier Franz, monstrul care mă vizita noaptea, este faptul că dobitocul acela jalnic își împrăștia scârboasele secreții peste așternuturi, după ce stătea călare pe mine, gemând și tânguindu-se amarnic în zbu-ciumarea lui precipitată.)

M-am temut atunci că am mers poate prea departe cu entuziasmul, dorindu-mi să o impresionez pe sora Crowley cu fertilitatea mea, căci avea acea expresie obosită și plină de circumspecție ce îmi devenise deja extrem de familiară și pe care o afișează, de obicei, oamenii când este vorba de nebuni (sau presupuși nebuni), de parcă bolile lor ar fi contagioase.

Se pare însă că am trecut de această primă examinare, fiindcă a urmat interviul cu domnul Benton în persoană, care mi-a pus, la rândul său, tot felul de întrebări, din calea-afară de ciudate: Știam să gătesc la foc în aer liber? Îmi plăcea să stau în natură? Îmi plăcea să dorm afară noaptea? Ce părere aveam despre sălbaticii din vest?

— Sălbaticii din vest? l-am întrerupt eu. Având în vedere că n-am mai întâlnit sălbatici din vest până acum, domnule, nici n-am avut cum să-mi formeze vreo părere.

În cele din urmă, domnul Benton a ajuns și la problema pentru care venise.

— Ați fi de acord să faceți un mare sacrificiu personal pentru a vă servi țara? m-a întrebat.

— Bineînțeles, am răspuns pe loc.

— Ați accepta o căsătorie aranjată, cu un sălbatic din vest, în vederea procreării?

— Ha! am exclamat, nespun de mirată. Cum vine asta? am întrebat apoi, mai degrabă curioasă decât ofensată. Și pentru ce?

— Este vorba de asigurarea unei păci durabile în regiunea Marilor Câmpii, a răspuns domnul Benton. În felul acesta, putem înlesni călătoriile curajoșilor care doresc să se stabilească acolo, eliminând pericolul obișnuitelor atacuri ale acestor barbari înșeși de sânge.

— Înțeleg, am spus, chiar dacă nu înțelegem pe deplin.

— Totodată, potrivit convenției în cauză, a adăugat domnul Benton, președintele își va arăta eterna recunoștință în ceea ce vă privește, dispunând de îndată plecarea dumneavoastră din această instituție.

— Da? Am să pot pleca de aici? am întrebat, încercând să-mi ascund emoția din glas.

— Acest lucru este absolut sigur, spuse el, în condițiile în care tutorele dumneavoastră legal, dacă există, va fi de acord să semneze formularele de aprobare prevăzute.

Mă gândeam deja la o soluție pentru a depăși acest ultim, dar crucial obstacol aflat în calea libertății mele, așa că am răspuns din nou, fără o clipă de șovăială. M-am ridicat și am făcut o reverență adâncă, cu genunchii tremurând din cauza lunilor de izolare și repaus, dar și a emoției copleșitoare la gândul posibilei eliberări:

— Aș fi profund onorată, domnule, să îndeplinesc această nobilă îndatorire în folosul țării mele, am spus, și să-mi aduc modesta contribuție în slujba președintelui Statelor Unite.

Adevărul este că m-aș fi înscris bucuroasă și pentru o excursie în iad, numai ca să scap de la azilul de nebuni... și, cine știe, poate tocmai asta am făcut...

În ce privește delicata problemă a obținerii acordului părinților, dați-mi voie să spun de la bun început că, deși am fost acuzată de nebunie și desfrâu, de prostie nu am fost bănuită niciodată.

Medicul-șef al spitalului, și anume bizarul meu diagnostician, doctorul Sidney Kaiser, avea drept sarcină să înștiințeze familiile pacienților eligibili pentru programul MPI (sau „Mirese pentru indieni“, după cum ne-a explicat domnul Benton), să le invite la spital ca să fie informate cu privire la proiect și să semneze actele necesare ieșirii. După îndeplinirea formalităților, pacienții erau liberi să se implice în program, în măsura în care doreau. Într-un an și jumătate de internare forțată, bunul meu doctor m-a văzut, așa cum poate am mai spus, doar de două ori. Oricum, în urma încercărilor repetate, însă neizbutite, de a obține o întrevedere, am ajuns să o cunosc mai bine pe asistenta lui, Martha Atwood, o femeie nemaipomenită, care mi-a arătat compasiune și mi-a devenit apropiată. Martha a fost singura mea prietenă și confidentă în locul acela nenorocit. Fără grija și vizitele ei, ori fără micile acte de bunătate pe care le-a revărsat asupra mea, nu știu cum aș fi supraviețuit.

Odată ce am ajuns să ne cunoaștem, Martha a căpătat convingerea fermă că locul meu nu era la azil, că nu eram mai nebună decât ea și că, la fel ca alte femei de acolo, fusesem internată abuziv de familia mea. Când a apărut ocazia potrivită de a „evada“, s-a oferit să mă ajute la îndeplinirea planului riscant la care mă gândisem. Mai întâi, „a luat cu împrumut“ o scrisoare a tatălui meu din dosarul aflat în cabinetul doctorului Kaiser și a făcut o copie după antet. Am compus împreună o scrisoare destinată medicului respectiv, ca și când ar fi fost scrisă de tata, în care explicam că este plecat într-o călătorie de afaceri și nu va putea lua parte la întâlnirea ce urma să aibă loc la spital. Doctorul Kaiser nu avea motive de bănuială; știa că tatăl meu era președintele Societății de Căi Ferate ce lega orașul Chicago de nord-vestul țării, în folosul căreia inventase și construisese un întreg complex de depozite pentru cereale, cel mai mare și mai modern dintre depozitele de acest fel din oraș, după cum ne spunea tot timpul. Munca lui presupunea numeroase călătorii, iar când eram copil, îl vedeam foarte rar. În scrisoarea falsificată pe care o adresasem doctorului Kaiser, Martha și cu mine, sau, mai bine spus, „tata“ îi scria medicului că familia fusese contactată de curând chiar de către reprezentanții guvernului cu privire la participarea mea în

programul MPI, iar agentul Benton îi garantase personal că voi fi în siguranță pe durata întregii șederi în regiunea locuită de indieni. Cum Martha fusese de față la toate probele pe care le presupunea interviul, știam că trecusem cu bine de toate examinările și fusesem declarată o candidată de prima mână pentru acest program; desigur, faptul în sine nu reprezenta o mare realizare în ce mă privește, dat fiind că principalele criterii de selecție fuseseră capacitatea și vârsta corespunzătoare procreării, completate de o sănătate mintală care asigura funcționalitatea subiectului. În aceste condiții, cred că aș putea să afirm cu toată convingerea că administrația centrală era interesată nu atât de succesul acestor uniuni matrimoniale, cât era de atingerea numărului de mirese stabilite, lucru pe care tata, în calitatea sa de om de afaceri cu mult simț practic, ar fi putut să-l aprecieze.

Așadar, în scrisoarea noastră, tata își dădea cu dragă inimă binecuvântarea în vederea participării mele (și aici cred că am scris: „la acest inovator și nobil plan de asimilare a păgânilor“). Știu că tata i-a privit mereu pe sălbaticii din vest mai mult ca pe o piedică în calea dezvoltării agriculturii americane, fiindcă nu suporta ideea că toată câmpia aceea fertilă nu era folosită, când ar fi putut fi exploatată așa cum scrie la carte, iar depozitele lui s-ar fi umplut de grâne. Adevărul este că tata nutrește un adânc dispreț față de pieile-roșii, din simplul motiv că nu se pricepe la afaceri, un neajuns care pentru el reprezintă un defect major. La ne-număratele petreceri organizate de el și de mama, îi plăcea grozav să se mândrească cu propria avere și cu averea la fel de substanțială a invitaților săi, închinând paharul pentru Șoimul-Negru, căpetenia indienilor Sauk, care spusese cândva că „pământul nu poate fi vândut. Nimic nu e de vânzare, cu excepția lucrurilor pe care poți să le iei cu tine“, idee pe care tata o găsea extrem de stranie și de amuzantă.

Totodată, trebuie să recunosc faptul că, undeva în adâncul sufletului, tata se poate să se fi bucurat de șansa de a scăpa de mine, de rușinea pe care comportamentul și „condiția“ mea o aduseseră asupra familiei. Și dacă ar fi să spun tot adevărul, atunci aflați că tata e un snob desăvârșit. În cercul său de prieteni și parteneri de

afaceri, rușinea de a avea o fică nebună, sau, și mai rău, desfrânată, trebuie să fi fost tare greu de suportat.

Scrisoarea continua în stilul său încâlcit, dar bombastic – la fel cum s-ar fi exprimat dacă mi-ar fi acordat permisiunea de a merge la pension (a fost aproape diabolic de simplu să-i imit felul de a scrie, poate și din cauză că ne curge același sânge prin vene) –, manifestându-și convingerea că „aerul proaspăt din vest, traiul sănătos al nativilor într-un cadru natural fermecător și atractivul schimb cultural ar putea fi tot ce are nevoie biata mea fică, atât de tulburată acum, pentru a-și liniști cugetul zbuciumat“. Nu e uimitor faptul că unui tată i se cere permisiunea (și el este de acord!) ca fata lui să se culce cu sălbaticii?

Alături de scrisoare am pus și actele de ieșire din spital, semnate, iar Martha le-a trimis doctorului Kaiser prin curier special (în ansamblu, un pachetel îngrijit și pe deplin convingător).

Desigur că, odată ce rolul ei în această înșelăciune ar fi fost descoperit, lucru de care nu ne îndoiam, Martha știa că ar fi urmat concedierea și poate chiar urmărirea penală. Așa se face că buna și curajoasa mea prietenă, lipsită de copii și de iubire (fără să fie, la drept vorbind, nici prea atrăgătoare) și având în față, după toate probabilitățile, o viață de celibat și singurătate, s-a înscris și ea în programul MPI, iar acum stă lângă mine în tren... așa încât nu pornesc chiar singură în această incredibilă aventură a vieții mele.

24 martie 1875

Aș minți dacă aș spune că nu am emoții în legătură cu noua viață care ne așteaptă. Domnul Benton ne-a dat asigurări că, potrivit înțelegerii, avem obligația de a le dăruí doar un singur copil soților noștri indieni, după care putem pleca sau rămâne acolo, în funcție de situație. În cazul în care nu reușim să rămânem însărcinate, avem datoria de a rămâne alături de soții noștri doi ani încheiați, iar apoi suntem libere să facem ce dorim... sau, cel puțin, să ne adresăm autorităților. Nu mi-a scăpat faptul că proaspeții noștri soți ar putea avea planuri diferite legate de această convenție. În ansamblu, mi se pare totuși că prețul evadării din

iadul acela numit azil e mai degrabă mic în comparație cu perspectiva, foarte probabilă, de a fi rămas închisă acolo câte zile aş mai fi avut. E drept însă că, odată începută călătoria, având în faţă un viitor atât de incert şi neguros, ar fi fost imposibil să nu am îndoieli. Şi iată cum – ironia sorţii –, pentru a scăpa de la azilul de nebuni, am fost nevoită să iau cea mai nebunească decizie a vieţii mele.

Cred însă că biata Martha, cu desăvârşire inocentă, abia aşteaptă să experimenteze tot ce va urma; încântată de noile oportunităţi matrimoniale, pare să fi înflorit dintr-odată! Chiar adineauri m-a întrebat, cu glasul întretăiat, dacă aş putea să-i dau unele sfaturi în chestiunea plăcerilor carnale! (Se pare că, din cauza motivului oficial al internării mele, toţi cei care aveau legătură cu instituţia respectivă – inclusiv unica mea prietenă – trăiau cu impresia că sunt vreo autoritate în domeniu.)

— Şi despre ce fel de sfaturi e vorba, prietenă dragă? am întrebat-o.

Martha se arată grozav de stânjenită, coborî şi mai mult glasul, se aplecă în faţă şi începu să-mi şoptească:

— Ei, bine... sfaturi despre... despre cum să faci un bărbat fericit... adică despre cum să satisfaci poftele carnale ale unui bărbat.

Încântătoarea ei naivitate m-a făcut să izbucnesc în râs. Martha speră să împlinească dorinţele trupeşti ale sălbaticului ei!

— Mai întâi, hai să presupunem, am răspuns, că băştinaşii au nevoi fizice asemănătoare cu ale bărbaţilor din nobila noastră rasă. Şi nici nu prea avem motive de îndoială, nu-i aşa? Iar dacă toţi bărbaţii au într-adevăr preferinţe similare în ce priveşte trupul, dar şi sufletul, atunci pot să-ţi spun, din experienţa mea restrânsă, că cea mai bună cale de a-i face fericiţi – dacă într-adevăr asta îţi doreşti – e să-i serveşti fără zăbavă, să le găteşti, să te culci cu ei oricând şi oriunde îţi cer, dar să nu faci tu primul pas niciodată, să nu te arăţi îndrăzneată ori să ai vreo iniţiativă; lucrul ăsta pare să-i sperie pe bărbaţi, deşi majoritatea sunt doar nişte băieţei care se pretind bărbaţi. Şi, poate cel mai important aspect, aşa cum mulţi bărbaţi se tem de femeile care spun ce vor în aşternut, tot aşa le resping şi pe cele care spun ce gândesc, indiferent de natura ori de subiectul discuţiei. Toate lucrurile astea le-am învăţat de

la domnul Harry Ames. Așa încât îți recomand să fii imediat de acord cu tot ce va spune noul tău soț... A, da, și încă ceva! Lasă-l să creadă că este foarte bine înzestrat, mai ales dacă situația e cu totul alta.

— Și cum am să-mi dau seama dacă e înzestrat sau nu? m-a întrebat inocenta mea Martha.

— Draga mea, i-am răspuns, știi diferența dintre, să zicem, un cârnat și un cârnăcior? Dintre un *cornichon* și un castravete? Dintre un creion și un brad?

Martha s-a făcut roșie ca focul, a dus mâna la gură și a început să chicotească fără să se mai poată opri. Am râs și eu împreună cu ea; atunci mi-am dat seama că era prima dată când râdeam, după foarte mult timp... E minunat să poți să râzi din nou.

27 martie 1875

Scumpa mea soră Hortense,

Probabil ai aflat deja vestea plecării mele neașteptate din Chicago. Singura mea părere de rău este că n-am putut fi de față când familia a fost informată asupra condițiilor în care am reușit să „evadez” din „închisoarea” unde ați aranjat de comun acord să mă închideți. Aș fi vrut să văd, mai ales, cum a reacționat tata când a auzit că urmează să devin mireasă – da, așa e, o să mă mărit și o să mă împerechez negreșit cu un sălbatic autentic din neamul indienilor Cheyenne! Ha! Și fiindcă tot vorbim de perversiune morală, parcă îl aud pe tata izbucnind: „Dumnezeule, e nebună cu adevărat!” Ce n-aș da să-i pot vedea fața!

Acuma, sincer, n-ai bănuir niciodată că sora ta mai mică, mai aparte de felul ei, va porni cândva într-o astfel de aventură, că va fi autoarea unei fapte de-a dreptul memorabile? Imaginează-ți, dacă poți, că mă aflu într-un tren huretor ce se îndreaptă spre vest, către pustiul de necuprins de la frontieră. Poți să-ți închipui două vieți mai diferite decât ale noastre? Tu, în sfera tihnită (deși cumplit de plictisitoare) a burgheziei din Chicago, căsătorită cu palidul bancher Walter Woods, alături de liota de odrasle gălbujite – oare câți or mai fi acum, că am pierdut șirul: patru, cinci,

șase monstruleți? —, fără formă și culoare, ca aluatul de pâine nefrământat.

Iartă-mă, surioara mea, dacă ți-am dat impresia că am ceva cu tine. Numai că acum pot și eu, în sfârșit — în deplină libertate, fără ca cineva să mă critice și fără să mă tem de alte acuzații —, să dau glas mâinii îndreptate împotriva membrilor propriei mele familii, care s-au purtat atât de josnic; pot să spun ce gândesc fără grija permanentă că nu fac altceva decât să-mi probez nebunia și fără pericolul iminent al pierderii copiilor pentru totdeauna — toate au venit și s-au dus, iar eu nu mai am nimic de pierdut. În sfârșit sunt liberă la trup, minte și suflet... sau, în fine, atât cât se poate, pentru cineva care și-a plătit eliberarea cu propriul pântec...

Ajunge însă cu toate astea... Acum trebuie să-ți povestesc puțin despre aventura mea, despre lunga călătorie ce o avem de făcut și despre minunatul ținut prin care trecem. Trebuie să-ți povestesc despre toate lucrurile care mă fascinează, chiar dacă sunt legate de singurătate și pustiire... Cum tu nu prea ai ieșit din Chicago, nici nu cred că ai putea să ți le imaginezi. Orașul își lărgește periferia; totul se reconstruiește iute peste cenușa cumplitelui incendiu, iar metropola pare acum un organism viu înaintând către prerie (Mai este oare cazul să ne mirăm că sălbaticii se revoltă atunci când sunt împinși și mai departe spre vest?). N-ai putea să-ți închipui aglomerația, mulțimea de oameni ori animația din zonă, mai ales că locul acela era o pajiște sălbatică pe vremea când noi eram copii. Trenul a trecut prin regiunea noului ocol de vite, foarte aproape de locul unde am stat împreună cu Harry. (N-ai venit niciodată să ne vezi, nu-i așa, Hortense? Oare de ce nu mă mir?) Acolo, furnalele aruncau în aer nori de fum în toate culorile curcubeului — albastru, portocaliu, roșu —, care se întrepătrundeau în văzduh precum vopselele în ulei amestecate pe o paletă. Era frumos într-un fel tare neobișnuit, iar peisajul semăna mai degrabă cu pictura unui zeu nebun. Am trecut și de abator, unde strigătele de spaimă ale necuvântătoarelor se pot auzi în ciuda huruitului asurzitor al trenului, iar duhoarea amețitoare care umple vagonul are iz de sirop rănced. În cele din urmă, am lăsat în urmă vâlul de fum ce acoperă orașul, ieșind parcă dintr-o ceață deasă spre o priveliște de țară, cu terenuri bine arate

și brazde de pământ negru și bogat, săpate proaspăt, unde mult-iubitele culturi de grâne ale tatei începeau să prindă contur.

Trebuie să-ți spun că, deși tata susținea adesea contrariul, veritabila frumusețe a preriei nu stă în simetria desăvârșită a ogoarelor, ci se vede mai ales acolo unde terenurile agricole se termină și începe cu adevărat câmpia – o mare de iarbă neatinsă, unduindu-se ca o ființă vie până la orizont. Am văzut astăzi pui de prerie, câteva cârduri din sutele ori miile care trăiesc acolo, depărtându-se în grupuri mari de calea ferată pe măsură ce ne apropiam. Nu puteam decât să-mi închipui foșnetul aripilor dincolo de zgomotul roților de tren. A fost nemaipomenit să îi văd zburând, după anul petrecut în fabrica mizerabilă unde le procesam carnea și unde am crezut că n-am să mai pot privi vreodată o pasăre. Știu că tu și restul familiei n-ați înțeles niciodată de ce am ales o muncă atât de înjositoare ori traiul în afara căsătoriei cu un bărbat mult sub condiția mea socială, lucruri pe care voi le-ați considerat a fi primele manifestări fâțișe ale nebuniei mele. Dar vezi tu, Hortense, tocmai educația restrictivă a părinților m-a îndemnat să caut altceva în lumea largă. M-aș fi sufocat sau, poate, aș fi murit pur și simplu de plictiseală dacă aș mai fi rămas în casa aceea întunecată și tristă; în ciuda faptului că munca în fabrică a fost într-adevăr dezgustătoare, n-am să regret nici un moment că am lucrat acolo. Am învățat enorm de la bărbații și femeile alături de care trudeam; am aflat cum trăia și restul lumii, adică familiile mai puțin norocoase decât a noastră, care reprezintă, fără îndoială, marea majoritate a oamenilor. Toate astea, dragă soră, sunt lucruri ce îți vor rămâne străine, iar sufletul îți va fi, așadar, puțin mai sărac.

Să nu înțelegi cumva că te-aș îndemna să-ți ici o slujbă într-o fabrică de păsări! Doamne-Dumnezeule, n-am să uit vreodată duhoarea locului; mi se pare că și acum, când îmi apropiu mâinile de față, pielea îmi miroase oribil a sânge de pui, pene și organe... Cred că n-am să mai mănânc carne de pasăre câte zile voi mai trăi! După ce am văzut însă creaturile astea sălbatice zburând înaintea trenului precum scânteile care se ivesc la mișcarea roților pe șine, trebuie să spun că interesul meu față de ele a renăscut într-o anu-

mită măsură. Sunt așa de frumoase când bat aerul cu aripile la asfințit, încât apropierea lor mai întrerupe obositoarea monotonică a drumului. Aș fi vrut să-i arăt această desfășurare de aripi și prieteniei mele Martha, care stă lângă mine, însă a adormit buștean, iar capul i se lovește ușor de fereastra vagonului.

Iată însă că am avut parte și de o întâlnire amuzantă. În timp ce priveam păsările zburând departe de linia de cale ferată, o femeie înaltă, colțuroasă și extrem de palidă, cu un păr nisipiu tuns scurt sub șapca de tweed englezesc, venea în grabă pe culoarul vagonului nostru, aplecându-se ca să se uite la păsări de la fiecare geam în parte și mutându-se dintr-un loc în altul. Purta un costum bărbătesc cu pantaloni bufanți, prinși sub genunchi, dintr-un material irlandez rezistent la zgârieturi, care, alături de șapca și părul ei scurt, o făcea să semene mai degrabă cu un reprezentant al sexului opus. Îmbrăcămintea masculină a femeii includea totodată o jiletcă, ciorapi și pantofi Oxford; ținea în mână un bloc pentru desen asemănător cu al artiștilor.

— Scuzați-mă, vă rog! se adresa ea fiecărui ocupant al bancheții în dreptul căreia se apleca ca să poată privi mai bine pe fereastră. Vorbea cu un inconfundabil accent britanic. Vă rog să mă scuzați! O, Doamne! exclamă ea și ridică din sprâncene, manifestându-și deopotrivă surpriza și încântarea. Extraordinar! Magnific! Superb!

Până când a ajuns englezoaica pe locul liber de lângă mine, puii de prerie își întinseseră aripile și se pierduseră la orizont, așa că s-a prăbușit pe scaun cu toată greutatea, fără nici un pic de grijă.

— Pui de prerie de dimensiuni mai mari, a explicat. Adică *Tympanuchus cupido*, pasăre din familia galinacee, cunoscută drept pui de prerie. E prima dată când îi văd în libertate, deși am întâlnit, desigur, câteva exemplare. Bineînțeles că am studiat-o amănunțit și pe verișoara lor din est, găinușa de stepă, în timpul călătoriilor mele prin Noua Anglie. Numele provine de la cuvintele grecești *tympananon*, adică „tambur” și *echein*, a avea o toabă, care se referă atât la esofagul rotunjit de ambele părți ale gâtului, care la mascul se umflă în perioada împerecherii, cât și la zgomoarele scoase în aceeași împrejurare, asemănătoare unor lovituri de

robă. Au mai fost numiți și după „micul purtător de arc legat la ochi”, fiul zeiței Venus, însă trebuie să precizez că nu are nici o legătură cu erotismul, ci cu faptul că penele sale lungi, drepte și țepene se ridică ca niște aripi mici și rotunjite deasupra capului masculului înaintea împerecherii, motiv pentru care au fost comparate cu aripile lui Cupidon.

Femeia s-a întors brusc, ca și când atunci m-ar fi văzut pentru prima oară, păstrând aceeași expresie de surpriză perpetuă întipărită pe chipul ei spălăcit de englezoaică: sprâncenele ridicate și un zâmbet de încântare agățat de buze, ca și când lumea întreagă ar fi fost nu doar minunată, ci de-a dreptul uimitoare. Am îndrăgit-o imediat.

— Nu vă supărați că am sporovăit atâta, nu? Eu sunt Helen Elizabeth Flight, s-a prezentat, întinzându-mi mâna cu o hotărâre demnă de un bărbat. Îmi cunoașteți poate lucrarea... Cartea mea, *Păsările din Anglia*, este la a treia ediție, tipărirea fiind asigurată de buna mea amică și colaboratoare, doamna Ann Hall of Sunderland. Din păcate, doamna Hall era foarte bolnavă și nu m-a putut însoți atunci când am pornit spre America în vederea colectării de exemplare și a realizării schișelor pentru următorul nostru volum, *Păsările din America*, care nu e, desigur, totuna cu seria omonimă a lui Monsieur Audubon, un artist demn de toată atenția, însă cam fantezist, după gustul meu. Mi s-a părut întordeauna că păsările desenate de el stau oarecum sub semnul... imprevizibilului, ca și cum puțin i-ar păsa de acuratețea biologică. Nu credeți?

Mi-am dat seama că întrebarea nu era chiar retorică și tocmai în momentul în care mă pregăteam să-i răspund, domnișoara Flight m-a interpelat din nou:

— Dumneavoastră însă cine sunteți? rosti ea, privindu-mă cu sprâncenele încă ridicate în semn de mirare, de parcă identitatea mea nu era doar o chestiune de extremă urgență, ci și o sursă de neprevăzut.

— May Dodd, am răspuns.

— A! May Dodd! Exact, spuse ea. De altfel, pareți o fată tare drăguță și încântătoare. Pielea dumneavoastră albă mă face să bănuiesc că ați putea fi de origine engleză.

— De fapt, scoțiană, am răspuns, însă eu sunt pe de-a-ntregul americană. M-am născut și am crescut în Chicago, am adăugat cu oarecare nostalgie.

— Și vrei să-mi spunei că o ființă așa delicată a fost de acord să trăiască cu sălbaticii? m-a întrebat domnișoara Flight.

— Păi, a fost, de ce să nu fie, am zis. Și dumneavoastră?

— Tare mi-e că nu o să-mi mai ajungă fondurile pentru cercetare, îmi explică domnișoara Flight, cu o ușoară grimasă care trăda neplăcerea provocată de subiect. Finanțatorii mei n-au mai vrut să-mi plătească șederea în America, așa că asta mi s-a părut ocazia perfectă de a studia viața păsărilor din preiile de vest, fără costuri suplimentare. O aventură teribil de provocatoare, nu credeți?

— Da, am aprobat-o râzând, teribilă, cu siguranță.

— Trebuie însă să vă spun un mic secret, mi s-a confesat, privind împrejur ca să se asigure că nu ne auzea nimeni. Nu pot face copii; sunt sterilă! Am avut o infecție în copilărie. Sprâncenele î se ridicară iar de încântare. L-am minșit pe examinator ca să fiu primită în program. Și-acum, o să vă rog să mă scuzați, domnișoară Dodd, a spus, trecând pe neașteptate la tonul formal. Trebuie să fac repede niște schițe și să-mi notez impresiile asupra superbului pui de prerie cât am încă imaginea lui proaspătă în minte. Sper ca la următoarea oprire a trenului să pot coborî ca să împușc câțiva pentru studiu. Mi-am luat și pușca, confecționată special pentru această călătorie de compania Featherstone, Elder & Story din localitatea Newcastle upon Tyne. Vă interesează poate armele de foc? În acest caz, mi-ar face plăcere să v-o arăt. Înainte ca finanțatorii mei să aibă probleme bănești și să mă lase de izbeliște pe continentul ăsta mare, au comandat pușca special pentru mine, în vederea călătoriei în America. Sunt tare mândră de ea. Și-acum, vă rog mult să mă scuzați. Sunt grozav de încântată că v-am întâlnit. E minunat că ați venit cu noi! Trebuie să stăm de vorbă mai pe îndelete. Am sentimentul că vom fi prietene la catarâmă! Știți, aveți cei mai frumoși ochi albaștri, de culoarea penajului mierlei albastre din est. O să-i iau drept model atunci când o să-mi pregătesc vopselele ca să pictez specia respectivă, dacă nu

vă deranjează. Și sunt extrem de interesată să-mi mai spuneți ce credeți despre lucrarea lui Monsieur Audubon.

Acestea fiind zise, englezoaica cea smucită plecă de îndată.

Fiindcă tot am ajuns la acest subiect, iar Martha s-a dovedit până acum o companie extrem de anostă, îți voi prezenta, sora mea dragă, pe câțiva dintre ceilalți călători, singurii care mai însușesc puțin atmosfera pe parcursul acestui drum lung, drept și monoton pe calea ferată, printr-un ținut impresionant grație vastității și întinderilor sale pustii, dar, fără îndoială, deloc spectaculos. Abia am avut vreme să fac cunoștință cu toate femeile, însă țelul și destinația noastră comună par să fi încurajat o anumită apropiere – poveștile personale și detaliile intime sunt împărtășite fără să mai treacă obișnuita perioadă de tatonare, când toată lumea se arată apăsător de rezervată ori neîncredătoare. Aceste femei – sau mai degrabă fete – sunt toate de pe lângă Chicago ori din alte părți ale Vestului Mijlociu și au lăsat în urmă istorii diverse. Unele par să fi fugit de sărăcie sau de legături amoroase nefericite, ori, așa cum este cazul meu, de „condiții de trai” neplăcute. Ha! De la azilul meu nu mai este decât o fată, însă în grupul nostru mai sunt câteva care au venit din alte așezăminte de acest fel din preajma orașului. Unele sunt chiar mult mai excentrice decât mine, deși șederea la azil mi-a demonstrat că aproape fiecare persoană internată acolo simțea alinare la gândul existenței unui confrate în stare mai gravă. Pe una dintre aceste femei o cheamă Ada Ware, se îmbracă numai în negru, poartă vălul văduviei și are tot timpul cearcăne adânci de suferință în jurul ochilor. Ar fi ceva să o văd zâmbind sau afișând orice altă expresie. Lumea îi spune „Ada cea Neagră”.

Ți-o amintești probabil pe Martha, pe care ai cunoscut-o când ai venit să mă vizitezi la azil, o singură și ultimă dată. E o fată tare bună, numai cu vreo doi ani mai mică decât mine, chiar dacă pare încă și mai tânără, însă deloc atrăgătoare. Îi sunt îndatorată pe vecie, căci sprijinul ei neprețuit mi-a redat libertatea.

Așa cum am pomenit mai devreme, de procesul selecției a mai trecut o fată din spitalul unde eram internată; o serie de paciente au refuzat oferta domnului Benton. La vremea respectivă, mi s-a părut de necrezut faptul că au putut renunța la șansa de a scăpa

din locul acela înspăimântător, doar pentru că nu acceptau ideea relației conjugale cu un sălbatic. Poate că o să ajung să regret ce spun acum, dar ce ar putea fi mai rău decât înțemnițarea într-un infern întunecat și rece pentru tot restul vieții?

Pe tânăra fată o cheamă Sara Johnstone. E o ființă drăgălașă și timidă, abia trecută de pubertate. Biata de ea nu are deloc darul vorbirii, și când spun asta nu mă refer la faptul că e mai tăcută de felul ei, ci la faptul că nu poate sau nu vrea să rostească vreun cuvânt. La azil, din motive independente de mine, ne-am văzut tare rar, așa că nu ni s-a oferit ocazia să ne cunoaștem mai bine. Bănuiesc însă că lucrurile se vor schimba, fiindcă pare să se fi atașat de mine și de Martha. În tren, stă pe locul din fața noastră și se apleacă adesea, cu lacrimi în ochi, ca să îmi prindă mâna și să o strângă puternic. Nu știu nimic despre ea și nu cunosc motivul pentru care a fost internată de la bun început. Nu are familie, iar Martha susține că era acolo cu mult înainte să vin eu, cam de la vârsta copilăriei. N-am aflat nici cine îi plătea cheltuielile, dar știm amândouă că azilul ăla nenorocit nu era câtuși de puțin o instituție de binefacere. Martha mi-a dat de înțeles că însuși doctorul Kaiser, directorul spitalului, a înscris-o pe biata fată în program ca să scape de ea; tata i-ar spune „măsură de tăiere a costurilor”; potrivit Marthei, fata era tratată la spital mai degrabă ca o „rudă săracă”. Mai mult decât atât, în ciuda faptului că era complicat să discutăm problema în vreme ce biata fată stătea chiar în fața noastră, Martha a sugerat că tânăra ar avea o legătură de rudenie cu bunul doctor. Să fi fost posibil, ne-am gândit noi, ca ea să reprezinte rezultatul unei legături amoroase cu vreo fostă pacientă? Deși nu poți să nu te întrebi ce fel de om și-ar trimite propria fică să trăiască printre sălbatici... Oricare ar fi situația acestui copil, acceptarea ei în program mi se pare un lucru îngrijorător. Este extrem de fragilă și de îngrozită de tot ce o înconjoară, și, evident, complet nepregătită pentru misiunea grea care o așteaptă. De altfel, cum să fi fost pregătită pentru experiențele din lumea reală, când a crescut doar între pereți de cărămidă cu ferestre zăbrelete? Sunt sigură, că, la fel ca Martha, fata nu a avut vreo experiență intimă, cu excepția cazului în care Franz, dezgustătorul monstru al nopții, ar fi vizitat-o la căderea întunericului...

Eu sper însă din toată inima, pentru binele ei, că asta nu s-a întâmplat. În orice caz, am de gând să veghez asupra copilei și să o protejiez de rău, atât cât îmi va sta în putere. În chip bizar, mi se pare că tocmai tinerețea și neliniștea ei îmi dau mai multă forță și curaj.

O, dar iată-le venind pe surorile Kelly din cartierul irlandez al orașului Chicago, Margaret și Susan, care înaintează pe culoar, foarte sigure pe ele – două fetișcane gemene, cu păr roșu și pistriui, camarade de nedespărțit, unite ca borfașii în șleahtă, ceea ce, în cazul lor, nu este doar o simplă expresie. Fetele astea două fură tot ce le iese în cale; ochii lor vicleni, de un verde deschis, nu ratează nimic –, îmi strâng poșeta la piept pentru mai multă siguranță.

Una din ele (deocamdată nu pot să le deosebesc) se strecoară pe locul de lângă mine.

— May, ai la tine ceva tutun? rosti ea pe un ton conspirativ, ca și când ne-am cunoaște de când lumea, chiar dacă abia ne-am văzut. Mi-i poftă să-mi fac o țigară.

— Îmi pare rău, dar nu fumez, i-am răspuns.

— De, mi-era mai simplu să fumez la închisoare, decât mi-i în afurisitu' ăsta de tren, spuse ea. Ce zici, Meggie?

— Astra-i sigur, Susie, a aprobat-o Meggie.

— Fetelor, vă supărați dacă vă întreb pentru ce stăteți la închisoare? m-am interesat eu. Am înclinat apoi caietul către ele. Îi scriu surorii mele o scrisoare.

— Da' de unde, nu ne deranjează nici atâtica, drăguță, a spus Meggie, sprijinindu-se de scaunul din fața mea. Prostituție și furt calificat; condamnări de câte zece ani în Penitenciarul de Stat din Illinois.

Vorbise cu satisfacție în glas, ca și când ar fi fost un motiv de mare mândrie, iar în timp ce notez se apleacă spre mine, ca să fie sigură că scriu toate detaliile corect.

— Așa, vezi, nu uita de furtu' calificat, repetă ea, arătând caietul cu degetul.

— Că bine zici, Meggie, adăugă Susan, clătinând încântată din cap. Și nu ne-ar fi prins, dacă nu se-ntâmpla ca domnu' de l-am buzunărit în Lincoln Park să fi fost tocma' jude municipal.

Ehe, depravatu' ăla bătrân a încercat să se culce cu noi. „Geme-ne!“ a zis el, „două jumătăți de chiflă pe lângă cârnatu' meu“, asta voia. Ia d-aici, milogule! L-am pocnit fiecare peste capu' lui afurisit cu două bucăți de cărămidă, de-o parte și de alta, zău c-așa am făcut! Cât ai clipi, i-am și luat ceasu' de buzunar și portofelu', și ne-am zis așa, prostește, că mare noroc a dat peste noi c-avea la el atâta bănet. Să tot fi fost mita pe-o săptămână a-nălțimii sale, judele!

— Asta îi sigur, Susie, și totu' se termina aici, a întrerupt-o Margaret, de nu erau afurisiții de bani. Judele s-a dus întins la bunu' lui amic, comisarul-șef, ș-a-nceput o vânătoare de oameni ce nu s-a văzut în Chicago, ca să le-aducă pe netrebnicele surori Kelly la judecată!

— Pe toți sfinții, ăsta-i adevăru'-adevărat, Meggie, a spus Susan dând din cap. Poate-ai citit despre noi la gazetă, domnișorică, zise ea către mine. Noi două am fost vestite ceva timp. După un proces scurt, pe care avocatul din oficiu adus în apărarea noastră l-a petrecut moșăind – și ăsta, alt pervers bătrân –, ne-au condamnat la zece ani de temniță. Zău, zece ani că n-am dat onoarea pentru-un jude bătrân și libidinos, cu buzunarul plin cu bani de mită, poți să crezi, domnișorică?

— Și părinții voștri? am întrebat. Unde sunt?

— Habar n-am, drăguțo, a spus Margaret. Ne-au lăsat, să știi. Pe treptele bisericii ne-au lăsat, și eram mici de tot. Așa-i, Susie? Am crescut la orfelinatu' irlandez din oraș, da' nu prea ne-a plăcut acolo. Și trăim după capu' nostru de când am șters-o din locu' ăla, să fi avut vreo zece ani.

Margaret s-a îndreptat apoi de mijloc, cercetându-i pe ceilalți călători cu priviri rapace. Ochii i s-au oprit asupra unei femei care stătea de cealaltă parte a culoarului, pe nume Daisy Lovelace. Am vorbit cu ea doar în treacăt, dar știu că vine din Sud și are înfățișarea aceea de om de condiție bună, rămas fără avere. Ține în poală un pudel bătrân, alb-cenușiu. Blana câinelui e pătată cu roșu la fund, pe bot și în jurul ochilor inflamați și apoși.

— Nu-i avea ceva tutun la mata, domnișorico? a întrebat-o Margaret.

— Îmi pare rău, n-am, a răspuns femeia, cu glas ușor târâgănat și nu foarte prietenos.

— Ce cățel drăguț aveți, spuse Margaret, strecurându-se pe scaunul de lângă ea. Cum îi ziceți, de nu vă supărați?

Tactica de învăluire a gemenelor este evidentă; pe Margaret n-o interesa în mod sigur câinele femeii.

Fără să o bage în seamă, Daisy Lovelace și-a lăsat câinele jos, la picioare.

— Acuma mergi să faci piiipi, Feeern Loueeese, a murmurat ea, cu voce îndesată ca melasa. Haaai mergi, iubiire, mergi să faci piiipi pentru mama.

Prăpădita creatură păși clătinându-se stângaci pe culoar, amușinând și pufnind, iar în cele din urmă ridică piciorul ca să facă pipi lângă un scaun liber.

— Fern Louise, carevasăzică? Nu-i așa că-i un nume grozav, Susie?

— Drăguțel foc, Meggie, a zis Susan. Un cățeluș drăguțel foc.

Fără se le dea atenție, femeia a scos un flacon argintiu din geantă și a băut o înghițitură, gest care a atras imediat atenția gemenelor.

— Nu cumva ai whisky acolo, domnișorică? a vrut să știe Margaret.

— Nu, nu-i whisky, a răspuns femeia cu răceală. E doctoria mea pentru neeervi, la recomandarea doctorului, și nu, nu-ți dau să guști din ea.

Și uite-așa și-au găsit gemenele nașul!

Iat-o și pe prietena mea, Gretchen Fathauer, dând din coate și balansându-și brațele ca să-și facă loc pe culoar, în timp ce cânta cu voce tare o melodie populară elvețiană. Gretchen ne înveselește întordeauna. Are o inimă mare și un suflet cald; e o fată solidă, gălăgioasă, voinică și roșie în obraji – o înfățișare ce te face să crezi că ar putea să aducă pe lume de una singură toți copiii de care au nevoie indienii.

Cunoaștem de-acum povestea lui Gretchen așa cum ne știm propriile istorii de viață. Provine dintr-o familie de emigranți

elvețieni care s-au stabilit în câmpia mai înaltă din vestul orașului Chicago, ca să cultive grâu, pe când Gretchen era o copilă. Ferma familiei n-a rezistat însă foarte mult după câteva recolte slabe în urma iernilor grele, ori din cauza mălurei și a insectelor, așa încât tânăra Gretchen a fost nevoită să plece de-acasă și să caute de lucru la oraș. A găsit o slujbă de servitoare la familia McCormick... da, întocmai, bunul prieten al tatei, Cyrus McCormick, cel care a inventat secerătoarea... Nu-i așa, Hortense, că e ciudat când te gândești că probabil am fost în vizită la familia McCormick, pe vremea când eram domnișoare, poate chiar în perioada în care Gretchen era angajată acolo... Sigur însă că pe atunci nici nu ne-am fi uitat la masiva cameristă elvețiană.

Gretchen își dorea foarte mult o familie și, într-o bună zi, a răspuns unui anunț din *Tribune*, în care se cereau mirese „prin poștă” pentru coloniștii din vest. A expediat scrisoarea, iar câteva luni mai târziu a fost anunțată că fusese „repartizată” unui fermier din Oklahoma. Logodnicul urma să o aștepte la gara din St. Louis, într-o zi stabilită de comun acord, ca să o conducă la noua ei casă. Gretchen a plecat de la familia McCormick, și, două săptămâni mai târziu, urca în trenul spre St. Louis. Din păcate, în ciuda inimii ei de aur, Gretchen e cât se poate de neatrăgătoare... Ei bine, trebuie să mărturisesc că e ceva mai rău de atât, în așa măsură încât una dintre membrele mai puțin amabile ale expediției noastre a numit-o pe biata fată „Domnișoara Față de Cartof”... Totuși, chiar și doamnele mai îngăduitoare sunt nevoite să admită că fizionomia ei aduce, din nefericire, cu un tubercul.

Ei bine, logodnicul a privit-o o singură dată, apoi s-a scuzat spunând că merge să-și ia lucrurile, însă Gretchen nu l-a mai văzut pe mișelul acela niciodată. Acum povestește întreaga istorie cu mult haz, dar întâmplarea a zdruncinat-o serios. Renunțase la tot și s-a trezit părăsită în gară, într-un oraș necunoscut, doar cu o valiză, câteva obiecte personale și economiile modeste obținute din slujba anterioară. N-ar fi putut îndura umiliința întoarcerii la Chicago ca să ceară familiei McCormick să o reprimească în serviciu. Dată fiind rușinea respingerii căsătoriei, nici revenirea la familia ei nu reprezenta o variantă acceptabilă. Gretchen era însă

hotărâtă să aibă un soț și copii, într-un fel sau altul. Ședea pe o bancă în gară, plângându-și soarta, când un domn s-a apropiat de ea. I-a dat un petec de hârtie pe care erau tipărite următoarele:

Dacă sunteți o femeie tânără, sănătoasă, aveți vârsta potrivită procreării și doriți căsătorie, călătorii exotice și aventură, veniți la adresa de mai jos la ora 9:00 fix, joi dimineața, în a douăsprezecea zi a lunii februarie, anul Domnului 1875.

Gretchen râde în hohote când spune povestea și ne explică cu accentul ei puternic:

— *Ja*, să știți, am gândit la acest tânăr că trebuie să fie un trimis de la Dumnezeu, așa am gândit. Și când merg la locul acela și ei întreabă la mine dacă vreau să iau un indian Cheyenne de bărbat și să fac la el copii, eu atunci zic: „Bine, eu cred că la sălbatici nu ne aleg ca la fermier, *ja*? Vreau, de ce să nu vreau? La bărbatul meu cel nou fac copii mari și puternici. *Ja*, hrănesc la toți copiii de alăptat, *ja*?” Gretchen se bate apoi cu mâinile peste pieptul ei voluminos și râde cu poftă.

Nu ne rămâne decât să râdem și noi împreună cu ea.

Văzând că nu reușesc să fisurez indiferența oțelită a femeii din Sud, surorile Kelly s-au mutat în vagonul următor ca să-și încerce norocul. Pe mine mă duc cu gândul la două vulpi roșii ce dau târcoale pe o pajiște, în căutarea unei eventuale prăzi.

Chiar în momentele astea, în timp ce scriu, Phemie, noua mea prietenă, s-a așezat lângă mine. Pe numele ei întreg Euphemia Washington, Phemie este o fată de culoare, impunătoare și înaltă, care a ajuns la Chicago după ce a părăsit Canada. Suntem cam de aceeași vârstă, dar ea nu trece niciodată neobservată, dând impresia unei ușoare agresivități. Are aproape doi metri înălțime, o piele frumoasă și strălucitoare, de culoarea mahonului, un nas delicat cu nările deschise amenințător și buze groase de negresă. Sunt convinsă, sora mea dragă, că tu și întreaga familie veți considera de-a dreptul scandaloasă vestea amicitiei mele cu negrii. În trenul acesta însă suntem cu toții egali, sau cel puțin așa stau lucrurile în mintea mea egalitaristă.

— Îi scriu surorii mele, i-am zis. Îi povestesc cum au ajuns unele dintre fete în acest tren. Spune-mi și despre tine, Phemie, ca să-i pot trimite cât mai multe detalii.

La auzul vorbelor mele, fata chicoti în chip plăcut și cald, ca și când râsetele ar fi venit de undeva din adâncul pieptului.

— May, ești prima persoană care mă întreabă asta, mi-a mărturisit ea. Și de ce-ar fi sora ta interesată de o negresă? Sunt în acest tren oameni pe care îi deranjează vizibil prezența mea.

Phemie vorbește foarte corect și are cea mai plăcută și melodioasă voce pe care am auzit-o vreodată – adâncă și plină –, așa încât felul ei de a vorbi seamănă mai degrabă cu o poezie ori cu un cântec.

Drept să-și spun, atunci mi-am dat seama, soră dragă, că pe tine nu te-ar interesa prea tare povestea de viață a negresei. Bineînțeles, nu am pomenit nimic față de Phemie.

— Cum ai ajuns în Canada, Phemie? am întrebat-o.

Ea chicoti din nou.

— Bine, May, dar nu arăt eu ca și când m-aș fi născut în Canada?

— Arăți ca și când ai veni din Africa, Phemie, i-am răspuns fără ocolișuri. Arăți ca o prințesă africană!

— Mama mea provine din tribul Ashanti, a zis Phemie. Sunt cei mai mari războinici din Africa, a adăugat. Într-una din zile, pe când era o copilă, strângea lemne de foc împreună cu mama ei și alte femei. A rămas în urmă și s-a oprit să se odihnească. Nu era îngrijorată, fiindcă știa că mama se va întoarce după ea. În timp ce stătea acolo, sprijinită de un copac, a adormit. Când s-a trezit, era înconjurată de bărbați din alt trib, care vorbeau o limbă necunoscută. Era doar o copilă și s-a speriat foarte tare.

Au luat-o cu ei într-un loc straniu, unde au ținut-o în lanțuri. În cele din urmă, a fost dusă în cala unei nave, împreună cu alte câteva sute de persoane. A călătorit multe săptămâni pe mare. Nu-și dădea seama ce i se întâmplă și încă mai credea că mama va veni după ea. A sperat asta tot timpul și speranța a ținut-o în viață.

În cele din urmă, vasul a acostat într-un oraș cum mama mea nu mai văzuse și nici nu își imaginase vreodată. Mulți pasageri

muriseră pe drum, însă ea a supraviețuit. În oraș, a fost vândută la licitație unui alb, un comerciant de bumbac care deținea vapoare pentru transportul mărfurilor în portul Apalachicola din Florida.

Primul stăpân al mamei s-a purtat tare bine cu ea, a continuat Phemie. A luat-o la el acasă, unde s-a îngrijit de treburi gospodărești, dar a avut parte și de oarecare educație. A învățat să scrie și să citească, lucru nemaiîntâlnit în rândul sclavilor. Când a crescut și a ajuns femeie, stăpânul a chemat-o în odaia lui.

Din această uniune m-am născut eu, a spus Phemie. Am crescut acolo, iar la bucătărie luam lecții de la profesorul particular al copiilor lui „adevărați”, adică albi. În cele din urmă, stăpâna casei a descoperit identitatea tatălui meu – e posibil să fi observat unele asemănări între copilul negresei de la bucătărie și propriii ei copii. Într-o noapte – nu împlinisem încă șapte ani – au venit doi bărbați, negustori de sclavi, și m-au luat cu ei, tot așa cum fusese luată și mama de lângă familie. A plâns, i-a implorat și s-a împotrivit, însă au lovit-o și au trântit-o la pământ. Atunci am văzut-o ultima oară, cazută la pământ fără cunoștință, cu fața plină de lovituri și sângerând...

La aceste vorbe, Phemie a făcut o pauză și a privit afară, pe fereastra vagonului, în vreme ce lacrimile îi străluceau în colțul ochilor.

— Am fost vândută proprietarului unei plantații de lângă Savannah, în Georgia, a continuat ea. Era un om rău, cumplit de rău. Obişnuia să bea, iar față de sclavi se purta cu o cruzime teribilă. Chiar din prima zi când am ajuns acolo a pus să-mi fie însemnate pe spate inițialele lui, cu fierul roșu... Își marca inițialele în carnea tuturor sclavilor ca să îi poată găsi ușor, dacă s-ar fi întâmplat să fugă. Eram doar o copilă, aveam opt ani, însă după numai o săptămână stăpânul a dat dispoziție să fiu trimisă noaptea în camera lui. Nu mai e nevoie să spun ce s-a întâmplat acolo... Mi-a făcut foarte mult rău...

Așa au trecut câțiva ani, a mai spus ea cu voce șoptită. Apoi, într-o bună zi, un biolog canadian a venit să vadă plantația. Chiar dacă, oficial, afirmase că studia flora și fauna din zonă, era, de fapt, un partizan al aboliționismului, care urmărea să le facă cunoscută

sclavilor existența unei căi ferate subterane. Avea asupra lui scrisori de recomandare excelente și a fost bine primit, în necunoștință de cauză, de toți proprietarii. Dat fiind că aveam ceva educație și pentru că fusesem întotdeauna atrasă de sălbăticiie, într-un fel sau altul, stăpânul m-a însărcinat să-l însoțesc pe biolog în plimbările pe care le făcea zilnic în căutare de exemplare pentru studiu. În cele câteva zile ale șederii sale, omul mi-a vorbit adesea despre Canada și mi-a spus că acolo bărbații, femeile și copiii erau cu toții egali și liberi; nici un om nu avea drept de proprietate asupra altui om. Biologul mă simpatiza și i s-a făcut milă de mine. Mi-a zis că eram prea mică să încerc să fug de una singură, dar că i-aș putea încuraja în privința asta pe cei mai mari decât mine, ca să putem pleca împreună. Mi-a arătat hărți cu cele mai bune trasee spre nord și mi-a dat numele unor oameni care ne-ar fi putut ajuta la nevoie.

Am vorbit cu unii dintre sclavi, însă erau mult prea îngroziți ca să încerce așa ceva. Văzuseră ce le făcea stăpânul fugarilor, atunci când erau prinși.

Cam la o săptămână după plecarea canadianului, într-o noapte când m-am întors plângând de durere din camera stăpânului în dormitoarele sclavilor, mi-am făcut o boccea din câteva haine și puțină hrană pe care am putut s-o găsec și am plecat singură. Nu-mi mai păsa dacă muream încercând să scap. Moartea părea o binecuvântare în comparație cu viața de acolo.

Eram tânără și puternică, a spus Phemie, iar în nopțile ce au urmat am alergat prin pădure, am trecut prin mlaștini și stufăriș. Nu m-am oprit deloc. Uneori auzeam în spate ogarii lătrând, însă biologul mă învășase să trec prin apele râurilor și ale iazurilor, ca să-mi piardă urma. Am fugit întruna.

Am mers spre nord timp de mai multe săptămâni; înaintam noaptea, iar ziua mă ascundeam în crânguri. Mâncam ce găseam prin pădure ori pe câmp, rădăcini și plante sălbatice, iar uneori ceva fructe sau legume furate din ferme ori de prin grădini. Mi-era foame și de multe ori nici nu știam pe unde sunt, însă urmăream mereu Steaua Nordului și căutam bornele despre care îmi povestise biologul. Am vrut adesea să merg în orașele pe lângă care treceam, ca să cer ceva de mâncare, dar mă temeam. Inițialele

stăpânului îmi erau încă întipărite pe spate, iar dacă mă prindeau, i-aș fi fost înapoiată și pedepsită crunt.

În săptămânile acelea petrecute de una singură în sălbăticie, am început să-mi aduc aminte poveștile spuse de mama despre oamenii tribului ei, despre bărbații care vâneau și despre femeile ce adunau roadele pământului. N-aș fi supraviețuit călătoriei mele spre țărâmul libertății, dacă mama nu mi-ar fi povestit atâtea despre ținuturile sălbatice. Cunoștințele bunicii, pe care mi le transmisese și mie, mi-au salvat viața. Era ca și cum, după atâția ani, mama mamei mele s-ar fi întors după mine, așa cum crezuse întotdeauna mama mea că se va întâmpla și cu ea.

A durat câteva luni până am reușit să trec granița în Canada, a continuat Phemie. I-am căutat pe oamenii despre care îmi vorbise biologul și, în cele din urmă, am fost primită în familia unui doctor. Toți s-au purtat bine cu mine și am putut să-mi continui școala. Am locuit cu doctorul și familia lui timp de aproape zece ani; am lucrat pentru ei și am primit un salariu decent pentru munca mea.

Într-o zi, am văzut în ziar un mic anunț, prin care se căutau femei tinere, necăsătorite, de orice rasă, religie sau culoare a pielii, în vederea participării la un important program de voluntariat desfășurat la granița americană. Am răspuns și eu acelui anunț, așa că... iată-mă aici.

— Dacă erai mulțumită în casa doctorului din Canada, am întrebat-o, de ce-ai vrut să pleci de acolo ca să începi aventura asta nebunească?

— Erau oameni cumsecade, a spus Phemie. Țineam la ei și le voi fi mereu recunoscătoare. Însă, vezi tu, May, eram toruși o servitoare. Mă plăteau pentru munca mea, e drept, dar eram doar servitoarea albilor, și atât. Îmi doream mai mult; visam să fiu o femeie liberă, cu adevărat liberă, pe picioarele mele și fără obligații față de alții. În privința asta, am o datorie față de mama și de neamul meu. Probabil că ție, ca femeie albă, îți e mai greu să înțelegi.

Am mângâiat-o ușor pe mână.

— Ai fi surprinsă să afli, am zis eu, cât de bine înțeleg dorul tău de libertate.

Atunci s-a întâmplat un lucru urât, care ne-a stricat buna-dispoziție. Eu stăteam alături de Phemie; femeia din Sud, Daisy Lovelace, aflată de cealaltă parte a culoarului, și-a așezat pudelul bătrân, mic și prăpădit pe locul liber de lângă ea, vorbindu-i așa de tare, încât ne-a atras privirile.

— Feeern Loueeese, spuse ea, dac-ar fi să alegi între a fi negreeseă și a fi moaartă, ce-ai alege?

La auzul acestor vorbe, micul câine se clătină, îndreptându-și picioarele, iar apoi se rostogoli pe spate, cu lăbuțele îndoite și țepene în sus. Domnișoara Lovelace a izbucnit în hohote de râs pline de răutate.

— Ticăloasă femeie, am șoptit. Să nu-i dai atenție, Phemie.

— Bineînțeles că nu-i dau, a răspuns Phemie liniștită. E beată, săraca, și te rog să mă crezi, May, mi-au trecut pe la urechi vorbe mult mai grele. Sunt convinsă că acest mic spectacol de salon îi distra grozav pe prietenii ei latifundiar. Acum a ajuns în grupul ăsta pestriț și simte nevoia să-și impună superioritatea măcar în fața negresei. Nu cred însă c-ar trebui să ne grăbim s-o judecăm.

Am așipit, lăsându-mi capul pe umărul lui Phemie, dar am fost trezită cu brutalitate de vocea ascuțită a unei femei înfricoșătoare, pe nume Narcissa White, membră a Bisericii Episcopaliene, care s-a înscris în program sub oblăduirea Societății Misionare a Bisericii Americane. Domnișoara White înainta zgomotos pe culoar, împărșind texte religioase.

— „Voi, cei care mergeți în sălbăticie fără de credință, veți pieri“, a spus Domnul nostru Isus Christos. Cam așa suna parte din predica ei, completată de alte aiureli, care nu făceau decât să neliniștească pe toată lumea, mai ales că unele femei păreau deja destul de agitate, aducând cu vitele ce urmează să intre în abator.

Tare mi-e teamă că între noi două s-a instaurat rapid o antipatie reciprocă, drept care bănuiesc că ne vom afla mereu de părți diferite ale baricadei. Este cumplit de obositoare și ne plictisește până în rărunchi cu pioșenia ei fățișă și declamațiile evanghelice. După cum bine știi, Hortense, treburile bisericești nu m-au interesat niciodată prea mult. Posibil ca ipocrizia tatălui nostru, care,

în ciuda funcției sale de prezbiter, a rămas unul dintre oamenii cei mai lipsiți de Dumnezeu pe care îi cunosc, să aibă oarecare legătură cu cinismul meu față de orice formă organizată de religie.

Femeia ne-a adus deja la cunoștință că nu intenționează să aibă vreun copil cu soțul ei indian ori să întrețină măcar relații conjugale. Ne-a încredințat că s-a înscris în acest program doar pentru a se putea dărui cu toată ființa Domnului Isus, spre a salva astfel sufletul logodnicului ei păgân, arătându-i „căile lui Christos și mijloacele de netăgăduit ale izbăvirii“, după cum ne-a înștiințat, plină de evlavie. Bineînțeles, dorea să distribuie textele religioase și în rândul sălbaticilor, și nu a părut deloc descurajată când i-am pus în vedere faptul că, după toate probabilitățile, nu vor putea să le citească. Poate că e o blasfemie ce am de gând să scriu aici, dar eu cred că Dumnezeul nostru creștin, reprezentat de oameni precum domnișoara White, o să le fie de prea puțin folos păgânilor...

O să-ți scriu din nou cât de curând, sora mea dragă...

31 martie 1875

Am traversat fluviul Missouri acum trei zile și am petrecut o noapte într-o pensiune din Omaha. Escorta noastră militară, sau „gărzile“, cum le spun eu, se poartă cu noi ca și când am fi prizoniere, nu voluntare în slujba guvernului. Ne tratează cu dispreț și batjocură, îngăduindu-și o familiaritate forțată, ceea ce înseamnă că știu câte ceva despre răngul faustic pe care l-am încheiat cu stăpânirea. N-am avut voie să ne plimbăm prin Omaha și nici măcar să ieșim din pensiune, poate de teamă că ne-am putea răzgândi și am încerca să fugim.

În dimineața următoare ne-am suit în alt tren, care de două zile străbate o zonă de relief stâncos de-a lungul lui Platte River. De fapt, nu e cine știe ce rău, ci mai degrabă un curs larg, molcom și bogat de ape.

Am trecut prin mica așezare din Grand Island, unde ne-am aprovizionat, însă nu am avut voie să coborâm din vagoane, și am pornit din nou spre vest prin satul North Platte, plin de noroaie, unde, de asemenea, ni s-a interzis coborârea în stație, fie și ca să

ne dezmoțim puțin picioarele. Ieri, în zori, am avut însă parte de un spectacol deosebit; pe râu erau mii sau poate să fi fost chiar milioane de cocori. Ca la un semn, probabil speriați de trecerea trenului, și-au luat zborul dintr-odată, ridicându-se de pe apă ca o singură ființă, precum o uriașă foaie de hârtie luată de vânt. Domnișoara Flight, ornitologul nostru britanic, era fascinată de-a dreptul, fără a-și pierde însă și graiul, de uimire.

— Magnific! a exclamat, lăsându-și ușor palmele peste pieptul lat. Cu adevărat magnific!

În momentul acela, m-am gândit că o să-i sară sprâncenele drept în vârful capului.

— O capodoperă, s-a minunat ea. O capodoperă lăsată de Dumnezeu!

La început, mi s-a părut ciudată observația ei, dar în curând mi-am dat seama câtă dreptate avea. Păsările făceau un zgomot pe care îl puteam auzi dincolo de șuierul locomotivei. Un milion de perechi de aripi – imaginați-vă numai! – ca sunetul tunetului rostogolindu-se ori ca apele unei cascade, la care se adăugau, în răstimpuri, strigătele stranii, nelumești ale cocorilor, bătăile grele, dar elegante de aripi, trupurile mari ce făceau ca zborul să pară miraculos, cu picioarele atârându-le ciudat, precum cozile unui zmeu tras de copii. O capodoperă lăsată de Dumnezeu... Poate că după lunga și spartana mea izolare între patru pereți și o ușă ferecată, o astfel de priveliște a libertății și fertilității pare încă și mai frumoasă. Ah, în dimineața asta, pământul a devenit parcă un loc cu adevărat minunat, unde merită să fii viu și liber! S-ar putea să-mi placă traiul în sălbăticie...

Nu-mi dau seama, deocamdată, cum este de fapt ținutul prin care trecem. În comparație cu Illinois, întinsele prerii din jur par mai aride, mai puțin mănoase, iar cele câteva ferme pe care le vedem în câmpia de lângă râu arată tare sărăcăcios, năpădite parcă de nămol și mai degrabă neexploatate. Oamenii care muncesc pământul au ochii înfundați în orbite și chipul deznădăjduit, ca și când ar fi renunțat deja la orice vis de izbândă ori prosperitate. Am trecut pe lângă un biet țăran, care încerca zadarnic să are un teren inundat cu o pereche de boi. Era, evident, o întreprindere

lipsită de orice speranță, căci boii intraseră până la piept în noroi, așa că bărbatul s-a lăsat și el jos, la un moment dat, sprijinindu-și resemnat capul pe brațe, ca și când ar fi vrut să plângă.

Bănuiesc că terenurile mai înalte sunt mai potrivite pentru creșterea vitelor decât sunt regiunile joase și măloase pentru agricultură. Într-adevăr, cu cât înaintăm mai mult spre vest, cu atât vedem mai multe bovine, o varietate distinctă de ceea ce știam că există în Illinois, cu picioare mai lungi, mai zvelte și mai nărzăvase, având coarne lungi, frumos arcuite. Ieri am asistat la un spectacol impresionant – o cireadă ce părea să cuprindă câteva mii de vite era mânătată peste râu de „cowboy”. Mecanicul chiar a oprit trenul, de teama unei eventuale ciocniri cu animalele, iar noi am avut astfel ocazia de a urmări întreaga operațiune. Citisem, bineînțeles, despre cowboy în ziare și văzusem desene artistice care îi reprezentau, însă acum pot vedea cu ochii mei că sunt la fel de interesați și dinamici în carne și oase. Martha s-a făcut roșie ca focul când i-a zărit – așa se întâmplă de fiecare dată când este emoționată –, dar evenimentul în sine a fost, într-adevăr, emoționant. Bărbații care mâneau vitele scoteau un șuierat scurt, tulburător, rotindu-și voioși pălăriile în aer. Întreaga scenă îmi părea mai degrabă încărcată de acțiune și romantism, privind cireada ce trecea zgomotos râul, la îndemnul acestor călăreți plini de viață. Unul dintre soldați ne-a spus că vin din Texas și se îndreaptă spre Montana, unde creșterea vitelor începea să capete amploare. Cine știe, poate că și noi, în calitate de „neveste ale indienilor”, vom ajunge să vedem ținutul acela; am fost avertizate că sălbaticii sunt un popor nomad, iar strămutările dese și neașteptate nu ar trebui să ne ia prin surprindere.

3 aprilie 1875

Astăzi trenul s-a oprit vreme de câteva ore, iar o parte dintre bărbați și-au îngăduit să facă puțin „sport”, adică să împuște câteva zeci de bizoni de la ferestrele trenului. Nu reușesc să-mi dau seama unde anume se încadrează noțiunea de „sport” în tot acest măcel, căci bizonii par să fie încrezători și proști precum vacile de lăptă-

rie. Bietele dobitoace fără minte rătăcesc prin preajmă, lăsându-se doborâte una câte una, ca țințele unui concurs de bălci, în timp ce bărbații din tren, inclusiv o parte din escorta noastră armată, se poartă asemenea unor copii nebunatici: strigă, urlă și se felicită pentru iscusința cu care mănuiesc pușca. Majoritatea femeilor nu spun nimic, ținându-și batistele la nas, în vreme ce vagoanele sunt invadate de mirosul înțepător al prafului de pușcă. Spectacolul mi se pare grotesc și de o risipă cumplită, căci animalele sunt lăsate acolo unde cad; unele nici nu mor pe loc, dar au răni adânci și scot mugete sfâșietoare. O parte din bovine au pe lângă ele viței abia născuți, dar și aceștia sunt lichidați cu mare veselie de trăgătorii noștri. Am observat încă de ieri că ținutul prin care trecem este plin de oase și carcase în diferite stadii de putrefacție, iar aerul poartă duhoarea pătrunzătoare a cărnii în descompunere. Ceva atât de respingător și de contrar legilor naturii nu se poate să-i fie pe plac Domnului sau oricui altcuiva. Nu pot să nu mă gândesc, încă o dată, ce creatură nesăbuită și primitivă e omul. Mai există vreo ființă, pe acest pământ, care ucide doar din plăcere?

Iată că, în cele din urmă, pornim din nou la drum, cu setea de sânge a bărbaților neîndoielnic satisfăcută...

8 aprilie 1875 – Fortul Sidney, Nebraska

Am ajuns la prima destinație stabilită și suntem găzduite în casele ofițerilor până la sosirea unui alt mijloc de transport, pentru următoarea parte a călătoriei. Nu voi sta împreună cu Martha, ci singură, în familia locotenentului James. Soția sa, Abigail, este distantă și scumpă la vorbă; pare să fi adoptat aceeași atitudine superioară pe care a manifestat-o toată lumea față de femeile înscrise în program, încă de la începutul călătoriei. Potrivit versiunii „oficiale”, noi mergem printre păgâni în calitate de misionare, însă toți par să cunoască adevăratul scop al expediției noastre și să ne trateze, în consecință, cu dispreț. Poate că dau dovadă de naivitate când spun că mă așteptam la altceva (cine știe, măcar dramul de respect convenit unor voluntari implicați într-un important experiment social și politic). Evident, oamenii mici la suflet,

precum soția locotenentului, trebuie să găsească pe cineva la care să poată privi de sus, așa că ne-au distribuit în rol de târfe.

La scurt timp după sosirea noastră, stăpâna casei a bătut la ușa camerei mele, iar când am răspuns, a refuzat să intre; mi-a cerut în schimb, pe un ton plin de aroganță, să nu vorbesc la masă, în prezența copiilor ei, despre misiunea la care luam parte.

— De vreme ce misiunea noastră este secretă, am zis, nici nu intenționez să fac așa ceva. Pot să vă întreb, doamnă, de ce mi-ați adresat o astfel de rugămintă?

— Copiii i-au văzut pe sălbatici beți și decăzuți care vin în fort, îmi răspunse femeia. Sunt niște oameni mizerabili pe care nu i-aș invita la mine acasă și, cu atât mai puțin, nu i-aș primi la masa mea. Nici copiilor nu o să le dau voie să se apropie de odraslele lor. Am primit ordin de la comandantul fortului să vă găzduim și să vă hrănim, fără să avem vreun cuvânt de spus, iar situația de față nu reflectă poziția noastră morală în ce vă privește. Nu vreau să-mi fie pervertiți copiii de vreo aluzie la acest subiect rușinos. Am vorbit suficient de limpede?

— Desigur, am răspuns. Aș mai adăuga doar că prefer să mor de foame decât să stau cu dumneavoastră la masă.

Mi-am petrecut în cameră puținul timp cât am rămas în casa doamnei James. Nu am mâncat nimic. Într-o dimineață, devreme, am ieșit puțin să mă plimb prin împrejurimi, dar chiar și atunci am fost urmărită cu privirea de un grup de soldați și de niște tâlhari cu înfățișare sălbatică, îmbrăcați în haine din piele de căprioară, care obișnuiau să vină în fort. Vorbele lor dezmățate m-au obligat, cu toată părerea de rău, să renunț până și la mica bucurie a unei plimbări. Misiunea noastră pare să fie secretul cel mai prost păstrat de la frontieră și, totodată, o sursă de amenințare și de groază pentru toți cei care îl află. Lucrul acesta însă are prea puțină importanță în ce mă privește; sunt mai degrabă obișnuită să trec de convenții și drumuri bătute... evident, cam prea des... La drept vorbind, după felul în care am fost tratată de așa-numiții oameni „civilizați” din viața mea, abia aștept să locuiesc printre sălbatici. Încă mai sper ca măcar ei să ne prețuiască.

Am pornit din nou la drum, cu un tren militar, înspre Fortul Laramie. O parte dintre femei au rămas însă la Sidney. Probabil s-au răzgândit, dat fiind că ne apropiem de capătul drumului, sau poate că familiile ofițerilor la care au stat le-au convins să renunțe la acest program „imoral”.

Totuși, este la fel de posibil – și cel mai probabil, de altfel – să fi fost neplăcut impresionate de priveliștea demnă de milă oferită de bieții sălbatici ce locuiesc în apropierea fortului. Trebuie să recunosc că formează cea mai respingătoare adunătură de bețivi și cerșetori pe care am văzut-o vreodată. Dezgustător de murdari, îmbrăcați în zdrențe, se prăbușesc în colbul drumului și adorm în propria lor mizerie. Dumnezeu mare, dacă mi-ar spune cineva că unul dintre nefericiții ăștia va fi viitorul meu soț, m-aș răzgândi și eu. Închipuiți-vă doar în ce hal trebuie să miroasă!

Pe timpul șederii în Fortul Sidney, prietena mea Phemie a fost găzduită de fierar și soția lui, amândoi negri. Multe dintre femei au refuzat să stea împreună cu Phemie pe timpul călătoriei, pentru că era negresă. De vreme ce am plecat toate ca să trăim și să procreăm împreună cu păgâni de altă rasă și cu o piele mai închisă la culoare, asemenea diferențieri subtile devin, din punctul meu de vedere, lipsite de orice rost; fac chiar prinsoare că își vor pierde treptat importanța odată ce vom ajunge în mijlocul sălbaticilor. Mai mult, am bănuiala că Phemie va fi văzută, din ce în ce mai clar, ca una dintre noi... ca o femeie albă, vreau să spun.

Fierarul și soția lui au fost tare binevoitori față de ea și i-au dăruit haine de folosință pentru restul călătoriei. I-au spus că indienii „liberi” alături de care urma să trăim nu semănau deloc cu sălbaticii care „staționau” în fort, iar cei din neamul Cheyenne erau apreciați, numărându-se printre cei mai curați și mai arătoși bărbați din variatele triburi de la șes; femeile lor erau considerate a fi cele mai virtuose. Am fost toate grozav de ușurate la aflarea acestor vești.

Trenul care a venit acum pare să fi fost construit după model spartan, dacă mă uit la băncile simple din lemn; totul arată ca și când urmează să fim dezobișnuite treptat de binefacerile civilizației. Martha devine din ce în ce mai neliniștită, iar Sara, biata

copilă care nu vorbește, e așa de speriată, încât și-a ros degetul de-a binelea... Chiar și Gretchen cea mereu veselă și gălăgioasă a căzut pe gânduri și pare cuprinsă de teamă. De altfel, toate celelalte femei își trădează, într-un fel sau altul, neliniștea. Daisy Lovelace bea tăcută, pe furiș, din „doctoria” păstrată în flacon, strângând la piept pudelul bătrân și alb. Domnișoara Flight păstrează aceeași perpetuă expresie de uimire, la care se adaugă acum o undă de spaimă. Femeia în negru, Ada Ware, extrem de tăcută din fire, seamănă, mai mult ca oricând, cu un înger al morții. Și surorile Kelly par să-și fi pierdut, în mare parte, obraznicia de copii ai străzilor în fața preriei nesfârșite și pustii. Gemenele au renunțat să mai dea târcoale prin tren. S-au așezat una în fața celeilalte, precum imaginile într-o oglindă, și privesc liniștite pe geam. Spre marea noastră mulțumire, Narcissa White, evanghelistă, care ține de obicei predici sonore, e pierdută acum în rugăciuni silențioase și fierbinți.

Doar Phemie, Dumnezeu s-o binecuvânteze, a rămas, ca întotdeauna, calmă și netulburată, cu capul sus și un ușor zâmbet pe buze. Cred că necazurile și suferințele de până acum îi dau o tărie aproape de neclintit. Phemie reprezintă un exemplu de admirat.

Și iată că adineauri tocmai a făcut un lucru extraordinar. Eram toate într-o stare de spirit foarte proastă, epuizate după un drum lung, abătute și înspăimântate de tot ce avea să urmeze; călătoream în tăcere, cu ochii ațintiți pe fereastră, fără să zărim nimic altceva în afară de cea mai dezolantă priveliște cu putință – un ținut sterp, pietros, unde nu crește nici un copac –, în fapt, o întindere absolut uniformă, ce ne sporește neliniștea și pare să anticipeze înfiorătoarea lume nouă spre care ne lăsăm purtate. Exact în acele momente, Phemie a început să cânte, cu vocea ei joasă și caldă, un cântec al sclavilor negri despre calea ferată subterană:

Trenul acesta se-ndreaptă spre glorie, da, trenul acesta.

Trenul acesta se-ndreaptă spre glorie, da, trenul acesta.

Trenul acesta se-ndreaptă spre glorie,

Urcați și vă spuneți povestea

Trenul acesta se-ndreaptă spre glorie, da, trenul acesta.

Toți ochii erau ațintiți asupra ei și câteva femei zâmbiră timid, ascultându-i vrăjite cântecul.

*Trenul acesta nu-i deloc încărcat, da, trenul acesta,
Trenul acesta nu-i deloc încărcat, da, trenul acesta,
Trenul acesta nu-i deloc încărcat,
Transportul de noapte îl ia doar cu el,
Trenul acesta nu-i deloc încărcat, da, trenul acesta...*

Durerea demnă și gravă din glasul ei minunat ne-a dat curaj, iar când Phemie a reluat primul vers: „Trenul acesta se-ndreaptă spre glorie, da, trenul acesta”... am început și eu să cânt împreună cu ea... „Trenul acesta se-ndreaptă spre glorie, da, trenul acesta...” Ni s-au alăturat și alte femei: „Trenul acesta se-ndreaptă spre glorie / Urcați și vă spuneți povestea”... În scurt timp, aproape toate femeile – chiar și „Ada cea Neagră” – cântau refrenul plin de ritm și bucurie, „Trenul acesta se-ndreaptă spre glorie, da, trenul acesta...” Da, glorie... cât de frumos sună...

AL DOILEA CAJET
Trecerea spre sîmbădicie

*Precum izbînda, poezi şi pe pacea
Cînd amîndoi zăgăzasi sînt înfrînşi
Dar nu-i nici unul jîgărit.*

William Shakespeare,
Henric al IV-lea, Partea a doua,
Actul IV, scena 2¹
(Din jurnalele lui May Dodd)

1. Traducere de Leon D. Levişchi, în *Shakespeare, Opere complete*, vol. 4, Editura Univers, Bucureşti, 1985, p. 181.

13 aprilie 1875

Iată că am ajuns, în sfârșit, la Fortul Laramie, un loc plin de praf și uitat de Dumnezeu, dacă așa ceva există. Îmi pare că au trecut o sută de ani de când am lăsat în urmă vegetația luxuriantă – prin comparație – a preriilor de lângă Chicago, ca să ajung într-un adevărat deșert, numai pietre și colb. Doamne-Dumnezeule!

Am fost cazate în barăci și dormim în paturi de campanie din lemn, cât se poate de primitive și lipsite de confort... și totuși, n-ar trebui să vorbesc așa deocamdată. Cine știe cât de aspră va deveni viața noastră în săptămânile ce vor urma? Ni s-a spus că aici ne vom odihni o săptămână, după care vom fi escortate către nord de un detașament al armatei americane, până la tabăra militară Robinson, unde ne vom întâlni, în cele din urmă, cu soții indieni. Există momente când am convingerea că sunt nebună de-a binelea, laolaltă cu celelalte femei. Ar trebui să fii complet nebun ca să vii de bunăvoie într-un asemenea loc, nu-i așa? Și, pe deasupra, să fii de acord să trăiești cu sălbaticii ori să te și măriști cu vreun păgân... Doamne, Harry, de ce i-ai lăsat să mă ducă cu ei...

13 aprilie 1875

Dragul meu Harry,

Ai aflat poate deja că am plecat din Chicago și că m-am mutat în vest. Sau poate, cine știe, nu ești la curent cu noutățile... Poate că ești mort, din cauza netrebnicilor trimiși de tata... Of, Harry, am încercat să nu mă gândesc la tine și la dragii noștri copii. Ai renunțat oare la noi toți, Harry, pentru câțiva bănuși? Te-am iubit mult și mă chinuie faptul că nu găsesc răspuns la întrebările astea.

Erai oare cu altă femeie în noaptea când am dispărut din viața ta, beat și fără să ne bănuiești nenorocirea? Aș vrea să cred mai degrabă că așa a fost decât să-mi închipui că te-ai înțeles cu tata. N-am fost eu iubita ta credincioasă și mama copiilor tăi? N-am fost oare fericită, pentru o vreme? Nu ne-am iubit noi copiii? Câți bani ți-a dat, Harry? Care-a fost prețul familiei tale?

Îmi pare rău... sunt convinsă că te-am acuzat pe nedrept... poate n-am să știu niciodată adevărul... Of, Harry, scumpul meu, dragostea mea, ne-au luat copiii... Doamne, îmi lipsesc așa de mult, iar noaptea mi se face un dor cumplit; mă trezesc brusc, căci chipurile lor dragi îmi apar în vis. Rămân trează, întrebându-mă ce mai fac ori dacă își mai amintesc de biata lor mamă, care îi iubește atât... Tare-aș vrea să mai aflu măcar câte ceva despre ei. Tu i-ai văzut? Nu, sigur că nu. Tata nu ți-ar îngădui niciodată; el nu acceptă nici măcar faptul că un om de condiție modestă, cum ești tu, ar putea fi părintele nepoților lui. O să fie răsfățați și o să aibă parte de tot ce e mai bun, cum s-a întâmplat și cu mine; o să ajungă niște mici monștri antipatici care îi vor privi de sus pe cei ca tine, Harry. E ciudat, nu-i așa, cât de iute se schimbă viața omului; copiii ne-au fost luați în toiul nopții, eu am fost închisă într-un azil de nebuni, iar tu... Numai Dumnezeu știe ce s-a ales de tine, Harry. Te-au ucis ori te-au plătit? Ai murit sau ne-ai vândut celui care a dat mai mult? Ar trebui să te urăsc ori să te jelesc? Nici nu mai pot să mă gândesc la tine, Harry, fără să știu... Acum nu-mi rămâne decât să sper că, într-o bună zi, mă voi întoarce la Chicago, după ce misiunea mea aici se va fi încheiat, că voi reveni acasă alături de copiii mei, și-acolo te voi găsi, iar în privirea ta voi căuta adevărul.

Așa cum stau lucrurile, Harry, faptul că nu ne-am căsătorit e o mare ușurare, căci i-am fost deja promisă altuia. Da, îmi închipui că nu te așteptai. În ciuda obiecțiilor mele de principiu în ce privește instituția căsătoriei, am încheiat un târg ciudat ca să-mi câștig libertatea. Mai mult, chiar dacă nu cunosc deocamdată numele norocosului domn, știu totuși că e un indian din tribul Cheyenne. Da, pot să-ți mărturisesc acest lucru, căci este vorba de o scrisoare pe care, și dacă aș ști unde să ți-o trimit, n-aș avea

voie să o expediez. Întreaga operațiune trebuia să rămână un mare secret, deși, în fapt, nu prea e... S-ar putea să ți se pară un lucru nebunesc, dar am simțit că am datoria să-ți scriu și să-ți dau veștile... chiar dacă nu pot să-ți trimit scrisoarea.

Odată ce mi-am împlinit această obligație, rămân, dacă nu altceva, măcar iubita mamă a copiilor tăi,

May

17 aprilie 1875

După o săptămână petrecută în Fortul Laramie, de-abia aștept să plecăm. Plictiseala de-aici e de neînchipuit. Suntem ținute mai mult înăuntru, ca niște prizoniere, în barăci; ni se acordă permisiunea de a ne plimba prin împrejurimi, după-amiaza, nu mai mult de o oră, și însoțite întordeauna de soldați. Poate se tem că ne vom apropia de indienii de acolo și ne vom schimba planurile de viitor. Trebuie să spun că sunt cu toții la fel de prăpădiți ca și cei de la Sidney; o adunătură mai jalnică și mai mizerabilă decât ce-am văzut aici nu cred să mai existe pe pământ. Ni s-a spus că provin din triburile Sioux, Arapaho și Crow. Bărbații nu fac altceva decât să bea, să joace jocuri de noroc, să cerșască și să-și dea la schimb, pentru o gură de whisky, nevestele și ficele în zdrențe, fie soldaților, fie metișilor ori altor bandiți din rasa albă, care se strâng în jurul fortului. Tot ce se întâmplă e dezgustător și patetic deopotrivă; majoritatea femeilor sunt prea bete ca să se opună și, oricum, cuvântul lor nici nu ar conta prea mult la încheierea acestor tranzacții josnice.

Nu trebuie să uităm, totuși, că indienii din fort nu seamănă deloc cu cei pe care urmează să-i întâlnim. Continui, cel puțin, să susțin această versiune, pentru binele Sarei, o copilă, și al prietenei mele Martha. Așa cum îi spuneam Marthei, chiar și în situația neplăcută în care soțul ei ar da-o la schimb pentru o sticlă de whisky, ar avea din nou ocazia să fie o femeie liberă, fără obligații, și să fie reprimită în neamul ei. Dar, of, uitasem că inima ei își dorește acum cu ardoare să găsească dragostea adevărată printre sălbatici, așa că încercarea mea de a o liniști prezentându-i posibilul sfârșit al acestei uniuni a avut un efect contrar celui dorit.

Singurele momente plăcute din timpul șederii, extrem de monotone, de altfel, din Fortul Laramie se desfășurau în timpul meselor luate împreună, în sala unde mâncau de obicei ofițerii. Presupun că am fost izolate de populația civilă a fortului din motive de siguranță, însă o parte dintre ofițeri, alături de soțiile lor, puteau lua masa cu noi. Din nou, motivul „oficial” al prezenței noastre acolo făcea referire la activitatea de „misionariat” pe care ar fi urmat să o îndeplinim printre sălbatici.

Astăzi am avut ocazia de a sta la masa căpitanului John G. Bourke, în grija căruia a fost repartizat grupul nostru, în ultima parte a călătoriei. Căpitanul este chiar aghiotantul generalului George Crook, renumit adversar al indienilor, care îngenunchease de curând barbarul trib al apașilor din Arizona. Unele dintre doamnele de față citiseră despre faptele de arme ale generalului în presa din Chicago. Pentru mine însă, la azil, ziarele deveniseră un lux inaccesibil...

Sunt tare plăcut impresionată de căpitanul Bourke. Este un adevărat gentleman și ne tratează, în sfârșit, cu respectul și amabilitatea cuvenite. Căpitanul nu este căsătorit, dar se spune că ar fi logodit cu fata comandantului bazei militare, o fată drăguță, însă cam ștearsă, pe nume Lydia Bradley, care stătea la masă în dreapta lui și încerca să-i capteze atenția angajându-se în cea mai insipidă conversație ce se poate închipui. În ciuda faptului că el i-a răspuns mereu cu toată bunăvoința, era evident că îl plictisea grozav.

Căpitanul Burke era mult mai interesat de grupul nostru și ne-a întrebat o serie de lucruri pline de relevanță, dar într-o manieră foarte delicată; cunoaște, desigur, adevăratul scop al misiunii noastre, fără a lăsa însă impresia că îl aprobă. Pentru că a petrecut mult timp printre băștinași în vremea cât a fost delegat în Arizona, căpitanul se mândrește cu faptul că a ajuns un fel de etnograf amator și pare să fie destul de bine informat cu privire la modul de viață al sălbaticilor.

Nu știu cât contează, dar am să spun că, după cum observ, căpitanului îi cam plac femeile. Mărturisesc că e un bărbat tare chipș, cu ținută impunătoare de militar, bine legat. Are părul închis la culoare, crescut puțin peste guler, poartă mustață și are ochi

căprui, adânci și expresivi, cu o anume sclipire ștregărească, ca și când ar găsi mereu un motiv de amuzament. E drept că privirea lui aduce mai degrabă cu a unui poet decât cu a unui soldat, iar ochii îi sunt umbriți, în chip romantic, așa spune, de sprâncene destul de groase. Este, fără îndoială, un bărbat extrem de inteligent și sensibil.

M-am bucurat și mi-a făcut plăcere să văd cum căpitanul discută cu mine mai mult decât cu oricare dintre femeile de la masă. Acest fapt a fost remarcat și de logodnica lui, care n-a știut altceva, biata de ea, decât să-și continue sporovăiala fără noimă.

— John, dragule, îl întrerupse ea, tocmai în momentul când el povestea ceva interesant cu privire la ceremoniile religioase ale sălbaticilor din Arizona. Sunt sigură că doamnele ar prefera să discute la masă subiecte mai rafinate. Spre exemplu, ai omis să mă complimentezi cu privire la pălăria mea cea nouă, care tocmai a sosit de la St. Louis și este ultima modă la New York.

Căpitanul a privit-o cu un aer distrat, ușor amuzat.

— Pălăria ta, Lydia? a întrebat el. Și ce legătură are pălăria ta cu dansul șamanic al indienilor Chiricahuas?

Încercarea ei de a îndrepta conversația asupra pălăriei a fost respinsă prompt, iar biata fată s-a înroșit, jenată.

— A, desigur, nici o legătură, dragul meu, a spus ea. M-am gândit doar că doamnele ar putea fi mai interesate de moda de la New York, într-o conversație purtată la cină, decât de subiectul plictisitor, la drept vorbind, al superstițiilor sălbaticilor. Nu credeți, domnișoară Dodd? m-a întrebat ea.

Nu m-am putut abține să nu râd, întrucâtva uimită.

— Fără îndoială, domnișoară Bradley, pălăria dumneavoastră e cu adevărat minunată, am răspuns. Spuneți-mi, domnule căpitan, credeți că noi, femeile de aici, am reuși să le insuflăm sălbaticilor la care vom ajunge abilitatea de a aprecia cum se cuvine moda de la New York?

Căpitanul mi-a zâmbit și a dat din cap, curtenitor.

— Doamnă, recunosc că ați imbinat foarte inspirat subiectul pălăriilor pentru femei cu cel referitor la obiceiurile sălbaticilor, a zis, în timp ce ochii îi scânteiau înviorați. Fie ca munca de misiunariat ce vă așteaptă să se desfășoare la fel de lin.

— Domnule căpitan, mi se pare mie, ori sunteți puțin sceptic? l-am întrebat. Chiar nu credeți că am fi în stare să le explicăm sălbaticilor care sunt beneficiile culturii și civilizației noastre?

Căpitanul a trecut atunci la un ton mai serios.

— Ce vă pot spune din experiența mea, doamnă, a zis el, este că amerindienii nu pot, prin felul lor de a fi, să ne înțeleagă cultura, tot așa cum nici noi nu le putem înțelege pe deplin obiceiurile.

— De aceea a fost inițiată misiunea noastră, am spus, apropiindu-mă de „secretul” pe care îl cunoșteam amândoi. Pentru a aduce armonie și înțelegere între rase și pentru a realiza împletirea generațiilor viitoare într-un singur popor.

— A, desigur, o idee nobilă, doamnă, a răspuns căpitanul, dând din cap în semn de înțelegere deplină a tot ce spusese, dar — și sper să mă iertați dacă mă exprim prea direct — sunt doar vorbe aruncate în vânt. Riscul pe care ni-l asumăm atunci când intervenim asupra separației naturale a raselor, așa cum le-a lăsat Dumnezeu, nu va fi apariția unui neam armonios, ci, dimpotrivă, a unui popor dezrădăcinat, confuz, și a unei generații fără identitate ori scop, nici pește, nici pasăre, nici indiană, nici caucaziană.

— O perspectivă deloc încurajatoare, domnule căpitan, pentru o posibilă viitoare mamă a unor copii aparținând acelei generații. Și chiar nu credeți în influența noastră benefică, oricât de neînsemnată, asupra acestor nefericiți?

Căpitanul a roșit jenat la auzul îndrăzneței mele afirmații, în timp ce domnișoara Bradley părea derutată de întorsătura pe care o luase discuția.

— Din nefericire, domnișoară Dodd, din câte mi-am putut da eu seama până acum, a zis el, în ciuda celor trei sute de ani în care au avut contact cu civilizația, nativii nu au preluat nimic de la noi, cu excepția viciilor.

— Cu alte cuvinte, am continuat eu, vreți să spuneți că, în opinia dumneavoastră avizată, misiunea noastră în mijlocul lor nu are nici un rost.

Căpitanul s-a uitat la mine cu ochii săi pătrunzători și expresivi, iar cuta dintre sprâncene i s-a adâncit. Mi s-a părut atunci că

văd în privirea lui ceva mai presus de îngrijorare; mi-a răspuns cu voce joasă, iar cuvintele rostite mi-au înghețat sângele în vine.

— Pentru un ofițer, domnișoară Dodd, contestarea ordinelor comandantului său reprezintă un act de trădare.

Peste masă s-a lăsat deodată tăcerea, întreruptă, în cele din urmă, spre ușurarea tuturor, de Helen Flight.

— Domnișoară Bradley, a spus ea, știați că penele prinse de pălăria dumneavoastră sunt specifice perioadei când egreta de zăpadă depune ouă?

— Nu, chiar nu știam, a răspuns domnișoara Bradley, care părea că se liniștise, mulțumită totodată de revenirea discuției la subiectul pălăriei sale. Nu-i așa că e fascinant?

— Da, zise Helen. De fapt, e mai curând o afacere cât se poate de neplăcută, la care am fost martoră primăvara trecută, când mergeam prin mlaștinile din Florida ca să studiez păsările de apă din Everglades pentru cartea mea, *Păsările din America*. Așa cum bine ați spus, pălăria tivită cu pene pe care o purtați este ultima modă la New York în această perioadă. Producătorii de pălării din metropolă au încheiat o înțelegere cu indienii Seminole care locuiesc în Everglades, în vederea furnizării de pene pentru negoșul lor. Din păcate, exemplarele adulte capătă penajul minunat care vă împodobește pălăria doar în sezonul cuibăritului. Indienii au născocit o metodă ingenioasă de a prinde în plasă păsările în perioada cât stau pe ouă, de lângă care nu prea își îngăduie să plece, căci instinctul le îndeamnă să-și protejeze puii. Bineînțeles, indienii trebuie să ucidă păsările mature ca să le smulgă cele câteva *aigrettes* sau pene nupțiale, așa cum li se mai spune. Au fost distruse astfel colonii întregi, iar puii rămași singuri mor de foame în cuiburi.

Pe domnișoara Flight o trecură fiorii.

— Păcat... Vacarmul unei colonii de păsări în care puii își cheamă părinții e cum nu se poate mai dezagrabil, a spus ea. Se aude la mile depărtare, chiar și dincolo de mlaștină.

Biata domnișoară Bradley se făcu lividă la auzul acestor explicații și duse mâna tremurândă la pălăria cea nouă. M-am temut ca nu cumva sărmana fată să izbucnească în lacrimi.

— John, a spus ea, sfârșită, te rog să mă însoțești până acasă. Nu prea mă simt bine.

— O, Doamne, am zis ceva ce nu trebuia? a întrebat Helen, iar sprâncenele i s-au ridicat în așteptare. Vreau să spun că îmi pare teribil de rău dacă v-am supărat, domnișoară Bradley.

Eram nerăbdătoare să-i vorbesc căpitanului Bourke mai pe îndelete și între patru ochi cu privire la dezacordul său evident legat de misiunea noastră printre sălbatici, așa că, după cină, l-am găsit șezând singur pe un scaun de pe veranda sălii unde luam masa, fumând un trabuc. Adevărul gol-goluț este că sunt complet fermecată de căpitan, iar atracția aceasta ar putea să ducă, fără îndoială, la dezastru... însă cine se poate împotrivi unui flirt inocent?

Cred că l-am speriat pe căpitan, căci a sărit de-a dreptul în picioare când m-am apropiat.

— Domnișoară Dodd, a spus el, înclinându-se politicos.

— Bună seara, domnule căpitan, am răspuns. Sper că domnișoara Bradley se simte mai bine. Cred că observațiile făcute de Helen au necăjit-o.

Căpitanul a dat din mână cu indiferență.

— Mă tem că pe domnișoara Bradley o deranjează multe lucruri legate de traiul în apropierea frontierei, a zis el, cu o sclipire jucăușă în ochi. Anul trecut a fost trimisă aici de la New York, unde a stat, cea mai mare parte a timpului, cu mama ei. Acum descoperă că forturile armatei nu se potrivesc deloc cu rafinatele sensibilități ale tinerelor domnișoare.

— Dar poate se potrivesc cu fetele necioplite și viguroase din Vestul Mijlociu, am glumit eu.

— Eu aș zice că nu se potrivesc femeilor în general, a răspuns căpitanul, încruntându-se gânditor.

— Spuneți-mi, domnule căpitan, am întrebat atunci, dacă viața în fort este prea grea pentru o femeie, cât de mult se va înăsări viața noastră printre sălbatici?

— Așa cum poate bănuieți, domnișoară Dodd, am fost amănunțit informat de superiorii mei cu privire la misiunea dumneavoastră, a zis el. După cum am dat de înțeles în timpul discuției de la masă, aș prefera să nu-mi exprim opinia.

— Dar v-ați exprimat-o deja, domnule căpitan, l-am contrazis eu. Oricum ar fi însă, nu vă cer părerea. Vă rog doar, în calitate de cunoscător al culturii păgânilor, să-mi dați câteva detalii cu privire la ce ne așteaptă în viitor.

— Ar trebui să înțeleg de aici, a spus căpitanul, cu vocea încărcată de furie, că reprezentanții guvernului nu au oferit tuturor doamnelor informațiile necesare atunci când v-au recrutat în vederea acestei misiuni?

— Au pomenit ceva legat de faptul că ar trebui să fim pregătite pentru traiul în cort, am răspuns, cu o ușoară undă de ironie.

— Traiul în cort... a murmurat căpitanul. ...Nebunie, întregul proiect e nebunie curată.

— Să fie aceasta o părere personală sau profesională, domnule căpitan? am întrebat, încercând să glumesc. Însuși președintele Ulysses S. Grant ne-a trimis în această nobilă misiune, pe care dumneavoastră o numiți nebunie. Poate aceasta ar fi trădarea la care vă refereați.

Atunci căpitanul s-a întors, cu mâinile încrucișate la spate, ținând încă între degete trabucul fumegând. Profilul său impresionant, cu nasul lung și drept, se contura distinct în fundal; părul aproape negru, ondulat, cobora peste guler. Deși nu era deloc momentul potrivit pentru astfel de observații, mărturisesc că nu am putut să nu remarc, încă o dată, cât de bine arăta căpitanul, cu umerii săi lați, cu șoldurile înguste și ținuta impunătoare... Pantalonii uniformeii îi subliniau trupul cum nu se putea mai bine... Privindu-l, am simțit o tresărire care semăna mai degrabă cu... dorința, senzație pe care am pus-o în seama faptului că, de peste un an de zile, am fost închisă într-o instituție unde am fost lipsită de compania bărbaților, lăsându-i la o parte pe cei care ne supuneau la chinuri înfrigorante.

Căpitanul Bourke s-a întors și m-a privit cu ochi pătrunzători, iar sângele mi s-a ridicat tot în obraji.

— Da, a spus el încuviințând din cap, oamenii președintelui, de acolo din Washington, v-au trimis aici și v-au făcut să acceptați căsătoria cu barbarii în cadrul unui experiment politic strigător la cer. Vorbiți de traiul în cort? Pot să vă asigur, domnișoară Dodd, că aceasta va fi cea mai neînsemnată dintre grijile dumneavoastră.

Desigur, cei de la Washington nu au nici cea mai vagă idee asupra greutăților ce vă așteaptă și probabil nici nu le pasă. Ca de obicei, nu s-au obosit să ne întrebe și pe noi, cei care știm cum stau lucrurile. Ordinele noastre constau în escortarea dumneavoastră în condiții de siguranță până la întâlnirea cu noii soți ori, mai degrabă, până la predarea în punctul final, exact ca bunurile de consum. Să fi dat la schimb pentru cai! Ce rușine! a exclamat căpitanul, a cărui mânie îl făcuse să ridice tonul. Să le fie rușine! E o nenorocire în ochii lui Dumnezeu.

— Cai? am întrebat eu cu voce slabă.

— Poate au omis să vă spună că sălbăticiii au oferit cai în schimbul mireselor albe, m-a lămurit căpitanul.

Mi-am revenit repede.

— Poate ar trebui să ne simțim flatate, am zis. Am înțeles că indienii își prețuiesc caii în mod deosebit. Mai mult decât atât, așa cum vă amintiți și dumneavoastră, domnule căpitan, nu ne-a forțat nimeni să participăm în acest program. Noi suntem voluntare. Dacă există ceva rușinos în misiunea asta, atunci e și vina noastră, a celor care am acceptat de bunăvoie.

Căpitanul m-a privit întrebător, ca și când ar fi încercat să descopere un posibil motiv care să-l ajute să înțeleagă ceea ce tocmai spusese. Sprâncenele lui dese s-au coborât ca umbra unui nor deasupra ochilor.

— V-am urmărit la masă în seara asta, domnișoară Dodd, a zis el încet.

— V-am remarcat privirea, domnule căpitan, am răspuns, simțind cum mi se înroșesc iarăși obraji și... mă trec toți fiorii.

— Încercam să-mi dau seama ce anume a determinat o tânără încântătoare ca dumneavoastră să ia parte la un proiect atât de nepotrivit și într-o companie așa de pestriță, a continuat el. Unele voluntare... ei bine, mi-ar fi mai ușor să-mi închipui de ce s-au înscris unele dintre ele, de la bun început. Prietena dumatăle britanică, domnișoara Flight, spre exemplu, nutrește un interes profesional de necontestat legat de observarea preriilor. Cele două surori irlandeze, gemenele Kelly, seamănă de la o poștă cu două hoțomance, și sunt gata să pun rămasăg că aveau probleme cu poliția din Chicago. În ceea ce-o privește pe nemțoaica cea masivă, ei

bine, aş spune că perspectivele matrimoniale cu bărbații din rasa ei sunt oarecum restrânse...

— Asta-i tare urât din partea dumneavoastră, domnule căpitan, am izbucnit eu. Mă dezamăgiți. Credeam că un gentleman nu face astfel de comentarii. Adevărul este că nici una dintre noi nu este mai bună decât cealaltă. Am acceptat toate acest program, fiecare cu motivul ei, fără ca justificarea uneia să fie superioară alteia. Și nici măcar nu este problema dumneavoastră.

Căpitanul și-a îndreptat spatele și a lovit din călcâie cu precizie militarască. Și-a înclinat apoi capul, făcând o scurtă plecăciune.

— Aveți dreptate, doamnă, a zis el. Vă rog să mă scuzați. Nu am intenționat să vă insult tovarășele de drum. Am vrut doar să spun că o tânără drăguță, inteligentă, spirituală și, evident, educată, așa cum sunteți dumneavoastră, nu se potrivește deloc cu portretul unor infractoare, al unor inimi rănite sau al unor femei cu tulburări mintale, așa cum ne-au informat reprezentanții guvernului că vor fi voluntarele implicate în acest experiment bizar.

— Înțeleg, am zis eu, pufnind în râs. Așa a fost etichetat, carevasăzică, micul nostru grup; nici nu mă mir că am fost tratate cu dispreț de toți cei pe care i-am întâlnit până acum. Ați avea conștiința împăcată, domnule căpitan, dacă ați ști că escortați în sălbăticie doar netrebnici și nenorociți?

— Nu, absolut deloc, a răspuns căpitanul. Nici nu am vrut să spun așa ceva.

Căpitanul Bourke a făcut apoi un lucru ciudat. M-a luat de braț, strângându-mă ușor, dar ferm. Gestul trăda apartenență și intimitate, ca atingerea unui iubit, și am simțit din nou pulsul dorinței. Căpitanul a venit mai aproape, ținându-mă în continuare de mână, iar eu am inspirat parfumul difuz de tutun și mirosul lui puternic de bărbat.

— Încă mai puteți renunța, doamnă, mi-a spus el.

L-am privit în ochi și, ca într-un fel de transă ori ca și când aş fi fost paralizată de atingerea lui, am crezut, prosteste, că este vorba de avansuri amoroase.

— De ce-aş face asta, domnule căpitan? am zis în șoaptă. Cum v-aş putea refuza?

Atunci veni rândul căpitanului să râdă, dându-mi iute drumul și retrăgându-se, jenat, în mod evident, de această neînțelegere... dacă neînțelegere a fost.

— Iertați-mă, domnișoară Dodd, a spus el. Am vrut... am vrut doar să știți că încă mai puteți renunța la programul „Mirese pentru indieni“.

Cred că mă făcusem tare roșie la față. M-am scuzat și m-am întors de îndată la tovarășele mele.

18 aprilie 1875

Ieri am observat imediat, la masă, absența căpitanului Bourke și a logodnicei sale, domnișoara Bradley... Bănuiesc că au cinat separat, poate chiar în apartamentul căpitanului... Ah! Îmi dau seama acum că notițele din jurnal, ca de altfel și visurile mele romantice complet nepotrivite din ultimele douăzeci și patru de ore încep să semene cu cele ale unei școlărițe îndrăgostite. Îmi este aproape imposibil să mi-l scot pe bunul căpitan din minte. Cred că am înnebunit!... Sunt logodită cu un bărbat pe care nu îl cunosc și atrasă de unul pe care nu îl pot avea. Doamne-Dumnezeule! Poate că familia mea avea dreptate când m-a internat în azil pentru desfrânare...

19 aprilie 1875

Dragă Hortense,

Este foarte târziu în noapte și îți scriu la lumina palidă a unei lumânări, dintr-o baracă spartană a armatei de la Fortul Laramie. Nu pot să dorm. În seara asta s-a întâmplat ceva tare ciudat, dar nu pot să le povestesc nimic însoțitoarelor mele. Ard însă de nerăbdare să vorbesc cu cineva, așa că îți voi scrie ție, dragă soră... Îmi amintesc că pe vremea când eram copile și încă ne înțelegeam bine, veneam la tine în cameră noaptea târziu, mă strecuram în pat, chicoteam împreună și ne spuneam cele mai ascunse secrete... Cât îmi lipsești, dragă Hortense... Mi-e dor de noi, așa cum eram odinioară... Îți mai aduci aminte?

Acuma lasă-mă să-ți spun secretul. În seara asta, la cină, am stat din nou, și nu cred să fi fost doar o întâmplare, la masa căpi-

tanului John G. Bourke, care a fost desemnat să ne escorteze până în zona locuită de indieni. Mâine este stabilită plecarea spre tabăra militară Robinson, în Nebraska, unde ne vom întâlni noii soți.

Chiar dacă are numai 27 de ani, căpitanul Bourke este un ofițer de vază și erou de război, căci a obținut Medalia de Onoare în urma sângeroasei bătălii de la Stones River¹, în Tennessee. Provine dintr-o familie cumsecade din clasa de mijloc, stabilită în Philadelphia, este un om educat și un gentleman desăvârșit. Totodată, îmi pare un bărbat extrem de spiritual, cu un simț al umorului mai degrabă caustic, și chipeș, așa cum nu vezi prea des; brunet cu ochi căprui, ageri și pătrunzători, care privesc parcă direct în inima mea. Este cum nu se poate mai tulburător.

În situația în care ne aflăm, ai putea crede că nu prea avem ocazia de a ne amuza ori de a flirta, căci semănăm mai curând cu o turmă de miei care merg la tăiere, însă lucrurile nu stau chiar așa. Vremea cinci ne oferă cu precădere prilejul de a trece peste plictiseala și lipsa de activitate din fort, și, drept urmare, ca orice grup de femei necăsătorite, ne întrecem să câștigăm atenția căpitanului. Desigur, toate sunt verzi de invidie, pentru că el are ochi doar pentru mine.

Atracția noastră reciprocă și, evident, complet nevinovată, dar și obiceiul de a ne tachina cu zâmbetul pe buze au fost neîndoielnic remarcate de domnișoara Lydia Bradley, drăguța, însă apatică fică a comandantului bazei militare, care e logodnica căpitanului și urmează să-i devină soție vara aceasta. Fata își urmărește logodnicul cu ochi de vultur (ceea ce aș face și eu, în locul ei) și nu pierde nici o ocazie de a-i îndrepta atenția în alte direcții.

Pentru a-și atinge scopul, domnișoara Bradley a adoptat o tactică neînchipuit de transparentă, în slujba căreia depune eforturi considerabile, dorind să mă prezinte mereu într-o lumină nefavorabilă în fața căpitanului. Din nefericire pentru ea, nu e o fată grozav de inteligentă, iar încercările de până acum au fost lipsite de orice sorți de izbândă.

1. Bătălie desfășurată în timpul Războiului Civil American (1861–1865) și încheiată cu victoria armatei unioniste.

De pildă, în seara aceasta la masă, m-a întrebat următoarele:

— Spuneți-mi, domnișoară Dodd, în calitate de misionară aflată sub tutela bisericii, ați putea să mă lămuriti cărui cult îi aparțineți?

Aha, deci prima ei mișcare vizează expunerea mea ca membră a Bisericii Protestante în fața căpitanului, care este, așa cum ne-a înștiințat cu puțin timp în urmă, catolic, educat în copilărie sub influența iezuiților.

— De fapt, domnișoară Bradley, nu sunt membră a corpului de misionari, i-am explicat eu, și nici nu aparțin unui cult anume. Ca să fiu sinceră, sunt mai curând agnostică atunci când vine vorba despre religie în formă organizată.

Am învățat că cea mai bună și, cu siguranță, cea mai simplă modalitate de apărare a credinței cuiva (ori a lipsei acesteia) este adevărul. Chiar dacă speram ca această informație să nu îl întorcă pe bunul căpitan împotriva mea, știam, tot din experiență, că romano-catolicii îi preferă adesea pe cei care nu aparțin unei confesiuni anume, înaintea celor care au un alt crez.

— A, da? s-a mirat fata, lăsând impresia unei ușoare șovăieli. Eu credeam că, pentru a pleca printre sălbatici în calitate de misionar, apartenența la un anume cult este obligatorie.

Din nou, direcția în care domnișoara Bradley încerca, cu nespusă stângăcie, să îndrepte conversația, era mai mult decât evidentă. Sunt convinsă că discreția și simțul datoriei, ce îl caracterizau pe căpitan, l-au împiedicat să discute cu logodnica sa chestiuni profesionale, dar era foarte clar că fata se lămurise asupra adevăratului scop al misiunii noastre.

— Eu cred că totul depinde, am răspuns liniștită, de natura contribuției fiecăruia, domnișoară Bradley. Bineînțeles, nu am căderea să prezint detalii cu privire la munca ce ne așteaptă printre sălbatici, însă ar fi de-ajuns dacă aş spune că suntem... spre exemplu, ambasadori ai păcii.

— Înțeleg, zise fata, vădit dezamăgită că nu reușise să mă facă să mă jenez în vreun fel de statutul meu de femeie lipsită de moralitate, care merge să se împerecheze cu sălbaticii.

După ce am petrecut mai bine de un an într-un azil de nebuni pentru un „păcat” asemănător, nu mă las ușor intimidată de

curiozitățile, atât de transparente, ale unei fete prostuțe precum domnișoara Bradley.

— Ambasadori ai păcii... repetă ea, încercând să imprime vocii o undă de sarcasm.

— Chiar așa, am zis, și am citat:

*Femeile-o iubesc că e femeie
Mult mai de preț ca un bărbat; bărbații
Că-ntre femei e cea mai rară.*

Așa grăit-a marele Shakespeare.

— *Henric al IV-lea*, Partea a doua, actul IV, scena 2! a izbucnit căpitanul, afișând un zâmbet larg. Apoi a citat, la rândul său:

*Aflat-ai
Că mă cucerisei pe deplin
Și c-a mea sabie, slăbită de iubirea-mi,
Îi va urma de-ndată.*

— *Antoniou și Cleopatra*, actul III, scena 11, am spus, la fel de încântată.

— Minunat! zise căpitanul. Sunteți o ucenică a Bardului, domnișoară Dodd!

Am râs din toată inima.

— Și dumneavoastră, domnule!

Biata domnișoară Bradley, după ce ne-a condus, fără să vrea, precum caii spre apă, către un alt subiect de interes comun, ședea tăcută și îngândurată, în vreme ce noi începusem o discuție înflăcărată despre marele Shakespeare, la care ni s-a alăturat cu entuziasm și domnișoara Flight. Căpitanul este ager la minte și foarte citit; într-un cuvânt, un companion extrem de fermecător la cină, așa că seara a fost tare veselă, fără ca cineva să mai amintească de soarta ce ne aștepta atât de curând...

Da, da, Hortense, știu că nu ești de acord. Sunt pe deplin conștientă că nu e momentul potrivit pentru o legătură romantică, mai ales că atât eu, cât și căpitanul Bourke avem, cum să le spun, alte „angajamente”. Pe de altă parte, poate că e tocmai vremea potrivită pentru un astfel de flirt inocent (căci nu poate fi

ceva mai mult). După chinul cumplit de la azil, unde mă așteptam să mor întinsă într-o cameră întunecată, complet lipsită de lumina soarelui, nu-ți poți imagina cât de plăcut este să te afli în compania unui ofițer fermecător, care mă găsește... atrăgătoare. Tu nu ai de unde să știi asta, draga mea, însă adesea dragostea interzisă e cea mai dulce dintre toate... A, da, parcă te și aud: „Doamne-Dumnezeule, acum vorbește despre dragoste!”

După masa de seară, biata domnișoară Bradley a fost cam „indispusă”; este a doua oară când i se face rău, după ce a cinat împreună cu grupul nostru. Căpitanul susține că, pur și simplu, are o fire prea delicată pentru traiul de la frontieră, dar după cum noi, femeile, știm prea bine, o pretinsă stare de rău reprezintă ultimul refugiu al unei persoane lipsite de imaginație.

Eram deja pe verandă, așteptându-l. Căpitanul Bourke s-a întors ca să-și fumeze țigara de foi, așa cum obișnuia, după ce a condus-o pe domnișoara Bradley acasă. Era o minunată seară de primăvară, caldă și blândă. Zilele deveniseră mai lungi, iar amurgul abia începuse să coboare peste întregul ținut; dealurile plate și stâncoase, cu pantele lor abrupte, din locul acesta îndepărtat, își pierduseră parcă profilul colșuros, conturându-se plăcut la orizont. Cerul era încă luminat deasupra colinelor din vest, unde apusese soarele. Priveam cum lumina zilei se stinge încet, când se apropie căpitanul.

— Vreți să facem o plimbare prin împrejurimi, domnișoară Dodd? m-a întrebat, venind lângă mine, în așa fel încât brațul lui îl atinse ușor pe al meu.

Era ca și când pielea lui s-ar fi lipit de a mea, iar genunchii începuseră să-mi tremure.

— Aș fi încântată, domnule căpitan, am răspuns, fără să mă îndepărtez de el... Adevărul e că nici nu eram în stare. Nu credeți că logodnica dumneavoastră se va supăra, am adăugat oarecum în glumă, dacă vă petreceți timpul cu altă femeie?

— În mod sigur nu se va supăra, a zis căpitanul. De altfel, domnișoară Dodd, sunt convins că vi se pare cam prostuță.

— Nu, nu mi se pare prostuță, am răspuns. E chiar încântătoare; poate doar puțin cam imatură pentru anii ei... cam ne-coaptă, aș spune.

— Presupun însă că nu e cu mult mai tânără decât dumneavoastră, doamnă, a zis el.

— A, aveți grijă, domnule căpitan! Vârsta unei femei reprezintă un subiect delicat. În orice caz, sunt bătrână pentru anii mei. La fel ca dumneavoastră, de altfel.

— În ce fel bătrână, domnișoară Dodd? întrebă el.

— În ce privește experiența de viață, domnule căpitan Bourke, i-am explicat. Poate că dumneavoastră și cu mine știm să îl prețuim mai bine pe marele Shakespeare pentru că ni s-au întâmplat suficient de multe ca să putem înțelege adevărul și înțelepciunea cuvintelor sale.

— În cazul meu, războiul a fost un profesor sever al adevărului, dacă nu și al înțelepciunii, a mărturisit căpitanul. Dar cum se face, doamnă, că o tânără femeie cu educație aleasă știe atât de multe despre viață?

— Domnule căpitan, așa cum se prezintă lucrurile, nu ne cunoaștem de suficient timp pentru ca povestea mea să conteze în vreun fel, am spus.

— Pentru mine contează deja, domnișoară Dodd, a insistat el. Sunt însă convins că v-ați dat seama.

Priveam încă spre linia orizontului, dar simțeam ochii căprui ai căpitanului urmărindu-mi chipul și căldura brațului său lângă al meu. Respiram greu, ca și când nu aș fi avut destul aer.

— Este târziu, domnule căpitan, am șoptit. Poate ar fi mai bine să lăsăm plimbarea pe altă dată.

Când ni s-au despărțit brațele, mi s-a părut că în locul în care se atinseseră mi se rupsese carnea de pe oase.

Se stinge lumânarea, dragă Hortense, trebuie să las condeiul deoparte...

Rămân a ta soră iubitoare,

May

20 aprilie 1875

În sfârșit, am pornit la drum; călătorim în căruțe acoperite, trase de catări, escortate de un grup de călăreți extrem de agili, în fruntea cărora se află căpitanul John G. Bourke, în ținuta sa

impunătoare de ofițer, pe o iapă albă cu pasul iute. Decizia conducătorilor armatei de a ne lăsa în grija unui renumit luptător împotriva indienilor, așa cum este căpitanul, reprezintă, cred, dovada faptului că siguranța noastră constituie un obiectiv de importanță maximă pentru autorități.

O parte dintre locuitorii fortului s-au adunat ca să vadă convoiul ieșind pe poartă, inclusiv tânăra și drăguța logodnică a căpitanului, Lydia Bradley, îmbrăcată într-o minunată rochie de primăvară, de un roz pal, și purtând o bonetă asortată (de această dată, fără pene). Fata zâmbește și flutură o batistă albă spre căpitan, când trece prin dreptul ei. El își înclină galant pălăria către logodnică. Îi invidiez nespus și, mai cu seamă, viața pe care o vor duce împreună. Cât de ștearsă mă face ea să mă simt acum...

Trecem dincolo de porți, ieșim din fort și ne îndreptăm spre întinsa prerie. Drumul este deja foarte prost, nu pare să fie mai mult decât brazdele lăsate de roți, care dispar în scurt timp cu totul. Călătoria e anevoioasă, căruța, tare inconfortabilă, cu bănci cumplit de incomode. Suntem îmbrâncite mereu, uneori așa de rău, încât ni se pare că dinții ne zdrăngănesc de-a dreptul prin cap. Colbul se strecoară printre scândurile de lemn din podeaua căruței și înăuntru se strâng tot timpul nori de praf. Biata Martha strănută de când am plecat. Cum mai avem vreo două săptămâni de mers, mă tem că va avea parte de o călătorie lungă și extrem de neplăcută.

21 aprilie 1875

Este o zi foarte frumoasă de primăvară, fapt care ne animă puțin starea de spirit pe parcursul acestui drum obositor. Spre surprinderea unor doamne din grupul nostru, m-am hotărât să urc pe capră alături de vizitiu, un tânăr pe nume Jimmy, cu vorba bolovănoasă. Prefer să stau la aer decât să mă înec cu praful din căruță și, de asemenea, să pot vedea mai bine regiunea prin care trecem, bucurându-mă în același timp de vremea plăcută.

În afară de faptul că pot observa în voie tot ce ne înconjoară, stând alături de Jimmy, am ocazia să mai învăț câte ceva despre

ținutul acesta complet necunoscut. Chiar dacă e un băiat necizelat, știe destul de multe cu privire la subiectul care mă interesează. De altfel, bănuiesc că, în sinea lui, îi face plăcere compania unei femei.

Dacă în prima zi a călătoriei am văzut doar întinderi netede, monotone și fără prea multă vegetație, astăzi avem parte de o privilegiu mai variată, cu dealuri care se unduiesc ușor, întretăiate de râuri și pâraie.

A fost o primăvară ploioasă și iarba e verde ca în povestirile mamei despre Scoția, de pe vremea când era o copilă; florile sălbătice de prerie încep să se deschidă, păsările cântă pretutindeni, iar trilurile ciocârliei par pline de bucurie, ca și când ne-ar anunța venirea. În orice ochi de apă sau câmpie inundată sunt mii de rațe și găște. Helen Flight e teribil de încântată de abundența păsărilor și îl roagă din când în când pe căpitan să oprească convoiul, ca să poată împușca câte un exemplar din rândul bietelor creaturi. Odată ucis, îl desenează mai întâi, iar apoi îl jupoaie cu îndemănare și îl păstrează ca specimen pentru lucrarea ei.

Căpitanul, bun vânător, de altfel, admiră așa de tare iscusința domnișoarei Flight în mânăuirea puștii, încât nu pomeneste nimic de întârzierile cauzate de numeroasele noastre opriri. Jimmy, noul meu prieten care mână catării, este la fel de încântat de abilitățile vânătorești ale tovarășei noastre, drept care folosește orice ocazie de a opri căruța, atunci când apar păsări în raza noastră vizuală, astfel încât domnișoara Flight să-și poată exersa în voie talentul de trăgător.

De obicei, sare jos din căruța cu siguranța unui bărbat, foarte serioasă, ține picioarele bine înfipite în pământ, ușor depărtate, cu vârfurile puțin într-o parte, timp în care încarcă pușca. Chiar dacă vremea e din ce în ce mai caldă, domnișoara Flight încă mai poartă costumul cu pantaloni bufanți, prinși sub genunchi, iar privită din spate seamănă mai mult cu un bărbat decât cu o femeie. Dintr-o cutie pe care o ține în haină, toarnă praf de pușcă în cilindrul armei și îl împinge înăuntru cu o bucată de bumbac tăiată dintr-un jupon mai vechi. Adaugă apoi o măsură de praf fin și o bucată de carton, pentru a împiedica încărcătura să iasă

din țeava puștii. Spre lauda sa, domnișoara Flight împușcă păsările doar în aripă; spune că ar fi un gest „nesportiv” să facă altfel.

În felul acesta, nu numai că reușește să colecționeze exemplarele care o interesează, dar ne și umple cămara cu tot felul de păsări, de uscat ori de apă, atunci când le întâlnește în drumul nostru, prin desișuri de pruni sau prin bălțile rămase după revărsarea apelor de primăvară. Printre ele se numără rațele, gâștele, potârnichele, becaținele și ploierii, hrană fără îndoială bine-venită în completarea rațiilor stabilite de armată.

La numai două zile distanță de Fortul Laramie, am văzut căprioare, elani, antilope și o mică cireadă de bizoni pascănd. De vreme ce căpitanul nu le permite soldaților să vâneze prea departe de convoiul nostru, dată fiind posibilitatea unui atac al indienilor, nu cred că o să ducem lipsă de carne proaspătă.

Din cauza inundațiilor de primăvară, încercăm să mergem prin zonele mai înalte, însă uneori suntem obligați să coborâm în văi și să trecem prin vaduri de râuri și pâraie. Catârilor le vine tare greu, pentru că nu le place să meargă prin noroiul gros ori mai ales să-și ude picioarele.

— Nimic nu-i mai rău pentru un catâr bătrân, mă informează Jimmy, decât să-și bage afurisitele de picioare în apă. Aicea se deosebesc de cai. Îs al naibii de mofturoși când vine vorba de apă. Altfel, poți să-mi dai oricând un catâr bătrân în locul unui cal. *Oricând.*

Jimmy e un băiat ciudat și cam necioplit, însă pare să aibă suflet bun.

Traversarea acestor porțiuni cu ape joase reprezintă, pentru toată lumea, o confruntare cu noroiul și umezeala. Astăzi a trebuit să ne dăm jos de câteva ori, pentru a ușura încărcătura cărușelor, să ne ridicăm poalele rochiilor și să trecem singure prin vaduri, udându-ne de-a binelea pe picioare.

Totuși, văile râurilor îmi par cea mai încântătoare priveliște, pentru că totul e viu aici, iar viețuitoarele se află în trecere ori vin spre apă, după ce au străbătut întinderi uriașe și pustii de câmpuri aride.

Noaptea poposim cât mai aproape de apă, însă acolo unde pământul e uscat. Catârilor li se pune o piedică la picioare ori sunt

priponiți în iarba luncii, deja plină de sevă, cu fire verzi și fragede. E tare plăcut. Mă gândesc că într-o zi mi-ar plăcea să trăiesc într-un astfel de loc... poate cândva mă voi întoarce acasă după copiii mei dragi și vom veni aici împreună... vom trăi într-o căsuță de pe malul unui pârâu, lângă o pajiște, înconjurați de o pădurice de plop... ah, visurile astea dulci mă țin în viață...

În schimb, în scurt timp, o să fiu nevoită să trăiesc într-un cort! Imaginați-vă! O să stau în aer liber, ca un nomad ori ca un țigan! Iată în ce aventură uimitoare am pornit!

Spre marea mea dezamăgire, căpitanul Bourke abia m-a privit și mi-a vorbit foarte rar de când am plecat din Fortul Laramie. Cred că mă evită în mod intenționat. Poate că acum se află, oficial, „în exercițiul funcțiunii”, iar comportamentul rezervat, de militar, pare să fi înlocuit complet fermecătoarea sa purtare de om de societate. Mărturisesc că o preferam pe cea din urmă.

În seara aceasta la cină, în cortul pe care militarii continuă să-l numească „popotă”, conversația s-a îndreptat încă și mai apăsător asupra indienilor Cheyenne. Căpitanul a recunoscut, cu o anumită rețineră, că acest trib reprezintă o rasă superioară între ceilalți amerindieni; că sunt un neam de oameni frumoși, mândri și liberi, ce au rămas mai degrabă retrași, atât cât a fost posibil în vremurile din urmă, ocolind misionarii, trimișii guvernamentali și comerțul cu albi într-o măsură mai mare decât orice alt trib. Acest fel de a fi, susținea căpitanul, le-a permis să rămână mai „integri”, în comparație cu ceilalți.

— Mi se pare că nu v-ați ales bine cuvintele, domnule căpitan, a obiectat Narcissa White, reprezentanta oficială a bisericii din mijlocul nostru, fiindcă așa se înțelege că apropierea de civilizația creștină este principala cauză a coruperii sălbaticilor, și nu scara pe care ar putea urca, ieșind astfel din mlaștina păgânismului.

— Eu mă consider un om credincios, domnișoară White, i-a răspuns căpitanul. În același timp însă, sunt și militar. Istoria ne învață că, în vederea extinderii nobilelor granițe ale civilizației creștine, barbarii trebuie mai întâi învinși pe deplin, pe câmpul de luptă. Când vorbeam de lipsa lor de integritate, mă refeream la obiceiul de a le face pieilor-roșii daruri, adică rații și bunuri ce nu sunt obținute cu sudoarea frunții. În felul acesta, guvernul nostru

nu a realizat nimic altceva decât să-i încurajeze, exact ca pe cățeeii ce primesc resturi de la masă, să cerșească mai multe daruri, rații și acte de caritate.

— Și mirese, am spus eu dintr-odată, amuzată. Dați-le afurisiților de păgâni o mie de femei albe și în curând o să mai vrea o mie!

— Deși bănuiesc că râdeți de mine, domnișoară Dodd, a zis căpitanul cu o scânteiere glumeață în ochi, lucrurile stau exact cum spuneți. Asemenea daruri bine intenționate îi vor determina să fie mai îndrăzneți în privința viitoarelor cerințe. Sălbaticii nu se vor lăsa convinși de beneficiile civilizației decât în momentul în care vor fi supuși, înainte de toate, de o forță superioară.

— Și nu este acesta motivul pentru care guvernul ne trimite în mijlocul lor? am întrebat, afișând o cutezanță nu tocmai convingătoare.

— *Ja*, May, și eu cred la fel, interveni Gretchen Fathauer. Zic că la ei nu s-a văzut vreo forță superioară, până ei văzut la noi!

Am râs cu toții. Ce altceva ne rămânea de făcut?

22 aprilie 1875

În seara asta, după cină, vizitiul nostru, Jimmy, a venit la cortul unde, în spațiul strâmt pe care îl avem la dispoziție, stau împreună cu Phemie, Martha, Gretchen și copila Sara. Jimmy m-a rugat să ies puțin afară ca să îmi spună ceva, după care m-a înștiințat asupra dorinței căpitanului de a mă întâlni în cortul său. Nu rămâne prea mult loc pentru intimitate în tabăra noastră, după zile întregi de mers, și trebuie să recunosc că cererea m-a neliniștit, ținând cont mai ales de comportamentul distant al căpitanului din ultima vreme. Flăcăul m-a condus într-acolo... E un băiat așa de ciudat... n-aș putea spune însă în ce fel anume.

Căpitanul m-a întâmpinat în fața cortului său; părea sincer bucuros că venisem.

— Sper că nu îmi veți considera invitația prea îndrăznească, domnișoară Dodd, a început el, însă a sta într-un bivuac, pe câmp, la vreme de seară, poate fi un lucru cum nu se poate mai plictisitor, mai ales pentru un vechi militar ca mine, care și-a petrecut astfel o mulțime de timp. Iau întordeauna în expediții un volum

Shakespeare de mare preț pentru mine din care îmi face plăcere să citesc noaptea. M-am gândit că în seara aceasta ați accepta poate să-mi țineți companie; este mult mai captivant când îl citești cu voce tare alături de o persoană la fel de entuziasă.

— Vă mulțumesc, domnule căpitan, mi-ar plăcea tare mult, am răspuns eu. Să o invităm și pe domnișoara Flight să ni se alăture, ca să avem un al treilea cititor?

Îi întinsesem căpitanului această capcană neînsemnată doar pentru a-i observa reacția. Trebuie să recunosc că mi-a făcut plăcere să-i văd neputința de a-și ascunde unda dezamăgirii ce îi apăsa parcă sprâncenele. Și-a revenit însă repede și s-a comportat ca un gentleman desăvârșit, cum se întâmpla de obicei.

— Bineînțeles, domnișoară Dodd... bineînțeles, e o idee minunată. Vă rog să o chemați pe domnișoara Flight să ni se alăture. Doriți să îl trimit pe Jimmy să o aducă aici?

Apoi ochii ni s-au întâlnit și ne-am uitat o vreme unul la altul, iar jocul aparențelor de până atunci s-a topit în căldura privirii noastre precum hârtia de pergament ținută deasupra unei flăcări de lumânare.

— Se prea poate, John, am spus eu încet. Îmi dai voie să-ți spun John? Se prea poate, John, să ne simțim mult mai bine dacă rămânem numai noi doi în seara asta.

— Da, May, a șoptit el, și eu mă gândeam la același lucru. Deși n-aș vrea să te expun în vreun fel unor eventuale acuzații de indecență.

— Ah, da, acuzațiile de indecență, am zis eu. Cu siguranță, Narcissa White, femeia aceea copleșitor de pioasă, și-a trimis deja spionii peste tot. Nu-i scapă nimic și nu ratează nici o ocazie ca să se amestece în treburile celorlalți. Dar sinceră să fiu, dragă domnule căpitan, acuzațiile de indecență nu dețin, în acest moment, un loc de frunte pe lista preocupărilor mele imediate.

Așa că am intrat în cortul lui John Bourke, un eveniment care, așa cum am bănuیت amândoi, a generat un scandal de oarece proporții printre tovarășii de călătorie, chiar dacă seara a stat sub semnul unei desăvârșite... ei bine, ar trebui să spun aproape desăvârșite... inocențe, căci fiecare din noi doi este conștient de sentimentele celuilalt, iar a ne petrece timpul împreună, în acest fel, este ca și

când am sufla peste tăciunii unei legături imposibile. A fost o seară în care am citit din Shakespeare; nici mai mult, nici mai puțin. Adevărul este că între noi doi nu s-a petrecut nimic, în afară de manifestarea unei atracții reciproce, însă nemărturisite, suspendată parcă în spațiul ce ne despărțea precum o pânză de păianjen care ne lega destinele. Poate că de vină e întâlnirea noastră în aceste împrejurări bizare ori faptul că nu putem aparține unul altuia, însă niciodată în viața mea nu m-am mai simțit așa de tulburată ca acum...

Câteva ore mai târziu, când m-am întors în cort, Martha era încă trează în patul ei de campanie, așezat lângă al meu.

— Doamne-Dumnezeule, May, ai înnebunit de tot? mi-a șoptit, în vreme ce eu mă strecuram sub pătură.

Am zâmbit, mi-am apropiat capul de al ei și am citat, tot în șoptă:

— „Dragostea-i sminteală curată; îndrăgostiții, ascultă-mă pe mine, ar trebui, întocmai ca nebunii, să fie ferecați într-o chilie-ntunecoasă și plesniți cu biciul”¹, *Cum vă place*, actul III, scena 2. Poate că din cauza asta, Martha, de fiecare dată când mă îndrăgostesc, sunt acuzată de nebunie.

— Dragoste? Doamne, May, spuse Martha, nu se poate! Omul ăsta e logodit; și tu la fel. N-o să fie niciodată nimic.

— Știu, Martha, am răspuns, știu că n-o să fie nimic. Mă joc doar. „Ei, da, noi care iubim cu-adevărat facem câte o trăsnaie că nici nu-ți dă prin cap.”² Așa cum bănuiești, în seara asta ne-am amuzat citind din *Cum vă place*.

— N-ai să ne părăsești, May, nu-i așa? m-a întrebat Martha cu un tremur în glas. Nu-i așa că n-ai să mă lași singură în mâinile sălbaticilor, ca să fugi cu el?

— Sigur că nu, draga mea, am asigurat-o eu. Toți pentru unul și unul pentru toți. Nu așa am hotărât?

— Dacă nu era vorba de tine, May, eu n-aș fi venit, zise biata, timida mea Martha, și mi-am dat seama că nu mai avea mult până să izbucnească în plâns. Te rog să nu mă lași. Mi-e tare frică,

1. Traducere de Virgil Teodorescu, în Shakespeare, *Opere complete*, vol. 5, *Cum vă place*, actul III, scena 2, Editura Univers, București, 1986, p. 164.

2. *Ibid.*, actul II, scena 4, p. 143.

mai ales de când am observat cum vă uitați unul la altul. Toată lumea a văzut; toți vorbesc despre asta.

M-am întins și i-am cuprins mâna.

— Toți pentru unul și unul pentru toți, am mai spus eu încă o dată. N-am să te părăsesc niciodată, Martha, îți jur. Niciodată.

23 aprilie 1875

Așa cum am bănuir, femeia cu numele de White răspândise deja o serie de minciuni referitoare la așa-zisa „întâlnire” secretă cu John Bourke. Eforturile ei sunt sprijinite și de sudista noastră, Daisy Lovelace, ce pare să se fi împrietenit, în mod surprinzător, cu domnișoara White, poate și din cauză că nici una din ele nu este privită cu simpatie de cei din jur. Ce ar mai putea schimba părerea lor despre mine? Bârfa plină de răutate pe care o răspândesc e hrănită de invidie prostească, așa că nu am să-i acord nici un fel de atenție.

De asemenea, toată lumea a observat că, atât domnișoara White, cât și domnișoara Lovelace, încearcă, ori de câte ori au prilejul, să intre în grațiile căpitanului, fără să realizeze, se pare, că el, în calitate de adept convins al Bisericii Catolice, nu îi simpatizează pe protestanți în general. În același timp, având în vedere experiența de militar în rândurile Armatei Unioniste, nu manifestă afinități nici față de sudiști.

În fapt, suntem mai degrabă martorii unui spectacol jalnic, atunci când o ascultăm pe sărmana domnișoară Lovelace încercând să-l impresioneze pe căpitan la masa de seară, cu povești despre „tăticul” ei și plantația pe care o dețineau, dincolo de cei două sute de „negrotei”. Astfel de informații nu puteau face altceva decât să sporească dezaprobarea căpitanului. Într-o seară, la cină, a întrebat-o politicos ce s-a ales de plantația tatălui ei.

— Ei, tăticul a pierdut tot în timpul războoiului, siigur că da, spuse ea. Afurisiții de yankei au ars casa din temelii și i-au lăsat liberi pe negrotei. Tăticul nu și-a revenit niciodată din șocul ăsta. S-a apucat de băut și a murit trist și ruinat.

— Îmi pare foarte rău să aud așa ceva, doamnă, a zis căpitanul, înclinându-și capul cu amabilitate, fără a renunța însă la

obișnuita scânteie de amuzament din privire. Și a luptat tatăl dumneavoastră în marele război? a întrebat-o el.

— Nu, sigur că nu, a spus femeia aceea îngrozitoare, strângându-l la piept pe Fern Louise, pudelul ei bătrân și bolnav.

Îi dă voie creaturii aceleia prăpădite să stea la ea în poală în timpul meselor, agitându-se în preajma ei ca un copil și hrănind-o cu bucățele de mâncare din propria farfurie.

— Tăticul meeu a simțit că priiima lui datoorie era să stea acasă și să-și apere familia și proprietatea de cumplitele violuri și tâlhării pentru care yankeii deveniseră atât de cunoscuți. Așa că tăticul a trimis doi dintre cei mai buni negri pe care-i avea ca să lupte în locul lui. Sigur că s-au dus fuguța în tabăra cealaltă, cum ar face orice negrotei, dacă ar avea ocazia.

Un schimb de priviri furișe avu loc între mine și căpitan; puteam deja să ne înțelegem fără cuvinte, iar în acel moment ne gândeam amândoi că poate nici Bardul însuși n-ar fi reușit să imagineze un sfârșit mai nimerit pentru tatăl pierdut, dar mult-iubit al acestei femei.

24 aprilie 1875

Am intrat deja pe teritoriul locuit de indieni și ni s-a interzis să ne îndepărtăm de convoi fără escortă. Ni s-a spus că luna trecută, locotenentul Levi Robinson, care a dat numele taberei militare unde urmează să ajungem, a fost atacat și ucis de indieni Sioux potrivnici, din rezervația Red Cloud aflată în apropiere, în vreme ce însoțea, pe aceeași rută, un tren încărcat cu lemn dinspre Fortul Laramie. De bună seamă, această știre ne-a fost ascunsă până în acest moment ca să nu stârnească panică în grupul nostru. Astfel se explică, totodată, consistenta noastră escortă armată și desemnarea căpitanului Bourke în fruntea ei.

Vecinătatea pericolului ne-a făcut să înțelegem, dintr-odată, realitatea palpabilă a misiunii, ca și când până atunci nu am fi fost pe deplin conștiente de specificul destinației noastre; ori poate am refuzat să ne gândim serios la ce ne așteaptă. Bănuiesc, de asemenea, că acesta ar putea fi și motivul care a determinat purtarea vizibil reținută a căpitanului Bourke după plecarea din Fortul

Am făcut o descoperire extraordinară. Astăzi după-amiază am mers într-un pâlc de sălcii ca să îmi rezolv necesitățile și acolo am dat peste vizitiul nostru, „Jimmy“, care făcea același lucru. Mi-am dat seama, evident, că „el“ este o „ea“; exact așa, nu e vorba de un tânăr, ci de o tânără! Observasem eu ceva aparte la el... adică la ea... de la bun început. Numele ei adevărat, după cum mi-a mărturisit, este Gertie, dar la frontieră e cunoscută drept „Dirty Gertie“. Auzisem tot felul de povești despre escapadele ei, prin forturile și locurile de aprovizionare pe unde am trecut. A lucrat într-un bar, s-a apucat de jocuri de noroc, apoi s-a transformat în pistolar, iar acum în vizitiu; este cea mai aspră și excentrică femeie pe care am întâlnit-o, fără să fie însă periculoasă, din câte văd, ci mai curând necizelată. M-a rugat stăruitor să nu îi divulg secretul, căci ceilalți vizitii nu știu cine este cu adevărat și ar putea să-și piardă slujba, dacă înșelăciunea ar fi descoperită.

— Încerc și eu să mă descurc, drăguțo, m-a lămurit ea. Nu-i om în țara asta să aibă căruțe pentru transport și să angajeze o fată care să-i mâne catării, mai ales când fetei i se spune Dirty Gertie¹. Și-am aflat acu' ceva timp că, dacă toată lumea știe că-s băiat, mulți bărbați nu mai încearcă să se strecoare noaptea-ntreagă în sacu' meu de dormit, iar la ăia care încearcă le vin de hac tovarășii lor. De, o fată poate să țipe cât vrea; singuru' lucru dup-aia e că are de-a face cu încă și mai mulți. Dacă știu că ești băiat și încearcă unu' să-ți între-n nădragi, au grijă ceilalți să-l aranjeze pe nenorocit. Bărbații-s creaturi ciudate, drăguțo, asta-i sigur.

Chiar dacă îmi venea cam greu să-mi închipui un șir de bărbați încolonați în fața sacului de dormit al lui Dirty Gertie, acum îmi place și mai mult să merg pe capră alături de „Jimmy“, fiindcă îi cunosc secretul. N-am mai spus nimănui adevărul, nici măcar căpitanului, deși bănuiesc că știe deja despre ce este vorba.

1. Gertie cea Rea.

Tabăra militară Robinson nu e altceva decât un spațiu unde au fost montate mai multe corturi. Suntem cazate în aceste adăposturi încăpătoare, destinate unui număr mare de persoane, și dormim în paturi de campanie, din lemn acoperit cu pânză, la care se adaugă păturile aspre de lână din dotarea armatei, ce nu mai reprezintă de mult o noutate. Și aici s-au luat măsuri importante pentru protecția noastră; există paznici peste tot, la orice oră, așa încât avem parte de mai puțină intimitate ca niciodată.

În această primăvară a fost multă frământare printre indienii din rezervație. În aceeași zi de februarie când a fost ucis bietul locotenent Robinson, reprezentantul guvernamental din zonă, un bărbat pe nume Appleton, a fost omorât la Red Cloud, iar paisprezece catări au fost furați din grajdul furnizorului de animale al administrației. Chiar și indienii Cheyenne au luat parte la agresiuni, alături de tribul Sioux. Se pare că am sosit într-o perioadă de instabilitate, dar, cine știe, poate se va dovedi potrivită. Căpitanul Bourke este din ce în ce mai îngrijorat cu privire la binele nostru. În curând vom avea pe deplin ocazia de a proba ideea potrivit căreia femeile pot exercita o influență civilizatoare asupra unor păgâni imprevizibili.

După abandonurile din timpul călătoriei, micul nostru grup numără mai puțin de patruzeci de persoane. Am fost înștiințate că reprezentăm prima tranșă a „plății” promise sălbaticilor – prin urmare, suntem cu adevărat pioniere în cadrul acestui experiment ciudat. Se zvonește că în curând vor sosi și alte femei, căci mai sunt grupuri care au pornit spre diverse forturi din regiune. Pentru că suntem primele, vom fi „date la schimb” unei colectivități de vază a tribului Cheyenne, și anume, celei în care trăiește căpetenia Micul Lup. Apropo de cunoștințele etnografice ale căpitanului, mai aflăm că indienii Cheyenne viețuiesc în grupuri mici, ce se întrunesc în anumite momente din an, în chip oarecum asemănător marilor stoluri de găște migratoare. Din acest motiv, formalitățile schimbului în desfășurare sunt mai degrabă complicate, pentru că acest popor nomad urmează cirezile de bizoni peste tot, în lunile de primăvară, vară și toamnă, iar apoi se oprește, mai mult sau

mai puțin timp, formând sate pentru iernat de-a lungul unei importante ape curgătoare. Pentru început, vom merge într-una din aceste tabere de iarnă, fără să cunoaștem cu exactitate locul, însă căpitanul ne-a avertizat că va trebui să fim pregătite de plecare tot timpul. Pentru femeile care s-au obișnuit cu un trai în mare parte sedentar, această veste e cu atât mai stranie și mai înspăimântătoare. Acum mă întreb dacă ar fi putut, într-adevăr, să ne pregătească cineva pentru grozăviile ce vor veni. Poate căpitanul are dreptate, și-atunci ce facem noi e curară nebunie. Slavă cerului că Phemie și Helen Flight sunt împreună cu noi; la fel și Gretchen. Buna lor cunoaștere a naturii sălbatice ne va fi tuturor de mare folos în această aventură, căci multe femei din program sunt „fete de oraș“, care știu puține lucruri legate de viața sub cerul liber. Acum încep să înțeleg de ce domnul Benton, oficialul trimis să ne recruteze, ne-a întrebat dacă ne place să dormim în cort peste noapte... iar asta va fi cea mai neînsemnată dintre grijile noastre, așa cum a remarcat căpitanul...

6 mai 1875

Doamne-Dumnezeule, astăzi i-am văzut! E vorba de poporul nostru adoptiv. O parte din ei au venit călare să ne inspecteze, de parcă am fi bunuri de consum... ei bine, de fapt, chiar asta suntem. Pot să spun că au reușit să-mi taie răsufierea. Am numărat cincizeci și trei de persoane în grupul care se apropia, deși inițiativa mea semăna mai degrabă cu încercarea de a număra boabele de nisip risipite de vânt – erau toți bărbați, călare, înaintând ca și când ar fi fost prelungiri ale cailor și stârnind în mișcare vârtejuri de colb, ca o singură fință, în vreme ce își mâneau bidiviii într-o parte sau alta, cu multă agerime. Paznicii noștri se alarmaseră și stăteau cu armele pregătite, în jurul corturilor unde ne aflam, deși în scurtă vreme toată lumea s-a convins că indienii veniseră doar să verifice bunurile.

Sunt ușurată să constat că nu seamănă deloc cu nenorociții aceia jalnici din preajma forturilor. Sunt o rasă de oameni supli și viguroși, cu fețe întunecate și piele maronie precum castanele, oase mici și mușchi puternici, bine conturați. Au o flexibilitate

aparte în mișcări, precum animalele, și chipuri pe care se citește o anumită noblețe. Prima mea impresie este că ei sunt oarecum mai aproape de împărăția animalelor decât suntem noi de cauzazieni. Când spun acest lucru, nu intenționez să-i jignesc în vreun fel; vreau doar să subliniez că par mult mai „naturali” decât noi, desăvârșit contopiți cu mediul. Eu îmi imaginasem că sunt mai masivi și oarecum mai greoi, așa cum îi desenau artiștii prin reviste, fără să mă gândesc deloc la niște ființe atât de zvelte, asemănătoare elfilor¹.

N-aș vrea să se înțeleagă însă că sălbaticii nu ar fi impunători. Mare parte dintre vizitatorii noștri aveau fețele acoperite cu desene ciudate și erau splendid înveșmântați cu jambiere și cămăși din piele, împodobite în tot felul. Alții aveau piepturile goale, picioarele descoperite și trunchiurile pictate în chip nemaivăzut. Unii dintre ei purtau pene și ornamente somptuoase pe cap; aveau, de asemenea, sulice sclipitor decorate, care străluceau în lumina soarelui. Purtau mărgelile și monede bătute din argint în părul împletit, coliere din oase și dinți de animal, nasturi de alamă și clopoței din argint, drept care fastuoasa lor apariție a fost însoțită de ușoare clinchete și zornăieli care ne-au dat impresia că aparțineau, cu atât mai mult, unei lumi complet diferite.

S-au dovedit a fi călăreți nemaipomeniți, capabili să-și strunească poneii mici și iuți cu remarcabilă iscusință; caii erau și ei uimitor pictați cu tot felul de modele, iar coamele și cozile împodobite cu pene și mărgelile, bucăți din blana animalelor, fire de cupru și alamă, butoni și monede.

Unii dintre sălbatici aproape că nu aveau asupra lor decât pânza din jurul șalelor – o piesă de îmbrăcăminte mai curând indecentă, care nu prea lăsa loc imaginației, așa că o parte dintre tinerele noastre domnișoare au întors capul cu sfială. Nu și eu, căci pudoarea nu m-a caracterizat vreodată. Într-adevăr, printre multele sentimente contradictorii pe care le-am trăit când am privit întâia oară aceste creaturi năucitoare – cal și călăreț – recunosc că se numără și o bizară, înspăimântătoare senzație de exaltare.

1. În mitologia popoarelor germanice, elful este o ființă supranaturală care simbolizează forțele naturii.

Cel care părea a fi conducătorul grupului de indieni, un bărbat mândru și arătos, s-a înțeles iute prin limbajul semnelor cu sergentul răspunzător de asigurarea pazei. Ni s-a recomandat să învățăm limbajul semnelor cât se poate de repede, așa că ne-au fost distribuite foi volante, pregătite de locotenentul W.P. Clarke, conținând prezentarea gesturilor uzuale. Căpitanul Bourke, bun cunoscător, ne-a învățat câteva noțiuni elementare. Am încercat împreună, în glumă, să jucăm un fragment din *Romeo și Julieta* în limbajul semnelor, și n-a ieșit tocmai rău, aş spune, mai ales că am răs copios, lucru care mi se pare mai prețios ca oricând, acum, la apropierea destinației finale.

După ce am ascultat felul în care vorbesc indienii din preajma forturilor, dar și cercetașii nativi aflați în slujba armatei, nu prea reușesc să înțeleg cum o să învățăm vreodată limba acestor oameni. Sună teribil de primitiv, ca o mormăială guturală; în mod sigur, o limbă fără rădăcini latinești... Am putea la fel de bine să învățăm graiul coioșilor sau al cocorilor, așa de mult se deosebește de limba pe care o vorbim.

Unele dintre femeile din grup se încumetaseră să-i privească cu sfială din spatele fâșiei de cort de la intrare, în timp ce indienii se mișcau dintr-o parte în alta, scoțând înfiorătoare sunete specifice limbii lor. Cele mai curajoase au ieșit chiar în fața corturilor ca să-i vadă mai bine pe noii pretendenți. Pot să vă asigur că am trăit clipe ciudate, căci femeile se strânseseră mănunchiuri, cu ochii ațintiți asupra sălbaticilor călare, ambele tabere cercetându-se precum haitele de câini ce adulmecă vântul.

Biata Martha se făcuse roșie toată și amuțise complet la vederea indienilor.

Helen Flight, englezoaica noastră, cu sprâncenele ridicate, ca de obicei, în semn de mare mirare, găsisese, cum era de așteptat, câte ceva de spus.

— O, Doamne! Pestriță adunare, nu credeți? Vreau să spun că indienii pe care i-am văzut în treacăt prin mlaștinile din Florida erau mai tot timpul acoperiți cu un noroi maroniu cât se poate de respingător, din cauza mulțimii țăntarilor. Însă băieții ăștia sunt visul oricărui artist!

— Sau cel mai urâât coșmaaar al unei feete, replică Daisy Lovelace, care neîndoielnic băuse și strângea la piept micul și bătrânul pudel francez, mijindu-și ochii cu pleoapele aproape căzute. Păi, au pielea la fel de închiisă ca negroteii, Feeern Loueeese. N-ar muri tăticul dac-ar ști că fetița lui se mărită cu un afurisit de negrotei indian?

Obraznicele gemene Kelly nu erau deloc intimidat de înfățișarea sălbaticilor, făcându-și loc în fruntea grupului nostru ca să-i poată privi mai de aproape. Dinspre partea lor, indienii se arătau fascinați de cele două gemene roșcate, căci mormăiau și le aruncau priviri furișe. Sălbaticii au un fel tare straniu de a se uita la o persoană, fără să lase impresia că fac acest lucru. Este greu de explicat, însă ei nu ne fixau cu privirea așa cum ar fi făcut un bărbat alb, ci păreau să ne studieze mai curând cu coada ochiului.

— Ia fii atentă, Meggie, spuse Susan. Vezi cum l-am fermecat pe cel de colo? Frumușelu' călare pe poneiu' alb cu pete! Pe cuvânt dacă nu mă place! Acestea fiind zise, fata noastră își ridică rochia, fără pic de rușine, dezgolindu-și un picior înaintea tânărului: Ia de te uită, drăguță, a mai spus, râzând gros. Nu ți-i plăcea să-ți lași sulita pe terenu' ăsta preaminunat?

Gestul ei îndrăzneț păru să-l neliniștească grozav pe bietul om, care începu să-și mâne calul în cercuri strânse.

— Ah, obraznică mai ești, Susie, pe cuvânt! zise sora ei, Margaret. Hee, l-ai și făcut pe prăpădit să se-nvârtă-n cerc! Da'-i sigur că te place.

Masivă precum o casă, Gretchen Fathauer stătea cu mâinile înfipite în șoldurile largi și cu ochii întredeschiși din cauza soarelui puternic. În cele din urmă, și-a ridicat pumnul în aer, l-a agitat ca și când ar fi vrut să le atragă atenția, iar apoi a strigat:

— Ei! Voi, bărbații de acolo! Eu bună femeie sunt! Eu la voi soție bună sunt. Pe urmă se bătu cu mâinile peste piept. La mine nu fată frumușică, da' copii mari, puternici fac la voi! Apoi râse, mugind ca o vacă.

Phemie, liniștită ca întotdeauna, chicoti cu bunăvoință și clătină din cap, arătându-se destul de încântată de ceea ce vedea. Și pielea ei neagră provocase, după toate probabilitățile, oarecare agitație printre sălbatici, căci erau câțiva care îi dădeau târcoale,

scotând niște sunete ce indicau că ar fi vorbit între ei, după care își atingeau fețele, de parcă ar fi discutat despre culoarea pielii tinerei. Apoi, cineva a strigat înspre grupul lor și imediat un negru indian uriaș a venit în frunte, așezându-se înaintea lui Phemie. Vreau să spun că purta aceeași îmbrăcămințe ca sălbaticii, dar era, în mod evident, un bărbat cu pielea neagră, și încă unul așa de mare, încât, văzându-l pe micul cal indian, aveai impresia că luase poneiul unui copil.

— Măi, să fie, a exclamat Phemie, chicotind, și eu care credeam că le-am văzut pe toate; ia te uită la el... Cum de ești îmbrăcat ca un indian, negrule?

Bărbatul cu pielea neagră nu părea să știe însă mai multă engleză decât sălbaticii, drept care a mormăit ceva de neînțeles în limba lor.

Pe urmă, între păgâni a izbucnit o discuție aprinsă; au început să strige unii la alții. Scena îmi amintea într-o cârva de atmosfera licitațiilor ținute la oborul de vite din Chicago. Cred că bărbații din fața noastră își exprimau, de fapt, preferințele! Nu ne arătau cu degetul, dar ne studiau cu atenție și apoi strigau. Nu ne mai rămânea decât să ne închipuim ce vorbeau. „Eu o iau pe cea cu părul blond! Eu o iau pe roșcată. Eu o vreau pe cea mare! Eu pe femeia cu pielea neagră. Eu o aleg pe cea în rochie albastră! Eu o iau pe femeia cu puiul de câine alb!” Dacă nu s-ar fi petrecut toate ca într-un vis, poate că ne-am fi simțit jignite de îndrăzneala lor. Lucrurile fuseseră însă clare de la bun început și niciodată mai evidente ca în momentele acestea; urma să pătrundem într-o lume nouă, iar civilizația pe care o cunoscuserăm până atunci dispărea încet sub noi, ca și cum am fi stat peste o imensă gură de scurgere.

Am privit în jur, încercând să-mi dau seama dacă era cineva care mă revendica, când am întâlnit privirea celui ce sosise în fruntea grupului de indieni, iar acum ședea călare pe poneiul său, cu desăvârșire nemișcat și calm. Avea o sulică și un scut minuțios decorat și purta pe cap o splendidă podoabă din pene de vultur, care se continua pe spate și cobora peste crupa calului. Picioarele poneiului său negru erau pictate cu linii albe în zigzag, asemănătoare fulgerelor, dar el nu purta nici un desen cu vopsea pe chip.

Arăta ceva mai în vârstă decât majoritatea celor prezenți, deși ar fi mai corect să spun că părea doar ceva mai în vârstă, dat fiind că transmitea o stare de liniște și încredere ce indica maturitatea. Avea pielea închisă la culoare și trăsături frumoase, cu o anume undă de cruzime în jurul maxilarelor. Nu striga, cum făceau ceilalți; stătea doar călare, precum o statuie. Deodată ridică sulița, cu vârful ușor îndreptat înspre mine, într-un gest imperios, de rege care ia ceva ce îi aparține, ca și când aș fi fost a lui de drept, potrivit obiceiului feudal; atunci am știut, fără nici o urmă de îndoială, că acest bărbat, în fapt căpetenia grupului de indieni, mă alesese să-i fiu mireasă. Am înclinat capul... nu atât în fața viitorului meu soț, ci mai mult în semn de resemnare sau de acceptare tacită a teribilei convenții pe care o încheiasem. Mărturisesc că atunci mi-am făcut, ca femeie, un calcul simplu, folosindu-mi simțul practic elementar, și m-am gândit că aș fi putut ajunge mult mai rău.

Exact în momentul acela am privit în cealaltă parte a taberei, la grupul de soldați călare ce urmăreau de la distanță bizarele mișcări ale indienilor, așezați în formație, însă trădând o stare de neliniște. Încercau să-și strunească caii agitați, care pufneau și nechezau, se cabrau ori răscoleau pământul cu picioarele; mirosurile necunoscute și vederea poneilor sălbatici lăsau în aer amprenta unei anume acidități, dar și a pericolului. Acolo, în fruntea batalionului său, rămânând drept în șa, în vreme ce bidiviul său alb alunecase ușor într-o parte, căpitanul John Bourke mă privea cu nespusă tristețe.

La fel de neașteptat precum veniseră, și parcă la un semn numai de ei știut, sălbaticii și-au întors caii, toți în același timp, asemenea unui stol de păsări negre ridicându-se de la pământ, și au pornit în galop, la fel ca la sosire...

7 mai 1875

În această dimineață, colonelul Bradley, comandantul bazei militare, a venit să ne vadă, însoțit de căpitanul Bourke, cu scopul de a ne explica procedura „transferului” nostru iminent. Cât de puțin romantism încapă în acest cuvânt! Operațiunea urmează

să fie îndeplinită a doua zi, la primele ore. Indienii vor veni după noi puțin după revărsatul zorilor. Suntem sfătuite să ne luăm bagaje cât mai mici cu putință, deoarece sălbaticii nu cunosc utilitatea cuferelor și nici nu le pot transporta. Așa cum a observat cu ironie căpitanul, nu descoperiseră încă roata.

După ce i-am văzut pe băștinași ieri, am convingerea că mai multe femei din grupul nostru își vor fi schimbat planurile în al doisprezecelea ceas. O biată fată care, la fel ca mine, a fost recrutată dintr-o instituție din Chicago unde fusese internată pentru „slăbiciune a nervilor“, pare să fi suferit o cădere psihică, căci plânge cu sughițuri și vorbește fără noimă. A fost dusă într-un cort ce funcționează pe post de spital. Presupun că un astfel de comportament era totuși de așteptat din partea unei persoane care venise, până la urmă, dintr-un azil. Fără îndoială, aici nu este loc pentru cei cu nervii slabi. Alte câteva femei au plecat în mijlocul nopții, dar soldații le-au adus înapoi azi-dimineață; fuseseră găsite de iscoadele indienilor cutreierând dealurile, năucite și aproape leșinate, întrucât noaptea este încă destul de frig. Nu știu ce se va întâmpla mai departe cu ele. În ceea ce mă privește, cred că am încheiat o înțelegere, iar acum suntem nevoite să ne-o asumăm. Dumnezeu știe că fiecare dintre noi a avut și remușcări, la un moment dat...

Da, mâine vin să ne ia... Doamne-Dumnezeule... ce-am făcut?

Un post-scriptum la însemnările acestei zile: În seara asta, târziu, „Jimmy“ a venit din nou să mă caute și m-a rugat să ies afară.

— Căpitanu' te așteaptă la el în cort, drăguță, mi-a spus Ger-tie. Îți zic de pe-acum că e într-o stare groaznică.

Observasem mai devreme, la întrunirea desfășurată în prezența colonelului Smith, atitudinea tăcută și preocupată a căpitanului, însă nu l-am văzut niciodată așa de neliniștit ca atunci când am ajuns în cortul său. Stătea pe scaun, cu un pahar și o sticlă de whisky înaintea lui, iar la venirea mea s-a ridicat în picioare și a început să măsoare podeaua precum un leu furios în cușcă.

— Știi de ce te-am chemat? m-a întrebat, fără nici o urmă din politețea lui obișnuită.

— Bănuiesc că nu vrei să citim din Shakespeare, am răspuns.

— Poți să râzi de mine cât dorești, May, a izbucnit el furios, pentru că ești o fată mândră și nesăbuită. Acesta însă nu-i un joc. Nu mai ești un actor într-o farsă.

— Nu-mi plac cuvintele tale, John, am spus. Nimeni nu știe asta mai bine ca mine. Permite-mi să reformulez răspunsul la întrebare: Bănuiesc că m-ai chemat aici ca să mă rogi să nu iau parte la transferul de mâine.

El s-a oprit atunci și s-a întors către mine.

— Să te rog? a strigat. Să te rog? Nu, doamnă, nu ca să te rog, ci ca să-ți interzic! Nu trebuie să mergi până la capăt în toată nebulia asta. Nu-ți dau voie.

Mărturisesc că am râs atunci, văzând neliniștea căpitanului... dar în ce mă privește nu era vorba decât de falsa cutezanță a unei femeiperate. Dacă ar fi să spun întregul adevăr, și mie îmi cam pierise curajul necesar aventurii; eram aproape paralizată de frică și îngrijorare când mă gândeam la noi toate. După ce i-am văzut pe sălbatici în carne și oase, starea noastră de spirit s-a înrăutățit vizibil. Nu puteam însă să-i las pe ceilalți, ori pe căpitan să vadă că mi-am pierdut încrederea și dârzenia.

— Dragul meu căpitan, am răspuns. Dă-mi voie să-ți reamintesc că nu sunt unul dintre soldații tăi și că nu ai căderea să-mi interzici nimic. În orice caz, ordinele care ne privesc vin de la o instanță superioară.

Căpitanul a clătinat din cap în semn de îndoială; mânia însă i se mai domolise.

— Mai poți încă să glumești, May? m-a întrebat cu glas blând, din care răzbătea nedumerirea.

— Tu chiar crezi, John, că glumesc cu inima ușoară? am spus. Crezi că râd de tine? Crezi că iau totul ca pe un joc ori că mă socot un actor pe o scenă? Nu-ți dai seama că râd ca să nu încep să plâng? Am citat: „Și demnă-atunci durerea o să-mi fie“.

— „De-i suferința demnă, pe cel ce suferă îl întărește“¹, a completat el versul.

Apoi se lăsă în genunchi lângă mine.

1. William Shakespeare, *Regele Ioan*, actul III, scena 1.

— Ascultă-mă, May, a spus, luându-mi mâinile într-ale lui și strângându-le puternic. Nu poți să-ți imaginezi cât de greu îți va fi. Nu vei putea îndura viața pe care o duc acești oameni, n-ai cum s-o înduri. E ca și când ai trăi cu o haită de lupi sau într-un bârlog de urși, așa de tare se deosebesc de noi. Trebuie să mă crezi când îți spun toate astea. Sălbaticii nu reprezintă doar o rasă diferită de a noastră; ei sunt o specie diferită.

— Nu sunt și ei tot oameni, John? am întrebat. N-am putea spera măcar să găsim o punte de înțelegere, ca bărbați și femei ce trăiesc laolaltă?

— Ei se află încă undeva în Epoca de Piatră, May, a mai spus căpitanul; sunt niște păgâni care n-au trecut dincolo de regnul animal, n-au fost șlefuiți de frumusețea și noblețea civilizației. Nu au altă religie în afara superstiției, nici artă în afară de figurinele simpliste scrijelite pe stâncă ori altă muzică în afară de sunetul tobei. Nu citesc și nu scriu. Te întreb acum: au sălbaticii un Shakespeare? Un Mozart? Un Platon? Sunt o rasă de oameni sălbatici și nepăsători. Istoria le e scrisă cu sânge, în secole de barbarie neîntreruptă, rălhării și măceluri, crimă și degenerare. Ascultă-mă, May, ei nu gândesc la fel ca noi, nu trăiesc la fel ca noi...

Aici ezită și păru că își caută cuvintele.

— Nu iubesc... la fel ca noi.

Răsuflarea mi s-a oprit în gât de teamă și neliniște la auzul grozăviilor din cuvintele căpitanului.

— Iubire? am întrebat, mai aproape ca niciodată să mă prăbușesc cu totul. Spune-mi, John, cum adică nu iubesc la fel ca noi?

În momentul acela, n-a mai putut decât să dea din cap și să-și ferească privirea.

— Sunt ca animalele... a murmurat în cele din urmă. Fac dra-goste ca animalele.

— Doamne-Dumnezeule, John, am spus încet, cuprinsă parcă de cea mai adâncă disperare din câte cunoscusem până atunci... sau cel puțin, așa mi-am îngăduit să cred, preț de câteva clipe.

Mi-am amintit apoi deznădejdea legată de evadarea mea și-am reușit să las în urmă abisul propriei mele lașități.

— Te întrebai mai demult de ce am fost de acord să iau parte la acest experiment, iar acum trebuie să-ți spun, căpitane. Poate

că așa ai să te liniștești. Am fost recrutată de reprezentanții guvernului dintr-un azil de nebuni. Aveam de ales între varianta, foarte probabilă, de a-mi petrece restul zilelor închisă în locul acela sau de a merge să trăiesc printre sălbatici. Tu ce-ai fi ales, John, în condițiile date?

— Nu ești mai nebună decât mine, May, a protestat căpitanul. Și care era boala de care sufereai, dacă nu sunt prea indiscret?

— Dragostea, am răspuns. Eram îndrăgostită de un bărbat pe care familia mea îl considera nepotrivit. Am făcut copii cu el fără să fiu căsătorită.

Nu mi-a scăpat unda dezamăgirii ce i-a brăzdat chipul în acel moment; vestea „păcatului” meu adusese desigur atingere moralității sale, în calitate de bun catolic. A încetat să mă privească, oarecum încurcat.

— Oamenii nu sunt internați la azilul de nebuni pentru astfel de greșeli, a zis el într-un târziu.

— Greșeli, John? am întrebat, mirată. Dragostea nu-i o greșală. Copiii mei dragi, pe care mă rog în fiecare noapte să-i pot revedea când această aventură va lua sfârșit, n-au fost greșeli.

— Și ce diagnostic oficial au stabilit medicii pentru boala ta, ca să te poată interna? m-a întrebat.

— Perversiune morală, am răspuns fără ocolișuri. Familia mea îi spunea promiscuitate.

Căpitanul a dat drumul mâinii mele și s-a ridicat în picioare. Nu se uita deloc la mine, iar chipul îi trăda o neliniște adâncă. Știam la ce se gândește.

— John, am spus eu, nu simt nevoia să mă apăr din nou împotriva acestor minciuni ori să-mi justific purtarea din prezent sau din trecut. Noi doi suntem prieteni, nu-i așa? Cred că am devenit, în scurt timp, prieteni apropiați. Dacă nu mă înșală intuiția, în alte împrejurări, puteam fi mai mult de-atât. Poate că sunt o femeie pasională, dar nu sunt o desfrânată. Nu am fost până acum decât cu un singur bărbat; este tatăl copiilor mei, Harry Ames.

— Aș putea interveni pe lângă autorități în favoarea ta, May, m-a întrerupt căpitanul, întorcându-se spre mine. Poate aș reuși chiar să obțin excluderea ta din program.

— Chiar dacă ai reuși, am zis, n-ai să-mi poți opri familia să mă trimită din nou în locul acela înfiorător. Așa cum tu îmi spui că nu-mi pot închipui viața printre sălbatici, nici tu nu-ți poți închipui ce viață am dus acolo; timpul se scurgea mereu la fel – un șir nesfârșit de zile fără soare și fără speranță. Orice s-ar întâmpla în lumea asta nouă în care vom intra, nimic nu poate fi mai rău decât lăncezeala și monotonia traiului la azil. Nu mă mai întorc acolo niciodată, John. Mai bine mor.

Atunci m-am oprit și m-am apropiat de el. L-am cuprins cu brațele și mi-am lăsat capul pe pieptul lui; îi auzeam inima bătând în acea îmbrățișare.

— Poate că mă urăști acum, John, când știi tot adevărul. Poate crezi că merit să fiu trimisă printre sălbatici.

Căpitanul m-a luat în brațele sale, iar în acel moment, și pentru prima dată după foarte multă vreme, m-am simțit în deplină siguranță, ca și când aș fi găsit la pieptul lui, în sfârșit, un sanctuar departe de tumultul și durerea pe care le trăisem. I-am simțit mirosul puternic de bărbat, ca al pădurii toamna, și mușchii spatelui și ai brațelor, ca și când ar fi fost pereții trainici ai unei case bine construită. Bătaia ritmică a inimii lui lângă pieptul meu părea pulsul pământului însuși. Tare-aș fi vrut, m-am gândit atunci, să pot rămâne acolo pentru totdeauna, în raiul plin de siguranță al îmbrățișării acestui bărbat bun.

— Trebuie să știi că te iubesc, May, mi-a mărturisit. N-aș putea niciodată să te urăsc ori să te judec. Dacă aș avea puterea să opresc nebunia asta, aș face-o. Aș face orice să te salvez.

— Ești logodit și urmează să te căsătorești cu altcineva, John, i-am răspuns. Mă aflu, de altfel, în aceeași situație. Chiar dacă aș avea nevoie să fiu salvată, e prea târziu.

Acum am ajuns la concluzia că, până la urmă, poate John Bourke avea nevoie să fie salvat din preajma mea, de nevoia mea teribilă și de dorința de a dispărea înlăuntrul lui, iar el înlăuntrul meu, într-o singură ființă, indivizibilă. Căci cine și-ar putea pierde mai repede și mai dureros starea de grație, supunându-și sufletul acestei splendide agonii, decât un băiat de origine irlandeză, catolic și crescut de iezuiți? Decât un soldat onorabil, logodit cu altă femeie? Ce dragoste-i mai dulce decât cea care nu poate fi?

Când John Bourke m-a sărutat, i-am simțit ușoara dulceață de whisky pe buze și profunda reținere de natură morală predându-se în fața nevoii mele de el, care era mai puternică. Am simțit cum ne pierdem amândoi și l-am ținut strâns, așa cum ții la viață, de parcă doar atingerea trupurilor noastre m-ar fi putut opri în locul și momentul acela, ori de parcă contopirea cărnii noastre, mistuitoare și deplină, m-ar fi ancorat cu adevărat în această lume, singura pe care o cunoașteam.

— Îmi arăți acum, John, i-am șoptit printre buze, dragul meu John, îmi arăți acum, l-am implorat, cum face dragoste un bărbat civilizat?

8 mai 1875

Dragul meu Harry,

Trebuie să încerc să-ți scriu, în seara asta, cea mai plăcută și mai plină de nimicuri scrisoare posibilă, căci dacă sunt șanse să înnebunesc complet vreodată, atunci sunt convinsă că mi se va întâmpla în noaptea asta ciudată, prima petrecută în ținuturile locuite de indieni. Dacă îți scriu și-mi închipui că tu chiar ai să-mi citești scrisoarea, poate că am să pot să mă mai prefac, fie și pentru o clipă, că totul e bine, că visez și că mă voi trezi în brațele tale, în casa noastră, alături de copiii care dorm lângă noi... totul o să fie bine... da... totul o să fie bine...

Am să fiu nevasta unei căpetenii. Da, așa-i, conducătorul sălbaticilor m-a ales să-i fiu mireasă. De vreme ce rangul său echivalează cu unul regesc, bănuiesc că voi fi un fel de regină... Ha! Și ce-ai spune, Harry, dacă ai ști unde m-a adus viața trăită cu tine? Sunt soția unei căpetenii, regina indienilor Cheyenne, viitoarea mamă a odraslelor sălbatice de prim rang...

Numele bărbatului este Micul Lup; se bucură de mare recunoaștere printre indienii din Marile Câmpii și a fost personal în audiență la însuși președintele Ulysses S. Grant, în Washington, D.C. Chiar și căpitanul meu recunoaște că este un om renumit pentru calitățile sale de războinic neînfricat și un bun conducător al poporului său. Trebuie să mărturisesc că, prin comparație cu ceilalți sălbatici, nu este tocmai neatrăgător. Nu pot să-mi dau sea-

ma câți ani are. Cu siguranță nu e tânăr, poate ceva mai în vârstă decât mine, dar nu e nici bătrân... cred că are în jur de 40 de ani. Arată însă foarte bine, plin de vigoare, cu ochi întunecați, aproape negri, și trăsături puternice, amintind parcă de alura unui lup. Cu toate acestea, mi-a lăsat impresia unui om blând, cu vorba caldă și plăcută, astfel încât până și înfiorătoarea limbă a indienilor pare ceva mai acceptabilă.

Au venit devreme azi-dimineață, Harry; mânau o mulțime de cai – o secvență cu adevărat memorabilă – și scoteau niște chiuituri ciudate, asemănătoare cu ale animalelor, adică exact tipul de sunete la care s-ar aștepta cineva din partea unui sălbatic. Caii au fost dirijați spre Țarcul din tabără, unde au fost numărați de revizor.

Ei bine, am, desigur, sentimente amestecate în legătură cu faptul că am fost schimbată pe un cal... deși cred că aş putea să mă simt oarecum împăcată, de vreme ce armăsarul pe care Micul Lup l-a predat comandantului bazei militare în locul meu era, fără îndoială, unul dintre cei mai frumoși... și nu spun că m-aș pricepe cumva la evaluarea cailor, dar așa mi-a zis noul meu prieten, „Jimmy”, vizitiul.

Poate ar trebui să mă simt, așadar, mângâiată la gândul că am fost tranzacționată în schimbul unui minunat specimen cabalin... Sună mai bine acum?

Buna mea prietenă Martha urmează să se mărite cu un individ înspăimântător, botezat, pe drept cuvânt, Plete-Încurcate, al cărui păr nepieptănat, în completă dezordine, îl face să arate precum unul dintre cei mai mari nebuni de la azil. În orice caz, și el se numără, din câte observ, printre războinicii de frunte.

Într-una dintre cele mai stranii secvențe ale acestei situații bizare, curajoasa noastră negresă, Phemie, a fost aleasă de un bărbat negru crescut printre sălbatici. Chiar acesta e și numele său: Bărbatul-Negru. Translatorul din tabără, pe care îl cheamă Bruyere, un metis pe jumătate francez, pe jumătate indian Sioux, ne-a povestit că viitorul soț al lui Phemie a fost capturat dintr-un convoi de căruțe cu sclavi negri care fugiseră, pe când era de-o șchioapă. A fost crescut de tribul Cheyenne și are același statut ca oricare dintre indieni, ca și cum s-ar fi născut acolo. Nu vorbește englezește și este considerat egalul lor în toate privințele. Poate că, din

acest punct de vedere, sălbaticii sunt mai civilizați decât noi. E un bărbat chipeș, binișor mai înalt decât ceilalți, probabil la vreo șase picioare¹ înălțime, din câte îmi dau seama, dar trebuie să spun că pare o pereche potrivită pentru Phemie... iartă-mă, Harry, dacă ți se pare că vorbesc fără cap și fără coadă... oboseala și spaima pot avea acest efect asupra unei fete... nu încerc decât să aduc puțină rânduială și să clarific unele lucruri, în situația asta disperată...

Helen Elizabeth Flight, artista noastră locală, a fost aleasă de un renumit războinic Cheyenne, pe care îl cheamă Mistrețul.

— Sper să-mi păstrez numele prin care am devenit cunoscută, ne-a zis ea, cu un extraordinar simț al umorului. Vreau să spun că Helen Mistreț nu sună prea bine, nu credeți?

Totuși, oricât de neatrăgător i-ar fi numele, domnul Mistreț este un bărbat arătos, mai înalt și mai lat în umeri decât marea majoritate.

Drăgălașa de Sara va deveni soția unui tânăr zvelt, cunoscut drept Lupul-Galben, ce pare să fie la vârsta adolescenței. Trebuie să spun încă o dată că indienii par să fi făcut alegeri înțelepte, căci băiatul se arată timid și dă dovadă de o dragoste sinceră față de fată – abia dacă-și poate lua ochii de la ea. Poate că el va reuși acolo unde noi am dat greș și o va scoate pe Sara din lumea ei tăcută și plină de spaime.

Căpitanul Bourke ne-a informat că, în rândul sălbaticilor, nebunia este considerată un dar al zeilor, drept care nebunii sunt tratați cu mare respect, ba chiar cu venerație. O parte a grupului nostru are, așadar, toate șansele de a se bucura de stima gazdelor, incluzând, de ce nu, și posibilitatea idolatrizării. De altfel, a avut loc o întrecere animată între mai mulți sălbatici care o doreau cu toții pe sărmana Ada Ware de soție. Fostă pacientă în azil și suferindă de melancolie, Ada nu ar fi trecut vreodată drept „o partidă bună” în fața bărbaților din societatea noastră. Potrivit translatorului nostru, Bruyere, sălbaticii cred că e un fel de sfântă din cauza veșmintelor ei negre. Au aflat suficient din feluritele religii ale lumii civilizate cât să facă un talmeș-balmeș.

1. Picioar, unitate de măsură echivalentă cu 30,48 cm.

Geamantanele noastre au reprezentat un motiv de mare veselie pentru indieni. Cei cu mai puțin simț al măsurii le-au apucat de mânere și s-au dat în spectacol, purtându-le dintr-un loc într-altul, spre amuzamentul compatrioților la fel de neghiobi, sfârșind prin a se tăvăli pe jos de răs. Oamenii ăștia sunt precum niște copii neascultători! Am fost mulțumită să văd că logodnicul meu nu a luat parte la această stupidă manifestare, ci a urmărit totul cu severitate.

Biata Daisy Lovelace a fost protagonista unei scene teribile, alături de bărbatul care o alesese să-i fie mireasă. Odată ce omul începuse să-i adune lucrurile personale, a încercat să-l ia și pe Fern Louise, mult-iubitul pudel de companie. Daisy, care părea să-și fi luat „medicamentul”, a strâns micul câine la piept și i-a spus:

— Nuuu, nici măcar n-ai să-l atingi pe Feern Louuuise. Nici-odaaată. Auuzi? Niciodaaată n-ai să pui mâna pe drăgușul meu câine.

Bărbatul a încercat însă din nou și, iute ca o pisică, a apucat mica făptură din brațele lui Daisy, a ridicat-o de ceafă și a făcut un adevărat spectacol din a o arăta celorlalți, care se adunaseră și râdeau, văzând cum se zbătea în aer bietul animal. Mărturisesc că domnișoara Lovelace nu mi-e foarte dragă, și cu atât mai puțin pudelul ei prăpădit, dar nu-mi place să văd animale suferind, așa încât, atunci când Daisy a încercat să-l ia înapoi, i-am sărit în ajutor.

— Dă-i câinele înapoi! i-am cerut cu sălbaticului.

Bărbatul a părut că înțelege ce doresc; a ridicat doar din umeri și a lăsat sărmana creatură să cadă în praf, cu aceeași lejeritate pe care ar fi avut-o debarasându-se de un gunoi oarecare. Micul câine s-a făcut, în cădere, una cu pământul, dar și-a revenit repede și a început să alerge de jur împrejur, în cerc, fapt ce a avut darul de a stârni mai abitir veselia sălbaticilor. Ca și când ar fi fost împinsă de o forță centrifugă, Fern Louise a țâșnit dintr-odată din cercul ei, în linie dreaptă, direct spre sălbaticul care se purtase așa de urât, și s-a agățat de piciorul lui, mârâind întărită și scuturându-și capul precum un mic demon al iadului. Sălbaticul începuse să sară dintr-un loc într-altul, tare caraghios, și să strige de durere, încercând, fără succes, să scape de micul și tenacele pudel, spre veselia sporită a celorlalți.

— Ține-te bine, Feeern Louueeese! a strigat triumfătoare Daisy Lovelace. Așa, drăguuuo, ține-te de negru! Învăță-l, scuuumpo, pe afurisitul de păgân să stea deoparte!

În cele din urmă, obosit după atâta efort, micul câine i-a dat drumul sălbaticului și s-a îndreptat repezător spre stăpâna lui, gâfâind și lăsând să-i curgă din gură o spumă roz-sângerie. Indianul se prăbușise între timp la pământ, ținându-și strâns piciorul rănit, în vreme ce scotea niște urlete jalnice, fără a stârni însă compasiunea celorlalți tovarăși, cărora necazul său li s-a părut nespun de comic. E adevărat că, din fericire, incidentul ne-a binedispus pe toți, iar pudelul Fern Louise ne-a câștigat incontestabil prețuirea.

Fiindcă schimbul de cai nu fusese decât o formalitate pentru autorități, armata ne-a înzestrat, pe fiecare dintre noi, cu câte un armăsar american zdravăn, ca să putem ajunge în ținutul indienilor; am primit, de asemenea, șei potrivite, de care ne-am prins genșile și câteva mici articole de întreținere, după cum ni s-a îngăduit. Dându-și seama de greutatea pe care le vom întâmpina mergând călare pe o distanță atât de mare și, mai ales, îmbrăcate în rochii, soldații ne-au oferit cu generozitate, aceloră dintre noi care am acceptat, pantaloni special croiți (însă în mare grabă) pentru călăreți. Să spunem că, în ce privește potrivirea hainelor, unele dintre participante au fost mai norocoase decât altele. În orice caz, femeile din grupul nostru care au refuzat să poarte pantaloni, și-au regretat momentul de vanitate de îndată ce am pornit la drum. Cât despre sălbatici, s-au arătat la fel de neliniștiți de pantalonii noștri, pe cât fuseseră de amuzați la vederea geamantanelor, adoptând o mormăială dezaprobată. Dat fiind că nici ei nu poartă pantaloni, este lesne de presupus că nu mai văzuseră femei îmbrăcate astfel.

Mi-am luat prețioasele caiete, împreună cu o rezervă consistentă de creioane groase, dăruite de căpitanul Bourke, care a avut înțelepciunea de a anticipa faptul că cerneala va fi un bun greu de obținut în locul unde mergem. De asemenea, mi-a împrumutat și îndrăgitul său volum de Shakespeare, ca să îl duc cu mine în pustietate. Știind ce înseamnă pentru el, nu îl puteam accepta, însă căpitanul a insistat. Am plâns împreună, Harry, am plâns și

ne-am ținut în brațe, îndurerați la gândul despărțirii, un lux de care tu și cu mine nu am avut parte.

Da, acesta-i ultimul lucru pe care ți-l mărturisesc, Harry, prima mea dragoste, tată al copiilor mei, oriunde te-ai afla și orice s-ar fi ales de tine... ție, omul căruia i-am rămas fidelă, până noaptea trecută... Da, căpitanul și cu mine ne-am lăsat duși de valul pasiunii, căzând pradă emoțiilor noastre puternice... nu ne-am putut opri, și nici n-am vrut să mă opresc... am o predispoziție ciudată, Harry, de a mă îndrăgosti de bărbați nepotriviți – un șef de echipă, într-o fabrică, un căpitan aflat în slujba armatei, catolic și logodit, iar acum căpetenia unui trib de păgâni. Doamne-Dumnezeule, poate chiar sunt nebună...

Încercând să amâne inevitabilul în al doisprezecelea ceas, un comitet format în grabă din femeile participante la program a mers la colonelul Bradley ca să vadă dacă am mai putea rămâne încă o noapte în tabără. Toată lumea era teribil de agitată și m-am temut atunci de o dezertare în masă. Colonelul, în schimb, i-a transmis cererea noastră căpeteniei Micul Lup, astfel încât problema a fost dezbătută de acesta din urmă, alături de alți conducători indieni. Într-un târziu, marea căpetenie s-a întors ca să ne anunțe hotărârea lor: caili fuseseră predați conform învoielii, motiv pentru care nu ne mai rămânea decât să-i însoțim. Era încă suficient timp ca să ajungem pe lumină în tabăra lor, iar indienii nu vedeau nici o pricină de amânare a plecării într-o altă zi. Colonelul Bradley ne-a explicat că, în situația în care ne-ar mai fi reținut, decizia sa putea fi interpretată de tribul Cheyenne drept o tentativă de încălcare a înțelegerii încheiate. În acest caz, lucrurile ar fi putut lua o întorsătură neplăcută. Dat fiind că scopul acestei îndrăznețe aventuri urmărește tocmai evitarea unor conflicte suplimentare cu sălbăticiii, colonelul a fost nevoit să refuze, cu părere de rău, cererea noastră de a mai petrece încă o noapte în sânul civilizației. Ei, dar, până la urmă, noi am fost de acord să venim, nu-i așa?

În ultimul moment, ni s-a alăturat reverendul Hare, un misionar episcopalian corpulent, care a ajuns de-abia ieri de la Fortul Fetterman, pentru a ne însoți în sălbăticie. Este un individ cu înfățișare ciudată; cântărește, din câte se pare, nu mai puțin de

trei sute cincizeci de livre¹ și are o chelie ce aduce cu o bilă de biliard. În veșmântul său clerical de culoare albă, reverendul seamănă grozav cu un sugar uriaș, înfășat în scutece. A sosit călare pe un imens catâr alb, care gemea, pe drept cuvânt, sub greutatea misionarului.

Căpitanului Bourke nu-i mai rămăsese decât să scuture din cap la venirea feței bisericești și să bombăne ceva pe sub mustață despre „protestanții ăștia bine hrăniți”. Căpitanul este evident la curent cu activitățile evanghelice ale reverendului printre sălbatici și s-a plâns, între patru ochi, că Planul de Pace cu Indienii, inițiat de președinte, cuprinde toate cultele religioase, care se sfădesc pentru sufletele păgânilor precum câinii pentru un os acoperit de carne. Prin urmare, reverendul, o „robă albă”, așa cum le spun indienii episcopalienilor, a fost trimis ca să aducă tribul Cheyenne de partea acestei confesiuni, împiedicând astfel câștigarea sufletelor respective de către „robele negre”, după cum sunt cunoscuți romano-catolicii. Una dintre primele declarații ale masivului reverend în fața colonelului Bradley și a căpitanului Bourke făcea referire la faptul că, din perspectiva bisericii sale, era de preferat ca sălbaticii să rămână păgâni decât să devină catolici, observație care, vă rog să mă credeți, n-a fost deloc pe placul căpitanului meu.

Dincolo de toate acestea, am fost înștiințate că reverendul Hare și-a desfășurat activitatea printre indieni vreme de ceva ani, ajungând un fel de lingvist; vorbește fluent mai multe limbi ale nativilor din zonă, inclusiv pe cea a tribului Cheyenne. Rolul său, așadar, va fi să îndeplinească atât funcția de translator, cât și pe cea de îndrumător spiritual al bizarei noastre adunări de miei pregătiți pentru tăiere.

În această stare de spirit, am părăsit călare tabăra militară Robinson, împreună cu viitorii noștri soți. Unele femei boceau de parcă luau parte la o procesiune funerară, și nu la un marș de nuntă. În ceea ce mă privește, am încercat să-mi păstrez cumpătul; în ciuda dezaprobării căpitanului Bourke, am jurat să iau partea bună a lucrurilor în această aventură și să mă gândesc, în primul

1. Livră, unitate de măsură pentru greutate echivalentă cu 0,450 kg.

rând, că situația de față este trecătoare. Suntem niște soldați în misiune, care își servesc patria și au măcar șansa de a spera la ziua când s-ar putea întoarce acasă. Cel mai aproape de inima mea, dragă Harry, păstrez amintirea iubiților noștri copii și visul reîntoarcerii alături de ei, ce îmi va rămâne mereu în suflet; acest vis mă va ajuta să trăiesc și să fiu puternică. Am încercat, de la bun început, să le îmbărbătez și pe celelalte femei, aducându-le aceeași consolare – într-o bună zi, ne vom întoarce în sânul civilizației și vom fi, în sfârșit, libere.

Am plecat mândră alături de logodnicul meu, în fruntea convoiului, înclinând ușor capul spre căpitanul Bourke, pe al cărui chip se putea lesne citi tulburarea produsă de eveniment. Am ridicat puțin mâna către el, în semn de bun-rămas, dar am văzut că își așintise ochii negri în pământ și nu se uita deloc la mine. Să fi fost rușine în privirea sa abătută? Era oare autoflagelarea unui catolic? Era vorba de faptul că, în unicul nostru moment de pasiune, își trădase credința, logodnica, datoria de militar? Poate am observat chiar o licărire de ușurare, căci ființa desfrânată ce l-a dus în ispită, instrumentul diavolului însuși, era trimisă de parte, ca să trăiască cu sălbaticii – cuvenita pedeapsă a unui Dumnezeu răzbunător pentru dulcile noastre păcate din timpul nopții. Da, am întrezărit toate astea în privirea lui plecată. De fapt, Harry, asta e soarta femeii pe pământ: ispășirea păcatelor bărbatului poate fi obținută doar în urma exilării ei.

Nu mi-am plecat însă capul. Vreau, cu orice preț, să-mi păstrez demnitatea în această viață nouă și ciudată, iar dacă voi fi soția unei căpetenii, îmi voi îndeplini menirea cu cea mai deplină bună-cuviință. De aceea, înaintea plecării, i-am oferit prietenei mele Martha și acelor femei care păreau extrem de înspăimântate același sfat pe care îl promisem de la prietenul meu vizitiu, Jimmy – adică Dirty Gertie –, care cunoștea bine traiul printre păgâni: „Să ții capul sus, drăguță, și să nu plângi niciodată de față cu ei”. Bineînțeles că pentru unele dintre noi sfatul era mai greu de pus în practică decât pentru altele. Eu am decis să nu-mi arăt slăbiciunea niciodată, să fiu mereu puternică, și fermă, și sinceră, să nu las pe nimeni să-mi vadă frica ori șovăiala, indiferent cât de

însăpăimântată și nesigură aș fi fost pe dinăuntru. Nu știu cum altfel aș putea supraviețui acestui calvar.

În scurtă vreme, majoritatea femeilor au părut să se resemneze în fața destinului. Plâsetele s-au mai potolit, lăsând loc câte unui scâncet înăbușit. Vorbeam foarte puțin între noi. Eram ca niște copii rămași fără grai și năuciți de teamă, care se lăsau conduși cu blândețe către sălbăticie.

Și ce straniu alai alcătuiam, mergând călare într-un șir lung și domol – aproape o sută de persoane, indienii și miresele lor –, căci ne deplasam șerpuit și dezordonat, în comparație cu felul organizat de mai înainte, când eram sub escortă militară. Lui Dumnezeu, în cazul în care ne veghează, îi vom fi părut o colonie de furnici ce trec peste dealuri. Urcam pantele spre pădurile de pini, iar la coborâre treceam prin albiile râurilor, pline cu tot felul de plante. Caii străbăteau vaduri unde apele crescuseră după ploile de primăvară, iar undele repezi și măloase ne atingeau scările șeilor. Eu am un cal murg voinic, căruia i-am pus numele Soldat, după căpitanul meu. E un animal liniștit, cu pasul sigur, care își face atent drum printre desișuri și trunchiuri răsturnate de copaci, pornind apoi într-un trap lin în sus, pe coastele stâncoase, ca să ajungă pe culmea dealului, unde drumul e mai ușor.

Era o dimineață minunată de primăvară. Ne simțeam mângăiate de frumusețea ei și de faptul că, indiferent cât de străin și nesigur ne-ar fi fost viitorul, trăiam încă sub același cer, același soare strălucea încă deasupra, iar Dumnezeuul nostru, așa cum și-l închipuia fiecare, ne veghea încă de sus...

Mirosul slab, dulce înșepător, al focului de lemne ne-a vestit apropierea taberei indienilor cu mult înainte de a ajunge acolo. La puțină vreme, am putut vedea cum fumul devine un abur ușor care se ridică spre cer, delimitându-le astfel așezarea. Un grup de băieți ne-au ieșit în întâmpinare. Scoteau sunete ascuțite și un fel de gângurit ciudat, în semn de mirare. Unii dintre copiii cei mai mici călăreau niște câini uriași, cu picioare foarte lungi, așa cum n-am mai văzut vreodată; animalele păreau fioroase, aveau blana mare și neîngrijită și semănau mai degrabă cu poneii de Shetland decât cu rasa canină. Câinii aceștia erau împodobiți cu pene și mărgelă, clopoței și mici ornamente, dar purtau și desene

din vopsea care să-i facă să semene cu poneii folosiți în luptă de bărbați. Acum simțeam, mai intens ca niciodată, că intram într-o altă lume, cu propriile rase de indivizi și de viețuitoare... și chiar așa era... o lume de basm ce trăiește în umbra universului nostru sau poate că, dimpotrivă, universul nostru trăiește în umbra ei... Cine poate ști? Câțiva dintre băieții mai îndrăzneți au venit în fugă ca să ne atingă pe furiș tălpile, după care au șters-o, țipând ascuțit precum veverițele.

Gloata copiilor alerga înainte ca să ne anunțe sosirea în tabără. După un timp, am putut auzi zarva de acolo, glasuri ridicate și câini care lătrau; erau zgomotele stridente ale satului, iar nouă ne păreau tare străine și, trebuie să mărturisesc, înspăimântătoare.

Când am intrat în tabără, s-au adunat în jurul nostru grupuri de femei curioase, copii și bătrâni. Corturile lor – care poartă numele de *tipi* – par a fi așezate oarecum circular: patru sau cinci dintre ele formează un semicerc, care, la rândul său, alcătuiește un cerc mai larg. Era un loc gălăgios și plin de culoare, o sărbătoare pentru ochi, însă așa de ciudat, că nu reușeam să ne obișnuim, ținând cont și de faptul că eram în continuare buimăcite de mulțimea de oameni care se apropiau de noi, bolborosind în limba lor bizară; toți încercau să ne atingă ușor picioarele și tălpile. Am mers călare de-a lungul întregii așezări, ca și când am fi defilat în fața localnicilor; la capăt ne-am întors și am pornit-o înapoi. Păgânii strigau și chiuiau așa de tare, peste tot era așa un zgomot și o învălmășeală, încât simțeam cum începe să mi se învârtă capul, fără să-mi mai dau seama ce se întâmpla cu mine. La scurtă vreme, am fost despărțite și le-am auzit pe unele femei strigând, deznădăjduite și tulburate. Am încercat să strig și eu către ele, dar cuvintele mi s-au topit în toată zarva aceea. N-am mai văzut-o nici pe sărmana Martha, căci familiile sălbaticilor ne revendicau și ne absorbeau, una câte una, în sânul lor. Capul mi se rotea și totul era un amestec confuz de mișcare, sunete și culori neobișnuite... nu mai înțelegeam ce se petrece.

Îți scriu acum, dragul meu Harry, nu din spațiul sigur al unui cort al armatei, ci dintr-un *tipi* al unui luptător Cheyenne, în lumina slabă a asfințitului și a scânteierii ultimilor tăciuni rămași de la focul aprins în mijlocul adăpostului. Da, trăiesc ca într-un

vis ciudat o viață ce nu poate fi aieva și nu își are locul în lumea noastră; e o închipuire pe care, probabil, doar nebunii o înțeleg.

Acum stau în cortul acesta primitiv, lângă focul aproape stins, înconjurată de sălbatici morocănoși, așezați pe vine, iar realitatea situației în care ne aflăm devine, în cele din urmă, de neocolit. Când am plecat din tabăra militară Robinson, azi după-amiază, m-am gândit, pentru prima dată, că aş putea să și mor aici, în imensa pustietate a preriei, în mijlocul acestor oameni bizari, de la capătul pământului... niște indivizi care arată precum trolii¹ din povești, nu ca ființele omenești, așa cum le știam eu; sunt creaturi de pe un alt tărâm, mai vechi. John Bourke avea dreptate. Când privesc de jur împrejur în acest *tipi*, chiar și pereții fostei mele camere de la azil, cu spațiul sufocant de strâmt dintre ei, îmi apar brusc în amintire, aducându-mi oarece alinare și senzația familiarității... o cameră pătrată, solidă, cu patru pereți... dar nu, mai bine alung gândurile astea. Trăiesc într-o lume nouă, într-un ținut nou, cu oameni noi. Curaj!

Adio, Harry, oriunde te-ai afla... niciodată n-am observat mai deslușit că acea parte a existenței mele în care ai fost prezent s-a sfârșit pentru totdeauna... Și dacă aş fi pe Lună, tot nu m-aș simți atât de departe de tine... Cât de ciudat este să vezi viața unui om, nu în capitole, ca pe o carte, ci în volume complete, separate și distincte. Cu această stare de spirit, mâine voi începe un nou caiet. Cartea următoare se va intitula *Viața mea ca nevastă de indian*. N-am să-ți mai scriu vreodată, Harry... căci tu ești mort pentru mine acum, așa cum sunt și eu pentru tine. Și te-am iubit cândva...

1. În mitologia scandinavă, trolul este un personaj fantastic care trăiește în munți sau în păduri, întrupând forțele distructive ale naturii.

AL TREILEA CAIET

Viața mea ca nevastă de indian

Apoi am căzut într-un somn adânc și am avut cel mai ciudat vis... cel puțin, așa mi s-a părut... Trebuie să fi visat, căci soțul meu se afla în cort împreună cu mine, și încă dansa încetișor, fără zgomot, iar tălpile îmbrăcate în mocasini se ridicau și coborau grațios, în deplină liniște; el se învârtea ușor în jurul focului și dansa ca un spirit pe lângă mine, în locul unde dormeam. Eram ațâțată, simțeam furnicături în stomac, fiorul senzualității între picioare și eterna putere a dorinței, când s-a înfățișat înaintea mea.

(Din jurnalul lui May Dodd)

12 mai 1875

Doamne-Dumnezeule! Au trecut patru zile de când sunt aici. N-am avut timp să scriu în jurnal, sunt istovită, aproape nebună din cauza înstrăinării, a lipsei de somn și de intimitate. Mă tem că John Bourke avea dreptate; întregul experiment este necugetat, totul reprezintă o greșeală teribilă. E ca și când te-ai muta într-un bârlog, împreună cu o haită de câini sălbatici.

Înainte de orice, ideea de a împărți un cort cu viitorul soț, ceealalte două neveste ale sale, o femeie bătrână, o tânără, un tânăr și un copil mi s-a părut complet perversă! Da, așa multe persoane trăiesc sub acoperișul nostru. Și-atunci, cum se desfășoară, s-ar putea întreba cineva, relațiile conjugale? Intimitatea, atâta câtă este, se obține grație faptului că nimeni nu se uită vreodată la cel de alături și nici nu îi vorbește. Sentimentul pe care îl trăiești e cum nu se poate mai bizar, de parcă ai fi invizibil. N-aș putea să descriu mirosul atâtor trupuri înghesuite într-un spațiu așa de strâmt.

Sunt ajutată de „a doua” soție a căpeteniei, o tânără drăgușă, nu cu mult mai mare ca mine, care se numește, potrivit reveren-dului Hare, Pană-pe-Cap. Așa cum am amintit, Micul Lup pare să aibă încă două soții, dar cea în vârstă îndeplinește doar rolul de ajutor în gospodărie – gătește, face curățenie și este nevoită să observe măcar prezența mea în așezarea aceea. Numele ei este Cea Liniștită, căci nu vorbește aproape deloc. Chiar dacă își vede de treabă de parcă n-aș exista, instinctul îmi spune că ura ei față de mine este așa de ascuțită, încât am mereu impresia că ține o lamă de cuțit la gâtul meu. Drept urmare, am avut același coșmar în fiecare noapte, din ziua când am ajuns aici. În visul meu mă trezesc, iar femeia stă aplecată peste mine, așezată pe vine, ca un personaj grotesc, cu un cuțit lângă gât. Încerc să strig, dar nu pot,

pentru că, dacă m-aș mișca, lama mi-ar intra în piele. Din visul ăsta mă trezesc mereu respirând greu, ca și când n-aș avea aer și m-aș îneca. Trebuie să fiu atentă cu ea...

Femeile din grupul nostru au fost puse imediat la treabă, începând să facă cele mai înjositoare munci din tabără. Suntem ca niște copii ce primesc lecții de la mamele lor indiene, și ceva mai mult decât sclavii, dacă ar fi să spun întreg adevărul. Înțelegerea noastră era să îi învățăm obiceiurile lumii civilizate, și nu să ne transformăm în animale de povară, însă, așa cum a remarcat Helen Flight, manierele la masă nu-și au rostul într-un loc fără mese. Într-adevăr, se pare că femeile păgâne profită din plin de situația noastră, în calitate de nou-venite, supunându-ne la cele mai grele munci. În zori, cărăm apă de la pârâu, adunăm lemne de foc pentru masa de dimineață, iar după-amiezile ni le petrecem desțelegând câmpul. Doamne, ce corvoadă! Doar Phemie pare să fi scăpat de treburile zilnice – nu știu încă cum a reușit, căci nu prea am mai văzut-o. Tabăra e mare și întinsă, iar noi muncim așa de mult, că nu ne mai rămâne decât să mâncăm o bucățică sau două de carne fiartă, dezgustătoare, direct din oală, și să ne prăbușim, la sfârșitul zilei, în locurile unde dormim. În ceea ce mă privește, voi coopera cu gazdele noastre o vreme, dar nu îmi doresc câtuși de puțin să fiu transformată într-o sclavă ori o servitoare; câteva dintre noi ne-am plâns deja reverendului Hare cu privire la acest tratament.

Cât depre sălbatici, bărbații par să petreacă un timp nedefinit stând în preajma adăpostului, fumând și pălăvrăgind între ei, așa încât mă gândesc că, poate, cine știe, culturile noastre s-ar putea să nu fie chiar atât de diferite: femeile fac și aici toată munca grea, iar bărbații stau de vorbă.

14 mai 1875

Ni s-a spus că sălbaticii plănuiesc un fel de ceremonie de nuntă în grup, ce presupune ceva mai mult decât o petrecere aranjată dinainte și un dans, însă pregătirile au fost îngreunate de intervenția reverendului Hare, care se simte obligat să organizeze o ceremonie religioasă creștină. Că tot a venit vorba despre el, deși ne-ar fi, într-adevăr, de mare folos dacă ar fi dispus să ne mai tra-

ducă câte ceva și să ne ajute să ne acomodăm cu noua și ciudata noastră viață, reverendul se dovedește a fi unul dintre cei mai nepăsători oameni pe care i-am întâlnit vreodată. Și-a petrecut cea mai mare parte a primelor zile lenevind, ca o mică zeitate, peste piei de bizon, în cortul pe care îl împarte cu unul dintre șamanii tribului Cheyenne, un individ pe nume Femeia-Câine... cu altă ocazie, voi încerca să lămuresc originea bizară a acestui apelativ. S-au întâmplat așa de multe, simțurile noastre au fost asaltate neîncetat de tot felul de incidente și priveliști neobișnuite, și sunt tot timpul atât de istovită, încât nu știu cum am să reușesc să-mi întipăresc în minte, așa cum se cuvine, experiența asta...

În orice caz, reverendul a involburat apele și mai tare. Potrivit înțelegerii inițiale, avem posibilitatea de a „divorța” de „soții” noștri indieni după doi ani. Evident, anumite culte ce participă la acest program sub tutela Societății Misionare a Bisericii nu îngăduie divorțul, fapt ce reprezintă oarecum o problemă, dacă ne vom căsători în cadrul unei ceremonii religioase creștine. Ce prostie! Mi se pare că ar fi mai bine pentru toți cei implicați dacă am urma obiceiul păgân al uniunii (până la urmă, „când ești la Roma...”¹), fiindcă astfel nu am mai avea obligații de natură legală sau religioasă. Totuși, până la clarificarea acestor detalii, nu sunt permise deloc relațiile conjugale. Eu, de pildă, m-aș ocupa mai degrabă de rezolvarea problemei în sine.

Trebuie să adaug că aproape mi l-am scos pe John Bourke din minte și sunt pregătită să-i fiu o soție devotată căpeteniei mele. Lucrurile astea sunt mai ușor de spus decât de făcut, dar îmi este foarte limpede că, dacă vreau să-mi păstrez echilibrul psihic, nu mai e cazul să mă gândesc la ce ar fi putut fi... dacă aș face așa ceva, aș înnebuni de-a binelea. Aceasta este o lecție pe care am învățat-o bine la azil – să trăiesc fiecare zi așa cum vine, una câte una, și să nu mă opresc prea mult nici asupra regretelor din trecut, nici asupra grijilor legate de viitor, căci amândouă sunt dincolo de puterea mea de control. Lecția de mai sus se poate aplica, la fel de bine, și traiului printre barbari, fiindcă am sentimentul deslușit de a fi pătruns într-un alt fel de azil, care le depășește în sminteală pe toate celelalte.

1. „Când ești la Roma, poartă-te ca romanii” (proverb).

Să mai spun câteva cuvinte despre obiceiurile zilnice: dimineața, bărbații se strâng la pârau ca să înoate împreună. Femeile par să nu urmeze acest ritual cotidian, dar merg uneori la pârau după-amiaza, ca să se spele cu un fel de cârpă, ceea ce nu este nici pe de departe satisfăcător, după o zi de muncă neînchipuit de mizerabilă. Mie îmi place să fac baie zilnic; e un obicei care mi-a lipsit mai mult decât orice altceva la azil și pe parcursul lungii noastre călătorii. Așa se face că, în cea de-a treia dimineață, mi-am urmat căpetenia la ieșirea din cort. Până acum, nu mi-a acordat prea multă atenție; abia dacă mi-a vorbit ori mi-a aruncat vreo privire, ca să nu mai vorbesc de lipsa unor eventuale avansuri amoroase.

Am adus cu mine, printre lucrurile puține și sărăcăcioase pe care le aveam, vechiul costum de baie purtat într-o existență trecută, în ieșirile de duminică cu Harry, pe țărmul lacului Michigan. Se afla într-un cufăr, printre alte obiecte ținute la azil, iar faptul că l-am luat cu mine aici a fost un gest mai curând sentimental. Oricum, aveam încă de atunci o imagine difuză asupra scăldatului în sălbăticie. Nu știam care erau regulile de igienă personală ale sălbaticilor, dar bănuiam că totul se va rezuma la ceva foarte simplu, precum o baie în pârau, și nu-mi doream deloc să apar în fața tuturor în costumul Evei. Când am văzut că bărbații înotau în fiecare dimineață, în timp ce femeile cărau apă și lemne, făceau focul și pregăteau prima masă a zilei, am hotărât că prefer, fără urmă de îndoială, să-i însoțesc pe bărbați la pârau. E adevărat că eram tânără, dar înotam destul de bine și, după ce am fost închisă, mi-au lipsit nepus aceste momente de destindere.

Așadar, azi m-am trezit în zori și mi-am îmbrăcat costumul de baie pe sub pieile de bizon. (Trebuie să spun că, în ciuda lipsei de intimitate, patul compus din crengi de pin, piei de bizon și pleduri tradiționale nu este tocmai lipsit de confort.) Atunci când șeful de trib s-a strecurat afară pentru baia de dimineață, l-am urmat până la râu. Ceilalți bărbați se adunaseră lângă un ochi de apă format de un dig construit de castori, pălăvrăgind precum școlarii și trăgând puternic aer în piept înainte de a se arunca în apa teribil de rece (așa cum aveam să descopăr foarte curând!). Când am venit aproape de ei prima dată, au scos cu toții un fel de murmur dezaprobat (sau mai degrabă un fel de mormăială).

Apoi, unul dintre ei a făcut o anume observație – acum sunt sigură că era vorba despre costumul meu de baie – și au început cu toții să râdă în hohote, într-un chip cât se poate de neplăcut, iar pe urmă s-au apucat cu mâinile de șale și s-au rostogolit pe jos ca proștii. Numai Micul Lup și-a păstrat, în calitate de căpetenie, stăpânirea de sine.

Grosolănia bărbaților m-a înfuriat, și, mărturisesc, mi-a rănit orgoliul. Am avut mereu convingerea că silueta mea este pusă în valoare cel mai bine de costumul de baie. Pe de altă parte, nici nu sunt obișnuită să fiu luată în derâdere. Sunt sigură că am roșit toată și a trebuit să mă lupt cu lacrimile stârnite de rușine și furie. Totuși, nu am vrut să mă las învinsă de prostia lor. Mi-am făcut în schimb curaj și am mers până la capătul unui buștean suspendat deasupra heleșteului format de castori și am executat cel mai grațios plonjon de care eram în stare spre străfundurile sale reci, rugându-mă, în sinea mea, să fie suficient de adânc! Când am atins apa, am crezut că o să mi se oprească inima din cauza șocului! Am coborât mult spre fund, iar când am ieșit la suprafață, bărbații se opriseră din râs și stăteau laolaltă, privindu-mă cu oarecare admirație.

Astăzi după-amiază am aflat, grație reverendului Hare, că numele indian pe care l-am primit este *Mesoke*, adică „Rândunică”, un nume mai degrabă încântător, așa spune eu; simt că am avut mare noroc în privința asta. Spre exemplu, reverendul mi-a spus că uriașa și prietenoasa noastră Gretchen a primit un nume ce nu poate fi pronunțat, pe care el îl traduce drept Vorbește-cu-Glas-Tare – cuvinte ce reprezintă, presupun, o variație a bine-cunoscutei expresii, ceva mai vulgare, „gură bogată”. Ei, dar ce să-i faci, sunt oameni care iau lucrurile exact așa cum sunt...

După săritura mea, ce m-a înviorat în chip tare plăcut când m-am obișnuit cu apa nespus de rece, bărbații păreau dintr-odată că se feresc să intre în iaz... poate că nu erau de acord să înoate împreună cu o femeie. Unul câte unul, s-au îndreptat către o altă parte a pârâului; numai Micul Lup a rămas să mă privească. Bănuiesc că încălcasem vreun cod caraghios al comportamentului păgânilor, încercând să înot împreună cu bărbații. Ce absurd! Asta îmi amintește mai curând de convenționalul club al bărbaților

din Chicago, căruia îi aparține și tata... Ei bine, cu acest gând în minte, voi boteza locul respectiv Clubul de Îmbăiere al Sălbaticilor!

În cele din urmă, Micul Lup a intrat în apă. Purta doar o bucată de material în partea din față – un articol de îmbrăcăminte indecent, dacă am putea spune așa, poate ceva mai mult decât o fâșie de piele prinsă de un șnur înnodat lejer la mijloc. Abia dacă îi acoperă...

Dați-mi voie să vi-l descriu. Este un om zvelt, cu oase mici și mușchi supli, ochi negri și piele închisă, foarte netedă și lipsită de riduri, în fapt, culoarea aramei bine lustruite. Are pomeți tare înalți, ce par mai degrabă de origine asiatică, poate chiar mongolă, iar părul este cu desăvârșire negru, strălucitor precum penele unui corb. Îmi pare chiar arătos, în felul său „aparte”; cred că este un bărbat de o mare demnitate și ținută. Găsesc totuși că are trăsături puțin prea aspre. De fapt, în timp ce înainta prin apă, mi-am spus așa: „Aș vrea să văd zâmbetul logodnicului meu măcar o dată.” Și, surpriză, exact în acel moment, ca și cum mi-ar fi putut citi gândurile, mi s-a părut că observ umbra unui zâmbet pe chipul său, deși bănuiesc că putea fi, la fel de bine, o grimasă involuntară la atingerea apei reci.

Micul Lup s-a scufundat în apă strălucitor și grațios, precum o vidră de râu, a ieșit apoi la suprafață și s-a scuturat ușor ca un câine, după care a părăsit iazul fără să mai privească deloc spre mine. Sinceră să fiu, am fost puțin dezamăgită, căci părea ocazia perfectă de a ne cunoaște mai bine, departe de ceilalți, de care suntem mereu așa de aproape, în tabără. Nu spun că așteptam sau că aș fi încurajat unele avansuri romantice în apele cumplit de reci ale heleșteului, dar ar fi fost frumos dacă șeful tribului mi-ar fi adresat câteva cuvinte.

15 mai 1875

Ne-am hotărât să ținem întruniri zilnice, în grupuri mici, răspândite în toată tabăra. Scopul lor este să ne împărtășim experiențele și, sperăm noi, să ne ajutăm una pe cealaltă în procesul de tranziție spre viața în sălbăticie. Întrunirile acestea ar fi trebuit organizate de reverendul Hare, dar, așa cum am amintit, Corpo-

lența Sa pare să se fi stabilit definitiv în adăpostul pe care îl împarte cu șamanul numit Femeia-Câine. Dați-mi voie să explic... Femeia-Câine este cunoscută nu doar pentru darul de a se transforma într-un exemplar al rasei canine, dar reprezintă, totodată, ceea ce indienii Cheyenne numesc *he'emnane'e*, adică jumătate bărbat/jumătate femeie. Nu știu dacă profetul este un individ care se îmbracă, pur și simplu, în rochie, sau dacă este chiar hermafrodit și are, prin urmare, organe de reproducere aparținând ambelor sexe. Oricum, o creatură atât de bizară nu am mai întâlnit vreodată. În rochia lui/ei din piele de căprioară, cu un șal în culori aprinse și jambiere, el/ea seamănă extrem de bine cu o femeie, chiar dacă nu cu una deosebit de atrăgătoare. Faptul acesta este cum nu se poate mai derutant și ne întărește ideea că participăm la un experiment declanșat de intrarea într-o altă lume, populată de o specie diferită de ființe omenești. Din nou, îmi aduc aminte de cuvintele lui John Bourke, purtătoare ale aceluiași mesaj.

Creatura aceasta, Femeia-Câine, pare să se bucure de un respect profund din partea indienilor Cheyenne și a fost aleasă să-i fie gazdă reverendului Hare. Cei doi oameni dedicați credinței, unul sălbatic și altul civilizat, unul grozav de gras și celălalt aranjat ca o femeie formează, pe drept cuvânt, un cuplu ciudat! Și ei țin în cort o femeie bătrână – Cea-care-Doarme-cu-Femeia-Câine, potrivit traducerii reverendului Hare, fapt care încurcă lucrurile și mai tare. Femeia locuiește în *tipi* și are grijă de ei doi; bănuiesc că e un fel de servitor permanent.

Reverendul știe suficient de multe despre traiul în mijlocul triburilor de indieni din Vestul Mijlociu ca să nu fie deranjat de lipsa anumitor facilități și pare să se fi instalat destul de confortabil aici. Deși ne-am fi așteptat ca, din uriaș cum era, să piardă destul de iute o parte din kilogramele adunate, reverendul reușește să își procure mereu felurite delicatese, căci a făcut în așa fel încât hrana să-i fie adusă de femeile indiene din tabără. Acestea sosesc în fața cortului său în șir neîntrerupt, pe toată durata zilei, aducând diverse feluri de mâncare, pe care i le înfățișează cu solemnitatea prezentării ofrandelor destinate unui idol. Nu pot să nu mă gândesc că reverendul profită, în oarecare măsură, de calitatea sa de om al bisericii.

Bine că, cel puțin, se descurcă în limba indienilor, lucru pentru care îi suntem recunoscătoare. Neputința de a le înțelege graiul se dovedește o piedică evidentă în ce privește acomodarea noastră aici. Mă străduiesc să învăț cât mai repede limbajul semnelor, din care am deprins câteva gesturi folositoare.

În ciuda bunelor noastre intenții de a ne întâlni zilnic, constrângerile și greutățile traiului de aici încep deja să-și spună cuvântul. După doar câteva zile, am simțit că legăturile comunității noastre slăbesc. Așa cum am mai spus, de multe ori, la sfârșitul unei zile de muncă, suntem prea obosite ca să ne mai întâlnim, iar întinderea mare a taberei nu ne ajută deloc să ținem legătura una cu cealaltă ori să primim și să transmitem vești. Tot ce pot să fac este să găsesc câteva minute în care să fiu alături de cei mai apropiați prieteni. Indienii au în tabără un crainic, un bătrân care face înconjurul întregii așezări în fiecare dimineață, anunțând „noutățile” și „activitățile” din ziua respectivă, iar eu am propus să facem la fel pentru femeile noastre.

Mărturisesc că am fost deopotrivă uimită și încântată când, în cele din urmă, am văzut-o pe Euphemia la întâlnirea noastră de ieri. Așa cum am amintit, nu am zărit-o alături de celelalte femei, luând parte la treburile zilnice. Acum pășea ca o prințesă; renunțase deja la veșmintele lumii civilizate în favoarea portului indian – o rochie din piele de căprioară, cusută cu fibră de tendon, mocasini și jambiere. Trebuie să recunosc, costumul îi venea tare bine; era cu adevărat uluitoare.

Câteva femei s-au adunat în jurul ei ca să-i admire îmbrăcămintea. M-am îndreptat iute spre ea și i-am strâns mâinile.

— Am fost așa de îngrijorată pentru tine, Phemie, i-am spus. Am crezut că poate ești bolnavă. Cum de nu te-am văzut lucrând cu celelalte femei?

Phemie râse deschis, din toată inima, așa cum îi era felul.

— O, May, mi-a mărturisit, n-am venit aici ca să mă transform în sclavă din nou. Cândva, am lăsat în urmă viața aceea, și-atunci mi-am promis mie însămi că n-am să mai trudescre vreodată pentru altcineva. Sunt o femeie liberă. De acum înainte îmi aleg munca.

— Și cum ai reușit să faci asta? am întrebat-o. În tot timpul ăsta, noi, celelalte, am dus la bun sfârșit treburile gospodărești.

— Cu un simplu refuz, o declarație a libertății mele de a alege, a spus simplu Phemie. Am hotărât că vreau să fiu vânător, nu cultivator, motiv pentru care i-am explicat soșului că energia mea va fi canalizată în această direcție. Ce-ar putea să-mi facă? Să mă arunce în lanțuri? Să mă biciuiască? Să încerce numai. Voi trăi toată viața cu cicatricile de pe spate, lăsate de bici, și cu semnul lăsat de fierul înroșit, și-o să-mi amintesc traiul de sclavă printre tirani, dar n-o să mai îngădui ca așa ceva să se repete.

— Bravo ție, Phemie! i-am spus. Trebuie să te dăm drept exemplu la întrunirea noastră de astăzi.

— Să-ți mai arăt ceva, May, zise Phemie, ridicându-și rochia de piele până la talie și lăsând să se vadă că purta o centură de castitate Cheyenne.

Femeile alături de care locuiam în cort ne arătaseră aceste echipamente înfiorătoare din prima zi în care am ajuns acolo. Se pare că toate tinerele fete din trib le poartă. Este vorba de o funie subțire, prinsă în jurul mijlocului și înnodată în față, cu două capete ce coboară între coapse; fiecare parte e înfășurată pe coapsă până aproape de genunchi. Desigur că unele dintre femeile mai rușinoase (vă jur că unele din ele sunt așa de sensibile, că nu înțeleg ce le-a venit să se înscrie în program!) au rămas cu răsufierea tăiată, luând totul ca pe un atentat la pudoare. Phemie însă nu le-a dat atenție.

— Nimeni nu-mi face vizite fără cheie, spuse cu vocea ei melodioasă și râse. Aș fi vrut să am un astfel de dispozitiv pe vremea când eram sclavă. Au fost multe nopți petrecute după voia stăpânului, când negresa de față n-a închis deloc ochii. Acum însă sunt singura responsabilă pentru această parte a vieții mele.

— Doamne-Dumnezeule, Phemie, tu chiar porți obiectul acela înfiorător! Bătrâna care stă în cort cu noi a încercat să mă convingă să-l folosesc, dar am refuzat. Pare tare incomod.

— Dar nu te-a forțat, nu-i așa? a remarcat Phemie. Vezi tu, May, ei sunt totuși un popor democratic. Cât despre comoditate, cu siguranță nu e mai puțin confortabil decât corsetele pe care multe dintre voi le purtați atât de strâns în jurul taliei, în fiecare zi.

— Dar noi suntem aici ca să procreăm, Phemie, i-am amintit eu, nu ca să ne apărăm castitatea.

— Da, însă alegerea momentului îmi va aparține, a spus Phemie.

Trebuie să mărturisesc că, în ciuda relatărilor uzuale din ziare și reviste despre sălbaticii cei imorali, nestăpâniți și nesățioși, comunitatea lor nu prea lasă impresia că ar fi dirijată de plăcerile carnale. Din câte am văzut la întrunirea de astăzi, nici una dintre celelalte femei nu fusese abordată de viitorul soț. În aceste condiții, centura de castitate pare mai curând inutilă...

— Că bine zici, May, mă aprobă obraznica de Meggie Kelly, referindu-se la acest subiect. Eu am făcut tot ce-am putut ca să-ncaie arma flăcăului meu, da' el nu vrea deloc. Și-i rușinos tare, ca un iepuraș.

Printr-o misterioasă, dar perfectă simetrie, gemenele au primit drept pereche, în vederea căsătoriei, doi gemeni păgâni. Priviți laolaltă, cei patru arată ca o bizară imagine în oglindă. Sălbaticii cred că gemenii le aduc noroc, motiv pentru care se bucură de un statut oarecum special. Evident, surorile Kelly nu s-au grăbit deloc să-și lumineze gazdele cu privire la această superstiție, căci preocuparea lor principală pare a fi plimbatul prin tabără alături de cei doi logodnici gemeni, în așa fel încât ceilalți să-i poată admira.

Câteva dintre noi au râs după ce a vorbit Meggie, dar reverendul ne-a potolit cu severitate.

— Țin să vă reamintesc, doamnelor, că nu sunteți căsătorite în ochii Domnului, ne-a spus el. Căderea în păcat este interzisă până în momentul când are loc uniunea religioasă.

— Da, poate în ochii Dumnezeuului tău, onorabile, zise Susie Kelly, da' mata ești un afurisit de protestant! Pentru noi nu înseamnă nimic, afară de cazu' în care un preot adevărat, romano-catolic, ține slujba. Ș-atunci, eu și Meggie n-am mai putea decât să rămânem aci, în sălbăticie, măritate până la capătu' zilelor noastre, ca să creștem o droaie de păgâni. Da' noi pentru doi ani am făcut contractu' ș-atât. Și-apoi, mai avem ceva treburi importante prin Chicago, așa-i, Meggie?

— Bine-ai grăit, Susie, încuviință Meggie, da' lasă-l pe ereticu' ăsta bătrân și gras să ne căsătorească în biserica necuratului.

Cum spuseși, nu ne leagă în nici un fel, suntem două catolice adevărate.

Atunci a venit rândul reverendului să se înroșească și să înceapă să se bâlbâie.

— Nu accept să mi se vorbească așa, domnișoară. Vă cer să mă respectați. Este vorba despre Biserica Episcopaliană, singura credință adevărată, veritabila casă a Domnului, care a primit din partea guvernului însărcinarea de a salva sufletele păgânilor!

— Atunci tare-i păcat, părinte, zău așa, de sufletele păgânilor, spuse Meggie, netulburată de furia reverendului. Doar toată lumea știe că protestații nimeresc direct în iad!

— Blasfemie! a strigat reverendul, roșu la față, arătând spre gemene ca și când ar fi fost o singură persoană. Blasfemie! O proغنitură a Satanei!

Atunci mi-am dat seama că sarcina creștinării sălbaticilor va fi complicată, dat fiind că nici noi nu cădeam de acord cu privire la existența unui Dumnezeu comun.

— Sunt de aceeași părere cu Susan și Margaret, am spus eu. Cereemonia nunții este doar o formalitate și n-ar trebui să ne lege în vreun fel pe nici una din noi. De fapt, am fost trimise aici ca să le facem copii sălbaticilor, și cu cât ne vom îndeplini mai repede partea noastră din înțelegere, cu atât vom putea pleca mai degrabă acasă, dacă asta ne dorim. Eu zic să trecem la fapte.

— Și cu ce autoritate v-ați asumat, domnișoară Dodd, diriguirea morală a grupului nostru? m-a întrebat Narcissa White, care nu prea scăpa nici o ocazie de a-mi submina efortul menținerii solidarității printre femeile din program. Sunt convinsă că gelozia ei, în ce mă privește, are legătură și cu faptul că șeful tribului, Micul Lup, m-a ales pe mine să-i fiu mireasă, în vreme ce domnișoara White a fost revendicată de un bărbat pe nume Picioare-de-Curcan, un tânăr subțire și lung, căruia i se potrivește perfect apelativul, și nu îndeplinește nici un rol marcant în colectivitatea lor.

— N-am nici o autoritate, am răspuns, surprinsă de atacul ei. Încerc doar să-mi aduc contribuția la îndeplinirea grabnică a misiunii noastre aici.

— Contribuția ta, draga mea, a spus ea pe un ton plin de evlavie, nu presupune să le oferi celorlalte femei sfaturi asupra

problemelor de conduită morală ori a sfințenici atribuite uniunii prin căsătorie. Este răspunderea mea, în calitate de împuternicit oficial al Societății Misionare a Bisericii Americane, și a reverendului Hare, ca reprezentant spiritual al Comisiei Episcopaliene pentru Indieni, să luăm hotărâri în toate situațiile de natură spirituală. Cu toate acestea, nu se îndoiește nimeni, a adăugat ea pe un ton vădit insinuator, că ai mai multă experiență în chestiunile carnale.

Odată cu ultimele ei cuvinte, se auziră râsete înfundate peste tot. Aflaseră cu toții motivul internării mele la azil; numai acuzația de promiscuitate este suficient de grea ca să distrugă reputația unei femei, mai ales în mijlocul altor femei. Este posibil, de asemenea, ca eu și căpitanul Bourke să fi fost spionați în momentele noastre de pasiune...

— În calitate de mamă a doi copii, am răspuns eu, cred, într-adevăr, că am mai multă experiență în aceste chestiuni decât un preot gras și o domnișoară bătrână, plină de zel, deși nu mă consider expertă în domeniu.

La această replică, susținătoarele mele au râs cu poftă.

— Cred că unele dintre noi n-au înțeles, am continuat, că misiunea noastră aici urma să se desfășoare sub oblăduirea bisericii. Noi credeam că prima autoritate față de care avem obligații este guvernul Statelor Unite, care ne-a angajat să facem copii cu sălbaticii.

— Într-o anumită măsură, este adevărat, a spus domnișoara White. Guvernul însă și-a declinat răspunderea în ceea ce-i privește pe indieni, lăsând-o în seama bisericii și a Societății Misionare. Noi suntem autoritatea care contează aici.

— Ia mai lasă-ne, miloagă ce ești, o repezi Susie. Pe-aici nu-i nici o autoritate.

Am privit spre reverend, care se întorsese la blidul cu mâncare, iar ofensa adusă credinței sale scăzuse în intensitate grație bucărilor de carne pe care le ducea la gură cu degetele, precum un fel de împărat al pustietății.

Și-a șters apoi buzele unsuroase cu dosul palmei și a zâmbit, întruchipând bunăvoința părintească.

— Scumpele mele doamne, a reluat el împăciuitor, Biserica Episcopaliană a fost însărcinată să se îngrijească de sufletele păgâ-

nilor și să vegheze ca ei să viețuiască în rezervație sub aripa protecție a Domnului.

— Indienii Cheyenne nu trăiesc în rezervație, am remarcat eu.

— Dar vor trăi în curând, răspunse el. Facem demersuri în această direcție. Adevărata noastră lucrare va începe după aceea.

— Nouă ni s-a spus că scopul venirii în tribul Cheyenne este să dăm naștere unor copii, pentru a-i asimila pe sălbatici, am zis eu.

— Da, și asta, a consimțit reverendul, dând din umeri. Ideea vine de la Washington. Apoi copiii din trib, inclusiv ai voștri, vor fi trimiși, la o vârstă cât se poate de fragedă, la școli cu internate aflate sub patronatul bisericii; acum ne ocupăm de identificarea acestora pe cuprinsul regiunii. Acțiunea face parte din Planul de Pace cu Indienii, inițiat de președinte. În acest fel, influența cea mai puternică asupra copiilor, cât sunt încă mici, va fi exercitată de oameni albi, civilizați și buni creștini – ca să fiu mai exact, *protestanți*. Biserica și statul nutresc speranța că, dată fiind originea pe jumătate caucaziană, copiii voștri vor avea un ascendent clar de natură spirituală și intelectuală asupra păgânilor neaoși, iar sălbaticii vor urma, în liniște și pace, această generație nouă, superioară, în sânul civilizației, urmând adevărata cale a mântuirii creștine. Eu sunt aici doar ca să vă ofer îndrumare spirituală.

La aceste cuvinte, imensul reverend își înclină din nou capul, ușor, ca un împărat; chelia lui captă lumina dimineții și străluci precum o bucată de șuncă unsuroasă.

— Surorile Kelly și cu mine am propus doar să trecem la fapte, am repetat.

— În calitate de creștini, a zis Narcissa White, unii dintre noi ar prefera poate o cale mai înaltă spre care să-i îndrume pe sălbatici, ridicându-i deasupra umilei lor sorți.

— Viitorul tău soț a dat un cal pentru tine, la fel ca toți ceilalți, am subliniat eu.

— N-am nici cea mai mică intenție să-mi întinez castitatea din pricina unui păgân, pentru un cal, a răspuns ea. Vreau să-mi învâș soțul că adevăratul drum spre mântuirea creștină se află la un nivel superior.

— De, că mare cucoană mai ești, Narcissa! zise Meggie Kelly. Da' bietu' domn Picioare- de-Curcan o să aibă o surpriză tare urâtă în noaptea nunții, când o-ncerca să-și înfingă pintenii în locu' ăla stâncos!

— Tu ce spui, Phemie? am întrebat.

Phemie chicoti din nou. O invidiez sincer pentru calmul ei; nimic nu pare să o deranjeze.

— Când voi fi pregătită, May, mi-a răspuns. Dacă o să-mi placă noul meu soț și dacă o să simt că va fi un tată bun pentru copiii mei, atunci da, o să-mi scot centura de castitate. Cu toate acestea, pentru că bărbatul meu e și păgân, și negru, îmi va fi greu să dau naștere unui copil superior, pe jumătate caucazian, care, așa cum menționa venerabilul, să reprezinte idealul bisericii și al guvernului.

— Lasă, Phemie, că nici copii protestanți n-o să facem, o asigură Susie Kelly. Poți să fii sigură de asta. Așa-i, Meggie?

18 mai 1875

Phemie avea dreptate când spunea că sălbaticii sunt un popor democratic; urmându-i exemplul, am început să fac pași timizi în vederea eliberării de îndatoririle gospodărești. Când cineva își pune în valoare un talent, lucru acesta îi aduce foloase, chiar dacă talentul respectiv este apreciat ca atare doar de sălbatici. Așa se întâmplă cu netrebnicele astea două, surorile Kelly, care sunt în mare parte scutite de munca fizică pentru bunul motiv că sunt gemene! În chip asemănător, păgânii se arată fascinați de caietul meu și poate că vor atribui vreo însușire supranaturală obiceiului de a face însemnări, fapt ce se poate dovedi util în ce mă privește. Cu toate acestea, n-am să mă sustrag de la muncă, pentru că ar fi nedrept față de celelalte femei și de tovarășele mele din cort să nu duc la îndeplinire partea ce-mi revine.

Mai am ceva de spus și despre sălbatici: sunt un popor nespus de îngăduitor, și, chiar dacă unele tradiții și obiceiuri de-ale noastre par să îi amuze copios, nu le condamnă și nici nu le interzic. Până acum s-au arătat doar curioși, dar fără să renunțe la buna-cuviință. Copiii, mai cu seamă, sunt fascinați de prezența noastră și se opresc mereu, indiferent ce fac, ca să se uite la noi, atunci când

ne aflăm prin preajmă, cu ochi rotunzi și neîncrezători, ca în fața unor creaturi negrăit de bizare – ceea ce presupun că și suntem! Uneori se apropie cu sfială și ne ating rochiile, pentru ca apoi să o ia la fugă chicotind! De multe ori ne urmăresc de la oarecare distanță, precum o haită de câini înfometați. Am adus cu mine bomboane luate de la magazinul din Fortul Laramie și țin adesea câteva prin buzunare, ca să le pot da copiilor. Sunt mici și drăgălași, cafenii și plini de energie. Par mai maturi, mai sănătoși și mai binecrescuți pentru vârsta lor decât copiii de origine caucaziană de o seamă cu ei. Sunt prea rușinoși ca să ne vorbească; iau bomboanele cu multă solemnitate și pleacă în fugă, scoțând iute niște sunete ascuțite ca ale coșofenelor. Cred că ei ar putea fi puncta noastră de legătură spre modul de viață al sălbaticilor, dar și a lor către lumea noastră, căci toți copiii sunt buni, nu-i așa? În cele din urmă, copiii sunt tot copii și nici nu mai contează cărei rase sau culturi îi aparțin, pentru că ei fac parte, în primul rând, din rasa și cultura copiilor. De-abia aștept să învăț limba asta complicată ca să pot vorbi cu micuții elfi sălbatici. Cât de mult îmi place să-i privesc! Îmi aduc în suflet o mare bucurie, amestecată cu tristețe, când îi văd prinși în jocurile lor copilărești prin tabără. Atunci, nu pot să nu mă gândesc la pruncii mei dragi... la cât de mult aș vrea să-i țin în brațe... și la faptul că încep să-mi doresc să dau naștere unui astfel de păgân mititel!

Fiindcă a venit vorba de copii, am încercat, atât cât am putut, să veghez asupra tinerei Sara. S-a întâmplat un lucru cu adevărat nemaipomenit. Am auzit-o pe fată vorbind, doar câteva cuvinte, dar nu în engleză, ci în limba indienilor – asta ar fi o variantă, deși e posibil să fie și vorbe fără sens, căci nici eu, nici Martha nu am reușit să înțelegem ceva. Tânărul ei logodnic, Lupul-Galben, pare să o înțeleagă pe deplin, așa încât nu pot decât să presupun că o învață limba lui, deși eu nu reușesc deocamdată să o conving să rostească măcar un cuvânt în engleză. Nu-i așa că e ciudat? Și minunat, totodată... Poate că, până la urmă, iubirea înfloarește chiar și printre sălbatici.

Cât despre Martha, pare să aibă unele probleme de adaptare la viața în pustietate. Inevitabil, așteptările înalte privind povestea

de iubire cu războinicul ei aprig, dar nepieptănat, domnul Plete Încurcate, s-au transformat, într-o anume măsură, în dezamăgire.

— Pare un om de treabă, May, mi-a mărturisit ieri-dimineață, în timp ce smulgeam rădăcini împreună cu celelalte femei. Îmi doresc însă năpus de mult să fie mai îngrijit.

După aceste cuvinte, se opri din lucru.

— Mă întreb dacă atunci când o să fiu căsătorită, o să mi se spună doamna Plete-Încurcate... Știi ce nume mi-au dat sălbaticii, nu-i așa? Reverendul Hare mi l-a tradus adineauri. Îmi spun Femeia-care-Cade, pentru că sunt împiedicată.

Păgânii par să-și îndrepte atenția asupra unor elemente distincte de natură fizică atunci când aleg numele, iar biata Martha este, ce-i drept, cam stângace, dat fiind că se poticnește și cade mereu.

— Asta se întâmplă, Martha, pentru că nu vrei să renunți la pantofii tăi cu toc înalt și încheiați cu nasturi, am lămurit-o eu. Pentru alcile din Chicago erau buni, dar sunt complet nepotriviți pentru mersul prin țărâna asta cu dâmburi. Și cu siguranță n-au fost făcuți ca să-i porți la munca câmpului. Uită-te la ei cum arată!

— Da, bineînțeles, May, ai dreptate, a spus Martha. I-am stricat de tot... dar... dar... Vedeam cum sărmana de ea era aproape gata să cedeze. Îmi amintesc de casă, continuă Martha. Apoi a început să plângă cu suspine adânci, cutremurătoare: îmi pare rău, May, a hohotit ea, sunt pur și simplu obosită... Mi-e dor de casă. Nu vreau să mi se spună Femeia-care-Cade, ori doamna Plete-Încurcate. Vreau să merg acasă.

— Draga mea, am zis eu, încercând să-i alin tristețea, ce vrei tu nu se poate acum, dar ai putea să-l înveți pe viitorul tău soț să-și pieptene părul. Iar dacă nu ești mulțumită de noul tău nume indian, o să ne străduim să-l schimbăm.

— Și cum o să facem asta? m-a întrebat Martha, în vreme ce-și ștergea nasul cu o batistă, domolindu-și suspinele.

— Mie mi se pare că indienii schimbă mereu numele, potrivit fanteziei ori capriciilor de moment. Uite, poate fi de ajuns să întreprinzi o activitate sau alta, să îți faci vreun nou obicei ori să porți un anume articol de îmbrăcăminte – de pildă, să-ți prinzi una din eșarfe pe cap. Fără îndoială că atunci o să-ți spună Femeia-care-Poartă-Eșarfă-pe-Cap.

— Și de ce, Doamne iartă-mă, mi-aș dori să mă cheme așa? mă întrebă Martha, mai curând iritată.

Mă tem că sentimentul general de însingurare și dorul de casă pe care îl resimțim toate, împreună cu munca istovitoare și multe nopți nedormite au făcut ca starea de spirit a fiecăreia dintre noi să fie ușor excentrică.

— Am dat doar un exemplu, Martha, am răspuns eu. Spune-mi, ce nume ți-ar plăcea să primești?

— Unul mai romantic, cum e numele tău, de pildă, Rândunică – *Mesoke*. Este încântător în ambele limbi. Sau uite, cum e cazul celei pe care o numesc Femeia-care-Merge-contra-Vântului. Sunt nume cu adevărat fermecătoare, nu ca al meu: Femeia-care-Cade.

— Păi, atunci, o să trebuiască să ne gândim la ceva care să-ți placă și, totodată, să ți se potrivească... Of, Doamne, munca asta e chiar mizerabilă, nu crezi? am spus eu, oprindu-mă din lucru și aruncând cât colo mica unealtă improvizată, asemănătoare hârlețului, pe care sălbaticii au construit-o din lemn și piatră anume pentru operațiunea respectivă.

— Îmi nenorocește unghiile; uite cum s-au rupt și cât pământ e sub ele. Dacă aș fi știut că o să lucrăm câmpul cu mâinile, aș fi luat cu mine o pereche potrivită de mănuși și un hârleț. O să-mi spună în curând Femeia-care-Are-Nevoie-de-Manichiură.

— Cine stabilește numele astea? m-a întrebat Martha, deloc amuzată de încercarea mea de a glumi ori de modul meu de gândire, care includea, iată, și problema în cauză. Și cum se face că lumea începe să le folosească?

— Din câte îmi dau seama, numele sunt legate de cele mai banale întâmplări, am răspuns eu. Cineva te vede cum te împiedici și cazi, spre exemplu, cu pantofii ăia cu tocuri înalte și nasturi pe care te încăpățânezi să-i porți. Data viitoare când numele tău se ivește într-o discuție, o să se spună: „Ei, o știi pe cea care... adică pe femeia care cade?”

— De ce nu mă strigă pe numele meu creștinesc, de botez – Martha?

— Dacă n-ai observat până acum, dragă prietenă, am zis eu, nu ne aflăm printre creștini. Hai mai bine să ne punem mintea la contribuție și să ne gândim la un nume potrivit pentru tine, iar apoi o să facem în așa fel, încât să-i determinăm pe toți să-l folosească.

— Dar nici măcar nu putem să vorbim în limba lor, a spus Martha. E-n zadar.

Atunci m-am temut că o să înceapă să plângă din nou.

— N-are nici o importanță, am încurajat-o eu. Învățăm limbajul semnelor și putem beneficia oricând de ajutorul reverendului Hare (presupunând, bineînțeles, că îl vom convinge să își ridice uriașul posterior episcopalian de pe pieile de bizon). În orice caz, așa cum ți-am mai spus, am impresia că numele astea apar mai degrabă în urma unor acțiuni sau pornesc de la trăsături fizice.

Ne-am gândit o vreme la ce aveam de făcut, în timp ce continuam să smulgem rădăcinile alca nenorocite. În cele din urmă, mi-a venit o idee.

— Ce-ai zice dacă te-ar chema Femeia-care-Sare-pestre-Foc? Mie mi se pare oarecum misterios... romantic.

Martha s-a înseninat vizibil.

— A, da! Îmi place tare tare mult. Femeia-care-Sare-pestre-Foc! Și cred că știu ce ai de gând să-mi propui.

— Întocmai, am spus. De acum înainte, de fiecare dată când te vei afla în preajma vreunui foc ce mocnește pe lângă adăposturi, sau, de ce nu, chiar în cortul domnului Plete-Încurcate, sari peste el, pur și simplu. Așa vei dobândi în mod sigur un nou nume. Căci ce altceva ar putea ieși de pe urma unei astfel de întreprinderi?

Ei da, numai că planul nostru ce părea bine pus la punct s-a finalizat în chip nefericit; Martha nu are aptitudini atletice, lucru pe care ar fi trebuit să îl iau în calcul. A încercat să sară peste primul foc pe care l-a văzut după ce ne-am despărțit, de față cu mai mulți păgâni, dar, poate și pentru că purta încă pantofii aceia înalți, îngrozitori, s-a împiedicat și a căzut direct peste rămășițele focului, trezindu-se deodată acoperită din cap până în picioare cu funingine neagră și uleioasă. Indienii au, într-adevăr, o stranie abilitate în ce privește alegerea numelor, iar astăzi-dimineață,

potrivit reverendului, biata Martha era desemnată în două feluri: Femeia-care-Cade-în-Foc și, încă și mai puțin atrăgător, Femeia-cu-Chip-de-Cenușă. Tare mi-e că nu o să se obișnuiască vreodată cu ideea... Ce noroc am avut că am făcut saltul acela surprinzător în iazul castorilor...

19 mai 1875

Draga mea soră Hortense,

Mi se pare că nu ți-am mai scris de o lună întreagă – cu siguranță, cea mai bizară din viața mea! Ce multe am să-ți povestesc! Mai întâi de toate însă, ce face dragul de Walter? Și copiii? Tata și mama? Dă-mi de veste, te rog... of, dacă ai putea... și dacă aş putea afla câte ceva despre copilașii mei...

Bineînțeles, serviciile poștale lasă de dorit în zona de frontieră, dar ai putea încerca să-mi trimiți scrisorile pe adresa: soția Micului Lup, regina sălbaticilor, sau, mai puțin formal, pentru Rândunica, aflată în grija nației Cheyenne, Undeva în Mijlocul Pustietății, Nebraska, Statele Unite... da, așa o să ajungă foarte repede... Ah!... dacă...

Ca să fiu sinceră, nici nu știu unde ne aflăm de fapt. Negreșit, într-o altă lume... Uneori încerc să vă văd pe toți cu ochii minții la Chicago, instalați confortabil în sânul civilizației, stând împreună în salonul mamei la vremea ceaiului, de pildă... Trebuie să-mi concentrez însă toată atenția ca să evoc acest tablou, iar închipuirea mă trădează, tot așa cum nici tu nu ți-ai putea imagina viața pe care o duc aici... nici în cele mai neobișnuite vise, draga mea soră... și nici măcar în cele mai negre coșmaruri nu ți-ai putea reprezenta acest sat indian, acești oameni, această priveliște.

Dă-mi voie să-ți prezint pe scurt desfășurarea zilnică a traiului în tabără, printre sălbatici. Micul Lup are trei consoarte – da, trei: cea bătrână, cea tânără, și, mai nou, cea caucaziană – deși, să spun drept, suntem doar logodite, iar căpetenia este, din câte observ, ceea ce Harry ar fi numit cu siguranță „o piele-roșie a naibii de norocoasă”. Locuim toate în același *tipi*, o căsuță, așa cum o numesc pompos revistele, fără să aibă însă vreo legătură cu o

căsuță, așa cum era cea de vânătoare a tatălui nostru, de pe lac. De fapt, este vorba despre un cort mare și rotund, de aproximativ cincisprezece picioare în diametru – fără îndoială, ai văzut desene ale artiștilor reprezentând aceste așezări primitive –, făcut din piei de bizon și pictat cu modele naive, specifice băștinașilor. Pe jos nu e decât pământ, iar în mijloc se află o zonă circulară unde se face focul. „Paturile” noastre, dacă le putem numi astfel, sunt piei de animale întinse peste frunze și crengi de copac. Fiecare dintre ele are și câte o spetează de lemn pentru a putea sta și sprijinit, după voie... Seamănă într-o măsură cu un divan. Trebuie să recunosc, totuși, că acest ansamblu nu este tocmai lipsit de confort, odată ce te obișnuiești să trăiești fără mobilier și să dormi pe jos.

Poate am uitat să-ți spun că în cort mai stau, în afară de noi, cele trei femei, și conducătorul tribului, încă o tânără fată, numită Cea-care-Merge-Frumos, pesemne fata căpereniei din prima căsătorie, un tânăr care are grijă de cai și pare să fie orfan și o babă cu înfățișare leită vrăjitoarei din coșmarurile copilăriei. Are un nas mare și încovoiat și îndeplinește funcția de administrator și dirigitor al vieții în cort. Stă de pază înăuntru, în partea stângă a intrării, agitând o măciucă mare de lemn la cea mai mică încălcare a unei mulțimi de „reguli și regulamente” complicate, specifice pentru *tipi*, pe care nu le știu deocamdată foarte bine.

Și, în cele din urmă, din familia noastră mare și fericită mai face parte și un copil mic, odrasla celei de-a doua soții, Pană-pe-Cap. Pruncul este atât de liniștit, încât mi-am dat seama de existența lui abia după câteva zile petrecute în cort. Copiii indienilor nu plâng așa ca ai noștri; e un fapt nemaipomenit, căci sunt mai mult ca puii de căprioară – nu scot un sunet ce ar putea să-i dea de gol. Totodată, mă gândesc că poate mama lui, mânăta de instinctul matern al protecției, l-a ținut dinadins departe de mine în primele zile ale șederii aici... Of, Hortense, când am văzut copilul, sau, mai bine spus, când Pană-pe-Cap mi l-a arătat, în cele din urmă, am simțit o durere în inimă, o dulce-amăruie tresărire – de bucurie la vederea pruncului și de dor pentru scumpii mei copii... ce deslușit mi-a adus aminte de ei, de chipurile lor zâmbitoare și palide... oare o să-i mai văd vreodată?

Țâncul m-a îndrăgit de îndată; așa cum bine știi, întotdeauna mi-au plăcut copiii. Ei da, recunosc, e o realitate care vizează atât faptul de a le da naștere, cât și acela de a-i îngriji... A zâmbit către mine ca un îngerăș, cafeniu precum o castană, cu ochi strălucitori ca bănușii din cupru. Când Pană-pe-Cap a observat simpatia vădită dintre mine și fiul ei, a devenit dintr-odată mult mai apropiată. S-a liniștit și mi-a zâmbit cu timiditate, iar de atunci e chiar prietenoasă, prima mea prietenă de până acum din rândul indienilor! Cu toate că, vrând-nevrând, capacitatea noastră de comunicare e deocamdată limitată din cauza barierei de limbă. Pană-pe-Cap mă ajută considerabil cu limbajul semnelor și, chiar dacă fac eforturi să pricep câte ceva din graiul lor, nu cred că voi reuși vreodată să îl vorbesc. E o limbă ce pare adesea lipsită de vocale, o limbă formată mai degrabă din sunete teribil de barbare decât din cuvinte; șuierături, mormăieli și țipete – zgomote neobișnuite ce par să vină de pe o planetă mai veche și mai înapoiată decât cea unde locuim noi două. Dar poate ar fi mai bine să mă refer aici doar la tine...

Am descoperit de curând că unii dintre sălbatici au ceva cunoștințe – extrem de puține – de limbă engleză, însă un număr mai însemnat din rândurile lor par să vorbească mulțumitor un fel de franceză hibridă, pe care au învățat-o cu niște ani în urmă de la vechii negustori sau vânzători francezi, care întindeau capcane pentru a vinde apoi blana animalelor. Limba lor a devenit un fel de dialect, foarte greu de înțeles pentru noi, dar fără îndoială ceva mai inteligibil decât graiul nativ. Ce mult mi-aș dori să-i poți auzi vorbind cu accent, sora mea dragă! Prima oară când barbarismele astea mi-au atacat urechile, nici măcar nu mi-am dat seama că este vorba de limba franceză, deși suna, ce-i drept, oarecum familiar. Din fericire, avem cu noi și o franțuzoaică, o fată tare drăguță, cu părul negru, pe care o cheamă Marie Blanche de Bretonne. Copila se afla într-o călătorie prin America cu părinții, când aceștia au fost uciși de hoți, în chip tragic, chiar în frumosul nostru oraș, Chicago. Din câte văd, nimeni nu mai e în siguranță pe lumea asta. Aflată în stare de șoc, îndoliată, biata fată, singură într-un oraș necunoscut, rătăcită la mii de mile depărtare de casă, s-a înscris în program. La fel ca multe femei din micul nostru

grup, mă tem că acum își dorește să fi luat altă hotărâre... În orice caz, datorită lui Marie Blanche am descoperit că indienii Cheyenne pot vorbi în franceză, dacă putem spune așa. Serios, Hortense, franceza lor ar fi de ajuns ca să o facă pe profesoara noastră din copilărie, Madame Bouvier, să se răsucescă în mormânt. Mai ții minte ce mult ținea la pronunție? Cum ne lovea peste încheieturile degetelor cu varga când greșeam și spunea: „Este iincorrect, mademoiselle...” Ei, dar mă abat de la subiect, *n'est-ce pas*? Trebuie să las trecutul în urmă; amintirile sunt însă atât de vii când îți scriu, de parcă viața mea cea nouă nu e decât un vis, iar tu, aflată în lumea reală, încerci să mă aduci înapoi... e prea târziu, din păcate, prea târziu... ce bine ar fi fost să fie altfel...

Așa cum îți poți închipui, a locui în casa (mi-e teamă că acest cuvânt nu redă cum se cuvine ciudatele reguli de trai de aici) altei femei – în cazul de față, a două femei – în calitate de a treia viitoare nevastă a soțului lor nu reprezintă o situație de invidiat. Cea Liniștită, soția mai vârstnică, a fost mult mai distantă în ce mă privește decât tânăra Pană-pe-Cap. În unele nopți stau trează în pat (așa cum este el), speriată de moarte că o să-mi taie gâtul cu un cuțit dacă cutez să adorm...

Contextul în sine este neplăcut, ca să mă exprim așa. De fapt, cuvântul „neplăcut” nici nu reflectă pe de-a-ntregul situația. Da, pentru că noi provenim din medii atât de diferite... Doamne, vorbesc exact ca mama, când ne ținea discursuri, cu ani în urmă, fiindcă ne jucam cu odraslele servitorilor... Încep să înțeleg că experiența de față presupune un vocabular cu totul nou. Dacă aș încerca să ți-o explic, ar fi ca și când m-aș strădui să le descriu sălbaticilor lumea lui Shakespeare... Nu există cuvinte, graiul se pierde... John Bourke avea dreptate...

Ei bine, aș putea să-mi mai dau silința încă o dată. Prin urmare, locuim într-un cort – de ce să ne mai formalizăm, un cort făcut din piei de animale – trei neveste, o fată, o babă, un copil mic și un tânăr orfan, care pare să fi fost adoptat de familia căpeteniei. El se îngrijește de numărul mare de cai ai șefului de trib și uneori le mai ajută pe femei la treburile. Cu noi stă, desigur, și acest bărbat, Micul Lup, un remarcabil conducător pentru poporul său.

Cortul este destul de spațios, atât cât poate fi un cort; trebuie să recunosc asta. Am propriul meu colțișor încântător (dacă se poate vorbi despre colțuri într-un cort rotund), unde dorm pe un pat din ramuri de pin, piei de animale și pleduri tradiționale. Mirosurile din „casa” noastră sunt de nedescris, un cuvânt pe care, iată, descopăr că îl folosesc adesea în tentativele mele de a transcrie mici scene din viață pe hârtie. E vorba de mirosul trupurilor omenești, al pământului de sub noi, al pieilor de animale folosite ca așternuturi, al fumului venind de la foc... Mai mult, dacă nevestele gătesc (ceea ce par să facă tot timpul, fiindcă sălbaticii nu dau semne că ar urma obiceiul micului dejun, al prânzului ori al cinei la anumite ore, așa cum facem noi, ci mănâncă mai curând atunci când li se face foame, astfel încât hrana trebuie să fie mereu pregătită), în cort miroase și a mâncare caldă. Uneori, aromele felurilor gătite sunt chiar îmbietoare; alteori însă, duhoarea care se ridică din cratiță este atât de respingătoare, încât nu pot să o mai suport, simt că mi se face rău și trebuie să-mi fac drum afară pentru o gură de aer proaspăt, știind că în ziua aceea voi rămâne flămândă. După cum îți aduci aminte, Hortense, am fost întotdeauna interesată de arta culinară ca de o modalitate plăcută de petrecere a timpului, dar nu mi-am oferit deocamdată serviciile în „bucătărie”, așa cum este ea (încă un exemplu excelent de nepotrivire lingvistică), și nici nu am fost rugată să ajut la pregătirea mesei. În orice caz, dacă voi locui în continuare lângă acești oameni, sunt pe deplin hotărâtă să folosesc cuptorul... adică focul de lemne... Poate am să le gătesc camarazilor din cort o mică delicatesă franțuzească, să spunem, un minunat *coq au vin*... mâncarea preferată a lui Harry... chiar dacă, bineînțeles, prima întrebare care îmi vine în minte e de unde aș putea să fac rost de o sticlă de vin roșu bun, franțuzesc... sau, în orice caz, de o sticlă de vin... Ah!... Dar iată că m-am lăsat din nou purtată de gânduri legate de viața mea din trecut, care fac ca noul trai să pară mult mai sărăcăcios, mai complicat, și chiar... insuportabil.

Și acum, sora mea dragă, să privim partea bună a lucrurilor. S-a stabilit, în cele din urmă, că urmează să ne căsătorim toate mâine-seară, într-o ceremonie de grup. Reverendul Hare, un

misionar episcopalian uriaș, care a venit împreună cu noi în sălbăticie, va ține slujba religioasă creștină. Ei, dacă ai fi fost aici în calitate de domnișoară de onoare! Da, îmi place mult să-mi închipui familia adunată laolaltă, locuind în... cortul pentru oaspeți! Tata, cu buzele strânse, îngrozit, iar mama plângând și leșinând, pe rând, copleșită de oroare la vederea sălbaticilor. Ei, dar i-am fi dat cu săruri pe la nas la fiecare sfert de oră! Doamne, ce distractiv ar fi fost! Eu, care am avut dintotdeauna un talent deosebit când venea vorba să-mi șochez familia, m-am întrecut pe mine însămi de data asta, nu crezi?

Din câte am înțeles, nunta asta colectivă constituie un eveniment fără precedent, care nu se încadrează cu ușurință în vreuna din ceremoniile practicate de indienii Cheyenne. Pentru sălbatici, schimbul de cai și o sărbătoare cu dansuri reprezintă toate elementele necesare încheierii unei căsătorii, care nu este altceva decât o simplă înțelegere între cele două părți (la fel cum am făcut eu și Harry, când ne-am început viața împreună). Având în vedere faptul că nu am vreo preferință pentru un cult religios anume și fiindcă, așa cum știi, nu mă interesează foarte tare instituția căsătoriei, o astfel de convenție mi se pare cât se poate de potrivită.

Cu toate acestea, includerea ritualurilor creștine de nuntă în sărbătoarea ce va avea loc a complicat foarte mult lucrurile, atât printre femeile din grupul nostru, cât și printre indieni. Sălbaticii nu pot să ajungă la un acord nici măcar cu privire la cele mai neînsemnate aspecte, decât după ore întregi de chibzuire extrem de atentă. Acum, după multe discuții și pipe fumate împreună cu venerabilul Hare (din acest punct de vedere, observ că bărbații se aseamănă, indiferent de rasă), cele două părți par să fi ajuns, în cele din urmă, la un compromis.

Tot astfel, păgânii țin extrem de mult la respectarea regulilor de conduită; unele dintre obiceiurile lor sunt atât de bizare, încât o eventuală descriere devine aproape imposibilă. Rar se întâmplă să treacă o zi fără să încalc vreun straniu tabu cultural. De pildă, se pare că, atunci când stă jos în adăpost, o domnișoară indigenă binecrescută trebuie să se așeze cu vârfurile picioarelor spre dreapta, cu excepția unui anumit grup de păgâni, în care au fost incluse și unele femei din program; așezările lor sunt rânduite

ceva mai departe de tabăra principală, și aici se știe că femeile stau cu vârfurile picioarelor îndreptate spre stânga. Ei bine, habar nu am cum și de ce au apărut, din capul locului, asemenea rânduiri absurde, dar sălbaticii le tratează cu deplină seriozitate. Căpitanul meu spunea că totul se datorează naturii lor profund superstițioase. În prima zi petrecută aici, mi-am azvârlit imediat picioarele în direcția greșită și, dintr-odată, femeile din cort au izbucnit într-un cotcodăcit dezaprobat pe mai multe voci, însoțit de o vizibilă stare de neliniște. Baba a îndrăznit chiar să-și agite bățul înspre mine, smucindu-se ca o găină nebună. Bineînțeles, nu dau nici cea mai mică atenție poziției picioarelor mele și am de gând să stau în continuare în cort cu vârfurile întoarse în orice direcție voi pofti, fără să țin cont de agitația intensă pe care atitudinea mea o provoacă, din câte văd, colocatarelor. Așadar, Hortense, la fel ca în „vechea” mea viață, sunt deja o muscă în ciorba societății păgâne, clatin barca convențiilor și trec mai degrabă drept o ființă revoltătoare... lucru ce pare să fie misiunea mea în viață indiferent de cultura în care trăiesc, nu crezi?

Ei, dar am avut parte și de o surpriză tare plăcută. Celelalte neveste mi-au cusut cea mai frumoasă rochie de mireasă pe care am văzut-o vreodată. Este făcută din piele de antilopă – neînchiptă de fină – , cusută cu fibră de tendon, bogat decorată cu mărgele și ghimpi de porc spinos și vopsită cu esență obținută din rădăcini, în felurite forme și culori. Am fost nespus de uimită – și adânc impresionată – atunci când mi-au arătat-o, căci este fără îndoială rezultatul a sute de ore de muncă asiduă, greu de imaginat, și pare să indice faptul că m-au acceptat în familia lor (într-o manieră extrem de elegantă, aș putea adăuga). Din câte am înțeles, obiceiul este ca familia miresei să pregătească o rochie lucrată cu migală, dar cum nici una din noi nu are familia alături, alte femei din trib au luat asupra lor sarcina de a ne înveșmânta așa cum se cuvine pentru acest eveniment. Prin urmare, toate celelalte femei din grupul nostru au primit, de asemenea, rochii de mireasă – lucrate, în majoritatea cazurilor, de surorile și mamele logodnicilor. Cu siguranță, sunt subiectivă în această privință, însă din câte rochii am văzut până acum, a mea este de departe cea mai frumoasă și mai minuțios împodobită. Poate că realizarea

veșmântului s-a bucurat de o atenție deosebită și datorită faptului că urmează să mă căsătoresc cu marea căpetenie... Chiar și Cea Liniștită, așa ursuză și retrasă cum este, a luat parte la crearea rochiei, ceea ce nu înseamnă că atitudinea ei a devenit mai prietenoasă în ce mă privește.

După cum îți poți închipui, eu și marea majoritate a femeilor albe am respins categoric ideea de a renunța la îmbrăcămintea noastră în favoarea straielor păgâne. Hainele și cele câteva obiecte personale pe care le-am adus cu noi în pustietatea asta reprezintă ultima noastră legătură cu lumea civilizată, așa încât avem o rețineră firească atunci când vine vorba să ne despărțim de ele. Ne este teamă că, odată ce adoptăm portul sălbaticilor, devenim și noi, inevitabil, niște sălbatice (nu doar neveste de păgâni, ci păgâne de-a dreptul). Iar aici, mă-nțelegi, există o diferență notabilă... Unele femei din grup sunt așa de hotărâte să-și păstreze îmbrăcămintea și obiceiurile, indiferent cât de nepotrivite s-ar dovedi, încât pot fi zărite uneori plimbându-se prin tabără – mici grupuri de doamne mergând la pas, sporovăind și răsucindu-și umbrelele de soare, ca și când ar face înconjurul unei grădini, încercând cu disperare să uite de situația în care ne aflăm. Cred că sunt mai curând smintite – unele chiar de-a binelea –, și, chiar dacă am decis să renunț la astfel de tentative de a recrea civilizația în mijlocul sălbăciei, trebuie să recunosc că nu m-am împăcat totuși cu ideea de a purta doar piei de animale.

Din fericire, indienii Cheyenne sunt și negustori, nu doar vânzători, iar unele dintre straiele lor nu sunt așa diferite de ale noastre. De pildă, au stofe, pături și nasturi, dar și alte articole din lumea de unde venim noi. E drept că o parte din bărbați se îmbracă destul de caraghios, preluând unele elemente din îmbrăcămintea omului alb. Așa se face că poartă uniforme modificate ale armatei americane și pălării, toate deformate și decupate în partea de sus, cu pene de vultur înfipte înăuntru. Indienii care se înfățișează astfel înveșmântați dau impresia unor copii jucându-se în diverse costumații; seamănă mai mult cu niște clovni de carnaval decât cu soldații, căci hainele lor nu sunt decât un hibrid bizar al celor două culturi...

Sunt încântată să pot spune că logodnicul meu se îmbracă foarte simplu, în costum tradițional indian. Singurul obiect din lumea albilor, pe care îl poartă în jurul gâtului, este o medalie a păcii, mare, din argint, ce i-a fost dăruită de însuși președintele Grant.

Ei, dar m-am îndepărtat iarăși de subiect... unde rămăsesem? A, da, cu excepția domnișoarei White și a câtorva din adepții ei mai fervente, ne vom căsători în rochii de nuntă specifice indienilor Cheyenne. Vom fi îmbrăcate, înaintea petrecerii, de „mamele” și „surorile” noastre din trib, sau mai bine zis dezbrăcate, pur și simplu, de hainele noastre din lumea civilizată și înveșmântate precum sălbaticii. Momentul acesta, Hortense, e greu de povestit și sunt sigură că ție îți este și mai greu să înțelegi, dar perspectivele se arată... deopotrivă înspăimântătoare și dătătoare de putere.

Pentru că nu vreau să te țin fără rost cu suflul la gură, o să continui scrisoarea după ce mă voi vedea, oficial, mireasă... acum sunt tare multe de făcut.

21 mai 1875

Doamne-Dumnezeule, Hortense, am atâtea să-ți spun... De-abia acum mă trezesc, la două zile după eveniment... Nu mă simt în apele mele și mi-e teamă că nu voi mai fi niciodată ca înainte. Mi-au dat droguri, simțurile mi-au fost copleșite, ființa mi-a fost dezvelită până la miezul ei barbar... până la inima ei sălbatică... De unde să încep?

Muzica... o aud încă în minte, ritmul ei îmi bate prin tot corpul... dansatori răsucindu-se în lumina flăcărilor... coioși pe culmi ori creste de dealuri, începându-și cântarea în fața lunii...

22 mai 1875

Iartă-mă, sora mea dragă, însă am căzut într-un somn adânc după vorbăria fără șir de dinainte... Cred că am dormit toată ziua și toată noaptea și m-am trezit într-o stare mai bună, simțindu-mă mai puternică, cu un copil care crește înlăuntrul meu... Este oare posibil? Sau poate am visat...

Da, noaptea nunții îmi este acum mai viu întipărită în minte... Lasă-mă să-ți povestesc: pe cer era lună plină (a răsărit cu puțin

timp înainte să apună soarele și a apus numai după ce soarele s-a ridicat din nou). Luna a străbătut văzduhul întreaga noapte, învăluindu-i pe dansatori într-o strălucire nelumească, prelungindu-le umbra peste câmpii, de parcă ar fi dansat pământul întreg... Toți care dansau erau luminați de lună.

Ne-am petrecut aproape toată ziua nunții în adăposturile noastre, unde femeile ne-au înveșmântat. Aveam ornamente și totemuri prinse în păr și pe haine, iar chipurile ne erau pictate cu desene ciudate, așa încât abia ne mai puteam recunoaște una pe alta, în lumina limpede a lunii... Poate că așa trebuia să fie, poate că fețele noastre desenate țineau loc de măști, îngăduindu-ne tuturor, oameni sălbatici și civilizați laolaltă, să ducem la îndeplinire aceste ritualuri păgâne, fără să fim recunoscători. E adevărat că, după câteva zile (sau cel puțin atâta cred să fi trecut, căci am pierdut noțiunea timpului), noi, femeile „civilizate”, abia dacă mai îndrăzneam să ne privim în ochi, din cauza nebuniei ce ne subjugase pe fiecare.

Bărbații numai ce se întorseseră victorioși de la o vânătoare de bizoni – ce nerozie din partea mea să nu mă gândesc deloc că indienii așteptaseră momentul acesta prielnic înainte de a stabili celebrarea nunții; fără recompensa vânătorii, sărbătoarea ar fi fost, într-adevăr, săracă. Evident, am tot atâtea de învățat despre viața trăită cu ceea ce se găsește la îndemână, cât au și ei despre binefacerile civilizației.

În ziua aceea s-au ținut petreceri de sine stătătoare în fiecare cort din tabără, ca într-un fel de sărbătoare mare, obștească, în continuă mișcare. Era foarte multă mâncare peste tot, și, surprinzător, în mare parte comestibilă. Prima soție, Cea Liniștită, este renumită în trib pentru talentul ei la gătit, iar cu această ocazie s-a întrecut pe sine. A fript coastele fragede și ficatul de bizon pe cărbuni, a fiert limba și, din alt vas, ne-a servit o tocană de carne și napii sălbatici, prezentați sub numele lor franțuzesc, *pommes blanches*. Au mai fost și alte rădăcinoase, împreună cu diferite verdețuri de primăvară a căror denumire nu o cunosc, însă toate au avut un gust destul de interesant. Noi, „miresele”, nu am avut voie să ridicăm nici măcar un deget. Până și mâncarea ne-a fost tăiată

în bucățele, fiind hrănite cu mâna de ajutoarele noastre din rândul indienilor, de parcă ar fi încercat astfel să ne cruțe puterile... Acum înțeleg de ce.

A existat un fel anume despre care trebuie să vă povestesc și pe care majoritatea femeilor, inclusiv eu, nu am putut să-l înghițim. A fost de-a dreptul îngrozitor! Câine fier! Da, da, cățel sugrumat! Trece drept o delicată nemaipomenită, păstrată pentru ocazii speciale, așa cum este nunta noastră. Prietena mea, Panăpe-Cap, care a secondat-o pe femeia mai vârstnică ca un fel de *sous chef*, a îndeplinit înfiorătoarea sarcină de a suci gâtul cățelului chiar înainte de a-l găti. Și-a folosit doar mâinile ca să rezolve problema, nimic altceva, de parcă ar fi stors o cârpă de bucătărie. Dumnezeu! Când am încercat să intervin și să salvez mica creatură din ghearele morții, a râs și s-a tras la o parte menținând strânsoarea, până ce cățelul nu s-a mai zbatut, rămânând moale și nemișcat. Apoi a fost opărit în apă clocotită, părul i-a fost smuls și măruntaiele scoase. A urmat frigerea animalului, și toți cei prezenți nu mai conteneau să laude calitatea preparatului, scoțând sunete de „ooh” și „aah”, pline de satisfacție, și plescăind din buze. N-am fost în stare să gust din carnea câinelui; chiar și mirosul său, în vreme ce era gătit, mi-a făcut rău.

La noi în *tipi* erau înghesuiți exact doisprezece oameni și mulți fuseseră aleși, cu siguranță, datorită faptului că erau nevoiași. Tu nu știi prea multe despre lucrurile astea, Hortense, fiindcă ai fost ocrotită și privilegiată toată viața. Sărăcia este însă universală și trece dincolo de cultură. La fel ca în societatea noastră, și printre sălbatici sunt bogați și săraci, adică oameni care au noroc la vânatoare, reușesc să asigure familiei cele necesare și trăiesc în corturi bine garnisite cu piei de animale și pleduri și au numeroși cai, alături de oameni care au puțin și depind de mărinimia vecinilor. Nu am mai văzut niciodată un popor mai generos și mai altruist. Bănuiesc că prăpădiții care au venit în adăpostul nostru în noaptea aceea (Ei, vezi? Am căpătat deja o atitudine de proprietar față de locul unde stau!) făceau parte din familiile bărbaților uciși în luptă sau poate erau rudele unora dintre bieții nenorociți pe care i-am zărit în forturi – bețivii și cerșetorii care își părăsiseră nevestele

și copiii... Nu-ți rămâne decât să te minunezi văzând ce efect avem asupra acestor oameni și măsura în care viețile și felul lor de trai se destramă în prezența noastră; se lasă „corupți”, așa cum s-a exprimat căpitanul.

Aceasta pare să fie una dintre îndatoririle principale ale soțului meu... cât de ciudat sună... soțul meu, Micul Lup... să aibă grijă de oamenii sărmani din trib, în calitate de mare căpetenie. Unele femei au adus cu ele la petrecere copii de vârste diferite, care au stat cuminți undeva în spatele cortului, primind în tăcere hrana distribuită de mame.

După ce au mâncat cu toții, copiii mai mici, sătui, au adormit pe pleduri, iar bărbații și-au trecut unul altuia o pipă și au spus povești, pe care eu, desigur, nu le-am putut înțelege, dar pe care copiii mai mari le-au ascultat fermecați. Mărturisesc că limbajul lor nu mi se mai pare atât de respingător, poate și datorită mâncării, căldurii din cort sau murmurului șoptit al vocilor bărbătești. Are un anumit ritm și o cadență care, deși barbare, parcă nu-mi mai zgârie totuși urechile. Intram într-un fel de transă, o stare ce semăna cu somnul, dar nu era somn; pluteam ca într-un vis ori ca și când aș fi luat droguri.

Apoi, ca la un semn nevăzut, toată lumea a început să iasă din adăposturi spre a se aduna în mijlocul cercului format strategic de corturi... presupun că este un fel de piață centrală, ca la noi în oraș, dar e desigur rotundă, și nu pătrată, cum mai sunt piețele. Totul e rotund în lumea asta nouă și bizară... Muzicienii (Ei bine, trebuie să folosesc termenul cu larghețe, căci le-ar fi aproape imposibil să treacă drept Orchestra Filarmonicii din Chicago!), cântăreții și dansatorii au început, de asemenea, să se strângă laolaltă. Femeile din program s-au adunat în grupuri mici ca să-și admire reciproc „rochiile de nuntă”, minunându-se pe rând de fețele pictate și de costumele neobișnuite ale celorlalte. Prietena mea Martha a fost aranjată în așa fel încât să aducă cu un bursuc – stranie asemuire –, având chipul pictat cu negru și o dungă albă peste frunte și nas. Nu știu dacă există un scop, dar sălbaticii atribuie un înțeles oricărui lucru. În ceea ce mă privește, jumătate de față era desenată în negru, cu stele albe ce formau constelații pe

obraji și cu luna plină pe frunte, iar cealaltă parte era toată albă, cu un râu albastru unduindu-se dintr-un capăt în celălalt.

— Ești ziua și noaptea, a observat Martha pe un ton ciudat, minunându-se, căci și ea părea cuprinsă de toropeală, ca sub puterea unui drog. Ești cerul și pământul!

— Așa-i, iar noi, o pereche de vulpițe, Meggie! a spus încântată Susan, cealaltă jumătate din tandemul surorilor Kelly.

Bineînțeles, cele două gemene irlandeze roșcate erau, nici mai mult, nici mai puțin, identice, împodobite cu câte un cap de vulpe adevărat prins în păr și cozi de vulpe agățate la spate. O asemănare stranie, dar, cunoscând întru câțva firea vicleană a fetelor, ideea păgânilor mi s-a părut de-a dreptul genială.

Cred însă că cea mai uluitoare dintre toate a fost Phemie, negresa. De sus până jos, trupul îi fusese pictat în alb, cu dungi roșii, strălucitoare, pe brațe, în jurul gâtului și al ochilor, iar buzele pline de africană, date cu roșu aprins; până și părul fusese vopsit cu roșu-sângerieu. Dumnezeu, arăta magnific... o zeiță într-un vis al sălbăticiilor.

Atunci a apărut profetul căruia i se spunea Femeia-Câine și ucenicul acestuia, Fata-Punte, tot un *he'emnane'e*, așa cum sunt numite aceste ființe pe jumătate bărbați, pe jumătate femei. Două creaturi mai bizare nici c-am mai văzut vreodată! Tânărul discipol, Fata-Punte, vorbește cu glas domol și pe ton înalt, ca femeile, dar este, în mod evident, un băiat tânăr. Bărbatul mai vârstnic e și el efeminat, atât în ce privește vocea, cât și gesturile. Ei, dar am mai văzut oameni care le semănau, pe străzile din Chicago – băieții Nancy, așa le spunea tata.

Cei doi începuseră să aranjeze dansatorii, activitate îndeplinită cu mare gravitate și iscusință. Se spune că acești bărbați/femei au un talent aparte când vine vorba de aflarea perechii potrivite. Tinerii îi caută adesea, iar sfaturile lor în probleme de suflet sunt foarte prețuite, de vreme ce știu totul despre ambele sexe.

În cele din urmă, a început și muzica – o întreagă orchestră de sălbatici! Cântăreți la flaut, toboșari, muzicanți care agitau tigve de dovleci... o simfonie barbară, desigur, din care a ieșit o melodie la fel de barbară... însă cu o forță ritmică nemaipomenită. Apoi, soliștii au dat glas celui mai straniu cântec pe care

l-am auzit vreodată, notele mai înalte ale femeilor plutind ușor peste vocile mai groase ale bărbaților, într-un ritm neobosit, pulsatoriu, reluat mereu, precum valurile spărgându-se într-un iaz... Mi-a dat fiori pe șira spinării. Cadența aceasta împreună cu muzica neobișnuită au făcut ca unele femei să-și piardă cunoștința și să fie ajutate să-și vină în fire lângă foc, un rug uriaș așezat în mijlocul cercului, din care flăcările și scântele săreau în văzduhul nopții, atingând parcă cerurile...

Te încredințez, sora mea dragă, că nici măcar azilul de nebuni în dezordine completă n-ar sluji prea mult cuiva la anticiparea acestui bizar spectacol...

Femeia-Câine anunța feluritele dansuri, dojenindu-i uneori fără asprime pe tinerii cărora nu le ieșeau pașii așa cum ar fi trebuit. Mi-am adus acum aminte de bătrâna domnișoară Williams de la școala noastră de dans din Chicago. O mai știi, Hortense, nu-i așa? Vezi tu, mă agăț încă de amintiri, ca să mă întorc în timp și să nu-mi pierd cu desăvârșire mințile în fața acestui asalt asupra simțurilor...

Copiii stăteau mai departe, în spatele adulților și în afara cercului, privind totul fermecați și ținând ritmul prin mișcări ale mâinilor și picioarelor. Chipurile le străluceau în lumina lunii, iar scânteierile focului se răsfrângeau în ochii lor de culoarea ardeziei, aducând un tremur auriu peste părul negru și lucios.

Atunci, imensul reverend Hare, strălucitor în veșmântul său clerical de culoare albă, și-a făcut grandioasa intrare. Ținea Biblia ridicată, ca să o poată vedea toată lumea. Chiar dacă sălbaticii nu pot citi, știu că acea carte conține un text sacru și, pentru că sunt un popor care acordă mare importanță totemurilor, mulți dintre cei prezenți s-au înghesuit în jurul lui, încercând să o atingă. Reverendul ne-a chemat, și mirii au început să apară din umbra de dincolo de foc, dar păreau că trec mai degrabă prin flăcări, precum fantomele. Nici astăzi nu sunt convinsă că nu am fost drogate în timpul petrecerii, căci toate am remarcat mai târziu senzațiile ireale pe care le-am trăit.

Dacă noi, miresele, ne-am socotit bogat împodobite pentru această ocazie, mirii erau pictați și aranjați în chip și mai neobișnuit. O parte dintre ei deveniseră greu de recunoscut și multe

femei au fost nevoite să aibă pur și simplu încredere că bărbatul aflat alături era, într-adevăr, logodnicul lor. Eu nu m-am înșelat asupra identității căpeteniei, care purta pe cap un ornament cu coarne de bizon pe ambele părți și pene negre de corb ce-i înconjurau capul, încadrate circular cu pene de vultur, revărsându-se toate pe spate precum o coadă. Purta mocasini noi, imaculați, decorați cu mărgele, și o cămașă delicată din piele de căprioară, măiestrit tivită cu ceva ce nu putea fi, acum îmi dau seama, decât păr omenesc. Peste umeri avea o piele de bizon care fusese vopsită cu roșu și ornamentată cu tot felul de modele complicate. Într-o mână ținea o hârâitoare roșie, pe care o mișca ușor în ritmul muzicii, iar în cealaltă, o lance încadrată de o blană moale. Reprezenta o întruchipare a splendorii sălbatice, și, în starea în care mă aflam, m-am simțit, în mod bizar, mândră că stau lângă el. Ei, dar oare nu așa ar trebui să se simtă o fată în ziua nunții?

Cu muzica auzindu-se în fundal, în timp ce dansatorii își făceau în continuare numărul, reverendul Hare a început să citească jurămintele creștine specifice ceremonialului nunții. Orice s-ar spune despre omul acesta, are totuși o voce sonoră și impunătoare, care s-a auzit clar, dincolo de fondul muzical:

Dragii noștri, ne-am adunat aici, în fața Domnului și a acestei adunări, ca să-i unim pe acești bărbați cu aceste femei, în taina sfântă a căsătoriei...

Reverendul repeta apoi fiecare frază în limba indienilor Cheyenne.

În locul acesta sfânt, perechile de față vin spre a fi unite. Dacă cineva cunoaște vreun motiv întemeiat pentru care cei prezenți nu se pot căsători, să vorbească acum ori să păstreze pe veci tăcerea...

A apărut pe neașteptate în tabără, chiar în acel moment, căpitanul John G. Bourke, călare pe calul său mare și alb, ca să mă răpească în timpul procesiunii și să mă ia departe, într-o căsuță așezată într-un crâng de plop, pe un colț de pajiște din apropierea unui pârâu, într-un refugiu plin de siguranță, unde aveam să-i reintălnesc pe scumpii mei copii și să fac alții cu fermecătorul căpitan,

ducând o viață de soție adevărată, potrivit obiceiului creștin, și de mamă devotată? Nu, din păcate, n-a apărut... M-am rugat cu ardore ca tocmai în acest moment al ceremoniei să vină căpitanul meu și să mă salveze?... Da... mărturisesc că m-am rugat... Dumnezeu să-mi ajute.

O iei pe femeia aceasta să-ți fie soție credincioasă și să trăiești împreună potrivit voinței

Domnului, în sfânta legătură a căsătoriei? Ai s-o iubești, ai s-o îngrijești, ai s-o respecti și ai să rămâi alături de ea, la bine și la rău, și, lăsându-i deoparte pe toți ceilalți, ai să stai mereu lângă ea, pentru tot restul vieții?

Când reverendul a rostit traducerea ultimei părți, toți mirii au scos un fel de *huing!*, un sunet straniu precum o adiere nelumească străbătând întreaga adunare.

Îl iei pe bărbatul aceasta să-ți fie soț credincios și să trăiești împreună potrivit voinței

Domnului, în sfânta legătură a căsătoriei? Ai să i te supui, ai să-l slujești, ai să-l iubești, ai să-l respecti și ai să rămâi alături de el, la bine și la rău, și, lăsându-i deoparte pe toți ceilalți, ai să stai mereu lângă el, pentru tot restul vieții?

A urmat o pauză lungă înainte ca printre noi să se audă câteva „da-uri” răzlețe, unele mai curând murmurate, remarcabile tocmai prin deplina lor lipsă de convingere. Mai știu, totodată, că o parte dintre femei nu au răspuns deloc la întrebare, ci au lăsat-o suspendată într-un spațiu nedefinit, ca pe o ultimă scăpare...

Iar cei pe care i-a unit Dumnezeu, nici un om să nu-i poată despărți. De vreme ce acești bărbați și aceste femei au consimțit la sfânta căsătorie și au mărturisit astfel în fața Domnului și a celor prezenți, și-au promis și au jurat să fie credincioși unul altuia, iar apoi au recunoscut aceasta dându-și mâinile, îi declar soț și soție, în numele Tatălui, al Fiului și al Sfântului Duh... Amin.

Astfel s-a făptuit totul... O tăcere împietrită s-a lăsat peste grupul nostru de femei, căci însemnătatea acestui eveniment crucial

se făcea deja simțită. Mirii, aparent mai puțin impresionați de noul lor statut matrimonial, s-au contopit din nou cu întunericul de unde veniseră, spre a se alătura dansatorilor. Între timp, noi, miresele, ne-am strâns laolaltă în grupuri mici, cu mințile oarecum tulburi, ca să ne felicităm ori să ne consolăm una pe cealaltă, în funcție de situație, dată fiind noua noastră condiție de femei căsătorite. Unele au plâns, însă nu cred că au vărsat lacrimi de bucurie. Ne întrebam toate ce avea să urmeze...

— Părinte, în ochii lui Dumnezeu suntem cu adevărat măritate? l-a întrebat pe reverend femeia aceea stranie, „Ada cea Neagră” Ware. Chiar și la nunta ei, tot în doliu era îmbrăcată, fără să-i lipsească vălul negru. Așa este?

Ne adunaserăm toate acolo, sperând, cred eu, că reverendul cel uriaș ne-ar putea elibera cugetele spunându-ne că nu, întregul ceremonial fusese doar o prefăcătorie, iar noi nu eram cu adevărat soțiile acestor creaturi ciudate...

— M-am măritat cu un afurisit de negrotei? a întrebat Daisy Lovelace, care refuzase, de asemenea, îmbrăcămintea oferită de gazdele noastre și purta, în schimb, o minunată rochie de mireasă din dantelă albă, pe care o luase cu ea special pentru această ocazie. Femeia și-a scos atunci flaconul argintiu de sub rochie și a luat o înghițitură zdravănă.

— Rochia de mireasă este într-adevăr minunată, domnișoară Lovelace, a spus admirativ Martha, care părea să fi rămas într-un fel de transă.

— I-a aparținut maaamei mele dragi, care nu se mai află printre noi, a explicat femeia. Eu ar fi trebuit să port rochia când aveam să mă căsătoresc cu domnul Wesley Chestnut din Albany, Georgia. Apoi, tăticul a pierdut totul în războooo, iar domnul Chestnut s-a răzgândit pe neașteptate, dacă înțelegeți ce vreau să spun. De-ar putea maaama și tăticul să-și vadă acum fetița, a adăugat ea, căsătorindu-se religios cu un domn care poartă un nume așa nefericit precum Piciooor-Însângeraaaat. (Numele care îi definea soțul fusese ales, de fapt, în urma intervenției micului ei câine curajos, Fern Louise.) Doaaaamne!

Femeia a început apoi să râdă, iar eu am simțit dintr-odată că încep să o simpatizez. Am înțeles atunci pe deplin și pentru prima

dată motivul care a determinat-o să se înscrie în program. Își pierduse averea, fusese părăsită de un nenorocit în fața altarului și probabil că nici nu mai era așa de tânără cum susținea. În ciuda prejudecăților ei vădite, am început să văd în domnișoara Lovelace o ființă oarecum apropiată, numai și pentru simplul fapt, înduioșător, de altfel, că luase cu ea în această aventură rochia de mireasă a mamei sale. Lucrul acesta însemna că, dincolo de cinismul pe care îl afișa, nu renunțase încă la visuri și speranțe. M-am pomenit râzând împreună cu ea de absurditatea deplină a situației. În scurt timp râdeam toate, privindu-ne una pe alta, unele dintre noi deghizate precum demonii iadului și măritate acum cu barbarii. Am râs până ne-au dat lacrimile, care s-au scurs pe chipurile vopsite în feluri atât de stranii. Da, fusesem, cu siguranță, drogate...

După ce am obosit râzând, iar bizara realitate ce ne înconjura și-a făcut din nou drum spre mințile noastre confuze, ne-am șters lacrimile și ne-am adunat în mici grupuri, îngrămădindu-ne laolaltă ca pentru a ne apăra, cum fac găinile zăpăcite (și, sinceră să fiu, nici nu eram departe, cu fețele astfel pictate și cu rochiile acelea bogat colorate).

Ne era rușine să începem și noi să dansăm, dar, fidelă firii sale, curajoasa noastră Phemie a fost cea care a făcut primul pas.

— Trebuie să le arăt cum dansează un membru al tribului Ashanti, ne-a spus, cu vocea ei clară. Așa cum m-a învățat mama.

Preț de o clipă, toți dansatorii Cheyenne s-au oprit ca să o urmărească pe îndrăzneța și temerara noastră negresă, care își ocupa locul alături de ei. Eram tare mândre de ea. Avea un stil de dans diferit de al indienilor... de fapt, era chiar o dansatoare mai bună, căci pasul îi era unduitor și grațios, iar picioarele lungi i se zăreau din când în când pe sub rochie. Phemie se înălța și se răsucea în ritmul pulsatoriu al muzicii, atentă să urmeze întocmai pașii, potrivit indicațiilor severei Femei-Câine, care nu îngăduia schimbări neautorizate. Un murmur general de încuviințare veni dinspre indienii ce o priveau. După aceea, mi se pare că dansul a devenit mai liber și mai antrenant.

— Ei, uite că negresa asta mare dansează bine de tot, a spus Daisy Lovelace. Tăticul, Domnul să-l aibă în pază, a fost mereu de

părere că ei au ritmul în sânge. Vrea cineeva o înghițitură din doctoria mea? a întrebat, întinzând flaconul.

— Sigur, o să iau cu puținel, a spus Meggie Kelly. Îmi dă drumul la picioare, asta face.

A luat flaconul de la Daisy și a tras iute o înghițitură zdravănă, cu o ușoară grimasă, trecându-l apoi surorii sale.

— Susie, să știi că nu-i whisky irlandez, da' în condițiile astea merge.

Pe urmă, s-au contopit și surorile Kelly cu dansatorii (nici nu mai era de găsit altundeva o pereche de gemene mai neînfricate). Și-au ridicat fustele și au jucat pe muzica aceea un fel de dans irlandez, săltăreț, care a făcut-o pe bătrâna Femeie-Câine să se îmbolnăvească de grijă, căci pașii nu erau deloc cei potriviți!

— *Ja*, la naiba, cred că merg acolo la ei, ne-a dat de știre scumpa și simpla noastră Gretchen, încurajată de îndrăzneala gemenelor. Am văzut la ei și zic la mine că acum știu pașii.

Gretchen era și ea vopsită în tonuri închise, pământii, înfășurată într-o piele de bizon rară, de culoare galbenă, decorată cu modele primitive. E drept că așa aducea tare bine cu o bivoliță imensă. Între timp, se prinsese și ea în joc, Domnul s-o binecuvânteze. „*Ja!*“, striga cu obișnuita ei vervă; „*Ja!*“, și făcea pașii având alura unui autentic dansator slav de polcă, cu o lipsă de grație tipică bovinelor, aducând momentului o notă umoristică în plus. O parte dintre noi chicoteam văzând-o și ne acopeream gura cu mâinile. Chiar și unii dansatori și spectatori băștinași au râs din toată inima, urmărindu-i strădania. Sălbaticilor nu le lipsește simțul umorului și nimic nu îi distrează mai tare decât priveștiștea oferită de cineva care se dă în spectacol.

— Minunat! Un dans grozav de reușit! a zis Helen Flight, cu sprâncenele ridicate în semn de neconținută încântare. Helen, pe care indienii o botezaseră Femeia-care-Pictează-Păsări, sau, mai simplu, Femeia-Pasăre, era gătită foarte inspirat, ca să semene cu o găinușă de prerie, având pene prinse cu iscusință peste șoldurile înguste și posterior. Din păcate, eu n-am avut niciodată un asemenea talent. Vreau să spun că scumpa mea amică, doamna Ann Hall, nu-mi îngăduia deloc să dansez la baluri. Îi dădeam impresia

că încercam să-i conduc pe bărbați și aveam „un pas teribil de apăsător”. Tare mi-e că exact așa s-a exprimat.

Domnișoara Flight reușise deja să-i contrarieze într-o cârta pe indigenii din cauza obiceiului de a fuma pipă, lucru care, la fel ca scâldatul de dimineață, reprezintă una dintre activitățile rezervate de păgâni bărbaților. Mai mult, fumatul pipei la ei presupune un ritual complicat și o anume rigurozitate. Helen, în schimb, este dispusă să-și aprindă pipa în orice moment și în orice situație, provocându-le sălbaticilor o stare de neliniște încă și mai mare decât atunci când strau eu în *tipi* cu vârfurile picioarelor întoarse în direcția greșită. Cu toate acestea, grație remarcabilelor sale aptitudini artistice, pe care păgânii le prețuiesc în mod deosebit, au hotărât să fie oarecum mai toleranți în ce privește obiceiul ei de a fuma. (Un ghid referitor la regulile de etichetă ale băștinașilor ne-ar prinde tare bine tuturor.)

Narcissa White s-a apropiat atunci de noi, lăsând impresia unei desăvârșite pioșenii creștine. Neîndoielnic, convingerile sale religioase nu îi permiteau să danseze.

— E distracția diavolului, a obiectat ea, șiretlicul lui nenorocit, prin care stârnește pasiuni și subjugă rațiunea.

— Slaavă Cerului, a spus Daisy Lovelace. Ce-am putea face aici cu rațiunea, Narcissa?

Nici domnișoara White nu fusese de acord să îmbrace portul păgân. Purta încă pantofii ei cu toc, încheiați cu nasturi, și rochia de misionară, cu guler înalt.

— Cum am putea spera să creștinăm aceste biete ființe, a întrebat, dacă ne afundăm noi însene în starca lor degradantă?

— Narcissa, am spus eu delicat, încercă măcar o dată să renunți la predică și să te bucuri de petrecerea noastră de nuntă. Uite, până și reverendul ia parte la serbare.

E adevărat că el se instalase confortabil lângă foc, pe un morman din piei de bizon, înconjurat de câțiva dintre profeții tribului, mâncând, cum îi era obiceiul, și flecărind voios împreună cu omologii săi păgâni.

— Chiar așa, May! a zis Helen Flight. O să avem, sunt sigură, destule ocazii să-i învățăm pe sălbatici rosturile civilizației. Acum însă spun și eu: „Când ești la Roma...” Prin urmare, în ciuda faptului că sunt grea de picior, o să fac și eu o încercare, doamne-

lor, dacă nu vă e cu supărare. Am urmărit cu atenție potârnichea atunci când se pregătește de împerechere, așa că pasul ăsta îl știu.

Acestea fiind zise, Helen s-a și prins în joc. „O, Doamne!”, am auzit-o strigând încântată în vreme ce se contopea cu indigenii care dansau, atrasă încet în mijlocul lor, sub lumina lunii, până când nu i-am mai putut vedea decât mâinile, pe care le flutura veselă deasupra capului.

— Domnul să vă ajute pe toți, a șoptit Narcissa White, cu voce joasă.

— Doooamne, Narcissa, a spus Daisy Lovelace, lungind ca de obicei vocalele. Ia nu mai fi așa înșepată! E noaptea nunții noastre, toate ar trebui să petrecem. Bea și tu puțin, nu vrei?

Daisy i-a întins flaconul, lăsând impresia că era deja beată.

— Ne vom căi mâine, după o noapte de amoor pasional cu indienii noștri negri, a continuat ea, pentru că am eu o bănuială întunecăată că mâine o să avem mare nevoie de iertarea diviină... Și ce mama naibii, cred că am să fac și eu câțiva pași pe ringul de dans. O să-mi închipui că iau parte la balul de primăvară al debutantelor de la plantația Mariposa. Acolo mi-am făcut intrarea în societate și am dansat tot timpul, în cea mai minunată noapte a vieții mele. Wesley Chestnut spunea că sunt cea mai frumoasă fată de la bal... iar după aceea m-a sărutat pentru prima dată, afară, pe verandă... Și-atunci, biata Daisy s-a înclinat ușor, întinzând brațele, ca și când s-ar fi alăturat unui partener invizibil, iar apoi a zis cu voce catifelată, desprinsă parcă dintr-un vis: Vă mulțumesc, bunule domn, sigur, dansez cu plăcere. Și a început să se miște pe muzica aceea, în tempoul unui vals domol, făcând piruete printre dansatori, până s-a pierdut dintr-odată în mijlocul lor.

Prin urmare, una câte una, fiecare dintre noi s-a prins în joc, încercând să păstreze o parte din prețioasele amintiri ale trecutului, chiar dacă nu era vorba decât de pașii unui dans bine cunoscut sau de o legătură, oricât de subțire, care ne-ar fi împiedicat să ne prăbușim cu totul în prăpastia sălbăticiei ce ni se căsca sub picioare.

Nu-mi imaginez cum vom fi arătat, răsucindu-ne nebunește în lumina lunii pline... vals, gigă, polcă și un cancan plin de viață din partea micii și drăguței noastre franțuzoaice, Marie Blanche. De fapt, nu conta ce dansăm, căci toți pașii erau până la urmă la

fel, mai repede și încă mai repede, un delir de culoare, mișcare și sunete. Toți dansatorii semănau cu niște păsări pregătite de împe-rechere, cu penele ridicate și zbârlite. Cocoșii aveau pieptul um-flat, găinile țineau spatele arcuit pe jumătate, sondând tensiunea dintre ei; dansam înainte și înapoi, și în cerc, iar și iar. Muzica dădea la iveală puternica și neobosita bătaie de aripi a potârni-chilor, suprapusă pulsației ritmice a inimii ținutului, iar în cântec se auzeau tunetul, vântul și ploaia... Acesta era dansul pământu-lui. Zeii ce ne priveau trebuie să fi fost încântați de opera lor.

Muzica și cântecul umpleau aerul fierbinte al nopții, iar adie-rea vântului le răspândea peste câmpii, așa încât până și animalele adunate pe dealurile din jur să poată privi și asculta (coioții și lu-pii duseră cântecul mai departe). Spre linia orizontului luminat de lună se zăreau deslușit siluete de urși, antilope și elani. Copiii priveau din spatele tăciunilor mocnind, vrăjiți și ușor speriați de intensitatea clipelor de nebunie ai căror martori erau, iar bătrânii se uitau și ei, dând din cap unul către celălalt, aprobator.

Noi dansam și dansam. Oamenii priveau. Animalele priveau. Zeii priveau.

Unii dansatori au jucat toată noaptea, căci muzica nu s-a oprit deloc, până când primele raze ale dimineții au întâlnit luna ce apunea. Mare parte dintre noi fuseserăm însă revendicate mai de-vreme de familiile noilor noștri soți. Acestea ne-au înconjurat la un moment dat, în liniște și fără să scoată vreun cuvânt, iar noi le-am urmat, blânde precum mieii, în vreme ce ne conduceau înapoi în corturi.

Un nou *tipi* fusese ridicat chiar în afara cercului de adăposturi ale familiilor păstorite de Micul Lup. Am fost dusă acolo și, la in-trare, mi s-a dat de înțeles să mă așez pe o pătură tradițională plă-cută la atingere, întinsă pe pământ. Apoi, câțiva dintre membrii familiei, între care și celelalte două soții ale căpeteniei, dar și două verișoare tinere, împreună cu fiica șefului de trib, Cea-care-Merge-Frumos, au apucat colțurile pledului și m-au ridicat în tăcere, pur-tându-mă astfel înăuntru (semăna cu obiceiul trecerii peste prag, așa cum îl știm noi, însă faptul era îndeplinit de femeile din fami-lia mirelui, nu de mire în persoană). Am fost așezată în adăpostul cel nou, lângă un foc mic care ardea în centru. Pereții din piei de

bizon fuseseră argășiți de curând și erau albi precum hârtia de pergament, plăcut decorați cu tot felul de reprezentări primitive. Unele redau scene de vânătoare, altele, secvențe de război; o parte erau cu bărbați și femei în momente intime, viața de familie, copii, câini și alte desene pe care nu le-am putut înțelege, dar e posibil să fi fost chiar imagini ale zeilor păgâni.

După ce a ieșit toată lumea, am răsuflat tare ușurată. Aveam, în sfârșit, intimitate. Nici nu pot să spun cât de mult am sperat că aceasta va fi noua mea casă. Mi-am dat seama că, din momentul sosirii aici, era prima dată când mă găseam complet singură, lucru ce mi s-a părut un lux neînchipuit. Istovită, m-am întins peste pledul moale, lângă focul molcom, ascultând ritmul viu al muzicii...

Apoi am căzut într-un somn adânc și am avut cel mai ciudat vis... cel puțin, așa mi s-a părut, ca un vis... Trebuie să fi visat, căci soțul meu se afla în cort împreună cu mine și încă dansa încetitor, fără zgomot, iar tălpile îmbrăcate în mocasini se ridicau și coborau grațios, în deplină liniște. El se învârtea ușor în jurul focului, agitând hârâitoarea din dovie, care nu scotea însă nici un sunet, și dansa ca un spirit pe lângă mine, în locul unde dormeam. Eram ațâțată, simțeam furnicăături în stomac, fiorul senzualității între coapse și eterna putere a dorinței, când s-a înfățișat înaintea mea. Am visat că i-am văzut bărbăția crescând în spatele pânzei din față precum un șarpe, în vreme ce dansa. Eu m-am așezat pe burtă, respirând greu, lipită de pătură, cu senzația că aveam să explodez acolo. Am încercat să mă apropiu de el, dar s-a îndepărtat și a trecut în spatele meu. În vis, simțeam cum îmi mângâia posteriorul acum gol ca și când ar fi folosit pene, stârnindu-mă și atingându-mă iar, așa încât eram mai excitată decât înainte. Apoi, cum stăteam întinsă cu fața în jos, mi-am ridicat posteriorul spre el, oferindu-mă. Atingerile i s-au întesit, iar eu m-am coborât ca să mă lipesc din nou de pătură, încercând să potolesc o dorință dureroasă. El dansa în continuare, ușor și fără zgomot, în spatele meu, ridicându-se și coborând de pe vârfuri pe călcâi. Am simțit, în vis, un tumult care-mi venea din gât, ca și când dintr-un sunet s-ar fi ivit alt sunet. Era ceva ce nu mai auzisem vreodată și mi-am ridicat din nou posteriorul, mai sus, cu o mișcare domoală, circulară, aparținând naturii înseși. Atingerea penelor a venit din nou, devenind, în cele din urmă, o foarte difuză atingere a cărnii, o

mușcătură ușoară a gâtului, șarpele cald și uscat coborându-se peste posterior, rămânând delicat între picioare, cu pulsul său propriu ca o bătaie de inimă, dându-le la o parte, deschizându-mă și pătrunzându-mă ușor și fără durere. S-a retras și m-a pătruns din nou, iar apoi s-a retras iar, așa încât, într-un final, m-am aruncat în spate înspre el ca și când aş fi vrut să-l prind o dată pentru totdeauna și să-l țin înăuntru. Apoi m-a pătruns din nou, profund, desăvârșit, iar sunetul acela ciudat mi-a ieșit iar din gât. Corpul îmi tremura, scuturat de convulsii, se ridica și, în visul meu, nu mai eram o ființă umană, cu o conștiință distinctă, ci făceam parte din ceva mai vechi și mai primitiv, mai adevărat... Ca animalele, spusese Bourke... despre asta era vorba... ca animalele...

Aici s-a sfârșit și visul. Nu-mi mai amintesc nimic până în momentul când m-am trezit singură, în zorii zilei, tot cu fața în jos, peste pled, încă îmbrăcată în rochia mea de nuntă din piele de căprioară. Știu că nu putea fi decât un vis, o închipuire erotică așa cum nu am mai avut vreodată, dar știu, în același timp, că un copil crește acum înlăuntrul meu, ca prin farmec...

Ei bine, Hortense, ce altceva ar mai fi de spus despre noaptea aceea? Mi-aș dori să poți citi aceste rânduri... Cum te-ar mai șoca amănuntele erotice din noaptea nunții mele! Mă amuz când mi te imaginez analizându-mi descrierea la o ceașcă de ceai, după ce l-ai trimis pe Walter la bancă și pe copii la școală! Dacă ai cunoaște hăul spre care m-au îndreptat demersurile familiei, sunt sigură că, în cele din urmă, sărmanul Harry Ames ar putea părea un partener nu tocmai nepotrivit pentru surioara ta. De-ai ști cel puțin că învinuirile tale m-au condus spre o lume mai bună decât ți-ai putea imagina vreodată...

Transmite toate cele bune mamei și tatei, spune-le că le voi scrie curând. Și sărută-i, din partea mea, pe copilașii mei dragi... Spune-le că nu trece nici o zi, nici o clipă, fără ca ei să fie în inima și gândurile mele... și că, în curând, o să mai aibă încă un frate sau o soră, iar într-o bună zi vom fi din nou împreună...

Rămân a ta soră iubitoare,
May

AL PATRULEA CAIET

Diavolul Whisky

Dacă există un iad pe pământ, departe, în tabără... în noaptea aceea a fost ca și când i-aș fi străbătut cotloanele. Câțiva dansatori încă se împleticeau pe lângă focurile mocnind. Unii căzuseră, într-o îngrămădeală de trupuri, lângă jăratic. Alții se chinuiau să se ridice în picioare, în timp ce o parte din ei zăceau pe pământ, zvârcolindu-se. O mulțime de sălbatici beți... mă îmbrânceau când încercam să-mi fac loc printre ei. Cupluri goale se împreunau pe jos, ca animalele. Pășeam peste ei, îi dădeam deoparte pe cei care veneau spre mine și, când era nevoie, îmi făceam drum învârtind bâta. Era ca și când lumea toată căzuse în dizgrație, iar noi fuseserăm abandonați aici, să fim martorii deplinei sale ruine.

(Din jurnalul lui May Dodd)

23 mai 1875

Am atâtea de povestit... Ieri, soțul meu... cât de bizar sună... soțul meu, Micul Lup, a venit la adăpostul ridicat cu prilejul nunții, călare și ținând de căpăstru calul meu, care avea șaua pusă. Aducea cu el încă doi cai pentru transport, iar unul dintre ei purta așa-numita „parfleche“, adică versiunea indigenă a valizei, un fel de servietă cu acoperitoare, făcută din piele zdravănă de bizon, neargăsită, în care se țin obiecte de gospodărie, ustensile pentru gătit sau alimente. În cortul căpeteniei se găsesc mai multe genți de acest fel, toate minușios pictate. Este, neîndoielnic, un om „bogat“ între ai lui, căci adăpostul „nostru“ este mai mare și mai bine înzestrat decât al multor nativi din tabără, așa cum se cuvine unui șef de trib. Și căpitanul Bourke ne explicase că, printre păgâni, persoana care dispune de cei mai mulți cai este, prin definiție, cea mai „bogată“, în parte și pentru simplul motiv că un număr mare de cai asigură transportarea mai multor bunuri și a unui cort mai încăpător dintr-un loc într-altul. Presupun că până și tata ar aprecia simplitatea acestor principii economice păgâne.

Folosind limbajul gesturilor, Micul Lup, al cărui chip cafeniu precum coaja de nucă era mai puțin sever decât de obicei, mi-a dat de înțeles că trebuie să-mi adun câteva lucruri, căci urma să plecăm împreună.

— În luna de miere, te pomenești? am întrebat eu râzând, chiar dacă el nu avea cum să mă înțeleagă.

Am strâns în grabă câteva obiecte de îmbrăcăminte și de toaletă într-un săculeț din piele de cerb, decorat cu mărgele, ce fusese lăsat, împreună cu alte lucruri, în cortul nupțial. Pot doar să bănuiesc că erau daruri din partea familiei Micului Lup, căci acolo se mai afla o garderobă feminină completă, specifică indienilor

Cheyenne, compusă dintr-o pereche de mocasini din piele de căprioară, bogat împodobiți cu mărgеле, catifeleți ca untul, precum și o pereche de jambiere care veneau perfect peste mocasini și se prindeau cu o curelușă sub genunchi (asemănătoare, de altfel, jartierei). Rochia era făcută tot din piele de animal, la fel de moale, cusută cu fibră rezistentă de tendon și ornată mai degrabă simplu și elegant, cu mărgеле și nasturi de alamă. Avea un ușor miros de fum, deloc neplăcut, căci a fost afumată peste cărbuni din lemn de pin în timpul argășirii. Câtă vreme ne-am făcut uccenicia, le-am văzut pe femeile indienilor pregătind aceste piese de îmbrăcăminte, în diverse etape. Sunt nespuse de iscusite în felurite meșteșuguri, pe care se așteaptă, desigur, să le deprindem și noi. De fapt, una dintre doamnele ceva mai norocoase din grupul nostru, Jeanette Parker, fusese de meserie cusătoreasă în Chicago înainte de a fi internată la azilul local de nebuni pentru uciderea soțului său în timp ce dormea, cu un ac pe care îl folosea la cusutul pieilor. Nu știu dacă este nebună sau nu (și nici nu îmi pasă), căci am impresia că mitocanul își merita mai degrabă soarta. Jeanette le-a uimit pe femeile din trib cu talentul ei la cusut și chiar le-a învățat tipuri de cusături pe care nu le cunoșteau; drept urmare, este tare prețuită în rândurile lor.

Grație faptului că este croită după modelul unui halat, iar mânecile sunt deschise, aducând în această privință cu o capă, noua mea rochie tradițională este neînchipuit de confortabilă, la fel cum sunt jambierele și mocasinii, creând impresia unui al doilea rând de piele, mai larg, ce se așază aproape senzual peste primul. Un veșmânt atât de practic face ca îmbrăcăminte și încălțăminte noastră să pară extrem de incomode. Sunt aproape gata să renunț complet la cele din urmă. Până și pantalonii noștri de călărie, după modelul celor purtați de cavalerie, par, prin comparație, tare inconfortabili.

Ei, dar mă îndepărtez de subiect. Am strâns în grabă câteva lucruri, am urcat pe calul meu, Soldat, și am plecat împreună cu proaspătul meu soț.

Celelalte neveste ne urmăreau plecând, iar Cea Liniștită stătea în fața cortului său, mereu pregătită să-și facă datoria, dar fără să mă privească. Zilele din urmă, petrecute în adăpostul meu, au reprezentat o binemeritată pauză (pentru toți cei implicați, desigur).

Mi-e greu să-i reproșez acestei femei resentimentele față de mine și nu-mi rămâne decât să-mi închipui cum aş reacţiona eu dacă aş fi în situaţia ei. Am aflat că cea de-a doua soţie, mai tânără, anume prietena mea Pană-pe-Cap, este sora celei vârstnice, un fapt obișnuit printre indienii Cheyenne, gândit pentru a domoli tensiunile dintre neveste. Totodată, trebuie spus că nu toţi indienii acestui trib sunt poligami... Au o cultură complicată și avem multe de învățat unii de la alții.

Când treceam călare prin tabără, prietena mea Martha a ieșit din cortul ei, arătând într-adevăr ca o mireasă emoționată. Nu o mai văzusem din noaptea nunții, însă, judecând după strălucirea chipului, bănuiam că nu fusese dezamăgită.

— May, mi-a zis, în vreme ce alerga pe lângă calul meu ca să țină pasul, trebuie să vorbim. Voiam să vin astăzi pe la tine. Unde mergi?

— Nu prea știu nici eu, Martha, i-am spus. Așa cum vezi, nu sunt decât o soție ascultătoare care-și urmează soțul. Dacă nu mă înșel, plecăm în luna de miere!

— În luna de miere? Și când te întorci? m-a întrebat agitată. Ce-o să mă fac fără tine?

— Nu știu, draga mea, i-am răspuns, dar ai să te descurci. Ți-a mers destul de bine în ultimele zile și fără mine, nu-i așa? Sunt sigură că n-o să lipsim mult timp.

— May, trebuie să te întreb, a zis Martha, iar obrajii i s-au înroșit din nou. Cum a fost... cum...

Am râs.

— Noaptea nunții?

— Da! Cum a fost? A fost ciudată? A fost nemaipomenită?

— A fost ca un vis, i-am răspuns. Nici nu sunt sigură că s-a întâmplat cu adevărat.

— Da! a spus Martha. Exact așa a fost și a mea – ca un vis. Ne-au dat oare droguri, May? Eu sunt sigură că mi-au dat droguri. Am visat doar sau chiar s-a întâmplat ceva?

— Cum te-ai simțit în dimineața următoare? am întrebat-o.

— Istovită, a răspuns Martha. Istovită, dar mulțumită... și am simțit... am simțit...

Atunci se îmbujoră mai tare, mai ales că se străduia să țină pasul cu noi.

— Durere? am terminat eu propoziția în locul ei. Ai văzut și sânge, Martha?

— Da, a răspus. Știi că eram virgină.

— În acest caz, îndrăznesc să presupun c-a fost mai mult decât un vis, am zis eu.

— Crezi că se poate, May, să fi fost, în același timp, un vis, dar să se fi întâmplat și în realitate? a întrebat Martha.

— Da, i-am spus eu. Cred c-ai găsit expresia potrivită. La fel ca toată aventura asta, a fost un vis care s-a transformat totuși în realitate.

Ne aflam deja la marginea satului, iar Martha, nevrând să meargă mai departe, s-a oprit și a adăugat:

— Încă ceva, May. I-ai văzut fața, ai... ai... priveai chipul soțului tău în momentele acelea?

Am râs.

— Nu, eram ca rândunelele la care ne uitam astă-primăvară, Martha; aveam coada ridicată în aer.

— Da! a strigat Martha, făcându-mi semn cu mâna în timp ce ne depărtam călare, da, chiar așa a fost! Rămas-bun, May, prietena mea dragă. Să nu stai prea mult timp plecată; avem nevoie de tine aici.

— O să-ți fie bine, Martha, am strigat către ea. O să-ți fie bine. Sunt sigură că n-o să lipsim mult. Ce aventură, nu-i așa?

Martha flutură din mână.

— Da, ce aventură! a strigat și ea înapoi.

Apoi am pornit la drum, iar preria ne-a înghițit în imensitatea ei. Nu eram deloc înspăimântată la gândul că plecam de lângă ceilalți. Mă simțeam apărută și în deplină siguranță alături de soțul meu. Era o splendidă dimineață de vară, iar preria își deschidea bobocii. Flori sălbatice de toate felurile acopereau câmpiile unduitoare, iarba era strălucitor de verde, înclinându-se ușurel la adierea delicată a vântului, ciocârlile cântau, iar în sălciile și plopii de lângă râu, diferite păsări își începeau cântecul de dimineață.

Cum satul se pierdea deja în urma noastră, m-am ridicat în scărița de la șa ca să mai privesc o dată înapoi. Am văzut fumul de la focurile de dimineață șerpuind deasupra corturilor, oamenii care se mișcau încoace și încolo, preocupați de primele griji ale zilei;

câinii lătrau, iar băieții mânau caii spre pajiște. Se auzeau râsete îndepărtate și zgomotul difuz al vieții și am avut, dintr-odată, sentimentul intens al legăturii cu locul acela, în fapt, căminul meu. A fost prima oară când am înțeles lucrurile astfel. Totul se petrecea ca și când fusesem nevoită să plec și să privesc în urmă, descoperind astfel o perspectivă nouă, așa cum cineva își mută privirea și apoi revine asupra unui tablou, spre a-i reconfirma frumusețea. Când am făcut acest lucru, m-a învăluit, pentru prima dată, un puternic simțământ de pace și mulțumire. Mi-am spus atunci: „Sunt extraordinar de norocoasă“.

Da, dincolo de greutățile și ciudătenia sălbăticeii, noua noastră lume părea negrait de dulce în dimineața aceea. Mă minunam în fața iscusinței și a perfecțiunii felului în care oamenii de aici s-au apropiat de pământ și de traiul în natură; par să facă parte din întinderea preriei asemenea ierbii de primăvară. Nu poți să nu simți că aparțin acestui loc, ca un fragment pe deplin contopit cu tabloul întreg...

În primul sfert de ceas, Micul Lup a mers înainte, la distanță destul de mare de mine, ducând de căpăstru cei doi cai pentru transportul lucrurilor noastre. Nu vorbea și nici măcar nu se uita în urmă să vadă dacă vin. În cele din urmă, mi-am îmboldit calul, lovind din călcâie, și am pornit în galop ușor. (Nicăând nu am fost mai recunoscătoare pentru lecțiile de călărie pe care mama ne obliga să le luăm în copilărie! Mă simt în largul meu acum, când merg călare, o abilitate ce-mi va fi, fără îndoială, de mare folos aici.) Am ajuns alături de el. Părea surprins, poate și supărat într-o cârta, ca și când aș fi încălcat încă o regulă a etichetei păgâne.

— Sunt o femeie americană modernă, i-am zis, potrivit pasul calului meu cu al lui, și nu am de gând să merg cu douăzeci de pași în urma ta toată ziua.

Știam că Micul Lup nu poate să înțeleagă ce spun, însă am gesticulat arătând spre caii noștri, ca să indic poziția lor unul lângă altul, iar apoi am făcut semne spre noi doi și am zâmbit. Căpetenia a părut să țină seama de cele arătate, pe urmă a dat din cap ca și când ar fi înțeles și mi-a zâmbit la rândul său. Da, iată că reușisem să comunicăm cu adevărat! Am fost tare încântată.

Cred acum că a pregătit această ieșire ca să ne cunoaștem mai bine și, poate, ca să-mi arate o mică parte din ținutul unde trăiește el. La începutul după-amiezii de ieri am făcut popas într-o pădurice de plop, de-a lungul unui pârau al cărui nume nu îl cunosc. Căpetenia a adus o mică bucată de piele pe care am legat-o drept acoperiș, între ramuri de salcie, ca să ne apere de ploaie, deși vremea a rămas senină și caldă. Dedesubt am făcut paturi din iarbă, învelite cu piei de bizon. După ce ne-am aranjat adăpostul, eu am strâns lemne pentru foc de pe malul pâraului, fericită că pot atinge din nou pământul, după o zi petrecută călare.

Micul Lup avea un sac nu prea mare din piele neargăsită, ce conținea amnar, cremene și o bucată de bălegar de bizon, din care a rupt o parte și a fărâmițat-o pentru a aprinde focul. Mi s-a părut grozav de ingenios faptul că putea să aprindă focul atât de repede, punând deasupra iarbă și crengi; în scurt timp, aveam o adevărată vâlvație, tocmai bună ca să gătim și să ne încălzim peste noapte.

La cină am fript potârnică cu coada subțire, pe care căpetenia le doborâse cu arcul în timpul zilei, mergând călare, iar ele căzuseră una după alta dinaintea noastră. Până și tata ar fi fost impresionat de iscusința sa de țințăș. De-abia aștept să-i povestesc lui Helen Flight. Vă jur, un bărbat (sau o femeie) cu o armă de foc nu s-ar fi mișcat mai iute ori mai eficient.

Păsările au fost de-a dreptul delicioase. Le-am umplut cu ceapă sălbatică fragedă și ierburi pe care le adunasem în timpul idilicei noastre călătorii prin prerie. Mulțumită educației oferite de „mamele” noastre indiene, ajunsesem destul de pricepută la recunoașterea unora dintre plantele comestibile.

A fost prima dată când eram cu adevărat singuri, și cred că, la început, ne sfiam puțin amândoi. Oricum, într-un târziu, am descoperit un mijloc de a-mi depăși frustrarea aproape permanentă provocată de încercările de a mă face înțeleasă, predându-mă, pur și simplu. Acum flecăresc întruna alături de Micul Lup, spunând orice prostie îmi trece prin cap, căci dacă tot nu mă înțelege, mai contează oare ce spun? Cred că i-am povestit întreaga mea viață astă-noapte – i-am vorbit despre Harry, despre copiii noștri și despre viața la azil; i-am vorbit de tata, de mama și de sora mea, Hortense. I-am vorbit despre căpitanul Bourke. I-am spus totul și am

trăit cel mai bizar sentiment de eliberare, după ce mi-am descărcat sufletul. Micul Lup m-a ascultat răbdător sau, cel puțin, mi-a lăsat impresia că mă ascultă. Deși nu putea să-mi înțeleagă vorbele, mă privea ca și când ar fi înțeles. Mai încuviința din cap câteodată, și, într-un târziu, chiar mi-a răspuns, vorbindu-mi blând în limba lui, cu toate că, evident, habar nu am ce mi-a povestit. Am stat așa lângă foc jumătate din noapte, discutând, eu în engleză, el în limba lui (cu mult mai multă cumpătate în ce-l privește, căci e departe de ceea ce s-ar putea numi un om guraliv). Sunt convinsă că și el mi-a împărtășit lucruri importante din viața lui, dat fiind că uneori vorbea cu multă însuflețire. Eu ascultam cu atenție, încercând să deslușesc unele cuvinte și să dau un sens lucrurilor pe care le spunea, dar am avut impresia că l-am înțeles mai bine când i-am lăsat cuvintele să curgă liber spre mine și n-am mai căutat să le descifrez. În felul acesta, am creat o legătură aparte; cred că amândoi am povestit ce aveam în inimă și poate că inimile dacă nu și mințile, s-au înțeles una pe cealaltă.

Astăzi de dimineață, căpetenia a plecat devreme să vâneze, iar eu profit de ocazie și-mi notez cele petrecute în jurnal. Este un început de zi minunat și păsările cântă cu voioșie în crângul de ploi. Sunt foarte confortabil învelită în pielea mea de bizon, iar când soarele se mai ridică puțin pe cer și aerul se încălzește o să merg pe malul pârâului să fac o baie...

Doamne-Dumnezeule, am avut parte de o întâlnire înfricoșătoare. Mâna îmi tremură așa de tare când îmi aduc aminte, că abia mai pot să țin creionul. La scurt timp după ce am făcut însemnările de mai sus, am mers la pârâu. Am fost încântată să descopăr acolo un iaz unde ajungeau apele unui izvor termal. Aburul se ridica la suprafață, iar când am încercat apa cu degetul de la picior, era caldă și nespus de plăcută. Probabil că soțul meu a ales acest loc de popas datorită apropierii de izvorul termal.

Mi-am scos hainele, așa cum fac mereu de când merg la scăldat (am lăsat deoparte, în bună parte, pretenția la pudoare, căci goliciunea este ceva natural printre sălbatici). Am intrat înăuntru, bucurându-mă din plin de apa caldă și mătăsoasă, cu un ușor miros

de sulf, dar la temperatura ideală. Pluteam pe spate, într-o stare de relaxare desăvârșită.

Dintr-odată, am avut sentimentul tulburător că nu eram singură, că eram privită. Stăteam nemișcată în apă, iar inima începuse să-mi bată cu putere, stârnită de primii fiori de frică, la fel de puternici ca spaima în sine. În cele din urmă, m-am ridicat, acoperindu-mi pieptul, și am privit iute în jur. Atunci l-am văzut. Ghemuit și nemișcat ca un animal, pe mal se afla un bărbat, dacă îi pot spune așa. Era una dintre cele mai înfiorătoare creaturi pe care am văzut-o vreodată. Avea părul lung și încâlcit, atârându-i până aproape de pământ, în locul unde stătea, și trăsături îngroșate, întunecate, că nici nu mai semăna cu un om, ci cu un mistreț.

Făptura aceea era goală, cu excepția pânzei de pe șale. Pielea îi era înnegrită de noroi și era... era într-o stare de excitație pe care bucata de material nu izbutea să o ascundă. Când a văzut că îl zărisem, mi-a zâmbit, arătându-și dinții smoliți precum colții ce-i are câinele diavolului însuși. Apoi și-a apucat organul și a dat din cap spre mine cu o familiaritate dezgustătoare. Am intrat înapoi în apă ca să mă acopăr, în vreme ce bărbatul stătea în picioare, în aceeași poziție, iar gândurile îi erau cât se poate de clare. Am fost șocată să îl aud vorbind nu în limba sălbaticilor, ci în franceză.

— *Salope*, zise el cu voce joasă, *je vais t'enculer a sec!*

Nu o să... nu pot să traduc ce a spus, din cauză că e, pur și simplu, degradant.

Între timp, mizerabilul intrase în apă și venea spre mine, ținându-și încă bărbăția ca pe un teribil instrument al violenței. Inima mi se ridicase în gât, nu mă puteam mișca și trupul îmi înghetase de spaimă.

— Te rog, nu, am șoptit. Te rog, nu-mi face rău.

Niciodată în viața mea nu m-am simțit mai singură sau mai speriată. Am început să dau cu disperare din mâini și din picioare ca să mă depărtez de el, până am ajuns la malul opus al iazului. M-am lipit de un bolovan mare, fără să mai am unde să mă duc, în timp ce creatura aceea venea tot mai aproape. Puteam deja să-i simt mirosul, chiar și dincolo de emanațiile minerale ale apei; simțeam aerul mizeriei și miasma răului asupra lui... Mi-a vorbit

din nou, în cuvinte cum nu se poate mai vulgare, care m-au făcut să simt cum firea mi se ridică în gât; eram convinsă că urma să mi se facă rău. Tocmai în momentul când nenorocitul ajunsese foarte aproape, am auzit glasul soțului meu. Slavă Cerului! Mi-am ridicat privirea și l-am văzut pe Micul Lup stând pe mal, cu biciul de călărie înfășurat în mână. I-a vorbit cu o voce calmă și liniștită și, cu toate că nu știu ce i-a spus, am simțit din tonul său că îl cunoștea pe acest bărbat. I s-a adresat nemernicului cu fermitate, dar fără urmă de ranchiună în glas.

Individul a răspuns în limba indienilor Cheyenne și părea să-i vorbească respectuos căpeteniei, aproape cu supunere, ieșind încet din iaz. Deodată însă s-a oprit, ca și când și-ar fi adus aminte ceva, și s-a întors spre mine, arătându-și din nou dinții înnegriți, într-un rânjet sălbatic. De data asta mi-a șoptit într-o engleză guturală, dar surprinzător de fluentă:

— Sunt Jules Seminole, mi-a zis, iar vocea lui mi-a dat fiori de groază. O să ne mai vedem noi. Și am să-ți fac tot ce ți-am promis. Apoi a ieșit din apă fără să mai privească înapoi.

Mai târziu, am încercat să-l întreb pe Micul Lup cine era această oribilă creatură. „*Sas-sis-e-tas*”, mi-a zis el, sau cam așa ceva, adică cuvântul prin care indienii Cheyenne se referă la ei ca popor. Pe urmă a făcut mișcări repetate, directe, cu arătătorul drept de-a curmezișul celui stâng, anume semnul prin care își afirmă identitatea.

— Cheyenne? am întrebat în engleză. Cum se poate?

Bănuiesc că Micul Lup mi-a înțeles mirarea din voce, căci și-a așezat mâna în mijlocul pieptului și a mișcat-o de-a curmezișul părții stângi, spunând din nou cuvântul *Sas-sis-e-tas*, după care a dus-o de-a curmezișul părții drepte și a rostit: „*ve'ho'e*”, adică cuvântul folosit de indienii Cheyenne pentru omul alb.

— E metis, așadar, am ghicit eu.

— *O'xeve'ho'e*, a răspuns căpetenia.

26 mai 1875

Am rămas mai multe zile în locul unde poposisem. După înspăimântătoarea mea întâlnire cu metisul Jules Seminole, mi-am

dorit cu ardoare să mergem în altă parte sau chiar să ne întoarcem în tabără, dar nu s-a întâmplat așa. Chiar dacă frica nu mai este atât de puternică, amenințarea lui mă urmărește în continuare, motiv pentru care stau mereu lângă soțul meu. Când merge la vânătoare, îl însoțesc. Dacă merge la pârau, îl urmez și acolo. Nu am fost niciodată o fire deosebit de sfioasă, însă în momentul de față, cel puțin, mă simt în siguranță numai alături de Micul Lup. Prezența mea permanentă nu pare să-l deranjeze și, cu cât petrecem mai mult timp împreună, cu atât apropierea dintre noi devine mai intensă. Este un om blând, atent și foarte răbdător în ce mă privește.

Expedițiile Micului Lup la vânătoare au fost încununate de succes. Am ucis, am pregătit și am mâncat antilopă, elan, căprioară și vânat de dimensiuni mai mici, dar variat, între care potârnichi, rațe și iepuri (traiul sălbaticilor pare să fie uncori îndestulat, alteleori sărac, însă atunci când hrana abundă, mănâncă pe măsură). Am gătit totul la foc, în aer liber. Într-una din gențile pe care le-am luat cu noi sunt câteva ustensile moderne de bucătărie, obținute la schimb în prăvăliile omului alb, iar cu ajutorul lor încerc să pregătesc ceva mai interesant decât meniul obișnuit, alcătuit din carne fiartă. În afară de ceapa sălbatică și frunzele de păpădie culese de pe pajiște, am găsit zbârciogii printre copacii de pe malul râului. Cunosc ciupercile astea din Illinois, unde apăreau din belșug primăvara. Obișnuiam să le culeg împreună cu mama și Hortense.

Carnea rămasă a fost atârnată în păduricea de plop, la distanță considerabilă de locul unde ne aflam noi, în cazul în care urșii sau alte animale sălbatice i-ar fi simțit mirosul. În afară de îndatoririle privitoare la gătit, am fost ocupată cu deprinderea operațiunilor mai delicate legate de jupuirea pieilor, scoaterea organelor sau tăierea unui animal. Această îndeletnicire cade aici tot în sarcina femeilor, iar căpetenia m-a învățat o serie de tehnici care m-au ajutat să devin, dacă nu extrem de pricepută, măcar eficientă. Din fericire, cum tata era și el vânător, am crescut văzând animale sălbatice doborâte, așa încât nu sunt deloc sensibilă când vine vorba de sânge și resturi de carne. Există în grupul nostru și femei, inclusiv biata mea prietenă Martha, care vor întâmpina greutăți considerabile în adaptarea la această muncă.

Viața sălbaticilor, așa cum o văd eu, și mai ales viața unei femei care trăiește printre ei, presupune efort fizic aproape permanent; pentru relaxare rămâne puțin timp. Nici excursia noastră din ultimele zile nu a fost ceea ce majoritatea femeilor albe ar numi o lună de miere ideală! Cu toate astea, a reprezentat o experiență folositoare și plină de învățăminte.

Niciodată nu am fost mai recunoscătoare pentru baia de la sfârșitul unei zile de muncă, mai ales că aveam apă termală. Nu numai că reușesc astfel să spăl sângele animalelor sălbatice, de care sunt mânjită, fără exagerare, până la coate, dar pot să curăț și afurisita de vopsea, plină de grăsime, întinsă pe piele. Ca multe alte femei din grup cu pielea deschisă la culoare, am fost obligată să folosesc acest amestec ca să mă protejiez de soarele torid al preriei. E drept că mulți sălbatici întrebuințează vopseaua din același motiv; așa am aflat, într-un târziu, originea termenului de „piele-roșie”. Amestecul este obținut punând laolaltă o argilă de culoare roșu-maronie, foarte răspândită în acest ținut, cu grăsime sau osânză. Miroase oribil și te face să te simți cu adevărat mizerabil.

Alteori, se întâmplă ca vopseaua să fie făcută din argilă albă, așa încât cel care o poartă se aseamănă oarecum cu o fantomă. Nimeni nu arată mai înspăimântător decât Phemie, dată cu amestecul alb, pe care îl preferă, chiar dacă pielea ei închisă la culoare nu are nevoie de o cantitate atât de mare ca a noastră, pentru a se apăra de soarele dogoritor. Descendența mea scoțiană și tenul deschis reprezintă un dezavantaj evident în sălbăciea lipsită de umbră, numai soare și cer, lucru valabil și pentru Helen Flight, gemenele Kelly și aproape toate celelalte femei care se trag din „lumea veche”. Slavă Cerului pentru vopsea și pentru crângul unde am poposit.

De obicei, Micul Lup face baie dimineața, când îl însoțesc și eu. După-amiază, el rămâne pe mal și mă privește în timp ce mă scald din nou, păzindu-mă, cred, de eventuale avansuri ale nemernicului de Jules Seminole, care se furișează încă în coșmarurile mele.

Apa caldă are temperatura ideală, la fel ca apa pentru baie încălzită pe sobă, acasă; e nemaipomenită. Astăzi după-amiază am înotat până în mijlocul iazului, ca să plutesc acolo câteva minute,

așa cum m-am deprins. M-am întors și l-am chemat pe Micul Lup, ca de obicei, făcând semnul pentru înot, în speranța că îl voi convinge să intre în apă și încercând să descopăr la el o latură ceva mai ludică. Tare mi-e că soțul meu este, dacă nu tocmai o persoană posacă, atunci, cu siguranță, una serioasă, foarte puțin dispusă să-și arate buna-dispoziție. Poate că este doar un fel de a fi legat de vârsta și de rolul său în trib. Am luat cu mine în călătorie foaia pregătită de locotenentul Clark, cu limbajul indian al semnelor, care, în ciuda faptului că nu e completă, ne-a prins extrem de bine. Seara, lângă foc, exersăm limbajul gesturilor, iar căpetenia a dovedit multă răbdare față de încercările mele. Mai mult, s-a străduit să mă învețe câteva cuvinte în limba lui. Merge destul de greu, și, pe de altă parte, mie îmi place să pălăvrăgesc în engleză ca să mă pot elibera de frustrarea faptului că nu pot vorbi cu el fluent. Da, sigur, mi-am dat și eu seama că oricine stă să asculte turuiala mea nesfârșită trebuie să fie un om cu adevărat răbdător!

Bineînțeles, pentru că nu poate citi, Micul Lup nu are cum să înțeleagă esența unei cărți, dar o privește cu admirație, o atinge și o întoarce în mâini de parcă ar avea puteri magice – și, într-un fel, probabil că are. Suntem în stare să întreținem o comunicare elementară (chiar dacă, fără urmă de îndoială, nu am putea traduce versurile Bardului în limbajul semnelor, așa cum încercam, în glumă, alături de căpitanul Bourke!).

În cele din urmă, după rugăminți repetate din partea mea, Micul Lup a intrat în apă; este un bărbat cu trup bine legat. Ori-cum, pentru că indienii înoată precum câinii, într-un fel tare primitiv, m-am hotărât atunci, pe loc, să-l învăț câteva stiluri de înot. Mai întâi i-am arătat craul, pe care, grație staturii sale atletice, l-a deprins repede. Apoi am continuat cu stilul bras. Ne-am amuzat teribil și, în scurt timp, râdeam ca niște... ei, bine, ca doi îndrăgostiți în luna de miere! Am simțit că „am spart gheața”.

Într-un impuls de moment, mi-am prins brațele în jurul gâtului său și mi-am încolăcit picioarele în jurul mijlocului. Mi s-a părut atunci grozav de surprins, oarecum neliniștit. Nu știu dacă se temea că aș fi putut să-l trag sub apă sau dacă credea, pur și sim-

plu, că este necuviincios pentru o femeie să fie atât de directă, de vreme ce a încercat să se desprindă de mine.

— Nu-ți fie teamă, i-am spus în engleză, îmbrățișându-l mai strâns, mă joc doar.

Adevărul este că, deși pornisem această încheștare într-o simplă joacă, am descoperit că îmi plăcea să-l ating. Am simțit cum pielea lui netedă și caldă mă stârnea, fără putință de tăgadă. Îi pipăiam cu mâinile mușchii mici și tari de pe umeri și brațe, iar cu tălpile îi cercetam rezistența picioarelor. M-am trezit că mă lipisem și mai strâns de el. Ar trebui să adaug că nu a mai existat nici un fel de apropiere fizică între noi de la noaptea de vis a nunții.

— Ah, am șoptit atunci, nu am vrut să...

Căpetenia părea să răspundă îmbrățișării mele; simțeam cum tensiunea și reținerea lui dispar treptat. Pentru o clipă am plutit împreună în apa caldă a izvorului, care ne ținea la suprafață, iar eu îmi prinsesem ușor picioarele în jurul mijlocului său. Pe urmă am început să-l sărut delicat pe gât, pe față și pe buze (sălbaticii nu sunt pricepuți în arta sărutului și aveam senzația că sărutam un copil, dar în scurt timp mi-a răspuns și el la fel).

— Nu-i așa că e bine? am șoptit. Nu-i așa că e plăcut, că e pur și simplu minunat?

Acuma urmează o chestiune jenantă și nu știu un alt fel de a o aborda decât direct. Așa cum a dat de înțeles John Bourke, indienii Cheyenne nu au încurajat, până acum, relațiile cu albi sau cu misionarii și, cu toate că au făcut negoț împreună și le cunosc, într-o anumită măsură, obiceiurile, totul s-a petrecut, cel puțin în cazul Micului Lup, fără să aibă și experiența intimității. Ceea ce știu sălbaticii cu privire la raporturile sexuale dintre un bărbat și o femeie au învățat observând natura, potrivit formulării lui John Bourke, adică privind animalele acuplându-se... drept care fac dragoste... ca animalele...

Cu toate că nu sunt nici pe departe o autoritate în domeniu, așa cum mă prezentase Narcissa White, nu mi-e rușine să recunosc că Harry Ames și cu mine am avut parte de o viață erotică dinamică sau că sunt o femeie capabilă de pasiuni puternice. Bărbații se laudă cu astfel de trăiri; femeile sunt trimise, în schimb, la azilul de nebuni. Dacă socot singurul meu episod intim alături de căpitan

și propria „noapte a nunții”, iată că am avut, în scurta mea viață, trei amanți. Mă face lucrul acesta o păcătoasă? Poate... Eu nu mă simt așa... O prostituată? Nu cred. Sunt oare nebună? Nici pomeneală.

Pluteam împreună cu soțul meu, înlănțuiți, în apă, cu brațele mele prinse de gâtul lui și cu picioarele în jurul mijlocului său. Trupurile noastre alunecau ușor unul pe lângă altul, plăcut și familiar, iar apa aceea cu sulf rămânea, uleioasă și caldă, pe pielea noastră. Nu fuseserăm trimise acolo ca să-i deprindem pe sălbatici cu felul nostru de viață? Oare chemările cărnii nu intrau la socoteală? Dacă șeful de trib mă putea învăța tehnici mai complexe de înlăturare a cărnii de pe pielea unui animal, de ce nu i-aș dezvălui, la rândul meu, câteva secrete ale cărnii omenești? (mi se pare că s-ar crea un schimb echitabil între cele două lumi).

Mi-am coborât mâna pe spatele lui, spre posterior, care era neted și ferm, tare ca o piatră de râu, și am început să-l mângâi de jur împrejur, cum stătea acolo, în uleioasele ape minerale, suplu ca un armăsar și alunecos ca un șarpe.

— Atinge-mă și tu, i-am șoptit, chiar dacă, firește, n-avea cum să mă înțeleagă.

I-am luat mâna și i-am așezat-o între trupurile noastre, purtând-o apoi peste pântec și peste sâni. Are mâini foarte delicate, puternice, dar în același timp aproape feminine, cu o atingere blândă, așa cum nu am mai cunoscut vreodată. L-am sărutat din nou și, de astă dată, m-a sărutat înapoi, și l-am ajutat din nou cu mâna, ghidându-l, potrivindu-mi șoldurile lângă ale lui, picioarele în jurul mijlocului, iar căldura izvorului mă pătrunse, aducând în mine ardoare și lumină...

28 mai 1875

În dimineața aceasta, în vreme ce aștern pe hârtie rândurile de față, ne pregătim de plecare. Bănuiesc că ne întoarcem în sat, căci Micul Lup încarcă pe caii pentru transport toată carnea și pieile pe care le-am strâns și pregătit în cele câteva zile petrecute aici. În afară de înspăimântătoarea mea întâlnire cu individul numit

Jules Seminoles, pe care, slavă Domnului, nu l-am mai văzut de atunci, a fost o călătorie frumoasă, și îmi pare rău că se sfârșește. Cred că Micul Lup și cu mine am făcut pași importanți în stabilirea unei legături între culturile noastre, iar constatarea nu reprezintă doar un eufemism mascat, deși... este și asta. Sunt foarte optimistă, și acum, mai mult ca niciodată, am convingerea că există șanse reale ca proiectul să aibă succes. Poate că oamenii președintelui Grant au avut dreptate, iar forța pură a feminității americane va aduce, într-un final, cele două lumi împreună. Soțul meu și cu mine am învățat nu doar să comunicăm la nivel elementar, dar am ajuns să simțim un anumit respect și o afecțiune sinceră unul față de celălalt. Căpetenia va reprezenta adevărata mea deschidere spre viața sălbaticilor, căci în el se regăsesc toate calitățile pe care oamenii aceștia simpli le prețuiesc atât de mult – curaj, demnitate, bunăvoință, altruism –, și încă o latură, întrezărită doar, însă cred că i-aș putea spune cruzime. Micul Lup întruchipează prototipul conducătorului autentic în orice cultură și sunt convinsă că până și John Bourke ar avea față de el un respect amestecat cu o anumită reținere, după cum ar simți și căpetenia față de Bourke. Mi se pare că ei doi au destul de multe în comun. Căpitan și căpetenie... păgân și catolic... soldat și luptător... legați acum unul de altul prin dragostea unei femei.

Și totuși, în ciuda bunelor mele intenții, nu pot pretinde că am pentru Micul Lup aceleași sentimente ca pentru John Bourke, alături de care am trăit o pasiune așa cum n-am mai cunoscut vreodată, o iubire ce îmbina rațiunea și simțirea – trup, minte și suflet... Doamne, simt că am trăit trei vieți până acum, prin cele trei iubiri – prima, Harry Ames, o dragoste fizică ca o scânteie, stinsă de întunecimea cămăruței de azil și reaprinsă de neverosimila lumină a unei noi iubiri, ca o stea căzătoare. Da, pentru că Harry Ames a fost scânteia luminoasă, dar răzleață, a feminității mele, iar apoi John Bourke a fost steaua mea căzătoare, arzând cu strălucire și putere. Iar bărbatul acesta, Micul Lup, este focul căminului meu, oferindu-mi căldură și siguranță... este soțul meu. Îi voi fi soție bună și credincioasă și îi voi dărui copii.

Împreună cu Micul Lup am pornit călare înapoi spre tabăra noastră de lângă Powder River, aceasta fiind ultima noastră dimineață aici. Am încercat să aflăm direcția de mers cu ajutorul unei busole și a unei hărți a armatei pe care mi-a dăruit-o căpitanul Bourke înainte de plecare (nu știu cât de exactă este harta și nu am deloc talent de cartograf, însă știu, cel puțin, principalele cursuri de apă). Căpetenia și cu mine mergeam acum alături – în calitate de egali, așa cum e firesc –, iar eu sporovăiam întruna; fie observam câte ceva, fie îi arătam păsări, animale și plante, fără să mă opresc din vorbă, așa cum mi-e felul.

Uneori, șeful de trib îmi răspundea, spunându-mi denumirile acelor lucruri; alteori, bănuiesc că vorbea doar pentru el, așa cum m-am deprins. Cred că încep, în cele din urmă, să înțeleg câte ceva din limba lor, chiar dacă nu am curaj încă să rostesc cuvinte.

Pe măsură ce ne apropiam, venind dinspre preria uriașă și tăcută, satul mi-a părut dintr-odată, după aceste câteva zile petrecute în liniște, un adevărat oraș, vibrând de energia și mișcarea oamenilor. Un întreg sat, cu totul nou, apăruse pe celălalt mal al râului, în zilele cât am fost plecați; aproape o sută de corturi noi fuseseră ridicate de atunci.

Câinii din tabără au ieșit să ne latre când ne-am apropiat, iar apoi să ne miroasă și să ne muște ușor de călcâie, fără să ne rănească, în vreme ce străbăteam așezarea. Grupuri de copii mici ne urmau încântați; i-am recunoscut pe câțiva dintre spiridușii cei mărunți și m-am bucurat să-i văd din nou. Cât de mult îmi plac copiii! Cât de mult mi-aș dori să mai am și eu unul!

O parte dintre doamnele noastre mi-au ieșit în întâmpinare lângă adăposturile lor, pe măsură ce înaintam. M-am amuzat observând că, în doar câteva zile cât fusesem plecată, devenise din ce în ce mai greu să le deosebești pe unele dintre miresele „noastre” de localnice. De la ceremonia nunții, o bună parte adoptaseră portul sălbaticilor, iar câteva dintre femeile tribului Cheyenne purtau veșmintele „civilizate” dăruite de femeile din program.

Gretchen, îmbrăcată într-o rochie din piele de cerb, ducea o căldare de apă în cortul ei. S-a oprit să mă întâmpine și să admire caii împovărați de vânat.

— *Ja*, bun bărbat ai la tine, May! a zis ea. Eu abia conving la derbedeu' meu să iasă din cort, a adăugat, însă în voce i se simțea o afecțiune sinceră. Tot ce vrea la mine netrebnicu' ăsta mare este să se „lupte” pe pieile de bivol. *Ja*, știi ce vreau să spun, așa-i, May? Afurisitul ăsta de sălbatic nu mai satură deloc! Vin eu mai târziu să văd la tine, *ja*? Trebuie vorbit la tine.

Am trecut apoi pe lângă așezarea reverendului Hare și a Femeii-Câine, având astfel ocazia să îl văd pe acesta din urmă ieșind din *tipi* înveșmântat într-o rochie a uneia dintre femeile albe. Este un om cumsecade, ceva mai în vârstă, și nu m-am putut abține să nu pufnesc mirată în răs, la vederea lui. Ha! Femeia-Câine m-a fixat cu privirea, trăgând de corset, care părea să îl incomodeze într-o anumită măsură. Mi-am dus mâna la gură.

— *Je suis désolée*, m-am scuzat, dat fiind că șamanul hermafrodit știa puțin franțuzește. *Alors vous êtes très belle!* Sunteți cum nu se poate mai frumoasă!

Cuvintele acestea au avut, din câte se pare, darul de a-i aduce oarecare alinare și, într-adevăr, el/ea s-a arătat mai degrabă mândră de noua ținută.

— *Dites-moi, où est le grand lapin blanc?*¹ am întrebat. Onorabile, am strigat, dacă ești înăuntru, trebuie să-ți ajuți colega de cameră să-și aranjeze rochia cea nouă.

— Dumneata ești, domnișoară Dodd? s-a auzit din cort glasul solemn și puternic al reverendului. Dă-mi voie să-ți reamintesc că săptămâna aceasta ai lipsit din nou de la slujba de duminică. Acum vin jumătate dintre oamenii din tabără. O să-i transformăm până la urmă pe păgâni în creștini!

— Felicitări, onorabile! am răspuns, dar ai face bine să te grăbești, înainte să ne transforme ei în păgâni. Eu mă gândeam să mă convertesc la religia Marelui Leac². Începe să mă atragă din ce în ce mai mult.

1. „Spuneți-mi, unde este marele iepure alb?”, în fr., în orig.

2. Referire la practicile șamanice, foarte răspândite în rândul amerindienilor.

Reverendul și-a scos atunci capul chel, rozaliu precum un nou-născut, prin deschizătura cortului și a clipit în lumina soarelui.

— Domnișoară Dodd, ești o tânără fără Dumnezeu, m-a dojenit el.

Apoi i-a vorbit Femeii-Câine în limba indienilor Cheyenne, iar aceasta i-a răspuns.

— Onorabile, roag-o pe Femeia-Câine să-ți spună noul nume în limba indienilor, pe care l-am inventat împreună cu șeful de trib, i-am mai strigat pe un ton ștregăresc, în vreme ce ne îndepărtam. S-a întâmplat, așa cum se întâmplă lucrurile astea, foarte natural, în timpul călătoriei noastre, pe când încercam să-i explic soțului meu, prin limbajul semnelor, înțelesul literal al numelui dumitale creștin.

Reverendul i s-a adresat din nou Femeii-Câine, care i-a și răspuns. În felul acesta, reverendul Hare a auzit întâia oară noul său nume indian, care, îndrăznesc să prezic, se va răspândi în sat precum focul în prerie.

— Ești o tânără fără Dumnezeu, May Dodd! a strigat *Ma'voh-koohe ohvo'omaestse* – Marele Iepure Alb – în vreme ce noi ne continuam drumul prin tabără.

— O tânără fără Dumnezeu! O să mă rog pentru sufletul tău! Ca și pentru cel al prietenei tale artiste, Helen Flight. Te îndemn să mergi să o vezi fără întârziere, căci, în lipsa ta, s-a transformat în discipolul Satanei și îi ademenește pe sălbatici cu talentul ei devastator de a vrăji, de a fermeca și a se deda magiei!

Atunci am început să mă întreb dacă nu cumva bătuse prea mult soarele peste creștetul chel al reverendului.

Am fost tare dezamăgită când am descoperit că adăpostul din noaptea nunții dispăruse în lipsa noastră, iar lucrurile îmi fuseseră mutate din nou în cortul „familiei“. Asta însemna că luna de miere se sfârșise cu adevărat. După ce m-am obișnuit cu intimitatea cortului meu, îmi vine tare greu să stau iarăși laolaltă cu toți ceilalți.

Așa cum bănuiam, Martha a fost prima care a venit să mă vadă, sosind la scurt timp după ce făcusem această nefericită descoperire. Era plină de emoție, de întrebări și de vești.

— Slavă Cerului că te-ai întors cu bine! a zis dintr-o suflare.

Micul-Îngrijitor-de-Cai a apărut în acel moment, fidel numelui său, ca să-mi ia bidiviul. E un băiețel drăguț, cafeniu și subțire ca un elf. L-am mângâiat pe cap, iar el mi-a zâmbit larg și drăgăstos.

— Am așa de multe să-ți spun, May, dar mai întâi vreau să-mi povestești despre luna ta de miere. Cum te-ai simțit? Pe unde-ai umblat? A fost totul cât se poate de romantic?

— Păi, să vedem... am reflectat eu. Am mers cu trenul, la clasa I, în oraș, unde am stat în apartamentul nupțial de la cel mai bun hotel... toate mesele ne-au fost aduse în cameră și am făcut dragoste pe un pat de puf...

— Of, nu mă mai tachina, May! interveni Martha, chicotind. Spune-mi drept, unde ați fost?

— Ne-am plimbat prin ținuturile astea, Martha, i-am răspuns. Ne-am oprit câteva zile într-o pădurice de plop, de-a lungul unui pârau, și ne-am scăldat într-un iaz unde se revărsau apele unui izvor termal... acolo am făcut dragoste cu pasiune...

— Vorbești serios? m-a întrerupt Martha. Chiar așa? Nu-mi dau seama niciodată când mă tachinezi, May.

— Spune-mi ce mai e nou prin tabără, draga mea. Ale cui sunt așezările de pe malul celălalt al râului?

— Ale indienilor Cheyenne din sud, a zis Martha, „rudele” noastre care au venit în vizită din Oklahoma.

— Da, asta ar explica apariția nenorocitului de Jules Seminole, am spus eu, după care i-am povestit întâmplarea.

— Cei din sud i-au făcut pe bărbații noștri să se înfoaie și să umble țațoși precum cocoșii, a adăugat Martha. În curând vor pleca la război împotriva indienilor Crow, dușmanii lor. Au chemat-o pe Helen Flight să le picteze păsări pe trupuri și pe cai, câtă vreme se pregătesc de luptă. Femeia a ajuns un fel de „leac suprem”, o adevărată *artiste* a locului.

— A, deci la asta se referea onorabilul, am zis eu.

Ne-am hotărât să mergem de îndată la adăpostul ei, unde am găsit-o pe artistă așezată pe un scăunel, în soare, pictând un pescăruș pe pieptul unui tânăr. Pasărea era minunat redată, chiar în momentul scufundării în apă. Alături de Helen, stătea pe pământ,

cu picioarele încrucișate și urmărindu-i munca, un individ mai vârstnic cu cosițe lungi, albe și o piele brună, brăzdată de riduri, aducând cu o piele de șa, veche și crăpată.

Lui Helen i s-a luminat chipul la sosirea noastră, s-a oprit din lucru și și-a scos pipa din gură.

— Bine ai venit acasă, May! a spus ea, plină de entuziasm. Ți-am simțit lipsa. Doamne, ce bucuroasă sunt că ați venit amândouă! Vă rog, stați jos. Trebuie să-mi țineți de urât în timp ce lucrez... toată ziua am pictat. Se pare că am fost „descoperită“ de sălbatici! Abia pot să fac față cererilor. Vai, vă rog să mă scuzați că nu am făcut prezentările așa cum se cuvine. Doamnelor, ați avut plăcerea de a-l cunoaște pe doctorul Taur-Alb, renumitul șaman?

— Mă tem că nu, am răspuns. Vă rog să nu vă ridicați, domnule, am glumit eu.

Bătrânul era cum nu se poate mai sobru, deloc impresionabil și aproape tăfnos. Atât el, cât și tânărul își luaseră o expresie teribil de gravă și abia dacă ne priveau.

Helen și-a vârât iute între buze pipa ei scurtă, din piatră, frumos gravată, și a apucat din nou pensula. Își făcuse o paletă tare ingenioasă dintr-un scut de piele neargăsită, care se uscase și se întărise precum lemnul. Acolo își amesteca ea culorile, dintr-o mulțime de prafuri și emulsii obținute prin măcinarea unor pietre de culori diferite, țărână, ierburi, boabe de fructe, diverse argile și oase de animale, potrivit unor străvechi rețete păgâne, față de care domnișoara Flight n-a pregetat să-și arate entuziasmul, căci îi ofereau aproape toată gama de culori posibile.

— Asemănarea e uimitoare, Helen, i-am spus cu toată admirația.

Până și Audubon ar fi fost invidios, căci pescărușul lui Helen era o operă de artă. Culorile strălucitoare licăreau pe pielea netedă și cafenie a băiatului, ca și când pasărea ar fi fost vie.

— Da, mulțumesc, a zis Helen, cu pipa între dinți. Noaptea trecută, tânărul Vârtej-Umblător a avut un vis. Se făcea că era lovit de gloanțe în luptă, dar carnea i se închidea în jurul urmelor de glonț, iar el rămânea nevătămat. Băiatul n-a mai fost niciodată la război, așa că e neliniștit cu privire la viitorul lui. Drept care, astăzi

de dimineață, a mers întins la șaman, doctorul Taur-Alb, ca să-i povestească visul, dat fiind că interpretarea viselor reprezintă o în-deletnicire de prim rang a șamanilor.

În momentul acela, atât eu, cât și Martha ne-am uitat din nou spre Taur-Alb, care privea neclintit și aproape sever, în vreme ce domnișoara Flight picta pieptul tânărului.

— Doctorul Taur-Alb, a continuat Helen, i-a spus tânărului că scopul visului era acela de a-i face cunoscut faptul că pescărușul era animalul său „tămăduitor”; atunci când pasărea se scufundă, suprafața apei se închide în urma ei, tot așa cum, în visul băiatului, rănile din carne se închideau după ce intrau gloanțele. O idee grozav de inspirată, nu credeți? Așadar, imaginea pe care o pictez acum pe pieptul băiatului are menirea de a-l apăra de rău. Bineîn-țeles, a adăugat Helen, oprindu-se din lucru și scoțându-și pipa din gură, cu sprâncenele ridicate într-un fel de uimire amestecată cu ironie, nu garantez că desenele mele au însușiri magice!

— Asta sper și eu, am zis. E doar o superstiție, Helen. Și nu-l va ajuta cu nimic în fața gloanțelor adevărate.

— Așa mă gândeam și eu, May, aprobă Helen. Nu sunt decât un artist care execută o lucrare. Garanțiile referitoare la puterile magice țin direct de domeniul doctorului Taur-Alb, aici de față.

Exact în acel moment, ca la un semn, bătrânul șaman începu o psalmodiere, cu voce joasă și ritmică.

— Ei, vezi! a zis Helen, încântată. În vreme ce vorbim, colaboratorul meu revarsă asupra pescărușului un supliment de însușiri supranaturale.

De cortul lui Helen atârnavă nenumărate piei de păsări din toate speciile posibile; strânsese singură multe dintre ele în drumul nostru până aici, iar altele îi fuseseră aduse de sălbatici drept modele, pentru respectarea asemănării cu păsările pe care este „angajată” să le picteze pe trupurile lor, ca și pe cele ale poneilor pregătiți de război. Pe pământ, în jurul așezării sale, se aflau grămezi de daruri cu care păgânii o copleșiseră în semn de recunoștință pentru serviciile oferite – obiecte de îmbrăcăminte minunat brodate, piei de animale, o varietate de pipe de „leac”, bijuterii, frâie împletite pentru cai și șei.

— Vă rog, doamnelor, să luați oricare dintre lucrurile de aici, dacă credeți că v-ar prinde bine, ne-a îndemnat Helen. Nici nu mai știu unde să le pun. Am acum o jumătate de duzină de cai, pe care i-am dăruit soțului meu, domnul Mistreț. Am devenit, dintr-odată, o femeie cu situație. Trebuie să spun că există o teribilă ironie a sorții în faptul că am fost nevoită să vin în mijlocul pustietății pentru a dobândi câștiguri materiale în calitate de artist. Ei, dar iată că sosește și următoarea mea comandă, a zis Helen, căci un alt tânăr se apropia, pe un cal încărcat cu piei. Pun rămășag că vrea tot un cocor, ne-a anunțat ea. Este dintotdeauna pasărea preferată a sălbaticilor. Faptul acesta are o semnificație aparte, dat fiind că, de-a lungul istoriei, multe alte culturi, la est sau la vest, primitive ori civilizate, au atribuit calități aparte nobilului cocor. În cazul de față, pasărea este prețuită în mod deosebit pentru curajul său; chiar și atunci când este rănită și nu poate zbura, rămâne în picioare și luptă eroic. Drept urmare, odată ce poartă astfel de imagini pe piept, luptătorii au credința că însușirile respective vor trece asupra lor.

— Bine, Helen, dar nu ești totuși îngrijorată, am întrebat-o, că, dincolo de atribuirea puterilor magice, de care se ocupă bunul doctor, ți-ar putea cere socoteală atunci când arta nu-i va scoate la liman, ceea ce, inevitabil, se va întâmpla?

— Da, numai că Artă scoate la liman pe toată lumea, a răspuns Helen veselă. Magia și „leacurile“ pot să dea greș; Artă, niciodată. Mai mult decât atât, a adăugat, trăgând din pipă îndelung, meditativ aproape, e posibil ca un luptător care crede în „tămăduire“ chiar să aibă parte de ea. E o idee fascinantă, nu? De fapt, e o noțiune ce stă la baza religiei păgâne.

— Și poate și a religiei noastre, am remarcat eu, căci vorbești de-acum despre credință, Helen.

— Întocmai! Îmi întări Helen spusele, cu aceeași bună-dispoziție. Adică, credința în puterea Domnului, în puterea Artei, în puterea vracilor și a animalelor salvatoare – toate astea sunt, până la urmă, unul și același lucru, nu-i așa, May?

— Helen, desenele tale sunt splendide, am spus, însă dacă aș face prinsoare aș înclina spre puterea gloanțelor.

— Ah, voi, cei fără de credință, m-a dojenit Helen cu voce subțire.

— Asta spune reverendul despre amândouă, Helen, i-am răspuns.

— Exact, a confirmat ea. Episcopalianul mă acuză că încurajez venerarea unor idoli falși. I-am explicat că nu sunt decât un biet artist care încearcă să se descurce în viață.

— Prin susținerea unui nivel superior de receptare a artei în rândul păgânilor, am adăugat.

— Chiar așa, aprobă Helen. Arta reprezintă un element fundamental al civilizației. Și, în orice caz, ce-ar putea fi fals la un pescăruș? Ia să vedem, îi zise ea băiatului și se opri din lucru, analizând desenul, după care făcu semn c-a terminat. E gata. Acum, fi băiat bun și șterge-o de-aici. Asta o să se descurce bine în luptă, a adăugat ea cu satisfacție.

— Vai de mine, artistul începe să și creadă în propriile prevestiri! am tachinat-o eu.

Helen mi-a zâmbit, fără să-și scoată pipa din gură, și a privit în jos, spre vârstnicul șaman, Taur-Alb, care părea să fi așipit la soare.

— Trezește-te, șarlatan bătrân! Uite că a venit următorul pacient.

1 iunie 1875

Odată cu sosirea oaspeților din sud, peste tot în tabără au avut loc, în ultimele zile, o mulțime de activități, iar atmosfera de sărbătoare amintește de o reuniune extinsă de familie sau de un bâlci.

Mi-am petrecut timpul vizitându-mi o parte dintre prietene și privind variatele competiții de îndemânare care au loc pretutindeni, între diferite grupuri și comunități de războinici. Printre acestea se numără probe de călărie, demonstrații de tras la țintă cu arcul și săgeata, cu pușca și cu sulita, concursuri de alergat și altele asemenea. Aproape toată lumea din tabără vine, fie ca să privească, fie să participe.

Așa cum ne prevenise Bourke, sălbaricii sunt mari amatori de jocuri de noroc, așa că stabilirea pariurilor reprezintă o activitate

foarte dinamică, ce se desfășoară ori de câte ori apare vreo ocazie. Înainte de a ajunge în tabăra noastră, indienii din sud făcuseră schimb de bunuri la o prăvălie din pustietate, așa că au adus cu ei o mulțime de produse din lumea civilizată — pături, unelte, cuțite, mărgelile și gablonțuri —, pe care le folosesc când țin pariuri la jocurile de noroc sau la întreceri de tot felul.

N-am fost deloc surprinsă să le regăsesc în centrul acțiunii pe cele două păcătoase, gemenele Kelly. Nu pot să nu le admir îndrăzneala, însă adevărul este că sunt o pereche de netrebnice! Sălbaticii le-au numit *Hestabkha'e* (Femeia-Geamănă), ca și când ar fi una singură, căci este nespus de greu să le deosebești. (Martha mi-a spus că în tabără circulă un zvon scandalos, potrivit căruia cele două ar fi schimbat soții în noaptea nunții.)

Fetele par să se fi impus în calitate de organizatoare profesionale de pariuri și să fi făcut o mică avere compusă din bunuri de schimb, piei și cai, după ce pusese la cale sau făcuseră pariuri la diverse jocuri. Ieri, de pildă, au înscris-o pe Phemie într-o rundă de alergări în care concura împotriva mai multor indieni Cheyenne din sud. Negresa noastră impunătoare ne-a oferit tuturor, caucazieni și sălbatici laolaltă, o teribilă surpriză, în momentul când a pornit spre linia de start purtând, precum bărbații, doar o bucată de pânză peste șale.

— Doamne-Dumnezeule, Phemie, i-am zis de îndată ce am văzut-o, ești aproape goală!

Adevărul este că aveam la ce ne uita — picioare lungi, negre, strălucitoare și atletice, ca ale unui mânz, și sâni mici și tari ca ai tinerelor fete.

Phemie a râs cu poftă.

— Bine te-am găsit, May! a spus ea, întâmpinându-mă călduros, căci nu o mai văzusem de la întoarcerea mea. Da, când eram de-o șchioapă, mă întreceam mereu la alergat cu ceilalți copii, tot goală. Eram cel mai iute copil de pe plantație. Mama îmi spunea că așa aleargă și luptă neamul nostru, în Africa. De ce să duci cu tine și greutatea hainelor, dacă te încetinește?

— Că bine zici, Phemie, spuse Meggie Kelly. Umblă vorba că flăcăii irlandezi din vechime de-asta luptau dezbrăcați.

— Da, și fiindcă-asa băgau groaza în sufletu' dușmanilor, a completat-o Susie. Și care dintre voi, curajoase doamne, vrea să-alerge cu fetița asta?

Mai mulți războinici se apropiaseră deja de linia de start. Printre indienii din sud erau câțiva care vorbeau acceptabil engleza, dat fiind că această ramură a neamului a fost mai apropiată de albi decât a noastră. Folosindu-se de ajutorul lor în calitate de traducători, surorile Kelly se tocmeau cu celelalte persoane care pariau în privința posibilului rezultat (un concept nou pentru sălbatici).

— Da, însă vezi matală, ea-i o biată fată, explică Meggie grație tălmăciului. Așa-i că nu-i tocmai corect să concureze cu șanse egale împotriva unor bărbați mari și vânjoși? Din pricina numelui dezavantaj, toți care pariază pe Phemie trebuie să pună doar jumate din cât pun ăia care pariază pe flăcăi. Noi vă zicem cine are cele mai mari șanse, dacă pot să zică așa.

— O să intru și eu în joocul vostru, netreebnice ce sunteți, interveni Daisy Lovelace. Nici nu mă interesează dacă e fată sau nu. Tăticul meu spunea mereu că nimeni nu poate întrece un negrotee. Tăticul zicea că au picioarele astea lungi de la atâta alergat prin junglă, că sunt urmăriți de lei și alte jivine. Așa că pun rămășag pe draga mea prietenă Euphemia Waaashington.

Apoi s-a dat semnalul și au pornit, iar pasul lui Phemie făcea cât doi ai oricărui dintre sălbatici. Alerga la fel de iute și de grațios ca o antilopă și a câștigat cursa cu ușurință, fapt ce a condus la o nouă provocare, urmată de o rundă ferventă de pariuri. Phemie a câștigat și a doua oară, și toți ceilalți participanți au îndurat rușinea de față cu prietenii și familiile lor, zeflemisiți din toate părțile.

Este interesant de observat că femeile Cheyenne au fost la fel de mândre ca noi de victoria lui Phemie, scoțând un fel de triluri ciudate atunci când a trecut linia de sosire înaintea celorlalți. Prin urmare, chiar dacă au existat momente vădite de tensiune și invidie de la sosirea noastră aici, în acea clipă, reușita lui Phemie ne-a adus parcă pe toate mai aproape, într-o nouă comunitate de femei. Și-acesta nu poate fi decât un lucru bun.

Momentele de sărbătoare pregătite pentru sosirea indienilor din sud și începerea expedițiilor de vânătoare din timpul verii au continuat... Ieri după-amiază a avut loc o întâmplare uimitoare, care m-a determinat pe mine, o „necredincioasă” — dacă ar exista așa ceva —, să cântăresc din altă perspectivă discuția avută cu Helen Flight despre magie.

Surorile Kelly organizau pariurile pentru întrecerile de tras la țință cu arcul și săgeata, dar și cu pușca, când o fetiță a pătruns în cercul unde era organizată competiția. Copila ținea de mână un bătrân cu ochi lăptoși, care părea complet orb; era uscățiv și împovărat de ani, purtându-și părul fin în cosițe subțiri și albe. Fata a vorbit încet, sfioasă, cu unul dintre indienii din sud, care, la rândul său, i-a tradus totul lui Meggie Kelly.

— O, Doamne Isuse, a exclamat Meggie către sora ei. Drăgălașa asta mică zice că bunicu' ei vrea să se-ntreacă cu Lupu'-Negru la concursul de tras la țință.

Lupul-Negru este un tânăr războinic năvalnic, căsătorit cu noua prietenă a lui Phemie, Femeia-care-la-Puii-de-Bizon-de-pe-Drum, ea însăși luptătoare Cheyenne. El era considerat de marea majoritate cel mai bun țințaș din tabără și îi învinsese cu ușurință, până în acel moment, pe toți cei împotriva cărora concurase.

— Io n-am mai auzit un lucru ca ăsta, Meggie, a spus Susie pufnind în râs. Și cine-o să pună rămășag pe bietu' bătrân? Uită-te la el! E orb de-a binelea.

— Copila spune că bunicu' ei are puteri de șaman, Susie, a insistat Meggie. Nu-i așa că-i grozav? Zice că familia pariază doi cai pe bătrănu' ăsta nebun.

Susan s-a apropiat și a cuprins bărbia fetei în palma ei.

— Of, copilă, știi tu ce ne ceri? a întrebat-o. Bunicu-tău e bătrân și nici măcar nu mai vede țința.

— Ei, că doar nu te-ai înmuiat acu', Susie Kelly! a exclamat sora ei. Dacă familia fetei vrea să țină pariu', io n-am de gând să le stau în cale. O să pun chiar o parte din câștiguri pe Lupul-Negru. Ce, nu câștigăm noi și cai la pariurile astea?

— Ba câştigăm, Meggie, asta-i drept, a aprobat-o Susan. Da' e ca şi când ai lua bomboane de la un copil, nu crezi? Nu-mi place să fur de la o fetiţă care crede în bunicu' ei bătrân şi drag.

— Păi, atunci aşa, ca să te simţi tu mai bine, Susie, a zis Meggie, o să spunem că n-au nici o şansă. Ce-ar fi să punem în joc şase cai contra celor doi ai lor? E mai bine aşa? Asta ţi-ar mai linişti preţioasa conştiinţă?

Apoi s-a stabilit o ţintă ca un cerc, decojind scoarţa unui plop; în mijloc a fost desenat în cărbune un rotund de culoare neagră şi au fost măsurăţi paşii până acolo. Lupul-Negru, care este un tânăr extrem de încrezător în propriile forţe, a început primul. Concura cu o puşcă nouă-nouă şi folosea cartuşe drept muniţie; arma îi aparţinuse unui indian din sud şi o câştigase într-o competiţie desfăşurată mai devreme. Şi-a fixat ţinta relaxat şi a tras rapid şi sigur, iar glonţul s-a oprit înăuntrul cercului. Privitorii au scos un „hou” aprobator.

Bătrânul s-a apropiat atunci de linia de tragere. Îşi ţinea palma strânsă, iar când a desfăcut-o, am putut vedea unul dintre acele de cusut ale croitoresei noastre, Jeanette Parker. S-a auzit acelaşi „hou”, însă de data aceasta de uimire.

— Meggie, ce face nebunu' ăla bătrân? a întrebat Susie. Unde naiba e puşca?

Bătrânul ţinea palma întinsă în dreptul buzelor. A îndreptat-o în direcţia ţintei, şi-a strâns buzele şi a suflat cu greu, şuierător, o gură de aer ce n-ar fi putut să mişte nici măcar o frunză. Acul dispăruse însă pe neaşteptate din palma lui, iar fetiţa a arătat spre ţintă. Au mers cu toţii să o cerceteze îndeaproape; acul era prins exact în mijlocul cercului – o lovitură nimerită din plin!

— Asta nu se poate, Meggie! a zis Susan. Ce-o fi făcut şarlatanu' ăsta bătrân?

Adevărul este că nici unul dintre noi nu mai văzuse vreodată aşa ceva.

— E vreo şmecherie afurisită la mijloc, Susie, a spus Margaret. Atâta lucru e sigur. Treaba-i cumva aranjată.

Gemenele au trimis un băiat să le aducă caii ca să poată plăti pariul, iar în vremea cât acesta a fost plecat, s-au sfătuit între patru

ochi. Pentru că nu acceptau să fie bătaia de joc a nimănui, au pregătit momentul unei noi confruntări între Lupul-Negru și bătrân, al cărui nume era, potrivit tălmăciului, Cel-care-se-Uită-la-Soare. De această dată, au stabilit o țință diferită, pe un alt copac, aflat chiar mai departe, pe care l-au verificat cu toții, ca să nu aibă unele semne făcute dinainte. Mulți dintre sălbatici – de altfel, niște indivizi cum nu se poate mai superstițioși – fuseseră cucerți de puterea magică a bătrânului, drept pentru care stabilirea pariurilor a fost mult mai ferventă. În ce le privea, gemenele au dublat miza rămășagului, socotind însă șanse egale pentru concurenți; au ținut, totodată, și evidența celorlalte pariuri. Voiau să obțină iute un câștig consistent și, ca să fie sigure că bătrânul nu va face încă o dată aceeași șmecherie, chiar înainte de a începe întrecerea, au cerut în plus ca Cel-care-se-Uită-la-Soare să folosească de această dată un alt obiect decât acul de cusut. Fete deșrepte, cele două gemene.

Lupul-Negru a fost din nou primul. A fixat țința mai atent înainte să tragă, iar glonțul a ajuns foarte aproape de centrul cercului.

Bătrânul s-a aplecat și i-a șoptit ceva nepoatei sale. Copila a smuls un ghimpe de porc spinos – sălbaticii folosesc ghimpii drept ornamente – de pe rochia ei frumușică și l-a așezat cu mare grijă în palma deschisă a bunicului. Gemenele îl urmăreau îndeaproape, suspectând orice mișcare neașteptată a mâinii.

Bătrânul a ridicat din nou palma spre gură și, ajutat de nepoată, a îndreptat-o spre țință. Și-a strâns buzele și a suflat ușor, scoțând un sunet abia auzit, un fel de „pffft”. Fata a arătat iarăși spre punctul final și au mers cu toții să verifice, avându-le în frunte pe gemenele Kelly, dornice să se asigure că nu vor fi încă o dată victimele unei farse. Era de necrezut, însă ghimpele stătea înfipț chiar în centrul cercului.

— Pe toți dracii, Susie! strigă Meggie. Bătrânul' șarlatan ne-a păcălit iar! Asta-i pungășie pe față!

Eu nu mă gândeam decât la cuvintele lui Helen Flight, întrebându-mă dacă nu cumva credința fetei în bătrânul ei bunic a făcut vraja posibilă...

În orice caz, ne-am amuzat bine cu toții pe seama gemenelor Kelly și nimeni nu părea deranjat de faptul că, iată, au pierdut și ele un pariu!

4 iunie 1875

Am avut astăzi o întâlnire tulburătoare... Surorile Kelly au transformat-o pe Gretchen Fathauer într-o veritabilă mină de aur, căci îi poate provoca pe cei prezenți să-și măsoare forța brațelor. Fata e puternică ca un taur și nici un bărbat nu a învins-o până acum!

Azi-dimineață stăteam, împreună cu Martha, pe marginea cerului, privind-o pe Gretchen cum biruie, fără greutate, încă un biet adversar. În momentul acela, am auzit o voce cunoscută în spatele meu, care mi-a dat fiori reci:

— *Je t'ai dit, salope*, mi-a șoptit la ureche Jules Seminole cu suflarea sa fierbinte și urât mirositoare. *Je vais t'enculer a sec!*

Mizerabilul m-a speriat cumplit de tare, iar duhoarea lui m-a umplut de greață, așa că m-am răstit la el furioasă:

— De data asta nu sunt singură, i-am spus, și dacă pui mâna pe mine, soțul meu, Micul Lup, o să te omoare!

— Dumnezeule, May! a zis Martha, înpăimântată atât de reacția mea, cât și de personaj în sine. Cine este?

Seminole a râs, arătându-și dinții stricați și negri. Purta o cămașă murdară aparținând armatei americane și o pălărie de cavalierist pe care și-a dat-o jos, lăsând să i se vadă părul încălcit, ce se revărsa în bucle soioase pe spate și pe piept.

— Jules Seminole, *Madame*, s-a prezentat el, înclinându-se spre Martha. *Enchantée!*

— Martha, mergi și caută-l pe soțul meu chiar acum! Iar lui Seminole i-am zis așa: Dacă-i povestesc Micului Lup mizeriile pe care mi le spui, o să te omoare.

— *Non, non, ma chère*, a zis el, dând din cap cu prefăcută tristețe. Nu înțelegi. Un indian Cheyenne nu poate uide un membru al propriului său trib. Este cel mai mare păcat ce poate cădea asupra cuiva. Și dacă ar vrea să facă asta, Micul Lup n-ar putea să mă omoare, pentru că mama mea a fost indiană Cheyenne,

iar eu sunt căsătorit cu nepoata lui. N-ar putea să mă omoare indiferent ce am să-ți fac. Este legea acestui neam.

— Atunci o să-și încerce cu siguranță biciul pe pielea ta, i-am zis, înroșindu-mă de mânie. Ține-te departe de mine! Am să-i povestesc toate mizeriile pe care mi le-ai spus.

— Mai ai multe de învățat despre noul tău popor, draga mea *salope*, a răspuns Seminole. Nu există luptător mai neînfricat decât soțul tău în neamul acesta, însă Micul Lup este căpetenia Iarbă-de-Leac. Trebuie să pună mereu interesele poporului mai presus de socotelile lui personale. Legile tribului său îi interzic să ridice mâna împotriva mea, fiindcă atunci ar da dovadă de egoism. De ce crezi că nu m-a lovit cu biciul la iazul cu apă caldă? Crezi că nu știa ce intenții am în ce te privește? Crezi că nu mi-a văzut și *vetoo-tse*, care, într-o bună zi, nu peste mult timp, o să te despice așa cum despică toporul ramura unui copăcel?

Seminole le-a strigat apoi pe gemenele Kelly.

— *Oui*, eu, Jules Seminole mă voi lua la întrecere cu vaca germană! Pun în joc un butoi cu whisky.

— Whisky, carevasăzică? s-a mirat Meggie Kelly. Și noi cu ce să contribuim la acest pariu, stimate domn?

— O să iau vaca la mine în cort după ce înving, a zis el.

Seminole a vorbit apoi iute, în limba indienilor Cheyenne, către soțul lui Gretchen, care privea de pe margine. Acesta era, de altfel, un individ mai degrabă caraghios, cunoscut sub numele de *Vonestseahé* – Cap-Sec. Metisul a scos o sticlură din buzunarul cămășii, i-a îndepărtat dopul și i-a dat-o lui Cap-Sec, care a luat o înghițitură zdravănă și a scos o strâmbătură. După asta a zâmbit, a dat din cap și a vorbit din nou cu Seminole.

— *Les jeux sont fait, mesdames*, a spus Seminole. *Vonestseahé* ține pariul cu Jules Seminole, punându-și în joc nevasta cea albă contra unui butoiăș cu whisky, într-un concurs în care ne măsurăm forța brațelor.

— Nu face asta, am spus. Nu e nevoie, Gretchen. Nu se poate să-și pună nevasta rămășag. Susie, Meggie, faceți ceva! Să meargă repede una din voi și să-l aducă pe reverend.

— Ce fel de soț ești tu la mine? a întrebat Gretchen, apropiindu-se de Cap-Sec cu mâinile înfipite în șoldurile ei largi.

Bărbatul părea deja ușor amețit de la înghițitura aceea de whisky.

— Pariezi pe nevastă-ta la afurisită de întrecere? Ce bărbat face așa lucru?

Gretchen a apucat atunci nasul soțului ei între degetul arătător și cel mijlociu, răsucindu-l până ce bărbatului i-au dat lacrimile și a căzut în genunchi, chinuit de durere. Toată lumea râdea.

— *Ja*, bine, a zis Gretchen, eliberându-i nasul, asta-i tot ce crezi la mine, domnule? Păi, în cazul ăsta, am s-o fac. Ia vino-ncoa', franțuzule! Gretchen și-a suflecat mâneca rochiei: Hai, vino, să ne luăm la întrecere.

— Nu face asta, Gretchen, am implorat-o. Îl cunosc; e un om rău și o să te rănească.

— Va trebui să-nvingă la mine, May, a spus Gretchen. Nu-ți face tu grijă. Ai văzut la mine să pierd? Când eram mai mică, frații mei veneau la sora lor ca să scoată afurisiții de boi de la noroi, la fermă, pentru ca eram cea mai puternică din familia mea. Îi bat pe toți dacă ne măsurăm la forța brațelor. Nu pierde la mine niciodată, stai liniștită. Vino acu', franțuzule! Stăm jos aici, pe pământ; o să-ți arăt cum se face la noi, elvețienii. Susie și Meggie o să fie arbitri, *ja*? Bine? Dacă înving la tine, dai butoiășul de whisky. Dacă învingi la mine, stau eu pe pieile de bizon, la tine.

Gretchen a ridicat în aer arătătorul ei gros: O dată. Nu aparțin la tine, nu stau la tine, nu sunt soție la tine. S-a-nțeles? O dată.

— *Oui*, căzu de acord Seminole, aruncându-i o otheadă încărcată de răutate. *Une fois*. O singură dată aș suporta o vacă germană grasă ca tine.

— Elvețiană, domnule, l-a corectat Gretchen. Sunt elvețiană. Și nici la tine nu visează fetele, nu ești bărbat la felul acela. Ai o putoare ca la un afurisit de porc.

Am implorat-o din nou pe Gretchen să nu meargă până la capăt, dar nu a vrut să mă asculte. Ea și Seminole s-au așezat pe jos, luându-și poziția potrivită și încheștându-și mâinile. Pe margine se puneau pariuri în ritm amețitor.

— Știi, a zis Gretchen, nu e tocmai un concurs cinstit, fiindcă la mine se poate să leșin de la răsuflarea franțuzului chiar înainte să începem.

Susie Kelly a dat apoi semnalul și lupta a început. Gretchen era foarte atentă, încercând să controleze situația, iar brațul ei părea la fel de viguros și de neclintit ca stâlpul unei porți. Noi o încurajam în continuare, ceea ce făceau și femeile Cheyenne, scoțând trilurile lor ciudate, pentru că toate o îndrăgeam pe Gretchen, eram îngrozite de nemernicul de Seminole și nu i-am fi dorit nici unei femei o asemenea soartă.

Jules Seminole era însă un bărbat puternic, cu brațe scurte și negricioase, groase ca ale unui urs. Gretchen dădea semne de istorire, încetul cu încetul, iar el își întărea poziția treptat, hotărât, implacabil. Chipul ei se înroșise vădit în vreme ce se opintea să-i reziste; venele brațului și ale gâtului îi ieșiseră în relief ca niște șnururi. Dosul palmei îi ajunsese foarte aproape de pământ. Doamne-Dumnezeule, avea să piardă...

— Ziceai că răsufierea mea *est dégoulas*, nu, vaca mea urâtă? a spus Seminole. *Alors*, așteaptă pân-ai să ajungi cu limba ta de nemțoaică grasă peste fundul meu.

Din pieptul lui Gretchen ieși un muget de parcă ar fi murit atunci un bizon uriaș, un sunet ce împletea, în egală măsură, frica și furia. Susținut parcă de o putere supraomenească, brațul ei a început să recâștige terenul pierdut, puțin câte puțin. Sudoarea curgea pe fruntea de maimuță a lui Seminole, avantajul său dispăruse și, în scurt timp, brațele le erau încheștate din nou în punctul de sprijin inițial, ca atunci când începuse concursul. Neîndoielnic, nici unul din ei nu mai putea rezista prea mult, așa încât acesta era momentul în care avea să se hotărască soarta înfruntării. Gretchen vorbi, cu fața umflată ca un cârnat cu sânge de porc, mai degrabă în șoaptă, de parcă nu i-ar mai fi ajuns aerul pentru toate cuvintele.

— Elvețiană ți-am spus, porc francez, sunt elvețiană! a șuiert ea.

Pe urmă, cu un ultim răget, de astă dată triumfător, a trântit brațul nemernicului la pământ, iar mâinile lor prinse strâns s-au prăbușit cu o bufnitură, stârnind un rotocol de praf, precum o piatră care cade. Toată lumea a strigat de bucurie când Gretchen s-a ridicat în picioare și și-a șters țărâna de pe rochie. Și-a făcut apoi drum printre cei care o aclamau, îndreptându-se spre soțul ei.

— *Ja*, mergi acum, i-a zis ea. Mergi și ia-ți whisky-ul, bărbate, da' la cort la mine să nu te mai întorci.

Apoi, nefericita și viteaza noastră Gretchen, cu inima ei mare sfâșiată, a privit în jur la mulțimea de oameni și a adăugat:

— Cineva să spună la acest om ce am zis mai devreme. Spuneți la el să nu se mai întoarcă acasă la mine.

5 iunie 1875

Seara asta este ultima din seria celor dedicate jocurilor, distracției și dansului, care a marcat sosirea indienilor Cheyenne din sud. E drept că nimic nu le place mai mult sălbaticilor decât să găsească un motiv de petrecere. În ciuda eforturilor noastre de a-i opri, războinicii vor porni mâine lupta împotriva indienilor Crow, iar ceilalți vor pleca la vânătoare.

Împreună cu Martha, am stabilit o întrunire pentru după-amiaza asta, în adăpostul onorabilului Hare, alături de soții noștri, Micul Lup și Plete-Încurcate, care este, totodată, căpetenia grupului de luptători Câinele-Turbar. Scopul întrevederii a fost să ne folosim de ajutorul reverendului, în calitate de translator și arbitru moral, într-un ultim efort de a-i convinge pe bărbați să nu înceapă războiul împotriva triburilor vecine.

Femeia-Câine, adică *he'emnane'e*, a pregătit așezarea locurilor în cort. E un bătrânel care ține la formalități, așa că abia când totul a fost gata, a aprins o pipă ce a trecut de la un bărbat la altul. Ca de obicei, femeilor li s-a cerut să stea în afara cercului ocupat de bărbați – un obicei păgân jignitor, din câte se pare, mai ales că reuniunea de față fusese ideea noastră, din capul locului. Presupun că situația nu se deosebește prea mult de felul în care sunt tratate femeile în lumea civilizată. Bineînțeles, nu ni s-a oferit nici ocazia de a fuma pipă.

Mai întâi, mi-am exprimat, prin intermediul reverendului, îngrijorarea referitoare la faptul că soții noștri urmau să plece la război. După ce s-a tradus, atât Micul Lup, cât și domnul Plete-Încurcate păreau amuzați, ba chiar au și râs pe înfundate.

— Draga mea soție, a spus Micul Lup, ale cărui cuvinte erau tălmăcite de reverend, de expedițiile ce au în vedere furtul de cai

de la dușmani se ocupă tinerii, și nu „bătrânele” căpetenii, așa cum suntem noi.

— Atunci trebuie să-i sfătuiești pe cei tineri să nu plece, i-am zis.

— Nu pot să fac așa ceva, a răspuns căpetenia.

— Dar tu ești șeful, am spus. Poți să-i îndrumi după cum crezi de cuviință.

— Expediția asupra tribului Crow este organizată de grupul Vulpilor-Tinere, mi-a explicat Micul Lup. Eu conduc grupul Elanilor, iar Plete-Încurcate pe cel al Căinilor-Turbați. Nu putem să ne amestecăm în treburile Vulpilor-Tinere. Așa sunt legile noastre.

— Vulpi-Tinere, Elani, Căini-Turbați! am repetat, exasperată. Parcă sunteți niște copii.

— Asta nu pot să traduc, a spus reverendul Hare.

— Și de ce nu? am întrebat.

— Pentru că e o insultă adusă gazdelor noastre, a zis el.

— Așa cum remarca chiar Luminăția Ta, scopul nostru aici este să îi ajutăm pe sălbatici să se acomodeze în rezervație. Sunt convinsă că începerea unui război împotriva vecinilor nu reprezintă un pas în această direcție.

— Doamnă, poziția oficială a administrației centrale în această chestiune, m-a lămurit reverendul, este ca păgânii să fie împiedicați să pornească un eventual conflict cu populația albă. Totuși, orice neînțelegere între triburi îi încurajează pe cei care ne simpatizează să devină cercetași, lucrând împotriva celor ce ne sunt potrivnici.

— Înțeleg, am zis. „Dezbină și stăpânește.”

În acel moment, am început să îmi dau seama că nu ne confruntam doar cu obstacolul firii vădit războinice a sălbaticilor, ci și cu ipocrizia propriilor noștri reprezentanți.

— Și în numele cui vorbești, părinte? Al executivului sau al bisericii? l-am întrebat.

— În acest caz, ambele au un țel comun, mi-a răspuns reverendul.

— Atunci, vă rog să-mi îngăduiți să-i vorbesc soțului meu doar în calitate de soție, și nu ca împuternicit al bisericii dumitale sau al guvernului nostru.

— Și ce-ați dori să-i spuneți soțului dumneavoastră, doamnă? a întrebat Marele Iepure Alb, încuviințând condescendent din cap.

— Aș vrea să-i spun: „Vulpi-Tinere, Elani, Câini-Turbați! Parcă sunteți niște copii”.

Reverendul mi-a zâmbit binevoitor.

— Sunteți o tânără aprigă, domnișoară Dodd, a comentat el, și adesea agasantă.

— N-ar fi mai nimerit, părinte, să vă adresați cu apelativul „doamnă”? i-am adus eu aminte. Și nu cumva rolul dumitale aici este să ne fii translator, nu cenzor?

— În măsura în care sunt și eu de acord, doamnă, a spus el. Trebuie să înțelegeți că avem interese de protejat în cadrul acestui demers delicat; există reguli ce trebuie urmate în toate negocierile cu acești oameni. Credeți-mă, am mare experiență în asemenea chestiuni. Se cere diplomatie; nu se dau ordine, se fac doar sugestii; nu se proferează insulte, se aduc doar complimente și se spun amabilități.

— Doamne-Dumnezeule, onorabile, vorbiți mai degrabă ca un politician, nu ca un om al bisericii, am zis eu.

— Vă avertizez că alunecați spre blasfemie, tânără doamnă, mi-a răspuns el tăios.

— Atunci, dați-mi voie să reformulez afirmația anterioară dintr-o perspectivă mai apropiată de politică. Probabil îi veți traduce soțului meu următoarele: „Am fost trimise aici de Marele Părinte Alb...” Nu, stați că o iau de la capăt, am oroare de cuvintele astea ridicole... „Am fost trimise aici de Guvernul Statelor Unite, ca ofrandă. Tu însuși ai cerut darul acesta, ca să vă învățăm cum să trăiți atunci când bizonii nu vor mai fi. Noi încercăm să vă cunoaștem felul de trai și, în schimb, să vă transmitem obiceiurile omului alb. Acum a venit vremea să începeți să le învățați. De aceea am venit aici, să-ți fiu soție. În calitate de căpetenie, este datoria ta să-i lămurești pe tineri că trebuie să renunțe la ideea de a porni război împotriva vecinilor”.

Reverendul a tradus (sau, cel puțin, așa cred). Șeful de trib a rămas aproape nemișcat, ascultând cu atenție. A tras prelung din pipă, în timp ce părea să-mi cântărească cuvintele. În cele din urmă, a vorbit.

Reverendul Hare a zâmbit satisfăcut de sine, după cum îi era felul, iritându-mă.

— Căpetenia ar dori să știe dacă nu cumva și oamenii albi duc războaie împotriva dușmanilor, a transmis el.

— Păi, duc, sigur că duc, am răspuns, frustrată, căci îmi dădeam seama încotro se îndrepta discuția.

— Șeful de trib ar vrea să știe ce diferență este între indienii Cheyenne care pornesc război împotriva dușmanilor și oamenii albi care pornesc război împotriva celor ce le sunt vrăjmași.

— De unde știu că traduci corect? l-am întrebat furioasă pe episcopalianul cel gras.

— Vă rog, doamnă, a zis reverendul, ridicând o mână palidă și durdulie în semn de avertisment hotărât în fața izbucnirii mele, nu împușcați mesagerul.

— N-ai putea să-i spui soșului meu că, pur și simplu, Dumnezeu nu vrea ca indienii Cheyenne să meargă la război împotriva celor din tribul Crow? l-am întrebat. N-ar fi oare o interpretare echitabilă a rolului Celui de Sus în această chestiune?

Reverendul s-a uitat la mine, iar sângele a început să i se ridice spre chipul rotund, rozaliu și complet lipsit de păr, făcându-l să se întunece. Mi s-a adresat cu voce joasă:

— Doamnă, îmi permit să vă reamintesc că a stabili ceea ce dorește sau nu dorește Dumnezeu pentru acești oameni nu ține deloc de domeniul activității dumneavoastră.

— A, sigur că nu, am continuat, dând din cap. Ține de biserică și de armata Statelor Unite, așa-i?

— Vă previn, tânără doamnă, m-a avertizat reverendul, îndreptând spre mine un deget tremurător și dolofan, vă previn o dată pentru totdeauna că puteți atrage mânia Domnului, iar mânia Sa e cu adevărat teribilă.

— Martha, am strigat, întorcându-mă spre prietena mea în căutare de sprijin, te rog, nu fi așa sfioasă. Vorbește! Spune-i soșului tău să-i determine pe tineri să renunțe la luptă.

— Puteți relua convingerile doamnei când vă adresați soșului meu, i-a zis Martha reverendului. Și eu sunt de aceeași părere.

Reverendul i-a comunicat lui Plete-Încurcate cele spuse, primind un răspuns foarte concis.

— Soțul dumneavoastră zice că problema trebuie discutată cu șefii Vulpilor-Tinere, ne-a informat el. Mă tem că nu mai are nimic de adăugat în această chestiune, ceea ce este valabil și pentru mine.

Iată cu ce ne confruntăm, de fapt... Tare mi-e că John Bourke avea dreptate în multe privințe... că întregul program a fost o idee proastă, sortită eșecului... și că suntem cu toții niște pioni neajuto-rați, mânuiți de puteri înalte... însă, evident, nu suficient de înalte.

Scriu în grabă aceste ultime rânduri în ajunul participării noastre la încă o zi de festivități, cea din urmă, sper. Sunt încântată să notez că nu gătim „acasă” în seara asta. Mai exact, am primit invitația de a lua cina în cortul unei importante căpetenii a indienilor Cheyenne din sud, un bărbat numit Cel-care-Co-boară-pe-Nor, după care vom dansa... Invitațiile la petreceri îmi amintesc de perioadele de efervescență mondenă din Chicago; în seara asta, cinăm la familia Celui-care-Coboară-pe-Nor, tot așa cum mama și tata erau invitați la reședința familiei McCormick. Măine o să fac o descriere completă a evenimentului...

7 iunie 1875

Doamne-Dumnezeule! Lejeritatea rândurilor scrise acum două zile nu lăsau să se întrevadă groaza atotstăpânitoare din noaptea ce a urmat... ca și când am fi trecut prin iad... Firava noastră în-credere în această misiune a fost spulberată cu totul... grupul nostru este în cumplită neorânduială și multe femei au jurat că vor pleca de aici și se vor întoarce de îndată la siguranța oferită de civilizație – o siguranță care, cel puțin pentru moment, ne este refuzată.

Dați-mi voie să povestesc, cât de limpede voi putea, faptele care ne-au adus în situația asta disperată. Împreună cu soțul meu, am luat parte la petrecerea amintită, ținută în cortul Celui-care-Co-boară-pe-Nor. La sosire, m-a cuprins spaima zărindu-l printre ceilalți cinci sau șase invitați prezenți pe Jules Seminoles în persoană,

metisul acela dezgustător, alături de soția sa, o fată înfricoșată și, neîndoielnic, tare chinuită, căreia i se spune Femeia-care-Urlă... Este oare de mirare? Probabil că sărmana ființă e schingiuită de ticălosul ăsta nenorocit până ajunge să strige...

Când l-am văzut pe Seminole, mi-a înghețat sângele în vine. Mă privea cu coada ochiului, afișând aceeași expresie respingătoare de presupusă familiaritate, ca între doi oameni apropiați. Mi se face pielea de găină numai când mă uit la el. Soțul meu nu părea să fi observat ceva; în orice caz, nu a scos un cuvânt. Era adevărat ce mi-a spus Seminole cu privire la devotamentul desăvârșit al Micului Lup față de poporul său, acum sunt absolut sigură.

Pentru că voiam să plec cât mai repede din preajma nemernicului, imediat după petrecere i-am transmis soțului meu prin limbajul semnelor că nu îl pot însoți la dans și că trebuie să mă întorc în adăpostul nostru. Totuși, nu am putut pleca imediat, căci nimeni nu poate intra sau ieși din *tipi* atâta vreme cât bărbații fumează din afurisita lor de pipă (o altă „regulă” între nesfârșitele canoane ale sălbaticilor).

În vreme ce fumau, ca de obicei, fără să se grăbească deloc, Jules Seminole a adus o sticlă de whisky. În ciuda faptului că pierduse o parte din licoare în urma pariului cu Gretchen, se lăuda că mai are câteva butoiașe pline, procurate din prăvăliile întâlnite în drum spre noi. Le-a îngăduit tuturor bărbaților prezenți să ia câte o înghițitură, trecând de la unul la altul o cană din cositor. Am fost scârbită văzând că și soțul meu a acceptat să bea, atunci când i s-a înmănat cana. După înghițitura luată de Micul Lup, Seminole m-a privit și mi-a șoptit:

— În seara asta, draga mea.

Toți au vrut de îndată să mai ia câte o înghițitură, însă Seminole le-a râs în nas, spunându-le că prima încercare a fost gratis, dar de acum încolo vor trebui să plătească.

Niciodată nu am mai văzut niște bărbați care să se schimbe într-un totuș atât de repede. Căpitanul Bourke a avut dreptate și în privința asta – sălbaticii devin sclavi ai whisky-ului, căci au o rezistență ridicol de mică la această băutură. Mulți dintre ei păreau beți chiar după prima înghițitură „gratuită”, arătându-se imediat agresivi și gata să se încaiere. I-am mai spus soțului meu

încă o dată că mă întorc în cortul nostru; nu-mi mai păsa dacă au terminat sau nu de fumat și am început să mă târăsc spre ieșire. S-a auzit un puternic „huuuuo” dezaprobat din partea bărbaților în fața necuviinței mele, iar Micul Lup, purtându-se dintr-odată mai brutal decât îi era felul, m-a prins de călcâi și m-a tras înapoi. Tuturor celor de față li s-a părut teribil de amuzant; se zguduiau de-a dreptul, printre hohote de râs.

Soțul meu m-a privit ca niciodată până atunci, cu o expresie în care se vădea degradarea, și mi-a înghețat sângele în vine. Dintr-odată, nu mai știam cine este bărbatul din fața mea. M-am smuls din strânsoarea lui, am ieșit de acolo cât am putut de repede și am fugit în adăpostul nostru.

La scurt timp a început și muzica de dans, însă suna diferit și oarecum strident. Auzeam, stând în cort, tot felul de înjurături și strigăte ascuțite. Bătrâna de la noi din *tipi*, Nas-Coroiat, s-a uitat la mine, a clătinat din cap și a spus: „*ve'ho'emahpe*”. Apoi a făcut cu degetul mare semnul pentru „a se apuca de băut”.

Îngrijorată pentru ceilalți, am hotărât să ies din nou, dar când am încercat să plec, cotoroașa mi-a blocat drumul cu bâta.

— Vă rog, am spus, și am făcut semnul pentru „prieteni” și pentru „căutare”. Vă rog, lăsați-mă să trec.

Bătrâna a părut să înțeleagă; a mormăit într-un fel neplăcut, însă, în cele din urmă, a dat ciomagul la o parte.

Am dat ocol locului în care se ținea dansul și am stat suficient cât să observ că Seminole aranjase un fel de bar improvizat, unde se afla un butoiș cu whisky; la coadă stăteau bărbați, dar și femei, care aveau asupra lor diverse recipiente pentru băutură și bunuri pe care să le dea la schimb. Între acestea se numărau arcuri și săgeți, carabine, pici, pături, obiecte de gospodărie, mărgel, îmbrăcăminte și încă multe altele. Aveam impresia că, până la sfârșitul nopții, nemernicul va pune stăpânire pe întreaga tabără!

Chiar și de la distanță, puteam vedea că băutura își lăsase deja amprenta asupra celor prezenți, iar *he'emnane'e* pierduse controlul asupra evenimentelor, căci dansul, supus de obicei unei anume orânduiri, se transformase într-un fel de rotire nebunească. Cei care fuseseră îndeajuns de prevăzători și nu băuseră alcool, se retrăgeau iute spre corturile lor, iar rudele se grăbeau să le elibereze

pe tinerele fete, care sunt legate între ele la astfel de evenimente de o singură frânghie – un ciudat, dar eficient obicei păgân, având scopul de a nu le permite să plece de lângă foc, atrase de tineri al căror elan romantic e stârnit de muzică și dans. Sau de diavolul numit whisky, așa cum s-a întâmplat în seara aceea.

Am plecat în grabă mai departe, hotărâtă să o găsesc mai întâi pe Martha, iar apoi pe celelalte femei, cât mai multe cu putință, ca să ne refugiem în cortul reverendului Hare, așa cum căutam de obicei adăpost la biserică. Tabăra este foarte întinsă și vedeam oameni dansând în mai multe locuri în vreme ce o străbăteam, însă băutura părea să-i fi subjugat pe toți.

Am ajuns la cortul Marthei și am găsit-o singură, așa cum mă așteptam, într-o stare vecină cu panica.

— Doamne-Dumnezeule, ce se întâmplă acolo, May? m-a întrebat. E nebunie curată!

Am mers împreună cu ea la adăpostul reverendului. Totul în jur arăta din ce în ce mai rău, ca și când lucrurile ar fi scăpat complet de sub control. Pretutindeni ardeau focuri uriașe. Se auzeau focuri de armă și încăierări zgomotoase; se dansa în cele mai deșuchate feluri, pe o muzică nebunească, ivită parcă din adâncurile iadului. Ne-a cuprins greața văzându-i pe bărbați cum își târau soțiile și fiicele care țipau, ca să le dea în schimbul unei înghițituri de whisky. Ne temeam însă pentru viețile noastre și nu am îndrăznit să ne amestecăm.

Când am ajuns la cortul reverendului, am descoperit că o parte dintre femei erau deja acolo; cele mai multe stăteau strânse laolaltă, ținându-se în brațe și plângând de spaimă. Femeia-Câine, *he'emnane'e*, se afla undeva în spate, încercând să-l aline și să-l îngrijească pe reverend, care părea să treacă printr-o adevărată criză; era nespus de tulburat și se ghemuise sub pieile de bizon precum un copil uriaș care tocmai se trezise, după un vis urât. Se legăna înainte și înapoi, cu o privire sălbătică, și transpira întruna.

— *Qu'est que se passe avec le Reverend?*¹ l-am întrebat pe hermafrodit. *Il est malade?*²

1. „Ce se întâmplă cu reverendul?“, în fr., în orig.

2. „Este bolnav?“, în fr., în orig.

— *Il a perdu sa médecine*¹, a răspus bărbatul/femeia cu tristețe.

— *Comment?*²

— *Sa médecine, elle est partie*³, a repetat Femeia-Câine.

Vraciul era cuprins de compasiune și a trecut o bucățică de salvie fumegândă pe la nasul părintelui, probabil cu scopul de a-l ajuta să-și redobândească harul pierdut (sau curajul, dacă mă întrebați pe mine).

Am ingenuncheat lângă uriașul și tremurătorul preot îmbrăcat în alb.

— Onorabile, sunteți bolnav? am zis în șoaptă. Spuneți-mi, vă rog, ce se întâmplă? L-am apucat de brațul cărnos și l-am zguduit. Vă rog, femeile astea au nevoie de dumneavoastră.

— Îmi pare rău, domnișoară Dodd, a zis, ștergându-și fruntea și încercând să se adune, nu mai există speranță, este cel mai rău lucru care se putea întâmpla. Am mai stat printre sălbatici și altădată, când au băut whisky. E unealta Satanei, făcută să le subjuge sufletele; îi transformă în nebuni. Nici nu vă puteți imagina grozăviile de care sunt în stare; nu vă puteți închipui. Nu se dau în lături de la nimic. Singura speranță, singura apărare este să dispari complet de sub ochii lor.

— Doamne-Dumnezeule, omule, am spus. Acum nu-i momentul să-ți pierzi credința. Vino-ți în fire. Nu vezi că femeile astea au nevoie să fii puternic?

— Ascunde-te, m-a sfătuit reverendul, trăgându-și peste cap o piele de bizon. Ascunde-te. E singura șansă.

Chiar dacă era limpede că onorabilul nu era în stare să le apere, femeile sosite deja au ales să rămână acolo, iar în scurt timp li s-au alăturat altele, așa încât, la un moment dat, locul devenise aproape neîncăpător. Toată lumea era mult prea îngrozită ca să se mai aventureze încă o dată prin haosul ce se dezlănțuise pretutindeni.

Se aflau acolo Jeanette Parker și Marie Blanche, mica franțuzoaică, împreună cu tăcuta și strania Ada Ware, înveșmântată ca

1. „Și-a pierdut harul”, în fr., în orig.

2. „Cum așa?”, în fr., în orig.

3. „Da, l-a pierdut pur și simplu”, în fr., în orig.

de obicei în negru, cu aceeași perspectivă întunecată asupra lumii, ce părea acum să prindă contur.

— Avem mare noroc că biserica l-a trimis aici pe reverend să aibă grijă de noi, nu credeți? a zis cu un aer sumbru. Mă simt mult mai bine știindu-l aici.

Atunci a intrat în cort Narcissa White, despletită și mormăind ceva de neînțeles, ca într-un acces de isterie ce o privea numai pe ea.

— Vedeți, le-am spus eu, iar noi am dat greș. Diavolul stăpânește în noaptea asta, le-am spus, le-am spus... repeta ea.

— Pentru numele lui Dumnezeu, ce le-ai spus, Narcissa? am întrebat-o.

— Le-am spus să-l dea afară pe necuratul din inimile lor, a explicat ea. Le-am spus să nu se împreuneze cu păgânii decât atunci când biserica își va fi îndeplinit misiunea, iar nefericitele lor suflete vor fi ajuns sub oblăduirea Domnului. Se uita la mine ca și când m-ar fi văzut pentru întâia oară. Nu-i așa? a întrebat. Nu v-am spus c-așa o să fie? Acum privește, uită-te la ce-ai făcut, târfă fără Dumnezeu. De-acuma ești unealta Satanei... și ăsta-i rezultatul!

Și-a ridicat rochia și am văzut un fir subțire de sânge coborând de-a lungul coapsei. Neîndoielnic, soțul Narcissei hotărâse, probabil sub influența băuturii, să-și exercite totuși drepturile conjugale.

— Narcissa, îmi pare rău, am zis eu. Îmi pare rău cu adevărat, dar nu înțeleg cu ce sunt eu de vină, sau oricine altcineva, pentru ce ți s-a întâmplat. Le-ai văzut pe celelalte femei? Pe Phemie ori pe Daisy Lovelace? Gemenele Kelly? Gretchen? Micuța Sara?

— Niște păcătoase, toate, mi-a răspuns Narcissa, scuturând din cap. O să ardeți în focul iadului.

— Privește în jur, a zis Ada Ware. Suntem deja acolo.

Îngrijorată pentru celelalte femei și pentru colocatarele mele, am decis să mă întorc la adăpostul familiei. Martha, teribil de înspăimântată la gândul că voi pleca singură, m-a însoțit. Am mers cât de repede am putut, ocolind locurile unde se dansa, fără să ne uităm la chipurile celor din jur, străduindu-ne să trecem neobservate.

Mi-am găsit vecinele de cort stând ghemuite peste pieile de pe jos. Așa cum bănuiam, Micul Lup nu se întorsese. Fata căpeteniei, Cea-care-Merge-Frumos, o fată încântătoare, cu doar câțiva ani mai tânără decât mine, luase și ea parte la dans, prinsă de frânghia ce o lega de celelalte fete. Din fericire, fusese eliberată și se lipise strâns de mama ei, plângând ușor. Soția cea tânără și prietena mea, Pană-pe-Cap, își strângea neliniștită pruncul la piept. Am ingenuncheat lângă fata speriată și am încercat să o liniștesc. Bătrâna Nas-Coroiat ședea jos, cu picioarele încrucișate, în locul ei obișnuit de lângă intrarea în cort, ținându-și vigilentă ciomagul în poală. De astă dată, am fost tare bucuroasă să o văd stând acolo de pază.

Urlete și tânguieli neomenești se ridicau deasupra taberei; erau focuri de armă, țipete sălbatice, plânserile înduioșătoare ale nevestelor și copiilor. Cât de îngrijorată eram pentru femeile noastre!

— Trebuie s-o găsesc măcar pe Sara, am spus. Să știu că e în siguranță. Martha, rămâi aici, i-am zis. La noi o să fii la adăpost.

Însă când am încercat să plec, Nas-Coroiat și-a așezat din nou băta de-a curmezișul intrării, arătându-mi că nu se va lăsa înduplecată. I-am cerut stăruitor să mă lase să trec, dar, în cele din urmă, mi-am pierdut răbdarea și i-am spus în engleză: Ei, bine, vrăjitoare bătrână ce ești, fă ce vrei, dă-mi în cap. Eu plec să-mi caut prietenii.

Am dat ciomagul la o parte și am ridicat acoperitoarea de la intrare. Imediat am simțit cum inima îmi sare din piept, căci în fața intrării stătea Jules Seminole. Am auzit-o pe Martha țipând în spatele meu, în vreme ce Seminole m-a apucat cu brutalitate de braț și m-a tras afară. M-a apucat de față și mi-a apropiat-o de a lui cu o strânsoare de fier... și apoi... apoi m-a lins ca un câțel. Vârful limbii lui mi-a intrat într-o nară... era ca un vierme care se târa spre trupul meu... eram convinsă că aveam să vomit.

— Da, și acum arată-mi limba, mica mea *salope*, a spus el. Dă-mi limba ta.

— Ah, nu, am scâncit, încercând să mă eliberez. O, Doamne, te rog, nu.

În momentul acela, Nas-Coroiat i-a tras nemernicului o lovitură grozavă peste ureche cu ciomagul ei. S-a auzit o trosnitură, de parcă ar fi despicat un dovleac. Seminole s-a prăbușit la pământ, aproape lipsit de suflare, iar sângele îi curgea întruna din ureche.

— Doamne, l-ai omorât, i-am zis babei, însă cu sentimentul victoriei.

Martha, complet pierdută în spaima ei, plângea în hohote, în timp ce Nas-Coroiat și cu mine apucasem fiecare câte un picior de-al lui Seminole. L-am târât cu multă trudă la oarecare distanță de cort și l-am lăsat să zacă în țărână. Dumnezeu să-mi ajute, mi-aș fi dorit să fie mort, însă când m-am aplecat asupra lui, mi-am dat seama că respira încă, iar urechea începuse să i se umfle ca o ciupercă.

După ce am intrat din nou în *tipi*, am luat-o pe bătrână de braț; era tare și vânos ca rădăcina unui copac secular.

— Mulțumesc, i-am spus. Mi-ai salvat viața, îți mulțumesc.

Nas-Coroiat își arătă zâmbetul de cotoroașă fără dinți, strângând din pleoape. Apoi a dat din cap și a făcut semnul pentru „așteaptă”, după care a cotrobăit în geanta ei de piele de la capul patului, până când a scos de acolo încă o bătă mai mică, cu măciulia de piatră. Era limpede că baba își lua misiunea în serios și era bine înarmată în acest scop. A învărtit ciomagul prin aer și mi-a spus ceva în limba lor, apoi mi l-a dat. Știu exact ce mi-a spus: „Dacă te mai supără cineva, dă-i în cap cu asta”. „*Hou*”, i-am răspuns eu, ca să-i arăt că înțelesesem mesajul.

— Te rog, May, nu pleca din nou, mă imploră Martha. Rămâi aici cu noi.

— Am să mă întorc, Martha. Trebuie să văd ce e cu fata.

Dacă există un iad pe pământ, ieșind în tabără pentru a treia oară în acea noapte, a fost ca și când i-aș fi străbătut corloanele. Câțiva dansatori încă se împleticeau pe lângă focurile mocnind. Unii căzuseră, într-o îngrămădeală de trupuri, alături de jărat; alții se chinuiau să se ridice în picioare, în timp ce o parte din ei zăceau pe pământ, zvârcolindu-se. O mulțime de sălbatici beți, bărbați și femei, mă îmbrânceau când încercam să-mi fac loc prin-

tre ei. Cupluri goale se împreunau pe jos, ca animalele. Pășeam peste ei, îi dădeam deoparte pe cei care veneau spre mine și, când era nevoie, îmi făceam drum învârtind bâta. Era ca și când lumea toată căzuse în dizgrație, iar noi fuseserăm abandonați aici, să fim martorii deplinei sale ruine. Niciodată nu mai resimțisem atât de puternic nesiguranța împrejurărilor în care ne aflam; niciodată nu-mi mai fusese atât de frică. M-am gândit la John Bourke, la tot ce-mi spusese, la cumplitele sale avertismente. Ar fi trebuit să-l ascult cu mai multă atenție. Cât mi-aș fi dorit să mă strângă din nou în brațe, să mă poarte înapoi spre civilizație, departe de oroare...

Cea mai înfricoșătoare priveliște dintre toate mi se înfățișă dinaintea ochilor abia atunci. Era vorba despre Daisy Lovelace, înconjurată de un grup de bărbați; stătea întinsă pe burtă, plină de sânge, iar rochia îi era ridicată în jurul taliei. Părea că sălbaticii profitaseră de ea, unul câte unul. Am strigat și m-am repezit la ei, în vreme ce un altul se lăsase peste Daisy. Am învârtit ciomagul din toate puterile și i-am tras bărbatului o lovitură zdravănă peste ceafă. A scos un geamăt și a căzut moale peste ea, dar înainte să apuc să-l dau la o parte, altcineva m-a prins de spate și mi-a smuls bâta din mână. Apoi m-au trântit la pământ, încercând să-mi fixeze brațele cât mai bine. M-am zbatut cum am putut, lovind, mușcând, zgâriind și scuipând. Mi-au rupt rochia. Am strigat din nou. Dintr-odată, am auzit plesnitura unui bici, pe urmă încă una, iar unul dintre sălbaticii care se lăsase în genunchi lângă mine și-a prins gâtul cu mâinile și a scos un fel de gâlgâit, în timp ce era tras pe spate precum păpușa din cârpe a unui copil.

Apoi am auzit o voce familiară sau, mai curând, o tonalitate cunoscută, dar fiindcă vorbele erau rostite în limba indienilor Cheyenne, nu am recunoscut-o imediat. Câteva momente mai târziu, când am auzit cuvintele în engleză, mi-am dat seama cine era.

— Ia, jos naibii de pe ea, păgâni nemernici și-mpuțiți!

Era vocea vechiului meu prieten Jimmy, vizitiul, adică Dirty Gertie, salvatoarea mea.

În același timp, alte două persoane mi-au sărit în ajutor. Încă unul dintre sălbatici a fost ridicat de pe mine și atunci am auzit-o pe Gretchen vorbind.

— Am să omor la tine, porc afurisit și beat! spuse ea. Nu mai ești soț la mine, jur la Dumnezeu că te omor!

Pe urmă a început să-l lovească din nou; bărbatul băuse prea mult ca să se mai țină pe picioare și se târa pe jos, sprijinindu-se în mâini și genunchi, încercând să scape de furia ei. Gretchen îl urmărea însă fără milă; își calcula bine ținta, iar piciorul ei greu îl trimitea mereu la pământ.

— Bețiv nenorocit, ticălos ce ești, ce crezi că faci? Omor la tine. Om rău, nemernic, bețivan beat criță... Omor la tine, canalic!

Între timp, Phemie smulsese ciomagul de la sălbaticul care mi-l luase, reușind, totodată, să-l lovească cu dosul palmei pe traiectoria desăvârșită a unui semicerc, lipindu-i nasul de obraz într-un șuvoi de sânge. Biciul a pocnit din nou, iar bărbații rămași se împingeau, încercând să scape de izbucnirea furioasă a femeilor, pe care tot ei o provocaseră; se poticneau nerăbdători, străduindu-se să se târască mai departe, așa beți cum erau.

— Ești bine, May? mă întrebă Phemie cu o voce atât de liniștită, încât părea desprinsă din altă lume.

M-a ajutat să mă ridic în picioare.

— Eu sunt bine, Phemie, dar ce ne facem cu Daisy?

Cu toată agitația din jur, uitasem complet de biata fată. Atunci am observat că zăcea încă cu fața în țărână, acolo unde am zărit-o la început. Am ingenuncheat lângă ea. Mormăia ceva, dar nu reușeam să înțelegem ce spunea.

— Trebuie să o ducem în adăpostul ei, zise Phemie.

Gretchen îl prinsese de păr pe soțul ei cel beat și îl târâia așa cum un copil trage după el o păpușă din cârpe, în vreme ce bărbatul se tot opintea să se ridice.

— Pare tare rău la mine, May, pentru toată lumea, spuse ea. O vedeam cum plânge cu lacrimi grele de furie și durere. Da, pentru toată lumea, zise ea din nou. Acum duc acasă pe afurisitul ăsta de porc beat și ticălos. Ne vedem mâine, *ja*? Pare tare rău pentru voi toți.

— Ei, uite o femeie pe care n-aș vrea s-o supăr, a spus Gertie cu admirație. Pun rămășag că bărbatu' ăla al ei o să se gândească de două ori înainte să mai ia vreo dușcă de whisky.

— Dumnezeu să te țină sănătos, Jimmy, i-am zis eu recunoscătoare. Nu puteai să ajungi într-un moment mai nimerit.

— A, poți să-mi spui Gertie, scumpo, sau cum naiba-ți place. S-a aflat totu'. M-au descoperit în tabăra Robinson. Un altu' care mâna catări m-a prins, la fel ca tine, când mă aplecam să-mi gollesc vezica. M-a dat în vileag de-a binelea, da' acum n-am ce să mai fac, nu?

— Ce faci aici, Gertie? am întrebat-o.

— Căpitanu' tău m-a trimis, drăguță, mi-a răspuns Gertie. Am vești pentru tine. Da' hai să terminăm mai întâi cu toată harababura asta. Îți dau o mână de ajutor pe-aci, și-apoi vorbim. Lucrurile par să se liniștească de-acum. Ei, da' erau așa prinși cu distracția când am ajuns, că am intrat călare în afurisita asta de tabără fără să mă observe nimeni. Cred că-s ai naibii de norocoși, că puteam să fiu un indian Crow venit să le fure poneii... Păi, o să trebuiască să fiți mereu pregătiți de-acuma, cât mai ține afurisita asta de vară...

Gertie avea dreptate.

Peste așezare începuse să se lase liniștea. Cei mai mulți dintre dansatori și petrecăreți fie își pierduseră cunoștința, fie se întorseseră pe la corturile lor sau se târâseră spre sălciile de lângă râu ca să tragă un pui de somn. Gertie, Phemie și cu mine am sprijinit-o pe Daisy până la cortul ei. Își mai venise în fire și putea, în sfârșit, să-și tragă încet picioarele.

— Nici un cuvânt lui tăticu' despre aaasta, a mormăit ea. Domnul Wesley Chestnut nu s-a comportat ca un gentlemann și a profitat în așa fel de o fată ușor amețită... Nici un cuvânt lui răticu', vă implooor.

Bătrâna din cortul lui Daisy ne-a întâmpinat la intrare, iar noi am dus-o pe biata de ea înăuntru și am așezat-o ușor peste pieile de bizon. Baba îi curăța încet sângele de pe față cu o pânză înmuiată într-un vas cu apă, scoțând un cloncănit difuz în tot acest timp. Micul pudel francez, Fern Louise, lătra ascuțit și alerga neliniștit în cerc, pe lângă capul lui Daisy.

Soțul ei, Picior-Însângerat, a revenit în *tipi* la câteva momente după sosirea noastră. Micul câine părea să se fi împrietenit cu noul său stăpân, căci i-a ieșit înainte bucuros. Spre lauda sa, omul nu

băuse și îi spunea lui Gertie în Cheyenne că își căutase soția prin tabără toată noaptea. În ciuda numelui său dezagreabil, era un bărbat arătos și fusese într-adevăr îngrijorat pentru Daisy. Nu i-am povestit ce se întâmplase cu ea, dar era limpede că își dădea și el seama.

Se iviseră deja zorile când Gertie, Phemie și cu mine am plecat, în cele din urmă, din cortul lui Daisy. Cu promisiunea de a ne revedea mai târziu, Phemie a plecat spre adăpostul ei, în timp ce eu și Gertie ne întorceam la cel care îi aparținea Micului Lup.

O tăcere ciudată coborâse peste tabără. Aerul era răcoros și nu se simțea nici măcar o adiere de vânt; fumul de la focurile ce mocneau încă în corturi se ridica în linii subțiri și drepte. La orizont, unde se ivea deja lumina, se zăreau contururile neclare ale malului stâncos de peste râu, iar păsările își începeau cântecul de dimineață, mai timid la început, și apoi plin de vioiciune. Ca de fiecare dată, zorii zilei revărsau o lumină proaspătă asupra lumii; o speranță nedefinită reînvia. Totul părea înconjurat de liniște și pace, de parcă pământul ar fi fost o corabie care, în largul mării, reușise să restabilească cursul după furtună.

Ne-am apropiat de corturile familiilor din tabără, grupate în semicerc, unde se mai aflau câțiva petrecăreși căzuți la pământ, cu fața în jos, nemișcați precum cadavrele. Temându-mă de tot ce putea fi mai rău, m-am oprit la adăpostul Sarei, spre care pornisem cu atâtea ceasuri înainte. Am zgâriat ușor acoperitoarea de la intrare și am strigat-o. Spre marea mea ușurare, fata și-a făcut apariția în prag, cu fața încă umflată de somn. Când m-a văzut, a zâmbit.

— Mi-am făcut griji pentru tine, am spus. Am tot încercat să ajung aici noaptea trecută. Am vrut să văd dacă ești în siguranță.

Sara a dus vârful degetului mare de la mâna dreaptă în mijlocul pieptului, făcând semnul pentru „cu”, pe urmă a întins mâna stângă, cu palma în sus, drept înainte, așezând vârful arătătorului de la mâna dreaptă, în poziție verticală, în centrul palmei stângi, acesta fiind semnul pentru „siguranță”. „Sunt în siguranță”, anunțau gesturile.

Am aruncat o privire înăuntru, în cortul slab luminat, și l-am văzut pe tânărul ei soț, Lupul-Galben, dormind neîntors pe pieile de bizon. Copila mi-a zâmbit din nou și a mișcat mâna dreaptă, cu palma pornind de la piept în afară, ca și când ar fi tăiat ceva, adică semnul pentru „bun”. Cred că voia să-mi transmită că soțul ei este bun.

— Asta-i minunat, draga mea, am zis. Mi-am făcut griji pentru tine, atâta tot. Mergi la culcare; ne vedem mai târziu.

Am pornit mai departe împreună cu Gertie.

— Cum se face că vorbești Cheyenne, Gertie? am întrebat-o.

— Fir-ar să fie, drăguțo, nu ți-am zis că am stat cu ei un timp, când eram mai tinerică? Nu cu ăștia de-aici, da' pun pariu că pe unii dintre ei îi știu. Aveam și-un prieten Cheyenne. Da, dom'le, un băiat tare bun, și mai era și chipeș; îl chema *He'heeno*, adică Mierla-Neagră... Cred că m-aș fi măritat cu el, da' a fost omorât de armata lui Chivington¹ la Sand Creek, Colorado, în '64. Noi nu făceam nimic, doar ne opriserăm pe-acolo.

Începuse deja să se audă mișcare prin adăposturile din jur. Câteva neveste și bătrâne au ieșit ca să evalueze situația, și, în unele cazuri, să lămurească identitatea celor care zăceau la pământ, în fața corturilor. Unele dintre femeile în vârstă loveau trupurile cu piciorul, scoțând țipete ascuțite ca niște cloști furioase, ca să îi forțeze să plece de acolo, dacă nu aparțineau familiei respective. Altele le aruncau peste față apa rămasă în castroanele din *tipi*, fapt care îi aducea la viață, făcându-i să scuipe și să geamă.

— O să fie ceva indieni nevolnici care-o să boalească astăzi pe-aici, observă Gertie. Dom'le, whisky-ul ăsta o să le vină de hac, putem să punem și pariu, surioară. De unde l-or fi luat?

— Indienii Cheyenne din sud au venit să ne vadă, am spus. Un metis din tabăra lor, pe nume Jules Seminole, a adus băutura.

Gertie a dat din cap îngândurată.

1. John Milton Chivington (1821–1894) a fost colonel în cadrul corpului de voluntari ai armatei Statelor Unite. Numele său este legat de Masacrul de la Sand Creek, Colorado, din anul 1864, când s-a aflat în fruntea trupelor armate care au ucis și mutilat locuitorii unei mici așezări de indieni Cheyenne și Arapaho, marea majoritate fiind femei și copii.

— Jules Seminole; îl cunosc, sigur că îl cunosc, mi-a zis. E soi rău omul ăsta, foarte rău. De oameni ca el, drăguță, e bine să stai cât se poate de departe. Crede-mă pe cuvânt.

Am răs, însă fără tragere de inimă.

— Da, am descoperit și eu.

— Că doar nu ți-o fi făcut vreun rău, drăguțo, zise Gertie îngrijorată, oprindu-se ca să mă vadă mai bine.

— Nu, am răspuns, nu chiar. Atunci însă am simțit cum mi se umpleau ochii de lacrimi, ca și când toată groaza nopții trecute se pogorâse deodată asupra mea. Of, Gertie, am zis și am început să plâng cu suspine, fără să mă pot opri.

Era prima dată când plângeam, de la începutul întregii nenorociri, și nu puteam să mă mai opresc. Am căzut pe jos în genunchi și mi-am îngropat fața în palme.

— Nu-i nimica, drăguțo, mă liniști Gertie, așezându-se lângă mine și cuprinzându-mi umărul. Dă-i înainte și plângi pe săturate. N-are cine să te vadă, în afară de bătrâna Dirty Gertie, și ea n-are de gând să spună nimic.

— Zi-mi mai bine ce vești mi-aduci de la căpitan, Gertie, am rugat-o printre lacrimi.

— Sigur, drăguță, mi-a spus, însă am simțit o reținere în voce. Când ne întoarcem în cort, îți povestesc tot.

— S-a însurat cu tânăra Bradley? am întrebat-o, încercând să-mi revin. Spune-mi acum, Gertie.

— Ei, că strașnică fată mai ești! Și-mi place asta. O să-ți spun pe șleau. Nunta-i aranjată pentru luna viitoare.

— Bine, am spus, dând din cap și ștergându-mi lacrimile. E bine. O să fie o soție bună pentru căpitan.

— Scumpo, nu știi exact ce s-a-ntâmplat între voi doi, da' am eu niște bănuieli, a zis Gertie. Doar pentru că el avea un angajament, la fel ca tine, nu înseamnă că nu se poate întâmpla nimic. Știu eu cum se petrec lucrurile astea. Simți că stai chiar pe marginea lumii și ești gata să cazi, și-atunci vine cineva cum e căpitanul, un om puternic și cumsecade, așa că te prinzi și ții strâns de viață. Și doar fi'ndcă o să se-nsoare cu altcineva, asta nu-nseamnă că nu visează cu ochii deschiși, ca un puștan îndrăgostit, de când ai plecat.

— Și de ce te-a trimis aici, Gertie? am întrebat eu, întremată. Cu siguranță, nu ca să-mi spui lucrurile astea.

Mergeam mai departe una lângă alta, pe același drum.

— M-a trimis ca să te previn, drăguțo. N-avea încredere în nimeni din armată, fi'ndcă ce-am eu să-ți spun l-ar fi băgat în mare bucluc. M-a trimis pe mine pentru că te cunosc, pentru că vorbesc limba și am ceva relații pe-aici.

— Și de ce anume voia să mă prevină?

— Poate că înainte să ajungi aici, ai auzit zvonurile despre aurul ce s-ar găsi în munții Black Hills, spuse Gertie. Ei, bine, guvernul a cedat terenul de-acolo indienilor Sioux și Cheyenne în 1868, prin tratatul semnat la Fortul Laramie; totu-i scris și parafat, după litera cărții. Câtă vreme indienii îi lasă în pace pe albi care trec pe-acolo, întreg ținutu' dintre Black Hills și Yellowstone e-al lor, ca să-l locuiască și să vâneze, pentru totdeauna. Chiar așa se spune și-n acte: pentru totdeauna. Ei, da' acum a apărut zvonu' că în munții ăia ar fi aur. Săptămâna trecută, armata l-a trimis pe generalu' Custer în fruntea unei expediții, în care-au mers și câțiva geologi, să vadă exact cum stă treaba. Unii dintre tovarășii mei se ocupă de catăriile lor și-aș fi fost și eu cu ei, de nu s-ar fi descoperit că-s fată. Umblă vorba că, în cazul în care Custer se-ntoarce la sfârșitu' verii cu desagii plini de aur, continuă ea, o să se pornească o năvală în toată regula. De fapt, a și-nceput deja, și totu' numai din zvonuri. Și-atunci căutătorii, oamenii care-o să vină aici, negustorii, târfele și toți ceilalți ce-o să urmeze goana asta după aur, o să aibă nevoie – da' o să și ceară – protecție armată împotriva indienilor, care, vezi tu, încă mai cred că pământu' e-al lor. Și de ce n-ar crede? Că doar le-a fost dat pe drept. Locul ăla e inima ținutului Marelui Leac și n-o să le placă să vadă mereu albi agitându-se pe-acolo, trăgând cu arma și speriiind vânatul. Acuma, din câte-a auzit căpitanul, oamenii lui Grant vor să-ncheie tot programu' cu miresele, din mai multe motive. În primu' rând, atunci când s-o porni nenorocirea asta, nu le-ar conveni să le stea-n drum nu știu câte femei albe, dacă se răfuiesc cu indienii. Și e al naibii de sigur că n-o să vrea să ajungă-n situația în care păgânii să vă folosească drept ostatece, că atunci o să aște

toate ziarele de încurcătura asta afurisită. Și cum crezi c-o să-i pice președintelui Ulysses S. Grant? Așa că, până la alte ordine, voi sunteți prima tranșă, și, după cum se pare, ultima, din plata pentru indieni. Numai că totu-i neoficial, mă-nțelegi? Căpitanu' știe secretele astea fi'ndcă-i aghiotant al generalului Crook, așa că lucrurile-s complicate în ce-l privește. Acuma, dacă indienii află că Marele Părinte de la Washington renunță, o dată, la afacerea cu miresele și are de gând, a doua, să ia munții ăia înapoi, atunci să știi că o să plouă cu rahat. Căpitanu' nu vrea ca tu să ai de-a face cu toate astea. Vrea să te-ntorci cu mine în tabăra Robinson, chiar acum. După ce tragem un pui de somn, putem să și plecăm.

— Toate? am întrebat eu. Să plecăm acum?

— Drăguțo, dac-ați încerca s-o ștergeți toate-odată, zise Gertie, în vreo cinci minute, afurisiții de indieni v-ar da de urmă și v-ar aduce înapoi. Și să știi că nu le-ar pica bine. Vezi tu, ei cred că le-ați fost date, iar pentru un indian înțelegerea-i înțelegere. Nu, de data asta, scumpo, o să fim doar noi două. O să ne strecurăm și-avem șanse bunicile să ne iasă, mai ales după noaptea trecută. Mi-e cunoscut ținutul și, oricum, s-ar putea ca Micul Lup să te lase să pleci. N-ar da bine ca tocmai căpetenia să alerge după nevastă ca un prăpădit de amant părăsit, dacă-nțelegi ce vreau să spun.

— Gertie, știi foarte bine că nu-mi pot lăsa prietenele aici, am zis, mai ales după tot ce s-a întâmplat.

— Io i-am zis căpitanului că ai să spui fix asta, a răspuns Gertie, da' el mi-a zis să-ți transmit că guvernul o să facă în așa fel, încât să le scoată și pe celelalte de-aici. E doar o chestie de timp, da' măcar tu ai să fii în siguranță.

— Da, iar pe guvern ne putem baza, am zis eu în derâdere. John Bourke mă vede cam prostuță, dacă-și închipuie că o să cred așa ceva; sau ca pe o lașă, care-și lasă prietenele în urmă.

— Nici una, nici alta, drăguțo, mi-a răspuns Gertie. Tu o știi, iar el s-a gândit că merită o încercare. Dacă te gândești că noaptea trecută a fost rău, lucrurile o să meargă încă și mai rău, înainte să se-ndrepte. Aburii băuturii o să treacă, da' odată ce indienii-o să se prindă, și asta se va-ntâmpla repede, când o să vadă atâția oa-

meni oprindu-se în Black Hills, locul ăsta n-o să fie deloc potrivit pentru o fată ca tine. N-ai să mai fii în siguranță aici.

Am râs.

— Nici acum nu suntem în siguranță. Transmite-i căpitanului Bourke să vină cu un detașament și să ne conducă în liniște acasă, ca un gentleman, am spus.

— Cum ți-am mai zis, scumpo, asta nu se poate. Este militar. Ar ajunge în fața Curții Marțiale dacă superiorii lui ar bănuî măcar că m-a trimis aici să te previn.

— Așadar, care-i situația, oficial vorbind? am întrebat-o. Nu suntem decât pioni de sacrificiu? Un interesant, dar nereușit experiment politic? Misionare rămase la datorie? Sau, cine știe, încă și mai ușor de explicat, niște femei albe dezechilibrate care-au venit să trăiască cu sălbăticiii de bunăvoie?

— Da, cam așa ceva, drăgușo, zise Gertie. Ia-o cum vrei. Ți-am mai spus doar, o să se gândească la un plan ca să v-aducă înapoi, da' până se-ntoarce Custer cu raportu' complet despre aur și până găsesc ei o soluție, toată lumea stă pe loc. Și doar știi, drăgușo, că asta le iese guvernanților cel mai bine.

— Să le fie rușine! am spus. Chiar nu le este deloc rușine?

— Țasta-i al doilea lucru care le iese foarte bine, scumpo, zise Gertie zâmbind amar. Habar n-au ce-i aia rușine.

Am ajuns și la adăpostul nostru, la adăpostul Micului Lup... la casa mea.

— Cred că ești frântă de oboseală, Gertie, și înfometată. Ce-ar fi să mai stai puțin aici, să mănânci ceva și să te odihnești?

— Nu m-ar deranja deloc, drăgușo, spuse ea. Da' mai întâi trebuie să-mi priponesc catârul; l-am lăsat legat undeva la marginea taberei.

— Micul-Îngrijitor-de-Cai o să se ocupe de asta, am zis eu. E treaba lui și e foarte priceput.

— *Whooo-eee!* a exclamat Gertie. Pe cuvânt dacă nu ești stăpâna casei! Ia te uită, ai și servitori care să-ți rezolve treburile!

Toată lumea din cort era încă în pat, în afară de bătrâna Nas-Coroiat, care, din câte văd, nu doarme deloc. M-a luat de braț cu degetele ei precum ghearele de vultur și mi-a zâmbit știrb, ceea

ce însemna, probabil, că se bucura de întoarcerea mea acasă. Gertie s-a prezentat și au schimbat câteva vorbe în șoaptă, în limba indienilor. Nu m-a surprins faptul că Micul Lup nu se întorsese încă în cort; poate că marele conducător zăcea pe undeva împreună cu tovarășii de pahar din acea noapte.

M-am dus lângă patul Micului-Îngrijitor-de-Cai și am înghețat lângă el. Lumina dimineții ajungea încă slab înăuntru, dar am putut vedea că ochii copilului erau deschiși, reflectând scânteierea ușoară a tăciunilor în privirea sa cu sclipiri metalice. L-am mângâiat fruntea, iar el a schițat un zâmbet. Mi-am așezat palmele desfăcute de o parte și de alta a urechilor și-am început să le mișc, acesta fiind semnul de bază pentru „catâr”. Băiatul a chicotit văzându-mi strâmbăturile și a crezut, probabil, că încercam să-l fac să râdă. Gertie a venit și s-a așezat lângă mine.

— Spune-i băiatului unde ți-ai legat catârul, am zis eu. O să-l ia de acolo și o să aibă grijă de el.

Gertie i-a vorbit flăcăului, care a sărit de îndată în picioare, complet treaz și dornic, ca întotdeauna, să-și îndeplinească sarcinile. Începeam să înțeleg câteva cuvinte din ce spuneau, dar nu îndrăzneau încă să vorbesc.

— Doamne, Gertie, știi cât te invidiez? Mă descurc tare greu în limba lor.

— Ți-am zis că eu am învățat-o când eram o copilă. E mai ușor de învățat când ești mai mic. Da' în timp, ai să te descurci. Să nu uiți că totul e în ordine inversă, în comparație cu noi. Să zicem că vrei să spui ceva ca, de pildă, „Merg la râu să fac o baie”. Asta în Cheyenne ar fi: „Baie, râu, merg, eu”. Ai înțeles? E invers.

Se trezise pe nesimțite și Cea Liniștită, ca să mai pună lemne pe foc și să încălzească un mic vas cu carne. Apoi a ieșit să umple urciorul cu apă. Sălbaticii au ciudatul obicei de a vărsa apa rămasă de cu seară — îi spun apă „moartă” — , așa că își umplu urciourile în fiecare dimineață cu apă „vie” de la pârâu.

S-a întors iute și a turnat o parte din apă într-o mică tingire de cositor obținută la schimb, peste care a presărat o mână plină de cafea. Pe urmă, a pus vasul pe foc ca să fiarbă. Cafeaua e un bun prețuit de păgâni și era limpede că o servea în onoarea oaspetelui,

fără să știe și fără să întrebe cine este acesta; generozitatea îi definește, de altfel, ca popor. Și iată că, în ciuda încercărilor de peste noapte, viața mergea înainte...

Tabăra era, la momentul acela, foarte bine aprovizionată. În afară de băutura adusă de Seminole, indienii din sud veniseră cu trei dintre mărfurile cele mai apreciate de sălbatici: tutunul omului alb, zahărul și cafeaua. Toate fuseseră obținute la schimb, în prăvăliile de pe drum, și aduse în dar, cu toate că era foarte posibil ca o mare parte să fi fost risipite în cursul nopții, pentru whisky.

I-am pregătit lui Gertie un pat din piei de bizon, lângă al meu, și i-am adus un blid cu carne și o cană din cositor, cu cafea, în care se afla și o bucată mare de zahăr.

— Să fiu a naibii, scumpo, dacă-i rău așa, spuse ea, sprijinindu-și confortabil spatele de rezemătoarea pe care i-o pregătisem. Totdeauna mi-a plăcut să dorm în corturile indienilor. E comod, nu? Te simți în siguranță aici.

— Asta credeam și eu, până noaptea trecută, am zis. Am trăit într-un azil de nebuni, Gertie, dar n-am văzut niciodată nebulie mai mare.

— E din cauza băuturii, scumpo, a spus. Atâta tot. Pentru ei, e otravă curată; îi smintește complet.

— Cât timp ai stat printre ei, Gertie?

— Oo, nici nu mai știu, să vedem... să tot fie vreo opt ani, zise ea. Am fost furată dintr-un convoi de căruțe când eram de-o șchioapă și am rămas cu ei chiar și după ce-a fost la Sand Creek. O să-ți povestesc tot într-o bună zi... când n-am să fiu așa sleită de oboseală. Da' pe legea mea, mi-a plăcut să stau cu oamenii ăștia. N-am vrut să plec. De, la o adică, nici nu-i greu să te obișnuiești cu traiul lor, înțelegi ce spun? Și-n afară de ieri noapte, scumpo, cum ți s-a părut aici?

— N-am stat îndeajuns de mult ca să-mi dau cu părerea, am mărturisit. Nici nu prea am avut timp să mă gândesc la asta, așa de preocupate am fost să lucrăm și să învățăm, să le deprindem obiceiurile și să încercăm să le transmitem o parte din ale noastre. Acum că ai adus vorba, îmi dau seama că în ultimele săptămâni nu m-am întrebat mai deloc dacă sunt sau nu fericită aici... Mă

resemnasem cu ideea... Însă după evenimentele de noaptea trecută, probabil o să văd lucrurile altfel...

— Ei, da' nu cred că-i cazul, scumpo, spuse Gertie, dând din mână dezaprobat. Ți-am zis că ieri-noapte a vorbit numa' băutura. O să le treacă; o să-ți treacă și ție. Eram a naibii de sigură că n-ai să te întorci cu mine. I-am zis și căpitanului că tu nu trișezi. Să știi că ai parte de oameni buni aici. E drept că printre indienii din sud sunt și soiuri rele; au stat prea mult pe lângă albi, da' orișicât, dacă oamenii de-aici sunt lăsați în pace, o să vă meargă bine. Dacă albi nu mai vin peste ei, nu-i mai mint și nu le mai dau whisky, o să fie bine.

— Și dacă nu le mai dau mirese albe, am adăugat eu.

— Păi, așa e când te bagi unde nu-ți fierbe oala, a încuviințat Gertie. Da' partea bună în viața indienilor e tocmai asta: n-ai de ce să stai și să te gândești dacă ești fericit sau ba. Din câte înțeleg eu, e vorba despre-un fel de-a fi al omului, da'cam prețios, născocit de albi, tot așa cum au făcut și cu băutura. N-ai de ce să te gândești la asta mai mult decât un pui de urs, o antilopă, un lup ori o afurisită de pasăre. Ai un acoperiș deasupra? Ți-e cald? Ai îndeajuns de mâncare? Ai destulă apă? Ai un om bun? Ai prieteni? Ai cu ce să-ți ocupi timpul?

Am dat din cap în semn de încuviințare la toate întrebările.

— Și zi, drăgușo, un nume de-al lor ți-au dat? se interesă Gertie. Am uitat să te-întreb pân' acum. Al meu era *Ame'ha'e*, adică Femeia-care-Zboară, fi'ndcă o dată am sărit de pe-un cal care fugea în galop și-am aterizat direct într-un afurisit de copac. Indienii au crezut toți că puteam să zbor. Mie mi-a plăcut mereu numele ăsta.

— Pe mine m-au botezat *Mesoke*, am spus.

— Adică Rândunică, a zis Gertie. Da, e-un nume tare frumusețel. Păi, mie-mi pare că ai tot ce-ți trebuie pentru un trai cumsecade. Pe legea mea, scumpo, ia zi-mi, ce altceva mai vrei?

M-am gândit la întrebarea ei o clipă, iar apoi am spus:

— Siguranță... liniște... dragoste, poate.

— Păi, la naiba, scumpo, spuse Gertie amuzată, dacă primele două erau așa de importante pentru tine, astăzi n-ai fi fost aici. Ai fi rămas în continuare la azilul ăla de care-ai pomenit. Iubirea?

Da' pe legea mea, asta-i partea ușoară! O vezi pe bătrâna care stă pe vine lângă foc? m-a întrebat ea, arătând spre Cea Liniștită. Crezi că-și trece timpul gândindu-se îngrijorată dacă e sau nu fericită? Poate tu îți închipui că, cine știe, n-o fi avut parte de desrulă dragoste în familia asta a ei, lângă soț și copii? O să-ți spun ceva. Știi când ai să-ți dai seama dac-ai fost fericită aici? După ce-ai să pleci. Atunci o să ai suficient timp ca să privești în urmă.

— Mi-e dor de copiii mei, Gertie. Asta e partea cea mai rea. Știai că am doi copii? Pentru ei m-am înscris în program, ca să-mi câștig libertatea și să le pot fi alături, într-o bună zi. Mă gândesc la ei mereu, încerc să-mi imaginez ce fac și cum arată acum. Asta mă ajută să merg mai departe. Îmi place să-mi închipui cum ar fi dacă ar veni să trăiască cu mine aici și să crească printre sălbatici.

— A, păi ar fi grozav de încântați, drăguți, zise Gertie. Dacă trecem peste chestia legată de whisky, locul ăsta e nemaipomenit pentru copii. Și eu am crezut c-o să mor atunci când m-au luat, da' după ceva timp i-am uitat pe ai mei. A fost ca și când aș fi trăit o afurisită de poveste. Cum și-am spus, basmu' se termină iute de tot când dai din nou peste lumea omului alb. Asta ai pățit tu noaptea trecută; asta am pățit și eu la Sand Creek.

— Gertie, dacă îți dau o scrisoare pentru copiii mei, am întrebat, ai putea să o pui la poștă când te întorci în fort? Nouă nu ne dau voie să luăm legătura cu familiile înainte de a pleca de-aici, dar poate că tu ai să reușești să o trimiți în locul meu.

— O să-ncerc, scumpo, mi-a promis ea. Fii sigură că o să-ncerc. Apoi râse. Nu prea ajunge poșta pe-aici, așa-i?

— Gertie, dacă și-a plăcut viața asta așa mult, de ce te-ai întors în lumea albilor? am întrebat-o. S-a întâmplat pentru că prietenul tău a fost ucis la Sand Creek?

Gertie a rămas tăcută mult timp, și mă gândeam că poate adormise.

— Pe de o parte, da, mi-a răspuns într-un târziu, dar a fost și din cauza faptului că n-am putut să uit că sunt albă. În chestia asta n-ai cum s-o dai cotită, scumpo.

Apoi am tăcut amândouă, căci oboseala de după încercările nopții trecute se făcea simțită. M-am ghemuit în așternutul meu,

aflat lângă cel al lui Gertie. Mă simțeam ca o fetiță care invitase o prietenă să rămână peste noapte și m-am simțit tare recunoscătoare că era lângă mine în dimineața aceea. E drept că era o femeie cam aspră și că i-ar fi prins bine o baie, însă avea o inimă mare, așa că ce altceva aș putea să mai spun?

Soarele răsărise, iar tabăra se trezise la viață, dar în *tipi* nu ajungeau toate zgomotele și mă simțeam în siguranță. Lumina blândă a dimineții pătrundea ușor printre pieile de bizon, iar focul pâlpâind încălzea aerul rece din zori. În cort se amestecau mirosuri înșepătoare de trupuri omenești, fum, cafea și carne pusă la gătit, piei de animale și pământ, însă nu mă mai deranjau, căci mi se păreau cumva familiare; aparțineau casei mele.

În câteva clipe, Gertie a început să sforăie, tare și cadențat, fapt ce se potrivea perfect cu Jimmy, personajul ce mîna catării, însă nu mă incomoda deloc... În scurt timp am adormit și eu.

15 iunie 1875

A trecut mai mult de o săptămână de la noaptea aceea înfrigorată. N-am mai scris nimic; am reînceput, împreună cu ceilalți, traiul de zi cu zi, încercând, pe măsură ce reparam cumplitele stricăciuni de atunci, să reumplem și fântânile golite ale sufletelor.

Gertie a plecat singură azi-dimineață spre tabăra Robinson. Ducea cu ea doar scrisoarea pentru copiii mei și un mesaj destinat căpitanului Bourke, în care îi mulțumeam pentru grija privitoare la siguranța mea și refuzam propunerea reîntoarcerii alături de Gertie. I-am urat toate cele bune în noua viață ce îl aștepta, asigurându-l că sunt cât se poate de mulțumită cu traiul meu...

Cât despre veștile pe care le promisem de la el, n-am scos nici un cuvânt. Poate greșesc procedând astfel, poate ar trebui să-i las pe cei din jur să hotărască singuri ce au de făcut, dar nu văd de ce le-aș speria pe celelalte femei pomenind de întâmplări asupra cărora nu au nici un fel de putere. Dacă le provoc și mai multă neliniște, acum când sunt toate greu încercate, situația ar putea deveni mai disperată și mai dramatică. Chiar dacă am început acest proiect în calitate de voluntare, evenimentele din urmă ne arată că suntem, de fapt, prizoniere.

Așa cum mă temusem, sub oblăduirea Narcisei White – care, după noaptea dezmățului cu băutură, când fusese violată de soțul ei, decisese, din câte se pare, să renunțe la misiunea de aici –, o parte dintre femei au căutat să părăsească tabăra chiar a doua zi. După cum intuise Gertie, bărbații le-au găsit foarte ușor, aducându-le înapoi la corturile lor în câteva ceasuri. Oricum, n-ar fi ajuns prea departe; poate și-ar fi găsit sfârșitul în prerie ori ar fi fost prinse de vreun alt trib.

— Dacă ar fi dat peste ele indienii Crow sau Blackfoot, a spus Gertie, și-ar fi dat seama cât de plăcută e viața aici, în tribul Cheyenne.

Soțul meu, Micul Lup, nu s-a întors în cortul nostru vreme de trei zile și trei nopți și nici nu a fost de găsit prin tabără. A stat departe în acest răstimp, singur în prerie, fără adăpost, hrană sau apă și a dormit pe pământ. Cred că era felul lui de a se căi pentru ceea ce făcuse și, poate, căuta îndrumarea divină a Dumnezeuului său.

Când a revenit, în cele din urmă, era urmat de un lup de prerie bolnav. Toată lumea l-a văzut și a vorbit despre asta, deși numai nouă, femeilor albe, ni se părea un lucru tare straniu. Începem să ne dăm seama că lumea sălbaticilor presupune și o reprezentare a materiei diferite de a noastră, dar nu ne este deloc ușor să o înțelegem.

Lupul era slab, iar părul îi cădea în mănunchiuri; a dat târcoale adăpostului nostru încă trei zile, însă ținându-se mereu la oarecare distanță. Animalul mă speria, și atunci când îl alungam se mișca iute într-o parte precum un crab, scoțând un șuielat bizar. De fiecare dată când Micul Lup ieșea din cort, lupul îl urmărea, păstrând mereu aceeași distanță. Din motive numai de ei știute, câinii din tabără nu îl necăjeau în nici un fel – se poate să-i fi știut boala – și lăsau impresia că nici nu vor să se apropie de animal.

La fel, Micul Lup nu vorbea niciodată despre el și părea că nu-i observă prezența; era tăcut și cufundat în gânduri, de parcă ar fi dus de unul singur o luptă teribilă. A refuzat să schițeze până și semnul pentru „a vorbi”, iar când am încercat să-i spun ceva în engleză, așa cum făcusem în excursia noastră din luna de miere, în loc să-mi răspundă în limba lui, după cum obișnuia, nu mi-a

dat nici un fel de atenție. În tabără circulau o serie de presupuneri referitoare la starea lui.

Șamanul Taur-Alb i-a spus lui Helen Flight că lupul era animalul tămăduitor al căpeteniei, iar boala animalului era și boala omului, dar și a tuturor celor care băuseră; dacă lupul avea să moară în tabără, atunci însemna că veneau vremuri grele pentru întregul trib. Însă după trei zile, animalul a dispărut – dimineața nu mai era de găsit și nici nu s-a întors – , iar Micul Lup a început să-și revină treptat.

Între urmările acelei nopți se numără și faptul că un bărbat numit Cel-care-Fuge-de-Indienii-Crow, căsătorit cu mica noastră franțuzoaică, Marie Blanche, a fost omorât de un ins cu numele de Elanul-care-Fluieră – împușcat drept în inimă. Biata Marie a avut multe de îndurat, căci amândoi părinții îi fuseseră uciși la Chicago, iar de această dată și soțul. Fata este copleșită de durere, pentru că ținea la el. Fratele lui mai mic, Un Urs, s-a oferit să o ia de nevastă, după obiceiul locului (un lucru civilizat, de altfel, dacă mă întrebați pe mine). Din puțina mea experiență, știu că franțuzoaicele sunt firi practice, iar Marie Blanche, în ciuda faptului că-și jelește soțul, se gândește totuși la propunerea făcută. Va avea nevoie, cu siguranță, de cineva care să aibă grijă de ea și de copilul ei.

Din păcate, autorul crimei, Elanul-care-Fluieră, este căsătorit cu Ada Ware, de parcă sărmana ființă înnegurată n-ar fi avut și așa destule motive de tristețe. Incidentul reprezintă un fapt extrem de neplăcut pentru indienii Cheyenne, dat fiind că uciderea unui alt membru al tribului este considerată cea mai gravă fărâdelege pe care o poate săvârși o persoană din comunitatea lor, iar astfel de evenimente s-au petrecut rareori în trecut. Ucigașul, alături de acei membri ai familiei care sunt de acord să-l însoțească, este izgonit și trebuie să trăiască singur, în afara satului. Făptașul va rămâne pentru totdeauna un proscris și nu va mai fi primit în trib. Oamenii încetează să-i vorbească sau să țină cont de prezența lui, fiindu-i interzisă, de asemenea, participarea la activitățile comunității. Cu alte cuvinte, ajunge o ființă invizibilă.

Soțului surghiunit al Adei i-a fost schimbat și numele, primind apelativul de Carne-Putredă, căci indienii Cheyenne sunt incre-

dințați că cel care ucide un membru al tribului începe să putrezească mai întâi pe dinăuntru, și apoi la exterior. Potrivit legii tribale, Ada este liberă să-l părăsească fără să aibă nevoie de vreo încuviințare formală a divorțului, însă, cel puțin pentru moment, a ales să plece împreună cu el. Pentru că nu se face vinovată de nici o nelegiuire, ea are dreptul să se întoarcă și să stea împreună cu noi. Cu toate acestea, în calitatea sa de soție a unui criminal, este socotită a fi întinată de apropierea acestuia, drept care nu are voie să atingă persoane sau lucruri aparținând membrilor comunității. Oalele și vasele din care mănâncă, în corturile altora, trebuie sparte sau aruncate, de teamă că ar putea fi contaminate. Nu mai este nevoie să adaug că această superstiție nu o transformă pe Ada într-un oaspete sau un invitat așteptat la masă în adăposturile din tabără.

— Când doctorii de la spital îmi puneau întrebări despre boala mea, ne-a spus sărmana nefericită la întrunirea noastră de alaltăieri, le-am răspuns că mi s-a părut insuportabil să fiu măritată cu un om care mă înșela, mai ales în iernile lungi și cenușii din Chicago. În acea perioadă a anului simțeam cu precădere întreaga greutate a câinelui negru ghemuit peste pieptul meu, gata să mă sufoc. Așa se face că, în iarna aceea, doctorii m-au închis într-o cameră întunecoasă dintr-un azil de nebuni, unde câinele negru mi-a fost singurul tovarăș. Soțul meu a profitat de boala și de absența mea îndelungată — adică de plata păcatelor sale — ca să divorțeze și să se căsătorească cu amanta. Cu toate astea, doctorii nu mai conteneau cu întrebările: De ce eram atât de tristă? De ce mă îmbrăcam mereu în negru? Cărui fapt i se datora suferința mea?

Acum m-am trezit măritată cu un ucigaș pe nume Carne-Putredă, care, din câte se pare, putrezește mai întâi pe dinăuntru, și apoi pe dinafară... și iată-mă surghiunită încă o dată din cauza nelegiurii lui. Mai este cineva printre voi care se-ntreabă de ce port mereu negru? Există oare și un capăt pentru suferința unei femei pe pământul ăsta?

Până atunci, Ada nu mai vorbise niciodată atât de mult și nu ne spusese mare lucru despre ea.

— Ei, da' ia să ne uităm și la partea bună, Ada, o încurajă Meggie Kelly. E drept că ești măritată c-un ucigaș, numai că el

acuma-i izgonit, așa că, cel puțin, nu-ți mai faci griji că nemernicu' ar putea să te-nșele; nu se mai atinge nimeni de el!

Am răs toate. A zâmbit până și Ada, căreia nu-i lipsește simțul umorului, chiar dacă e vorba, de obicei, de umor negru.

— Meggie are dreptate, întâri sora ei, Susie. Apoi să știi, drăgușo, că și pe mine mă mai lua posomoreala la Chicago, cât ținea iarna, da' trebuie să recunosc că-i mult mai mult soare aici în prerie, la vreme de vară, decât a fost la Chicago în orice iarnă. Fac prinsoare c-o să fie prea cald pentru câinele ăla bătrân și negru în ținutu' ăsta. Nu cred c-ai să-l mai vezi pe-aici.

Și uite-așa încercam să ne încurajăm una pe cealaltă.

Îmi vine tare greu să notez încă un fapt trist: o parte din femei — atât băștinașe, cât și din grupul nostru — au fost siluite în noaptea aceea de păgâni care băuseră. În unele cazuri, așa cum s-a întâmplat cu Narcissa White, propriii lor soți au fost autorii faptei. Daisy Lovelace a devenit tăcută și retrasă din cauza acelei experiențe cumplite, iar noi suntem nespuse de neliniștite în ce o privește. Din fericire, are un soț blând și răbdător, care pare să o înconjoare cu multă atenție.

Dar poate cu adevărat dezastruos este că faptul că nenorocitul care poartă răspunderea acelei nopți înfricoșătoare, Jules Seminole, se află încă printre noi, nepedepsit, și, din câte se vede, complet lipsit de remușcări. În afară de urechea încă umflată, pare să-și fi revenit după lovitura dată de Nas-Coroiat, și s-a apropiat deja de câteva ori de cortul nostru ca să-mi arunce priviri furișe și să-mi vorbească în felul său murdar, imposibil de reprodus... Încerc să-mi ascund frica față de el, dar individul mă îngrozește de-a dreptul, așa că fac tot ce-mi stă în putință să nu plec din adăpost neînsoțită.

Și Micul Lup a observat mișcările lui Seminole și interesul lui bolnăvicios în ce mă privește, dar a reușit până acum să-și țină firea, la vederea lui. Pentru că este căpetenia Iarbă-de-Leac, soțul meu nu poate face altceva decât să vorbească la sfatul tribului împotriva lui, pentru faptul de a fi adus băutura în rândurile poporului. Dincolo de propria decădere, provocată de aceeași sursă,

Micul Lup își respectă îndatoririle în chip monastic... și cu o lipsă de egoism mai degrabă hristică.

17 iunie 1875

Helen Flight a venit să mă vadă azi-dimineață și să mă invite la o seară de dans, unde ea era oaspetele de onoare. Grupul Vulpilor-Tinere s-a întors ieri din expediția organizată împotriva indienilor Crow. Pentru că au avut înțelepciunea de a nu cădea pradă băuturii în noaptea aceea infernală, și-au organizat propriul dans războinic, de cealaltă parte a râului, iar în dimineața următoare, au pornit la luptă, potrivit planului. Toți purtau pe trup nemaipomenitele feluri de păsări pictate de Helen, așa cum sălbaticii, ale căror talente grafice se limitează la redarea unor simple figurine din linii, nu mai văzuseră niciodată.

Atacul a fost încununat de succes; ieri, luptătorii din grupul Vulpilor-Tinere au intrat strigând în tabără, cu alaiul obișnuit, aducând o herghelie întreagă de ponei ce aparținuseră indienilor Crow. Războinicii noștri reușiseră nu doar să captureze o mulțime de cai, dar să se și întoarcă nevătămați.

— Tare mi-e teamă, *Mesoke*, mi-a zis Helen azi-dimineață, că Vulpile-Tinere îmi acordă, până la urmă, întregul merit pentru reușita operațiunii. „Femeia-Pasăre-Tămăduitoare“, adică m-au și botezat „*Ve'kesohma'heonevestsee*“, un nume teribil de lung, nu ți se pare? Așa că am să te rog să folosești, ca și până acum, varianta scurtă – Pasăre.

— Bineînțeles, *Ve'ese*, am răspuns. (O parte dintre noi depunem eforturi susținute pentru a vorbi limba indienilor, iar numele sunt un bun punct de pornire.)

— Da, uite că unul dintre ei a venit deja să-mi aducă trei dintre caii luați de la indienii Crow și să-mi spună povestea grozavei lui izbânzi în expediția asta, zise Helen. De fapt, a fost mai mult cântec și dans decât poveste. Sunt convinsă că vei avea ocazia să vezi spectacolul din nou diseară, dacă ai să fii de acord să mă însoțești. Îi pictasem pe corp o becafină, iar el mi-a arătat cum a reușit să se strecoare, împreună cu bidiviul, printre gloanțele și săgețile dușmanului, imitând zborul păsării; așa a scăpat de orice rană.

Tot timpul cât și-a dansat și cântat povestea, a ținut brațele ca pe niște aripi îndoite, scoțând sunetul tipic becașinei atunci când își apără teritoriul. Formidabil, aș putea spune. Poate chiar înfricoșător... n-am mai văzut niciodată așa ceva. Adică scotea niște sunete atât de asemănătoare păsării, de parcă ar fi fost el însuși o becașină.

— Helen, cred că ar trebui să-mi revizuiesc părerea despre puterea magiei tale, am spus eu. S-ar putea să încep să o iau în serios.

Legat de acest subiect, uluitoarea pierdere a credinței reverendului Hare în noaptea aceea de pomină, sau trista dispariție a forței lui „tămăduitoare“, a dus la scăderea considerabilă a influenței sale atât printre femeile din grupul nostru, cât și printre sălbatici, care disprețuiesc lașitatea mai mult decât orice. Potrivit judecății lor, în situația în care forța spirituală a reverendului se dovedește așa de slabă în confruntarea cu principalul său dușman – Satana, zeul cel rău –, împotriva căruia rostește adesea predici, atunci cât de mare ar putea fi puterea Marelui Spirit Alb al Părintelui? Oricât de copilărească ar părea, viziunea teologică a sălbaticilor pleacă de la un sâmbure de logică elementară. Pentru că acțiunile zeilor trebuie să fie pe măsura reprezentanților pământeni, magia lui Helen Flight pare să aibă, în acest moment, cea mai mare influență dintre toate...

În tabără se vorbește că mâine vom pleca în expedițiile vânătoarești ale verii. Nu știu unde mergem sau cât timp vom sta... nu știu dacă John Bourke, Gertie sau armata vor putea să ne urmărească mișcările. Plecarea aceasta inevitabilă ce ne poartă spre traiul nomad se arată mai degrabă ca o nouă despărțire sau ca un pas înainte spre inima sălbăticiei... un moment ce nu ne apropie, ci ne îndepărtează, din câte se vede, de ziua întoarcerii noastre...

Cum nu am avut menstruație luna asta, sunt cât se poate de sigură că voi avea un copil. Gândul de a fi din nou mamă mă umple de bucurie și neliniște. Acum trebuie să am grijă de amândoi...

AL CINCILEA CAIET

O viață de nomad

Iată că plecăm din nou, iar copitele cailor alunecă pe pantele colinelor, urmându-i pe oameni, care îi urmează pe bizoni, care merg după iarbă, care răsare din pământ.

(Din jurnalul lui May Dodd)

7 iulie 1875

Suntem pe drum de săptămâni întregi. Slavă Cerului că am adus un calendar pe care să însemn zilele, altfel aş fi pierdut complet noţiunea timpului. Evident, sălbaticii nu au calendare, iar vremea trece altfel în lumea lor – nici nu am cum să explic... de parcă aici nu există timp.

Am călătorit mai mult spre vest, şi uneori spre nord (de lucrul ăsta sunt sigură), vânând şi ţinând urma cirezilor de bizoni.

Călare pe calul meu, Soldat, stau pe o mică movilă, privind câmpiile verzi dimprejur. Copilul acela drăgălaş, Micul-Îngrijitor-de-Cai, uşor ca o pană, cu pielea cafenie şi caldă ca un biscuit care a stat la soare, merge lângă mine în şa, cum face adeseori. Băiatul mi-a devenit încă şi mai drag. Este micul meu bărbat şi protector, iar eu sunt ocrotitoarea lui.

Unele femei călătoresc în grupuri; în cazul de faţă, este vorba despre mine, Martha, Phemie, Helen şi Pană-pe-Cap. Timpul petrecut în expediţie este cel mai prielnic, iar în unele cazuri, singurul prilej de a ne vedea şi a ţine legătura, dat fiind că în tabără avem o mulţime de treburi de făcut.

Din acest motiv, o să încerc să ţin acest modest jurnal pe toată durata călătoriei; am hotărât să-mi prind caietul cu însemnări pe spate, iar atunci când voi avea câteva momente de tihnă, am să pot nota îndată câte ceva. Acum mi-am sprijinit foile pe spatele micului bărbat din şa şi scriu în continuare.

Privim cum întreaga adunare, adică în jur de două sute de corturi, împreună cu indienii din sud, se deplasează de-a lungul preriei, alături de cai, câini şi căruţe mici. Unii merg pe jos, alţii călare, iar războinicii care stau de pază apar din când în când la orizont, pentru a dispărea din nou în văile dintre dealuri precum

vapoarele printre valurile mării (întreaga priveliște e cu adevărat impresionantă!). Câți dintre albi, mă întreb, mai pot spune că au fost martorii unui astfel de exod? Sau că au luat parte la ceva asemănător?

Indienii Cheyenne sunt un popor bogat și, mai ales după expediția împotriva indienilor Crow, avem o mulțime de cai. O parte dintre femei și copiii mai mari merg pe lângă bidiviii care ne transportă lucrurile sau pe lângă cei înhămați la căruțe, pocnind uneori din bici, ca să-i mâne mai departe. Alții călătoresc chiar peste bagaje – câte două sau trei fete pe un cal; se joacă și sporovăiesc ca pușorii în cuib. Unii dintre copiii mai mici încăleacă peste câinii uriași din tabără, iar alții călăresc ponei. De îndată ce încep să meargă, copiii din trib se obișnuiesc repede în spinarea cailor, iar poneii lor de prerie, având capetele în formă de ciocan – destul de diferiți, de altfel, de cei pe care îi știm noi –, sunt cât se poate de liniștiți, bine dresați și ascultători. O parte dintre cei în vârstă, mai cu seamă dacă sunt bolnavi ori suferă de vreo infirmitate, alături de copiii foarte mici, care trebuie supravegheați de adulți, călătoresc în cotigile de care am pomenit, în vreme ce sugarii stau în suporturi prinse de spatele mamelor. Uneori, suporturile acestea sunt atârinate de șeile cailor de transport ori de o parte a cărușelor, mișcându-se ușor, potrivit cu pasul animalelor, spre plăcerea și bucuria celor mici, care surâd și gânguresc, iar atunci când nu dorm, urmăresc tot ce se întâmplă, cu ochii larg deschiși. Absorb astfel viața de nomad din prerie la fel de firesc ca lumina soarelui. Copiii băștinașilor plâng rar. Sunt niște ființe minunate, desăvârșite și mititele (dar care copii nu sunt așa?). De-acum, mă gândesc mereu la pruncii noștri, căci multe dintre celelalte femei au anunțat că sunt însărcinate. Se prea poate ca guvernul să-și fi pierdut încrederea în misiunea noastră, dar este oare posibil ca o viitoare mamă să nu privească înainte cu infinită speranță?

Astăzi sunt binedispusă. Drumul neîntrerupt din ultimele săptămâni, deși plin de greutate și mai degrabă obositor, îmi priește. Îmi dau seama, ca răspuns la discuția pe care am purtat-o mai demult cu căpitanul Bourke, când el mă întreba, retoric, unde este acel Shakespeare al sălbaticilor, că se prea poate ca motivul pentru

care indigenii nu au contribuit substanțial la arta și literatura lumii să fie faptul că sunt, pur și simplu, prea ocupați să supraviețuiască – se mută dintr-un loc în altul, vânează, muncesc –, fără a dispune de luxul unor clipe de răgaz, în care să facă însemnări asupra celor întâmplate sau măcar, așa cum mi-a dat de înțeles Gertie, să se gândească la viața lor. Uneori mi se pare că nu e un lucru atât de rău... și totuși, iată-mă, încercând să fur câteva minute, ori de câte ori am ocazia, pentru a nota cât mai exact faptele zilei.

Profit de prilej ca să ne analizez pe noi patru drept reprezentante ale grupului nostru, ca să spun așa. Ce mai, o adevărată adunătură! Arătăm aproape la fel ca băștinașele și e din ce în ce mai greu să ne deosebească cineva de femeile Cheyenne, mai ales că ni s-a înnegrit și pielea (bineînțeles, Phemie este încă mai neagră!). Până și chipul meu alb a devenit cafeniu precum o castană, deși am totuși grijă să mă dau des cu unsoarea aceea colorată.

Atunci când e vreme bună, Phemie poartă, la fel ca bărbații, o pânză pe șolduri și cam atât, căci șocul de a o vedea cu sânii goi a trecut demult.

Pentru că se făcea tot mai cald, Helen a renunțat la nădragii ei groși care se strângeau sub genunchi și a rugat-o pe croitoreasa noastră, Jeanette Parker, să-i facă un costum din piele de cerb, compus dintr-o bluză franjurată și pantaloni. Este, fără îndoială, o ținută excentrică pentru o doamnă, însă lui Helen i se potrivește de minune. Arată ca un bărbat care trăiește la frontieră, mai ales cu nelipsita-i pipă prinsă între dinți.

La fel ca mine și prietena mea, Pană-pe-Cap – cealaltă tânără soție a Micului Lup –, Martha poartă rochia simplă și lejeră din piele de antilopă, preferată de băștinașe.

Dar iată că plecăm din nou, iar copitele cailor alunecă pe pantele colinelor, urmându-i pe oameni, care îi urmează pe bizoni, care merg după iarbă, care răsare din pământ.

14 iulie 1875

Oricât am fi umblat în ultimele săptămâni dintr-un loc în altul, totul s-a petrecut în bună rânduială. Tabăra se organizează și se deplasează cu o eficiență surprinzătoare, reamintindu-mi de poveștile

mamei despre ȝiganii din Europa. Acum înțeleg, desigur, de ce cortul de la nuntă a fost strâns (mi-ar fi fost imposibil să fac același lucru de una singură). Aici este vorba despre viața trăită în comunitate, în forma sa cea mai pură. Toată lumea contribuie la binele general, precum un stup de albine ori o colonie de furnici.

Femeile se ocupă de pregătirea genților pentru transport, strâng corturile, aranjează și încarcă poneii și căruțele, iar la sfârșitul zilei, când ne oprim, reșază tabăra exact cum a fost. În adăpostul nostru, bătrâna Nas-Coroiat supraveghează totul, ȝipând ascuțit ca o coțofană supărată, în vreme ce agită, la cea mai mică abatere, o nuia de salcie din arsenalul ei de arme. În prima dimineața a călătoriei, m-a plesnit din spate, peste picioare, cu odioasa ei biciușcă. Se pare că nu împachetam lucrurile cum trebuie.

— Au! am urlat, sărind din cauza usturimii. Mă lovise suficient de tare ca să-mi lase o urmă. M-am întors furioasă spre bătrână, care, recunoscându-mi pe dată furia, începu să facă câțiva pași în spate. M-am dus spre ea, arătând-o cu degetul; mi-am lipit de gât palma făcută căuș, am îndreptat iarăși degetul în direcția ei și i-am spus: Se prea poate să te ocupi de supraveghere, scorpie bătrână, dar să știi că dacă mai faci așa ceva, îți sucesc gâtul ăla de cotoroanță afurisită! I-am vorbit în engleză, bineînțeles, și, în același timp, în limba universală a femeilor, așa că bătrâna m-a înțeles întocmai. Nu a mai ridicat vreodată nuiaua asupra mea.

Bărbații se dedică vânătorii, iar diversele grupuri de războinici asigură paza taberei și protecția noastră pe timpul călătoriei. Până acum nu ne-am întâlnit cu dușmanii și nici n-am văzut vreo urmă lăsată de ei, în afară de câteva locuri pe unde fuseseră ridicate tabere. Am aflat că am intrat de curând pe teritoriul indienilor Crow și Shoshone, observând cu toții o creștere sporită a vigilenței din partea luptătorilor noștri.

În ansamblu, chiar dacă mi-am acceptat mai mult sau mai puțin condiția de femeie, trebuie să recunosc că diviziunea muncii printre sălbatici este echitabilă. Departe de a fi un prilej de relaxare ca oricare altul, cum se întâmpla în cazul tatălui meu și al prietenilor lui, vânătoarea reprezintă, pe drept cuvânt, o chestiune de viață și de moarte; o îndeletnicire teribil de grea și adesea pericu-

loasă. În vara asta unul dintre bărbații din trib a fost călcat în picioare și ucis fiindcă a căzut de pe cal în timp ce vâna. Altul a fost adânc străpuns de coarnele unui bizon, dar a supraviețuit (numele i-a fost schimbat în Bizonul-nu-l-a-Ucis), iar al treilea a fost grav rănit după ce poneiul său a călcat, în plin galop, într-o vi-zuină de bursuc și și-a rupt piciorul (omul e cunoscut acum drept Calul-care-își-Rupe-Piciorul). Totuși, nu mi-a scăpat faptul că băr-bații pornesc la vânătoare cu mai mult entuziasm decât cel pe care îl arătăm uneori noi, femeile, atunci când ne ocupăm de treburile zilnice sau de mutarea taberei, chiar dacă toate acestea sunt, de obi-cei, îndeplinite în spiritul bune-dispoziții și al cooperării.

Spre lauda ei, dar și a sălbaticilor, negresa noastră, Phemie – *Mo'ohetaeve'ho'a'e*, un nume cu traducere interesantă: Femeia-Albă-Neagră – îi poate însoți pe bărbați la vânătoare. Deși femeilor nu le este îngăduit să facă parte din sfatul tribului, indienii Cheyenne se arată surprinzător de receptivi în privința recunoașterii unui talent deosebit, iar Phemie a făcut cu prisosință dovada abilității sale de a vâna.

Totodată, femeile din comunitate dețin o influență conside-rabilă în privința treburilor de zi cu zi și, de obicei, li se cere păre-rea în legătură cu toate situațiile referitoare la binele poporului. Spre exemplu, chiar soțul meu, Micul Lup, pune mare preț pe sfatul unei bine-cunoscute femei cu puteri tămăduitoare, Femeia-care-Merge-contra-Vântului, având mai multă încredere în ea decât în toți ceilalți șamani. De asemenea, cu toate că arareori este de acord cu mine în toate privințele, îmi ascultă totuși opiniile cu multă considerație. Poate că societatea din care venim ar avea câte ceva de învățat de la sălbatici despre relațiile dintre sexe.

Iscoadele au găsit mai mereu cirezi mari de bizoni, cam prin toate locurile prin care am trecut, așa încât bărbații au avut noroc din plin la vânătoare, iar acum cămara e plină. La carnea de bizon s-a adăugat apoi cea de elan, căprioară, antilopă, mai multe feluri de vânat mic și păstrăvi. Apele din apropiere abundă în pește în așa măsură, că o persoană îndemânică îi poate scoate pe mal cu mâna; cu alte cuvinte, încă o îndeletnicire pentru femei și copii. Am adu-nat deja o grămadă de piei, atât pentru asigurarea confortului în

trib, cât și pentru a le schimba mai târziu la prăvăliile din rezervație. Astfel obținem bunuri foarte apreciate, precum cafeaua, zahărul, tutunul, stofele, praful de pușcă, gablonțurile, ustensilele de gătit și orice alte mărfuri deosebite ale omului alb, care reușesc să atragă atenția sălbaticilor.

Sunt zile când sper ca cei plecați la vânătoare să nu găsească nimic, căci abundența vânatului ne dă mult de lucru tuturor. Pe seama mâinilor mele, care încep să semene, mult înainte de vreme, cu cele ale unei bătrâne, am devenit iscusită în toate activitățile legate de jupuitul, tăiatul, curățatul și argăsitul pieilor, uscarea cârnurilor și gătitul la foc de lemne, deși, cât privește ocupația din urmă, nu toți membrii familiei mi-au apreciat pe deplin eforturile culinare.

Totodată, am încheiat un armistițiu destul de fragil cu nevasta bătrână, Cea Liniștită. Nu s-ar putea spune că suntem în relații prietenești, dar îmi acceptă prezența și nu mă mai tem pentru viața mea în preajma ei. Oricum, încă se arată ursuză de fiecare dată când stăruie să mă lase să văd de foc, pentru că are, neîndoielnic, senzația că încerc să acaparez poziția de primă soție și bucătar-șef. Sincer vorbind, sunt de părere că ar trebui să-mi fie recunoscătoare, de vreme ce nu fac altceva decât să-i ușurez munca.

Și, dacă eu apuc să mă plâng uneori de treburile zilnice, alte femei din grup ocolesc cu totul îndeplinirea îndatoririlor ce le revin. După nereușita tentativă de „evadare”, Narcissa White le-a explicat clar gazdelor/celor care o capturaseră că se afla acolo împotriva voinței sale, refuzând astfel orice formă de conlucrare. Uriașele perspective ale eforturilor depuse ca misionară au fost reduse corespunzător. Dat fiind că renunțase, în bună parte, la salvarea sufletelor păgâne, pe care le-a evaluat drept mult prea necoapte și necizelate pentru a fi creștinate cum se cuvine, și-a îndreptat apoi atenția asupra felului în care îi putea învăța pe sălbatici să fie slujitori supuși ai viitorilor stăpâni albi.

— Mai întâi, vrea să-i învețe cum să fie sclavi, a remarcat Pemie. Apoi, așa cum a făcut și poporul meu, se vor întoarce spre Dumnezeu albilor pentru izbăvirea spiritului. În felul acesta și-au asigurat dintotdeauna cuceritorii forța de muncă.

Pentru atingerea scopului propus, Narcissa a luat două tinere păgâne sub aripa ei, încercând să le transmită deprinderi legate de anumite activități domestice din lumea „civilizată” — să facă reverențe și să-i ducă ele lucrurile personale, să spună „Da, doamnă” și „Nu, doamnă”, împreună cu alte obiceiuri ce par comice, poate chiar ușor nebunești, în mijlocul sălbăticiei.

Mare parte din membrii tribului au ustensile de bucătărie — cratițe și tigăi, vase de aramă și chiar oarece tacâmuri luate de la prăvăliile unde se face schimb de mărfuri, deși unii dintre ei mănâncă în continuare cu degetele.

— După ce se vor stabili în rezervație, ne lămurește Narcissa, învățăturile mele în aceste privințe o să le fie de folos. Astfel, vor putea să găsească oricând de lucru prin forturi, în casele ofițerilor, dar și în orașele și așezările albilor, ce se vor înmulți, odată ce granița nu va mai fi deloc supusă asaltului păgânilor, așa încât civilizația își va întinde nobilele-i hotare fără a se mai teme mereu de infamele lor atacuri. (Fiindcă a venit vorba, Narcissa nu și-a iertat niciodată soțul pentru consumarea „involuntară” a căsătoriei lor; nu îi îngăduie să vină în cort și nu vrea să spună dacă este sau nu însărcinată.)

Nu pot să-mi dau seama de ce acceptă „servitoarele” ei un astfel de tratament; poate din simplă curiozitate sau, cine știe, din politețe, căci sălbăticiei sunt și curioși, dar și amabili, cu asupra de măsură. În orice caz, aș putea prezice că, în general, din rândurile acestui popor nu vor ieși decât niște servitori jalnici.

Am ajuns la destinația stabilită pentru amiază, aleasă de iscoadele aflate înaintea noastră și anunțată de bătrânul crainic al taberei, care merge călare de-a lungul și de-a latul convoiului ce se întinde, la sfârșitul zilei, pe o distanță de câteva mile.

Indiferent dacă rămânem o zi sau mai multe în locul unde ne oprim, femeile așază tabăra exact la fel de fiecare dată, astfel încât fiecare familie și fiecare adăpost să se afle în aceeași poziție prin raportare la întreg. Cercul complet al tribului se deschide întotdeauna spre răsărit, acolo unde se ivește soarele, după cum se întâmplă și cu cercul de adăposturi al unei familii sau al intrării fiecărui cort. Motivul este atât de natură religioasă, cât și practică, pentru că oamenii se trezesc primind căldura primelor raze ale

dimineții, iar odată ce intrarea în cort rămâne deschisă, soarele luminează, încălzește și împrăștează întregul *tipi*. Simetria și ordinea sunt, mai degrabă, încântătoare – un fel de formă de artă.

Cu destulă vreme înainte de asfințit, întregul sat e așezat așa cum trebuie, de parcă ar fi fost acolo de săptămâni sau luni întregi. Focurile ard, mâncarea e pusă la gătit, copiii se joacă, bărbații fumează și stau la sfat, și, ca întotdeauna, femeile muncesc...

1 august 1875

În ultimele șase zile, tabăra a rămas așezată lângă Tongue River. Aceasta a fost cea mai lungă perioadă în care am stat într-un singur loc, din momentul plecării. Este un ținut minunat, aflat într-o depresiune de la poalele munților, unde suntem bine protejați de vânt și intemperii. Mica vale e verde și bogată în vegetație, cu destulă iarbă pentru cai, străjuită de coline și stânci, iar de o parte și de alta a râului se întind ploi uriași, ale căror frunze foșnesc ușor la cea mai blândă suflare de vânt.

În fiecare dimineață, odată cu ivirea zorilor – acel moment al zilei care îmi place cel mai mult –, merg la un iaz de pe râu, înainte ca toată lumea să se trezească, și iau apă proaspătă. Pitulicile abia-și încep cântecele vesele de dimineață, iar lăcarii scânteiază ca lumina unor flăcări galbene și strălucitoare pe ramurile verzi ale sălcilor. De multe ori, atunci când mă apropiu, rațele, gâștele sau cocorii își iau zborul; uneori, câte o căprioară cu puiul ei sare de pe marginea apei, iar cozile li se zăresc apoi prin frunziș. Pe malul râului, rândunelele se avântă din cuiburi spre stâncile nisipoase ca să culegă din zbor insecte, iar păstrăvii din iaz, ridicându-se deasupra apei, lasă în urmă cercuri concentrice. Cobor vasul pântecos în apa rece, care curge la vale și trage după ea urciorul, pe măsură ce se umple. Simt că sunt o parte a acestei lumi, trasă în jos precum vasul acela, ca să mă umplu de viață.

Este cel mai potrivit moment pentru a face însemnări în jurnal – câteva minute furate începutului de zi, înainte să începă forfota și agitația vieții din tabără. Stau pe o piatră de unde pot vedea heleșteul și râul. Aerul e liniștit și rece, iar malurile stâncoase

se pierd în umbră, căci soarele încă nu a urcat deasupra lor. Până și nelipsitele adieri ale vântului de prerie sunt acum departe...

Uneori, în zori, vine și Helen Flight alături de mine, pe piatră, ca să deseneze păsări. Dacă nu facem zgomot, cocorii suri și albi se întorc pe iaz, alături de stârcul albastru și stârcul-de-noapte, rațe și găște de variate feluri. Helen își ține caietul cu schițe deschis pe genunchi, pipa prinsă bine între dinți, iar sprâncenele ridicate, ca întotdeauna, în semn de plăcută așteptare, de parcă în jurul ei s-ar petrece lucruri cu totul ieșite din comun. La răstimpuri, când mă opresc din scris, îmi ia ușor caietul din poală și creionează iute câte o pasăre pe margine – o rândunică țâșnind după insectele de la suprafața apei ori un pescăruș pe creanga unui copac, cu un pește în cioc.

— Cine știe, *Mesoke*, îmi spuse ca, înapoiindu-mi caietul, poate noi două ar trebui să ne gândim la o colaborare. *Viața unei femei printre sălbăticiii din preriile de vest*, cam așa ar suna titlul; autoarea textului, doamna May „Rândunică” Dodd Micul Lup, cu ilustrații ale doamnei Helen Elizabeth „Femeia-Pasăre-Tămăduitoare” Flight Mistreț.

— Splendidă idee, Helen! am răspuns eu voioasă. Cu siguranță va ajunge o lucrare de referință a literaturii de frontieră!

— Din nefericire, nu prea mă pricep să desenez oameni, zise Helen. Vreau să spun că m-am simțit mereu în largul meu redând animale și, mai cu seamă, păsări. Odată am pictat un tablou ce o înfățișa în întregime pe amica mea, doamna Ann Hall of Sunderland, care, privindu-l întâia oară, a exclamat: „Vai, de mine, Helen, arăt exact ca un lopătar roziiu!”

În afară de Helen, dacă rămân pe piatra mea mai mult timp, ni se alătură Gretchen, Sara, Martha, Daisy sau Phemie. Așa se face că o parte din noi ne regăsim adesea aici, ca într-un club de dimineață al fetelor, al cărui președinte autoproclamat sunt eu.

Din fericire, Daisy și-a revenit în bună măsură după noaptea aceea de coșmar, când căzuse pradă păgânilor beți, devenind, totodată, mult mai înțelegătoare. În chip straniu (deși, având în vedere situația în care ne aflăm, ce ar mai putea fi straniu?), după noaptea „accidentului”, s-a împrietenit cu Phemie.

— Ați auzit veștile despre draga mea prietenă, Euphemia Washington? ne-a întrebat Daisy azi-dimineață, ținându-și pe genunchi micul pudel, Fern Louise. Tocmai i s-a propus să se alătore grupului de războinici Căinii-Turbați, iar așa ceva nu s-a mai întâmplat până acum. Și vreau să spun că nu au chemat-o să officieze primirile pe la diverse evenimente, ci ca să fie cu adevărat o femeie-războinic. E priiima daaată în istoria tribului când unei femei i se acordă astfel de onoruri – și încă ce femeeeee! Nu-i așa că avem de ce să fim mândre? Fern Louise și cu mine suntem tare mândre. Ce zici, scumpeeete? Noi credem că e o mare onoare pentru toată lumea, și vine firesc, dată fiind iscusința domnișoarei Phemie la concursuri și la vânătoaaare.

Mica Sara e toată numai zâmbet și vorbește întruna în limba indienilor, glumind împreună cu Cea-care-Merge-Frumos, fiica Celei Liniștite și a Micului Lup, care mă însoțește adesea ca să aducem apă. Băstinașii îi spun Sarei „Mica-Fată-Albă-care-Vorbește-Cheyenne“, pentru că a fost prima dintre noi care a reușit să le vorbească fluent limba. Ei nu pot înțelege pe deplin ironia faptului că, înainte de a vorbi Cheyenne, fata nu vorbea deloc! Acum a înflorit ca un trandafir sălbatic sub soarele preriei; e mai fericită și mai sănătoasă decât am văzut-o vreodată. Îmi vine tare greu să cred că ea e copila firavă și temătoare care se agăța de mine cu atâta deznădejde în lunga noastră călătorie cu trenul către vest. Ea și zveltul său soț, Lupul-Galben, sunt de nedespărțit, parcă făcuși unul pentru altul (nu știu doi oameni mai îndrăgostiți decât ei).

Că tot a venit vorba, draga noastră Gretchen, *Moma'xehtahe*, cum i se spune acum, adică Picior-Mare, s-a împăcat cu soțul ei cel prostuș, Cap-Sec, pe care îl ține cu fermitate sub papuc – ori sub picior – din noaptea aceea întunecată, de pe la începutul verii, când s-a băut whisky.

Este un om nepăsător, vanitos, despre care toată lumea spune, pe drept cuvânt, că abia e în stare să-și întrețină familia. De multe ori, Gretchen e nevoită să-l împingă afară din cort, cu instrucțiuni precise: „Să aduci de mâncare acasă, prostovan mare și leneș!“ În numeroasele ocazii când Cap-Sec se întoarce de la vânătoare cu tolba goală, asistăm la un spectacol bizar, deși nu complet lipsit de amuzament. Un grup de membri furioși ai familiei, având-o în

frunte pe Gretchen, urmată de mama respectivului și de copiii care se află prin apropiere, îl urmăresc pe nefericit prin tabără cu bețele.

— *Ja!* Idiot mare și tembel ce ești, urlă la el Gretchen, roșie de furie elvețiană, plesnindu-l peste șezut și lovindu-l peste cap și umeri cu bățul, în vreme ce copiii îl băteau peste picioare. Cum vrei să ții familie, dacă nu poți aduce la noi carne să punem pe masă? Suntem legați de afurisitu' de frate-tău și de alți prieteni ca să hrănească și să îmbrace la noi. Eu nu stau la milă! Eu muncește greu ca să trăiesc și nu iau pomeni! Nătărău, tont și nerod! Uită-te la tine, moșat cum ești, ferchezuit, nu ești în stare să aduci carne acasă nici dacă afurisu' de bizon cade la picioare! Mare prostănac!

Bietul Cap-Sec se împleticește prin tabără, încercând să scape de piciorul mare al lui Gretchen, în timp ce se ferește de ploaia de lovituri a celorlalți, până când, într-un final, se împiedică și cade la pământ, unde este atacat de copiii cei mai mici, care îl plesnesc cu bețele lor scurte și îl strigă în tot felul, râzând cu mare veselie în tot acest răstimp. Așadar, nu s-ar putea spune că viața unui vânător în prerie este tocmai ușoară.

Și, totuși, în momentele mai liniștite, când ne întâlnim, ca acum, pe stânca ce dă spre iaz, în tihna dimineții, Gretchen, blajină precum o vacă de lapte, ne împărtășește afecțiunea ei pentru același bufon. E vorba, cred eu, de recunoștința de a avea, în cele din urmă, un soț, și de dorința de a-l ajuta să facă ceva cu viața lui.

— Recunosc că nu-i cel mai isteț bărbat din lume, e drept asta, spuse Gretchen luându-i apărarea. Dar înainte să apară copiii, o să învăț la prostovan să fie soț bun și stâlp la familie. Știu că eu nu sunt frumușică; cu toate astea, muncesc totdeauna din greu și am grijă la casă, pentru familia mea, fie că-i făcută din indieni sau din albi, nu contează la mine. Sunt harnică, ordonată și o să fiu mamă bună la copiii mei și soție bună la soțu' meu. Așa am învățat la mama mea. Drept să spun, fetelor, o fi el cel mai mare nerod din trib, dar e totuși bărbatu' meu... știți voi, și place la mine... *ja!* Apoi își acoperi gura și chicoti. Place la mine mult, a adăugat, lovindu-se cu palma peste pieptul voluminos. Îi plac țățele mele

mari! Tot ce vrea să facă el e să se rostogolească cu mine peste picile de bizon!

Izbucnim toate în râs. Dumnezeu s-o aibă în pază.

Tabăra începe să se trezească la viață; pe malul apei vin și alte femei ca să-și umple urcioarele. Bărbații, membri ai Clubului de Îmbăiere al Sălbaticilor, sosesc pentru scăldatul de dimineață; îi auzim plonjând în apă, în susul sau în josul râului, pe când păsările își iau zborul, speriate de venirea atâtor oameni pe teritoriul lor. Se aud și sunetele profunde ale sutelor de aripi ce bat de-a lungul apei, țipetele ascuțite ale zburătoarelor, ca într-o orchestră stridentă a naturii, care ciripește, cârâie, se tânguie, fluieră și se pierde în depărtare, pentru a lăsa în loc vocile femeilor, copiilor și bărbaților. În tabără, se aude deja crainicul... face anunțurile cu voce înaltă și sonoră, punând capăt acestor momente de liniște, cele mai grozave din întreaga zi...

Uneori, o trimit înapoi cu urciorul pe Cea-care-Merge-Frumos, în vreme ce eu rămân să scriu ori să stau cu prietenele mele... Este o fată minunată, iar băieții abia își pot lua ochii de la ea – zveltă, cu picioare lungi, ca tatăl ei, are în mișcări grația unui dansator, fără a fi moștenit firea posomorâtă și bănuitoare a mamei. E un copil curios, deschis, cu o privire scânteietoare și inteligentă. Îi place compania noastră, a femeilor albe, iar noi am învățat-o câteva cuvinte în engleză; ea, la rândul său, ne ajută să vorbim în limba ei. În general, nu mai suntem așa nesigure cu privire la felul în care ne exprimăm, și ne putem face înțelese la nivel rudimentar, iar lucrul acesta ne este de ajuns, dat fiind că acești oameni nu au predilecție pentru complicate discursuri filozofice. Cea-care-Merge-Frumos ne-a fost de mare ajutor în această privință și ne-am simțit foarte bine alături de ea, deși tare mi-e că acest început de prietenie nu se bucură de acordul deplin al mamei sale.

Am ocolit subiectul care urmează din cauza faptului că depășește granițele bunei-cuviințe, însă trebuie să îl notez, pentru că reprezintă una dintre cele mai importante modificări pe care le-am adus stilului nostru de viață. Este vorba despre closete. Din fericire, tribul nostru ține la curățenie, ceea ce nu e însă valabil pentru toate triburile. Vă puteți închipui ce putoare înfiorătoare s-ar

răspândi într-o tabără de două sute de persoane, dacă toată lumea și-ar face nevoile la întâmplare, prin tufişuri. În ultimele călătorii, am dat peste locuri de popas lăsate în urmă de alte triburi. Duhoarea le anunţa prezenţa de la câteva mile depărtare.

Indienii Cheyenne au găsit o soluţie oarecum igienică, chiar dacă nu oferă prea multă intimitate. În fiecare tabără se stabileşte o zonă principală, astfel încât vântul să nu bată spre sat, unde toată lumea îşi rezolvă necesităţile. Băieţii tineri au datoria de a păzi aceste latrine publice şi de a se asigura că excrementele sunt îngropate de îndată. Este prima slujbă a unui băiat, după care, odată ce împlineşte o anumită vârstă, trece la păzitul cailor. Paza latrinei şi acoperirea fecalelor se îndeplinesc nu doar din considerente sanitare elementare, dar şi pentru că în tabără sunt mulţi câini, şi, dacă au ocazia, câinii pot... vă rog să mă iertaţi, subiectul este, într-adevăr, dezgustător... să se rostogolească pe-acolo şi chiar să mănânce aceste resturi.

Cât despre noi, femeile albe, am adus anumite îmbunătăţiri acestui sistem. Mica Marie Blanche, franţuzoaica grupului (care, în cele din urmă, s-a „măritat” cu fratele soţului ucis), a fost destul de îngrozită de întreaga organizare. Pentru că francezii nu au obiceiul de a face baie regulat, au inventat o mulţime de mijloace inteligente pentru asigurarea unei compensaţii igienice. Marie Blanche a insistat, aşadar, ca nişte vase cu apă având rol de „bideuri” să fie amplasate acolo şi întreţinute de „băieţii de la curăţenie”, cum le spunem noi. Prin urmare, în acest domeniu – limitat, desigur, însă esenţial pentru o femeie –, aş putea spune că i-am învăţat pe sălbatici ceva folositor. Dar iată că am spus, cu siguranţă, destule pe marginea unui subiect ce nu are nevoie de reprezentări grafice...

În ciuda faptului că m-am împăcat cu soarta care ne-a adus aici, şi chiar în ciuda unui anume sentiment de mulţumire, în ultima vreme m-a urmărit o premoniţie urâtă – undeva, dincolo de buna mea dispoziţie, se ascunde o nelămurită senzaţie de apăsare. În vreme ce mă străduiesc să cuprind cu privirea pagina de jurnal în lumina argintie, abia mijită, a dimineţii, mă întreb cine va mai citi oare aceste rânduri, dacă s-ar întâmpla ceva care să mă împiedice să mă întorc în lumea civilizată? Ce s-ar alege de scumpii

mei copii, Hortense și William, dacă n-aș mai putea să mă întorc la ei? Mă rog ca scrisoarea pe care a luat-o Gertie să ajungă la ei, dar am oare siguranța că mama și tata le-o vor arăta atunci când vor fi îndeajuns de mari ca să o poată citi? Gândurile acestea mă neliniștesc cumplit. Indiferent ce se va petrece cu mine, aș fi tare ușurată să știu că pruncii mei vor putea afla, într-o bună zi, câte ceva despre viața mamei lor printre sălbatici, și poate vor înțelege că, indiferent cât de excentrică ar fi fost ea (căci se putea dovedi încăpățânată, nesăbuită sau impulsivă), nu a fost niciodată ne-bună...

7 august 1875

Premonițiile mele întrunecate din ultimul timp s-au adevărit într-un chip mult mai groaznic decât aș fi fost în stare să-mi închipui, căci o catastrofă cum nu se poate mai înfiorătoare s-a abătut asupra noastră. În această zi, cea mai neagră de până acum, eu și câteva dintre tovarășele mele ne-am trezit într-o situație fără ieșire.

Ziua a început la fel de liniștit și de senin ca oricare alta. În zori, stăteam pe piatra mea care dă spre iazul de pe Tongue River, din apropierea taberei noastre, și mă pregăteam să-mi desprind caietul de la spate. Helen Flight stătea alături, așteptând momentul când lumina avea să fie potrivită pentru schițele sale. De cealaltă parte, ședeau Martha, Sara și mica mea prietenă, Ceacare-Merge-Frumos. Ni se alăturaseră și gemenele Kelly, care stăteau în genunchi, pe malul apei, pregătindu-se să arunce în iaz o undiță cu un cârlig la capăt, ca să prindă păstrăvi pentru micul dejun. Gretchen mergea apăsât spre pârâu, aducându-și urciorul, și tocmai se lăsase pe vine lângă apă.

Cred că am simțit toate, în același timp, că ceva nu era în ordine, căci păsările ce-și începuseră deja cântecul de dimineață au amuțit dintr-odată, iar momentul acesta de liniște a fost întrerupt de câteva zeci de rațe și găște care s-au ridicat deodată de pe apă, puțin mai jos de noi. Nici n-am apucat bine să ridicăm privirea, lăsând deoparte ceea ce făceam, că, într-o clipită, am fost atacate. Niște mâini mizerabile ne-au astupat gurile, punându-ne la gât

lame de cuțit, iar perechi de brațe ca niște chingi de fier ne-au imobilizat. Singurele zgomote care s-au auzit mai tare decât bătaile de aripi ale păsărilor ce își luau zborul au fost lovitura surdă a unei băte zdravene și urletul teribil al prietenei noastre Gretchen, care s-a prăbușit la marginea apei.

Răpirea noastră a fost pregătită atât de bine, încât acum, când privesc înapoi, am bănuiala că atacatorii ne urmăriseră, poate timp de câteva zile, pentru a-și da seama când venim și când plecăm, evaluând, totodată, forța brută necesară operațiunii. Gretchen, mare și puternică cum era, le-a părut, probabil, mai greu de stăpânit de unul sau chiar doi bărbați, drept care au recurs, numai în cazul ei, la violență.

Anihilarea noastră s-a petrecut cu atâta repeziciune, calm și hotărâre, încât ne-a fost imposibil să ne opunem. Știam că, dacă am fi încercat să ne împotrivim ori să țipăm, ne-ar fi tăiat imediat gâtul, așa că ne-am trezit toate, neajutorate și paralizate de teamă, când târâte, când luate pe sus, în josul râului, de unde veniseră probabil răpitorii. Un individ de-a dreptul mătăhălos, cu înfățișare înspăimântătoare, a ridicat-o pe Gretchen pe umăr și a cărat-o de parcă ar fi fost un sac de cartofi. Nu mi-am dat seama atunci din ce trib făceau parte, însă erau, în general, mai înalți și aveau pielea mai deschisă la culoare decât indienii Cheyenne. O parte erau îmbrăcați în cămași de flanelă confecționate de albi, iar alții purtau pălăriile negre specifice armatei americane, având calotele tăiate, iar borurile acoperite de pene și fâșii colorate de cârpă.

În josul râului, într-un vad cu apă puțin adâncă, ne-au cărat pe celălalt mal, unde câțiva flăcăi mai tineri ne așteptau într-o pădure de plop, alături de un grup de cai, între care am recunoscut și bidivii de-ai noștri. Acolo, ne-au legat mâinile și picioarele cu fâșii subțiri de piele neargăsită, iar peste gură ne-au prins călușuri de cârpă. Apoi ne-au aruncat cu brutalitate pe oblâncurile șeilor, ca și când am fi fost cadavrele unor căprioare ucise de curând. Sălbaticii noștri răpitori s-au urcat pe cai lângă noi, în partea din spate a șei.

Nu știu cât timp am călătorit astfel; cred că a fost vorba de câteva ore bune, dar ni s-a părut că a durat mult mai mult, atât de dureros și de chinuitor a fost drumul. Eram convinsă că o uciseseră

pe Gretchen, fiindcă nu-și recăpătase cunoștința și, din câte puteam să văd întorcând capul, mi se părea că zace în șa, lipsită de viață. Cred că abia după o oră, ce a trecut tare greu, am răsuflat ușurată, auzindu-i din nou geamătul.

La capătul unei călătorii obositoare și încărcate de neliniște, în care n-am putut face altceva decât să ne gândim, deznădăjduite, la situația în care ne aflam, am ajuns, în cele din urmă, la o tabără mică, formată din vreo cinci sau șase corturi improvizate – ceva mai mult decât niște acoperișuri rudimentare, sprijinite pe stâlpi acoperiți cu pânză. Neîndoielnic, un loc provizoriu de popas al unui grup de vânători sau de războinici, căci nu vedeam nici o femeie prin preajmă, doar alți câțiva bărbați tineri, care au apărut în momentul când am intrat în tabără. Și la sosire au dovedit aceeași cruzime; am fost aruncate de pe spinările cailor și lăsate să ne rostogolim în țărână. Întreg peisajul le-a stârnit însă râsul și pofta de glumă. Vorbeau într-o limbă necunoscută.

În cele din urmă, ne-au dezlegat mâinile și picioarele, apoi ne-au scos călușurile. Al meu fusese prins așa de strâns, că aveam răni, iar colțurile gurii îmi sângerau. Odată eliberată, m-am târât în mâini și în genunchi ca să o ajut pe Cea-care-Merge-Frumos, cea mai tânără și mai speriată dintre noi. Copiii indienilor Cheyenne cresc cu povești legate de capturări asemănătoare din partea altor triburi – cum sunt basmele cu omul negru în lumea civilizată –, așa că cel mai urât coșmar al fetei devenise realitate.

— *Ooetaneo 'o*, se tânguia ea, înfiorată. *Ooetaneo 'o*.

Era atât de înspăimântată, că nu mi-am dat seama ce încerca să-mi spună, până când m-a lămurit Sara.

— Crow, mi-a tradus ea. Zice că oamenii ăștia sunt indieni Crow.

Abia mai târziu am realizat că a fost prima și ultima oară când am auzit-o pe Sara vorbind în engleză.

Știam toate că indienii Crow sunt cei mai mari dușmani ai tribului Cheyenne. Altminteri, o adunătură de netrebnici, cu îmbrăcăminte pe jumătate împrumutată de la albi, inclusiv pălăriile ridicole de militari, care își dădeau importanță, semețindu-se și glumind pe seama disperării noastre. Biata Martha, cumplit de

speriată și trecând, fără îndoială, printr-o stare de șoc, a început să repete întruna:

— O să ne omoare, o să ne omoare pe toate. Știu că o să ne omoare... o să ne omoare pe toate...

În cele din urmă, Meggie Kelly a întrerupt-o brusc.

— Ia mai taci, Martha, zise ea. Dacă ar fi vrut să ne omoare, o făceau până acum. Nu-și mai băteau capu' să ne care pân'-aici.

— Așa-i, Meggie are dreptate, aprobă sora ei, cu voce joasă. Nu ne omoară acum; mai întâi o să-și bată joc de noi. Uitați-vă la ăla de colo, la ce lemn a dat la iveală.

E drept că unuia dintre bărbați i se vedea membrul în erecție în spatele pânzei de pe șale, iar ceilalți, observându-l, s-au pornit să râdă și să-l încurajeze.

Ticălosul o apucase pe mica mea Sara de păr și o trăgea spre una dintre colibele acelea abia încropite. Nu fusese o alegere voită a fetei, ci mai degrabă faptul că stătea cel mai aproape de el.

— Nu, am strigat și l-am apucat pe agresor de un picior, nu pe ea, te rog, nu pe ea. Ia-mă pe mine!

— Da, milog împuștit, sări Susie Kelly, apucându-l de celălalt picior, sau pe mine! Da' las-o pe fată în pace, la naiba să te ia!

Rugămințile noastre patetice au adus parcă mai multă veselie printre tovarășii lui. După o scurtă luptă, sălbaticul a dat-o pe Susie la o parte, iar mie mi-a tras o lovitură de picior peste obraz, aruncându-mă cât colo. Toate femeile din grup, în afară de Martha, mult prea îngrozită ca să facă vreo mișcare, și sărmana Gretchen, care zăcea pe jos, pe jumătate conștientă, și gema, au încercat să ne sară în ajutor, însă păgânii le-au oprit.

Bestia care o târa pe Sara a renunțat să o mai tragă de păr; s-a lăsat deasupra ei, forțând-o să desfacă picioarele. Fata plângea și se zbătea. N-am să uit niciodată, cât timp voi trăi, expresia forței tăcute de pe chipul ei tânăr și lacrimile de amărăciune rostogolindu-i-se pe obraji. În acel moment, mi-am dat seama că avusese parte de aceeași inefabilă soartă pe vremea când era doar o copilă, în azilul acela înfiorător, și că mușenia fusese cea din urmă expresie a puterii ei interioare, dovada ultimă a cruzimii acestei lumi. Imobilizată la pământ de unul dintre ei și neputincioasă în fața

fărădelegii, am început și eu să plâng, să stărui, să implor, să mă rog lui Dumnezeu...

Nu știu de unde a apărut cușitul. Unele femei au spus apoi că îi aparținea indianului, iar Sara i l-a scos de la cingătoare, altele, că îl ținuse tot timpul ascuns sub rochie. Am văzut însă lama de oțel lucind în mâna ei și cum a înfipt-o în gâtul bărbatului, care stătea deasupra. Luat prin surprindere, a scos un gâlgâit, apucând cu disperare mânerul cușitului. Când a reușit, în cele din urmă, să scoată lama, un șuvoi de sânge i-a țâșnit din gât, ca un izvor. Însă cu ultima suflare, înainte să moară și să se prăbușească fără simțire, i-a trecut fetei tășul peste gât. Într-o clipă, am văzut viața scurgându-se din ochii dragei noastre Sara.

Se lasă întunericul, iar noi stăm ghemuite pe pământ, într-unul din adăposturile acelea primitive, susținute de câteva bețe. Încercăm să ne alinăm una pe cealaltă, plângând încetișor și vorbind în șoaptă. Câțiva dintre tinerii sălbatici stau pe vine în fața intrării, ca să facă de pază, însă nu s-au mai obosit să ne lege mâinile, căci oricum nu mai eram în stare de nimic. După ce au omorât-o pe Sara, brutele alea mizerabile ne-au violat pe toate, la rând... a trebuit să îndurăm, pe tăcute, siluirea lor ticăloasă... Am reușit doar să o salvez pe copilă, pe Cea-care-Merge-Frumos, de soarta ce-o aștepta, atrăgându-i atenția agresorului și oferindu-mă a doua oară, în locul ei... Am la mine caietul, care a stat tot timpul prins la spate. Îl țin deschis pe genunchi și scriu rândurile astea chinuite, probabil ultimele.

— De ce mai notezi în jurnal, May? m-a întrebat adineauri Martha cu voce slabă, deznădăjduită. Mai ajută la ceva?

— Nu știu, Martha, am spus. Poate că scriu ca să fiu vie, ca să rămânem toate în viață.

Helen Flight a râs amar.

— Da, a zis ea, te înțeleg perfect, May. Pentru tine, scrisul e tămăduitor și, atâta vreme cât scrii, ai o preocupare, trăiești. În ciuda a tot ce s-a petrecut, suntem încă în viață... desigur, cu excepția scumpei noastre Sara...

Priveam toate trupul fetei, care stătea acum întins, țeapăn și rece, în spatele colibeii, unde îl duseserăm noi.

— Nu mai vreau să trăiesc, a zis Martha. Poate că Sara a avut noroc. Moartea e, cu siguranță, o binecuvântare, după tot ce ni s-a întâmplat... și o să se întâmple mai departe.

— Of, Martha, da' mai termină cu smiorcăiala asta nenorocită, o dojeni Meggie Kelly. Eu și Susie o să facem copii și avem de gând să fim în viață când s-o întâmpla. Nu-i așa, surioară?

— Așa-i, Meggie, o aprobă Susie. O să fim mame, să știi. Flăcării o să vină după noi, sunt sigură c-așa o să fie.

— Da, și eu sunt de aceeași părere, a spus Helen. Hai, fruntea sus, Martha! Am fost maltratate într-un fel cumplit, e drept, dar soții noștri n-o să le permită indivizilor din tribul Crow să plece, pur și simplu, cu nevestele lor. Bărbatul tău, Plete-Încurcate, este, în fond, șeful războinicilor din grupul Căinilor-Turbați; soțul lui May, Micul Lup, este căpetenia Elanilor, secondat chiar de jumătatea mea, domnul Mistreț – de altfel, un om tare destoinic, dacă-mi permiteți. Sunt convinsă că flăcării noștri au pornit deja să ne caute. O să apară dintr-un moment în altul și o să le arate nelegiuirilor ăstora ce înseamnă răzbunarea.

Curajoasa noastră Gretchen, care se simțea încă destul de rău după lovitura aceea teribilă de ciomag, dar scăpase măcar de siluirea păgânilor, și-a ridicat puțin capul din locul de alături, unde stătea întinsă.

— *Ja*, și nu uitați nici la bărbatu' meu, Cap-Sec, spuse ea. O să vină la mine, știu că o să vină.

Nu avem voie să facem focul, iar aerul nopții e răcoros, așa că ne strângem laolaltă ca să ne încălzim și să ne alinăm, atât cât putem, una pe cealaltă.

8 august 1875

Da, slavă Cerului! Helen avea dreptate, am fost salvate, suntem în siguranță, ne-am întors printre ai noștri! Bandiții Crow – răpitori, ucigași, violatori, bestii – sunt morți. Războinicii Cheyenne i-au omorât chiar și pe tinerii de acolo... pentru asta îmi pare rău, fiindcă erau mai degrabă niște băietani. Am însă impresia că unii au scăpat în iureșul ce a urmat...

Atacul a avut loc în zori, la căpătul celor mai întunecate douăzeci și patru de ore din viața noastră. E foarte posibil ca paznicii Crow să fi fost răpuși în taină, căci ceilalți tâlhari dormeau încă în colibele lor în momentul când curajoșii noștri luptători au luat cu asalt tabăra. Nici n-au apucat bine să iasă din adăposturi, că au fost culcați la pământ și spintecați printre propriile țipete de uimire, amestecate cu strigătele ascuțite ale bărbaților noștri, care își înghețau sângele în vine. Micul Lup însuși, soțul meu, conducea atacul; nu mai semăna însă cu un om, ci cu un zeu al răzbunării – un animal, un urs, fără să cunoască frica sau mila. Mergea călare, având asupra sa un scut și o sulică, și îi doboră pe dușmani precum mânia lui Dumnezeu însuși. În acele clipe, a fost, cu adevărat, cavalerul meu în armură strălucitoare.

Noi, femeile, am rămas strânse laolaltă în adăpostul nostru, însă puteam vedea, prin deschizătura de la intrare, carnagiul îngrozitor de afară. Alături de bărbați înainta, complet despuiată, în afara pânzei de pe șale, neînfricata noastră Phemie, pe calul ei alb. Răpitorii Crow trebuie să fi rămas împietriți de teamă la vederea acestei luptătoare care, urlând din rărunchi, ajunsese printre ei și trăgea cu arcul ca o zeiță mitică a răzbunării, străpungând inima unui inamic, iar apoi, cu încă un țipăt înfiorător, plesnind un altul cu bâta. Doamne-Dumnezeule, ce priveliște...

Toți soții veniseră după noi, așa cum intuise Helen; da, până și Cap-Sec, frumos îmbrăcat pentru luptă, într-o cămașă de război bogat ornamentată, dar care, sunt sigură, a stat în spate până s-a încheiat asaltul dintâi și abia pe urmă a apărut ca să-și ia revanșa asupra dușmanilor deja morți sau răniți.

Tânărul Lup-Galben a fost primul care a intrat în adăpostul nostru, și, când a văzut că iubita lui soție zăcea acolo, moartă și rece, a scos un sfâșietor urlet de durere, așa cum n-am mai auzit vreodată. S-a dus la ea și a luat-o în brațe, strângând-o la piept. Am început să plângem din nou pentru prietena noastră și pentru tânărul ei soț, copleșit de suferință.

L-am lăsat pe flăcăul îndoliat lângă soția lui și am ieșit din colibă ca să ne căutăm bărbații, în haosul acela dominat de agonie și moarte. Am văzut cum erau luate scalpurile dușmanilor... și încă alte mutilări... întreaga priveliște părea oarecum ireală, des-

prinsă parcă dintr-un vis — aproape că nu mai știam dacă eram sau nu acolo... Acum facem parte pe de-a-ntregul din rândurile sălbaticilor... atinse de ritualul sângeros al răzbunării... Da, ne-a făcut plăcere să ne vedem dușmanii omorâți și schilodiți și nu vom mai fi niciodată cum am fost... ne-am descoperit cruzimea din inimi... ne-am bucurat de sângele revanșei... am dansat peste scalpurile răpitorilor... am făcut toate lucrurile astea, Dumnezeu să ne ajute.

Bărbații Cheyenne nu-și arată, în general, dragostea pentru femeile lor, însă când surorile Kelly și-au zărit cei doi soți gemeni, au alergat la ei pline de bucurie, au sărit pe cai ca niște spiriduși, și-au prins picioarele în jurul mijlocului lor, îmbrățișându-le umerii și sărutându-i nebunește pe față și pe gât.

— Domnul să vă ție, măi flăcăi, spuseră ele, și să vă aibă în pază. Știam noi c-o să veniți să ne luați. Știam c-o să vă salvați drăguțele de neveste.

Gretchen, destul de întremată după lovitura primită, dar cu pasul încă șovăielnic și greoi, și-a regăsit soțul cel caraghios, care descălecaseră și își ducea calul de căpăstru. Cap-Sec era înfioat ca un cocoș după victorie și ținea în mână scalpul plin de sânge al unuia dintre tâlhari, ca să fie văzut de toată lumea.

Soțul meu stătea călare, liniștit și calm cum îi este felul, vigilent, privind în jur precum un lup aflat în fruntea haitei sale. Când m-a zărit împreună cu fiica lui, Cea-care-Merge-Frumos, a venit drept la noi și a coborât de pe cal.

Copila a început de îndată să plângă și s-a aruncat în brațele tatălui.

— *Neve'ea'xaeme, nahtona*, a zis Micul Lup, ținând-o în brațe. *Neve'ea'xaeme, nahtona*. Nu mai plânge, fata mea. Apoi a privit peste umărul ei, spre mine. *Ena'so'eehovo, Mesoke?* Au violat-o, *Mesoke?*

Am dat din cap în semn că nu, iar la următoarea întrebare pe care am citit-o în ochii soțului meu mi-am îndreptat privirea în pământ și am început să plâng.

— *Nasaatone'oetohe, naehame*, n-am putut să-l opresc, dragul meu. *Nasaatone'oetohe*.

Micul Lup mi-a zâmbit blând, a dat din cap, iar când a vorbit, cred că a vrut să ne liniștească pe amândouă.

— *Eesepeheva'e*, a spus el. *Eesepeheva'e*. Acum totul e bine.

Când ne-am întors în tabără, astăzi după-amiază, am fost întâmpinate de trilarile voioase ale femeilor, care alergau să ne reîntâlnească. Însă când familia Lupului-Galben l-a zărit în urma convoiului, ținând de căpăstru calul ce purta trupul neînsuflețit al lui *Ve'ho'a'o'ke*, s-au auzit tânguieri ascuțite dinspre grupul de femei, ce s-au întins apoi peste întreaga așezare.

9 august 1875

Azi-dimineață am îngropat-o pe Sara cu copilul ei nenăscut. A fost îmbrăcată în rochia ei de mireasă Cheyenne și învelită într-o piele albă de bizon. Trupul i-a fost acoperit de pietre, într-un mormânt puțin adânc din prerie.

Au fost multe discuții între persoanele interesate, referitor la înmormântarea Sarei, dezbătându-se dacă avea să fie ținută după rit creștin sau potrivit tradiției autohtone. Bineînțeles, reverendul Hare și Narcissa White susțineau prima variantă. Însă noi, ceilalți, eram de părere că unica împlinire adevărată pe care a cunoscut-o Sara în scurta ei viață pe acest pământ a fost posibilă în mijlocul acestor oameni. Ne doream ca sufletul ei să meargă în locul pe care indienii Cheyenne îl numesc *Seano* – Ținutul Morților –, unde se poate ajunge urmând Calea-ce-Coboară-din-Cer, Calea Lactee. Băștinașii cred că toți oamenii care au murit trăiesc alături de Creator, *He'amaveho'e*. În *Seano*, viețuiesc în sate, așa ca pe pământ – vânează, muncesc, mănâncă, se joacă, iubesc și merg la război. Toți ajung în Ținutul Morților, indiferent dacă aici au fost buni sau răi, virtuoși ori nemernici, curajoși sau lași – absolut toți –, și, în cele din urmă, în *Seano* se reîntâlnesc cu sufletele celor dragi.

— Raiul lor, i-am spus reverendului Hare, *Seano*, e la fel cu paradisul nostru. E vreo diferență, părinte?

— Și încă una substanțială, domnișoară Dodd, susținu el. Nu este vorba de un rai creștin, ci de un loc unde orice suflet poate ajunge, fără să se țină cont dacă a fost botezat sau nu, fără răsplată

pentru integritate și fără pedeapsă pentru păcat. Un astfel de loc nu există, nu are cum să existe, căci n-ar putea fi doar raiul, fără să fie și iadul.

— Aici, pe pământ, onorabile, există și paradisul, și infernul. Nimeni nu știa asta mai bine decât Sara. Ar trebui să aibă parte de o înmormântare păgână simplă, împlinită de soțul ei.

Reverendul a rămas însă, așa cum bănuiam, de neclintit cu privire la acest subiect.

— Copila a fost botezată în singura biserică adevărată, a spus el, iar trupul ei trebuie să primească sfânta slujbă, astfel încât sufletul să poată intra în împărăția Domnului.

Așa se face că au avut loc două ceremonii – una ținută de reverendul Hare, iar cealaltă de Lupul-Galben și familia sa. Ei au purtat trupul Sarei în locul de odihnă veșnică, unde au dus și calul ei înșeuat, pe care tânărul l-a ucis lângă mormânt, spre uluirea generală. I-a trecut cuțitul peste gât – la fel cum fusese omorâtă soția sa –, iar calul a căzut în genunchi cu o dureroasă şuierătură a traheei tăiate.

— *Ve'ho'a'o'ke* are nevoie de calul ei, ne-a lămurit Lupul-Galben, în timp ce bidiviul se prăbușise într-o parte, iar lumina îi dispăruse din privire. Va călători cu el pe Calea-ce-Coboară-din-Cer, spre *Seano*.

În cele din urmă, sufletul Sarei putea să meargă, pe calul ei, oriunde ar fi dorit fata; avea de ales între cele două raiuri, ceea ce ne dădea un sentiment de ușurare.

11 august 1875

După procesiunea funerară, Lupul-Galben a rămas așezat, cu picioarele încrucișate, lângă mormântul miresei sale. Vreme de două zile și două nopți, am auzit tânguiri de doliu ale tânărului, purtate de vânt.

Nici nu mai e nevoie să spun că a fost o perioadă grea pentru noi toți... nu doar sfârșitul tragic al Sarei, ci și siluirea făptuită de indienii Crow, care a schimbat lucrurile între noi, dar și înlăuntrul nostru; sunt stări pe care, deocamdată, nu le putem înțelege pe deplin.

Dincolo de obișnuitele platitudini, reverendul nu reușește să ne ofere alinare, așa că suntem nevoite, ca întotdeauna, să ne consolăm una pe cealaltă... și îi mulțumesc lui Dumnezeu pentru asta.

Am făcut un pact împreună: să nu vorbim niciodată despre acea noapte ori despre ziua ce i-a urmat, nici între noi, nici cu altcineva. Nu putem schimba ce s-a întâmplat și trebuie să mergem înainte, lăsând totul în urmă.

Familiile noastre Cheyenne ne-au reprimat în mijlocul lor cu multă căldură, înconjurându-ne cu deosebită atenție și bunătate, fără cea mai mică undă de reproș – noțiune ce pare să le aparțină exclusiv câtorva dintre femeile albe. Evident, Narcissa White ne privește ca și când micul nostru grup i-ar fi provocat într-un fel pe indienii Crow să ne răpească, așa încât, indiferent de umilințele pe care le-am fi îndurat acolo, totul nu reprezintă decât pedeapsa cuvenită pentru păcatele noastre, dar și confirmarea virtuții sale.

După această încercare cumplită, am stat aproape tot timpul pe lângă Micul Lup – căci el este, pe drept cuvânt, salvatorul și ocrotitorul meu, un bărbat bun și curajos. Acum mă simt mai apropiată de el decât am fost vreodată, deși, în chip oarecum bizar, am senzația că îi sunt mai degrabă fiică decât soție. În cele câteva nopți care au trecut de la întoarcerea noastră, mi-am făcut obiceiul de a mă strecura lângă el, sub pieile de bizon, după ce toată lumea din cort adormea – nu pentru a avea relații intime, desigur, ci doar ca să îl simt aproape, să mă cuibăresc la pieptul lui și să mă liniștesc simțindu-i căldura mângâietoare a pielii și mirosul ei plăcut, oarecum frust. Bătrâna soție, Cea Liniștită, a fost nespus de binevoitoare în ce mă privește; știu că își dă seama de vizitele mele nocturne, dar nu mi-a arătat nici un semn de invidie. Bănuiesc că a aflat de eforturile făcute pentru a-i proteja copilul, pe Cea-care-Merge-Frumos. De altfel, de la întoarcerea noastră, fata a dormit lângă mama ei. L-am văzut amândouă pe omul negru, în carne și oase, și ne este frică de el mai mult decât oricând.

20 august 1875

Potrivit calculelor mele, mă apropii acum de a treia lună de sarcină. Nu cred că pruncul a fost vătămat și sunt recunoscătoare pentru asta. De asemenea, Martha și surorile Kelly par să nu aibă astfel de probleme; la fel și Gretchen, slavă Cerului.

Dintre prietenele mele cele mai apropiate, doar Phemie și Helen Flight nu sunt însărcinate. Helen mi-a mărturisit deja că a mințit la controlul medical în privința fertilității, pentru a fi acceptată în program.

— Domnul Mistreț e un tip nemaipomenit, spune ea acum, dar imediat după căsătoria noastră, a devenit extrem de preocupat de proastea idee a masculilor, potrivit căreia un soț trebuie neapărat să-și lase nevasta grea, căci altfel ar însemna că nu e bărbat adevărat. Mă întreba aproape în fiecare zi dacă eram însărcinată, mângâindu-și burta plin de speranță, și pentru că răspunsul meu era mereu negativ... ei, bine, atunci voia să încercăm din nou! Trebuie să spun însă că toată povestea a devenit grozav de obositoare. Oricum, după răpirea noastră și întoarcerea acasă, n-a mai făcut nici o încercare în ce mă privește. Drept urmare, pot să-mi concentrez eforturile în direcția perfecționării talentului meu „tămăduitor“.

Cât despre Phemie, ea poartă încă centura de castitate și chioteste din toată inima.

— La fel ca tine, Helen, am o îndeletnicire, a zis ea. Sunt vânător, și, mai nou, războinic, ocupații nu tocmai potrivite pentru o viitoare mamă. Dincolo de asta, bărbații au profitat de mine, oricând au vrut, încă de pe vremea când eram o fetișcană. *Mo'oh-taeve 'ho'e*, soțul meu, îmi e tare drag și probabil că, într-o bună zi, o să facem un copil, dar eu voi decide momentul când o să fiu pregătită.

Noi, celelalte, avem totuși mângâierea faptului că suntem însărcinate toate în același timp, așa încât ne putem împărtăși experiențele, ne putem susține reciproc și ne putem gândi împreună la ce ne așteaptă. După socotelile noastre, copiii ar urma să se nască în februarie anul viitor, și, cu toate că ne facem griji pentru o sarcină atât de înaintată în lunile reci de iarnă, sperăm că până atunci

ne vom afla într-un loc de popas oarecum stabil. Am putea să ne oprim chiar într-una din rezervații, cu un doctor și un spital în apropiere, căci, la sfatul tribului, o parte din membri au adus în discuție această posibilitate, nu cu mult timp în urmă.

23 august 1875

Astăzi a avut loc un incident extrem de neplăcut, ale cărui urmări se vor face simțite multă vreme de acum înainte. Auzind strigătele de durere ale reverendului Hare și răcnetele pline de furie ale mai multor sălbatici, o parte din noi am pornit repede spre locuința sa, unde am fost martorii unei scene uluitoare.

Un bărbat pe nume *Hataveseve'hame*, Calul-cel-Rău, îl dădea afară cu biciul pe reverend, complet gol, din cortul pe care îl împărțea cu Femeia-Câine. Onorabilul – imens, roz și spân – se tânguia și încerca să se apere de lovituri, care lăsau pe trupul său gras dungi umflate și roșii. Se strânseseră destui oameni, între care și membri ai familiei Calului-cel-Rău. Soția acestuia, o femeie scundă și îndesată, purtând numele de *Kohenaa'e'e*, Femeia-care-Cântăca-Ursul, a ieșit din adăpostul reverendului ducându-și pe brațe băiețelul, de asemenea gol, cu toate că, mai ales printre copii, a umbla dezbrăcat nu era un lucru neobișnuit. Faptele erau totuși clare, căci reverendul, printre sughituri de plâns și cuvinte rostite amestecat în engleză, dar și în limba păgânilor, încerca să explice că îl învăța pe băiat principiile religiei creștine. Lămuririle nu au avut însă darul de a-l îndupleca pe tatăl furios, care îl mâna în continuare cu strașnice lovituri de bici.

M-am apropiat de Susie Kelly, sosită în preajma grupului de privitori împreună cu sora ei.

— Ar trebui să facem oare ceva ca să-l ajutăm? am întrebat, pentru că, dincolo de antipatia mea față de acest individ, priveliștea pe care o oferea era demnă de milă.

— Asta-i o problemă de familie, May, a răspuns Susie. Bătrânul ăsta făgarnic a fost prins satisfăcându-și nevoile pe seama băiatului. Da' să știi că printre catolici se întâmplă tot timpul'. Când eram

cu Meggie la orfelinat, preoții bătrâni îi chinuiau pe flăcăi până le dădea sângele. Zic bine, Meggie?

— Așa-i, Susie, și-i un lucru trist, zise Meggie, fiindcă băieții care pătesc o treabă ca asta ajung oameni dușmănoși, cu așa am văzut. Da' nu cred că pe-aici s-a mai întâmplat ceva asemănător. Nici măcar efeminații ăștia trecuți de-o vârstă, cum e colegu'de cameră al părintelui, nu se-ncurcă cu băieții. Ei spun că bătrânii *he'emané* trăiesc singuri.

— E un suflet pierdut, care s-ar putea să nu merite îndurare, dar are totuși nevoie de ea, am spus, cu gândul la jalnicul părinte.

— N-avem ce să facem pentru el, May, a decis Susie. N-o să-l omoare pe bătrânul pederast, da' o să-i dea o lecție de neuitat.

Într-adevăr, nu după mult timp, înverșunarea părinților mănioși s-a domolit; familia a plecat spre casă împreună cu băiatul, iar mulțimea s-a împrăștiat. Atunci, gemenele și cu mine ne-am apropiat de povățuitorul nostru spiritual, căzut în dizgrație, care stătea încolăcit în țărână; nu mai rămăsese din el decât o grămadă tremurătoare de carne roșie, brăzdată de lovituri. L-am ajutat să ajungă în cortul său, unde bătrâna Femeie-Câine, cloncănind plină de grijă, a început să-i oblojească rănile.

Mi-e teamă că ieșirea Marelui Iepure Alb din grațiile băștinașilor este de-acum definitivă.

Dincolo de faptul că o parte dintre noi ne-am îndeplinit datoria asumată și am rămas însărcinate, trebuie să spun că nu prea am avut sorți de izbândă în a-i deprinde pe sălbatici cu foloasele traiului civilizat.

28 august 1875

Pornim din nou la drum. De această dată însă, și pentru prima oară de la venirea noastră, ne vom împărți în mai multe grupuri și vom porni în direcții diferite. Vânatul s-a răspândit în diverse locuri, iar oamenii vor face la fel, căci un grup de indivizi e mai ușor de hrănit decât o mulțime.

Această despărțire a provocat multă neliniște printre femeile noastre. Martha e aproape înnebunită de grijă, dat fiind că, împreună cu soțul ei, domnul Plete-Încurcate, face parte din alt grup

decât familia mea, drept care nu o să ne mai vedem o vreme – câteva săptămâni... sau poate și mai mult.

— May, nu pot să plec fără tine, mi-a spus sărmana de ea azidimineață, când am aflat de iminenta noastră plecare. Of, Doamne-Dumnezeule, ce-am să mă fac fără tine?

— O să fie totul bine, Martha, am încercat eu să o consolez. O să-i ai lângă tine pe ceilalți oameni din grup.

— Și pentru câtă vreme o să stăm departe? m-a întrebat Martha. Nici nu pot să mă gândesc. Ce-o să se aleagă de noi?

— Nu-ți mai face atâtea griji, i-am spus eu. Te frământă atâta și, până la urmă, totul se rezolvă, nu?

— Draga mea prietenă, spuse ea râzând, dacă tu numești evenimentele din ultimele luni și, mai ales, ce s-a întâmplat în săptămânile astea din urmă „rezolvare“, atunci să știi că ești de o seninătate care-mi este complet străină. Nu pot supraviețui fără tine, fără să-mi insufli tu putere.

— Ei, nu mai vorbi prostii, am încurajat-o eu. Sigur că poți, draga mea. Ne vom revedea destul de repede.

— De unde știi, May? m-a întrebat. Cum știm dacă o să ne mai revedem vreodată?

— Vezi, iar îți faci griji, i-am zis, încercând să par liniștită. În curând o să fii mamă, și eu am crezut mereu în adevărul zicalei care spune că mamele agitate dau naștere unor copii agitați.

— Bineînțeles, ai dreptate, May, răspunse ea, dar nu pot să mă abțin. Sunt neliniștită de felul meu. N-ar fi trebuit să vin nicio dată în sălbăticie... sunt ca un șoricel, mi-e frică de orice...

— Martha, după toate câte și s-au întâmplat, am spus, e de așteptat să fii speriată.

— Da, May, dar tu nu ești. Aș da orice să fiu ca tine, curajoasă și hotărâtă. Știu că nu trebuie să vorbim de noaptea aceea, dar trebuie să-ți spun ceva... Trebuie să-ți spun ce mândră am fost de tine... și îmi pare rău, îmi pare tare rău că nu te-am ajutat când au ucis-o pe Sara... Martha începu să plângă. Mi-era așa de frică, May. Am vrut să te ajut, dar nu puteam, nu mă puteam mișca. Poate că, dacă aș fi reușit să te ajut, nenorocitul ăla n-ar fi omorât-o...

— Nici să nu te gândești la asta, Martha, am spus eu, cu asprime în glas. Și trebuie să respecti înțelegerea noastră și să nu mai vorbești despre noaptea aceea. Nici una dintre noi n-ar fi putut face nimic ca s-o salveze.

— Da, dar tu ai apărat-o pe Cea-care-Merge-Frumos, a continuat Martha. Eu n-aș fi avut niciodată curajul să fac ce ai făcut tu, May.

— Prostii, am spus. Martha, hai să încheiem discuția.

Atunci, și-a prins brațele în jurul meu și m-a strâns cu toată puterea.

— May, zi-mi ceva ca să-mi dai încredere.

— Îți mai spun un singur lucru, scumpa mea prietenă, am răspuns eu, după care nu mai revenim niciodată asupra subiectului. Trebuie să-mi promiți.

— Da, sigur, promit.

— În noaptea aceea, eram la fel de îngrozită ca tine și ca toată lumea. Am fost speriată încă de la începutul acestui experiment, dar am învățat să-mi ascund frica. Chiar din prima zi, am luat hotărârea ca, atunci când mă voi teme mai tare pentru viața mea, să mă gândesc la copii, la Hortense și la Willie, și să-mi găsesc pacea știindu-i pe ei în siguranță. Mă înseninam închipuindu-mi inimioarele lor, care băteau liniștite. La același lucru m-am gândit și în noaptea aceea, când m-au siluit sălbaticii. Mi-am dat seama că cel mai rău lucru care mi se putea întâmpla nu era moartea mea, ci a acestui copil pe care îl port. Așa că m-am supus și am îndurat. La fel ați făcut și voi, tocmai pentru că suntem femei, pentru că unele dintre noi suntem mame sau urmează să devenim mame. Altele, cum este Helen Flight, sunt pur și simplu puternice. Ții minte ce-a spus Helen atunci când vorbeam despre leacul potrivit fiecărui războinic? Că atunci când crezi cu tărie în puterea lui e posibil să te protejeze cu adevărat?

— Da, mi-aduc aminte, a zis Martha, iar tu ai spus că e o prostie! O superstiție și atât!

— Asta așa e, am recunoscut eu râzând. Și pentru ca lucrurile să fie clare, să știi că nu mi-am schimbat părerea! Dar trebuie să ții minte, Martha, că și tu ai supraviețuit acelei nopți, te-ai supus și ai îndurat, salvând astfel viața copilului tău. Puterea ta ca femeie,

ca mamă, e tămăduirea ta; așa ai scăpat. Caută acolo curajul de care ai nevoie și nu te teme de separarea noastră. Totul e să crezi că nu va dura mult, că o să fii în siguranță alături de soțul tău, de familie și de prietenii care te vor însoți, iar noi două ne vom revedea la timpul potrivit.

6 septembrie 1875

Grupul nostru se îndreaptă spre sud. Ni s-a spus că ne întoarcem la Fortul Laramie ca să facem schimb de bunuri și să ne asigurăm astfel proviziile necesare pentru iarna ce vine. Totodată, Micul Lup vrea să discute cu comandantul fortului problema celorlalte neveste albe promise tinerilor săi războinici de Marele Părinte Alb. Nu am încercat nici să-i explic cum stăteau, de fapt, lucrurile, nici nu i-am povestit ce aflasem de la Gertie în această privință. În ultima vreme, au existat nemulțumiri printre indienii Cheyenne cu privire la faptul că, încă o dată, albi nu respectau toate prevederile tratatului, iar restul de mirese întârzia să ajungă (evident, nici nu vor mai ajunge vreodată).

Acesta va fi primul nostru contact cu civilizația, din momentul în care am fost predate indienilor, în mai... nu sunt decât cinci luni de atunci, dar parcă a trecut o viață întreagă. După toate câte ni s-au întâmplat, mă cuprinde o stranie îngrijorare la gândul reînțoarcerii în fort. Bineînțeles, nu pot să nu mă întreb dacă nu cumva căpitanul Bourke se află încă acolo, împreună cu proaspăta lui soție. Nu mai știu nimic despre el de când a venit Gertie la noi, pe la începutul verii, căci după aceea ne-am mutat mereu dintr-un loc în altul.

Acum, ducem cu noi o mulțime de piei de bizon, și argășite, și neprelucrate, dar și piei de elan, căprioară și antilopă, în cantitate așa de mare, că aproape toți caii sunt încărcăți și din ce în ce mai mulți oameni merg pe jos. Tinerii vorbesc despre organizarea unui alt atac în urma căruia să fure caii indienilor Crow. Alții propun să fure bidivii de pe lângă așezările albilor, în drumul nostru către fort. „Vechile” căpetenii, cum este și soțul meu, s-au opus, căci sunt de părere că între albi și indienii Cheyenne este pace.

Eu merg mai mult pe jos, dat fiind că Soldat, calul meu, a fost deja încărcat de pachete cu obiecte de gospodărie. Nu mă deranjează deloc să umblu alături de el, ca să-i ușurez povara; dimpotrivă, chiar îmi e mai bine, în unele privințe. Orice s-ar spune despre greutatea vieții nomade, toate femeile au o condiție fizică excelentă. Nici nu mi-am dat seama cât de sedentară și de slăbită ajunseseam după lunga detenție la azil. Oamenilor începe să li se pară că lipsa de activitate este un lucru normal și aproape uită starea de bine pe care le-o aduce mișcarea în aer liber. În primele săptămâni petrecute printre sălbatici, mă dureau toți mușchii și toate oasele, iar acum mă simt nemaipomenit. La fel s-a întâmplat și cu celelalte femei; pe unele dintre ele abia le mai recunosc. Aproape toate au pierdut în greutate, au pielea mai închisă la culoare și trupul mai zvelt, precum caii de curse. După această experiență, am ajuns la concluzia că și femeile caucaziene ar trebui să cunoască avantajele traiului în aer liber și ale muncii fizice.

Sunt bucuroasă să știu că Helen Flight și soțul ei fac parte din grupul nostru, împreună cu Phemie și gemenele Kelly. Celelalte prietene apropiate, Gretchen, Martha și Daisy Lovelace vor pleca în locuri diferite. Sărmana Ada Ware a rămas alături de soțul ei ucigaș și trăiește în continuare în apropierea grupului denumit Cușitul-Bont, care a plecat deja, Dumnezeu știe unde. Totul seamănă cu încercarea de a urmări mai multe călduri de găște, și, chiar dacă nu vreau să o sperii pe biata Martha în această privință, nu îmi dau seama când sau cum ne vom revedea.

Nefericitul nostru misionar, reverendul Hare, împreună cu Narcissa White au ales să vină alături de grupul condus de Micul Lup, cel mai probabil datorită faptului că ne îndreptăm spre fort. După căderea în dizgrație, reverendul ne urmează pe catărul său alb, însă la oarecare distanță de convoi, ca un exilat ori ca un om care se căiește. Nu mi-a plăcut niciodată, dar acum îmi este oarecum milă de el. Nu m-aș mira să nu îl mai vedem deloc, după ce ajungem la destinație. Cât despre Narcissa, dată fiind evidenta nereușită a propriei misiuni, este posibilă, la fel de bine, plecarea ei din program.

Majoritatea indienilor Cheyenne veniți din sud au pornit deja către ținutul lor de baștină. Numai câțiva dintre ei ne însoțesc la

Fortul Laramie, după care își vor continua drumul spre casă. Sunt tare neliniștită la gândul că, după o bine-venită absență de aproape două luni, ticălosul acela nenorocit de Jules Seminole se află din nou printre noi. Sper ca, odată ce ajungem la Fortul Laramie, să nu îl mai vedem niciodată pe netrebnic, care își va continua, cu siguranță, drumul spre sud, alături de ceilalți membri ai tribului său. După cele ce s-au petrecut cu indienii Crow, îmi este tare greu să îi îndur prezența.

— *Exoxohenetamo'ane*, i-am mărturisit, în cele din urmă, soțului meu, ultima oară când individul s-a apropiat de cortul nostru. Îmi spune lucruri mizerabile.

Chipul Micului Lup s-a înnegrit de furie, dar nu s-a întâmplat nimic altceva.

Având în vedere că suntem mai puțini, ne deplasăm mai repede dintr-un loc într-altul; pornim la drum dis-de-diminează și călătorim neîncetat până aproape de asfințit. N-aș putea să spun câte mile străbatem în fiecare zi. Ținuturile prin care trecem sunt plăcute privirii – pajiști unduitoare, întrerupte, din când în când, de câte un râu cu ape puțin adânci, după o vară de secetă; ierburile verticilate au căpătat deja tonurile galbene ale toamnei. Dinspre nord bate un vânt răcoros, amintindu-ne de apropierea iernii.

Cu munții Bighorn la vest, ne îndreptăm spre sud luând-o pe la sud-est. Traversăm Tongue River în locul unde se varsă Hanging Woman Creek, ajungem apoi la confluența dintre Clear River și Powder, mergem pe cursul acestuia din urmă până la Crazy Woman Fork, și din nou spre est, apoi către sud, până la Belle Fourche. Așa am identificat eu, cel puțin, cursurile de apă pe harta armatei, deși numele date de albi nu coincid întotdeauna cu numele folosite de indieni. Dincolo de Belle Fourche, preiiile cu iarbă bună de păscut sunt înlocuite de dealuri plate, singuratic și sterpe, de canioane stâncoase și de albiile de pâraie ce au secat. Traversăm în grabă acest deșert neprimitor, căci apa pe care o găsim aici e alcalină și sălcie, imposibil de băut.

Într-o bună zi, am putut distinge la orizont, spre est, conturul abia schițat al munților Black Hills; în ziua următoare, ne apropiasem suficient de mult ca să putem vedea versanții acoperiți de

păduri de pin, care au rămas însă în stânga noastră, în vreme ce ne continuam drumul spre sud, în vecinătatea preriei.

10 septembrie 1875

Un grup de războinici aparținând tribului Oglala Sioux a coborât călare din munții Black Hills spre locul unde ne aflăm. Din fericire, sunt aliați de încredere ai indienilor Cheyenne, iar unii dintre ei au rude în tabăra noastră. Chiar dacă au văzut că le suntem prieteni, luptătorii și-au făcut intrarea în chip spectaculos, gândit anume pentru a ne impresiona (ceea ce, fără îndoială, au reușit). Cu fețele pictate ca niște demoni și purtând veșminte împodobite cu tot felul de podoabe și mărgel, veneau chiuind și îmboldindu-și caii (nicicând n-am văzut o ceată așa înfiorătoare).

Am observat că sălbaticilor le plac astfel de demonstrații și petrec mult timp îngrijindu-se de aspectul lor, cu atât mai mult atunci când se pregătesc de război. Bătrânul șaman Taur-Alb i-a explicat lui Helen Flight că un luptător trebuie să arate cât se poate de bine înainte de a pleca la bătalie, căci ar putea muri în timpul înfruntării. Nici un războinic nu vrea să se simtă rușinat din cauză că este prost îmbrăcat în momentul când ajunge înaintea creatorului, a Marelui Tămăduitor.

— Așa că vezi tu, May, mi-a zis Helen Flight extrem de încântată, aici, visurile artistului devin realitate; îl împodobesc pe războinic nu doar pentru a-i asigura protecția, dar și ca să se prezinte onorabil în fața Marelui Tămăduitor. Cu alte cuvinte, ce altceva și-ar mai putea dori un artist decât să știe că lucrările i-ar putea fi privite de Dumnezeu din ceruri?

Nici nu mai este cazul să adaug că Helen, în ciuda apartenenței declarate la Biserica Anglicană, este aproape la fel de ireverențioasă ca mine.

Cu toate că se încheie frecvent căsătorii între membrii celor două triburi, Micul Lup nu vorbește limba indienilor Sioux și nu îi consideră foarte apropiați. Soțul meu este de părere că femeile lor sunt lipsite de virtute. Dedicat întru totul tribului Cheyenne, a păstrat o anume distanță între acești aliați și familia sa, procedând asemănător și în relația cu albi.

Totuși, după ce luptătorii – aproximativ treizeci la număr – au încheiat demonstrația de călărie, renunțând la alura războinică, căpetenia noastră a ieșit de îndată din cort pentru a vorbi în limbajul semnelor cu cel aflat în fruntea lor, un individ imens cu numele de Cocoașă, din câte am înțeles.

Desigur că, înainte de începerea oricăror discuții serioase între cei doi conducători, întregul grup al indienilor Sioux trebuia invitat să mănânce și să fumeze. Nerespectarea acestui obicei ar fi fost privit drept o lipsă de bună-cuviință. Mai multe familii i-au primit pe oaspeți în adăposturile lor, după care s-a ținut un mare sfat în Cortul Tămăduirii. Odată ce s-au încheiat toate preparativele și pipa de ceremonie a fost aprinsă, indienii Sioux au explicat, în cele din urmă, că planul grupului lor de războinici era să pregătească o serie de atacuri împotriva albilor care veniseră după aur și a celor care se stabileau în munții Black Hills, invadându-le teritoriul.

Comunicând cu mijlocirea unui tălmăci Cheyenne, Cocoașă, căpetenia indienilor Sioux, l-a întrebat pe Micul Lup dacă tribul Cheyenne ar dori să li se alăture în lupta împotriva albilor. Munții Black Hills, spunea Cocoașă, aparțineau atât băștinașilor Sioux, cât și celor Cheyenne; îi primiseră „pentru totdeauna”, după ultimul tratat încheiat cu albi.

Micul Lup i-a ascultat respectuos cererea, iar apoi a răspuns că are cunoștință de cele hotărâte atunci, însă, așa cum puteau observa lesne și oaspeții, grupul nostru era restrâns, format mai degrabă din femei și copii decât din războinici; ne îndreptam spre fort ca să facem schimb de mărfuri, nu spre a începe lupta împotriva albilor care se stabiliseră în munți.

— Poate că tribul Cheyenne nu se ridică împotriva albilor pentru că armata v-a dat femeile astea palide, a spus Cocoașă, arătând cu brațul către noi. Poate că femeile albe v-au făcut slabi și fricoși.

La auzul acestor vorbe de duh, unii dintre luptătorii Sioux aflați acolo au râs pe îndelete.

Chipul soțului meu s-a întunecat și i-am văzut mușchii maxilarelor zvâcnind, semn al furiei ce începea să-l cuprindă.

— Tribul Sioux știe prea bine că luptătorii Cheyenne sunt în stare să poarte un război. Ba chiar putem spune că suntem cei mai aprigi războinici dintre triburile de la câmpie. E un lucru tare nesăbuit din partea tribului Sioux să ne acuze de lașitate. Nu suntem o ceată care merge la bătălie, ci un grup care vrea să facă negoț. Am vorbit; nu mai am nimic de adăugat în această privință.

Micul Lup s-a ridicat apoi în picioare și a ieșit din Cortul Tămăduirii. L-am urmat, îndreptându-ne spre casă. A doua zi, indienii Sioux nu mai erau de găsit.

14 septembrie 1875

Ieri am ajuns la Fortul Laramie. Nu-mi pot închipui o întoarcere mai tulburătoare în sânul civilizației... Acum trebuie să ne gândim, fiecare dintre noi, cărei lumi îi aparținem de fapt... dacă îi aparținem uneia din ele.

Ne-am așezat tabăra cât mai departe de băștinașii care bântuie pe lângă fort, ale căror înfățișare și comportament ne-au produs un șoc încă mai puternic decât prima dată, mai ales că am trăit printre indienii Cheyenne vreme de câteva luni. Apropierea de lumea albilor nu le-a adus acestor suflete nefericite decât mizerie și disperare. O parte dintre ei, slabi și zdrențăroși, au venit de îndată la noi, ca să cerșească.

După ce ne-am instalat, Micul Lup însuși a preluat conducerea grupului care avea să meargă în fort pentru negustorie, mânănd într-acolo cai împovărați de piei. Doar câteva femei din program au vrut să-și însoțească bărbații în fort; celorlalte le pierise parcă curajul de a da ochii din nou cu lumea civilizată, după atâtea luni petrecute în sălbăticie.

Grație faptului că au trecut deja douăzeci și patru de ore, îmi dau seama, când privesc înapoi, că am fost impulsivă și nesăbuită insistând să merg în fort cu soțul meu. Eram atât de nerăbdătoare să revin în mijlocul civilizației, încât nu am cântărit nici un moment felul în care vom fi văzute de oamenii de acolo. Cred că speram, în adâncul inimii, să-l pot zări pe John Bourke ori să aflu măcar câte ceva despre el.

Phemie și Helen au reacționat la fel de spontan, alegând să se alătore grupului de negustori, ceea ce au făcut și gemenele Kelly, a căror îndrăzneală nu se lasă înfrântă în nici o împrejurare. Trebuie să notez că, atât cele două surori, cât și Helen Flight sunt, mai degrabă, femei bogate, după standardele sălbaticilor – primele, datorită câștigurilor necinstite obținute în urma nenumăratelor jocuri de noroc, iar Helen, grație talentului său artistic. Helen spera să dea la schimb bunuri ca să obțină praf de pușcă și muniție pentru a-și încărca arma, diverse materiale de pictat și tot felul de articole „de lux”, produse ale lumii civilizate.

— Am de gând să-i trimit, în sfârșit, o scrisoare scumpei mele doamne Hall! a zis ea, tare încântată.

Și eu pregătisem o scrisoare pentru familia mea, cu toate că eram sigură că soldații din fort nu ne vor îngădui să expediem misivele.

Pehpe'e, bătrânul crainic, le-a anunțat gărzilor sosirea noastră, și, după un timp, porțile s-au deschis; o companie de soldați negri a ieșit în galop ca să ne întâmpine. Cu impresionantă precizie militară, s-au aliniat de o parte și de alta a micului nostru grup de negustori spre a ne escorta în incintă. În ciuda stricteții impuse de armată, bărbații negri nu-și puteau lua privirea de la *Euphemia*. *Nexana'hane'e* – Femeia-care-Ucide-de-Două-Ori –, așa cum a fost numită după ce ne-a ajutat să scăpăm din mâinile indienilor Crow, mergea pe un cal alb, alături de soțul ei, Bărbatul-Negru, călare pe un ponei bălțat. Era o zi plăcută și Phemie umbla cu pieptul dezgolit, cum făcuse toată vara; nu purta decât o bucată de pânză peste șale, iar picioarele sale lungi, bronzate și zvelte erau împodobite, în jurul gleznelor, cu brățări bătute din aramă. La urechi avea cercei mari și rotunzi, tot din aramă, și un șirag de mărgelă în jurul gâtului, lăsând, ca întotdeauna, impresia unei ținute cu adevărat maiestruoase (părea mai neîmblânzită decât sălbaticii înșiși).

Chiar dacă încălca, după toate probabilitățile, regulile impuse de armată, unul dintre soldații aflați în apropierea lui Phemie nu s-a putut abține să nu-i vorbească în șoaptă.

— Ce faceți aici, negrilor, lângă oamenii ăștia? a întrebat-o. Sunteți prizonieri?

Phemie chicoti amuzată.

— Trăim împreună cu oamenii ăștia, negrule, asta facem, i-a răspuns. Ei sunt familia noastră. Soțul meu este indian Cheyenne și nu vorbește engleza.

— Cheyenne! a spus un alt soldat care stătea în spatele celui dintâi. *Whooo-eeee*, măi femeie! Să știi că ești o negresă cam ne bună!

Pe măsură ce înaintam, am observat că se strânsese o mică ceată de curioși, soldați și civili, care privea la convoiul nostru. Micul Lup mergea în frunte, urmat îndeaproape de o jumătate de duzină de luptători; apoi veneau caii încărcați cu bunuri, mânați de femei și de câțiva băieți. Șirul se încheia cu un alt grup de războinici. Și eu înaintam pe jos, având grijă de Soldat și de încă doi cai; lângă mine se afla Helen Flight, cu cei patru bidivii care îi aparțineau. Purtam, ca de obicei, rochia din piele de antilopă, jambiere și mocasini. Părul mi-l împletesc acum tot după moda indiană, pe care o găsesc mai practică. Cealaltă soție tânără, Pană-pe-Cap, este foarte iscusită când vine vorba de împletitul părului. Helen își ținea pipa bine prinsă între dinți; pe cap avea pălăria englezească de vânătoare și era îmbrăcată cu pantalonii și haina din piele de cerb, iar arma și-o agățase de umăr. Gemenele Kelly veneau hotărâte în spatele nostru, mânându-și caii împovărați de piei.

Este de necrezut, însă abia acum îmi dau seama pe deplin cât de bizar le va fi părut grupul nostru celor prezenți; încă mai roșesc de jenă când îmi aduc aminte.

Nu știu dacă am fi putut avea parte de altă primire. Mândria mea prostească m-a făcut să nu realizez că, departe de a fi priviți precum exploratorii plini de curaj care se întorc triumfători acasă, am făcut o impresie de-a dreptul comică, dacă nu cu totul caraghioasă.

O parte dintre soțiile soldaților se strecuraseră în grupul de curioși de pe margine; murmurul vocilor mirate ajungea până la noi, transformându-se, în scurt timp, într-o neobosită pâlăvrăgeală, în vreme ce ne arătau cu degetul, atunci când treceam pe lângă ele.

— Uite, uite acolo, e perechea de gemene albe cu părul roșu, le-am auzit spunând. Uite ce murdare sunt! Vai de mine, arată exact ca niște sălbatice!

— Doamne-Dumnezeule, negresa aia e pe jumătate dezbrăcată?

— Ia privește cum e îmbrăcată englezoaica, pictoriș! Nu-i așa că arată ca un vânător de bizoni?

— Blonda aia cu părul împletit nu era foarte apropiată de John Bourke primăvara trecută? După cum arată, ai zice că s-a sălbăticit complet!

— Ei, stai s-o vadă căpitanul!

Ultimele cuvinte mi-au străpuns inima ca o săgeată. Imediat, mi-am dat seama că nu voiam să-l văd pe căpitanul Bourke... m-am rugat să nu-l văd... Cum am putut fi așa încrezătoare și nechibzuită? Obrajii mi s-au înroșit, mi-era cumplit de rușine și mi-am lăsat privirea în pământ.

— Creiere mititele, May, spuse Helen Flight, cu obișnuita-i bună-dispoziție, căci îmi observase îngrijorarea. N-au deloc habar de maniere sau de conduită. Nu merită nici un pic de atenție. Creiere mici, mici, mititele. N-avem de ce să ne facem griji în privința lor, scumpa mea prietenă. Dintre noi toate, ești cea mai desăvârșită întruchipare a unei doamne! Să nu uiți ce ți-am spus. Ține capul sus, draga mea! Un artist nu-și pleacă niciodată capul în fața unor minți minuscule. E o lecție pe care am învățat-o cu mult timp în urmă de la buna mea amică, doamna Ann Hall. Nu te pleca dinaintea creierelor mici!

Accastea fiind zise, Helen – Dumnezeu să o binecuvânteze – , cu sprâncenele arcuite de încântare, chiar și-a ridicat pălăria și a fluturat-o voioasă, spre mirarea adunării de gură-cască.

Cuvintele ei m-au îmbărbătat și am ridicat din nou capul. Am continuat totuși să mă rog ca John Bourke să nu fie în fort și să nu-mi vadă umilința ori „sălbăticirea”.

Apoi, nu știu din ce motiv, starea de spirit a celor care ne priveau a început să se schimbe, ca și când curiozitatea lor dușmănoasă, exprimată suficient de tare ca să poată fi auzită de toată lumea, nu ne pusese la colț cum se cuvine pentru încălcarea a tot ce era moral și creștinesc. Ajunsesem aproape de prăvălia unde se schimbau mărfuri, când cineva a șuierat:

— Târfe!

Altceineva a continuat:

— Târfe mizerabile!

— De ce veniți cu murdăria voastră aici, printre creștinii adevărați, cu frica lui Dumnezeu? a întrebat un altul.

Poate pentru că a aflat ce înseamnă intoleranța și prejudecățile de la o vârstă fragedă, imperturbabila noastră Phemie a știut exact ce avea de făcut, așa că a dat glas unuia dintre „cântecele libertății”, cum le spunea ea. Vocea sa pătrunzătoare și melodioasă s-a ridicat peste cuvintele urâte, le-a acoperit și, în cele din urmă, le-a redus la tăcere:

*Bătută-am fost, scuipată-am fost,
Da, copii, bătută și scuipată,
Bătută-am fost, scuipată-am fost,
Știu c-așa e, cum știți și voi că v-ați născut.*

Și, chiar dacă acum sunt convinsă că mai târziu au fost pedepsiți, câțiva dintre soldații negri care ne însoțeau au cântat împreună cu ea versul următor. Îi unea trecutul aceleiași rase și cunoșteau bine melodia; au cântat atunci de parcă ar fi vrut să protejeze toate femeile aflate în custodia lor:

*Necazuri vor mai fi în lumea asta mare,
Da, copii, necazuri vor mai fi,
Necazuri vor mai fi în lumea asta mare,
Necazuri vor mai fi în lumea asta mare.*

Cântecul ne-a însufleșit pe toate; am prins curaj ascultând vocele adânci ale bărbaților potrivindu-se cu glasul de altistă al lui Phemie, care se ridica deasupra celorlalți precum glasul unui înger – un înger negru. Ne-am alăturat la ultimul vers, învățat în nenumăratele nopți când o auzisem pe Phemie cântându-l în cortul ei:

*Credința n-o voi lăsa nicicând,
Nu, copii, n-o voi lăsa,
Credința n-o voi lăsa nicicând,
Credința n-o voi lăsa nicicând.*

Între timp, ajunseseam în fața prăvălicii. Grupul nostru s-a oprit, căci negustorul, însoțit de un tălmaci metis, a ieșit să vorbească cu Micul Lup. În vreme ce așteptam, am profitat de ocazie, și, pentru prima dată de la venire, m-am întors spre cei din jur. M-am uitat prin mulțime, oprindu-mă asupra câtorva dintre oamenii care ne întâmpinaseră cu atâta dușmănie. Tăcuseră, dar ne priveau pe sub sprâncene, cu o undă de suspiciune și... de ură.

Nici n-am apucat bine să le văd chipurile, că ochii mei i-au întâlnit pe cei ai căpitanului John G. Bourke...

AL ȘASELEA CAIET

Inima aspră a civilizației

Cât e de ciudat să-mi aduc aminte că, în urmă cu șase luni, când părăseam Fortul Laramie, eram niște femei albe neliniștite la gândul primei noastre apropieri de sălbăticie; acum, probabil la fel de neliniștite, plecăm de aici în calitate de neveste care se întorc acasă. Mi-am dat încă o dată seama azi-dimineață, pe măsură ce înaintam înfruntând suflarea rece a vântului din nord, că angajamentul meu fusese pecetluit definitiv de mica inimă ce-mi bate în pântec și că nu aș fi putut să rămân nici dacă mi-aș fi dorit.

(Din jurnalul lui May Dodd)

14 septembrie 1875, Fortul Laramie (continuare)

Ar fi momentul potrivit să încep un nou caiet, fiindcă imediat, la prima privire pe care am aruncat-o spre John Bourke, am înțeles, dincolo de orice urmă de îndoială, că nu-mi mai aparținea în nici un fel... și nici eu lui. Trecusem de cealaltă parte, definitiv și irevocabil, acceptând să locuiesc „în lumea aflată dincolo de ceea ce vedem”, așa cum numesc indienii Cheyenne universul paralel cu lumea noastră.

Căpitanul nu și-a putut ascunde oroarea, atunci când ochii noștri s-au întâlnit, și nici fiorul de repulsie ce i-a străbătut chipul. Ne-am observat atent unul pe altul, vreme îndelungată, până ce el și-a mutat privirea cu o expresie de ușurare, de parcă s-ar fi convins că greșise și că nu puteam fi eu persoana la care se gândise.

După asaltul emoțiilor ce m-au copleșit când l-am văzut din nou, nici nu știu dacă dezgustul căpitanului m-a durut mai tare decât respingerea.

Încercând să-mi domolesc bătăile inimii, mi-am îndreptat atenția spre treburile pentru care venisem. Am început să dezlegăm pieile prinse pe cai și le-am lăsat să alunece la pământ, unde cădeau cu o bufnitură puternică; au urmat un șir de bufnituri și un nor de praf ce se ridica printre picioarele cailor.

Proprietarul prăvălicii era un francez scund și crăcănat, pe nume Louis Baptiste, care trecea de la o legătură de piei la alta și verifica, număra și nota cifre în rubricile din registrul contabil. Baptiste avea un nas mare și coroiat, iar ochii îi erau mici și apropiați. Indienii îi spuneau *Pe'ee'ese Makeeta*, Nas-Mare-Om-Mic.

Când Nas-Mare s-a apropiat de Helen Flight, ea îi spuse:

— Eu o să negociez pe cont propriu pentru marfa mea, domnule, dincolo de ceea ce stabiliți cu bărbații. Le împuternicesc pe

surorile Susan și Margaret Kelly să mă reprezinte în această chestiune.

— Nu fac afaceri decât cu războinicii, a zis negustorul, *jamais avec les squaws*¹.

— Și aș putea să vă întreb de ce, domnule? s-a interesat Helen cu amabilitate.

Baptiste o măsură din cap până în picioare, iar ochii lui mici se îngustară malițios; în cele din urmă, rânji.

— *Mais peut-être vous avez une petite squaw*² pe sub picile de bizon, *madame, non?*

Helen continua să zâmbească.

— Acestea sunt bunurile mele, i-a răspuns ea, pe un ton la fel de calm. Aș fi încântată să le las pe tinerele doamne prezente aici – și a arătat spre gemenele Kelly – să se ocupe de această afacere în numele meu. Vă mulțumesc tare mult, domnule.

Între timp, Susie și Meggie ajunseseră în față.

— Așa-i, franțuzule, ai să discuți cu mine și cu sora mea, a zis Susie.

Louis Baptiste a ridicat mâinile, ca și când nu depindea nimic de el.

— *Comme j'ai dit, mesdames*, a spus negustorul, fac afaceri doar cu vitejii. *Toujours. Jamais avec les squaws*.

— Ei, da, fără îndoială sunt mai ușor de înșelat decât femeile, remarcă Helen fără ocolișuri.

În acel moment am intervenit și eu.

— Suntem reprezentante ale guvernului Statelor Unite, am spus, trimise oficial de președintele Grant pentru a-i învăța pe acești oameni obiceiurile lumii caucaziene. Acum avem o excelentă ocazie de a-i deprinde cu unele noțiuni de economie.

Baptiste scuipă niște resturi de tutun ce-i căzură la picioare. O parte din secreția aceea rămăsese însă prinsă de vârful nasului său coroiat și-i picura pe jos, așa cum se scurge apa ruginită dintr-un robinet stricat. Scoase un fornăit și se șterse la nas cu dosul mâinii, pe care începu apoi să o studieze ca și când ar fi fost un lucru de importanță capitală.

1. „Niciodată cu nevestele“, în fr., în orig.

2. „Dar poate există totuși o mică nevastă...“, în fr., în orig.

— *Oui*, știu cine sunteți, *mesdames*, a încuviințat Nas-Mare. Sunteți nevestele albe ale indienilor, *n'est-ce pas*? Scutură pe urmă din cap într-un fel ce vădea uimire și regret. *Moi*? Și eu am nevastă indiană; din tribul Arapaho. Aduc mai puține necazuri decât femeile albe. Apoi a ridicat din umeri. Da, e bine, *ça va*. De ce nu? Puteți intra în prăvălie, dar marele șef încheie afacerea pentru toată lumea. Baptiste a continuat inspecția șirului de legături de pe jos, tot numărând și notându-și cifre în caiet.

— Un omuleț cât se poate de antipatic, spuse Helen Flight. Și obraznic, pe deasupra. Mie nu mi-au plăcut niciodată francezii.

— Nici mie, a zis Meggie Kelly. Da' nici noi nu ne lăsăm cu una, cu două, asta-i sigur. Așa-i, Susie?

Câțiva ofițeri, printre care și căpitanul Bourke, se adunaseră înăuntru. S-au așezat în spatele lui Baptiste, care ședea la o masă lungă, cu registrul contabil în față. Micul Lup se afla de cealaltă parte a mesei, flancat de doi dintre tinerii săi războinici ce aparțineau grupului Elanilor. Neobișnuit cu obiectele de mobilier, șeful stătea țeapăn pe marginea scaunului. Helen, surorile Kelly și cu mine ne aflam chiar lângă ușă. Am fost uimită să constat că, după lunile care trecuseră, faptul de a intra într-o clădire îmi dădea un bizar sentiment de claustrofobie.

John Bourke nu se uita la mine și simțeam că face eforturi să nu mă privească. Mă durea inima când îl vedeam... nu puteam să nu-mi amintesc ultima dată când fuseserăm împreună.

Nas-Mare a început să bată cu creionul în registru, spunând:

— Bine, vă dau patru saci de făină, doi saci de zahăr, un sac cu bicarbonat de sodiu, un sac de cafea, șase pachete de tutun, o pungă de otravă pentru lupi.

Înainte ca tălmaciul, un metis pripășit prin fort, numit Micul Liliac, să apuce să-i traducă Micului Lup întreaga ofertă, am făcut un pas înainte.

— Prostii, am spus. Pieile astea și celelalte bunuri înseamnă o vară întreagă de muncă. Ceea ce ne oferiți la schimb nu ajunge nici pentru o duzină de oameni, timp de jumătate din iarnă.

Căpitanul Bourke și-a ridicat privirea din spatele mesei, unde stătea, părând la început surprins, iar apoi jenat de intervenția mea; s-a înroșit și a lăsat ochii în jos.

— Cererea și oferta, *madame*, a zis Nas-Mare cu un rânjel hrăpăreț. Marele șef va înțelege, cu siguranță. Au fost prea multe pici de bizon anul ăsta. Eu atâta dau; vă convine ori ba.

— Să crezi tu, cerșetorul! exclamă Susie Kelly. Ne iei de proști, ai? Prea multe pici, pe naiba! N-am mai auzit așa ceva. Anul ăsta au fost mai puțini bizoni ca niciodată, știi și tu la fel de bine ca noi.

— Îmi pare rău, *mesdames*, răspunse Baptiste, ridicând mâinile, eu atâta ofer. Dacă vi se pare prea puțin, vă sugerez să duceți picile la prăvălia din tabăra militară Robinson. Cred că acolo, *mon chér ami*, Jules Escoffey, n-o să vă propună nicicând un târg așa avantajos. *Moi?* Pe lângă Jules, eu sunt Moș Crăciun.

— Dar cum rămâne cu praful de pușcă și muniția? întrebă Helen Flight. O să avem nevoie de ele la vânatoare.

— *Non, non, madame*, a spus negustorul, scuturând din cap. *Je suis désolé*, îmi pare rău, dar, la ordinul generalului George Crook, nu mai putem da la schimb sălbaticilor muniție și praf de pușcă. *C'est vrai, n'est-ce pas, Capitaine?* întrebă el, răsucindu-se spre căpitanul Bourke, aflat în spatele lui.

— Da, e adevărat, a răspuns căpitanul, care se întoarce apoi spre mine și înclină din cap cu rigurozitate militărească. Doamnă, vă rog să-i explicați soșului dumneavoastră că, potrivit hotărârii luate de Marele Părinte de la Washington spre binele indienilor Cheyenne, praful de pușcă și muniția nu vor mai fi disponibile la schimb. În locul acestora, Marele Părinte le pune la dispoziție o gamă variată de unelte agricole la prețuri de producător.

N-am putut să nu râd, uimită, la auzul acestor vorbe.

— Unelte agricole? am spus. La preț de producător? Nemaipomenit! Da, sigur, o să ne fie de mare ajutor. Păi, de ce-am avea nevoie de praf de pușcă și de muniție ca să ne asigurăm vânatul când putem primi „o gamă variată de unelte agricole”, care o să ne ajute să supraviețuim la iarnă?

— Da, grozavă treabă! spuse Meggie Kelly. Și ne-apucăm să plantăm cartofi pân' apucă să-ngețe pământu' ăsta nenorocit, ai?

— Cât despre grija paternă a Marelui Părinte față de binele copiilor săi Cheyenne, am continuat eu ridicând glasul, presupun

că, odată ce nu mai avem permisiunea de a da la schimb piei pentru praf de pușcă și muniție, dacă am vrea să primim la schimb o butelcă cu whisky de două parale ce ar putea otrăvi întregul trib, nu s-ar împotrivi nimeni.

Francezul și-a dezgolit dinții de prădător pe sub nasul imens și coroiat.

— O, *mais oui, madame*, a spus, pun la bătaie un butoiuș cu cel mai bun whisky, dacă asta își dorește marele șef.

În timpul discuției noastre, Micul Lup nu a reacționat în nici un fel, ascultând traducerea interpretului. Atunci i-am vorbit în Cheyenne și am rămas surprinsă de fluenta intervenției mele, așa furioasă cum eram.

— *Vehos* încercă să ne înșele, i-am zis. Bunurile noastre valorează de zece ori mai mult decât ne oferă Nas-Mare.

Micul Lup a încuviințat din cap.

— *Pe'ee'ese Makeeta* încercă tot timpul să ne înșele, a răspuns el, însă oamenii au prins gustul zahărului și al cafelei. Aceste mărfuri sunt importante pentru noi și vom încerca să obținem cea mai bună ofertă posibilă.

— Dar înșelegi că, în urma hotărârii Marelui Părinte de la Washington, nu mai putem primi praf de pușcă și muniție? Ne oferă în schimb unelte agricole.

În acel moment, Micul Lup păru cu adevărat surprins. Așa cum bănuisem, tălmaciul, Micul Liliac, omisese acest ultim detaliu.

— Unelte agricole? a întrebat Micul Lup. Și ce-o să facă oamenii mei cu ele?

— Nimic, am zis eu, până va veni vremea când se vor muta în rezervații și vor deveni fermieri.

Micul Lup a făcut un semn de respingere cu dosul mâinii, ca și când ar fi alungat o muscă.

— Noi suntem vânători, a zis el, nu fermieri. Spune-le soldaților că nu avem nevoie de unelte agricole, ci de muniție și de puști.

Apoi i s-a adresat lui Nas-Mare:

— De acum înainte, soția mea, *Mesoke*, împreună cu celelalte femei se vor ocupa de negustorie.

Acestea fiind zise, Micul Lup s-a ridicat de la masă și a părăsit încăperea cu obișnuita-i gravitate în astfel de ocazii, însoțit de războinicii săi.

Surorile Kelly s-au apropiat de Nas-Mare pentru a-și susține punctul de vedere.

— Ei, franțuzule, spuse Susie, uite că nu prea mai ai încotro și o să trebuiască să faci afaceri cu nevestele, nemernic viclean ce ești!

Am profitat de ocazie ca să mă apropiu de John Bourke, care strângea hârtiile de pe masă, făcând eforturi de a părea extrem de preocupat, tocmai pentru a evita să dea ochii cu mine.

Nu i-am îngăduit acest lux.

— De ce ia parte armata la toată parodia asta, căpitane? Îi ajută la ceva să-i înșele așa pe oameni?

Căpitanul s-a înclinat politicos.

— Stimată doamnă, a spus el, de parcă ar fi vorbit cu un străin, aceasta nu este o problemă pe care să o pot discuta acum cu dumneavoastră. Bună ziua, a adăugat apoi, ducând un deget la borul pălăriei și încercând să se retragă.

Înainte să se îndepărteze, l-am apucat de braț. Știu că a fost un gest cam îndrăzneț din partea mea, dar nu m-am putut abține.

— John, am șoptit, gata să izbucnesc în lacrimi din cauza emoției ce mă copleșise, pentru numele lui Dumnezeu, John, sunt eu, May. De ce nu-mi vorbești, de ce nu te uiți la mine?

Căpitanul s-a oprit și m-a privit în ochi, de parcă atunci m-ar fi văzut prima oară.

— Doamne-Dumnezeule, May, a șoptit el.

— La ce te așteptai, căpitane? l-am întrebat. Credeai că am să fiu îmbrăcată în hainele elegante de duminică? Chiar trebuie să-ți reamintesc că am trăit în pustietate, printre sălbatici? Îmi pare rău că felul în care arăt te face să te simți jenat.

— Nu, May, a răspuns John Bourke. Iartă-mă, nu sunt deloc jenat. Doar că ești... foarte diferită de cum te știam. Apoi, ca și când ar fi fost sfâșiat de o puternică luptă interioară, și-a încreștit sprâncenele extrem de tulburat și a spus: Doamnă, vă rog să mă scuzați, dar trebuie să plec. Poate că vom avea ocazia să stăm de vorbă altădată.

L-am privit în vreme ce pășea iute spre ieșirea din prăvălie.

În după-amiaza acelei zile, vechea mea prietenă Gertie a venit călare pe catârul ei în tabăra noastră. Am ieșit să o întâmpin în fața cortului, căci sosirea i-a fost anunțată de gălăgia câtorva copii și a câinilor care se strânseseră în jurul ei. Era îmbrăcată mai degrabă neglijent, purtând pantaloni de lână și o haină bărbătească mult prea largă pentru ea. În jurul gâtului avea un batic roșu, iar pe cap, o veche pălărie de cavalerist care nu mai păstra nimic din sobrietatea ținutei militare grație frumoaselor pene de vultur ce o împodobeau.

— Să fiu a naibii, scumpo, a zis Gertie sărind din șa, că mare noroc am avut de curelușa asta care se prinde sub bărbie, altfel îmi pierdeam sigur pălăria. Habar n-am de ce, da' indienii sunt înnebuniți după pălării. Gertie a dus apoi mâna într-unul din buzunarele hainei și a scos o mână de zaharicale ce-au fost împărțite copiilor, care sporovăiau bucuroși, adunați în jurul ei. Gata, ajunge, le-a spus ea, dați-vă la o parte! Vreau să vorbesc cu stăpâna casei în liniște. Nu, ți-am zis deja, nu-ți dau afurisita de pălărie!

Gertie și-a scos pălăria și a scuturat-o de coapsă, ridicând un nor de praf. Părul îi era transpirat, încurcat și unsuros; semăna, așa turtit și încălzit, cu sălașul pe care și-l face căprioara în iarba înaltă. Pe chip avea urme de murdărie. Nu era prima dată când remarcam lipsa de interes a lui Gertie în privința igienei personale. Avea chiar un miros aparte, foarte apropiat de cel al unui sălbatic nespălat. Cu toate astea, am îmbrățișat-o din toată inima, căci eram tare bucuroasă să o văd.

— La naiba să mă ia, drăguțo, dacă ținutu' ăsta nu-i și la capăt de lume, și plin de praf! a zis ea. Grozav de urât, pe cuvânt. Prefer pajiștile din nord, unde ați stat cât a fost cald. Să știi că m-am ținut după voi jumate din vara asta afurisită, împreună cu Marele Liliac Pourrier, un cercetaș metis. Nu-i un tovarăș rău, Marele Liliac, dat fiind că-i metis. Se pricepe să țină urma oricui și n-a făcut nici o mișcare în ce mă privește, dacă-nțelegi ce vreau să spun...

Ultima informație nu m-a mirat prea tare, ci mai degrabă prima parte a mesajului.

— Și de ce-ai făcut asta, Gertie? am întrebat. De ce ne-ai urmărit toată vara?

— Căpitanu' m-a rugat să stau cu ochii pe tine, drăguțo, mi-a răspuns. Era grozav de îngrijorat, mai ales când i-am povestit ce-a fost data trecută, după petrecerea aia cu whisky. L-am încredințat că tu n-ai pățit nimic. Mi-am închipuit că băstinașii o să bea tot în noaptea aia. Așa-i cu pieile-roșii: dacă au ceva whisky, îl dau gata într-o clipită. Dacă s-a terminat și nu mai au de unde să facă rost, se-ncheie petrecerea. Cam așa m-am gândit c-o să se întâmple.

Am încuviințat din cap.

— Și după ce ne-am oprit lângă Tongue River nu ne-ai mai urmărit, așa-i? am întrebat-o.

— Aha, mi-am zis că lucrurile merg bine și m-am întors să-l pun la curent pe căpitan.

— Păi, atunci, Gertie, de vreme ce tot ești în serviciul permanent al căpitanului Bourke, i-am zis, pot să presupun că ai venit să-mi aduci vești de la el?

— Da, drăguță, sigur că poți, spuse Gertie. Își dorește să te vadă; vrea să vă întâlniți sub piciorul sudic al podului ce traversează Platte River, în seara asta, după cină. Mi-a zis să porți hainele de femeie albă ca să nu atragi atenția, dacă s-ar întâmpla să vă vadă cineva.

Am izbucnit în râs.

— Da, cred și eu că n-ar fi în avantajul bunului căpitan să fie văzut în compania unei neveste de indian, mai ales dacă e vorba de femeia șefului de trib. Din păcate, Gertie, nu mai am haine de femeie albă; le-am dat pe toate. Îmi păreau... cum să spun... nepotrivite în situația de față.

— Da, scumpo, să știi că-nțeleg exact, a zis Gertie. Apoi a privit în jos spre îmbrăcămintea ei: Ei, ce naiba, cred că ți-aș putea împrumuta hainele mele. Nu-mi plac mie rochiile, fie ele de femeie albă ori de indiană, da' sunt gata să fac schimb cu tine.

— E tare frumos din partea ta, Gertie, am spus eu iute, dar n-o să fie nevoie. Deși fusesem obligată să renunț la multe dintre cerințele igienice specifice lumii civilizate, care mi se păruseră cândva lucruri absolut obișnuite, nu eram încă pregătită să îmbrac veșmintele mirositoare purtate de Dirty Gertie: Căpitanul va trebui să se întâlnească cu mine așa cum sunt îmbrăcată, ca o nevestă de indian. Transmite-i, te rog, că voi fi acolo la ora stabilită.

— Sigur, drăguță, spuse ea, după care începu să zgârie pământul cu cizma. Da' la naiba, nu mă inviți să stau jos puțin? Credeam că mai stăm și noi de vorbă.

I-am zâmbit blând, dându-mi seama că, în buimăceala stărnită de gândul apropiatei revederi cu John Bourke, nu mă purtasem cum ar fi trebuit, tratând-o ca pe un mesager, nu ca pe un prieten.

— Bineînțeles că stăm, Gertie. N-am vrut să fiu nepoliticoasă. Te rog, intră, doamnele o să fie bucuroase să te vadă din nou.

— Scumpo, înainte să mergem înăuntru, a spus Gertie, hai să lămurim un lucru, așa, între patru ochi. Am eu o bănuială că tu vrei să mă-ntrebi ceva.

— Ce să te întreb? am zis. Are legătură cu John Bourke? Gertie a dat din cap.

— A rupt logodna cu tânăra Bradley, dacă voiai cumva să știi ce s-a-ntâmplat. Fata s-a întors la mama ei, în New York.

Nici unul dintre pușinii trecători sau vizitii ai vreunei căruțe ce trecea pe drum n-au dat nici cea mai mică atenție unei indience oarecare, înfășurată modest într-o pătură Hudson Bay¹, care străbătea vechiul pod de peste Platte River. Când am ajuns în capăt, am aruncat iute o privire în jur, ca să fiu sigură că nu m-a văzut nimeni, și am coborât, luând-o pe poteca îngustă dintre sălcii, spre malul râului.

John Bourke mă aștepta deja acolo. Fiindcă nu mă văzuse, m-am oprit să-l privesc o clipă și să încerc să-mi potolesc bătăile inimii. Se uita la râul unduitor și leneș, cu mâinile prinse la spate, furat de gânduri. Pentru că n-aș fi putut îndura să-i citesc pe chip dezamăgirea, odată ce-ar fi văzut că nu mă transformasem la loc în tânăra albă, atrăgătoare și bine îmbrăcată, alături de care recitase la un moment dat din Shakespeare, am vorbit eu întâi.

— Nu te întoarce spre mine, căpitane, am spus.

1. Hudson's Bay Company este numele firmei care comercializa aceste păături de lână în America de Nord.

— De ce-mi ceri asta? m-a întrebat, întorcându-se puțin, după care s-a oprit.

— Fiindcă arăt așa cum m-ai văzut ultima oară. Sunt încă îmbrăcată ca o sălbatică și nu pot îndura dezgustul care ți se citește pe chip.

Atunci s-a întors. Profund neliniștit, cu sprâncenele adumbrindu-i ochii plini de vinovăție, mi-a spus:

— Doamnă, vă rog să mă iertați. M-am purtat îngrozitor. A fost un șoc pentru mine să vă revăd după atâtea luni.

Am râs.

— A, sigur, un șoc, am spus. Adevărat! Mai ales că m-ai văzut îmbrăcată în hainele dușmanului. Cât de greu trebuie să-ți fi fost, căpitane!

— Doamnă, aveți tot dreptul să fiți supărată pe mine, a zis el. Ar fi trebuit să-mi închipui că veți fi îmbrăcată așa. Oricum, sper să mă credeți când vă spun că n-am simțit dezgust nici un moment.

— Nu? am întrebat, apropiindu-mă. Și atunci, ce-a fost, căpitane, dacă nu dezgust?

A venit lângă mine și mi-a cuprins mâinile într-ale sale. Degetele îi erau aspre și puternice, însă atingerea lor rămăsese delicată, așa cum îmi aminteam. Privirea i s-a împlânzit când s-a uitat în ochii mei, într-un fel care, din nou, îmi era cunoscut.

— Durere, poate, a spus el.

— Durere? am întrebat, simțind cum mi se ridică sângele în obraji. Tare mi-e că nu te înțeleg, căpitane. Durere față de trecea mea la păgânism?

— Nu, May, durere pentru că aparții acum altui bărbat, a răspuns el, și altui neam. Odată, preț de o clipă, ai fost a mea. Te-am lăsat să pleci. Ce ai văzut tu a fost chipul unui bărbat copleșit de căință pentru că a dat greș și căruia îi e silă de propria slăbiciune.

Atunci l-am cuprins cu brațele, sau poate că m-a cuprins el, cine mai știe... Cred că nici unul din noi n-a vrut să ajungem aici; în nici un caz el, a cărui probitate morală nu i-ar îngădui să îmbrățișeze o femeie măritată. Noi suntem însă ca niște magneți, așa că am rămas lipiți unul de altul, fără să ne spunem nimic... căci n-am fi găsit niciodată vorbele potrivite.

Am ținut ochii strânși, ca să nu-mi curgă lacrimile, dar i-au căzut totuși pe gât și le-am simțit și eu pe obraji.

— John, am șoptit, dragul meu John... De unde era să știm...

— Ai fost a mea, May, a zis el, și te-am lăsat să pleci. Asta n-o să mi-o iert niciodată.

— Iar eu am plecat, John, am spus. Nu se putea altfel; nu se poate altfel.

Pătura îmi căzuse la picioare și, cu brațele căpitanului înlănțuindu-mă, nu mai rămăsese mare lucru între pielea catifelată și moale de antilopă din care era făcută rochia mea largă și propria mea piele. Ne-am simțit unul pe celălalt... contururile odată familiare ale trupurilor noastre s-au contopit într-o singură formă, o singură ființă...

Atunci, în aceeași clipă, ne-am desprins amândoi din îmbrățișare. Am simțit în piept sentimentul cumplit, imponderabil, al căderii în gol.

Căpitanul a vorbit primul, având în glas un fel de cruzime înăbușită.

— Nu se poate, May. Ești măritată cu altcineva.

— Bineînțeles că nu se poate, John, am spus, gândindu-mă că inima mea încărcată de emoție o să explodeze în mii de bucățele. Port în pântec copilul lui.

La auzul veștii, a zămbit și s-a apropiat din nou de mine, ca și când faptul în sine ne-ar fi eliberat, pentru scurt timp, de legătura care ne unea. Și-a așezat mâna mare, cu degetele răsfirate, peste pântecul meu, însă cu atâta blândețe, încât părea că l-ar fi mângâiat pe copil.

— Mă bucur foarte mult pentru tine, May, a spus el. Te rog să mă crezi.

Mi-am așezat mâna peste a lui.

— Patru luni, John, așa cred. Nu-s bizare căile vieții?

— „Când soarta hotărăște, toți oamenii se pleacă”, a recitat el, „Împotrivirea-i fără rost, de vântul și cu valul te încearcă”¹.

1. William Shakespeare, *Henric al VI-lea*, Partea a treia, actul IV, scena 3.

— Doamne, cât mi-ai lipsit, May. M-am gândit tot timpul la tine.

— Și eu m-am gândit, John, i-am răspuns. Dar ce s-a întâmplat cu logodnica ta, Lydia Bradley? Gertie mi-a povestit că ai trimis-o înapoi în est.

— Onoarea mi-a impus ca, în aceste condiții, să nu mă căsătoresc cu ea, m-a lămurit el. M-am îndrăgostit de tine, May; ai fost a mea.

— Of, John, te torturezi singur cu acest cumplit simț al onoarei, am spus, și cu o morală catolică extrem de strictă. Era o tânără destul de agreabilă și ar fi fost o soție bună pentru tine. Și tu, desigur, un soț bun pentru ea.

— Acum a vorbit firea ta practică, așa-i, May? Mi-a zâmbit ștrengărește, ca odinioară, iar ochii lui adumbriți s-au îngustat ușor la colțuri. „Destul de agreabilă” nu înseamnă mare lucru. În orice caz, era mult prea sensibilă ca să devină soția unui militar cu state vechi, cum sunt eu.

— Ar fi fost cea mai norocoasă femeie de pe pământ, John, am zis.

— Și tu, May? m-a întrebat el. Cum e cu norocul tău? Spune-mi, îți iubești soțul? Ești fericită în căsătoria asta „aranjată”?

— Eu cred că sunt trei întrebări separate, căpitane, am spus. La prima, aș răspunde că norocul meu e amestecat. La a doua, aș zice că da, îl iubesc și îl respect pe soțul meu, Micul Lup. Este un bărbat de ispravă și are grijă de familia lui. Nu sunt însă „îndrăgostită”, în sensul pe care bănuiesc că îl dai tu cuvântului. Nu îl iubesc cum te-am iubit pe tine... cum aș putea? Cât privește chestiunea fericirii, după cum mi-a explicat prietena noastră comună, Gertie, aș răspunde că „fericirea e un fel de a fi al omului, cam prețios, născocit de albi”.

Am auzit atunci din nou râsul puternic și sănătos al căpitanului, care mi-a frânt inima.

— Iată o cugetare demnă de Bard! a zis. Strașnică femeie Gertie a noastră, nu crezi?

— Ba da, am confirmat eu, și, în ce mă privește, o prietenă adevărată.

— Și traiul tău printre sălbatici, May? m-a întrebat apoi, pe un ton mai grav. Cum îți merge? Să știi că am fost tare îngrijorat în privința ta.

— Așa că ai trimis-o pe Gertie să vegheze asupra mea. Am aflat, John, și îți sunt profund recunoscătoare pentru grija ce mi-o porți. Prima dată a sosit la momentul potrivit... iar a doua oară a plecat puțin prea devreme.

Chipul căpitanului s-a întunecat din nou.

— Ce vrei să spui, May? m-a întrebat. Gertie zicea că ești sănătoasă și că te-ai adaptat bine la noile condiții. S-a întâmplat ceva?

— Ce ți-a spus ea e adevărat, John, am răspuns, dându-mi seama că a-i povesti despre răpirea noastră de către indienii Crow, hoții de cai, ar fi însemnat să-l supun la o tortură zadarnică. Atâta doar că, așa cum ne-ai avertizat, viața pe care o ducem alături de acești oameni este ciudată și înspăimântătoare, uneori. Una dintre fete, mica mea prietenă Sara, a fost ucisă într-un accident.

John mi-a atins delicat chipul cu mâna.

— Îmi pare rău, May, a zis el. Știu cât de mult ți-ai pierdut ea.

— În afară de asta, am reușit să ne descurcăm, în mare parte, am spus.

— N-am nici o îndoială, mai ales în ce te privește. Uită-te la tine, May! Ai o condiție fizică grozavă și ești cafenie ca băștinașele. Îmi pari chiar mai frumoasă de cum îmi aminteam. Cred că viața în aer liber îți priște.

— Recunosc că are unele avantaje, dar și neajunsuri, am spus. În cea mai mare parte a timpului, John, a fost și când aș fi trăit într-un vis, iar viața adevărată ar fi stat în loc. Dar când am venit aici și te-am văzut din nou... reveria s-a întrerupt brusc.

— Visul tău nu s-a sfârșit încă, May, a zis Bourke cu un aer grav. S-a întors apoi cu spatele la mine, îndreptându-și privirea spre râu. Să știi că te-am chemat aici și din alt motiv, nu doar pentru că voiam să te văd.

— Așa mă gândeam și eu, căpitane, am spus. Gertie mi-a zis că guvernul ne va abandona aici.

— Nu, nu vă abandonează, a răspuns iute Bourke, întorcându-se spre mine. Nu atâta vreme cât generalul Crook mai are un cuvânt de spus în această chestiune.

— Și are generalul Crook un cuvânt de spus în această chestiune? am întrebat.

— May, armata a fost pusă într-o situație ingrată, mi-a explicat el. Lucrurile s-au complicat de astă-vară, când a venit Gertie să-ți aducă vești. Geologii care au luat parte la expediția lui Custer s-au întors cu rapoarte strălucitoare privind existența aurului în munții Black Hills. Grupuri întregi de mineri, însuflețiți de posibilitatea unei îmbogățiri rapide, se îndreaptă, chiar în timp ce vorbim, spre ținutul acela. Armata a primit imposibila sarcină de a încerca să-i oprească, pentru a respecta prevederile tratatului încheiat la Fortul Laramie. Bineînțeles, situația e dificil de controlat, iar lucrurile nu pot continua astfel. Opinia publică, susținută de campanii de presă moralizatoare, cere ca acești munți să devină un teritoriu sigur pentru coloniștii albi, iar băștinașii să fie alungați.

— Alungați? am întrebat. Dar ei cred că munții Black Hills le aparțin — și chiar așa este. Luptători din tribul Sioux au venit deja să vorbească cu noi, John. Pregătesc grupuri de războinici ce vor porni împotriva minerilor care le invadează ținutul. E doar o problemă de timp până li se vor alătura și oameni de-ai noștri.

— Tocmai din acest motiv, dar și la recomandarea inspectorului Watkins de la Biroul pentru Relația cu Indienii, a spus căpitanul, Departamentul de Război a primit ordin să-i strângă pe toți sălbaticii aflați în libertate, arăt din tribul Sioux, cât și Cheyenne, și să se ocupe de instalarea lor în rezervații. Acțiunea este deja în desfășurare.

— Acum încep să înțeleg de ce colaborează armata cu francezul ăla pitic și afurisit, am zis eu. Voi tolerați jefuirea sălbaticilor la schimbul de bunuri, ca să-i obligați, ca pe niște copii ascultători, să apeleze de îndată la bunăvoința Marelui Părinte Alb.

— Exact, a confirmat căpitanul Bourke, încuviințând din cap. Este o hotărâre menită să aducă pacea și ar putea fi pusă în aplicare mai repede cu ajutorul tău și al prietenelor tale, dacă vă încurajați soții să vină de bunăvoie, împreună cu familiile lor, în rezervații, în cel mai scurt timp posibil.

— Prin urmare, decizia de a nu le mai furniza arme și muniție, am adăugat eu, a fost luată ca măsură de precauție, în eventualitatea în care noi am da greș?

Căpitanul nu și-a ferit privirea când mi-a răspuns. A încuviințat cu un aer mohorât.

— Acum se organizează o campanie sub conducerea generalului Crook, cu scopul de a-i captura pe toți băștinașii ostili, care nu se vor fi predat de bunăvoie până la 1 februarie 1876. În calitate de soție a Micului Lup, te afli într-o poziție aparte și poți ajuta la îndeplinirea planului. De altfel, cred că ai salva multe vieți.

— Aha, ai ajuns acum la concluzia că programul „Mirese pentru indienii” este totuși folositor, am zis eu.

— De la bun început, am avut convingerea, a spus Bourke, că este un program josnic și imoral, care te-a pus pe tine și pe prietenele tale într-o situație teribil de riscantă. Cu toate astea, a fost pus în aplicare, voi sunteți în tabăra lor, așa că, da, acum poate fi de folos.

— Soțul meu trăiește cu impresia că, atâta vreme cât tribul Cheyenne rămâne în ținutul ce i-a fost dat „pentru totdeauna”, în urma unui tratat oficial, nu comite nici o fărâdelege, i-am explicat eu.

— Președintele Grant a trimis de curând o comisie care va negocia cumpărarea munților Black Hills și a împrejurimilor de la indienii Cheyenne și Sioux, m-a informat căpitanul.

— Și dacă nu vor vrea să vândă? l-am întrebat.

— May, așa cum poate ai observat în călătoriile făcute împreună cu ei, a zis căpitanul, sălbăticiii nu sunt foarte uniți. Chiar și în interiorul aceluiași trib, ca al tău, de pildă, există mai multe grupări diferite și mai mulți conducători. Fii sigură că membrii comisiei vor găsi persoane, atât în rândul indienilor Cheyenne, cât și Sioux, care vor fi dispuse să negocieze vânzarea. Pe urmă, toți ceilalți băștinași care rămân acolo vor fi considerați intruși de către armata Statelor Unite.

— Doamne, dar e abject, nu-i așa? am spus cu voce scăzută.

— Însă necesar, se pare, a adăugat căpitanul. Este vorba de cursul inevitabil al istoriei.

— Și dacă nu reușim să-i convingem pe membrii tribului să vină în rezervație înainte de data stabilită, am întrebat, ai să ne urmărești, John? O să devenim dușmani?

— Așa ceva nu trebuie să se întâmple niciodată, May, a spus căpitanul cu fermitate. Îți povestesc toate lucrurile astea tocmai pentru a evita o astfel de situație-limită. Soțul tău, Micul Lup, a solicitat deja o audiență la generalul Crook. Poate vei reuși să-l influențezi în bine.

— Soțul meu dorește să discute problema mireselor care nu au sosit încă, potrivit înțelegerii cu Marele Părinte Alb, i-am dezvăluit eu. Indienii Cheyenne sunt păgâni, căpitane, e drept, dar știu să numere, iar soțul meu nu a trecut cu vederea lipsa mireselor promise.

— Atunci trebuie să-l convingi pe Micul Lup că, odată ce sălbaticii se vor fi stabilit pașnic în rezervație, vor primi și restul de mirese.

— Acum îmi ceri să mint pentru guvern, John? am zis eu, ieșindu-mi din fire. Să-mi mint propriul soț ca să acopăr aranjamentele voastre odioase?

— Nu sunt ale mele, May, m-a lămurit Bourke repede, și nici ale generalului Crook. După cum știi, guvernul nu ne-a cerut părerea. Dacă ar fi făcut-o, n-am fi aprobat niciodată acest program. Nu o să-mi cer scuze pentru rolul nostru în această chestiune. Am primit sarcina să vă apărăm pe acelea dintre voi care sunteți deja în tabăra indienilor și, prin urmare, în primejdie. Voi face în așa fel încât generalul Crook să aibă o întâlnire cu soțul tău; superiorul meu este un om de onoare, care a fost întotdeauna cinstit în negocierile cu sălbaticii. Nu îi va promite nimic legat de sosirea mireselor, dar e posibil să folosească această cerință drept momeală. Depinde de tine să-ți convingi soțul să-și ducă oamenii în rezervații înainte de iarna următoare. Acolo vor primi tot ce au nevoie – hrană, un acoperiș deasupra capului, iar copiii lor (și *ai tăi*) vor fi educați de creștini. O să învețe să scrie și să citească, o să deprindă munca câmpului, vor ara, vor săpa și vor supune pământul, așa cum ne povățuiește Biblia. Chiar dacă situația politică s-a schimbat, și se poate, May, să te fi schimbat și tu, nu uita totuși că aceasta a fost misiunea voastră de căpătâi: să-i asimilați pe sălbatici și să-i aduceți la sânul civilizației creștine.

— Ai auzit, probabil, cum a adus dolofanul nostru misionar episcopalian copiii la pieptul lui larg? l-am întrebat.

— Am auzit, a zis Bourke, înroșindu-se, și am observat că se infuriase, precum apa ce stă să dea în clocot. Reverendul Hare a fost rechemat de episcopul Whipple, care promite o anchetă amănunțită cu privire la acuzațiile ce i se aduc.

— Chiar nu este nevoie de o anchetă amănunțită, am spus. Știm cu toții ce s-a întâmplat. Ai însă cunoștință de faptul că asemenea incidente legate de copii sunt străine culturii indienilor Cheyenne? Nu e vorba că sunt rare; pur și simplu, nu există. În calitate de etnolog amator, m-am gândit că te-ar putea interesa. Avem ce să-i învățăm pe barbari, nu-i așa, John?

— Societatea Misionară a Bisericii încearcă să găsească un preot catolic care să vină împreună cu voi în tabăra indienilor și să îndeplinească rolul de consilier spiritual. Soțul tău a cerut răspicat, și foarte înțelept, aș adăuga eu, a punctat căpitanul cu un zâmbet ironic, „o robă neagră” de această dată.

— Nemaipomenit, am răspuns, deloc impresionată. Băieții noștri vor fi de-acum în siguranță.

— Doamne-Dumnezeule, May! a exclamat Bourke, scuturând din cap și izbucnind în râs. Ești cea mai insolentă femeie pe care o cunosc! Pe urmă a râs din nou, cu plăcere și din toată inima. Am râs și eu împreună cu el.

Ne-am îmbrățișat iute înainte de a ne despărți. N-am îndrăznit să zăbovim unul în brațele celuilalt, ca nu cumva să devenim, încă o dată, o singură ființă...

18 septembrie 1875

Micul Lup a fost în audiență la generalul Crook. Noi, femeile albe, nu am avut voie să participăm ori să părăsim tabăra, căci mai mulți reprezentanți ai presei, printre care și domnul Robert E. Strahorn, de la cotidianul *Rocky Mountain News*, din Denver, sosiseră de curând în fort. Autoritățile au considerat că nu ar fi fost de dorit să fim văzute de jurnaliști ori să se stabilească vreo legătură între noi, guvern și armată. Oricum, după modul în care ne-au tratat locuitorii fortului la venire, cea mai mare parte dintre noi am evitat apropierea de populația albă. Nu prea discută nimeni cu voce tare, iar ziarele se feresc de subiect ca de ciumă,

dar mai sunt aici femei albe, majoritatea alcoolice, care au ales să trăiască alături de indienii din preajma fortului. Suflitele acestea chinuite au fost etichetate drept „târfe decăzute“, iar noi suntem asociate cu ele.

Tot ce știu despre întâlnirea cu generalul Crook este puținul ce l-am putut afla chiar de la Micul Lup și de la Gertie, care a tras cu urechea afară, sub fereastră. Așa cum bănuise căpitanul Bourke, generalul nu a dat nici un fel de asigurare referitoare la sosirea mireselor așteptate. A precizat numai că, în situația în care indienii Cheyenne ar fi de acord să vină în rezervație înainte de iarna viitoare, problema va fi analizată din nou de autoritățile în drept. Acest fel de a discuta al oamenilor albi îl încurca și îl înfuria pe Micul Lup, dat fiind că, din punctul său de vedere, situația fusese lămurită deja și se încheiase o înțelegere.

Generalul i-a promis, totodată, că, odată cu stabilirea în rezervație, Marele Părinte îi va trata cu toată atenția cuvenită.

— Da, i-a răspuns Micul Lup, am fost în rezervația Red Cloud și am putut vedea ce înseamnă generozitatea Marelui Părinte. În ținutul acela nu mai era vânat și, la fel ca miresele făgăduite tribului Cheyenne, doar o mică parte din proviziile promise au fost asigurate. Așa se face că indienii Sioux au fost nevoiți să-și omoare caii ca să aibă ce mânca. Am trăit în libertate toată vara, pe meleagurile noastre, și avem carne să ne ajungă întreaga iarnă. De ce am merge în rezervație, când avem tot ce ne trebuie și trăim liberi pe pământul nostru?

Felul de a judeca al Micului Lup, simplu și copilăresc, este, în același timp, pe deplin convingător și implacabil. Până și generalului Crook, om cu experiență în negocierile cu sălbăticiii, i-a fost greu să-i explice avantajele instalării în rezervație înainte de venirea iernii. Așadar, întâlnirea a luat sfârșit fără rezultate concrete.

În ce privește schimbul de bunuri (și într-o notă mai degrabă optimistă), Nas-Mare-Om-Mic și-a găsit nașul cu cele două gemene ale noastre. Tocmai lăcomia micului netrebnic pentru pieile aduse de noi a fost cea care i-a compromis firava alianță cu armata, altfel interesată să ne știe săraci, așa că ne-am descurcat până la urmă destul de bine. În același timp, în afara fortului, se practicau

tot mai multe operațiuni de schimb ilegale, făptuite de neguțători fără scrupule. Micul Lup a obținut de la aceștia armele, muniția și praful de pușcă de care aveam nevoie.

Soțul meu nu e deloc prost și a înțeles că hotărârea Marelui Părinte Alb de a retrage de la schimb armele și munițiile cerute de indienii Cheyenne avea scopul de a-i lăsa fără apărare. Cât privește chestiunea mireselor care lipsesc, Micul Lup bănuiește că ceva este în neregulă. Poate că nu întâmplător, printre munițiile de contrabandă achiziționate de grupul nostru de la negustorii din preajma fortului se numără și o ladă întreagă de carabine noi.

19 septembrie 1875

Ieri, câțiva dintre cei mai importanți șamani ai noștri au mers în fort pentru a răspunde unei provocări lansate, așa cum am aflat rușinată mai târziu, de căpitanul John G. Bourke și o parte dintre camarazii săi din armată. Indienii îi spun lui Bourke Vraciul-Hărțiilor, căci, în calitate de aghiotant al generalului Crook, notează mereu câte ceva prin registre.

Dacă n-am fi stat departe de fort, noi, femeile albe, am fi aflat mai devreme ce se ascundea în spatele acestei afaceri blamabile și i-am fi pus iute capăt. Așa se face că am prins de veste abia când un băiat a sosit în fugă la cortul Micului Lup, spunând că șeful Iarbă-de-Leac trebuie să vină ca să facă față provocării ridicate de „cutia tainică” a omului alb și că trebuie să ajungă acolo cât de repede, spre a salva onoarea poporului său, fiindcă nici unul dintre șamani nu a putut să-i dea de capăt.

Nu mi-am dat seama despre ce vorbea copilul, însă am hotărât să merg împreună cu soțul meu în fort, ca să aflu. Am sosit la momentul potrivit pentru a fi martorii celei mai recente înfrângeri a unuia dintre șamanii noștri în fața așa-numitei „cutii tainice”. Era ceva mai mult decât o veche baterie electrică, pe care soldații fără treabă au modificat-o în așa fel, încât atunci când era activată de o manivelă, trimitea o undă de șoc spre orice nefericit care atingea polii dispozitivului. Alături, militarii așezaseră o căldare cu apă pe fundul căreia se vedea un dolar strălucitor de argint.

Se amuzau copios provocându-i pe toți cei interesați să se aplece spre găleată ca să ia dolarul, făcând, bineînțeles, mențiunea ca doritorul să țină o mână pe baterie.

Unul după altul, șamanii noștri își spuneau incantațiile și încercau să ajungă la găleată ca să scoată dolarul. În vreme ce soldații cântau veseli propria „formulă magică” – balada irlandeză *Pat Malloy*¹ –, unul dintre ei, anume John Bourke în persoană, învârtea manivela teribilei mașinării, iar descărcarea de curent electric îi făcea pe bieții sălbatici să se predea de îndată. În felul acesta fusese umilit fiecare dintre șamani în fața privitorilor. Unii din ei au avut curaj să încerce și a doua oară, dar s-au dat bătuți în fața aparatului.

La început, Bourke nu m-a zărit în mulțime, iar eu am încercat să-mi opresc soțul.

— Nu face asta, i-am spus. Aici nu e vorba de vreo „taină”, ci doar de o șmecherie a omului alb. O să fii rănit și înjosit în fața tuturor, dacă încerci.

Alți membri ai tribului l-au îndemnat însă pe Micul Lup să facă proba puterii ce o are iarba de leac, iar el s-a simțit dator să accepte.

Bourke nu mă zărise încă și, când soțul meu s-a apropiat de mașinărie, căpitanul a spus:

— A, chiar și căpetenia Micul Lup dorește să răspundă provocării ridicate de cutia noastră tainică?

Am simțit o undă de răutate în vocea plină de veselie a lui Bourke, lucru care m-a dezamăgit profund.

N-am mai putut să stau deoparte și am făcut câțiva pași în față.

— Așa vă distrați, domnule căpitan? Umilind oameni nevinoși? Poate ar trebui să dați o raită în jur ca să găsiți niște pui de câțel numai buni de torturat.

Unii dintre soldați au râs, dar erau oarecum jenați, ca niște copii ce fuseseră prinși asupra faptului.

1. Balada, foarte populară în secolul al XIX-lea, spune povestea unui tânăr pe nume Pat Malloy, care este nevoit să-și părăsească familia și țara natală pentru a-și câștiga existența.

— Sau de mâncat, cum fac afurisiții de indieni, a spus unul din ei, râzând pe înfundate.

— Ne distrăm și noi un pic, doamnă, a adăugat altul. Păgânii sunt cei care vor să-și măsoare cu noi puterile șamanice. Nu vrem să facem rău nimănui; e doar un joc.

Căpitanul Bourke s-a albit la față auzindu-mi vorbele, deși cred că era mai degrabă surprins de venirea mea acolo decât de musttrarea adusă. Când a vorbit, nu se simțea în glas nici o urmă de părere de rău, ci un fel de sfidare amestecată cu trufie.

— Îi învățăm pe sălbatici, într-un mod relativ neprimejdios, că superstițiile lor nu înseamnă nimic în fața forțelor noastre superioare, m-a lămurit el. Este o lecție pe care e preferabil s-o învețe aici, doamnă, și nu în altă parte, pot să vă asigur de asta.

— Înșeleg, căpitane, am zis. Iar acum vrei să-l înveți aceeași lecție pe soțul meu, Micul Lup, căpetenia Iarbă-de-Leac, cel mai respectat conducător al indienilor Cheyenne și un luptător neînfricat. Oamenii lui își vor da seama, fără îndoială, cât sunt de neputincioși în fața omului alb.

— Doar dacă șeful vrea să-și pună la încercare puterea, doamnă, a spus căpitanul, sfredelindu-mă cu ochii lui negri.

Micul Lup a pus mâna pe baterie, iar soldații au început să cânte *Pat Malloy*. Îl urmăream tot timpul cu privirea pe John Bourke, care râsucea deja manivela și cânta împreună cu ceilalți. Micul Lup nu a făcut nici o incantație; și-a atins doar săculețul cu iarbă de leac, pe care îl purta la piept, ca pe un fel de talisman, coborându-și mâna spre căldare. În acel moment, căpitanul, care mă privea drept în ochi, cântând tare mai departe, n-a mai învărtit manivela. Soțul meu s-a aplecat peste găleată și, fără să pățească nimic, a scos dolarul dinăuntru. Toți cei de față l-au aclamat zgomotos, iar eu și celelalte femei am scos triluri de bucurie.

John Bourke și-a părăsit locul de lângă mașinărie, mi-a făcut semn din cap zâmbind ușor și s-a îndepărtat cu pași mari.

20 septembrie 1875

Vremea a început să se schimbe, iar noi ne pregătim de plecare. Temperaturile blânde de la începutul toamnei, de care ne-am

bucurat în săptămânile trecute, au scăzut brusc peste noapte. Întinsă în adăpostul nostru, am ascultat noaptea trecută cum sufla vântul dinspre nord, ale cărui rafale semănau cu huruitul amenințător al unui tren de marfă. Cu toate că mi-era cald sub pieile de bizon, am simțit cum frigul iernii îmi pătrunde în oase.

Azi-dimineață, prietena mea Gertie mi-a făcut o ultimă vizită.

— Ai auzit veștile despre tovarășa ta, Narcissa? m-a întrebat.

— N-am auzit, i-am răspuns, dar nu mă mai surprinde nimic.

— Se află la spitalul din fort, a zis Gertie. Se spune că a pierdut sarcina, da' eu o cunosc pe una dintre surori, care mi-a povestit că doctorul i-a scos copilul.

— Cum adică „i l-a scos”? am întrebat. Vrei să spui că a făcut un avort?

— Așa se-aude.

— M-am înșelat, Gertie, am recunoscut eu. Sunt surprinsă. Nici una dintre noi n-a știut că era însărcinată.

— Sora spunea că Narcissa l-a rugat cu ceru' și cu pământu' pe doctor să facă avortul, pentru că soțu' ei a siluit-o, a continuat Gertie, și nu putea suporta gându' c-o să nască un copil de păgân.

— Prin urmare, va rămâne desigur în fort ca să-și revină, am presupus eu, în loc să plece spre nord împreună cu noi.

— Te-ai prins, drăguț, a încuviințat Gertie, dând din cap. Concediu medical. Narcissa spune că, oricum, își va îndeplini mai bine misiunea dacă va rămâne în fort ca să facă pregătirile necesare mutării sălbaticilor în rezervație. Înțelegi cum stă treaba?

— Pe deplin, am răspuns. Un șobolan fuge de pe nava care se scufundă; la asta mă așteptam. Știam toate că e o ipocrită, dar n-am crezut că va merge atât de departe.

— Mai e ceva ce-ar trebui să afli, scumpo, mi-a zis Gertie. Le povestește oamenilor că tu și o parte din femei ați devenit războinice de-a dreptu', că v-ați sălbăticit de tot, că ați luat scalpuri de indieni Crow, poate și... poate le-ați tăiat chiar și alte părți ale corpului, dacă-nțelegi ce vreau să spun...

— Înțeleg... am zis. Și cui povestește ea toate lucrurile astea?

— Oricărui om din fort care stă s-o asculte, a răspuns Gertie. Vrei poate să stăm de vorbă, drăguț?

— Nu. Nu pot, Gertie. Vreau doar să-ți spun că în vremea cât am stat lângă Tongue River, în vara asta, o parte dintre noi am fost răpite de indienii Crow, hoții de cai. Cred că s-a întâmplat la scurtă vreme de la plecarea ta. N-am vrut să-ți spun, fiindcă știam c-o să te învinovățești că n-ai fost acolo, să ne veghezi. Tânăra Sara a fost ucisă atunci. Pe noi, ceilalți, ne-au salvat soții; asta e tot ce pot să-ți povestesc.

Gertie a încuviințat din cap.

— Da, drăgușo, înțeleg, a zis. Nu te mai întreb nimic. M-am gândit că poate-i bine să afli ce le spune misionara oamenilor. Pentru mine nu contează nici atâta, să știi. Am trecut și eu prin așa ceva; îmi închipui cum trebuie să fi fost.

— Îți mulțumesc, Gertie, i-am spus, recunoscătoare că nu-mi ceruse detalii.

— Eu am venit mai mult să-mi iau rămas-bun, scumpo. Ne pregătim și noi de plecare. Habar n-am încotro, că nu ne zic nici-odată nimic. Da' trebuie să fie o expediție importantă, fiindcă mi-au dat slujba înapoi și pot să mân catării, iar dacă-s așa disperați că iau cu ei fete pe post de vizitii bănuiesc că au nevoie de toți catării și de toate cărușele pe care pot pune mâna. Ni s-a spus că pornim mâine-dimineață. Eu socotesc că generalu' Crook își redistribuie o parte din trupe către nord, dată fiind problema legată de Black Hills. Umblă vorba că indienii Sioux, conduși de șefii lor, Calul-Nebun și Taurul-care-Stă, i-au atacat pe minerii și coloniștii de-acolo. Nu știu încotro merg oamenii tăi, scumpo, da' eu, dac-aș avea de ales, m-aș ține departe de locul ăla. Chestia e că atunci când trebuie să faci diferența între diferite triburi de indieni, armata nu e în stare să deosebească un rahat de bizon de un mușchi de vită. Nici măcar cercetașii nativi nu prea reușesc să se descurce; cel puțin, nu de la distanță, iar atunci când se apropie, e deja al naibii de târziu. Ca urmare, militarii consideră că toți indienii peste care dau într-o regiune cu probleme le sunt dușmani; adică-s vinovați, până se dovedește altceva.

— Căpitanul nu ți-a dat amănunte, Gertie? am întrebat-o.

— Nu l-am văzut, drăgușo, mi-a răspuns. Da' când vine vorba de mișcări de trupe, s-ar juca cu focul de-ar fi să-i spună secrete din interior unei biete fete care mână catări, dacă-nțelegi unde bat.

Ei, da' să știi c-am auzit și de chestia cu bateria, a continuat ea. Ascultă la mine, i-a trebuit ceva curaj căpitanului ca să nu-l prăjească pe bătrânu' șef de trib, când a avut ocazia. A dat înapoi și asta nu le-a picat deloc bine oamenilor lui.

— N-a dat înapoi, am contrazis-o. N-a învățat manivela și gata.

— Pentru soldați tot una-i, scumpo, mi-a zis ea. Era șansa lor să-l facă șah-mat pe marele șef, cu magia lor mai puternică, și să-i dea o lecție, iar căpitanul i-a dezamăgit.

— Nu era decât o afurisită de baterie, Gertie! am insistat eu. Nimic altceva. O nenorocită de mașinărie electrică!

— Sigur că da, drăguț, știu ce era, da' așa-s bărbații: „Am o baterie mai mare decât a ta”. A făcut-o pentru tine, scumpo. Ți-ai dat seama, nu?

— Da, am recunoscut, și a fost un gest frumos din partea lui. Dacă-l vezi pe căpitan, Gertie, mulțumește-i, te rog, din partea mea. Apoi am râs: Și dacă chiar are nevoie de confirmări în chestiunea asta, poți să-i transmiți că bateria lui nu e cu nimic mai prejos decât bateria căpeteniei.

Gertie mi-a zâmbit larg.

— Păi, asta le place s-audă, nu-i așa, scumpo?

22 septembrie 1875

Autoritățile nu au reușit să găsească atât de iute un preot care să ia locul onorabilului nostru lepure, căzut în dizgrație, dar ne-au trimis totuși un călugăr benedictin care să ne însoțească. Habar nu avem de unde a venit individul ăsta ciudat și nu știm nimic despre el, dincolo de faptul că a ajuns ieri-seară în tabăra noastră, călare pe un măgar, și ne-a spus că îl cheamă Anthony. Ne-a lămurit apoi că numele este inspirat de Sfântul Anton cel Mare, călugărul sihastru care a trăit în Egipt, în secolul al IV-lea. A mai adăugat că, la fel ca înaintașul său spiritual, se afla în căutarea unui loc îndepărtat, în sălbăcie, unde să-și întemeieze propria mănăstire, și că, dacă nu avem nimic împotriva, ar fi încântat să ne însoțească.

— Doamne-Dumnezeule, i-am șoptit lui Helen Flight, care se afla lângă mine, mai întâi ne trimit un episcopalian pederast mai mult decât dolofan, călare pe un catâr, iar acum sosește un pustnic benedictin slăbănog, călare pe un măgar. Mă gândesc că acum ne putem da seama cum tratează autoritățile nevoile noastre spirituale.

— Hai c-ai ajuns la locul potrivit, dacă vrei să fie departe, frate Anthony, asta-i sigur, i-a spus Meggie Kelly, întâmpinându-l. Eu și cu Susie suntem două catolice adevărate și ne bucurăm că vii cu noi, așa-i, Susie?

— Nici nu mai încape vorbă, a aprobat Susie.

— Întocmai, a întărit Helen. Anthony al Preriei, așa o să-ți spunem! Se potrivește numai bine cu micul nostru grup, dacă mă-ntrebați pe mine.

Când scriu aceste rânduri, s-au ivit deja zorii. Urmează să plecăm ceva mai târziu. Încă stau înfășurată în piei de bizon și pături, iar Cea Liniștită reaprinde tăciunii.

— *Eho'etto*, îmi șoptește, când vede că m-am trezit. *Ninge*.

Strâng cuverturile mai bine în jurul meu. Aș vrea să merg să-mi fac nevoile, dar nu mă îndur să las căldura culcușului, așa că o să încerc să-mi abat gândurile scriind câteva rânduri.

Potrivit informațiilor primite de la Gertie, ieri am privit cum două mari companii de cavalerie, însoțite de convoaie încărcate cu pachete, trase de catări, părăsesc fortul. Una dintre ele se îndrepta spre nord-est, către tabăra militară Robinson, iar cealaltă spre nord-vest, în direcția Fortului Fetterman. Nu puteau fi decât trupele generalului Crook, și căpitanul John Bourke se afla, neîndoiește, printre cei care plecau. Bănuiesc că generalul și-a dislocat voit efectivele câtă vreme ne aflăm încă în preajma fortului, ca să putem vedea cât sunt de puternice și să le povestim și altora.

Sunt oarecum liniștită la gândul că avem înaintea noastră toamna întreagă și o parte din iarnă ca să ne mutăm în rezervație. În privința asta, atât căpitanul Bourke, cât și generalul Crook au fost foarte expliciți. Vreau să vorbesc și cu celelalte femei, atunci când ne vom revedea, ca să ne unim eforturile și să ne convingem soții și, poate în egală măsură, femeile din trib, arătându-le că am

da dovadă de înțelepciune dacă ne-am preda. Mă tem însă că, după o vară relativ liniștită, într-o perioadă când băștinașilor nu le lipsește nimic, va fi destul de greu să-i facem pe oameni să înțeleagă motivele pentru care trebuie să renunțe la libertate și să părăsească ținutul care le aparține „pentru totdeauna” – un cuvânt a cărui definiție nu e atât de flexibilă în cultura lor, așa cum e în a noastră.

Sunt îngrijorată pentru femeile din program, mai ales că iarna se apropie și urmează să dăm naștere unor copii. Ce-i drept, am avut parte, pe timpul verii, de o vreme în general plăcută, așa încât noi, „miresele”, n-am suferit prea mult din cauza mediului potrivnic, cu excepția vânturilor de prerie ce bat aproape neîntrerupt, pricinuind uneori îngrijorare și neliniște, iar în cazul sărmanei Martha, accentuând starea de rău dată de febra fânului. Odată ce-au venit primele rafale de aer înghețat dinspre nord, am început să mă tem de faptul că vom fi nevoite să stăm izolate. Evident, un adăpost oarecum stabil în rezervație – poate chiar o casă adevărată – pare o alternativă plăcută, în comparație cu o iarnă lungă petrecută în *tipi*. Cu toate astea, trebuie să mărturisesc că și corturile indienilor sunt remarcabil gândite – păstrează răcoarea în zilele toride de vară, iar acum, chiar dacă temperatura a scăzut simțitor, e plăcut înăuntru. Dacă arde și focul de dimineață, se face cald imediat.

În ultima vreme, Pană-pe-Cap împreună cu băiețelul ei drăgălaș, căruia îi spun Willie, la fel ca lui William, fiul meu scump, vin alături de mine sub pieile de bizon. I-am învățat un fel de joc: uneori, în zorii zilei, când e răcoare, se strecoară la mine în pat, iar eu mă ghemuiesc lângă prunc, care miroase precum prunele sălbatice de prerie. Chicotim cu toții ca niște copii, după care noi, femeile, adormim adesea îmbrățișate ca două surori, cu băiețelul cuibărit între noi. Câteodată ni se alătură și Cea-care-Merge-Frumos, iar mama ei, Cea Liniștită, nu se împotrivește apropierii frățești dintre noi. În nopțile din urmă, mai reci, prima soție și-a reluat locul convenit sub pieile de bizon, lângă soțul ei, iar eu mi-am revenit îndeajuns după spaimele ce mă cuprindeau când se lăsa întunericul, așa că m-am întors în patul meu. Suntem cu toții precum o haită de câini ce caută confortul oferit de căl-

dura trupului de alături. Uneori vine lângă noi, sub cuverturi, și Micul-Îngrijitor-de-Cai, deși am descoperit de curând că e cam mare ca să se mai cuibărească cu inocență în așternutul femeilor! Alaltăieri, am simțit pe picior că împielitatul era excitat, așa că i-am dat un bobârnac peste mădularul tare ca un creion, făcându-l să țipe ascuțit și descurajându-i pornirile...

Acum, noi, fetele, șușotim și chicotim pe sub pieile de bizon; schimbăm cuvinte și expresii în engleză printre frânturi în Cheyenne. Sugarul gângurește între noi. N-am văzut vreodată un copil mai fericit; plânge foarte rar, iar când se întâmplă asta, Pană-pe-Cap îl ciupește de nas și se oprește aproape imediat. În acest fel, mamele Cheyenne își învață pruncii să fie tăcuți precum animalele.

Sub cuverturile noastre e cald și miroase înțepător. Ne simțim bine împreună și nimeni nu vrea să se ridice și să înfrunte aerul rece și zăpada proaspăt căzută de-afară. Nu vrem să ne împachetăm lucrurile astăzi și să ne începem călătoria prin frig și omăt. Îl auzim apoi pe bătrânul crainic și facem liniște câteva clipe, ca să ascultăm noutățile zilei:

— În dimineața asta ne pregătim de plecare, strigă el. Plecăm în nord, spre tabăra de iarnă. Azi plecăm acasă. Luați-vă lucrurile, strângeți corturile, în dimineața asta ne pregătim de plecare.

Și totuși, nu ne ridicăm, ci ne ghemuim mai strâns sub pieile de bizon, până când cotoroașa din *tipi* începe cu țipetele ei ascuțite:

— Toată lumea se dă jos din pat! E timpul să strângem, azi plecăm.

Dacă șovăim încă, are nuielușa de salcie la îndemână și o auzim cum plesnește cuverturile. De fapt, e un pretext de a-și folosi arsenalul aflat la dispoziție. În cele din urmă, Pană-pe-Cap iese din așternuturi, devenind din nou serioasă, preocupată de treburile adesea obositoare, specifice femeilor tribului, și care le permit arareori asemenea răsfățuri matinale. În dimineața asta își lasă copilul cu mine; știe că voi avea grijă de drăgălașul de Willie, așa că își poate îndeplini îndatoririle liniștită. Mai rămân ghemuită câteva minute prețioase lângă prunc, care gângurește ca un porumbel. Simt însă că trebuie să mă ușurez și nici nu mai pot îndura

cicăleala bătrânei *Vohkeesa'e*, așa că, fără nici o tragere de inimă, las caietul deoparte și ies de sub cuverturi pentru a îndeplini munca ce-mi revine. Îl iau și pe micul Willie și îl așez într-un suport sprijinit de patul mamei sale. Nu scoate nici un sunet dezaprobat, dar cred că mă privește cu părere de rău, ca și când ar vrea să-mi zică: „Nu mă lăsa aici, nu mă lăsa, mătușico”.

Când am ieșit din cort, soarele abia se ridicase deasupra orizontului, la est, însă fără a ne lăsa să sperăm că mai târziu se va încălzi. Cred că temperatura a coborât bine sub zero grade, iar zăpada e albă, strălucitoare, neatinsă, cu excepția unui singur șir de pași, ce coboară spre râu. Sunt urmele lăsate de Micul Lup, care s-a trezit dis-de-dimineață ca să înoate. Atât el, cât și ceilalți bărbați din Clubul de Îmbăiere al Sălbaticilor păstrează și acum acest obicei, indiferent de vreme. Merg pe urmele lui și mă opresc printre sălcii ca să mă ușurez. Lichidul e galben, fierbinte și topește iute zăpada, lăsând să se vadă pământul roșu și umed de dedesubt. Apoi, cobor spre râu și mă dezbrac. Îmi scot mai întâi jambierele și mocasinii, și abia pe urmă renunț la căldura pieii grele de bizon pe care o port deasupra, după care îmi dau jos rochia cât se poate de iute. Fără să stau pe gânduri, fără să-mi las nici măcar răgazul de a privi apa ca de gheață, intru în râu cât pot de repede. Respirația mi se oprește în gât, mă scufund ușor și ies la suprafață cu răsuflarea tăiată, încercând să-mi adun aerul din pieptul înghețat. Reușesc să scot doar un strigăt înăbușit de uimire! Doamne, cât e de rece!

Ies iute din apă și mă înfășor, așa goală, în pielea de bizon, care păstrează încă ceva din căldura adăpostului nostru. Îmi iau rochia, mocasinii și jambierele și alerg înapoi spre cort, cu tălpile goale prin zăpadă, iar picioarele îmi sunt deja amorțite când ajung. Mă reped spre intrare răsând și scoțând sunete înfrigurate – brrrrrr! –, spre încântarea familiei mele. Prins în suportul lui, copilul gângurește vesel după intrarea mea vijelioasă, cu ochii larg deschiși.

— Da, *etoneto!* zic eu în Cheyenne, și pe urmă în engleză: Rece! Brrrrrr!

Fetele, Pană-pe-Cap și Cea-care-Merge-Frumos, își acoperă gura și chicotesc în felul lor delicat și timid, precum unduirile unui izvor de primăvară. Copilul gângurește mai departe fericit.

Cotoroașa țipă, dar nici ea, nici Cea Liniștită, rezervată de obicei, nu se pot abține să nu zâmbescă în colțul gurii văzându-mi strâmbăturile...

Așa începe ziua. Mă gândesc doar la îndatoririle mele. Astăzi plecăm. Sunt o nevastă de indian.

23 septembrie 1875

Pregătirile de plecare au mers mai încet ieri, din cauza frigului, și trecuseră deja primele ore ale dimineții când am pornit la drum. Atunci a început să bată și vântul dinspre nord, așa că am înaintat toată ziua printre rafalele ce le stârnea.

Din fericire, tuturor celor care au vrut să meargă călare li s-a îndeplinit dorința, căci nu mai purtam cu noi cele câteva sute de piei pe care le avusesem la sosire, iar bunurile obținute la schimb ocupau mai puțin spațiu.

Am călătorit cea mai mare parte a zilei alături de prietena mea, Helen Flight. Bizarul și proaspătul nostru îndrumător spiritual, fratele Anthony, ne urma destul de greu pe micul său măgar; picioarele lungi îi atârnavă, iar tălpile aproape atingeau pământul. Bietul măgar pornea din când în când într-un trap stângaci, ca să nu rămână prea mult în urmă.

Grație abilei intermedierei a surorilor Kelly, Helen a reușit totuși să obțină și ceva materiale pentru desen de la „broșcuța cea înfricoșătoare”, cum îi spune ea lui Nas-Mare. Se pare că unele neveste din garnizoană au căpătat o anume preocupare pentru artă ca mijloc de a petrece mai ușor nenumăratele zile când soții le sunt plecați în expediții, așa că francezul are în stoc materiale de acest fel. Helen și-a completat rezerva de cărbune și hârtie pentru desen; a căpătat chiar și un neprețuit rulou de pânză pentru pictat. Draga de ea a mai luat și două caiete noi, pe care mi le-a dăruit. I-am fost tare recunoscătoare, căci umplu paginile într-un ritm amețitor. S-ar putea ca, în curând, să renunț la scris cu totul, dat fiind că jurnalele mele sunt deja multe și greu de transportat.

Helen și-a ținut mereu pipa bine strânsă între dinți, în vreme ce înaintam pe vântul acela cumplit de rece; deși nu-i atingeau șalul de la gât, nu prea cred că a reușit să o țină aprinsă. Eram

amândouă bine îmbrăcate. Eu aveam încă o pereche de jambiere și mocasini tiviți cu blană și un fel de manșon mătăsos de castor, ca să nu-mi înghețe mâinile. Ea purta o pereche nouă de mănuși și cizme bărbătești, obținute de la prăvălia din fort, la care se adăugau jambiere specifice băștinașilor, din piele și blană. Amândouă eram îmbrăcate cu haine grele din păr de bizon, pentru care îi suntem tare recunoscătoare cusătoresei noastre, Jeanette Parker, care ni le-a făcut încă de astă-vară. Pe cap purtam căciuli căzăcești de castor, trase bine peste urechi; acestea din urmă fac parte din portul indienilor și sunt foarte practice. Capul ne era înfășurat în șaluri de lână, iar mișcările, îngreunate de hainele groase. Conversația ar fi fost, în cel mai bun caz, anevoioasă, însă cu vântul care bătea din față, devenise imposibilă, căci cuvintele păreau să ne fie împinse înapoi în gât înainte să aibă vreme să iasă. Am încercat să strigăm una la alta, după care ne priveam neajutate, străduindu-ne să ne dăm seama dacă s-a înțeles ceva. Până la urmă, am ridicat amândouă din umeri și ne-am mulțumit să călătorim în tăcere, însoțite doar de propriile gânduri, cu spatele aplecat, chinuindu-ne în zadar să ne facem cât mai mici în calea vântului ce bătea fără oprire.

Cât e de ciudat să-mi aduc aminte că, în urmă cu șase luni, când păraseam Fortul Laramie, eram niște femei albe neliniștite la gândul primei noastre apropieri de sălbăticie; acum, probabil la fel de neliniștite, plecăm de aici în calitate de neveste care se întorc acasă. Mi-am dat încă o dată seama azi-dimineață, pe măsură ce înaintam înfruntând suflarea rece a vântului din nord, că angajamentul meu fusese pecetluit definitiv de inima ce îmi bate în pântec și că nu aş fi putut să rămân nici dacă mi-aş fi dorit.

Nu mai găsesc loc în caiet sau în inima mea pentru alte gânduri legate de John Bourke. Încerc să mi-l scot din minte, ceea ce nu e deloc ușor. Nu pot să îl plasez cu nonșalanță într-un trecut îndepărtat. E vorba, mai degrabă, de un act de voință, un fel de operație la care îmi supun singură propriul suflet... cea mai sângeroasă mutilare din câte există. Pentru că l-am revăzut, am rămas în brațele lui câteva clipe și i-am simțit mâna delicată și puternică peste pântec, despărțirea noastră a fost mai dureroasă de astă dată... Acum am sentimentul că va urma un altfel de sfârșit.

Scriu aceste câteva rânduri în prima noapte de la plecarea din Fortul Laramie. Se pare că astăzi nu am înaintat foarte mult, ca și când vântul însuși ne-ar fi ținut pe loc. În ciuda faptului că am fost bine îmbrăcată, la capătul zilei am simțit că înghețasem până la oase. Vântul de prerie taie ca un brici, indiferent cât de groase sunt hainele, și căldura adăpostului nostru mi s-a părut, astă-seară, un adevărat lux.

Micul Lup a omorât, în drumul nostru, o antilopă, așa că diseară vom mânca carne proaspătă de pe coapsa animalului, cea mai fragedă și mai gustoasă, după părerea mea, dintre toate felurile de vânat. I-am invitat pe Helen și pe soțul ei, domnul Mistreț, precum și pe noul călugăr, Anthony, să ni se alăture la masă. Când recitesc această însemnare, totul pare mai elegant și mai formal decât era de fapt.

Oaspeții au bătut cu vârful degetelor peste acoperitoarea de la intrarea în cort, în jurul orei stabilite; i-am așezat la locul de onoare, lângă foc. Întâi, Micul Lup a binecuvântat carnea ridicând o bucată spre cele patru puncte cardinale, apoi spre cer și spre pământ, lăsând-o pe o mică farfurie, mai departe de foc, pentru ca *He'amaveho'e* – Creatorul însuși – să o poată degusta (chiar dacă, bineînțeles, o devorează unul dintre câini și toată lumea se prefacă că nu observă). Am început și noi să mâncăm cu mare poftă. Pentru sălbatici, hrana reprezintă o chestiune serioasă, un fapt ce ține, poate, de viață și de moarte, drept care nu prea se face conversație la masă.

Totuși, Helen și cu mine avem tendința de a încălca această convenție (printre multe altele, desigur!), așa că pălăvrăgim întruna, străduindu-ne să-l facem pe proaspătul nostru oaspete să se simtă în largul lui, în noile împrejurări.

— Spune-ne, frate Anthony, l-a întrebat Helen, îți place natura?

— Este viața mea, a răspuns tânărul benedictin, cu blândețe și prețuire în glas. Tot ce a creat Dumnezeu e o binecuvântare pentru mine.

— Splendid! a zis Helen. Vreau să spun că dragostea pentru natură e aproape o condiție, ca să-ți păstrezi sufletul viu în sălbăticie.

Nu cumva, continuă Helen, dacă îmi e permisă întrebarea, îți plac activitățile în aer liber?

— Activitățile în aer liber? întrebă la rândul lui călugărul.

— Nu, bineînțeles că nu, spuse Helen, numai că în perioada asta a anului — deși acum mi se pare că e mai degrabă mijlocul iernii —, adică toamna, am un chef nebun să pornesc la vânătoare. Îmi place să străbat ținuturile înalte în căutarea prăzii, să aud bătăile asurzitoare de aripi și pocnetul focurilor de armă! De fapt, aș vrea să vă invit pe toți cât de curând la mine și la domnul Mistreț, când vom pregăti o cină cu carne de pasăre. Îți place să gătești, frate Anthony?

— Sunt brutar, a răspuns încet Anthony.

Noul-venit începea să-mi facă o impresie plăcută, datorită felului său de a fi, plin de simplitate și discretă solitudine. Cred că prezența lui în mijlocul nostru va fi de bun augur; poate va reuși să ne reamintească tuturor că lucrarea Domnului pe pământ este cel mai bine îndeplinită sub pavăza modestiei.

— Brutar! Splendid! exclamă Helen, iar sprâncenele i se arcuiau de îndată. Vreau să spun că nimic nu mi se pare mai de folos decât un bărbat care știe cum funcționează cuptorul. Da, pâinea proaspătă o să ne completeze de minune masa, vorbi ea în continuare. Să știi că băștinașii sunt în stare să o ia la fugă peste câmpuri după așa ceva, nu glumesc deloc, iar acum avem și făină destulă, și praf de copt. Da, îndrăznesc să spun că o să gătim lucruri bune toamna asta. Ce zici, May?

Așa am mâncat carnea de antilopă, pălăvrăgind și ascultând cum urlă vântul afară. În cort era plăcut, cu focul alături; se auzeau rafalele trecând pe lângă adăpostul nostru, fără ca aerul să pătrundă înăuntru, grație formei sale rotunde.

Când toată lumea a sfârșit masa, Micul Lup și-a scos pipa și săculețul cu tutun, iar Helen, care nu se teme niciodată de încălcarea convențiilor, și-a umplut și ea mica pipă cu tutun, aprinzând-o cu ajutorul unui bețișor ținut lângă foc. Pe urmă, s-au sprijinit toți confortabil de spetezele paturilor, în vreme ce Micul-Îngrijitor-de-Cai și bătrâna s-au ridicat, întinzându-se pe pieile lor de bizon.

Până și vorbărețea de Helen a devenit rezervată și gânditoare. În cort nu se auzea decât focul trosnind și vuietul vântului de

afară. Erau momente de tăcere aproape desăvârșită. Am profitat de ocazie ca să-mi privesc pe îndelete familia – Pană-pe-Cap, ținându-și în brațe copilul, și Cea Liniștită, care, de astă dată, nici nu deretica, nici nu gătea, nici nu își făcea de lucru prin cort, ci stătea, pur și simplu, lângă fiica ei, Cea-care-Merge-Frumos, amândouă cu privirile ațintite asupra jarului aprins.

Micul Lup, așezat cu fața spre ele, trăgea solemn câte un fum din pipă, pe care i-o dădea apoi politicoș, aș putea spune chiar protocolar, lui Anthony, visătorul nostru oaspete, care, la rândul său, o înmâna domnului Mistreț, soțul lui Helen.

Privind în jur, încercam să-mi închipui la ce se gândeau ceilalți, la ceas de seară. Sunt sigură că Helen, la fel ca mine, a simțit chemarea civilizației în scurtul timp petrecut în fort. Bănuiesc că ne întrebăm amândouă, acum, dacă vom fi în stare să ne reîntregim, când va veni vremea.

Poate că membrii familiei noastre indiene se gândeau la iarna care sosea, sau, în cazul Micului Lup, la viitorul nesigur al oamenilor de a căror bunăstare era pe deplin răspunzător. Poate că nu se îngrijeau decât de călătoria de a doua zi ori de apropiata revedere cu familia și prietenii.

Călugărul cel nou se ruga, desigur, la Dumnezeuul lui, ca să-i arate drumul în lumea ciudată în care ajunsese. Când privirile ni s-au întâlnit, i-am zâmbit spre a-i da de înțeles că se află printre prieteni.

Micul-Îngrijitor-de-Cai privea focul din patul lui, iar ochii strălucitori, cu sclipiri metalice, oglindeau flăcările tremurătoare. Poate că în seara asta rece de toamnă nu se gândea decât la caii lui, căci, în curând, avea să se înfășoare într-o pătură și să iasă din cort ca să stea cu ei și să-i apere de hoși și de lupi, înainte de a fi înlocuit, spre zori, de un alt băiat. Ce rasă robustă de oameni! Dumnezeu să-i aibă în pază...

După un timp, Helen și domnul Mistreț, care este, la rândul lui, un om tăcut și impozant, ce pare să o îndrăgească cu sinceritate pe excentrica noastră artistă, s-au ridicat pentru a se întoarce în adăpostul lor. Deși m-am oferit să-i pregătesc lui Anthony un loc de dormit la noi în cort, m-a refuzat, spunând că avea o pătură și că era mai degrabă obișnuit să doarmă direct pe pământ.

Această hotărâre ținea, mi-a explicat el, de îndatoririle sale spirituale.

Am ieșit ca să îi conduc pe oaspeți și să îmi fac nevoile înainte de a merge la culcare. Având în vedere apropierea iernii, trebuie să-i învăț pe sălbatici cât de utilă poate fi o oală de noapte – o invenție inteligentă a omului alb, ce poate fi adaptată traiului în cort!

Cu toate că mă înfășurasem într-o pătură, am simțit înțepăturile vântului pe obraji de îndată ce am ieșit din *tipi*. Ne așezaserăm tabăra lângă cotul unui pârâu înconjurat doar de câmpii înalte, fără urmă de arbori – un ținut anost și singuratic, unde nimic nu poate ține vântul în frâu, iar rafalele sale coboară năvalnic din văzduh, luând cu asalt micul nostru grup de corturi, atât de neînsemnat și de lipsit de apărare. Cât de mărunți suntem în fața forțelor naturii! Nu e de mirare că acești oameni sunt așa superstițioși când vine vorba de stihii; nu e de mirare că încearcă să îmbuneze zeii celor patru puncte cardinale, alături de cei ai cerului și ai pământului, spiritele animalelor sălbatice și forțele naturii, de a căror bunăvoință depind. La fel, nu e de mirare că omul alb își construiește aici casele și fortificațiile, antrepozitele și bisericile – biete redute în fața imensității și pustietății pământului, pe care nu știe să le respecte, așa că se străduiește, în schimb, să le umple.

Îmi trag rochia spre șolduri și mă aplec lângă o mică tufă de salvie, singura formă de protecție disponibilă împotriva vântului, neînsemnată, de altfel. Căpitanul Bourke spune că este „cel mai neinteresant tip de vegetație“, și presupun că are dreptate, deși planta emană, cel puțin, un miros puternic, care mie îmi place. S-a întâmplat să-mi șterg pielea cu frunze, ca măsură de igienă (am putea să o considerăm varianta sălbatică a parfumului francezesc).

Luna nu se vede în seara asta, iar vântul a împrăștiat norii; cerul strălucește deasupra mea. În vreme ce stau pe vine, mă uit în sus, la miliardele de stele și planete – micimea mea nu mă mai sperie ca altădată, ci îmi dă o stare de liniște, mă face să simt că sunt o parte, oricât de minusculă, a universului desăvârșit și complet... Când am să mor, vântul o să bată în continuare, iar stelele o să strălucească, căci trecerea mea pe pământ nu înseamnă mai

mult decât lichidul pe care îl vărs acum, iute absorbit de țărâna nisipoasă și uscat pe dată de nepieritorul vânt al preriei...

28 septembrie 1875

Nu ne grăbim să ajungem în ținutul scaldat de Powder River, iar drumul urmat e mai degrabă circular. Indienii au un fel aparte de a călători; unui alb i s-ar putea părea că totul se desfășoară fără un plan dinainte conceput, adică aproape la voia întâmplării. În cazul nostru, iscoadele merg înainte, iar oamenii le urmează, mai întâi spre nord, apoi schimbând direcția, ca și când ne-am fi îndreptat, brusc, spre altă destinație. Așa se face că o luăm către est, unde se află dealurile acoperite de păduri de pin, în apropiere de tabăra militară Robinson, punctul de plecare al călătoriei noastre, cu atâtea luni în urmă. De această dată însă, trecem pe lângă ea și ocolim cele câteva așezări nou apărute ale albilor. În marea lor majoritate, sunt construite în grabă și aduc mai curând cu o adunătură neîngrijită de colibe și barăci cu acoperișuri pline de ierburi, printre străzi noroioase. Nu au pic de finețe și, dincolo de aspectul lor sărăcăcios asemănător așezărilor de la periferia marilor orașe, ar fi greu de recunoscut subtila amprentă a civilizației sau, în orice caz, o îmbunătățire adusă cadrului frust în care se află.

Pe lângă tabăra militară Robinson au venit și oameni cu cirezi de vite. Într-una din zile, când ne aflam în apropiere, o parte dintre tinerii noștri au plecat la vânătoare și au ucis câțiva boi din cireadă. Am încercat să-i explic soșului meu că animalele le aparțineau oamenilor albi, iar faptul că fuseseră omorâte avea să ne aducă necazuri. Micul Lup mi-a răspuns că acei coloniști alungaseră bizonii și uciseseră vânatul din ținut, iar neamul său trebuia să se hrănească în timpul călătoriei. În orice caz, m-a lămurit el, nu i-ar fi putut opri pe tinerii care plecau să vâneze și găseau vaci în locurile unde trăiau bizonii. Așa cum se întâmplă de multe ori, mi-a fost greu să găsesc un argument solid, care să contrazică logica de fier a Micului Lup.

Cu toate acestea, la petrecerea ce a urmat vânătorii, mesenii s-au arătat dezamăgiți, mormăind dezaprobat, odată ce au dat

de gustul cărnii de vită. Trebuie să recunosc că, într-adevăr, nu este la fel de gustoasă ca cea de bizon sălbatic, pe care, iată, am ajuns să o prefer și eu.

Venind dinspre dealurile de lângă tabăra Robinson, ne-am oprit pentru scurtă vreme în rezervația Red Cloud, aflată în apropiere, unde Micul Lup s-a întâlnit cu șefii Dakota și cu Nor-Roșu¹ însuși. Au discutat despre comisia trimisă de guvern, care se afla atunci în tabăra armatei americane, urmărind să negocieze cumpărarea munților Black Hills. Din comisie făcea parte și episcopul Whipple, superiorul ierarhic al reverendului Hare. Micul Lup nu a vrut să ia parte la întrunirile comisiei, cum nu au vrut mulți dintre indienii Sioux, din simplul motiv că nici el, nici ei nu aveau intenția de „a vinde” Black Hills, chiar dacă ar fi fost împuterniciți să facă acest lucru, pentru că, evident, nu dețineau acest drept.

Ca de obicei, indienii aveau păreri împărțite cu privire la noua situație. Poate și datorită faptului că își adusese deja oamenii în rezervație, Nor-Roșu însuși părea să fie de acord cu vânzarea, cu toate că tribul lui primise atât de puțin sprijin din partea Marelui Părinte Alb, încât cei aflați acolo ne lăsau impresia că ar fi săraci-lipiți, în comparație cu noi. La sfat, Nor-Roșu i-a spus Micului Lup că munții fuseseră invadați de atât de mulți mineri albi, încât nu mai era cu putință să le fie oprită venirea. I-a mai spus că ar fi bine ca triburile să primească ceva în schimbul pământului, mai degrabă decât nimic, și că, într-un fel sau altul, alții o să-l ia orice-ar fi, așa cum au luat tot ce era în jur. După multe discuții, destul de aprinse uneori, și după ce au fumat îndelung pipă, nu s-a ajuns la un acord între cei prezenți. Faptul că sunt dezbinăți, dar și incapacitatea de a face front comun constituie, așa cum remarca John Bourke, unul dintre cele mai mari dezavantaje ale indienilor în negocierile lor cu reprezentanții Guvernului Statelor Unite.

În timpul scurtei noastre șederi în rezervație, am fost vizitați de reprezentantul guvernamental de acolo, un individ prefăcut și

1. Bine-cunoscută căpetenie a tribului Oglala Lakota, care acceptă, în urma unui tratat încheiat cu autoritățile americane în 1868, să se stabilească, împreună cu oamenii săi, în rezervația care îi poartă numele.

alunecos, pe nume Carter, care a venit la adăpostul nostru pentru a înscrie grupul condus de Micul Lup în registrele rezervației. Când i-am vorbit în engleză, a rămas tare surprins, pentru că nu-mi dăduse nici un fel de atenție, gândind că sunt „doar o nevastă de indian”. În mod clar, nu știa nimic despre programul cu miresele, căci, la început, a presupus că sunt o femeie albă capturată de sălbatici și s-a oferit chiar să mă salveze! Neliniștea lui a crescut când i-am explicat că eram soția căpeteniei și că mai erau femei albe care veniseră să trăiască împreună cu indienii Cheyenne de bunăvoie. M-a amuzat stinghereala oficialului și nu mi s-a părut necesar să-i povestesc despre programul care ne adusesese acolo.

— Domniță, sunteți mult prea drăguță ca să vă aflați în așa o situație, mi-a spus el îndatoritor, presupunând că fac parte din nefericita categorie a „târfelor decăzute”, care își pierduseră locul în rândul profesionistelor respectabile și ajunseseră, în ultimă instanță, să viețuiască cu băștinașii. Apoi mi-a zis că știe o femeie care își deschisese de curând o „pensiuine” respectabilă în micul oraș Crawford, ce se ivise nu demult pe lângă tabăra militară Robinson. Stabilimentul ei este frecventat de soldații din tabără, de lucrători ai poștei, vizitii, mineri și, în general, de toți prăpădiții oploșiți prin locurile astea îndepărtate, deși, dacă l-ași fi auzit vorbind, toți aceștia păreau o clientelă mult mai rafinată decât sălbaticii pe care suntem nevoite să-i suportăm și care, m-a asigurat el, nu au voie nici măcar să pună piciorul în casa doamnei Mallory, darămite să se apropie de fete.

Cuvintele lui m-au jignit profund. I-am explicat încă o dată că noi eram soții, nu femei ușoare, măritate la biserică, cu știința reprezentanților guvernului, și că ne aflam acolo din proprie voiașă. I-am mai spus, totodată, că obiceiul înjositor al prostituției nici măcar nu există printre indienii Cheyenne. I-am pus apoi în vedere că, în cazul în care nu părasea imediat cortul nostru, i-aș fi povestit soțului meu despre insultele aduse și ar fi sfârșit, cel mai probabil, jupuit de viu, drept pedeapsă, și poate chiar fript deasupra unui foc uriaș, pentru cina noastră de păgâni! Sunt fericită să notez că n-am văzut pe nimeni care să-și ia picioarele la spinare atât de iute!

După ce am plecat din rezervația Red Cloud, ne-am deplasat spre nord, către Black Hills. Micul Lup voia să vadă cu ochii lui afluența albilor în ținutul acela și dorea, totodată, să țină o ceremonie la *Novavose* – Locul Tămăduirii – înainte de venirea iernii. Această porțiune, căreia albii îi spun Bear Butte, este un platou montan perfect simetric, în partea de nord a lanțului Black Hills, iar pentru indienii Cheyenne reprezintă pământ sacru. Pe măsură ce învăț mai multe despre credințele lor, îmi dau seama că unul dintre motivele pentru care păgânii nu au fost prea entuziasmați în fața eforturilor onorabilului Iepuraș de a-i converti la creștinism este faptul că au o religie proprie, bine pusă la punct și pe deplin adaptată felului lor de viață. Există un personaj mesianic, numit *Motse'oeve*, Tămăduitorul însuși, un fel de profet și învățător care nu vine dintr-un loc atât de îndepărtat și greu de înțeles precum Nazaretul, ci chiar de aici, din *Novavose*, adică din inima ținutului locuit de indienii Cheyenne. Mai este oare de mirare că nu vor să renunțe la această bucată de pământ?

Potrivit legendei, tămăduitorul li s-a înfățișat băștinașilor demult, demult de tot, și le-a spus că va veni cineva la ei. Această persoană urma să poarte veșminte cusute (așa numesc indienii hainele omului alb) și avea să distrugă toate lucrurile de care localnicii aveau nevoie pentru trai. Le-a mai spus că va veni printre ei și le va lua totul, inclusiv vânatul și pământurile.

Dacă religia păgânilor abundă în superstiții, profeția Tămăduitorului câștigă credibilitate, dat fiind că iată, începe să se împlinească.

Fiindcă a venit vorba de spiritualitate, sihastrul nostru, Anthony al Preriei, devine, așa cum bănuiam, un om îndrăgit de toată lumea. Indienii l-au acceptat de îndată drept îndrumător spiritual, căci simplitatea și modestia sunt trăsături pe care băștinașii le admiră nespuse, ceea ce este valabil și în privința slujbelor ținute de călugăr în fiecare zi; localnicii au o adevărată înclinație pentru cântări religioase și pentru respectarea ritualurilor.

Trebuie să mărturisesc că de-abia aștept ca și celelalte femei din program să-l cunoască pe Anthony; mie îmi inspiră o anume

siguranță. E un om liniștit și pios, dar cu un neașteptat simț al umorului. Deși n-am fost niciodată preocupată de religie, am totuși sentimentul că a venit printre noi cu un scop anume și că ne va fi de mare ajutor. Doamne-Dumnezeule... cine știe, poate că, până la urmă, o să devin credincioasă!

Cât despre munții Black Hills, pot să spun doar că e cel mai frumos ținut pe care l-am văzut vreodată; sunt acoperiți cu pini, brazi și ienuperi, iar vânat se găsește pretutindeni. Din fericire, vremea s-a mai îndreptat și ne bucurăm de zile plăcute de toamnă ce promet să amâne încă puțin instalarea iernii. Starea noastră de spirit s-a schimbat simțitor odată ce afară s-a mai încălzit și am ajuns în regiunea asta minunată și necunoscută. Cred că am fost cu toții întru cârva descurajați de scurta noastră vizită în rezervația Red Cloud, un loc ce părea tare sărac, iar oamenii de acolo, nespūs de mohorâți. Acesta să fie oare mărșul și inevitabilul scop al misiunii noastre? Să-i convingem pe oamenii aceștia alături de care trăim să renunțe la un trai în libertate și prosperitate în favoarea unuia plin de lipsuri și pasivitate? N-ar mai fi deloc vorba de asimilare, ci doar de constrângere...

De la plecarea noastră din Fortul Laramie am discutat de mai multe ori cu soțul meu despre necesitatea de a-i duce pe membrii tribului într-una din rezervații. De aceea, am pomenit de copilul său, pe care îl port în pântec, amintindu-i și de celelalte femei însărcinate. Am accentuat faptul că, în situația în care acești copii se vor naște în rezervație, nu vor fi doar protejați, ci vor avea și posibilitatea de a merge la școală, lucru ce le va permite ca, la rândul lor, să-i învețe pe părinți obiceiurile omului alb.

— Exact asta ți-ai dorit, i-am spus eu Micului Lup. Asta ai cerut când ai fost la Washington.

Micul Lup mi-a răspuns doar că oamenilor nu le lipsește nimic, că a reușit să-i țină departe de albi, iar el nu dorește să renunțe deocamdată la traiul acesta plăcut. Cât despre copii, îmi spunea el, vor merge la tribul alb nu peste multă vreme, așa că ar trebui să aibă ocazia să învețe câte ceva și despre lumea taților și despre cum era viața sub cerul liber, chiar dacă vor avea parte de această experiență doar un an din viața lor. Mai târziu, vor avea destul timp să deprindă rânduielile omului alb.

— Când vom privi înapoi, la viața pe care o trăim acum, a vorbit el cu glas domol, o să ne spunem că nici un popor de pe pământ nu a fost mai fericit sau mai bogat. Avem corturi bune și vânat destul, avem cai mulți și lucruri frumoase. Nu sunt pregătit să renunț la toate astea ca să trăiesc după legea omului alb. Nu încă. Va mai trece o toamnă, o iarnă, poate încă o vară... și-apoi vom vedea.

Indienii Cheyenne văd diferit curgerea timpului. Noțiuni precum termenele-limită sau intervalele bine demarcate pe calendar înseamnă prea puțin pentru ei. Din acest punct de vedere, universul lor este mai static decât al nostru și nu poate asimila alte repere temporale în afară de anotimpuri.

— Armata nu-ți va oferi timpul de care povestești, am încercat eu să-i explic Micului Lup. Asta aș vrea să înțelegi. Trebuie să-i duci pe oameni în rezervație în iarna ce vine.

Mă întreb acum dacă nu cumva și din această cauză s-a oprit Micul Lup în rezervația Red Cloud; mai exact, pentru a întrezări viitorul lipsit de speranță de care vor avea probabil parte copiii noștri într-un loc ca acela. La drept vorbind, dacă numai la atât ne putem aștepta, libertatea noastră de astăzi, indiferent cât de puțin ne va aparține, pare mai prețioasă ca niciodată.

5 octombrie 1875

În ciuda strădaniei noastre de a-i ocoli pe minerii veniți acolo, prezența lor se făcea simțită în Black Hills. Am dat peste urmele mai multor convoaie de căruțe ce străbăteau ținutul și am descoperit noi așezări în drumul nostru. Iscoadele ne-au spus că în regiune se aflau și trupe ale armatei. În urma ordinelor stricte date de Micul Lup, războinicii noștri nu au atacat pe nimeni. Ne-am deplasat atât de ușor, încât mă îndoiesc că albi și-au dat seama că trecuserăm pe acolo. Totuși, Phemie mi-a dezvăluit că o parte din tineri, inclusiv soțul ei, Bărbatul-Negru, s-au furișat pentru a se alătura unui grup de luptători Oglala Sioux, care îi hărțuiau pe noii-veniți. Sunt convinsă că n-o să iasă nimic bun de aici.

Ne-am oprit câteva zile în apropierea muntelui numit *Nova-vose*, unde sălbaticii organizează tot felul de ritualuri religioase; țin sărbători, dansuri și așteaptă viziuni călăuzitoare. Tobe bat aproape tot timpul. Multe dintre ceremonii sunt prea elaborate și complexe pentru a putea fi înțelese sau descrise de o persoană fără preocupări religioase. S-a ținut post, au fost aduse jertfe, iar bărbații s-au supus de bunăvoie unei serii de chinuri. Tinerii au recurs la tot felul de mutilări trupesti, de-a dreptul revoltătoare: perforări ale pieptului și legarea de țărui ori de scuturi pictate (Talentul artistic al lui Helen a fost din nou exploatat din plin!), pe care se apucau apoi să le târască prin locul unde dansau, supunându-se la dureri cumplite. Indiferent cât ne-am străduit să ne acomodăm și să ne adaptăm la viața și religia lor – și am făcut destule eforturi –, nici o persoană civilizată nu poate să vadă obiceiul automutilării altfel decât un fapt dezgustător. Cu toate acestea, călugărul Anthony a dovedit un deosebit interes pentru practicile amintite, luând notițe detaliate cu privire la ritualurile religioase ale păgânilor. Este de părere că acestea ar putea fi relevante pentru credința lui ori ar putea pleca chiar de la creștinism. Eu aș spune că se amăgește singur, în calitate de om al bisericii, dar, pe de altă parte, mă gândesc că este, până la urmă, treaba lui. Am să adaug, în ce îl privește, că face cunoscut cuvântul lui Isus cu mare delicatețe, fără a pomeni, precum reverendul Hare, de focul iadului ori de pedeapsa veșnică, și fără a recurge la feroarea bisericască a Narcisei White. Merge de la un cort la altul, dovădind atâta sinceritate, modestie și generozitate, încât oamenii nici nu își dau seama că ar fi vorba, de fapt, de o predică. Cred că el ar putea, cu adevărat, să le salveze sufletele... dacă de salvarea sufletelor au păgânii nevoie.

Ieri, cea mai importantă sfătuitoare a Micului Lup, Femeia-care-Merge-contră-Vântului, a venit în cortul nostru ca să-i povestească marii căpetenii o viziune pe care o avusese. Este o ființă tare ciudată, cu părul negru, răvășit, și cu o lumină aparte în ochi, ca și când în privire i s-ar răsfrânge flăcări. Trăiește singură și,

dată fiind menirea ei spirituală, treburile zilnice sunt îndeplinite de ceilalți membri ai tribului. Bărbații îi aduc vânat, iar femeile au grijă de restul lucrurilor. Oamenii spun că e clarvăzătoare, adică trăiește cu un picior pe tărâmul celălalt, în „lumea adevărată din spatele lumii noastre”. Soțul meu îi prețuiește tare mult sfaturile.

S-a așezat cu picioarele încrucișate și a început să-i vorbească în șoaptă Micului Lup. Eu stăteam cât puteam de aproape, în spatele lor, încercând să aud ce spune.

— Viziunea mi-a arătat corturile oamenilor cuprinse de flăcări, zis ea. Am văzut cum soldații făceau grămezi uriașe din lucrurile noastre și le dădeau foc. Totul era năruit, tot ce avem devenise cenușă. I-am văzut pe oameni plecând goi spre dealuri, unde stăteau ascunși ca animalele, printre stânci.

În acel moment, femeia și-a cuprins umerii cu brațele și a început să se lege înaintea și înapoi, de parcă i-ar fi fost frig. Simțeam și eu aerul înghețat adus de cuvintele ei.

— Este cumplit de rece, a continuat ea. Oamenii îngheață, mulți sunt pe moarte, numeroși prunci degeră, albăstrui ca niște bucăți de gheață de pe râu, în brațele mamelor...

— Nu! am strigat eu dintr-odată, aproape fără să-mi dau seama. Opriți-vă! E o prostie! Nu cred în viziunile tale, nu sunt altceva decât o superstiție. Nu vreau să mai aud nimic! Să se ducă cineva să-l aducă pe fratele Anthony. El o să ne spună adevărul.

De îndată ce am terminat, mi-am dat seama că am vorbit în engleză. Atât Micul Lup, cât și Femeia-care-Merge-contra-Vântului mă priveau oarecum neliniștiți, de parcă ar fi așteptat ca izbucnirea mea să ia sfârșit. Pe urmă s-au strâns mai aproape unul de altul și n-am mai putut auzi ce-și spuneau.

10 octombrie 1875

La scurtă vreme după ce clarvăzătoarea a ieșit din cortul nostru, a plecat și Micul Lup, fără să spună o vorbă nimănui. Mai târziu am aflat că a urcat pe muntele sfânt pentru a dobândi o viziune proprie asupra acestor lucruri. Căpetenia e un om solitar și, în mod sigur, îl macină destule întrebări. Bănuiesc că a plecat

ca să se gândească la ce i-a povestit Femeia-care-Merge-contră-Vântului.

Micul Lup s-a întors în cortul nostru după trei zile și trei nopți. Cât despre căutările sale, ne-a explicat simplu:

— I-am adus jertfe Creatorului, ca să îi apere pe oamenii mei de nenorociri. N-am primit însă nici un semn de la el.

14 octombrie 1875

De la Locul Tămăduirii am plecat spre nord, apoi spre vest, deplasându-ne în liniște de-a lungul câmpiilor unduitoare. După aceste câteva zile de ritualuri religioase, oamenii sunt retrași și tăcuți, istoviți după atâtea ceremonii, dar și îngrijorați cu privire la viitor, căci au văzut cu ochii lor cum pământurile sacre le sunt de-a dreptul invadate de albi. Au aflat de-acum cu toții despre viziunea apocaliptică a Femeii-care-Merge-contră-Vântului. Mai știu, de asemenea, că Micul Lup i-a adus jertfe Creatorului, dar nu i s-a arătat nimic. Sălbaticii spun că nu e un lucru bun.

Nu înaintăm foarte repede după oprirea la *Novavose*, ci ne continuăm drumul șerpuit înapoi, spre ținutul scăldat de Powder River. Toamna e încă plăcută. Plopilor, arșarii și frasinii de pe malurile râurilor și-au schimbat frunzișul în galben și roșu, iar câmpiile se desfășoară înaintea noastră ca o mare de ierburi în tonuri de auriu și ocru, cu desișuri de pruni încărcate de fructe violet-albăstrui, străjuind văile înguste. Vânat găsim din belșug – sunt cirezi mari de bizoni a căror blană s-a îndesit și a crescut, trecându-le de pântec, până aproape de pământ, gata să-i apere de iarnă. Antilope se văd cu sutele; căprioarele și elanii se împerechează toamna, iar chemările celor din urmă se aud peste câmpii ca niște goarne ale zeilor. Gâștele, rațele și cocorii trec pe deasupra în stoluri imense ce întunecă văzduhul; aerul e încărcat de țipetele și strigătele lor. Întreaga priveliște este, pe drept cuvânt, impresionantă.

— Suntem binecuvântați, a spus Anthony, cu simplitatea-i caracteristică, într-una din zile, când priveam cerul.

Îl poate oare contrazice cineva?

Stoluri mari de potârnicchi cu coada lungă se ridică dinaintea cailor noștri, răsfrându-se la orizont ca niște semințe de toamnă duse de vânt. Helen e din nou entuziasmată fiindcă poate vâna, stârnind admirația tovarășilor noștri indieni grație talentului ei de a trage cu pușca. Le-a dat o serie de indicații câtorva dintre ei, dar mă bucur să văd că nimeni nu o întrece.

Au fost zile frumoase, am călătorit fără dificultăți și ne-am bucurat de vreme, iar băștinașii au cules în liniște roadele bogate ale pământului. Este anotimpul dinaintea iernii și liniștea dinaintea furtunii despre care se șușotea la popasul făcut în Locul Tămăduirii.

18 octombrie 1875

Când am ajuns la tabăra de iarnă, a fost ca o adevărată întoarcere acasă. Celelalte grupuri se aflau deja acolo de câteva săptămâni – reveniseră de peste tot, așa cum spițele unei roți se unesc în centru. Unii sosiseră și plecaseră din nou, dornici să-și facă tabăra în alt loc; alții s-au hotărât să meargă în rezervații pe timpul iernii, căci, pornind de la iscoade, se răspândise vorba printre indienii Sioux și Cheyenne că Marele Părinte le dăduse cu puțină vreme în urmă un ultimatum potrivit căruia toți băștinașii liberi erau obligați să se stabilească definitiv într-una dintre rezervații până la 1 februarie. În caz contrar, aveau să suporte consecințele. Trei-Stele, așa cum îi spuneau sălbaticii generalului Crook, promisese că cei care se vor supune acestei cerințe mai devreme vor primi, în schimb, cele mai bune terenuri pentru rezervațiile lor și o cantitate mai mare de provizii. Petrecerea iernii în rezervație, având hrana asigurată și celelalte nevoi îndeplinite de Marele Părinte Alb, părea o variantă convenabilă pentru toți cei care o acceptau de bunăvoie.

La întoarcere, am aflat că unele femei din program împreună cu soții lor plecaseră, de asemenea, în rezervație. La fel ca noi, ajunseseră din ce în ce mai îngrijorate cu privire la perspectiva de a da naștere unui copil în mijlocul sălbăciei, fără doctori, pe timp de iarnă. Cine le poate oare condamna?

Chiar dacă mai am câteva luni de așteptat, sunt destul de încrezătoare în ce privește apropiata naștere a propriului meu copil. Nu am avut probleme deosebite cu nici una dintre celelalte două sarcini și am născut acasă, ajutată doar de o moașă. Cu toate acestea, indiferent ce hotărâre va lua acum Micul Lup pentru grupul nostru, sunt bucuroasă că ceilalți au decis deja să meargă în rezervație. Nu poate să fie decât un lucru bun, iar femeile albe vor fi ca un fel de avangardă ce ne va netezi drumul, atunci când vom sosi – lucru care, trebuie să recunoaștem, nu mai reprezintă decât o chestiune de timp. Sunt convinsă că, înainte de sfârșitul iernii, și noi vom reuși să ne convingem soții să se „predea” în fața „inexorabilei evoluții a civilizației”, așa cum s-a exprimat, oarecum prețios, căpitanul Bourke.

Așadar, am ajuns în tabără ieri după-amiază, anunțându-ne sosirea printr-un cântec specific grupului nostru. Toți oamenii, ba chiar și copiii mici, intonau această melodie veselă a revederii și a prieteniei. Învășasem și eu cuvintele și cântam pe măsură ce ne apropiam, alături de Phemie, Helen și gemenele Kelly. Ce mai, eram un cor în toată puterea cuvântului!

Tabăra de iarnă fusese așezată într-o vale minunată, acoperită de iarbă, la confluența dintre Willow Creek și cursul superior al Powder River. Era bine protejată de vânt și de intemperii, marginită, pe o parte, de stânci acoperite de pini, ce se întindeau până la poalele dealurilor împădurite, iar pe cealaltă parte, de o întretăiere de văi înguste care urcau treptat spre platourile din prerie. La orizont se întrezăresc munții Bighorn. Locul pare să ne ofere tot ce avem acum nevoie: iarbă îndestulătoare pentru cai, apă proaspătă și suficient lemn de plop pentru foc. Câteva cirezi mari de bizoni s-au aciuat în apropiere și pasc, la fel de liniștiți precum vacile din gospodării, iarba grasă de toamnă.

Vom rămâne o vreme aici și ne vom gândi la ce avem de făcut. Va fi cu siguranță odihnitor, după călătoria aproape neîntreruptă din ultimele luni.

Martha a fost cum nu se poate mai bucuroasă de sosirea noastră. Chiar și de la distanță, când intram în tabără și am zărit-o, am observat că sarcina ei era foarte vizibilă. A fluturat încântată

din mână, în vreme ce noi coboram în vale, cântând, iar caii își măsurau cu grijă pașii peste povârniș. Martha sărea și bătea din palme ca un copil. Am privit-o apoi făcând ceva extraordinar: a pus căpăstrul pe capul unuia dintre caii priponiți lângă cortul ei, l-a apucat de coamă și a sărit în spatele lui ca un indian! A întors calul și a pornit în galop ca să ne iasă înainte. Doamne-Dumnezeule, mi-am zis, să fie oare tot prietena mea, Martha, care atunci când a ajuns printre sălbatici prima dată abia putea face un pas fără să se împiedice și să cadă? Ha! Oare pe ea să o fi numit păgânii Femeia-care-Cade?

A ajuns la noi cu răsuflarea tăiată, ceea ce mi s-a întâmplat și mie, atunci când am văzut-o.

— May, of, May, a zis ea, nici nu pot să-ți spun cât de bucurăsoară sunt c-ai venit acasă! Începusem să-mi fac griji pentru tine. Unde ai fost? Trebuie să-mi povestești pe unde ai umblat. Și eu am noutăți, să știi. S-au întâmplat multe de când ai plecat, dar înainte de toate, spune-mi, te rog, ați mers până la Fortul Laramie? Ați luat masa cu ofițerii? L-ai văzut pe căpitan?

N-am putut să nu observ cât de zdravănă și sănătoasă părea Martha. Arăta mai împlinită, în urma sarcinii, dar îi stătea bine; de fapt, arăta mai bine ca niciodată. La despărțirea noastră, acum câteva luni, era încă sfoasă și speriată. Între timp, se făcuse parcă mai drăguță – obrații îi erau rumeni, iar brațele, cafenii și puternice. Am râs, mirată și fericită.

— Toate la vremea lor, draga mea, o să stăm de vorbă pe îndelure după ce ne instalăm. Și mie îmi pare tare bine că te văd! Dar, Doamne-Dumnezeule, Martha, uită-te la tine, arăți ca unul dintre băștinași! Și felul în care te-ai aruncat în spinarea bidiviului, ca un călăreț iscusit... Să știi că nu-i tocmai cel mai potrivit lucru pentru o femeie însărcinată!

— Mă simt mai în formă ca niciodată, May. Cred că sarcina și traiul în aer liber îmi priesc... De altfel, ai avut dreptate, m-am descurcat bine și fără tine... s-ar putea să fi devenit o indiană adevărată!

Pe urmă am izbucnit amândouă în râs și am intrat în tabără una lângă cealaltă, pălăvrăgind ca două școlărițe.

AL ȘAPTELEA CAIET

Iarna

Când aveam să ajungem la capătul satului, urma să pornim în galop printre șirurile de tipi și să tragem în orice ne-ar fi ieșit în cale. Apropiindu-ne de sat, am văzut o ravenă de vreo zece picioare adâncime și cu o lățime variabilă, însă media era undeva pe la cincizeci de picioare. Am coborât acolo intenționat. Pe fundul văii, în spatele unei buturugi, am văzut un băiat de vreo cincisprezece ani, alături de poneii săi. Nu era nici măcar la zece picioare distanță. Flăcăul și-a strâns bine pătura pe lângă corp, așteptând, precum o statuie de bronz, glonțul fatal. Indienii de aici știu să moară cu tot atâta stoicism ca și cei din Orient... Am ridicat pistolul...

(Fragment din memoriile lui John G. Bourke,
La frontieră alături de Crook)

1 noiembrie 1875

Am ajuns în tabăra de iarnă la momentul potrivit, căci acum două zile a căzut prima zăpadă. Din fericire, până acum am avut parte de două săptămâni de vreme frumoasă, așa că bărbații au putut vâna în voie. Cămara e plină cu tot felul de cărnuri: proaspete, uscate și afumate. Suntem aprovizionați, prin urmare, cât se poate de bine.

Un vânt tare rece, din nord, a suflat o zi întreagă înainte să aducă cu el viscolul. Zăpezile acopereau câmpia precum o armată ce înainta mereu; rafalele o spulberau, mai ușor la început, însă apoi din ce în ce mai puternic, așa încât până și ieșitul afară ca să ne facem nevoile devenise periculos, căci ne puteam pierde cu desăvârșire în furtună. Din fericire, locul unde este așezată tabăra ne ferește, în oarecare măsură, de vântul aprig sau de troienele purtate peste câmp. După încă o zi, vântul se mai domolise, dar zăpada continua să cadă și să se depună, până când furtuna a încetat, iar fulgii, mari ca niște dolari de argint, se cerneau neîntrerupt. A nins astfel vreme de două zile și două nopți. Pe urmă s-a întors iarăși vântul, a curățat cerul de nori și s-a oprit pe neașteptate. Temperaturile au scăzut. Pe cer, stelele străluceau, oglinindu-se în omătul proaspăt, ce fusese aruncat dintr-o parte în alta, formând movile uriașe, cu varii forme, întinse peste preria unduitoare. Părea că pământul însuși se transformase odată cu furtuna de zăpadă.

Bineînțeles, pe timpul viscolului am rămas în adăposturi; nu ne-am vizitat vreme de câteva zile. Toată lumea stătea, atât cât era posibil, înăuntru și, chiar dacă în cortul nostru era cald și bine, izolarea a devenit, la un moment dat, destul de obositoare. După ce s-a liniștit vântul, m-am aventurat într-o dimineață până la

râu, ca să fac baie, pentru că, oricât de rece ar fi fost, voiam să păstrez măcar acest obicei, care îmi permite să ies din „casă”, fie și pentru câteva minute.

5 noiembrie 1875

Vremea e tot friguroasă și senină, dar putem măcar ieși din adăposturi ca să ne vedem. Trebuie să spun că o trecere în revistă a celor prezenți în tabără, după întoarcerea noastră de la Fortul Laramie, a scos la iveală faptul că mai bine de jumătate dintre femeile albe au hotărât să se mute împreună cu soții și „familiile” lor în rezervație pe durata iernii (și-au ales foarte bine momentul plecării, căci întreprinderea unei călătorii acum, după căderea zăpezii, n-ar avea deloc sorți de izbândă). Gretchen și soțul ei cel prostuș, Cap-Sec, sunt încă cu noi. La fel și Daisy Lovelace, alături de Picior-Însângerat, pe care ea ajunsese să-l îndrăgească și mai tare.

— N-aș fi crezut niciodată, ne spunea, că o să mă îndrăgostesc de un flăcău care e și indian, și negru, de deasupra, dar tare mi-e că tooocmai asta s-a întâmplat. Nu-mi pasă că-i necegru ca noaaaptea, îl iubesc, și sunt cum nu se poate de mândră că-i port copiiiul.

După oprirea noastră la Red Cloud, eu și Phemie suntem în dezacord cu privire la chestiunea stabilirii în rezervație și am avut chiar o serie de discuții aprinse pe această temă. În ceea ce mă privește, susțin că o astfel de hotărâre este inevitabilă și, mai ales, în folosul oamenilor, în vreme ce ea pune semnul egal între traiul în rezervație și sclavie.

— Am discutat problema și cu soțul meu, *Mo'ohetaeve'ho'e*, mi-a zis Phemie. El nu-și amintește perioada de sclavie a neamului nostru, căci a trăit cea mai mare parte a vieții ca om liber. Am decis, așadar, să nu mergem în rezervație. Zilele în care eram roaba oamenilor albi sunt demult apuse.

— Phemie, nu există sclavie în rezervație, am pledat eu. Oamenii noștri vor stăpâni acel pământ și își vor câștiga traiul în libertate.

Phemie mi-a răspuns în felul ei impunător, dar cu aceeași voce melodioasă:

— Da, înțeleg. Indienii Cheyenne vor fi atunci pe deplin egali cu albi. Așa crezi tu, May?

— Da, așa cred, i-am răspuns, după oarecare ezitare, dar Phemie mi-a ghicit lipsa de convingere.

— Păi, dacă oamenii noștri sunt egali albilor, de ce sunt închiși în rezervații? mă întrebă atunci.

— Li s-a cerut să vină în rezervații de bunăvoie și pentru o perioadă de timp limitată. Este un prim pas pentru a-i putea integra în societatea noastră, i-am răspuns, dându-mi seama imediat că pășisem direct în capcana pe care mi-o întinsese.

Phemie a râs din toată inima.

— Așa deci. Și dacă nu vin „de bunăvoie” în rezervații? Pot să trag concluzia că vor rămâne în acest ținut, care le aparține, unde trăiesc de sute de ani și unde o parte dintre ei, inclusiv soțul meu și cu mine, ar fi bucuroși să stea în continuare?

— Nu, Phemie, i-am răspuns, descumpănită, și intrând, fără să vreau, în rolul căpitanului Bourke. Nu mai pot rămâne aici; nici tu nu poți. Dacă vei încerca să stai mai mult de termenul-limită, 1 februarie, se va considera c-ai încălcat legea și vei fi pedepsită.

— Legea făcută de albi, a subliniat Phemie, pentru că albi sunt, nu-i așa, rasa superioară, care dă legile astea pentru a-i ține în frâu pe indivizii inferiori. Cam asta ar fi definiția robiei, May.

— Fir-ar să fie, Euphemia! am răbufnit eu agasată. Nu-i deloc același lucru.

— A, nu? m-a întrebat ea. Explică-mi care e diferența. Bineînțeles, n-am cum.

— Neamul meu a fost îndepărtat prin forță din ținutul unde trăia, a continuat ea. Mama a fost luată de lângă familie când era o copilă. Toată viața am visat să mă întorc la ea. Acum, printre oamenii ăștia, mi se pare că mi-am îndeplinit într-o anume măsură visul. N-am cum să ajung mai aproape de locul de baștină al mamei sau de familia mea. Și mi-am promis, May, că, într-un fel sau altul, voi trăi ca o femeie liberă și voi muri, dacă va fi nevoie, apărându-mi libertatea. Nu le-aș putea spune vreodată acestor

oameni să capituleze și să se mute în rezervații, pentru că ar însemna să le răpesc dreptul de a viețui potrivit firii lor și să-i transform în niște sclavi ceva mai înstăriți.

— Dar Phemie, am insistat eu, de ce te-ai mai înscris în acest program? Ești o femeie educată. Bănuiesc că ți-ai dat seama că procesul asimilării, pe care noi îl susținem, presupune, inevitabil, o transformare în urma căreia populația autohtonă, mai restrânsă, este absorbită de cea venită ulterior, mai numeroasă. Este vorba de mersul istoriei, așa a fost dintotdeauna.

— A, sigur, May, pufni ea râzând, oarecum amuzată de frământările mele. Viziunea ta asupra istoriei este specifică omului alb. În mod sigur nu e nici a mea, nici a acestor oameni în mijlocul cărora trăim. Istoria mea și a mamei mele a însemnat să fim smulse din locul unde ne-am născut, de lângă familie, și transformate în sclave, într-un ținut străin. Istoria acestui trib înseamnă alungarea de pe pământurile ce îi aparțin și măcelărirea membrilor săi, dacă refuză să se supună. Integrare? Asimilare? Nici vorbă. Istoria noastră comună e compusă din furt, crimă și robie.

— Poate că ai dreptate, Phemie, i-am răspuns. Poate tocmai asta e și scopul nostru aici: să facem în așa fel, încât istoria să nu se mai repete, să demonstrăm că există și o altă cale, o soluție pașnică ce le va permite ambelor rase să învețe una de la cealaltă, să trăiască în bună înțelegere. Copiii noștri vor fi cea din urmă dovadă a acestui angajament și, totodată, adevărata noastră speranță în viitor. Să spunem, de pildă, că fiul meu o să crească și o să se căsătorească cu fata ta. Imaginează-ți, Phemie! Copilul lor va avea ceva și de la rasa albă, și de la cea neagră, și de la amerindieni. Asta înseamnă că noi două suntem pioniere într-un important și nobil experiment!

— Of, May, zise Phemie cu mare tristețe în glas. Plantațiile erau pline de mulatri, adică de oameni cu sângele amestecat, cu pielea mai închisă sau mai deschisă la culoare. Eu sunt una dintre ei. Aparțin pe jumătate rasei albe; tatăl meu era stăpânul. Crezi că asta m-a eliberat? Crezi că așa am fost acceptată de cultura „superioară”? Deloc, eram tot o roabă. De multe ori, viața noastră era chiar mai grea, fiindcă aveam sângele amestecat, nu eram nici albi, nici negri, și ajungeam să fim respinși de amândouă rasele.

Căpitanul tău avea dreptate. I-ai văzut pe metișii din preajma forturilor. Ți s-a părut vreun moment că au fost asimilați?

— Ei pendulează între cele două rase, am spus, fără prea mare convingere. În cazul lor, mamele făceau parte din cultura asuprită, iar tații, din cea exploataatoare. La noi este cheia, Phemie, noi suntem mame. Trăim împreună cu indienii Cheyenne din proprie voință și le naștem copii ca pe niște daruri aduse ambelor rase.

— De dragul copiilor tăi, sper să ai dreptate, a zis Phemie. M-ai întrebat mai devreme de ce m-am înscris în program. Așa cum ți-am spus în urmă cu câteva luni, când veneam încoace cu trenul, am vrut să fac parte din program ca să pot trăi precum o femeie liberă, să nu mai fiu roaba nici unui bărbat și să nu mai fiu privită ca o ființă inferioară. N-o să mai renunț vreodată la libertate și voi avea copii doar atunci când voi fi sigură că vor putea trăi ca oameni liberi. Dacă trebuie să lupt mai întâi pentru ca ei să ducă viața pe care o merită, așa să fie. Când te naști într-o rezervație, nu înseamnă că te naști în libertate.

Am continuat astfel destulă vreme. Eu am susținut mai departe capitularea pașnică, pentru un viitor lipsit de conflicte — o viziune idealistă, poate, și fără precedent în istoria umanității. Phemie a fost de partea rezistenței, a intransigenței și a luptei. Mai mult, și-a pledat cauza în fața soșului și a grupului de războinici din care făcea parte, refuzând să accepte stabilirea în rezervație, sub tutela omului alb și a militarilor.

Deocamdată, mai avem timp — o iarnă lungă, plină de întrebări —, după care vom hotărî. Ca de obicei, părerile celor aflați în tabără sunt amestecate cu privire la traiul în rezervație. O parte dintre noi facem deja discrete intervenții, încercând să ne convinsem familiile că aceasta reprezintă cea mai înțeleaptă alegere. Dat fiind că femeile au o influență considerabilă în tribul Cheyenne, mi-am îndreptat atenția asupra celor din familia mea. Le povestesc despre numeroasele și minunatele invenții ale omului alb (de unele dintre ele au aflat deja), despre confortul de care vor avea parte în lumea civilizată, despre utilitățile și foloasele ce ating orice inimă de femeie... căci odată ce inimile lor sunt câștigate, ceilalți membri ai tribului le vor urma.

Astăzi, Gretchen și cu mine am dăruit încă o barieră dintre sexe, fie și pentru scurt timp... Invidiam toate obiceiul bărbaților de a merge în „cortul unde transpiră”. Este un loc aparte, asemănător unei saune din cultura noastră, cu singura diferență că aici pare să aibă și semnificații religioase, iar femeile sunt cu desăvârșire *verboten*, cum zice Gretchen. În centrul cortului este pregătit un foc mare, peste care se așază pietre. Când acestea devin aproape roșii din cauza căldurii, se toarnă apă peste ele, ca să se facă abur. Întreaga operațiune se desfășoară sub supravegherea unui șaman ce scoate o serie de incantații specifice și le înmânează bărbaților o pipă, pentru ca aceștia să poată pufăi mulțumiți. Cei prezenți stau așezați în cerc, în jurul focului, până încep să transpire. Când nu mai pot să îndure fierbințeala, ies repede afară și se rostogolesc prin zăpadă ori sar într-o copcă făcută pe râul înghețat. Pe urmă, se întorc în cort și o iau de la capăt. Acest obicei mi se pare deopotrivă sănătos și igienic, mai ales în vreme de iarnă.

Alaltăieri, am fost să o văd pe Gretchen și întâmplarea a făcut ca ea să pomenească – cu oarecare jind, după părerea mea – că soțul ei, Cap-Sec, era prezent la ritualul desfășurat în cortul unde transpiră bărbații. Mi-a mai spus că, în țara ei de origine, oamenii urmau același obicei în iernile lungi, reci și întunecoase. Bineînțeles, nu existau conotații religioase și nici interdicții legate de sexul participanților. Membrii familiei au păstrat această deprindere după venirea în America și au construit o saună la ferma lor din Illinois, pe care o foloseau tot timpul anului.

— Of, May, să știi la mine că nimic nu-i mai bun ca o baie de aburi, asta-i sigur, a spus Gretchen, dând din cap cu părere de rău.

— Și noi de ce n-am putea face o baie de aburi? am întrebat-o.

— May, nu se poate, a răspuns ea. Bărbații nu îngăduie la femei să vină acolo. Soțul meu mi-a spus asta.

— De ce nu se poate?

— Pentru că e doar pentru bărbați, a spus Gretchen. Așa obișnuiește la ei.

— Gretchen, ce fel de explicație e asta? am zis. Hai să mergem acolo și să facem și noi o baie de aburi!

— Of, nu știi, May, a spus Gretchen, nu cred că-i o idee prea bună...

— Ba sigur că este. E o idee minunată, am insistat. Gândește-te doar ce reconfortant o să fie! E timpul să-i învățăm pe oamenii ăștia că orice activitate potrivită pentru bărbați poate fi încercată și de femei. Ce-mi place mie s-ar putea să-i placă și altuia, nu?

— Bine, May, la naiba cu tot! se hotărî Gretchen. Și ce-ai să pui pe tine acolo, la cort?

— Am să port un prosop, draga mea, i-am răspuns. Ce altceva aș putea pune pe mine într-un cort unde o să transpirăm?

— *Ja*, May, și eu la fel, a spus Gretchen, aprobându-mă din cap. Asta-i o idee bună.

Mare parte dintre noi am avut la venire prosoape de bumbac, un lux pe care l-au descoperit și indienii, căci aceste produse se găsesc acum la toate prăvăliile unde se face schimb. Așa că mi-am luat prosopul din *tipi* și m-am întors la Gretchen, ca să putem porni asaltul împotriva bastionului masculin al cortului cu pricina.

Trebuie să notez că, odată ce trăim laolaltă cu alte persoane, într-un spațiu retrâns, cea mai mare parte dintre noi nu mai avem acel sentiment al rușinii privitor la trup; nimeni nu mai ține cont de faptul că persoana de alături e complet îmbrăcată ori pe jumătate dezbrăcată. A te plimba cu sânii goi pare un lucru obișnuit. Drept urmare, Gretchen și cu mine ne-am dat jos rochiile, chicotind ca niște școlărițe ce pun la cale o poznă, ne-am înfășurat prosoapele în jurul taliei noastre uriașe de gravide și am pornit-o prin zăpadă spre cortul unde se transpiră. Am zgâriat cu unghiile acoperitoarea de la intrare.

— Hai mai repede, că înghețăm aici! am strigat eu în Cheyenne, cât am putut de corect.

Acum mă gândesc că șamanul a fost atât de șocat să audă vocea unei femei care cere să intre, încât a tras acoperitoarea doar puțin, curios să vadă cine avusese curajul să atenteze la această instituție „strict masculină”. Odată ce a deschis, n-am șovăit nici un moment și am dat amândouă năvală înăuntru, unde aerul era tare plăcut, cald și umed, iar noi râdeam, încântate de ispravă. La apariția noastră neașteptată, printre bărbații adunați în jurul focului s-au auzit mormăieli pline de îngrijorare. Șamanului

însuși, anume bătrânul Taur-Alb, care mi se pare un prețios plictisitor și fără haz, nu i-a plăcut deloc intrarea noastră precipitată și a început să ne vorbească pe un ton grav, agitând o hârâitoare folosită de indieni la alungarea spiritelor rele.

— Voi sunteți femei, plecați! a spus el. Plecați de aici imediat! Țsta e un lucru foarte rău!

— Ba nu-i rău deloc, am răspuns. E cât se poate de plăcut. Și o să stăm până transpirăm bine de tot!

M-am așezat apoi, împreună cu Gretchen, chiar lângă foc. Câțiva bărbați, tradiționaliști inflexibili, s-au ridicat și au ieșit din cort, mormăind și bombănind indignați. Cap-Sec i s-a adresat soției pe un ton aspru:

— Ce cauți aici, nevastă? Mă faci de râs când te porți așa. Țsta nu-i un loc pentru femei. Mergi acasă!

— Ia să nu mai aud nimic la tine, prostovanule! i-a răspuns ea (am remarcat toate că vorbește și în Cheyenne tot cu accent de elvețiancă), făcându-i semn cu degetul. Sâniile ei enorme și goi deveniseră rozii ca niște purcei de lapte opăriți, căci aerul dinăuntru era umed și fierbinte. Nici un bărbat nu vorbește așa la nevasta lui, domnule! Dacă nu-ți place că vin aici, cu atât mai rău la tine, n-ai decât să mergi acasă!

Omul s-a supus de îndată soției și n-a mai scos un cuvânt, spre încântarea fățișă a celorlalți bărbați din cort.

— *Hemomoonamo!* șuiera unul din ei. E sub papucul muierii!

— *Hou*, spuse un altul, dând din cap. *Hemomoonamo!*

Râdeau toți pe sub mustață, amuzați. Umorele situației a avut darul de a-i liniști, iar ceremonia a continuat ca și când noi n-am fi fost acolo. Mai mult decât atât, cred că bărbaților le-a convenit să se prefacă că nu eram acolo. Când am început amândouă să transpirăm puternic și n-am mai putut îndura căldura din cort, ne-am târât spre ieșire. Bătrânul Taur-Alb a deschis acoperitoarea și am fugit goale-pușcă la râu, chiuind ca niște copii nebunatici. Gretchen alerga cu pași greoi, iar sâniile ei uriașe se legăneau precum doi desagi bine umpluți.

Copca era deja acoperită cu o pojghiță subțire de gheață. Am plonjat direct peste ea, cu răsuflarea tăiată, și am ieșit cât am putut de iute, dând fuga înapoi la cortul cu pricina. Presupun că nu

e un lucru tocmai potrivit pentru două femei însărcinate, însă copiii indieni trebuie să fie rezistenți în fața intemperiilor.

Bineînțeles că, de data asta, bătrânul Taur-Alb, încuiat cum îi e felul, nu a mai răspuns la strigătele noastre, refuzând să dezlege acoperitoarea de la intrare.

— Înghețăm afară! am țipat. Hai, bătrâne, dă-ne imediat drumul înăuntru!

El însă n-a răspuns și, în cele din urmă, ca să nu înghețăm de-a binelea, am alergat la adăpostul lui Gretchen și ne-am uscat acolo, lângă foc.

— Știi ce-o să facem, Gretchen? am zis eu inspirată. O să construim și noi un cort la fel, pentru femei. Se pare că va fi o iarnă lungă, avem o mulțime de piei și timp berechet, așa că o să ne strângem toate și o să coasem la cortul nostru, iar când terminăm nu o să le dăm bărbaților drumul înăuntru! O să fie ca un club doar pentru fete.

— Ce bună idee la tine, May! mă aprobă Gretchen. A naibii de bună! Toți bărbații să stea deoparte! E doar pentru fete!

Așa o să ne petrecem iarna. O să găsim tot felul de activități, o să ne ținem de șotii și o să ne facem de lucru la cortul nostru pentru transpirat sau ne apucăm de orice altceva, numai să nu stăm degeaba. Altfel, zilele, din ce în ce mai scurte și mai întunecoase, ne-ar părea nesfârșite, dacă am sta, pur și simplu, în penumbra adăposturilor noastre. Avem, bineînțeles, treburile de fiecare zi – mergem după apă proaspătă dimineața devreme și adunăm lemne pentru foc. Eu le duc la bun sfârșit fără să mă plâng, căci am măcar ocazia să mai ies din afurisitul ăsta de cort. Sigur, avem și de gătit, de pregătit masa, de făcut curățenie, de cusut și alte asemenea munci oboșitoare ce îi revin îndeobște femeii. Cu toate astea, îndeletnicirile zilnice își au rolul lor, căci nu ne lasă să trândăvim.

Între noi, femeile albe rămase în tabără, s-a creat o legătură și mai puternică. Dat fiind că nu mai călătorim – nu mai suntem nevoite să desfacem și să așezăm corturile, nici nu mai trebuie să împachetăm și să despachetăm în fiecare zi –, avem mai mult timp să ne întâlnim, la una sau la alta dintre noi, unde povestim dacă am avut sau nu sorți de izbândă în eforturile noastre de a

ne convinge familiile să meargă în rezervație înainte de venirea lunii februarie.

În timpul întâlnirilor noastre zilnice urmărim și stadiul fiecărei sarcini, facem planuri legate de nașterea copiilor și încercăm să ne susținem moral una pe cealaltă, atât cât putem. Bârfim, discutăm, râdem, plângem și, uneori, stăm, pur și simplu, fără să scoatem un cuvânt, ținându-ne de mână, privind flăcările și tăciunii aprinși și gândindu-ne la necunoscutul din viețile noastre și la ce va urma... ne bucurăm că suntem împreună, căci iarna se anunță lungă și plină de singurătate...

Prezența fratelui Anthony al Preriei ne aduce alinare și mergem adesea să-l vedem, în cortul pe care l-a ridicat la marginea satului. E un loc cât se poate de modest, nespus de curat, așa cum se cade unui călugăr. Ne așezăm adesea lângă foc și spunem liturghia împreună cu el.

— Aici am să construiesc la primăvară un schit, ne-a mărturisit Anthony cu glasul său cald și blând. Dealurile astea de lângă râu sunt o binecuvântare, căci voi găsi acolo tot ce am nevoie. Omului nu-i trebuie multe pentru a se apropia de Dumnezeu. Un adăpost simplu și o inimă curată sunt de ajuns. Am să încep apoi să ridic schitul cu mâinile mele. Aș fi tare bucuros să mă urmeze aici și alți oameni cu inima deschisă și cugetul neîntinat. Ne vom ruga, vom citi și vom împărtăși cuvântul Domnului tuturor celor care vor veni să-l asculte.

E o idee minunată și rămânem adesea tăcuți, închipuindu-ne cum va arăta totul. Parcă și văd schitul fratelui Anthony printre dealuri, pe noi mergând acolo ca să ne rugăm în liniște, pe copiii noștri și pe copiii copiilor noștri revenind mereu în acest loc... E un gând ce-mi aduce alinare.

În afară de faptul că ne citește, ține slujbe și ne vorbește despre cele sfinte, Anthony ne învață pe noi și pe băștinașe să facem pâine – o îndeletnicire plăcută pe timp de iarnă, care, de altfel, ne umple corturile cu o aromă îmbietoare.

Vremea e în continuare potolită și rece. Vântul bate, din fericire, foarte rar, iar când soarele se ridică, revărsându-și lumina asupra preriei imaculate, priveliștea e cu adevărat încântătoare.

A trecut aproape o lună de când am scris în jurnal ultima dată. Sigur, timpul nu reprezintă o problemă; e vorba mai degrabă de lentoarea specifică anotimpului și de lipsa evenimentelor de interes, care m-au făcut să las creionul deoparte și să păstrez în minte puținele fapte ce le-aș putea nota. Ar fi tare bine dacă am hiberna ca urșii! Mi se pare că dau dovadă de multă înțelepciune, alegând să doarmă toată iarna și să se trezească abia când vine primăvara!

Indienii Cheyenne nu lasă impresia că ar suferi de plictiseală. Au norocul de a fi înzestrați cu o răbdare fără margini, iar dacă suntem nevoiți să rămânem în cort zile în șir din cauza viscolului, așteaptă să se sfârșească urgia fără să se plângă, adoptând un fel de inerție caracteristică animalelor. Dincolo de câteva jocuri simple și de faptul că bărbații țin uneori pariuri, nu prea există mijloace plăcute de petrecere a timpului, în afară de povestit – o activitate grație căreia avem și noi ocazia de a învăța câte ceva despre istoria acestor oameni minunați. Evident, indienii nu citesc cărți.

Noi, femeile albe, am citit de nenumărate ori puținele volume pe care le-am adus aici ori pe care am reușit să le procurăm în ultima călătorie făcută la Fortul Laramie. Exemplarul din Shakespeare, atât de îndrăgit de căpitan, s-a zdrențuit vizibil, căci l-am răsfoit mereu. Cu toate că mi-aș fi dorit, bineînțeles, să-l păstrez doar pentru mine, l-am împrumutat ori de câte ori a fost nevoie. În afara vizitelor zilnice la Anthony, un alt prilej de destindere – deși cam rar, ce-i drept – era să ne întâlnim în cortul uneia dintre noi și să citim pe rând din versurile Bardului, trecând cartea de la una la alta, în cerc, astfel încât fiecare să rostească un alt pasaj. Lumina este însă destul de slabă în adăposturile noastre, mai cu seamă că zilele au devenit din ce în ce mai scurte.

Cortul pentru transpirat al femeilor a fost instalat și este funcțional! E o adevărată plăcere, iar noi, femeile albe, am ținut și „consfătuiri” acolo. Ha! Le-am încurajat și pe femeile Cheyenne mai tinere și mai îndrăznețe să ni se alăture. Din familia mea au venit Cea-care-Merge-Frumos și Pană-pe-Cap, foarte sfioase la început. Acum însă sunt chiar încântate. Avem acolo și o fetiță

care veghează focul și se îngrijește să avem suficientă apă în căldări, ca să o poată turna peste pietrele fierbinți. Toată lumea e bine-venită (dacă e vorba de femei, desigur!). De obicei, stăm dezbrăcate, transpirăm bine și, pe urmă, o pornim în fugă spre râu. Helen Flight fumează adesea pipă, iar uneori o trece și celorlalte femei, imitând comportamentul ceremonios de la întrunirile bărbaților. Atunci când ni se alătură, femeile Cheyenne iau fumatul drept un obicei scandalos ori chiar un sacrilegiu, drept care nici nu pun mâna pe pipă, darămite să o și folosească.

12 decembrie 1875

Sunt enormă! Cât casa! Din întregul nostru grup, eu am cea mai mare burtă! Nici măcar Gretchen, care e o femeie zdravănă, nu pare așa mare ca mine. Sălbaticul ăsta al meu o să fie un adevărat uriaș! Din fericire, în ciuda greutății pe care o port cu mine; am avut o sarcină fără probleme, n-am fost bolnavă și, dincolo de faptul că sunt nevoită să-mi transport burta enormă peste tot, n-am avut alte neplăceri. Indienii au tot felul de leacuri – de pildă, fierturi din diverse rădăcini, ierburi, flori sau frunze. Unele dintre ele nici măcar nu sunt rele la gust. Ceaiurile acestea sunt băute de femeile însărcinate, atât de atent îngrijite și protejate de celelalte membre ale tribului, încât uneori ajung aproape să uite că poartă un copil în pântec.

Sunt încă destule animale prin împrejurimi, iar vremea liniștită a fost prielnică vânătorii, așa încât avem o rezervă consistentă de carne proaspătă. Lucrul acesta înseamnă, totodată, că atât bărbații, cât și femeile au destule treburi de făcut și nimeni nu prea are timp să trândăvească; trebuie să jupuim animalele, să tăiem carnea și să argăsim pieile.

Am învățat să brodez pieile cu mărgele obținute la schimb și e o îndeletnicire care îmi place; presupune o muncă agreabilă, îndelungată și se desfășoară adesea în tihnă, în compania altor femei. Ne așezăm în jurul focului, pălăvrăgim, îndrugăm verzi și uscate, și timpul trece. Pentru că acum majoritatea femeilor albe se descurcă mult mai bine în limba băștinașilor, suntem mai apropiate de nevestele din trib. Cu toate că privesc lumea altfel decât

noi, mi se pare că, în calitate de femei, avem în comun tot atâtea lucruri câte ne despart prin cultură. Pe zi ce trece învățăm mai multe una de la cealaltă, iar prețuirea și respectul dintre noi au crescut. Toate împărțim aceleași griji cotidiene, aceleași neliniști și aceleași îndatoriri. Legat de copiii ce urmează să vină – căci și o parte dintre native sunt însărcinate –, povestim despre ce ne apasă, despre responsabilități, dar și despre bucuria de a fi în curând mame.

De când am început să ne înțelegem mai bine, ne aduce împreună și simțul umorului. La sosirea noastră în tabără, femeile Cheyenne găseau nesupunerea noastră în fața bărbaților de-a dreptul scandalosă. Acum, micile noastre glume și tachinări privitoare la specia masculină în ansamblu par să le amuze și, în consecință, să ne unească printr-o legătură aproape frățască. Dăm toate din cap în semn de aprobare, spunem și noi *hou* la fel ca ele, chicotim încântate, în vreme ce, cu puțin ajutor din partea noastră, femeile din trib descoperă... nu, de fapt, nu „descoperă”... vreau să zic că „recunosc” superioritatea naturală a femeii asupra bărbatului.

În ciuda faptului că e așa retrasă, reușesc uneori să smulg câte un zâmbet sfios și reținut chiar și de la Cea Liniștită. Ca majoritatea oamenilor care vorbesc puțin, observă cu mare exactitate tot ce se petrece în jur. Alaltăieri, spre exemplu, Micul Lup stătea la sfat în cortul nostru, împreună cu alți șefi de trib, între care bătrânul Cuțit-Bont și un individ cu numele de *Masehaeke* sau Catârul-Nebun (vecinii noștri Sioux i-au zis așa, pentru că a sosit o dată la ei în tabără călare pe un catâr, iar cineva de acolo a spus: „Uite că vine un nebun Cheyenne călare pe catâr”). Catârul-Nebun vorbește obositor de mult, iar pe mine mă apucă groaza când ia parte la sfat, fiindcă discursul său monoton pare de neoprit. Singurul lucru bun aici ar fi faptul că vocea sa funcționează ca un fel de poziune pentru dormit, iar copiii cad pe dată într-un somn adânc. Câteodată îl mai văd și pe Micul Lup ori pe ceilalți invitați așipind în vreme ce Catârul-Nebun își spune părerea. Oricum, alaltăieri, el vorbea ca de obicei, iar eu am observat că Cea Liniștită mă privea cu aerul rezervat al omului care îi urmărește pe

ceilalți de la distanță. I-am zâmbit și am ridicat mâna aproape de foc, în așa fel încât să proiectez o figurină în fundal, chiar peste capul vorbitorului. Îmi apropiam și îmi depărtam degetele, iar figurina din spate părea că turuie după modelul Catârului-Nebun. Șotia mea a trezit adunarea. Cei care vedeau omulețul palavragiu din umbră râdeau pe înfundate – până și Cea Liniștită a zâmbit suficient de larg, încât să fie nevoită să-și ducă mâna la gură, acoperind-o cu sfaală.

În scurta noastră întâlnire de la Fortul Laramie, căpitanul Bourke îmi spunea că singura nădejde de rafinare a sălbaticului ar consta în a-l deprinde să renunțe la adeziunea față de trib, pentru a deveni astfel preocupat de propria bunăstare. Acest lucru este necesar, argumenta Bourke, ca să poată funcționa eficient în „societatea individualistă” a lumii caucaziene. Pentru indienii Cheyenne, individualismul nu înseamnă nimic – nevoile oamenilor, ale tribului și, mai presus de toate, ale familiei trec totdeauna înaintea trebuințelor personale. Din acest punct de vedere, felul lor de trai seamănă cu cel al străvechilor clanuri din Scoția. Lipsa de egoism a soșului meu, Micul Lup, mi se pare, de pildă, impresionantă și nobilă, fără să aibă nevoie de vreo „ajustare” din partea societății civilizate. Pentru a-și susține teoria, căpitanul recurge la nefericitul exemplu al indienilor care au fost obligați să devină cercetași în slujba armatei Statelor Unite. Acești oameni primesc o răsplată pentru serviciile aduse, ca orice cetățean care respectă legea – au un venit, hrană, îmbrăcăminte și sunt, în general, protejați de stat. Singura cerință ce trebuie respectată, dovadă a devotamentului față de părintele alb, presupune trădarea propriului neam și a familiei... Nu prea reușesc să înțeleg unde e noblețea sau care ar fi avantajele unei astfel de inițiative private și, bineînțeles, individualiste...

18 decembrie 1875

A avut loc un accident cât se poate de neplăcut. Ieri, Cea Liniștită a invitat câțiva oameni la noi în cort pentru a le dărui o parte din pâinea pe care tocmai o copsese. Nu se știe cum, a con-

fundat punga de arsenic cu cea de bicarbonat de sodiu. Indienii Cheyenne iau otrava de la prăvăliile unde fac schimb și o folosesc ca să omoare lupii.

Urmările acestei încurcături nu sunt greu de imaginat. Grație lui Dumnezeu sau, poate, grație Marelui Tămăduitor, nimeni nu a murit, cu excepția a doi câini nefericiți cărora li s-au dat câteva bucățele de pâine pentru a ne confirma existența otrăvii. Între timp, o parte dintre invitați se simțeau deja rău. L-am trimis pe Micul-Îngrijitor-de-Cai după Anthony și alte ajutoare; ne-am străduit să-i facem să vomite pe toți cei bolnavi. Slavă Cerului, nici eu, nici altă femeie însărcinată nu am gustat din pâine, căci asta ne-ar fi costat viața copiilor.

Toată lumea și-a revenit acum, deși au avut parte cu toții de o încercare grea și dureroasă. Chiar și Micului Lup i-a fost cumplit de rău. M-am temut grozav pentru viața lui și l-am vegheat toată noaptea. Desigur, Cea Liniștită era cum nu se poate mai îngrijorată, dată fiind contribuția ei la nenorocirea ce se întrevădea. Eu am făcut tot ce mi-a stat în putință ca să o mai alin.

Întâmplarea a dus la convocarea unui alt sfat, pentru a discuta problema otrăvirii lupilor – o măsură adoptată de indienii Cheyenne nu cu mult timp în urmă, la recomandarea reprezentanților guvernamentali, care le-au explicat că, odată ce otrăvesc lupii, vor avea vânat din belșug. Arsenicul a început să fie folosit de un număr tot mai mare de indieni, care au găsit apoi pe întinsul preriei nu doar stârvuri de lupi, ci și de coioși, vulturi, ulii, corbi, ratori, dihori și chiar urși, căci otrava ucide orice animal care mănâncă din carnea contaminată a victimei.

În cortul nostru se adunaseră o mulțime de căpetenii, conducători ai unor grupuri de luptători, șamani renumiți și fratele Anthony. Câteva dintre femeile albe erau, de asemenea, prezente, alături de o parte din băștinașe, stând, ca de obicei, în afara cercului format din bărbați.

După ce a avut loc ceremonia fumării pipei, primul care a vorbit a fost un șaman bătrân, *Vo'aa'ohmese'aestse*, al cărui nume, dacă nu cumva cunoștințele mele despre limba sălbaticilor sunt mai precare decât credeam, s-ar traduce Intestine-Mișcătoare-de-Antilopă.

— Este tare neplăcut, a început bătrânul, că soția Micului Lup a încurcat otrava pentru lupi cu bicarbonatul, atunci când făcea pâine. Cuvintele i-au fost urmate de bine-cunoscutul *hou!* aprobator, venind dinspre adunare. Otrava pentru lupi n-are ce căuta în pâinea pe care o mănâncă oamenii, a continuat el, extrem de afectat. Dacă este totuși folosită corect, e un lucru bun, căci ucide lupii, iar oamenii vor avea parte de mai mult vânat.

Bătrânul a dat atunci din cap cu un aer satisfăcut, foarte încântat de ceea ce spusese, în vreme ce din mijlocul adunării s-a înălțat același *hou!* plin de entuziasm.

Atunci n-am mai putut să mă abțin, și, chiar dacă știam că încalc regulile și că mi-aș putea pune soșul într-o situație delicată, am sărit de la locul meu și am spus:

— Dacă e adevărat că vom avea mai mult vânat după ce ucidem lupii, de ce apropiații noștri care trăiesc în rezervații și folosesc arsenicul de ceva timp nu mai au ce vâna? (Evident, această intervenție a mea, tradusă în engleză, se bucură de o fluență sporită.)

În acel moment, în rândurile lor se stârni o oarecare rumoare însoțită de mormăieli, semn al dezaprobării generale. Nu știu dacă reacționaseră strict la spusele mele sau îi deranja faptul că o femeie vorbise la sfatul lor.

— *Vehoeae...* a zis Micul Lup zâmbind spre cei prezenți, *eh-kesaahetseveoxohesaneheo'o*. Într-o traducere aproximativă, asta însemna că „pe femeile albe... nimic nu le oprește să spună ce gândesc“.

Atunci a vorbit și „mica căpetenie“, anume Lupul-Negru. E un bărbat arătos, cu o fire mai degrabă aprigă, iubitor de război și recunoscut pentru antipatia sa față de albi.

— *Mesoke* are dreptate, interveni el. În loc să folosim otrava pentru lupi, am putea să o folosim pentru oamenii albi. Ar trebui să coacem mai multe bucăți de pâine otrăvită și să le împărțim printre albi. Avem destule motive să ne temem mai curând de ei decât de lupi.

— Ei, nu asta am vrut să spun, am încercat eu să mă fac auzită peste strigătele aprobatoare de *hou!*, venite dinspre susținătorii mai agresivi ai Lupului-Negru, și mormăielile dezaprobatoare ale opo-

nenților. Oamenii noștri au trăit mereu alături de lupi și de lupii cei mici, adică de coioți, a continuat Lupul-Negru. E drept că uneori îi doborâm cu pușca ori cu arcul, însă n-am dus niciodată lipsă de vânat. Abia când a apărut omul alb, bizonii și celelalte animale au început să dispară. Lupii nu sunt dușmanii noștri; omul alb e inamicul.

De astă dată, cuvintele tânărului războinic au fost întâmpinate cu mai multe strigăte de *hou!* decât de mormăieli, ceea ce însemna că fusese convingător.

— Aș vrea să aud și părerea lui *Maheo 'neestseveho'e* cu privire la această problemă, a zis Micul Lup.

Numele pomenit mai sus este unul dintre cele folosite de băștinași pentru a-l desemna pe Anthony și înseamnă Omul-Alb-care-Spune-Lucruri-Sfinte.

Anthony a vorbit cu glas blând (a învățat să se descurce în limba sălbaticilor într-un timp foarte scurt).

— Christos ne-a binecuvântat cu pâinea cea de toate zilele ca să ne hrănim, nu ca să ne ucidem semenii, i s-a adresat el Lupului-Negru. Privind apoi către adunare, a mai spus: Dumnezeu a așezat pe Pământ toate animalele, potrivit vrierii sale divine. El dăruiește fiecăruia dintre noi tot ce-i este de trebuință.

S-a lăsat o tăcere prelungă, căci toți cântăreau cu seriozitate observațiile simple, dar elocvente făcute de Anthony.

În cele din urmă, soțul meu, Micul Lup, a ridicat mâna și a vorbit în felul său cumpătat, fără înflorituri sau afectare, logic și cu bun-simț.

— *Mesoke, Mo'ohlaveo'kohome* și *Maheo 'neestseveho'e* au cu toții dreptate, a spus căpetenia. Am trăit mereu în preajma lupilor și e drept că soldații albi au ucis mai mulți oameni din trib decât au făcut-o lupii vreodată. (La aceste cuvinte, s-au auzit câteva strigăte de încuviințare.) Lupii și lupii cei mici au venit tot timpul după noi, oriunde am mers; mănâncă resturile de carne și curăță oasele pe care le lăsăm în urmă, când sfârșim vânătoarea. Acesta nu-i un lucru rău, căci totul se întoarce în pământ și nimic nu se irosește. E adevărat că lupii omoară uneori pui de bizon, de căprioară sau de elan, dar omoară și animale bătrâne și bolnave. Ei au însă nevoie de carne. Dacă Marele Tămăduitor ar fi vrut ca

numai oamenii să mănânce carne, de ce i-ar mai fi adus pe lupi pe Pământ? Cu otrava asta nu ucidem doar lupii de toate felurile, ci și multe alte viețuitoare de care suntem legați și care ne-au stat mereu aproape. Am mâncat și eu din otravă și am fost la un pas de moarte. Cred că Marele Tămăduitor m-a făcut să gust din otravă ca să îmi dau seama că nu e un lucru bun. Omului alb îi stă în fire să ucidă animalele și să le îndepărteze. Noi avem alte obiceiuri; am viețuit aici alături de jivine, am împărțit totul cu ele și n-am dus lipsă de nimic, până când a venit omul alb. Drept urmare, arsenicul va fi interzis la noi în tabără. Asta mi-e hotărârea.

25 decembrie 1875

E dimineața de Crăciun! M-am trezit cu gândul la copiii mei și m-au năpădit amintirile... despre Crăciunul trecut și din vremea când eram eu copil, iar de ziua asta se legau atâtea făgăduieli... Moș Crăciun în sania lui trasă de reni pe acoperișul casei noastre... îmi aducea o păpușă și bomboane... Am petrecut doar două Crăciunuri cu scumpa mea fică, Hortense, și unul singur cu dragul de Willie, înainte să fim despărțiți...

Dimineață, când m-am trezit, mi-am jurat că, într-o bună zi, vom fi din nou împreună, iar eu le voi povesti copiilor despre viața mea și despre întâmplările prin care am trecut.

A început să ningă din nou, dar acum suflă și vântul, așa că suntem nevoiți să stăm în *tipi*. Pentru că era ziua de Crăciun, n-am vrut să rămân înăuntru. M-am ridicat încetișor, m-am îmbrăcat bine și am ieșit din cort înainte să se trezească cineva. Dormim cu toții mai mult din cauza frigului, a zăpezii și a zilelor din ce în ce mai scurte – presupun că, într-un fel, hibernăm și noi. Mi-am luat caietul, l-am prins pe spate și am plecat să o văd pe Martha, în dimineața de Crăciun.

Vântul bătea cu putere, iar eu mă îndreptam spre adăpostul ei. Zăpada mă învăluia într-un iureș alb, care îmi tăia răsuflarea. Abia puteam să văd la doi pași. La un moment dat, n-am mai știut unde eram sau încotro să o apuc și am simțit cum mă cuprinde panica. Am fost, preț de o clipă, prizoniera vântului alb. Pe urmă, zăpada spulberată s-a domolit cât să pot recunoaște cortul Mar-

thei, dat fiind că toate adăposturile sunt pictate cu desene diferite.

La intrare m-a întâmpinat chiar Martha, surprinsă să mă vadă așa devreme, pe viscol.

— Crăciun fericit! am strigat la ea, însă nu mă putea auzi din cauza vântului. Crăciun fericit, am repetat apoi, cu răsuflarea tăiată, când am intrat.

Înăuntru era întuneric, cald și plăcut ca într-un cocon. Mi-am scuturat zăpada de pe haina de bizon, iar Martha m-a ajutat să o dau jos. Cum stăteam față în față, semănam cu două proptele identice pentru cărți, căci burțile noastre uriașe, acoperite de rochiile din piele de antilopă, se atingeau.

— Crăciunul? a zis ea. Doamne, May, am uitat complet. Crăciunul... Vino să stai lângă foc, o să fac cafea.

Soțul Marthei, *Momehexaehe*, dormea încă la locul lui, alături de foc. Am ajuns să-l cunosc destul de bine, pentru că am petrecut mult timp împreună cu Martha și, în ciuda părului său teribil de încălzit, este un om agreabil și degajat.

M-am așezat pe piei, lângă Martha, sprijinindu-ne de spetezele paturilor, lucru care, având în vedere starea în care ne aflam, s-a dovedit destul de confortabil. Gazda a pus câteva lemne pe foc și un vas de cafea la fiert.

Îi pregătisem Marthei un mic cadou – o pereche de mocasini pentru copil, pe care i-am cusut chiar eu, dintr-o delicată piele de antilopă.

— Ți-am adus ceva de Crăciun, draga mea prietenă, i-am spus, oferindu-i încălțările mitite într-un săculeț brodat, din piele de căprioară.

— Un cadou? s-a minunat Martha cu voce joasă și tristă. May, eu n-am pregătit nimic pentru tine. Uitasem cu desăvârșire de Crăciun!

— Nu contează, Martha, am spus. Lucrul cel mai important este că suntem astăzi împreună, în siguranță, sănătoase și la căldură.

Biata Martha începu să plângă incetisor; plângea întruna, și eu nu știam ce să fac ca să se oprească și nici cum s-o alin.

— Ce s-a întâmplat, Martha? am întrebat-o. De ce plângi?

Ea a scuturat doar din cap și a plâns în continuare, fără să fie în stare să-și tragă răsuflarea ca să poată scoate câteva cuvinte printre suspine. Într-un târziu, după ce s-a mai liniștit, mi-a răspuns cu glas slab, înecat de lacrimi:

— Îmi pare rău, May, nu știu ce mi-a venit. Când am aflat că astăzi e Crăciunul, mi s-a făcut un dor cumplit de casă și m-am simțit tare singură. Nu spun că nu sunt fericită alături de soțul meu, pentru că nu e așa, însă uneori mi se face dor de casă. Tu nu-ți dorești să fii la tine acasă, May? Te gândești vreodată la asta?

— În fiecare zi, Martha, am recunoscut eu. Nu trece zi să nu mă gândesc la copiii mei. Eu însă nu mai am altă casă, cu excepția celei de aici. Deschide-ți cadoul, Martha.

Ea se supuse și atinse ușor cu degetele mocasinii pregătiți pentru copil, mângâind emoționată mărgelile cusute.

— May, sunt de-a dreptul minunați. Sunt cele mai frumoase încălțări pentru copii din câte am văzut vreodată. Ți mulțumesc; îmi pare rău că eu nu pot să-ți dăruiesc nimic de Crăciun.

Apoi s-a pornit din nou pe plâns.

— Ei, gata, i-am spus. Mă bucur că-ți plac, scumpa mea, dar te rog să nu mai plângi.

— Crezi că Moș Crăciun ar putea intra în *tipi* pe sus, pe unde iese fumul? a întrebat Martha, zâmbind și ștergându-și lacrimile cu dosul palmei.

— Bineînțeles! i-am răspuns. De ce n-ar putea? Nu ni s-a spus mereu că Moș Crăciun ajunge la copiii din toată lumea, indiferent unde locuiesc? Anul viitor o să vină și la copiii noștri, Martha! Imaginează-ți numai! Primul lor Crăciun!

— May, aș vrea să mergem împreună în cortul unde nasc femeile, a zis Martha, și să naștem în același timp. Dacă nasc înaintea ta, promiți să vii și să stai lângă mine?

— Sigur că da, am asigurat-o. Și dacă nasc eu prima – ceea ce, judecând după burta mea imensă, e mult mai probabil –, trebuie să-mi promiți că ai să fii acolo.

— Promit, a zis ea. May, mi-ai fost mereu o prietenă adevărată. Crăciun fericit!

— Crăciun fericit și ție, Martha, am spus, la rândul meu. Hai să cântăm un colind împreună, vrei?

Am început să cântăm amândouă... Afară viscolul mătura totul în cale, vântul urla și gema ca o ființă omenească, iar zăpada dansa în jurul cortului, se lovea de el cu putere și trecea mai departe, așezându-se peste nămeții din prerie.

Martha și cu mine stăteam la căldură, lângă foc. Aveam destule motive să fim recunoscătoare, căci în dimineața aceea de Crăciun cântam din toată inima, privind cu speranță și curaj către viitor:

*O, veniți voi toți cei credincioși,
Veseli și triumfători,
O, veniți voi, veniți la Betleem...*

Scriu aceste rânduri lângă focul din cortul Marthei, în vreme ce ea moșăie liniștită alături. Domnul Plete-Încurcate doarme mai departe; la fel și bătrâna de lângă intrare. Înăuntru e plăcut și cald, iar noi suntem în siguranță... cred că o să adorm și eu...

23 ianuarie 1876

Am făcut un lucru de-a dreptul prostesc, punându-mi în pericol nu doar propria viață, ci și pe cea a copilului meu nenăscut, ca să nu mai vorbesc de a celor care au ieșit să mă caute pe viscol. A trecut aproape o lună de la „accident” și abia acum sunt îndeajuns de întremată ca să stau rezemată și să scriu. Doamne, cum am putut fi atât de nechibzuită?

După ce am stat cu Martha în dimineața de Crăciun, am așipit și eu, așa cum am notat ultima dată. Când m-am trezit, Martha și ceilalți dormeau încă. Nu știam dacă e noapte sau zi. M-am târâit până la intrarea în cort și am privit afară. Chiar dacă vântul nu se potolise, era încă lumină. M-am hotărât să mă întorc în cortul meu înainte să se lase întunericul. Am rupt o foaie de hârtie din caiet și i-am scris Marthei câteva rânduri, după care m-am înfășurat în haina de bizon și am ieșit pe viscol.

Furtuna se întese, dar eu m-am încăpățânat, zicându-mi că adăpostul meu nu era departe și că, odată ce aveam să merg încet, în linie dreaptă, l-aș fi găsit cu siguranță. Până la urmă, dimineața mă descurcasem. Însă doar după câțiva pași, s-a întâmplat un lucru ciudat și înfricoșător – vârtejul de vânt și zăpadă m-a învăluit în

lumea lui haotică. Dintr-odată, n-am mai știut unde sunt, unde erau estul, vestul, nordul sau sudul, stânga și dreapta, nici măcar în sus ori în jos n-aș fi putut să o iau. Eram cu desăvârșire pierdută. O să mă întorc, mă gândeam disperată, n-am ajuns prea departe; mi-am dat însă seama că nu mai știam drumul înapoi. Simțeam cum panica pune stăpânire pe mine. Am încercat să o înfrunt și să înaintez pas cu pas, dar în starea confuză în care mă aflam, până și asta părea greu de făcut. Zăpada îmi înțepa fața și ochii, ca și când minuscule lovituri de bici s-ar fi abătut asupra mea, străpungându-mi parcă și haina de bizon, până la piele. Simțeam dorința cotropitoare de a sta jos ghemuită, ca să mă încălzesc puțin, până se domolea viscolul, deși, în ciuda tulburării care mă cuprinsese, îmi dădeam cumva seama că aș fi murit fără doar și poate. Mă împleticeam, întinzând mâinile înainte ca o femeie oarbă, în speranța de a da peste un cort, orice cort. Am încercat să strig, însă abia puteam să-mi aud propriile cuvinte dincolo de mugetul vântului. Lacrimi de groază și durere, stârnite de zăpada sfichiuitoare, mi se prelingeau pe chip și îmi înghețau pe obraji. În cele din urmă, am ajuns să răsuflu greu din cauza vântului și a propriei mele neliniști; nu mai puteam să fac un pas. M-am lăsat neajutorată în genunchi, în zăpadă, mi-am cuprins umerii cu brațele și am început să mă legăn înainte și înapoi.

— Iartă-mă, copilul meu, i-am șoptit pruncului nenăscut, iartă-mă.

M-am lăsat într-o parte, m-am ghemuit și am simțit somnul morții dându-mi târcoale. Am știut că voi muri... pe neașteptate, am simțit că e cald și bine și am avut un vis cu totul neobișnuit.

Am visat că străbăteam frumoasa vale a unui râu, în vreme de primăvară. Plopii înverziseră, trifoiul galben înflorise și iarba din prerie era verde precum cea de pe pajiștile din Scoția. Urmam o fată care mergea înaintea mea (am recunoscut-o pe dată; era scumpa mea Sara). Am început să plâng de bucurie când am văzut-o și am încercat să iuțesc pasul. Sara s-a întors și mi-a făcut cu mâna; am observat că și ea era însărcinată. Mi-a zâmbit, vorbindu-mi apoi în limba indienilor Cheyenne: „*Mesoke*, e minunat în *Seano*“, mi-a spus. „O să nasc aici. Mai târziu, o să vii și tu. O să te aștept și o să-ți arăt drumul pe Calea-ce-Coboară-din-Cer. Acum însă nu e

vremea ta. Trebuie să te duci înapoi.” Apoi s-a întors și a mers mai departe.

„Sara, așteaptă”, am strigat. „Așteaptă-mă, draga mea, te rog...” N-am putut însă să o ajung din urmă, iar fata s-a pierdut în zare...

Nu știu cât de mult am dormit, dar, într-un târziu, când m-am trezit, eram în pat, la mine în cort. Micul-Îngrijitor-de-Cai, micul meu bărbat, stătea alături de mine. L-am simțit mâna de copil, caldă ca un fursec proaspăt, atingându-mi obrazul. Am întins mâna ca să mă conving că era aievea și i-am mângâiat, la rândul meu, obrazul.

— *Mo'ehnoha hetaneka'eskone*, i-am șoptit.

Băiatul m-a privit cu un aer grav când a văzut că deschisese ochii, iar apoi mi-a zâmbit.

— *Mo'ehnoha hetaneka'eskone*, am șoptit din nou.

— *Mesoke*, mi-a răspuns el.

Pe urmă s-au strâns și ceilalți în jurul meu, emoționați, iar eu am fost surprinsă să o descopăr printre ei pe Gertie, vechea mea prietenă.

— *Name'esevotame?* am întrebat, fără să-mi dau seama că vorbisem în Cheyenne.

— Copilul e bine, scumpo, m-a asigurat Gertie, da' a avut mare noroc; și tu la fel. De ce naiba ai ieșit la plimbare pe viscol? Sau te pomenești că ești nebună?

Am zâmbit ușor.

— Ei, asta mi s-a mai spus. Cum am ajuns acasă? am întrebat-o.

— Te-a găsit micul tău prieten, a zis Gertie, arătând spre Micul-Îngrijitor-de-Cai. Erai pe jumătate acoperită de zăpadă și a tras de tine singur, până acasă. Nici nu-mi dau seama cum de s-a descurcat pișicheru' ăsta slăbănog, mai ales că tu mai duci cu tine pe cineva.

Gertie și-a lăsat ușor mâna peste burta mea, mângâind-o încet-țet.

— Ai avut copii, Gertie? am șoptit eu abia auzit. Nu mi-ai spus niciodată.

— Nu, drăguțo, a răspuns ea, nu m-am dat în vânt după nemernicii ăștia mici. Mi-am dat seama că nu vorbea serios. Da'

Micu'-Îngrijitor-de-Cai e-n regulă. El ți-a salvat fundu' ăla de om prost.

— E micul meu bărbat, am spus.

Am zăcut zile întregi, mai mult sau mai puțin conștientă. Făcusem pneumonie, aveam febră și deliram. Mă trezeam și adormeam la loc, fără să-mi dau seama cum trece timpul. Mi-i amintesc totuși pe oamenii care s-au perindat pe la patul meu și pe bătrâna Nas-Coroiat, care îi supraveghea pe vizitatori precum o asistentă-șefă cât se poate de severă.

Micul meu bărbat, Micul-Îngrijitor-de-Cai, era aproape mereu lângă mine, și uneori se ghemuia pe pieile de bizon și adormea alături. Vracii rosteau incantații și-mi dădeau pe la nas cu salvie fumegândă, iar pe deasupra capului îmi treceau hârâitori și alte totemuri. Anthony îmi citea din Biblie, prietenii și familia îmi erau aproape – chipurile cunoscute se schimbau tot timpul. Martha, Gertie, Pană-pe-Cap, Helen, Euphemia, surorile Kelly, Cea Liniștită, Gretchen, Daisy și Cea-care-Merge-Frumos mi-au fost toate alături. În vise o vedeam și pe mica mea Sara.

Uneori, femeile îmi cântau, cu voce joasă. Pană-pe-Cap și Cea-care-Merge-Frumos glăsuiau în limba lor, iar femeile albe și băștinașele învățau cântece una de la cealaltă, așa încât împrejurul patului meu răsunau melodii pline de voie bună, până când cotoaroanța îi alunga pe cântăreți cu bățul ei.

Odată ce toți ceilalți plecau, soțul meu, Micul Lup, rămânea lângă mine, nemișcat și tăcut ca o statuie. Când mă trezeam, nu eram niciodată singură și, văzându-l pe el, mă simțeam mereu în siguranță, fiindcă știam că nu se poate întâmpla nimic rău, nici mie și nici copilului, atâta vreme cât Micul Lup era acolo să ne apere. Dacă îmi era frig și începeam să tremur din cauza febrei, se întindea lângă mine și mă lua în brațe, ca să mă încălzească.

Dormeam și mă trezeam, știind că n-o să reușesc să-mi țin ochii deschiși mai mult de câteva minute.

După un timp, febra a trecut și am început să-mi recapăt puterile. Îmi simt copilul mișcându-se și îmi spun că totul o să fie bine.

Acum, stau sprijinită de speteaza patului și scriu aceste rânduri la lumina palidă a focului. Pană-pe-Cap a rămas alături de mine, în tăcere... pleoapele-mi devin din ce în ce mai grele...

Doamne-Dumnezeule, nici nu-mi vine să cred câte s-au întâmplat...

După ce-am scris în jurnal ultima dată, am adormit, sprijinind caietul de burta mea uriașă. Câteva ore mai târziu, am simțit o împunsătură (neîndoielnic, începeau primele dureri ale nașterii). „Nu se poate“, îmi spuneam. „E mult prea devreme.“ Știam că lucrurile nu merg cum ar fi trebuit. Micul Lup se afla alături, iar Micul-Îngrijitor-de-Cai stătea ghemuit în fața mea. Am atins umărul copilului, care s-a trezit de îndată, iute ca o vietate sălbatică.

— Te rog, i-am șoptit, fugi și adu-o pe Martha. Apoi i-am vorbit soțului meu: E copilul...

Femeile au sosit în grabă ca să mă așeze pe pat și să mă transporte în cortul unde aveau loc nașterile. Acolo se născuseră toți copiii din trib și, din fericire, totul era pregătit, căci aveau să urmeze multe nașteri.

În vreme ce mă purtau spre cort, am văzut că cerul era senin, iar noaptea, liniștită și rece. Stăteam întinsă și, luată pe sus de cei din jur, priveam direct spre milioanele de stele. O stea căzătoare s-a aprins atunci pe cer; eu mi-am zis că e un semn bun și m-am rugat să nasc un copil sănătos și puternic.

În cort fusese aprins deja focul, vegheat de Femeia-care-Merge-contra-Vântului. Adăpostul era tare curat și frumos pregătit, cu păaturi și pici delicate, proaspăt argășite și minunat brodate. Pereții fuseseră împodobiți de curând cu diverse simboluri și câteva splendide desene de păsări, pictate de Helen Flight.

— În felul acesta, ne spunea ea în timp ce lucra, fiecare dintre voi își va putea alege o pasăre protectoare pentru copil.

Eu am ales o pitulice încântătoare – *ve'keseheso*, adică pasăre mică –, pentru cântecul ei plăcut, hârnice și curaj.

Femeile m-au așezat încet pe pat. Femeia cu puteri tămăduitoare s-a apropiat ca să mă examineze, ca și când ar fi fost cu ade-vărat doctor.

— *Eanetano*, vorbi ea către femeile din jur.

— Da, urmează să nasc! am zis. Copilul e bine?

— *Etonestoheese 'hama?* a întrebat ea, întorcându-se spre Martha.

— De ce nu vorbești cu mine? i-am cerut eu socoteală. Și eu pot să-ți spun cât de înaintată e sarcina, la fel de bine ca ele.

— *Enehestoheese 'hama*, a răspuns Martha.

— Nu, Martha, nu-i așa, am zis eu, pe un ton tăios. E devreme. N-ar fi trebuit să nasc acum.

— Nu e chiar așa devreme, draga mea, a spus ea, foarte sigură de sine. Tu ne-ai luat-o mereu înainte, așa că ai să și naști prima. Poate că totul se întâmplă mai repede din cauza fierbințelii.

Eram încă tare slăbită după boală și mă temeam că nu o să mai am destulă putere ca să fac față nașterii. Durerile deveniseră regulate și ascuțite. Broboane de sudoare mi se prelingeau pe chip. Știam sigur că era ceva în neregulă cu copilul.

Femeile îmi ștergeau fruntea cu bucăți de pânză umezite, mă încurajau și încercau să mă ajute atât cât era cu putință, dar, când a venit vremea, eram deja foarte obosită, sleită de-a dreptul, și nu mai găseam putere să împing. Simțeam cum mă desprind, îmi pierd cunoștința și alunec din nou într-un vis minunat, ce nu-mi era străin... Îmi doream atât de mult să mă întorc acolo, unde totul era liniștit și verde, și să stau cu mica mea Sara...

Mă aflam pe aceeași frumoasă vale de râu, tot primăvara, cu plopii înverziți și trifoiul galben înflorit pe pajiști. În fața mea o vedeam pe Sara, făcându-mi semn cu mâna. „Nu încă, *Mesoke*”, a strigat ea. „Trebuie să mai stai puțin; copilul tău are nevoie de tine.”

Venind de la mare depărtare, am auzit glasul Femeii-care-Merge-contră-Vântului.

— *Ena'tseane*, a zis ea calmă. *O să moară la naștere.*

Eu mă întrebam despre cine vorbea. Sara era în fața mea; zâmbea și îmi făcea cu mâna. Voiam atât de mult să ajung lângă ea...

— Nu! Nu! N-are cum să moară, a strigat Martha din depărtare. May, și se naște copilul; May, trezește-te și ajută-l!

Sara mi-a vorbit din nou: „N-a venit încă vremea, *Mesoke*. Te iau cu mine în *Seano* altă dată. Acum trebuie să te întorci și să-i dai naștere fetei tale”.

Atunci m-am trezit icnind și am simțit cum se luptă copilul între picioarele mele ca să iasă la lumină.

— O, Doamne, am spus, răsuflând greu, o, Doamne, *name'esevotame, name'esevotame...*

— Da, May! a țipat Martha. Da, vine copilul! Împinge, împinge tare, uite, îl văd!

Pe urmă l-am simțit cum iese; capul alunecos și umed alunecând între coapse, durerea ascuțită, insuportabilă și plăcută destindere ce i-a urmat, odată ce Femeia-care-Merge-contră-Vântului l-a prins și l-a tras afară. Mi-a ridicat fata și i-a dat o palmă peste fund, iar mica mea Wren a scos un țipăt puternic de indignare. Slavă Cerului, slavă Cerului...

Încercam din răputeri să rămân trează, căci simțeam cum mă cuprinde un somn profund, copleșitor, și îmi era greu să ridic capul, așa de greu, că nici să-mi văd copila nu puteam.

— *Ve'ho'me'esevotse*, a zis femeia cu uimire în glas. *Ve'ho'me'esevotse.*

— Martha, ce tot spune acolo? am șoptit, atât de istovită, că abia puteam să mai scot câteva cuvinte. Gertie, ce vrea să spună? De ce spune asta? Copilul e sănătos?

— *Ve'ho'me'esevotse*, a repetat Femeia-care-Merge-contră-Vântului, în timp ce ștergea și înfășa fetița.

Celelalte băștinașe se strânseseră curioase în jurul copilului și îl priveau.

— *Hou*, spuneau ele uluite. *Hou, ve'ho'me'esevotse, ve'ho'ka'kesoas!*

— Răspundeți-mi! am strigat eu, cu ultimele puteri. De ce tot zic asta? A pățit ceva copilul?

— Stai liniștită, drăgușo, fata e bine, mi-a răspuns Gertie. Ai un copil zdravăn și sănătos. Dar, scumpa mea, femeia-vraci are dreptate, asta nu-i odraslă de indian. Este *ve'ho'me'esevotse*, cum a zis ea, adică un copil alb, așa cum spun și băștinașele – *ve'ho'ka'kesoas*. O mică fetiță albă, din câte văd și eu.

— Pe cuvânt că-i totu' adevărat, zise Susie Kelly. Fata are pielea deschisă la culoare și-i roșie-n obraji, de parc-ar fi irlandeză.

— Chiar scoțiano-irlandeză, adăugă ironic sora ei, Meggie.

— Adică vrem să spunem, draga mea, mi-a șoptit Helen Flight, că fetița pare să fie caucaziană.

— O, Doamne, am murmurat eu, lăsându-mă biruită de somnul care mă cuprindea și părându-mi bine că se întâmplă așa. Doamne-Dumnezeule, e copilul lui John Bourke...

Am mai dormit vreme de două zile. Mă trezeam doar ca să-mi hrănesc copilul, deși uneori deschideam ochii și fetița era deja la pieptul meu, așezată acolo de Femeia-care-Merge-contra-Vântului sau poate de altcineva. Era un copil frumos și, de cum am privit-o, am știut cine este tatăl ei (are nasul lui Bourke și ochii lui ageri și pătrunzători). N-aveam nici o îndoială, era fiica lui John Bourke.

Femeile mi-au adus supă până când m-am întremat binișor și m-au îngrijit așa cum o făcuseră și până atunci, iar acum pot să stau din nou rezemată și să notez în jurnal ultimele evenimente.

Cu câteva minute în urmă, soțul meu, Micul Lup, a venit să-și vadă fata pentru prima dată. M-am temut de acest moment, din motive ce nu au nevoie de vreo explicație. Micul Lup s-a așezat lângă mine și a privit îndelung copilul pe care îl țineam în brațe. Puteam doar să-mi închipui la ce se gândea. Mă apăsau remușcările și rușinea, pentru că nu îi fusesem credincioasă acestui om blând și onest, chiar dacă în momentul întâlnirii mele cu John Bourke nici nu îl cunoșteam.

În cele din urmă, Micul Lup s-a aplecat și a mângâiat cu mare gingășie obrazul copilului.

— *Nahtona*, a spus el, dar tonul lui nu avea nimic întrebător; era vorba doar de o simplă constatare.

— *Hou*, am răspuns eu încet, cu glas timid. Da, soțul meu, este fiica ta.

— *Nahtona, emo'onahe*, a zis Micul Lup zâmbind, cu chipul luminat de dragoste părintească.

— Da, este, nu-i așa? am spus eu. Fata ta e tare frumoasă.

— *Epeheva'e*, a zis el, încuviințând cu mare satisfacție. Este semn bun că *He'amaveho'e* mi-a dăruit mie, căpetenia Iarbă-de-Leac, un copil alb care să ne arate drumul. Femeia-care-Merge-

contra-Vântului mi-a explicat toate astea. Este așa cum a prezis călugărul. Acest copil e *vo'estanevestomanehe*, Cel-care-ne-Va-Salva. *Maheo* l-a trimis pe Isus, copilul alb, ca să ne conducă poporul în țara făgăduită.

M-a emoționat felul naiv în care Micul Lup a recunoscut copilul, dar n-am putut să nu zâmbesc, văzând cât de întortocheată se dovedea calea credinței. După luni întregi în care au ascultat predicile reverendului Hare, iar apoi lămuririle binevoitoare oferite de fratele Anthony, membrii tribului au sfârșit prin a avea o religie ciudată, amestecată, în care propriile convingeri se împleteau cu învățătura creștină. Poate că așa trebuie să fie și, oricum, rezultatul era la fel de coerent ca oricare altă religie.

— Da, soțul meu, am spus cu blândețe, însă copilul Isus era băiat, nu fată. Și aici nu e vorba de Cel-care-ne-Va-Salva, ci doar de fetița noastră, fiica noastră, a mea și a ta.

— *Hou*, a zis el aprobator, înțeleg. Cel-care-ne-Va-Salva este acum o fată, iar asta e tot un lucru bun.

Am râs și i-am vorbit în engleză.

— Numai că eu nu sunt tocmai *Fecioara Maria*, am răspuns, dar dacă așa vrei tu, soțul meu, fie și așa!

28 ianuarie 1876

Și iată că fetița mea, fiica lui John Bourke, este privită în întreaga tabără ca un copil sfânt – *vo'estanevestomanehe*, adică Izbăvitorul dăruit tribului Cheyenne de *Maheo*, Dumnezeu însuși. Un prunc alb care va conduce următoarea generație de băștinași spre lumea nouă. Nu sunt puțini cei care vin să o vadă, să se minuneze și să rostească un „*hou*” aprobator în fața chipului său alb ca laptele; mulți îi aduc daruri. Sunt convinsă că John Bourke ar gusta din plin ironia situației.

Nu am vrut să încurajez această neînțelegere, dar nici nu i-am destăinuit soțului meu adevărul din spatele superstițiilor. Am vorbit cu fratele Anthony despre ce se întâmplase, povestindu-i tot. El este de părere – și nu e singurul – că a-i dezvălui Micului Lup adevărata paternitate a fetei n-ar sluji la nimic, mai ales că acest

eveniment aparte îi poate determina pe indienii Cheyenne care trăiesc încă în libertate să meargă în rezervație.

— În împărăția Domnului nu există accidente, mi-a zis Anthony. Se poate, May, ca fiica ta să fi fost aleasă ca să ducă mai departe lucrarea sfântă pe Pământ și să facă cunoscut cuvântul lui Dumnezeu printre păgâni.

— Anthony, să nu-mi spui că și tu crezi povestea asta! i-am răspuns, râzând. Nu s-ar putea să fie fata mea și atât? Pentru mine e suficient.

Evident, o parte dintre prietenele mele albe, dar mai ales Ger-tie și Daisy Lovelace, care au fost întotdeauna mai îndrăznețe, mă tachinează mereu când vine vorba de copil, chiar dacă tuturor le este foarte dragă fetița. Presupunerile referitoare la relația mea cu căpitanul, vehiculate odinioară în grupul nostru, au încetat cu desăvârșire. Nimeni nu pare să mă judece și nici nu cred că am surprins foarte tare pe cineva.

Daisy, și ea foarte aproape de termen, de altfel, a venit pentru prima dată să-mi vadă copilul. A privit spre fată cu o undă de ironie în colțul ochilor și mi-a spus, zâmbind ștrengărește, cu glasul ei tărăgănat, specific femeilor din Sud:

— Eeei, să mai zică cineva că nu e chiar pruncul Isus. Am auzit atâtea despre tine, draaaga mea; toată luuumea din tabără de tine vorbește. Pe urmă scutură din cap amuzată: May, ești singura faaată, din câte am cunoscut, care, după ce a comis, ei bine, poate nu tocmai aduuulter, dar cel puțin un sălbaaatic și pasional act de libertinaj chiar în ajunul căsătoriei, este răsplătită pentru păcatele ei, dând naștere unui mic bastaaard alb, despre care toaaată lumea crede că e pruncul Isus. Draga mea, ai un noroooc nemai-pomenit. Cum de ai reușit?

— Sunt norocoasă, Daisy, am recunoscut, râzând. Ce să-i faci, noroc chior!

— Și n-ai de gând să-i spuuui bunului căpitan că e tătic? m-a întrebat ea.

— Dacă va avea ocazia să vadă copilul, își va da seama, am răspuns. Acum sunt soția căpeteniei Micul Lup, iar în ceea ce mă privește, fetița este, oficial, fiica lui... Oricum, închipuie-ți numai

în ce situație jenantă l-aș pune pe bunul nostru căpitan catolic în fața prietenilor și a soldaților!

— Nu fac așa toți bărbații? zise Daisy, lasând să-i scape un râs răutăcios. Nu le trece deloc prin cap că ei au stricat toată treaaaba, nu-i așa? La fel a făcut și ticălosul domn Wesley Chestnut... și eu care credeam că o să ne căsătorim...

— Ai avut un copil cu el, Daisy? am întrebat-o. N-am știut.

— Am avut o fetiță și am dat-o spre adopție, mi-a răspuns Daisy, iar apoi mi-a părut rău în fieecare zi ce-a trecut de-atunci. Și copilaașul pe care-l port acum? Copilașul ăsta neeegru... ei, pe ăsta o să-l păstrez și dac-o veni pârjolul ori potopul.

29 ianuarie 1876

Ieri am avut prima dată ocazia, de la însănătoșirea mea, să vorbesc între patru ochi cu Gertie și să o întreb un lucru care mă macină din seara ce a urmat accidentului meu, când am revăzut-o.

— Gertie, tu vii rar în vizită, am zis eu, trecând direct la subiect. Suntem în miezul iernii și trebuie să-ți fi fost tare greu să ajungi până aici. Bănuiesc că este vorba despre ceva important. Spune-mi ce vești îmi aduci.

— Așa-i, scumpo. Am așteptat ca lucrurile să se mai liniștească puțin înainte să-ți vorbesc. Erai bolnavă... și-apoi s-a întâmplat să vină și copilul, așa cum a fost... poate c-ai uitat, da' voi, oameni buni, vă apropiați de termenul-limită dat de armată.

— Am avut altele pe cap, Gertie, am spus.

— Ai avut, drăgușo, a zis ea, de-asta nici n-am pomenit nimic. Am vești de la căpitan. Ți-am adus o scrisoare de la el, da' înainte s-o citești, am să-ți povestesc ce mai e nou. Trupele lui Crook au plecat de la Fortul Fetterman la începutul lunii și vin încoace. Bineînțeles, e și căpitanul cu ei. Nu se știe pe unde sunt acum, fi'ndcă vremea-i tare rea și se poate să se fi oprit pe undeva, da' oricum, nu-s la mai mult de câteva săptămâni distanță. E vorba de un detașament mare, scumpo, nu-i de glumă. Au cu ei șaizeci și unu de ofițeri, peste o mie patru sute de oameni în subordine

și tot ce le trebuie: patru sute de cătări încărcăți cu provizii, șaizeci și cinci pentru transport, o sută șaizeci și opt de căruțe și șapte ambulanțe. Și nu-i doar asta; au mai mult de trei sute cincizeci de cercetași indieni cu ei (băștinașii le zic „lupi“, după ce trec în tabăra cealaltă). Ascultă la mine, drăguțo, n-ai mai văzut așa ceva; o armată întreagă! Au de partea lor grupuri mari de indieni Shoshone, Crow, Pawnee, Sioux, Cheyenne și Arapaho. Și, da, sunt acolo și oameni de-ai voștri. Ia ghicește cine-i în fruntea „lupilor“ Cheyenne.

— Jules Seminole, am răspuns fără să stau pe gânduri.

— Chiar el, scumpo, a confirmat Gertie. Și i-a ademenit și pe alții, chiar din tabăra asta, oameni care au încă familia aici. Pe unii dintre ei îi știi; au venit în rezervație toamna trecută, împreună cu nevestele lor albe. Ți-o amintești pe mica franțuzoaică care era cu voi, Marie Blanche? Ei bine, soțul ei e unul dintre „lupi“, ca și cel care-a fost surghiunit, individul ăla însurat cu fata îmbrăcată în negru.

— Ada Ware, am spus.

— Da, chiar ea, iar soțului ei i se zice Carne-Putredă. O să vă găsească repede; știu exact unde sunteți. Cum ți-am mai zis, drăguțo, armata trimite așa multe trupe doar când e vorba de ceva serios. Prea mulți mineri și coloniști au fost omorâți în munții Black Hills, iar oamenii cer acuma răspicat ca soldații să-i apere de indieni. Au trimis petiții la generalul Sheridan în Chicago, da' și la președinte, în Washington. Crook a primit ordin să-i nimecească pe toți care-i stau împotrivă în ținutul ăsta. Orice indian care n-a ajuns în rezervație până la 1 februarie e un indian care-i stă împotrivă, iar asta te privește și pe tine, scumpo.

N-am putut să nu remarc ironia faptului că, din voluntar aflat în slujba guvernului, ajunsesem „un indian care-i stă împotrivă“.

— Bine, Gertie, dar pentru că vremea e atât de rea, n-am fi putut ajunge acolo la termenul stabilit nici dacă am fi vrut, am răspuns. Știi că așa este, iar în tabără sunt multe femei însărcinate.

— Sigur că știu, drăguțo, a zis Gertie. Da' eu încerc să-ți spun că totu-i hotărât deja. Ascultă-mă bine: o campanie militară, odată pornită, merge înainte orice-ar fi.

— Nu putem pleca acum, am spus. Am un copil nou-născut; celelalte femei urmează să nască. Nu au nici o vină, cum nu are nimeni dintre noi. Nu am greșit cu nimic.

— Scumpo, eu am fost la Sand Creek în '64, mi-a reamintit Gertie. Nici atunci nu greșise nimeni cu nimic. Anu' trecut, căpitanu' Henely și vânătorii de bizoni au năvălit peste indienii Cheyenne din sud, de la Sappa Creek, au dat foc la tabără și i-au omorât pe toți. Au aruncat în flăcări copii mici. Armata o să facă tot ce vrea. Dacă iei o mână de recruți în toiul iernii și-i pui să lupte cu un dușman pe care nu-l înțeleg și care-i sperie de moarte, orice se poate întâmpla, mai ales când au ordine clare.

— Asta-i nebunie curată, Gertie, am zis.

— Știu, drăguțo, mi-a răspuns Gertie cu glas scăzut. O știe și căpitanu', numai că nu contează, asta tot încerc să-ți spun. Și coloniștii pe care-iucid indienii tot oameni nevinovați sunt. Până la urmă, scumpo, ajungem la o singură concluzie, și-anume că nu-i destul loc în țara asta pentru indieni și albi laolaltă. Și-atunci, de-un lucru poți să fii sigură: albi n-o să plece niciodată de-aici. Pe urmă, al doilea lucru clar e că indienii n-au nici o șansă să-i învingă.

Gertie își duse mâna la piept, sub cămașă, și scoase scrisoarea căpitanului Bourke.

— Uite, scumpo, a zis întinzându-mi hârtia, îmi închipui că scrie cam tot ce ți-am povestit.

Fortul Fetterman, Wyoming
26 decembrie 1875

Doamnă,

Sper ca scrisoarea mea să te găsească sănătoasă. Am vești referitoare la chestiuni extrem de urgente, atât pentru tine, cât și pentru celelalte femei din program, drept care l-am trimis încă o dată la voi pe „Jimmy”, devotatul nostru mijlocitor, ca să aducă noutățile.

Oamenii din trib trebuie să strângă de îndată tabăra și s-o pornească cât mai iute spre sud, în direcția Fortului Fetterman. Este foarte important să arborăți mereu un steag alb, pentru ca trupele noastre să știe că sunteți pașnici, atunci când vă vor

întâlni pe drum. Veți fi conduși în siguranță către fort, unde se vor face toate pregătirile necesare mutării voastre în rezervație. În vreme ce scriu, generalul Crook este aproape gata să înceapă cea mai mare campanie de iarnă din istoria războaielor cu indienii din Marile Câmpii. Pentru că mă număr printre ofițerii apropiați generalului, și eu voi călători alături de o mică armată, care include unsprezece regimente de cavalerie aflate sub comanda colonelului Ranald S. Mackenzie. Ținând cont de capriciile vremii și de eventualele conflicte cu băștinașii ostili, am socotit că vom ajunge în ținutul traversat de Powder River nu mai târziu de mijlocul lunii februarie. Cercetașii noștri ne-au indicat deja, cu aproximație, locul unde se află tabăra voastră și numărul de oameni de acolo.

Nici nu știu cum să subliniez cât mai convingător că nu e nici un moment de pierdut. Sub comanda generalului Crook, colonelul Mackenzie și ceilalți ofițeri au ordin să nu lase picior de indian în porțiunea dintre râurile Bighorn, Yellowstone și munții Black Hills. Armata nu va cruța pe nimeni. Toți băștinașii ce vor ieși în calea trupelor colonelului Mackenzie vor fi considerați dușmani, cu excepția celor care călătoresc spre sud, în direcția Fortului Fetterman, și poartă la vedere steagul alb al capitulării. ÎNȚELEGI CE SPUN? Îți cer insistent să plecați imediat. Nu mai zăboviți nici un moment.

Servitorul dumneavoastră preaplecăt,

John J. Bourke
Căpitan, Regimentul 3 Cavalerie, SUA

30 ianuarie 1876

Bineînțeles, veștile aduse de Gertie și tonul imperativ al scrisorii căpitanului ne-au alarmat pe toți, căci de data asta le-am arătat și celorlalți scrisoarea. Chiar dacă armata va sosi câteva săptămâni mai târziu, din cauza vremii, nici nu poate fi vorba să ne conformăm acestor cereri exagerate.

I-am scris căpitanului câteva rânduri în acest sens și am stăruit ca Gertie să pornească la drum de îndată, pentru a se întâlni la

timp cu trupele colonelului Mackenzie, alături de care se află și John Bourke. L-am convins și pe Micul Lup să înalțe steagul alb pe stâlpul unui cort din mijlocul taberei. Presupun că, în ciuda ordinelor și a cumplitelor avertismente transmise, armata nu va ataca, în miezul iernii, un sat liniștit... un sat în care se află, așa cum bine se știe, o duzină de femei albe însărcinate.

17 februarie 1876

Au trecut mai mult de două săptămâni de la plecarea grăbită a lui Gertie. N-am primit nici o veste, însă vremea e cum nu se poate mai rea. Vântul suflă în continuare, iar zăpada e spulberată dintr-un loc în altul. Ca și când ar fi avut loc o reacție în lanș, au început să nască și celelalte femei, una după alta, așa încât cortul pentru nașteri este ocupat aproape tot timpul. Martha și Daisy au născut în aceeași zi doi băieți voinici, frumoși și cafenii, a căror paternitate nu necesită prea multe lămuriri de ordin divin. E drept însă că cei doi prunci o fac să arate pe fata mea de origine irlandezo-scoțiană, cu pielea ca laptele, încă mai albă și mai exotică!

— O, Doamne! a zis Martha când și-a văzut băiatul întâia oară. Uite, May, a moștenit părul tatălui său!

Era cât se poate de adevărat. Copilul se născuse cu o claie de păr negru, aspru și încălcit! Din acest motiv, a primit numele de Plete-Încurcate jr.

După ele au urmat surorile Kelly, care, potrivit firii lor, au simțit primele dureri și au născut exact în același timp – câte o pereche de gemene fiecare. Mamele sunt gemene, tații la fel, iar acum și copiii. Iată, așadar, că gemenii se multiplică. Este ceva cu totul ieșit din comun.

— Ei, e moștenire de familie! a spus Susie.

Fetițele sunt oarecum neobișnuite, cu pielea lor arămie și părul roșu aprins...

Toți copiii par sănătoși. Am avut nespus de mult noroc, căci nu au existat nici un fel de complicații la naștere. Băştinașii sunt tare bucuroși de venirea pe lume a copiilor, pe care femeile îi adoră. Pană-pe-Cap o iubește pe mica mea Wren ca și când ar fi fata ei;

abia reușesc să i-o iau din brațe când vine vremea să o hrănesc, atât de mult a îndrăgit-o. Dacă nu aş avea sânii plini de lapte, nu sunt convinsă că fetița ar ști care e mama ei. Cea Liniștită pare, de asemenea, încântată de copil, iar Micul Lup se arată, în continuare, un tată foarte mândru.

22 februarie 1876

Nu am primit nici un semn din partea armatei. Ne-am rugat toate ca Gertie să-i poată înmâna căpitanului mesajul meu și suntem încrezătoare că totul se va termina cu bine.

Micul Lup a ținut sfat și majoritatea căpeteniilor ce reprezintă grupurile de luptători aflate încă în tabără au căzut de acord ca, de îndată ce vom putea porni la drum, să ne îndreptăm spre Fortul Fetterman. E drept că hotărârea a fost luată, cel puțin în parte, datorită fiicei noastre. Sunt tare ușurată și mândră, dat fiind că, până la urmă, ne vom îndeplini misiunea și vom contribui la stabilirea păcii. Anthony al Preriei, pustnicul nostru, ne-a fost, totodată, de mare ajutor în această privință. Oamenii recunosc în el un om cu har divin prin ceea ce face, iar credința sinceră și modestia călugărului, posturile și privațiunile pe care și le impune sunt lucruri pe care indienii Cheyenne le înțeleg bine și le îndeplinesc ei înșiși pentru a se apropia de Dumnezeu lor.

Anthony ne-a botezat toți copiii și i-a povățuit pe băștinași să aleagă calea păcii și a înțelegerii. Este un om bun și curat, care l-a primit pe Dumnezeu în inima lui. Am sperat că ne va însoți la Fortul Fetterman, însă el a rămas fidel promisiunii de a se retrage aici și de a construi, într-o bună zi, o mănăstire pe dealurile de lângă râu. O să-i simțim lipsa. O parte din mine ar vrea să rămână alături de el, și am de gând să îl vizitez regulat, după ce ne vom fi stabilit în rezervație.

Ieri a născut și Gretchen. Pruncul e ciudat de mic și delicat și pare să nu fi păstrat nimic din masivitatea mamei. Numele creștin al fetei este Sara.

Vremea s-a mai încălzit în ultimele zile. Temperaturile sunt din nou plăcute, iar zăpada se topește iute. Iscoadele noastre au reușit să înainteze mai mult și s-au întors astăzi cu noutăți privind deplasarea efectivelor armatei, care se află la distanță de câteva zile de mers călare, ceea ce înseamnă că va dura cel puțin o săptămână până când grosul trupelor va ajunge aici. Noi am păstrat steagul alb înălțat deasupra Cortului Tămăduirii. Acum am convingerea că Gertie a dus cu bine mesajul la destinație.

Spre marea noastră dezamăgire, am mai aflat că o parte dintre tinerii și energicii războinici aparținând grupului Vulpilor-Tinere au profitat de încălzirea vremii și au plecat pe nesimțite din tăbără, spre vest, ca să-i atace pe indienii Shoshone. Surorile Kelly au fost primele care au povestit despre expediție, căci soții lor fac parte din grupul respectiv, și, într-o bună dimineață, s-au strecurat afară din cort pentru a se alătura celorlalți luptători, spunându-le nevestelor că întreaga acțiune fusese pregătită ca să îi sărbătorească pe copii. Numeroșii cai pe care urmau să îi aducă reprezentau daruri pentru cei mici.

— N-am putut să-i oprim pe flăcăi, s-a plâns Meggie. Am încercat, da' se cam înfierbântaseră... Ai zice că-i destul să ai sugari în casă, da' lor le trebuia să plece la furat ponei, ca să arate ce grozavi sunt...

Expediția asta e nebunie curată, căci indienii Shoshone, la fel ca tribul Crow, nu ne sunt doar dușmani aprigi, ci și aliați ai albilor. Evident, după ultimele discuții dintre căpetenii, care s-au terminat cu hotărârea de a ne preda, o parte din tineri au simțit nevoia să pornească această expediție pripită, văzând-o ca pe o ultimă ocazie să meargă la luptă și să-și arate iscusința de războinici. Prin urmare, iată că spiritul liber al acestui neam și lipsa unei autorități centrale ne le slujește nici de această dată interesele.

Cât despre mine, am vorbit de curând cu Micul Lup despre viitorul nostru în rezervație. Generalul Crook promisese că indienii Cheyenne vor primi o rezervație proprie, imediat ce se vor preda. Pentru că am acceptat în scris să particip la acest program, la fel ca celelalte femei, și pentru că am fost de acord să rămân

aici cel puțin doi ani, încă de la începutul întregii aventuri, ade-
vărata noastră muncă printre băștinași va începe anul viitor, în
rezervație, când îi vom deprinde cu obiceiurile lumii noastre.

— Unul dintre primele lucruri pe care o să trebuiască să le
faci, i-am explicat eu Micului Lup, va fi să renunți la două dintre
neveste. Legea omului alb nu permite decât o singură soție.

— Dar eu nu vreau să alung două neveste, mi-a răspuns Micul
Lup. Sunt mulțumit de toate nevestele mele.

— Așa obișnuiește omul alb, l-am lămurit eu. Ar trebui să o
păstrezi pe prima soție, Cea Liniștită, și să renunți la Pană-pe-
Cap și la mine. Pană-pe-Cap e încă tânără și își poate găsi un soț.

— Dar poate nu își dorește un nou soț, s-a încăpățânat Micul
Lup. Poate că e fericită să trăiască așa, alături de copilul nostru,
în cortul soțului ei de-acum și al surorii ei, Cea Liniștită.

— Nu are importanță ce își dorește, așa e legea omului alb,
am zis eu. Un bărbat are o singură nevestă.

— Și tu, *Mesoke*? m-a întrebat Micul Lup. Vei găsi și tu un alt
soț?

— Nu știu ce am să fac, am răspuns cu sinceritate, dar sunt
sigură că nu o să găsesc un soț mai bun ca tine.

— Poate că vei pleca și îți vei duce fica în lumea albilor, că-
reia îi aparține, de fapt, pentru că face parte din tribul mamei, a
spus Micul Lup cu mândrie. Dacă Marele Părinte Alb ne-ar da
cele o mie de mirese promise, toți copiii ar aparține tribului alb,
iar indienii și albi ar deveni un singur neam.

— Generalul Crook a promis că, odată ce vom ajunge în rezer-
vație, problema va fi discutată încă o dată cu președintele Grant.

— A, da, a spus Micul Lup dând din cap, am văzut eu cum se
țin de cuvânt oamenii albi...

28 februarie 1876

...orori... carnagiu... sălbăticie... nici nu știu de unde să în-
cep... poate cu șoaptele lui Meggie Kelly, pline de îngrijorare.

— Of, Doamne Isuse, a zis ea, în vreme ce tânărul soț dansa
mândru în jurul focului, arătându-i trofee de nedescris pe care

le aduse. Of, Doamne Isuse, Dumnezeu să ne aibă în pază... Ce-ați făcut, măi flăcăi? Ce-ați făcut?

S-a auzit apoi strigătul înfiorat al Marthei, care mi-a înghețat sângele în vine, lăsându-mi o senzație de frig atât de puternică, încât nu cred că inima mea se va mai încălzi la loc. John Bourke avusese dreptate...

Vulpile-Tinere s-au întors azi-dimineață din expediția pornită împotriva indienilor Shoshone. Au venit călare, urlând precum spiritele întunericului, mânând o herghelie de cai furați de la dușman. Atacul lor nu părea un lucru grav, căci triburile luau cai unele de la altele; totul era mai mult ca un joc între băieți și cel mai adesea nimeni nu era rănit ori ucis. Așa am crezut că a fost și de astă dată, pentru că bărbații s-au întors victorioși, fără jelanii și fără să ducă cu ei cai purtând trupurile tovarășilor căzuți. Au plimbat prin tabără poneii luați de la tribul Shoshone, ca să-i vadă toată lumea, urmași de crainic, care anunța obișnuitul dans de sărbătorire a izbânzii...

Iscoadele noastre au ajuns la scurtă vreme după ei, anunțându-ne că armata este foarte aproape. L-am rugat pe soțul meu să trimită prin curier un mesaj colonelului Mackenzie, pentru a-l asigura de gândurile noastre pașnice. Micul Lup mi-a răspuns că, înainte de a se ocupa, împreună cu membrii sfatului, de alte probleme privitoare la trib, avea obligația să onoreze alături de mine atacul Vulpilor-Tinere, participând la petrecerea și dansul ce urmau să aibă loc în cortul conducătorului lor, un bărbat pe nume Ultimul Taur, un individ agresiv și trufaș, care nu mi-a plăcut niciodată.

Am plecat, așadar, la această petrecere obositoare, unde Ultimul Taur a vorbit o grămadă, plin de mândrie. După ce am terminat de mâncat, ne-am așezat lângă focul de afară, iar Vulpile-Tinere au dansat pe rând în cinstea victoriei și ne-au povestit despre faptele lor de vitejie.

Noaptea trecută a nins, însă astăzi cerul s-a limpezit și frigul s-a făcut din nou simțit, iar temperatura a început de îndată să scadă. Oricum, nici măcar vremea rece nu a oprit sărbătoarea mândrilor noștri războinici.

Îmi lăsasem fetița în cort, iar Pană-pe-Cap avea grijă de ea. După petrecere, m-am întors să văd dacă totul e bine și să o hrănesc.

— Mergi la dans, *naveó a*, i-am spus, în timp ce-mi țineam copilul infometat la piept. Aș prefera să rămân aici, împreună cu Wren, în noaptea asta.

— Nu, *Mesoke*, mi-a răspuns ea. Trebuie să mergi la dans, alături de copilul și de soțul tău. Crainicul a spus că toți nou-născuții vor fi de față, ca să vadă primul dans al izbânzii, organizat în onoarea lor. Micul Lup o să fie nemulțumit dacă nu te întorci cu fiica lui, căci o astfel de faptă ar însemna o lipsă de politețe față de Vulpile-Tinere.

Așa se face că, fără prea multă tragere de inimă, mi-am luat copilul și m-am alăturat celorlalți, în cercul unde se dansa.

Toate proaspetele mame fuseseră invitate, iar surorile Kelly stăteau la locul de onoare. Evident, tinerii lor soți împliniseră o mare faptă de curaj pentru a onora miracolul nașterii gemenelor și, desigur, al tuturor copiilor.

Focul era atât de mare, încât izbutea să încălzească aerul rece din jur. Bineînțeles, copiii erau bine înveliți în păături și blănuri. Flăcările se înălțau spre cer, iar războinicii au început să danseze, să povestească... și să ridice la vedere primele scalpuri însângerate, prinse de niște pari pe care îi țineau cât mai sus, clătinându-i, în onoarea zeilor și a celor prezenți... O parte dintre noi ne-am plecat capetele, amintindu-ne rușinate sentimentul satisfacției oferite de răzbunare, când am asistat la moartea și mutilarea indienilor Crow, de pe urma cărora suferisem atât... Acum, episodul acela și finalul său plin de cruzime păreau un vis urât, nu ceva ce se întâmplase cu adevărat sau care ne acuza în vreun fel... nu, pentru că noi suntem femei civilizate...

Soții gemeni ai lui Meggie și Susie dansau în fața lor, în vreme ce ele își țineau pe genunchi copilele bine îmbrăcate. Bărbații își treceau unul altuia un săculeț de piele neargăsită, cântându-și faptele de vitejie:

— Aici se află puterea tribului Shoshone, spunea unul din ei. Noi, *Hestahke*, am furat această putere pentru copiii noștri, iar acum este a lor. Tribul Shoshone nu va mai fi niciodată puternic,

căci noi avem acum tăria lor. În seara asta le dăruim puterea copiilor noștri, pentru ca ei să fie plini de vigoare. Pruncii nevestelor noastre albe sunt viitorul acestui neam. Ei au puterea.

Hestahke ținea săculețul la înălțime, scuturându-l, așa încât nimeni nu își putea lua ochii de la el. Cu siguranță înăuntrul se afla o mare comoară, vreun leac nemaipomenit al indienilor Shoshone. Bărbatul dansa și agita săculețul prin aer. Apoi i l-a dat fratelui său, care a început să repete acel cântec al victoriei și, în vreme ce cânta, a deschis săculețul și a luat de acolo un mic obiect, întinzându-i-l soției sale, Meggie, ca și când ar fi fost o bijuterie de mare preț. Încercam să văd ce ținea în mână, la fel ca toți ceilalți, căci toată lumea privea spre ei.

La început nu mi-am dat seama despre ce era vorba. Pe urmă însă, curiozitatea mi-a pierit dintr-odată și sângele mi-a înghețat în vene, fiindcă intuiam că era o parte a unui trup omenesc, un înfrorător trofeu al barbariei.

— Of, Doamne Isuse, murmură Meggie Kelly, of, Isuse, Dumnezeu să ne apere pe toți... Ce-ați făcut, măi flăcăi? Ce-ați făcut?

Am simțit cum îmi curgeau lacrimile, ca niște firișoare reci de-a lungul obrazilor.

— Doamne-Dumnezeule, nu, am șoptit eu.

Am privit în văzduh. Flăcările focului nostru se înălțau spre cerul nopții, iar scânteile sale deveneau stele.

— Nu, am șoptit, nu, te rog, Doamne, să nu fie...

Bărbatul dansa și cânta, ținând sus cu mândrie cumplitul său trofeu. Un ușor „*hou*” aprobator și un chiuit entuziast venind dinspre băștinașe se ridicau peste ritmurile tobelor.

— Aici se află mâinile drepte a doisprezece prunci din tribul Shoshone, aceasta este puterea lor, iar acum ne aparține nouă. Acesta este darul pentru fetele noastre. Copiii noștri au acum puterea.

Ținea mâna aceea ridicată, iar eu i-am văzut atunci degetele mici și strânse...

Martha a țipat. A fost un țipăt dureros și acuzator, care a spin-tecat cerul nopții cu forța unei sirene, acoperind sunetul tobelor și trilurile domoale ale femeilor Cheyenne. Mi-am strâns fetița

la piept și m-am ridicat în picioare, plecând de lângă Micul Lup, cu genunchii răiați de greață și spaimă. Soțul meu urmărea netulburat spectacolul...

Lacrimile îmi curgeau în voie, iar eu îmi strângeam pruncul la piept.

— *Me'esevoto!* am șuierat spre el ca o nebună. *Copii!* Oamenii tăi au măcelărit copii! Nu înțelegeți? i-am spus, arătându-i scena cu degetele tremurânde. Nu înțelegeți că una dintre mâinile astea nevinovate de copii ar putea să-i aparțină, la fel de bine, și ficei tale? Doamne-Dumnezeule, ce fel de oameni ar face așa ceva? Doar barbarii! O să ardeți în iad! Bourke avea dreptate...

Am plecat, fugind cât am putut de repede, cu fetița în brațe. Zăpada rece și proaspătă scârțâia dureros sub picioarele mele.

M-am întors în cortul nostru, plângând. Am dat buzna înăuntru și am căzut în genunchi. Îmi țineam copilul la piept, suspinând și legănându-l.

— Copilul meu, copilul meu, erau singurele cuvinte pe care le puteam rosti. *Naneso, naneso...*

Pană-pe-Cap și Cea Liniștită au venit lângă mine să afle ce se întâmplase. Căutând cu disperare un răspuns, le-am întrebat, printre suspine, cum de femeile din trib le îngăduie bărbaților să făptuiască asemenea crime îngrozitoare. La început nu mi-au înțeles întrebarea, căci femeile nu întreabă astfel de lucruri.

— *Copii!* am urlat. Bărbații au ucis și au mutilat copii; le-au tăiat mâinile. Puteau să fie pruncii voștri sau ai noștri. Nu înțelegeți? Au făcut un lucru rău, foarte rău.

Aș fi vrut să spun „greșit“, dar nu există un corespondent în limba lor pentru noțiunea respectivă... de asta poate nu ne înțelegem.

Cea Liniștită mi-a răspuns cu blândețe:

— Indienii Shoshone au fost dintotdeauna dușmanii noștri, *Mesoke*, mi-a zis ea. De aceea Vulpile-Tinere le-au furat caii și le-au luat tăria, ca să o dea copiilor noștri. Bărbații au făcut în așa fel încât tribul lor să nu-și poată folosi puterea salvatoare împotriva noastră și împotriva copiilor noștri. Ei își apără astfel propriul neam și își apără și ție copilul, *Mesoke*. Războinicii noștri au luat

puterea de la copiii Shoshone și i-au dăruit-o ficei tale – *Vo'esta-nevestomanehe*, Izbăvitoarea – pentru a-i oferi vigoare și protecție.

— Chiar nu înțelegi, nu-i așa? am întrebat-o eu fără speranță și mult prea sleită ca să mai pot plânge. Nu e nici o putere într-o mână de copil.

Am desfăcut puțin pătura și am scos mâna ficei mele, care îmi apucă de îndată degetul.

— Uite, i-am zis, cât de mică și de fragilă este. Vezi? Nu are nici un fel de putere...

În noaptea aceea întunecată nu era vreme pentru somn. La fel ca mine, celelalte femei din grup au plecat imediat de la petrecere și, după cum bănuiam, s-au îndreptat spre adăpostul lui Anthony, aflat la marginea satului. Acolo, alături de călugăr, au sperat să găsească un dram de liniște și alinare.

Sărbătoarea a continuat și după plecarea noastră. Ne așezasem în jurul focului din cortul lui Anthony, ținându-ne copiii în brațe și ascultând ritmul tobelor, muzica și cântecele, căci Vulpile-Tinere își vesteau încă marele triumf asupra copiilor.

Ne străduiam să înțelegem ce se întâmplase, să ne ușurăm suferința, să găsim explicații unor fapte nebunești, să lămurim lucruri ce nu puteau fi lămurite. Surorile Kelly erau singurele ale căror soți făceau parte din grupul Vulpilor-Tinere; bărbații lor săvârșiseră crimele, iar gemenele erau cel mai greu de alinat. Neobrăzarea lor sprințară de irlandeze dispăruse cu desăvârșire.

— Vreau să merg acasă, Meggie, a zis Susie. Nu mă mai pot uita la flăcăi, după tot ce-au făcut.

— Așa-i, Susie, o aprobă Meggie. N-a mai rămas nimic de făcut, am terminat-o aici, asta-i sigur. Luăm fetele și plecăm dis-de-dimineacă. Poate dăm peste trupele armatei și ne predăm.

Cu toate acestea, împărtășeam toate sentimentul vinovăției și al deziluziei, și nici măcar forța seninătății ori sfaturile pașnice oferite de Anthony, împreună cu rugăciunile pe care le-am rostit în jurul focului, n-au reușit să alunge frigul din inimile noastre înghețate.

— Ce fel de Dumnezeu ar îngădui astfel de lucruri? l-am întrebat eu pe tânărul călugăr.

— Un Dumnezeu care ne cere să credem, a răspuns el, și care a renunțat la unicul Său fiu, răstignit pe cruce, pentru ca omenirea să fie salvată.

— Da, și n-am învățat nimic de-atunci, așa-i? a zis Susie Kelly râzând amar. Frate Anthony, Meggie și cu mine suntem catolice adevărate, da' când vezi ceva așa îngrozitor, simți că te cam lasă credința.

— Strădania voastră printre păgâni abia acum începe, a spus Anthony. Trebuie să răspândim cuvântul Domnului printre aceste suflete nevinovate.

Se iveau zorile... o parte dintre femei s-au întors la adăposturile lor, iar altele au așipit puțin, cu pruncii în brațe, în cortul lui Anthony. Pentru că n-am putut să dorm toată noaptea, stau lângă foc, gândindu-mă la faptele cumplite ce s-au petrecut. De-abia aștept să ajungă armata, ca să ne ducă înapoi în lumea civilizată, tefere și nevătămate...

Se aud încă tobele și muzica de la petrecere, căci băștinașii au dansat toată noaptea... o noapte pe care nici una dintre noi nu o va uita. Mă întorc acum în cortul meu...

1 martie 1876

Da, totul s-a sfârșit acum, s-a terminat. Soldații au venit în zorii zilei, lovind precum mâna răzbunătoare a celui Atotputernic. Am fost împușcată, mi-e teamă că am să mor, satul a fost distrus și arde, iar indienii au fugit goi spre dealuri și se pitesc după stânci, ca animalele. Nu mai știu ce s-a întâmplat cu cei din jur; unii trăiesc, alții nu. M-am ascuns într-o mică peșteră, împreună cu Pană-pe-Cap, Cea Liniștită și Martha. Aici ne-am strâns una lângă alta, alături de copii, în vreme ce satul arde în vale. Totul arată ca un uriaș rug funerar. Soldații îngrămădesc toate bunurile noastre, tot ce aveam acolo – piei, blănuri, pături, carne, provizii, șei și muniție –, peste grămezile astea așază trupurile morților, iar apoi le dau foc cu torțe aprinse. Dau foc și la corturile noastre, care se transformă în flăcări, precum copacii într-o pădure arzând. Muniția și butoiașele cu praf de pușcă dinăuntru pocnesc și explo-

dează ca artificile... tot ce avem... s-a pierdut... Iată viziunea Femeii-care-Merge-contră-Vântului, care, iată, se adevărește... Omenirea e nebună, suntem cu toții sălbatici... Ne primim oare pedeapsa pentru copiii mutilați? Nu știu unde e Anthony, ca să-l întreb. Trebuie să-l întreb... El sigur știe...

Am fost împușcată, mi-e teamă că am să mor, răsufu greu, îmi curge sânge pe nas și din gură. Nu trebuie să mor... iertați-mă, dragii mei copii, William și Hortense, pentru că v-am părăsit. M-aș fi întors la voi, credeți-mă, m-aș fi întors... dacă mor, tare-aș vrea ca într-o bună zi să citiți paginile astea și să aflați adevărul despre viața mamei voastre... să știți că v-a iubit și a murit cu gândul la voi...

Trebuie să scriu repede, căci îmi e așa de frig, încât abia mai pot mișca creionul pe coala de hârtie. Dinții îmi clănțnesc, femeile, copiii și bătrânii s-au împrăștiat printre stâncile de deasupra taberei, Martha e cu mine, dar și Cea Liniștită, Pană-pe-Cap, pruncii noștri... nu știu unde sunt ceilalți... mulți au murit...

Atâta vreme cât mai am putere, o să scriu în continuare ce văd în jur...

Azi-dimineață în zori, cu câteva ore în urmă, am plecat din corul lui Anthony. Mi-am dus fetița în adăpostul nostru și am lăsat-o în pat, sub pieile de bizon, alături de Pană-pe-Cap. Apoi am coborât spre râu, unde Micul-Îngrijitor-de-Cai, micul meu bărbat, are grijă de ponei. În sfârșit, muzica de la petrecere se opri. Toată lumea plecase la culcare, iar liniștea se lăsase din nou peste tabără.

Am auzit caii nechezând agitați de la distanță și am simțit că s-a întâmplat ceva rău. Am început să merg mai repede, cu un nod de groază în gât, și mai repede, aproape alergând spre râu...

M-am oprit imediat ce l-am zărit. Micul-Îngrijitor-de-Cai stătea înfășurat în pătura sa, drept ca o statuie de piatră. În fața lui, călare și cu pistolul îndreptat spre băiat precum un călău, se afla căpitanul John J. Bourke. Lângă el, tot călare, stătea un locotenent. Bidiviii lor păreau neclintiți ca piatra, de n-ar fi fost aburii pe care-i scoteau în dimineața aceea rece. În spatele lor, alunecând precum argintul-viu, pe văi și pe la trecători, cățărându-se pe stânci, trecând de pietre colțuroase și diguri, veneau zeci, sute de soldați și indieni călare. Am pășit înainte.

— Ce faci, John? am strigat. Lasă arma jos. E doar un băiat. Suntem pregătiți să ne predăm. N-ai văzut steagul alb din tabără?

Bourke mă privea de parcă ar fi văzut o fantomă. Pe chipul său am citit tulburare, groază, iar apoi nesiguranță. Șovăia, ținând pistolul cu o mână nesigură.

— Doamne-Dumnezeule, May, iscoadele noastre ne-au spus că e satul indienilor Sioux și al căpeteniei lor, Calul-Nebun, a zis el. Ce faci aici?

— Este satul indienilor Cheyenne, am răspuns. E satul Micului Lup și al meu. Nu ți-a spus Gertie? Doamne, John, pune pistolul deoparte. E doar un copil.

— E prea târziu, May, a zis căpitanul. Tabăra e înconjurată, iar atacul va începe. Gertie face parte din alt detașament. Conducătorul cercetașilor noștri, Seminole, ne-a asigurat că acesta este satul căpeteniei indienilor Sioux, Calul-Nebun. Fugi înapoi pe drumul pe care am venit noi și ascunde-te printre dealuri. Te voi căuta mai târziu.

— Împușcați-l pe băiat, domnule, a spus nerăbdător locotenentul de lângă el. Împușcați-l acum, înainte să țipe ca să-i avertizeze pe ceilalți.

— Smintiților! am strigat eu, focul de armă o să-i avertizeze pe ceilalți! John, pentru Dumnezeu, nu face asta! E nebunie curată. Aici este satul Micului Lup. Suntem pregătiți să ne predăm în liniște. Am înălțat un steag alb în tabără.

Căpitanul Bourke privi spre băiat, și apoi din nou la mine. Ochii săi câprui, întunecați, deveniseră negri ca tăciunele.

— Îmi pare rău, May, a spus el. Am încercat să te previn. Suntem în război, iar atacul va porni, așa cum am primit ordin. Sunt un soldat în slujba țării mele. Fugi și caută-ți adăpost.

Bourke a ținut cu o siguranță extrem de bine calculată și a apăsat pe trăgaci. Micul-Îngrijitor-de-Cai a căzut la pământ ca o cârpă, purtând o urmă de glonț în centrul frunții.

Vreme de o clipă nu s-a mai auzit nimic altceva decât zgomotul împușcăturii, al cărei ecou l-au purtat stâncile uriașe din jur. Părea că Pământul însuși încremenise de uimire și că Dumnezeu din ceruri oprise timpul... John Bourke ucisese un copil fără apărare.

— Atacați! a zbierat locotenentul de lângă el, după care porțile iadului s-au deschis înaintea noastră.

Am alergat, împiedicându-mă, alunecând, căzând în zăpadă. Mă apropiam de cortul nostru în momentul când trupele armatei au intrat în sat, pe ambele părți. Nu mă puteam gândi decât la copil, trebuia să-mi salvez copilul. Toți erau deja în picioare la venirea atacatorilor, ai căror bidivii în galop răscoleau tabăra. Se auzeau focuri de armă pretutindeni și țipete de groază; oamenii mureau. Soțul meu, Micul Lup, s-a îndepărtat în grabă de intrarea în cort, având carabina la el. Se oprea ca să tragă, fugea, trăgea iarăși, așa cum făceau și ceilalți bărbați, încercând să-i atragă pe soldați în direcția lor, astfel încât femeile și copiii să poată scăpa prin partea din spate a adăposturilor.

Am alergat înăuntru și mi-am luat fetița în brațe. Cea Liniștită a făcut o tăietură în spatele cortului, ținând-o deschisă pentru ca Cea-care-Merge-Frumos și Pană-pe-Cap, care-și prinsese pruncul în suportul lui obișnuit, să poată ieși. Înainte de a părăsi și eu cortul prin deschizătura aceea, m-am întors spre bătrâna Nas-Coroiat.

— Vîno, *Vohkeesa'e*, grăbește-te! i-am spus.

Ea însă a zâmbit dezvelindu-și gingiile, a scuturat băta și mi-a zis cu glas liniștit:

— Fugi, *Mesoke*, salvează-ți copilul. Eu sunt bătrână și pot să mor la fel de bine și astăzi. Apoi a ieșit prin partea din față a adăpostului și, în vreme ce fugeam prin spate, m-am întors și am văzut-o răsucindu-și ciomagul spre un soldat care trecea călare. Omul și-a pierdut echilibrul, a încercat să se agațe de ceva și a căzut la pământ cu o bufnitură, în vreme ce bătrâna se pregătea să-i vină de hac.

M-am întors și am alergat ca să-mi salvez viața. Strângându-mi fetița la piept, i-am urmat pe ceilalți spre stâncile abrupte ce înconjurau satul. În jur era numai prăpăd și sminteală, țipete și focuri de armă, urlete ale soldaților, răcnete ale luptătorilor noștri, tânguiești de groază ale femeilor. Am strigat după Martha, Gretchen, Daisy, deși, oricum, nu ne-am fi putut auzi una pe cealaltă în zgomotul acela asurzitor.

Am zărit-o pe Phemie, călare pe bidiviul unui soldat alb, complet goală, neagră ca noaptea pe fundalul zăpezii din jur, galopând după un atacator fără cal, care încerca să-și scoată baioneta înfiptă în pieptul uneia dintre femeile noastre. Phemie avea o sulică și a scos un urlet înfiorător, aproape neomenesc, iar când soldatul a privit spre ea, ochii i s-au mărit de groază, în vreme ce era străpuns de lance. M-am întors din nou și am continuat să fug, urmându-i pe ceilalți spre dealuri. În vreme ce alergam, am simțit o izbitură în spate și m-am prăbușit, de parcă aș fi fost lovită cu forța unui stâlp. Am căzut înainte, străduindu-mă să-mi feresc copilul de lovitură. M-am ridicat însă repede și am fugit mai departe.

Era foarte frig, și multe femei, dar și copii, fugiseră goi din corturi, fără a avea măcar vreme să-și pună mocasinii. O parte dintre femei purtau cu ele sugari, pe care încercau să îi aperse de frig cu propriile lor trupuri. Bătrânii din tabără, bărbați și femei, stăteau pitiți, tremurând, printre stâncile de pe dealuri. Toți căutau văgăuni și grote în care să se ascundă. Căii noștri, speriați, urcau la întâmplare peste pietre, iar tropăitul copitelor răsună în văzduhul senin și rece. Unii au reușit să prindă câțiva ponei, să le taie gâtul și să le spintece pântecul, ca să-și afunde picioarele înghețate printre măruntaiele lor aburinde.

Era atât de frig, că mă temeam pentru viața fiicei mele, pe care o țineam lipită de mine, sub haină. Slavă Cerului, eram îmbrăcată. Într-un târziu, le-am ajuns din urmă pe Cea-care-Merge-Frumos, Pană-pe-Cap și Cea Liniștită. Împreună, am găsit-o pe Martha, aproape dezbrăcată, ghemuită pe vine, ca un animal hăituit, printre pietre. Își ținea băiatul la piept, legănându-l; copilul se învînețise deja. Am ingenuncheat, l-am luat din mâinile ei și l-am așezat sub haina mea. Când mi-a atins pielea, l-am simțit ca pe un mic sloi de gheață. Martha era, la rândul ei, atât de înfrigurată și tremura așa de tare, că nici nu putea vorbi. Mi-am scos haina și am înfășurat-o în jurul ei. Pe Wren i-am dat-o lui Pană-pe-Cap, împreună cu băiatul Marthei.

— Ține-i lipiți de piele, i-am spus.

Am scos din teacă cuțitul pe care îl ținea la brâu Cea Liniștită și împreună am apucat de coamă o iapă care trecea pe acolo.

M-am urcat repede în spatele ei, câtă vreme Cea Liniștită căuta să o domolească. Iapa a alunecat într-o parte, încercând apoi să-și redobândească echilibrul. În clipele acelea, m-am aplecat spre gâtul ei și i l-am spintecat dintr-o tăietură. A urmat un geamăt din rărunchi, căci răsuflarea caldă îi părăsea trupul. Animalul s-a prăbușit cu zgomot la pământ. Am sărit din spatele ei înainte să se răstoarne. Zăpada pe care stătea era deja înnegrită de sânge. Pe urmă, a căzut într-o parte, respirând greu, în timp ce spaima din ochi i se stingea încet la lumina zilei. I-am despicat pântecul, și măruntaiele fierbinți au ieșit afară. A încercat atunci să se ridice, dar s-a lăsat imediat la pământ, fără suflare. L-am luat pe băiatul Marthei de sub haină, așezându-l în burta fierbinte a iepei.

— Mulțumesc, i-am șoptit, mulțumesc, mamă.

Împreună cu Pană-pe-Cap, am ajutat-o pe Martha să vină aproape de cal și să-și afunde picioarele înghețate înăuntru. Atunci s-a oprit, în sfârșit, din tremurat și a putut să vorbească.

— Doamne, May, a spus ea uitându-se la mine, ai fost împușcată. Ai fost împușcată în spate.

Abia în acel moment mi-am dat seama ce mă lovise și mi-am desfăcut caietul din spate; probabil a mai absorbit din forța glonțului, care trecuse însă prin el și mi se înfipsese între omoplați.

— Vai de mine, May, a zis Martha începând să plângă, ai fost împușcată. O, Doamne!

— Termină, Martha, i-am spus eu scurt. Trebuie să găsim un adăpost și să facem focul.

— N-avem cu ce să facem focul, a țipat ea. Nu, o să murim toate aici, pe stâncile astea. O, Doamne, May, ai fost împușcată. Copiii noștri, copiii noștri... s-a tânguit ea mai departe.

— Băiatul tău e bine, Martha, i-am răspuns. Uite, micul Plete-Încurcate își revine deja în burta iepei, la căldură.

Era adevărat. Copilul era mânjit cu sânge, iar acolo, printre măruntaie, semăna cu un sugar care, în chip ciudat, se naște din nou. Își recăpătase însă culoarea din obraji și țipa cât îl țineau puterile.

— Uite! Vezi cât e de voinic? i-am spus eu. O să mai stea la căldură câteva ore bune acolo, înăuntru. Noi însă trebuie să găsim adăpost.

Am mâinile aproape înghețate, degetele mă-nțeapă... scriu aceste ultime rânduri într-o grotă strâmtă... n-avem foc... o să degerăm toate aici... respir greu și mă doare fiecare gură de aer... buzele-mi sunt acoperite de sânge...

Mai jos, flăcările ce se ridică peste satul arzând trosnesc în aerul rece al dimineții. De sus, de pe stânci, tânjim după căldura lor; vedem, dar nu putem simți. După ce se va stinge focul, nu vor rămâne decât grămezile de cenușă fumegând, felurite resturi și trupurile incinerate ale celor care nu au reușit să scape. Unele dintre prietenele noastre sunt, cu siguranță, acolo, alături de copiii lor... Dumnezeu să ne ierte pe toți... Dumnezeu să-i ierte pe oameni...

De pe pietrele astea reci vedem cum câinii din tabără încep să se strecoare înapoi, ca să caute printre resturi ceva carne... Aerul încă geros al dimineții poartă cu el mirosul cărnii arse, al prafului de pușcă, al pieilor de animale și al trupurilor omenești carbonizate... În sat mai sunt încă zeci de soldați, așa că nu ne putem întoarce să căutăm, alături de câini, ceva bucățele de carne drept hrană și vreun foc încă aprins pentru a ne încălzi... ori poate vreo pătură.

Militarii adună în continuare grămadă ultimele lucruri din tabără, peste care așază leșurile morților noștri, și apoi le dau foc... Sunt ruguri funerare ce izbucnesc iute în flăcări, în aerul rece, după care ard mocnit, până când nu mai rămân decât niște resturi înnegrite.

Din când în când, dinspre dealurile din jur răsună câte un foc răzleț de armă... Sunt războinicii noștri, dar au puține arme, iar muniția nu le prisosește deloc.

— Ești o fată tare curajoasă, May, a zis Martha, clănțănind din nou de frig. Ești o prietenă bună și curajoasă, scrii în jurnal mai departe și ne ții în viață, cum ai făcut și până acum. Să știi că mi-ești tare dragă.

— Și tu mi-ești dragă, Martha.

— Totul s-a sfârșit, așa-i? a întrebat ea încet, cu voce tremurătoare. Totul s-a terminat... Și la ce bun?

— Avem copii, i-am răspuns. Pruncii noștri trebuie să trăiască. Ei vor întrupa tot ce-a rămas din noi, și asta va fi de ajuns.

— Hai să coborâm, a zis Martha, și să ne predăm. Când soldații vor vedea că suntem albe, o să ne ia cu ei.

— Ne-au omorât pe toți, Martha, i-am răspuns, albi și indieni laolaltă. Dar, cine știe, poate că setea lor de sânge s-a mai potolit. Mergi tu, dacă vrei. Mergi, draga mea, și ia-ți băiatul cu tine. Spune-le soldaților cine ești și imploră-i să te cruțe.

— O să-l găesc pe căpitanul Bourke, a spus Martha. O să mă întorc cu el; sigur o să ne ajute. Așteaptă-mă aici, May.

— Cu bine, Martha.

Am terminat de scris și trebuie să închid ochii o clipă... sunt tare ostenită... mica noastră prietenă Sara trăiește într-un loc cum n-ai mai văzut, Martha, lângă frumoasa vale a unui râu, la vreme de primăvară, soarele strălucește, e cald și păsările cântă... mergi acum, scumpa, draga mea prietenă... Cea-care-Merge-Frumos, Pană-pe-Cap și Cea Liniștită o să mai stea cu mine un timp... O să aștept aici să te întorci împreună cu Bourke...

Da, mergi acum, grăbește-te... ia-ți fiul cu tine. Spune-le soldaților cine suntem și ce au făcut. Spune-le că nu e satul căpeteniei Sioux, Calul-Nebun, ci al marelui conducător Cheyenne, Micul Lup. Și transmite-i căpitanului John Bourke câteva cuvinte din partea mea; o să înțeleagă. Spune-i așa: „E înțelept părintele care-și recunoaște copilul...”

CODICIL

scris de abatele Anthony al Preriei
Abația „Sfântul Anton din Deșert”
Powder River, Montana
15 noiembrie 1926

Ce binecuvântare nemaipomenită! Dumnezeu nu se grăbește niciodată să-și divulge secretele! Ori să-și reverse darurile! Are tot timpul din lume!

Vreme de jumătate de secol, am știut că aceste caiete există, dar nu am spus nimănui. Cu trei zile în urmă, mi-au fost aduse la abație, nu departe de locul unde s-au petrecut evenimentele descrise în ultimele pagini. Mi-au fost înmânate de un tânăr Cheyenne pe nume Harold-Prune-Sălbatice, care trăiește în rezervația Tongue River, aflată în apropiere. Îl știu pe Harold de când s-a născut; eu l-am botezat. Este nepotul autoarei acestui jurnal, May Dodd – soția Micului Lup –, sau *Mesoke*, după cum îi spuneau indienii Cheyenne. Harold e băiatul unei femei pe care tot indienii Cheyenne o numesc *Ve'keseheso*, Wren ori Pasăre-Mică.

S-au scurs mai mult de cincizeci de ani! Cât de diferit e acum vestul țării față de cum arăta în 1876! Sper că sunt un alt om și că am renunțat, în bună parte, la semeția tinereții, așa încât, odată cu trecerea anilor, am izbutit să mă apropii mai mult de Dumnezeu. Sunt bolnav, aproape orb și nu mai am mult de trăit. Aștept cu inima plină de bucurie și iubire ca, în cele din urmă, să plec și să pot sta, pentru veșnicie, la picioarele Împăratului ceresc, care mă cheamă. Am fost binecuvântat să Îi pot auzi vocea și să Îi pot vedea lucrarea în toate câte sunt.

Am fost binecuvântat cu un trai desăvârșit, în rugăciune și muncă, lectură și studiu. Cu sudoarea frunții, truda brațelor și dragostea pentru Dumnezeu am izbândit să ridic această modestă abație, pe dealurile de lângă râu. Aici mi-am început viața de pustnic, cu mulți ani în urmă, într-o simplă colibă așezată pe o colină. Am bucuria de a trăi și acum în același loc, împreună cu alți doisprezece oameni liniștiți și umili în cuget, care mi s-au alăturat în decursul vremii.

Mai mult de jumătate de veac, am fost fericit că pot cutreiera aceste dealuri. Am învățat despre plante și animale; am dat la o parte pietrele și am săpat o grădină. Am fost binecuvântat să-mi pot primi oaspeții cu o masă caldă și un pat odihnitor și să le pot oferi o pâine proaspătă pe care să o ia cu ei mai departe la drum. M-am rugat.

Cu cincizeci de ani în urmă, am avut bucuria de a sosi aici, ca tânăr sihastru, împreună cu May Dodd, prietenele ei și un grup de indieni Cheyenne, conduși de căpetenia Micul Lup.

— Mama ta e bine? l-am întrebat pe Harold-Prune-Sălbatice în ziua în care mi-a adus caietele. N-a mai venit să mă vadă de luni bune. M-am gândit adesea la ea în ultimul timp.

— Nu, nu e bine, părinte, zise Harold. O să moară de cancer.

— Voi merge în rezervație să o văd, am răspuns. Sunt bătrân și aproape orb, dar încă mai pot merge, așa că voi găsi drumul până la ea.

— Nu, părinte, a spus Harold. Mama ar vrea să citești jurnalul și să adăuști finalul poveștii în ultimul caiet, care are încă pagini nescrise. Mi-a cerut să mă întorc săptămâna viitoare, să le iau și să i le duc înapoi.

— Te rog să-mi spui ceva, fiule, i-am zis eu. Am avut bucuria de a o cunoaște pe Wren, mama ta, din ziua când s-a născut, însă despre acest jurnal n-am mai vorbit niciodată. A știut vreun moment că însemnările astea au supraviețuit incendiului din acea zi?

— Nu, părinte, a răspuns Harold. Au făcut parte, în toți acești ani, din comoara sacră a tribului, alături de obiecte ce țineau de arta tămăduirii. Doar câțiva membri mai vârstnici ai tribului au știut de ele. Bătrânul șef de trib, Micul Lup, le-a păstrat la el până a murit, în 1904, dar nu i-a spus mamei mele nimic. A avut grijă de caiete în тайнă, împotriva legilor comunității, vreme de douăzeci și cinci de ani, după ce a fost surghiunit de oamenii săi pentru uciderea lui Jules Seminole. De atunci a încetat să mai fie căpetenia Iarbă-de-Leac. După moartea lui, caietele au fost așezate alături de celelalte obiecte tămăduitoare și abia de curând i-au fost înmânate mamei spre a le citi, dat fiind că trage să moară.

— Așa se face că, după atâția ani, mama ta a aflat cine este de fapt tatăl ei, i-am spus lui Harold. Iar tu, fiule, afli cine-ți este bunicul.

— Da, părinte, răspunse Harold. Acum știm, iar mama își doarește să scrieți și restul întâmplărilor din ziua aceea în acest ultim caiet, neterminat, ca să poată muri cunoscând întreaga poveste.

— Harold, ești un băiat bun, să știi, i-am spus eu. Cred că mama ta e foarte mândră de tine. Sunt onorat să-i împlinesc dorința. Întoarce-te săptămâna viitoare, atunci o să fiu gata.

Iată, așadar, cum Dumnezeu, în bunătatea și înțelepciunea Sa fără margini, mi-a dat să îndeplinesc această ultimă sarcină, aici, pe Pământ, la sfârșitul propriei mele vieți. Mi-a îngăduit bucuria acestui mare dar — jurnalul de care mă voi îngriji, pentru scurtă vreme. L-am parcurs mai demult, cu mulți ani în urmă, când bătrânul șef de trib, Micul Lup, l-a adus aici ca să-i citesc, pentru că el nu știa deloc engleză.

Ca umil scrib ce sunt, voi adăuga un codicil în ultimul caiet, pătat pe una din laturi de sângele uscat al lui May Dodd. Îmi apropii buzele de locul acela, în semn de binecuvântare. Scriu în jurul marginii arse, cafenii, a locului prin care a trecut glonțul, străpungând mai multe pagini, pentru a se opri, în cele din urmă, în carnea prietenei mele.

În ziua când au năvălit soldații, nu am fugit spre dealuri, împreună cu cei care au reușit să plece. Am alergat spre sat, unde am pășit printre oameni uciși și ruguri aprinse. Văzându-mi veșmintele de călugăr, soldații mi-au crușat viața. Dumnezeu m-a apărat în acea zi așa cum a făcut de când sunt pe Pământ, și înainte și după acel moment, ca să-i pot propovădui învățătura și să le aduc darul bunătății tuturor celor care vor să-l primească.

Am încercat să-i păzesc de furia atacatorilor pe cei care n-au putut pleca, pe bătrâni și pe infirmi. Am încercat să-i ajut să se salveze pe cei care fugeau. Atunci când puteam, puneam câte o pătură peste copiii și femeile care n-aveau haine. Am avut grijă de răniți; le-am oferit ultima împărtășanie și cuvinte de alinare celor aflați în agonie. Am pășit pe lângă moarte și pustiire, printre flăcările iadului dezlănțuite pe Pământ.

În ziua aceea, au murit mulți în sat, răpuși de soldați. Englezoaica, Helen Elizabeth Flight, o tânără nemaipomenită, a pierit apărându-și căminul. Ultima dată când am văzut-o în viață, stătea

în fața cortului, cu picioarele bine înfipite în pământ și cu pipa în colțul gurii, încărcându-și liniștită pușca și ținându-i pe atacatori. Unul dintre soldați a împușcat-o în frunte și a ucis-o. Ceva mai târziu, toate desenele ei frumoase reprezentând păsări au ajuns pe foc. Pentru lumea artei a fost, desigur, o mare pierdere. Dacă lucrările s-ar fi păstrat, Helen ar fi ajuns, fără îndoială, cunoscută. Tot ce-a mai rămas de pe urma ei sunt cele câteva schițe cuprinse în caietele de față.

Negresa, Euphemia Washington, a murit tot atunci. A pierit luptând, nu fără a uide mai întâi o mulțime de soldați. Era războinică precum un demon și i-a speriat pe tinerii militari, căci mare parte dintre ei erau mai degrabă niște băieți. Euphemia știa să fie liniștită, dar purta în suflet o mânie cumplită. Bănuiesc că Domnul i-ar fi putut domoli furia, căci era o femeie de spirit; El a avut însă alte planuri în ce o privește. Pe Phemie nu mi-o amintesc atât pentru patima ei, cât pentru cântecele învățate în sclavie, despre bucurie, tristețe și libertate, pe care le cânta adesea. Uneori, când lucrez în grădină, coc pâine ori mă plimb pe dealuri, mă trezesc fredonând câte o melodie de-a ei. Da, mi-aduc aminte cu plăcere de Euphemia – *Mo'oh'taeve'ho'a'e*, Femeia-Albă-Neagră, cum au botezat-o indienii Cheyenne, schimbându-i apoi numele în *Nexana'hane'e*. Băștinașii pomenesc încă faptele de arme ale Femeii-care-Ucide-de-Două-Ori în ceremonii ținute după vechile obiceiuri. Mă simt binecuvântat fiindcă îmi pot aminti cântecele ei.

Când am ajuns lângă Gretchen Fathhauer, era încă în viață, dar avea răni foarte grave. Își ținea fetița moartă la pieptul său uriaș și gol, plângând de durere. Soțul ei, Cap-Sec, fugise spre dealuri la începutul asaltului, lasându-și familia să piară. Gretchen a fost un copil iubit de Dumnezeu. I-am acoperit, pe ea și pe prunc, și am încercat să-i aduc alinare, atât cât am putut, în ultimele clipe.

— Și-a lăsat copilul, se tânguia ea. Prostovanul ăla mare a uitat să ia copilul la el când a fugit. Am vrut să o salvez pe mica mea Sara, frate Anthony.

— Sunt sigur, sora mea, i-am răspuns.

Domnul m-a ajutat să le dau amândurora ultima împărtășanie, dar, în clipele acelea, am izbucnit și eu în plâns.

— O să fie bine, frate Anthony, mi-a zis Gretchen, încercând să mă liniștească printre suspine amare. *Ja*, o să fie bine. Eu și fata mea mergem să trăim alături de Sara și de Dumnezeu în *Seano*. O să fie bine acolo. *Ja*, ai să vezi.

Așadar, cu toată violența și prăpădul din jur, Domnul mi s-a revelat grație bunătății lui Gretchen și mi-a dat putere să îndur nenorocirile ce aveau să vină.

Soldații îndepliniseră deja, în mare parte, cumplita lor misiune de nimicire a taberei. Dinspre grupul iscoadelor Shoshone se auzeau tânguiri funebre. Descoperiseră hidosul trofeu adus de indienii Cheyenne, anume micul sac în care se aflau mâinile de copii, pe care le-au recunoscut. Strigătele lor de jale erau sfâșietoare. M-am oprit alături de ei și am încercat să le alin suferința. Nu le vorbeam limba, dar am binecuvântat sacul acela și m-am rugat pentru sufletele copiilor.

O parte dintre locuitorii taberei au supraviețuit, fie că i-au cruțat soldații ori au fugit spre dealuri. Ceva mai târziu, în dimineața aceea, am întâlnit-o pe Martha Plete-Încurcate, mergând descumpănită prin sat, cu băiețelul în brațe.

— Ajută-mă, frate Anthony, m-a rugat ea când m-a zărit. Copilului meu îi este tare frig.

Adunasem câteva pături din grămezile de lucruri puse pe foc. Am înfășurat pruncul într-una din ele, iar pe cealaltă am așezat-o în jurul Marthei.

— Trebuie să-l găesc pe căpitanul Bourke, mi-a spus ea. Te rog, ajută-ne, frate Anthony. May e rănită. Are nevoie de ajutor. Trebuie să-l găesc pe Bourke.

— Poți să-mi arăți unde este, Martha? am întrebat-o. Am s-o ajut.

— Îi este foarte frig, părinte. A fost împușcată.

Martha m-a condus spre dealurile de lângă tabără, însă i-a fost destul de greu să găsească locul cu pricina. În cele din urmă, am dat peste el. Era o grotă îngustă, între stânci. Continui să merg acolo și acum. Domnul m-a ajutat să o transform într-un mic altar dedicat memoriei lui May Dodd. Uneori, eu și ceilalți pustnici ținem înăuntru liturghia ori stăm, pur și simplu, în tăcere. Indienii Cheyenne cred că orice s-ar petrece într-un loc, fiecare

naștere, viață sau moarte dăinuie pentru totdeauna acolo, în așa fel încât trecutul, prezentul și viitorul rămân mereu ancorate pe Pământ. Și eu am ajuns să cred la fel. Am strigat-o pe May în dimineța aceea îngrozitoare și rece, dar nu mi-a răspuns nimeni. Când am intrat în grotă, am găsit-o, singură. Murise stând sprijinită de peretele de stâncă din spatele ei. Cea Liniștită, Pană-pe-Cap și Cea-care-Merge-Frumos plecaseră împreună cu fetița lui May, Wren. Acolo i-am dat lui May Dodd ultima împărtășanie și i-am luat creionul dintre degetele înghețate. Caietul ei – caietul pe care am bucuria să-l țin acum în mână – dispăruse și el.

Am condus-o pe Martha înapoi, spre satul ce fumega încă, și am lăsat-o acolo, împreună cu pruncul, în grija căpitanului John G. Bourke. Era prima dată când îl întâlneam, dar am ajuns să îl cunosc bine mai târziu. A venit adesea la abație, de-a lungul anilor, ca să se roage; cu ajutorul Domnului, i-am fost alături în momentele de căință.

În noaptea ce a urmat asaltului temperatura a scăzut sub zero grade. Dat fiind că toate bunurile le fuseseră distruse de armată, indienii Cheyenne nu se puteau apăra de frig; nici îmbrăcăminte nu mai aveau. Supraviețuitorii s-au retras spre satul căpeteniei tribului Lakota, Calul-Nebun, care se afla de cealaltă parte a muntelui. I-am urmat acolo și am făcut tot ce mi-a stat în putință ca să-i sprijin și să le ușurez chinul.

A fost o călătorie cumplit de grea și încărcată de suferință, care a durat două zile. În prima noapte, unsprezece prunci Cheyenne au murit înghețați, în brațele mamelor, iar în noaptea următoare, au mai murit încă trei. Copiii femeilor albe au pierit cu toții, în afară de Wren, fiica lui May.

Poate că o seamă de erudiți din sfera religiei vor fi ispitiți să vadă aici o lecție în care se arată voința unui Dumnezeu răzbnător. Cu toate astea, dragii mei, Dumnezeu nu se răzbnă. Dumnezeu înseamnă bunătate, lumină și milostenie fără de sfârșit. Nu El i-a omorât pe copiii din tribul Shoshone și nici nu i-a pedepsit pe indienii Cheyenne, ucigându-le pruncii. De ambele părți au existat oameni care n-au gândit limpede atunci când au trimis la moarte copii. Domnul a luat sufletele celor mici în împărăția Sa.

Daisy Lovelace și fiul ei, Wesley, au pierit din pricina gerului încă din prima noapte. Am spus o rugăciune și i-am miruit, sub o lună plină și rece, iar Daisy împreună cu băiatul au plecat cu inima deschisă, împăcați, spre împărăția Domnului. Cățelușa ei, Fern Louise, stătea încovrigată, tremurând, lângă trupul înghețat al stăpânci. Am luat-o sub haina mea și așa a supraviețuit. Fern Louise a trăit alături de mine vreme de câțiva ani, după care a murit liniștită în somn, de bătrânețe.

Gemelele Kelly, Margaret și Susan, și-au pierdut perechile de gemene în timpul acelor două zile petrecute pe drum. Spectacolul suferinței lor era aproape imposibil de privit. M-au blestemat și pe mine, și pe Dumnezeu din ceruri pentru că le-a luat fetele.

Tare pline de viață mai erau Meggie și Susie! În afară de Martha, sunt singurele femei albe despre care știu că au supraviețuit nu doar nenorocirilor din timpul atacului condus de Mackenzie, ci și momentelor nespuse de grele ce le-au urmat. După moartea fetelor, ajunseseră de nerecunoscut. S-au alăturat unor grupuri de indieni Cheyenne și Sioux care se țineau de tâlhării și au luptat ca niște adevărați demoni împotriva albilor, în ultimele zile ale războaielor cu băștinașii. Se spune că au fost alături de luptătorii indieni atunci când generalul Custer și oamenii lui au fost uciși, în vara aceluiași an, în apropierea râului Little Bighorn¹, și că au luat cu ele înfiorătoare trofee de război. Am tot încercat, de-a lungul anilor, să dau de urma surorilor Kelly și am auzit o mulțime de zvonuri, dar n-am reușit să aflu, până la urmă, pe unde au ajuns. Dumnezeu să le ocrotească pe amândouă.

Micul Lup însuși a fost rănit de șapte ori în dimineța atacului. A dat dovadă de mare curaj, căutând să-și apere oamenii care părăseau tabăra. Într-un fel sau altul, a supraviețuit acelei zile. Împreună cu nevestele sale, Cea Liniștită și Pană-pe-Cap, și alături de fiica sa, Cea-care-Merge-Frumos, a condus micul grup de refugiați peste munți, în tabăra Calului-Nebun.

1. Bătălia de la Little Bighorn a reprezentat una dintre înfruntările marcante dintre amerindieni și forțele armatei SUA. Conflictul, desfășurat în vara anului 1876, s-a încheiat cu victoria clară a indienilor Sioux.

Indienii Cheyenne nu mai aveau nimic. Deznădejdea a pus stăpânire pe ei. Nici o lună mai târziu, mulți se îndreptau deja spre tabăra militară Robinson, ca să se predea.

Reprezentanții guvernului au făcut în așa fel încât femeile albe care merseseră în rezervații în toamna aceea, împreună cu familiile lor, să se întoarcă discret în locurile de unde veniseră. O parte dintre ele și-au luat copiii și i-au crescut în lumea albilor, altele i-au lăsat alături de indienii Cheyenne, spre a fi crescuți în rezervație.

Martha Atwood Plete-Încurcate, singura femeie despre care se știe, în mod oficial, că a supraviețuit asaltului condus de MacKenzie, s-a întors la Chicago împreună cu fiul ei, al cărui nume creștin era Dodd. N-am mai revăzut-o pe Martha, dar am corespondat vreme îndelungată. În cele din urmă, s-a recăsătorit și a mai avut câțiva copii. În afară de faptul că, în prima ei scrisoare, m-a înștiințat că reușise să-i transmită lui John Bourke ultimul mesaj al prietenei sale, May, n-a mai adus niciodată vorba de ziua aceea și nici eu n-am aflat ce înțelegere făcuse cu autoritățile, pentru a păstra tăcerea. Nu e treaba unui călugăr să întrebe astfel de lucruri. În orice caz, ea nu a mai revenit la subiectul cu pricina. Martha a trecut în împărăția Domnului acum trei ani.

Toată lumea cunoaște dramatica poveste a ultimilor ani din viața Micului Lup. Într-una din zile, la câțiva ani după evenimentele acelei ierni, s-a îmbătat și l-a împușcat mortal pe Jules Seminole într-o prăvălie din rezervație, pentru o remarcă nerușinată privitoare la fata sa, Cea-care-Merge-Frumos. Din cauza crimei săvârșite, unul dintre cei mai de seamă bărbați din istoria indienilor Cheyenne nu a mai fost căpetenia Iarbă-de-Leac, ci a primit numele de Carne-Putredă și a fost izgonit din mijlocul oamenilor lui.

Micul Lup a trăit astfel încă un sfert de secol, trecând de vârsta de nouăzeci de ani. A petrecut acest timp mai degrabă ca un pustnic. Mergea peste tot pe jos, însoțit de prima și credincioasa lui soție, Cea Liniștită. Îi vedeam adesea cutreierând împreună dealurile din jur. Uneori îmi făceau marea bucurie de a-și instala cortul lângă adăpostul meu. Atunci mi-a dat Micul Lup acest jurnal, ca să i-l citesc. Pregăteam întotdeauna pâine proaspătă pentru

Cea Liniștită, iar căpetenia o tachina ușor, amintindu-i de incidentul legat de arsenic.

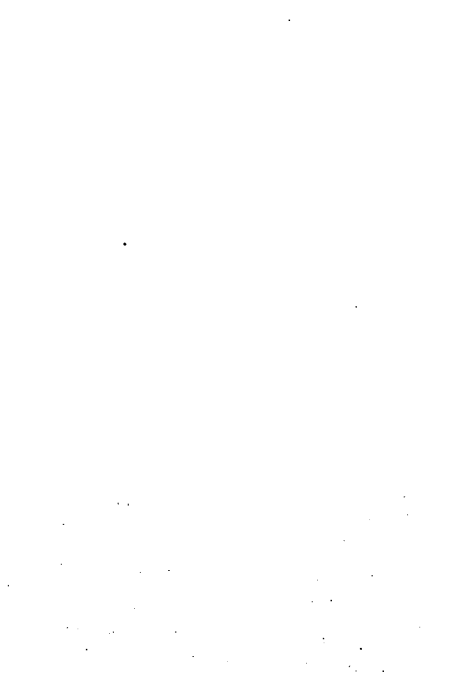
Până-pe-Cap a plecat din familia Micului Lup odată ce indienilor Cheyenne le-a fost interzisă poligamia. La un moment dat, s-a măritat cu un tânăr pe nume Prune-Sălbatică și au crescut-o împreună pe Wren, ca și când ar fi fost fata lor. Bineînțeles, oamenii știau că acel copil alb, sacru, era fiica femeii albe, May Dodd, și a Micului Lup. De altfel, în ceremoniile lor tainice, desfășurate potrivit vechilor obiceiuri, indienii Cheyenne o numeau încă pe copilă *Vo'estanevestomanehe* – Izbăvitoarea. Mai credeau totuși că, așa cum afirmase mereu Micul Lup, fata era darul făcut de *Maheo* acestui neam și că fusese trimisă de Dumnezeu pentru a-i învăța cum să trăiască după ce bizonii nu vor mai fi.

În ciuda faptului că îi citisem întregul jurnal ținut de May Dodd, aflând astfel de John Bourke, Micul Lup a rămas neclintit în convingerea sa. Din acest motiv a ascuns caietele și nu i-a povestit nimic fiicei lui. Înainte de a muri, a stabilit cu păstrătorul tainelor rămăduirii ca jurnalul să ajungă în posesia lui Wren la sfârșitul propriei sale vieți. Micul Lup a fost un om nemaipomenit. Am fost onorat că l-am cunoscut.

John Bourke a devenit un mare susținător al drepturilor indienilor, criticând aspru felul în care erau tratați de autorități. Opiniile sale tranșante cu privire la aceste chestiuni l-au costat o serie de avansări în cariera de militar. În cele din urmă, s-a căsătorit, întemeindu-și propria familie. Sănătatea sa fusese însă puternic zdruncinată în timpul războaielor cu băștinașii, așa încât a murit în 1896.

John Bourke nu și-a asumat niciodată public paternitatea fiicei lui May Dodd, Wren, dar a vegheat-o în taină și s-a îngrijit de bunăstarea ei atât cât a putut. Știu că aceste lucruri sunt adevărate, căci l-am sprijinit mereu în eforturile sale. Eu, Anthony al Preriei, am fost cel care s-a rugat împreună cu el, sfătuindu-l să le ofere indienilor Cheyenne, dar și lui însuși, miracolul nașterii lui Wren. May Dodd a avut dreptate... copiii sunt tot ce a rămas în urma acestui grandios experiment, și nu e puțin lucru.

Binecuvântați fie copiii Domnului!

EPILOG

de

J. Will Dodd
Chicago, Illinois
23 februarie 1997

Abatele Anthony al Preriei a murit în dimineața zilei de 7 decembrie 1926, la numai două săptămâni după ce terminase codicilul jurnalului ținut de May Dodd. Abația „Sfântul Anton din Deșert“, pe care a întemeiat-o pe unul dintre dealurile de lângă Powder River, este deschisă în continuare. Aici mi-am început căutările în chip fericit – poate chiar miraculos, așa cum ar spune abatele Anthony – atunci când am ajuns pentru întâia dată în rezervație, având asupra mea o scrisoare din partea propriei mele familii, singurul lucru care o lega pe străbunica mea, May Dodd, de indienii Cheyenne.

Călugării de la abația au fost deosebit de receptivi – și bucu-roși – odată ce mi-au aflat numele de familie, căci ei știu bine legenda lui May Dodd, își țin încă liturghiile ori se roagă în tăcere în peștera unde a murit. Cu ajutorul lor, l-am cunoscut pe Harold-Prune-Sălbatice, în vârstă de nouăzeci și șase de ani, considerat cel mai bătrân descendent al Micului Lup, dârza căpetenie Cheyenne.

Harold locuiește împreună cu nepoata lui, pe care o cheamă, deloc întâmplător, May-Rândunică-Prune-Sălbatice, într-un bloc de beton construit de Ministerul Locuințelor și al Dezvol-tării Urbane, în orașul Lame Elk, Montana, aflat în rezervația Tongue River. Ca multe alte orașe din rezervații, și locul acesta e trist, lăsând impresia că aparține mai degrabă Lumii a Treia.

Peste drum de locuința lui Harold, pe o clădire părăsită, aproape distrusă, stă inscripționată cu litere roșii, pictate stângaci cu spray-ul de vopsea, emblema acestui ghetou: *Fuck Tha Police*.

Aflasem deja de la monahi că, în tinerețe, Harold făcuse studii universitare, devenind un bine-cunoscut avocat în comunitatea ame-rindienilor. A lucrat vreme îndelungată în rezervație, reprezentând

interesele indienilor Cheyenne în diverse chestiuni, de multe ori fără să fie plătit.

I-am adus lui Harold-Prune-Sălbatice scrisoarea descoperită în arhiva familiei, un document care îmi stârnise interesul și alimentase, desigur, zvonurile înspăimântătoare din copilăria mea și a fratelui meu, Jimmy. Era singura scrisoare pe care o mai aveam de la May Dodd și era adresată copiilor săi, Hortense și William, aflați la Chicago.

Textul era scris cu un creion gros, cu mină de plumb, în bună parte estompat, pe o foaie de hârtie îngălbenită, smulsă dintr-un caiet cu filele legate. Data trecută acolo era „10 iunie 1875“, iar dedesubt scria: „Undeva în Nebraska, la nord de râul Niobrara“.

Potrivit cercetărilor mele, la data de 10 iunie 1875, Hortense și William – bunicul meu – locuiau împreună cu părinții lui May în casa din Lake Shore Drive, în Chicago. Potrivit documentelor din arhiva familiei, May se afla încă la azilul de nebuni Lake Forest, o instituție particulară pentru alienați, construită într-o zonă rurală, pe malul lacului Michigan, la treizeci de mile nord de oraș. Locul acela încă există; în decursul anilor, și-a schimbat denumirea pentru a ține pasul cu vremurile, iar acum se numește „Dunele Seninătății“. Bineînțeles, nu se mai pot găsi acolo informații despre pacienții internați în anii 1870, dar istoria familiei noastre consemnează că May a murit la azil în iarna următoare, fără a se cunoaște cauzele. Este îngropată alături de familia Dodd, în cimitirul Lake Forest; oricum, piatra sa de mormânt se află acolo. Ca toate familiile vechi și înstărite din Chicago, și neamul nostru este numeros, extinzându-se în urma căsătoriilor încheiate. De-a lungul anilor, am fost adesea la cimitir pentru a lua parte la înmormântarea rudelor, incluzându-l aici și pe fratele meu, Jimmy, care a fost ucis în Vietnam. Mormântul lui nu e departe de cel al străbunicii noastre, May Dodd.

Nici bunicul meu, William Dodd, nici sora lui, Hortense, nu au citit singura scrisoare rămasă de la mama lor decât mulți ani după ce a fost scrisă. Pentru că nu a vrut să-i sperie pe copii cu misiva ciudată a mamei lor nebune, despre care cei mici nu știau mare lucru, dincolo de faptul că murise când ei aveau o vârstă foarte fragedă, familia lui May a păstrat scrisoarea într-o casetă

de valori. Copiii au aflat de existența ei abia după moartea părinților lui May. La acel moment, William și Hortense erau deja adulți. Au trecut, prin urmare, douăzeci de ani până ce au ajuns în posesia misivei scrise de mama lor – s-ar putea spune că livrarea s-a făcut cu întârziere, chiar și pentru standardele acelei vremi. Mesajul e scurt și pare să fi fost compus în grabă.

Dragii mei copii Hortense și William,

Am încredințat scrisoarea de față bunei mele prietene Gertie McCartney, bine-cunoscută în preriile din Vest sub numele „Dirty Gertie” sau „Jimmy Vizitiul”. Nu știu dacă scrisoarea asta o să ajungă vreodată la voi, și, chiar dacă ajunge, nu știu dacă o veți putea citi. În condițiile date, am senzația că încercarea mea de a o trimite seamănă mai degrabă cu strecurarea unui mesaj într-o sticlă pe care o arunc într-o uriașă mare de iarbă, sperând cu disperare să apară într-o bună zi pe țărmul vostru.

Dincolo de speranțele mele nebunești, mă rog în fiecare zi cu ardoare să fiți sănătoși și să ne reîntâlnim cât de curând. Acum nu e nici locul, nici momentul să vă povestesc tot ce mi s-a întâmplat. Țin un jurnal detaliat al călătoriei mele aici, ca să puteți afla, într-o bună zi, întreaga poveste a vieții mamei voastre. Tot ce pot să vă spun acum, în câteva cuvinte, este că am fost luată abuziv de lângă voi și internată într-un azil. Dragostea mea pentru tatăl vostru, Harry Ames, a fost considerată „nebunie”; voi sunteți rodul minunat al iubirii noastre. În privința asta, n-am nici un fel de regrete. Nu știu ce s-a ales de tatăl vostru. Poate că bunicul ar putea să vă lămurească, dacă va reuși să găsească curajul necesar.

În momentul de față, trăiesc în preriile din Vest alături de un grup de indieni Cheyenne... îmi pot imagina doar cât de nebunesc o să vi se pară lucrul ăsta... sunt căsătorită cu un bărbat pe nume Micul Lup, o importantă căpetenie de trib. Of, Doamne-Dumnezeule, se poate ca, până la urmă, scrisoarea asta să nu fi fost cea mai grozavă idee... s-ar putea să o luați drept o confirmare a faptului că mama voastră era „nebună de legat”, cum ar zice prietena mea Gertie. E însă prea târziu pentru astfel

de griji... Port în pântec copilul Micului Lup, și-i voi da naștere fratelui ori surorii voastre în iarna ce va veni. Mai sunt și alții aici, cu mine – vreau să zic, alte femei albe. Facem parte dintr-un important program al guvernului, despre care veți afla la un moment dat. Sper ca atunci să fiți tare mândri de mama voastră. Acum nu pot să povestesc mai multe.

Fiți încredințați că vă port mereu în inimă, că nu trece o clipă fără să mă gândesc la voi și fără să tânjesc să vă țin din nou în brațe. Într-o zi, nu peste mult timp, dorința mi se va împlini și o să mă întorc, dragii mei copii, vă promit. Fiecare părticică a trupului meu trăiește doar pentru asta.

*Vă rog să vă amintiți de mama voastră care vă iubește,
May Dodd*

Harold-Prunc-Sălbatice era orb, însă ager la minte. May, nepoata lui, i-a citit scrisoarea în vreme ce eu stăteam pe marginea canapelei sale jerpelite și pătate. Auzind textul citit cu voce tare, am înțeles și mai bine de ce „a merge în Vest ca să trăiești cu indienii” ajunsese, în familia noastră, un eufemism pentru nebunie. Era o poveste pentru copiii sensibili și se prea poate ca, din tot neamul nostru, numai eu și fratele meu Jimmy să-i fi dat crezare.

Singurul lucru la care mă puteam gândi, în acest trist apartament de bloc, era faptul că eu însumi, ca vlăstar al unei familii de condiție bună, mă simțeam aici tare departe de lumea în care crescusem. Probabil ca așa s-a simțit și bunica mea când a ajuns în preiiile din Vest. Atunci mi-am dat seama, fără nici o urmă de îndoială, că povestea era adevărată.

Harold zâmbea în timp ce i se citea scrisoarea, încuviințând din cap cele auzite.

— Da, spuse el după ce nepoata termină de citit, sunt cuvințele bunicii. Îi recunoști scrisul, May?

May e o femeie atrăgătoare, de aproape patruzeci de ani.

— Da, bunicule, confirmă ea. Este același scris care apare în jurnale; și hârtia e la fel. Pun pariu că pot găsi și locul de unde a fost ruptă foaia.

— Aveți jurnalele ei? am întrebat eu cu voce joasă, plin de uimire.

— May, du-te și adu jurnalele bunicii. Sunt împreună cu lucrurile legate de tămăduire, îi spuse Harold nepoatei sale. Oaspetele nostru ne este rudă. E nepotul lui Willie, fratele vitreg al mamei. Iată că, în cele din urmă, ne-am regăsit. Harold a privit apoi spre mine cu ochii săi lăptoși, care nu mai vedeau nimic. De-a lungul anilor, m-am tot gândit să-i caut pe membrii albi ai familiei, a zis el. Apoi ridică din umeri. Am avut însă multe alte lucruri de făcut. Bunicul tău, William, mai trăiește?

— A murit de cancer acum mai bine de treizeci de ani, am răspuns eu.

— A, da, a zis Harold, dând din cap gânditor. Wren, mama mea, a murit tot de cancer, mult prea devreme. Nu știu cum de am trăit eu atât de mult; poate ca să-ți dau și jurnalele astea. Așa ar fi spus părintele Anthony, a adăugat Harold zâmbind.

— Părintele Anthony ar fi spus, de fapt, că mă bucur de binecuvântarea Domnului, fiindcă eu sunt cel care-ți dăruiește jurnalele.

May se întoarse atunci în cameră, aducând un teanc de caiete vechi, legate în coperte de piele crăpată și prinse laolaltă cu fâșii de piele neargăsită.

— Da, bănuiesc că o să vrei să citești jurnalele, Will Dodd, îmi zise Harold.

Cu mare grijă, May-Rândunică-Prune-Sălbatice mi-a așezat teancul în mâini, dezlegând cu degetele ei lungi și delicate fâșiile de piele ce îl legau.

Bibliografie

În vederea documentării pentru acest roman, autorul a consultat următoarele lucrări:

Charles L. Blockson, *The Underground Railroad: Dramatic First-hand Accounts of Daring Escapes to Freedom* (1987).

John G. Bourke, *On the Border with Crook* (1891).

W.P. Clark, *The Indian Sign Language, with Brief Explanatory Notes of the Gestures Taught Deaf-Mutes in Our Institutions for Their Instruction, and a Description of Some of the Peculiar Laws, Customs, Myths, Superstitions, Ways of Living, Code of Peace and War Signals of Our Aborigines* (1885).

William Cronon, *Nature's Metropolis: Chicago and the Great West* (1991).

Thomas W. Dunlay, *Wolves for the Blue Soldiers: Indian Scouts and Auxiliaries with the United States Army, 1860–90* (1982).

Jeffrey L. Geller and Maxine Harris, *Women of the Asylum: Voices from Behind the Walls 1840–1945* (1994).

Brigitte Georgi-Findlay, *The Frontiers of Women's Writing: Women's Narratives and the Rhetoric of Westward Expansion* (1996).

Josephine Stands in Timber Glenmore and Wayne Leman, *Cheyenne Topical Dictionary* (1984).

Gloria Davis Goode, „Get on Board and Tell Your Story“, from *Jump Up and Say: A Collection of Black Storytelling, Linda Goss and Clay Goss* (1995).

George Bird Grinnell, *The Cheyenne Indians*, 2 vols. (1925).

———, *The Fighting Cheyennes* (1915).

———, *By Cheyenne Campfires* (1926).

E. Adamson Hoebel, *The Cheyennes: Indians of the Great Plains* (1960).

- Robert H. Keller, Jr, *American Protestantism and United States Indian Policy, 1869–82* (1983).
- John Stands in Timber/Margot Liberty, *Cheyenne Memories* (1967).
- Thomas B. Marquis, *Wooden Leg: A Warrior Who Fought Custer* (1931).
- Joseph C. Porter, *Paper Medicine Man: John Gregory Bourke and His American West* (1986).
- Peter J. Powell, *Sweet Medicine: The Continuing Role of the Sacred Arrows, the Sun Dance, and the Sacred Buffalo Hat in Northern Cheyenne History*, 2 vol. (1969).
- Glenda Riley, *Women and Indians on the Frontier, 1825–1915* (1984). Mari Sandoz, *Cheyenne Autumn* (1953).
- Frank N. Schubert, *Outpost of the Sioux Wars: A History of Fort Robinson* (1993).
- R.B. Stratton, *Captivity of the Oatman Girls* (1875).
- Robert Wooster, *The Military & United States Indian Policy, 1865–1903* (1988).

**La prețul de vânzare se adaugă 2%,
reprezentând valoarea timbrului literar.**

Jim Fergus s-a născut în 1950 la Chicago dintr-o mamă franțuzoaică și un tată american. A absolvit liceul în Massachusetts și ulterior Colorado College, cu o diplomă în literatură engleză. A călătorit mult și a trăit de-a lungul anilor în Florida, Indiile Franceze de Vest, Idaho, Franța și Arizona. A fost antrenor de tenis de performanță în Colorado și Florida, iar în 1980 s-a mutat în Rand, Colorado, unde și-a început cariera de scriitor liber-profesionist. În ultimii 20 de ani a publicat sute de articole, eseuri, interviuri. Prima lui carte, *A Hunter's Road*, un jurnal de vânătoare, a apărut în 1992. Romanul său de debut, *O mie de femei albe. Jurnalul lui May Dodd* (*One Thousand White Women: The Journals of May Dodd*; Humanitas Fiction, 2017), publicat în 1998, a primit Fiction of the Year Award (1999) din partea Mountains & Plains Booksellers Association. Traducerea franceză (2000) a fost distinsă cu Prix du meilleur premier roman étranger și a figurat pe lista de bestselleruri pentru 57 de săptămâni. În 1999 îi apare un volum de articole și eseuri intitulat *The Sporting Road*. În 2005 vede lumina tiparului al doilea roman al său, *The Wild Girl: The Notebooks of Ned Giles*. Șase ani mai târziu publică în Franța romanul *Marie-Blanche* (în SUA în 2014), despre istoria complicată a propriei familii, întinsă de-a lungul secolului XX. În 2013 termină romanul *Amintirea dragostei* (*The Memory of Love*; Humanitas Fiction, 2016), tradus în același an în Franța sub titlul *CHRYISIS: Portrait de l'Amour*. În 2017, Jim Fergus publică *The Vengeance of Mothers*, o continuare impresionantă a bestsellerului *O mie de femei albe*.

ISBN 978-606-779-231-7

Romanul *O mie de femei albe*, care l-a impus pe Jim Fergus pe plan internațional, a apărut în 1998 și s-a vândut în SUA în peste 1 000 000 de exemplare, primind în 1999 Fiction of the Year Award din partea Mountains & Plains Booksellers Association. Traducerea franceză a fost distinsă în 2000 cu Prix du meilleur premier roman étranger și s-a aflat pe lista de bestselleruri pentru 57 de săptămâni.

Pornind de la incitanta poveste a o mie de femei albe care sunt trimise în preriile din Vest pentru a deveni soții de indieni, în cadrul unui program guvernamental din timpul președintelui Grant, Jim Fergus redă cu mult har un episod tragic din istoria americană de la sfârșitul secolului al XIX-lea. Evenimentele sunt relatate din perspectiva jurnalului tinerei May Dodd, pe care prejudecățile vremii o forțează să ajungă într-un spital de nebuni, de unde se poate salva doar prin acceptarea traiului în pustiu, alături de un trib de indieni Cheyenne.

„Un roman impresionant care topește lumea fizică în cea spirituală. *O mie de femei albe* este captivant, excelent scris și bine povestit. Va fi citit pretutindeni mult timp de acum înainte, la fel ca toate cărțile lui Jim Fergus.“

Rick Bass

„O capodoperă din aceeași categorie cu romanul *Pe aripile vântului*.“

Françoise Xenakis

„Un roman istoric grandios. Dens, convingător și emoționant.“

Kirkus Reviews

